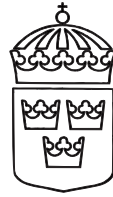

Regeringens skrivelse

2007/08:85

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen
under 2007

Skr.
2007/08:85

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 6 mars 2008

Fredrik Reinfeldt

Cecilia Malmström
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2007 i enlighet med 10 kap. 1 § i riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Sammanfattning.....	12
DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU	13
1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse.....	13
1.1 Information, överläggningar och samråd med riksdagen	19
2 Europeiska rådet under 2007	20
2.1 Europeiska rådets möte 8–9 mars.....	20
2.2 Europeiska rådets möte 21–22 juni	21
2.3 Informellt möte i Lissabon 18–19 oktober.....	21
2.4 Europeiska rådets möte 14 december.....	22
3 Utvidgningen	23
3.1 Kommissionens utvidgningsstrategi	23
3.2 Bulgarien och Rumänien.....	24
3.3 Turkiet.....	25
3.4 Kroatien.....	25
4 Fördraget.....	26
5 Översynen av EU:s budget 2008–2009	26
6 Lissabonstrategin och strategin för hållbar utveckling	28
6.1 Lissabonstrategin	28
6.2 Strategin för hållbar utveckling.....	31
7 Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa – Haagprogrammet	31
DEL 2 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN.....	33
8 Utrikes- och säkerhetspolitik	33
8.1 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete	33
8.2 Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken.....	34
8.3 Europeiska försvarsbyrån.....	37
8.4 Europarådet och organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.....	37
8.5 Den internationella brottmålsdomstolen.....	37
8.6 EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen	38
8.7 Nedrustning och icke-spridning	38
8.7.1 Massförstörelsevapen	38
8.7.2 Lätta vapen, särskilt inhumana konventionella vapen och minor.....	39
8.8 Strategisk exportkontroll.....	40
8.8.1 Krigsmateriel.....	40
8.8.2 Produkter med dubbla användningsområden	40
8.9 Sanktioner	40
8.10 Kris- och katastrofberedskap.....	41
9 Den gemensamma handelspolitiken	42
9.1 Världshandelsorganisationen (WTO).....	42
9.1.1 Utvecklingsdagordningen från Doha.....	43

9.1.2	Aid for Trade	43
9.2	EU:s handelspolitik gentemot omvärlden.....	44
9.2.1	Regionala avtal.....	44
9.2.2	De ekonomiska partnerskapsavtalen.....	44
9.3	EU:s arbete med företags sociala och miljömässiga ansvar.....	45
9.4	Övriga handelspolitiska frågor	45
9.4.1	Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidump- ning, antisubventioner och skyddsåtgärder) ...	45
9.4.2	Exportfinansiering	46
10	Utvecklingssamarbete	46
10.1	Effektiviseringen av EU:s utvecklingssamarbete	47
10.2	Samstämmighet för utveckling.....	47
10.3	Europeiska Utvecklingsfonden.....	49
10.4	Humanitärt bistånd	50
10.5	Global klimatförändringsallians	50
10.6	Stater i sviktande situationer	51
11	EU:s bilaterala och regionala förbindelser	51
11.1	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) och Schweiz	51
11.2	Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa.....	52
11.3	Östeuropa, södra Kaukasien och Centralasien.....	53
11.3.1	Ryssland	53
11.3.2	Ukraina	54
11.3.3	Moldavien.....	54
11.3.4	Vitryssland.....	54
11.3.5	Södra Kaukasien.....	55
11.3.6	Centralasien	55
11.3.7	Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen	56
11.4	Västra Balkan	57
11.4.1	Albanien	57
11.4.2	Bosnien-Hercegovina	57
11.4.3	Kosovo.....	58
11.4.4	Makedonien	58
11.4.5	Montenegro	59
11.4.6	Serbien.....	59
11.4.7	EU:s finansiella stöd till västra Balkan.....	59
11.5	Barcelonaprocessen	60
11.6	Mellanöstern.....	60
11.7	Nordamerika.....	62
11.8	Afrika	63
11.8.1	EU-Afrikatoppmötet.....	63
11.8.2	Afrikas horn.....	64
11.8.3	Västafrika	65
11.8.4	Stora sjö-regionen.....	66
11.8.5	Södra Afrika	67
11.9	Latinamerika och Karibien.....	68

11.10	Asien	69
DEL 3 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR		
12	Ekonomiska och monetära unionen	73
13	Skatter	74
13.1	Företagsbeskattning	74
13.2	Mervärdesskatt	75
13.3	Punktskatter	77
13.4	Administrativt samarbete på skatteområdet	78
14	EU:s budget	79
14.1	EU-budgetens inkomster	79
14.2	EU-budgetens utgifter	79
14.3	Sveriges avgift och återflöde	80
15	Skydd av EU:s finansiella intressen	81
15.1	Europeiska revisionsrättens årsrapport samt ansvarsfrihet för kommissionen	81
16	Statistik	82
16.1	Statistikens tillförlitlighet, oberoende och kvalitet	82
16.2	Åtgärder för att begränsa kostnaderna för uppgiftslämnare och statistikproducenter	83
16.3	Behandlade rättsakter på statistikområdet 2007	83
DEL 4 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR		
17	Grundläggande rättigheter och medborgarskap	84
17.1	EU:s byrå för grundläggande rättigheter	84
17.2	Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap	85
17.3	Samverkan mellan EU och Europarådet på demokratiområdet	86
18	Civilrättsligt samarbete	86
18.1	Domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar	86
18.2	Ett europeiskt småmålsförfarande	87
18.3	Medling i privaträttsliga tvister	87
18.4	Ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område	88
18.5	Val av lag för avtalsförpliktelser (Rom I)	88
18.6	Förordning om underhållsbidrag	88
18.7	EG:s delgivningsförordning	89
18.8	Val av lag för äktenskapsskillnad (Rom III)	89
19	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete	90
19.1	Horisontella frågor	90
19.1.1	Organiserad brottslighet	90
19.1.2	Människohandel	92
19.1.3	Utvärdering av EU:s politik för frihet, säkerhet och rättvisa	92
19.1.4	Informationsbyte för att förebygga och bekämpa brott	92

19.1.5	Strategi för mätning av brottslighet och straffrättskipning.....	93
19.1.6	Brottsförebyggande frågor.....	94
19.1.7	Terrorism.....	94
19.1.8	Bioberedskap samt kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker.....	95
19.1.9	Narkotika.....	95
19.2	Det straffrättsliga samarbetet inom EU.....	96
19.2.1	En europeisk bevisinhämtningsorder.....	96
19.2.2	Överförande av frihetsberövande påföljder inom EU.....	96
19.2.3	Utbyte av uppgifter ur kriminalregister.....	96
19.2.4	En europeisk övervakningsorder.....	97
19.2.5	Överförande av vissa icke frihetsberövande påföljder.....	97
19.2.6	Eurojust.....	98
19.2.7	Det europeiska rättsliga nätverket.....	98
19.3	Materiell straffrätt.....	99
19.3.1	Förverkande av vinning av brott.....	99
19.3.2	IT-brott.....	99
19.3.3	Vissa processuella rättigheter i brottmål.....	100
19.3.4	Straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsområdet.....	100
19.3.5	Rasism och främlingsfientlighet.....	101
19.3.6	Organiserad brottslighet.....	101
19.3.7	Beaktande av utländska domar.....	101
19.3.8	Förslag till direktiv om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser.....	101
19.4	Polis- och tullsamarbete.....	102
19.4.1	Effektivare tullsamarbete.....	102
19.4.2	Europol.....	102
19.4.3	Europadag mot dödsstraff.....	103
19.4.4	Annat polissamarbete.....	103
19.4.5	Schengen och övriga gränskontrollfrågor.....	105
20	Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer.....	106
20.1	Skapandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem.....	106
20.1.1	Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar.....	106
20.2	Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken.....	107
20.2.1	Fri rörlighet för personer som beviljats internationellt skydd.....	107
20.2.2	Återvändande.....	107
20.2.3	Viseringsförenklingsavtal.....	107
20.2.4	Återtagandeavtal.....	108
20.2.5	Åtgärder mot olaglig invandring.....	108
20.3	Migration i yttre förbindelser.....	108
20.3.1	Uppföljningen till FN:s Högnivådialog om migration och utveckling.....	109

20.3.2	Cirkulär migration och partnerskap för rörlighet.....	109
20.3.3	Europeiska migrationsnätverket.....	110
20.4	Integration av tredjelandsmedborgare.....	110
20.4.1	Erfarenhetsutbyte	110
20.4.2	Integrationsfonden.....	110
21	Skydd och beredskap.....	111
DEL 5 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD		
112		
22	Tillväxt och sysselsättning.....	112
22.1	EU:s sysselsättningsstrategi	112
22.2	Flexicurity.....	114
22.3	Progress.....	114
22.4	Globaliseringsfonden	115
23	Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor	116
23.1	Arbetsrätt.....	116
23.1.1	Förslag till direktiv om tjänstepensioner.....	116
23.1.2	Bemanningsföretagsdirektivet.....	117
23.1.3	Utstationering av arbetstagare.....	117
23.1.4	Grönbok om arbetsrätten - uppföljning	117
23.2	Arbetsmiljö	118
23.2.1	Förslag till nytt arbetstidsdirektiv.....	118
23.2.2	Arbetsmiljöstrategin 2007–2012	118
23.2.3	Utvärdering av arbetsmiljödirektivet - regelförenkling.....	119
23.2.4	Elektromagnetiska fält i arbetslivet.....	119
23.3	Den sociala dialogen	119
23.4	Samordning av de sociala trygghetssystemen.....	120
23.5	Social delaktighet (Active inclusion)	120
23.6	Handikappfrågor	120
24	Jämställdhet	121
24.1	Genomförande av den europeiska jämställdhetspakten ..	121
24.2	Löneskillnader mellan kvinnor och män	122
24.3	Inrättande av det europeiska jämställdhetsinstitutet.....	122
24.4	Resultatindikatorer för jämställdhet.....	123
24.5	Jämställdhet i olika rådskonstellationer	123
24.6	EU:s projekt om jämställdhetsintegrering.....	123
24.7	Europeiska året för lika möjligheter för alla	124
25	Folkhälsa.....	124
25.1	Hälsostrategin	124
25.2	Hälsoprogrammet.....	125
25.3	Beredskap mot hälsohot	125
25.4	Kost, fysisk aktivitet och hälsa.....	126
25.5	Förebyggande av skador	126
25.6	Rådsslutsatser om hiv/aids	127
25.7	Narkotikafrågor.....	127
26	Hälso- och sjukvård.....	128

26.1	Rådets rekommendation om cancerscreening	128	Skr. 2007/08:85
26.2	Migration och hälsa	128	
26.3	Förordning om läkemedel för avancerad terapi.....	128	
26.4	Direktiv om ändring av medicinteknikdirektiven.....	129	
26.5	Ramverk för hälso- och sjukvårdstjänster	129	
26.6	Organdonation och transplantation.....	130	
26.7	Högnivågruppen om hälso- och sjukvård	130	
26.8	Pilotprojekt för gränsöverskridande e-hälsotjänster inom EU	131	
26.9	Läkemedelsforum.....	131	
DEL 6 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR		132	
27	Inre marknadens utveckling	132	
27.1	Översynen av den inre marknaden	132	
27.2	Administrativt samarbete – IMI och SOLVIT.....	132	
27.3	Associationsrätt	133	
27.4	Redovisnings- och revisionsfrågor	134	
27.5	Förpackningsstorlekar	134	
28	Fri rörlighet för varor	135	
28.1	Moderna tullförfaranden.....	135	
28.2	Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning och översynen av den nya metoden.....	135	
28.3	Ömsesidigt erkännande av varor	136	
28.4	Ett direktiv om ett grundläggande informations- förfarande	137	
28.5	Standardisering.....	137	
28.6	Klassificering och märkning av kemikalier	138	
28.7	Offentlig upphandling	138	
29	Fri rörlighet för tjänster och kapital	139	
29.1	Tjänstedirektivet	139	
29.2	Fri rörlighet för finansiella tjänster.....	140	
29.3	Värdepappersmarknaden	141	
29.4	Bankmarknaden.....	141	
30	Immaterialrätt.....	142	
30.1	Upphovsrätt	143	
30.2	Förslag om gemenskapspatent och gemenskaps- domstol	143	
30.3	Varumärken	144	
30.4	Formskydd.....	144	
30.5	Förhandlingar om utvecklingsfrågor, upphovsrätt, patentlagsharmonisering samt skydd för traditionell kunskap och folklöre m.m.	144	
31	Näringspolitik	145	
31.1	Halvtidsöversyn av EU:s industrimeddelande.....	145	
31.1.1	Hållbar näringspolitik – nytt på EU- agendan.....	146	
31.1.2	Uppföljning av unionens näringspolitik för små och medelstora företag.....	146	
31.2	Regelförenkling	147	

31.3	Konkurrens- och statsstöd	148
31.3.1	Konkurrens.....	148
31.3.2	Statsstöd	150
31.4	Konkurrenskraft hos EU:s bilindustri (CARS 21)	152
32	Konsumentpolitik	152
32.1	Översyn av lagstiftningen för konsumentskyddet	152
32.2	Strategi för konsumentpolitiken för perioden 2007–2013.....	153
32.3	Nytt konsumentkreditdirektiv	153
32.4	Förhandlingar om ett nytt direktiv om tidsdelat boende m.m.	154
32.5	Regler om kollektiva prövningsmöjligheter övervägs ...	154
32.6	Inventering av systemet för produktsäkerhet	154
33	Turism.....	155
34	Innovation och forskning.....	156
34.1	Ett europeiskt teknologisk institut – EIT.....	156
34.2	Grönbok om Europeiska området för forskningsverksamhet	156
34.3	Den europeiska rymdpolitiken	157
34.4	Genomförandet av bioteknikstrategin	157
34.5	Gemensamma teknikinitiativ	158
34.6	Forskningssamverkan.....	158
35	Regional- och strukturpolitik	159
35.1	Strukturfondsprogrammen 2000–2006	159
35.2	Strukturfondsprogrammen 2007–2013	159
35.2.1	Regional konkurrenskraft och syssel- sättning	159
35.2.2	Territoriella programmen – INTERREG	160
35.3	Kommissionens fjärde sammanhållningsrapport	161
35.4	Den europeiska territoriella agendan.....	162
DEL 7 TRANSPORTER, ELEKTRONISKA KOMMUNIKATIONER OCH ENERGI.....		163
36	Transporter.....	163
36.1	Frågor som rör flera transportslag.....	163
36.1.1	Galileo – ett projekt för satellitnavigering.....	163
36.1.2	Finansieringen av Galileo och EIT.....	164
36.1.3	En agenda för godstransporter.....	164
36.1.4	Handlingsplanen för godslogistik.....	165
36.1.5	Grönboken om stadstransporter.....	165
36.1.6	Energistrategi för transportsektorn.....	166
36.1.7	Transportinfrastruktur – TEN-T.....	166
36.2	Landtransporter	167
36.2.1	Vägrafiksäkerhet	167
36.2.2	Yrkestrafik	168
36.2.3	Kollektivtrafik på väg och järnväg	170
36.2.4	Tredje järnvägspaketet till ändstation.....	170
36.2.5	Järnvägspaket – att underlätta rörligheten för lokomotiv i gemenskapen.....	172

	36.2.6	Ett järnvägsnät för godstransporter.....	173
36.3		Sjöfart.....	174
	36.3.1	Tredje sjösäkerhetspaketet.....	174
	36.3.2	Identifiering och spårning av fartyg (LRIT).....	176
	36.3.3	En europeisk hamnpolitik.....	177
	36.3.4	Sjömotorvägar.....	177
	36.3.5	En havspolitik för EU.....	178
36.4		Luftfart.....	178
	36.4.1	Ett europeiskt system för flygledning.....	178
	36.4.2	Flygplatsavgifter.....	179
	36.4.3	Luftfartstjänster.....	179
	36.4.4	Harmonisering av bestämmelserna om luftfartssäkerhet.....	179
	36.4.5	Luftfartsskydd, skydd mot terrorism och brottsliga handlingar.....	180
	36.4.6	Relationer med tredje land.....	180
37		Elektroniska kommunikationer, IT och post i samhället.....	180
	37.1	Förordningen om internationell roaming.....	180
	37.2	EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer.....	181
	37.3	Strategin i2010 – det europeiska informations- samhället för tillväxt och sysselsättning.....	182
	37.4	Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet.....	183
	37.5	EU:s politik på området för radiofrekvenser och elektronisk kommunikation.....	184
	37.6	Nya postdirektivet.....	185
38		Energi.....	186
	38.1	En energipolitik för Europa.....	186
	38.1.1	Strategisk energiöversyn 2007 samt Europeiska rådets energihandlingsplan.....	186
	38.2	Strategisk energiteknikplan.....	188
	38.3	Det tredje inre marknadspaketet för el och gas.....	188
	38.4	Kärnsäkerhet och strålskydd.....	189
DEL 8 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL.....			191
39		Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	191
	39.1	Hälsokontrollen.....	191
	39.2	Marknadsordningarna.....	192
	39.2.1	Reform av marknadsordningen för vin.....	192
	39.2.2	Reform av marknadsordningen för frukt och grönt.....	192
	39.2.3	Förenklingar.....	193
	39.2.4	Mjölk.....	193
	39.2.5	Socker.....	194
	39.2.6	Tvårvillkor.....	194
	39.2.7	Bomull.....	195
	39.3	Spritdrycker.....	195
	39.4	Ekologisk produktion.....	196
	39.5	Landsbygdsutveckling.....	196
	39.6	Strategi och direktiv om hållbar användning av bekämpningsmedel.....	197

39.7	Skogsfrågor	197
39.7.1	EU:s handlingsplan för skog	197
39.7.2	Handel med skogsprodukter till EU	198
39.7.3	Internationella timmeravtalet (ITTA) 2006... ..	198
40	Djurskydd och djurhälsa	199
40.1	Djurskydd	199
40.1.1	Slaktkycklingar	199
40.1.2	Djurtransporter	199
40.2	Djurhälsa	200
40.2.1	Beslut om åtgärder med anledning av sjukdomen blåtunga	200
40.2.2	Översyn av EU:s djurhälsopolitik	201
41	Den gemensamma fiskeripolitiken	201
41.1	Flerårig plan för Östersjötorsken	201
41.2	Förvaltningsplan för den europeiska ålen	202
41.3	TAC och kvoter i Östersjön	202
41.4	Fiskemöjligheter i Västerhavet	203
41.5	Fiskerikontrollen i Östersjön	204
41.6	Den europeiska fiskerifonden 2007–2013	205
42	Livsmedelspolitiken	205
42.1	Fyra förslag om livsmedelstillsatser, aromer och enzymer samt godkännandeprocessen	206
42.2	Internationella fördraget om växtgenetiska resurser	206
DEL 9 MILJÖ		207
43	Miljö	207
43.1	Horisontella miljöfrågor	207
43.2	Klimatförändringar och luftföroreningar	210
43.3	Utsläpp från transporter	212
43.4	Vatten och marin miljö	214
43.5	Naturresurser och biologisk mångfald	215
43.6	Kemikalier och avfall	218
DEL 10 UTBILDNING, UNGDOM OCH KULTUR		222
44	Utbildning	222
44.1	En europeisk referensram för kvalifikationer	222
44.2	Förslag till beslut om ett nytt Erasmus Mundus- program	223
44.3	Utbildning i Lissabonstrategin	223
44.4	Uppföljning av Lissabonstrategin	224
44.5	Programmet för livslångt lärande	224
45	Ungdomsfrågor	225
45.1	Uppföljning av vitboken och stärkt fokus på ett tvärsektorieellt samarbete	225
45.2	Ungdomsfrågor i Lissabonstrategin – Den euro- peiska ungdomspakten	226
45.3	Det framtida ungdomspolitiska samarbetet	226
45.4	Programmet Ung och aktiv i Europa	226
46	Kultur, medier och idrott	227

46.1	En europeisk dagordning för kulturen	227	Skr. 2007/08:85
46.2	Ramprogrammet Kultur (2007–2013)	228	
46.3	AV-direktivet.....	228	
46.4	Ramprogrammet MEDIA 2007 (2007–2013)	229	
46.5	Programmet Ett Europa för medborgarna.....	229	
46.6	Idrottens ställning inom EU.....	230	
DEL 11 EU:S INSTITUTIONER M.M.		231	
47	Institutionernas verksamhet	231	
47.1	Ministerrådet	231	
47.2	Kommissionen.....	232	
	47.2.1 Genomförande av direktiv	232	
	47.2.2 Överträdelseärenden	232	
47.3	Europaparlamentet.....	233	
47.4	Europeiska gemenskapernas domstol.....	234	
47.5	Europeiska revisionsrätten.....	235	
47.6	Övriga institutioner.....	235	
	47.6.1 Regionkommittén	235	
	47.6.2 Europeiska investeringsbanken	236	
	47.6.3 Europeiska investeringsfonden.....	236	
47.7	Öppenhet och insyn	237	
47.8	Personalpolitik i EU:s institutioner.....	238	
47.9	Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd.....	238	
Bilaga 1	Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under 2007	241	
Bilaga 2	Viktigare domar meddelade av EG-domstolen under 2007	294	
Bilaga 3	Viktigare domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under 2007	302	
Bilaga 4	Pågående överträdelseärenden 2007	308	
Bilaga 5	Beslut i ministerrådet under 2007 som Sverige inte stöttat.....	365	
Sakregister		367	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2008.....		372	

Enligt riksdagsordningen ska regeringen varje år överlämna en skrivelse till riksdagen om verksamheten i Europeiska unionen. Årsboken om EU är ett instrument för att uppfylla regeringens informations- och samrådsplikt gentemot riksdagen.

Regeringen fäster största vikt vid arbetet i Europeiska unionen. Sverige ska vara en aktiv och konstruktiv kraft i EU.

EU-samarbetet har under året lett fram till en rad betydelsefulla resultat. Skrivelsen tar upp viktiga händelser och beslut uppdelat efter ministerrådskonstellationer.

Vid Europeiska rådet enades man om ett mål om att utsläpp av växthusgaser ska minska med 30 procent till år 2020 inom ramen för en internationell överenskommelse. EU åtog sig att ensidigt minska utsläppen med 20 procent till år 2020, oavsett en internationell överenskommelse.

Europeiska rådet följde upp EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning och underströk att medlemsstaterna behöver utnyttja det gynnsamma konjunkturläget för att fortsätta med nödvändiga reformer för att stärka Europas konkurrenskraft.

Arbetet med att förverkliga målen på ett område för frihet, säkerhet och rättvisa har fortgått.

EU fortsätter att vara en viktig aktör både internationellt och i våra närområden.

Beslut har fattats om en flerårig plan för östersjötorsken.

I januari blev Bulgarien och Rumänien medlemmar i unionen.

EU:s fördrag undertecknades i Lissabon den 13 december.

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU

1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse

Sverige ska vara en aktiv och konstruktiv kraft i Europeiska unionen. Regeringens mål är att genom samarbetet i EU verka för ökad säkerhet, demokrati, frihet och välbefinnande i världen.

Regeringen fäster största vikt vid arbetet i Europeiska unionen och Sverige ska tillhöra kärnan i det europeiska samarbetet. Ett medvetet och strategiskt ansvarstagande för Europas stora framtidsfrågor är centralt. Det handlar bl.a. om samarbetet på miljösidan inklusive klimatfrågan, sysselsättnings- och tillväxtstrategin och unionens förhållande till globaliseringen. Sverige verkar för ett fortsatt utvidgat EU och ett EU som främjar fred, frihet och en hållbar utveckling på det globala planet. Regeringen förordar en utveckling där EU koncentrerar sig på färre och genuint gränsöverskridande frågor och med ett fokus på frågor som rör medborgarnas vardag. Regeringen arbetar också för en Europeisk union som är öppen och väl förankrad hos de svenska medborgarna.

Under året har EU-samarbetet lett fram till en rad betydelsefulla resultat.

Lissabonstrategin, Lissabonfördraget och utvidgningen

EU:s tillväxt och sysselsättningsstrategi är en högt prioriterad fråga för Sverige. Sverige har verkat för kontinuitet och långsiktighet i Lissabonstrategin för att säkerställa ägarskap och ett kraftfullt genomförande av strategin på såväl EU-nivå som på nationell nivå.

Lissabonstrategin utgör EU:s gemensamma verktyg för att genomföra ekonomiska reformer samt möta globaliseringen och ökad global konkurrens. En globaliseringsdeklaration antogs vid toppmötet i december.

Vid regeringskonferensens möte på stats- och regeringschefsnivå i oktober nåddes slutlig enhet om reformfördragets närmare utformning. Fördraget kunde undertecknas i Lissabon den 13 december. Med det nya fördraget kan EU arbeta effektivare och samtidigt bli modernare, mer demokratiskt och tydligare för medborgarna. Unionen blir både öppnare och mer effektiv.

Den 1 januari 2007 kunde Bulgarien och Rumänien hälsas välkomna som medlemmar i unionen. EU:s utvidgning är en av EU-samarbetets största framgångar och regeringen verkar för att dynamiken i utvidgningsprocessen bevaras och att EU:s dörrar hålls öppna. Under året fortsatte medlemskapsförhandlingarna med Kroatien och Turkiet.

För att förverkliga målen på ett område för frihet, säkerhet och rättvisa samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, penningtvätt och gränsöverskridande handel med narkotika. Sverige har varit särskilt aktivt i frågor om förbättrat informationsutbyte och principen om ömsesidigt erkännande av domar på straffrättsområdet och Sverige har varit medförslagsställare till flera viktiga initiativ på området.

Några viktiga frågor som tagits upp under året är hur personuppgifter för brottsbekämpande ändamål ska behandlas. Polissamarbetet har även rört rådsbeslut om införlivande av Prümkonventionen i EU och rådsbeslut om Europol som skulle ersätta Europolkonventionen. Det har gjorts en halvtidsutvärdering av Haagprogrammet som styr samarbetet för frihet, säkerhet och rättvisa.

Under året behandlades även det svenska förslaget till rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter. Dessutom förhandlades bl.a. rambeslut om utbyte av uppgifter ur kriminalregister, överförande av vissa icke frihetsberövande påföljder (t.ex. skyddstillsyn) respektive bekämpning av organiserad brottslighet.

Sunda offentliga finanser

Ett antal beslut togs under året inom ramen för tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten. I arbetet har Sverige generellt sett betonat vikten av långsiktigt hållbara offentliga finanser i medlemsstaterna.

I december träffades en överenskommelse som innebär att ett moms-paket träder i kraft den 1 januari 2010. Ett femårigt undantag gäller tillhandahållandet från företag till konsument när det handlar om telekomtjänster, radio- och TV-tjänster samt elektroniska tjänster.

Den inre marknaden, EIT och tjänstedirektivets genomförande

Översynen av den inre marknaden var en central fråga under hösten. Förhandlingar om varornas fria rörlighet fortsatte. För att förbättra den befintliga harmoniseringen och stärka myndighetstillsynen över produkter presenterades två förslag från kommissionen. Sverige underströk, i sitt inspel till kommissionen, den inre marknadens betydelse för sysselsättning och tillväxt i EU.

Under våren fick det tyska ordförandeskapet gehör för, bl.a. med stöd från Sverige, en ändrad förordning som innebar att uppbyggnaden av det Europeiska teknologiska institutet (EIT) ska genomföras på ett effektivare sätt. Formellt beslut väntas i början av 2008. Frågan om finansieringen av EIT diskuterades i Europeiska rådet för ekonomiska och finansiella frågor.

Sverige arbetade aktivt med frågor om regelförenkling och förenklingar i offentlig upphandling. När det gäller genomförandet av tjänstedirektivet medverkade Sverige aktivt i kommissionens expertgrupp och på svenskt initiativ etablerades också ett nordiskt-baltiskt

samarbete. Bred enighet nåddes om arbetstidsdirektivet när det gällde ändringar om jourtid och kompensationsledighet. Men det gick inte att nå enighet om möjligheten att genom individuella avtal avvika från direktivets regel om maximal veckoarbetstid.

Fokus på energi och klimat

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och EU har en ledande roll i internationella förhandlingar.

Sverige gav energihandlingsplanen sitt fulla stöd vid vårtoppmötet och välkomnade särskilt fokuseringen på klimatfrågan och de starka kopplingar som görs mellan energi- och klimatpolitiken. Med start under hösten följdes energihandlingsplanen upp av konkreta lagförslag. Bland de mest betydande förslagen återfanns förslag till revidering av lagstiftningen som reglerar den inre marknaden för el och gas. Ett annat centralt förslag var det kommande ramdirektivet för förnybara energikällor, där bl.a. den nationella bördefördelningen av det övergripande målet för förnybar energi slås fast, som sedan presenterades den 23 januari 2008. Vid vårtoppmötet enades man också om ett mål om att utsläpp av växthusgaser ska minska med 30 procent till år 2020 inom ramen för en internationell överenskommelse. EU åtog sig att ensidigt minska utsläppen med 20 procent till år 2020, oavsett en internationell överenskommelse. Europeiska rådet enades också om att användningen av förnybar energi skulle uppgå till 20 procent år 2020 och att användningen av biodrivmedel då skulle utgöra 10 procent av den totala förbrukningen av drivmedel i varje medlemsstat. I januari 2008 presenterade kommissionen sitt s.k. klimatpaket som syftar till att genomföra dessa mål i gemensam lagstiftning.

Historiskt klimatmöte på Bali

Sverige var en pådrivande kraft både på det globala planet och inom ramen för EU inför partsmötet på Bali i Indonesien i december inom FN:s ramkonvention om klimatförändringar. På Bali tog de internationella klimatförhandlingarna ett viktigt steg framåt när den s.k. "Bali Action Plan" antogs. Den lägger grunden för arbetet de närmaste två åren som ska leda till ett beslut 2009 i Köpenhamn om en framtida klimatregim efter 2012.

Utsläppshandelns framtid, inkluderandet av flyget och minskningen av växthusgaser

Rådsslutsatser antogs i juni om översynen av EU:s utsläppshandelssystem. En deklaration handlade om att när förslaget skulle utarbetas om bördefördelning mellan medlemsstaterna av EU:s minskning av utsläpp av växthusgaser, skulle hänsyn tas till medlemsstaternas deltagande i detta system. Sverige arbetade också under året för att flyget skulle inkluderas i utsläppshandeln och att tilldelningen av utsläppsrätter till så stor del som möjligt skulle ske genom auktionering. Alla medlemsstater var positiva till en harmonisering av tilldelningsmetoden på EU-nivå.

Auktionsandelen sattes till 10 procent, men kan komma att höjas från 2013. Skr. 2007/08:85

Frågan om EU skulle införa mål för minskningen av växthusgaser från bränslen och vilka villkor som skulle ställas för att införa dessa mål, debatterades på miljørådets möte i juni utifrån ett förslag från kommissionen. Sverige har länge verkat för att minska halterna av svavel och aromatiska kolväten i diesel samt öka inblandningsnivåerna för biodrivmedel i bensin och diesel. En överväldigande majoritet av medlemsstaterna stödde ambitionen att minska utsläppen av växthusgaser, under förutsättning att hållbarhetskriterier infördes för produkter av biobränslen.

En handlingsplan för havet och en för långa lastbilar

Det portugisiska ordförandeskapet prioriterade bl.a. havspolitik och presenterade ett förslag till handlingsplan. Handlingsplanen syftar till att skapa länkar mellan olika politikområden där avsikten främst är att utforma verktyg för att planera resursanvändning, inhämta och bearbeta data och skapa övervakningssystem. Syftet är att med stöd av dessa verktyg utforma en gemensam havspolitik i första hand genom samverkan mellan medlemsstaterna. Arbetet med att utveckla dessa verktyg och projekt kommer att ske mellan 2007 och 2009. Regeringen betonade Östersjöns unika betingelser och dess stora betydelse för de människor som bor i dess närhet och att en framtida havspolitik skulle bidra till tillväxt och utveckling inom EU:s alla regioner under former som samtidigt värnade miljön.

Slutsatser antogs av transportministrarna om handlingsplanen för godslogistik och Sverige delade kommissionens syn om att utvecklingen av systemen för logistik är av mycket stor betydelse för EU:s konkurrenskraft. Sverige stödjer arbetet med bl.a. att anpassa EG-regelverket för att underlätta för långa lastbilskombinationer och andra modullösningar. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2008.

Galileos framtid avgjordes

Kommissionen presenterade ett meddelande om läget för satellitnavigeringsprogrammet Galileo där en omdirigering av programmet redovisades tillsammans med ett förslag till en förordning om genomförandet. Dessutom presenterades ett meddelande och ett förslag till beslut att revidera den fleråriga budgetramen i syfte att finansiera Galileo och det Europeiska teknologiska institutet (EIT). Beslut om finansiering och genomförandeförordning fattades under hösten. Under 2008 kommer den kommande förordningen om programmets fortsättning att presenteras.

Billigare mobilsamtal och en friare postmarknad

För att stärka konkurrensen och den inre marknaden har Sverige varit med om att anta två rättsakter under året. Den ena är förordningen om

internationell roaming i det allmänna mobiltelefonnätet som trädde i kraft den 30 juni. Förordningen innebär att kostnaden för att ringa på mobil inom EU blir billigare.

Den andra rättsakten är postdirektivet, som innebär att marknaden för posttjänster i EU kommer att liberaliseras från den 1 januari 2009.

Jordbrukets framtida roll i EU och djurvänliga insatser

Sverige har arbetat aktivt med den kommande översynen av jordbrukspolitiken 2008, den s.k. hälsokontrollen och gjort inspel till kommissionen och medlemsstaterna. Regeringen anser att de viktigaste frågorna i samband med översynen är fortsatt marknadsanpassning, kraftigt minskade utgifter och ökad samstämmighet med övriga politikområden. Det är också viktigt att förändringar av jordbrukspolitiken öppnar dörrar för fortsatta reformer i den kommande budgetöversynen. Kommissionen presenterade sitt meddelande i november om den förestående hälsokontrollen, som till stora delar tog upp svenska intresseområden. Konkreta lagförslag förväntas under våren 2008.

EU-arbetet på djurskydds- och djurhälsoområdet har under året präglats av framtagandet av ett nytt direktiv för hanteringen av slaktkycklingar. Där har Sverige för avsikt att behålla sina skarpare bestämmelser på området och att arbeta för att EU:s regelverk på sikt når upp till de svenska.

Torskens bevarande i Östersjön och skärpt lagstiftning för giftiga växtskydd

Förslaget om utsläpp av växtskyddsmedel på marknaden, som innebär att medlen ska vara godkända av medlemsstaterna enligt en beslutad lista innan de släpps ut på marknaden, antogs som en politisk överenskommelse i slutet av året. Regeringen menade att det är ett viktigt steg framåt i ambitionen att öka skyddet för hälsa och miljö.

Under hösten, liksom varje år, förhandlades fiskemöjligheterna för torsk, sill, skarpsill och lax i Östersjön för 2008. För regleringarna av fisket i Västerhavet förhandlades såväl interna kvoter och fiskeregler som förvaltningen av fisket på gemensamt förvaltade bestånd. Beslut fattades under året också om en flerårig plan för Östersjötorsken och en förvaltningsplan för den europeiska ålen. Sverige har även bidragit till en minskning av torskkvoterna i Östersjön samt arbetat aktivt med fiskerikontrollfrågor. Regeringen prioriterar en minskning av den administrativa bördan vad gäller fiskerikontroll och kommissionen kommer att presentera ett förslag till förordning 2008.

Livslångt lärande för sysselsättning och tillväxt

Först när livslångt lärande blir en realitet för alla i alla medlemsländer finns det förutsättningar för att nå målen i Lissabonstrategin. Insikter om vikten av utbildning har vuxit fram i allt vidare kretsar och utbildningsfrågor lyfts därför fram i allt fler sammanhang.

Först när kvalifikationer blir jämförbara över nationsgränser, underlättas personers rörlighet. En europeisk referensram för kvalifikationer ska därför inrättas. Det betyder att ett verktyg skapas för att jämföra nivån på kvalifikationer (utbildningsbevis, yrkescertifikat etc.) mellan de europeiska länderna. Regeringen analyserar för närvarande hur svenska kvalifikationer kan relateras till den europeiska referensramen.

När det gäller ungdomssamarbetet under 2007 togs bl.a. frågan om ungas fulla deltagande i utbildning, arbetsliv och samhälle upp och hur det framtida ungdomssamarbetet ska se ut.

Efterfrågad global aktör

EU fortsätter att vara en viktig aktör både internationellt och i våra närområden som visar att medlemsstaterna är mycket samspelade i de flesta utrikespolitiska frågor.

I vårt närområde har EU ett nära samarbete inom ramen för den nordliga dimensionen och inom europeiska grannskapspolitiken (ENP). EU:s och Rysslands samarbete har fortsatt fokuserats på genomförandet av de fyra färdplanerna för fördjupat samarbete, som antogs 2005 och som praktiskt ska utveckla det strategiska partnerskapet.

Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) gör EU till en efterfrågad global aktör i fredsfrämjande sammanhang. Under 2007 pågick elva ESFP-insatser i Afrika, Mellanöstern och i Syd- och Östeuropa. Sverige bidrog med personal i samtliga insatser.

Situationen i Afghanistan är allvarlig och säkerhetssituationen har förvärrats ytterligare. EU:s engagemang i Afghanistan är fortsatt omfattande och frågan har kontinuerligt behandlats i ministerrådet. Inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken inledde EU i juni en polisinsats i Afghanistan.

Situationen på västra Balkan har stått högt på den utrikespolitiska dagordningen och EU:s militära och civila insatserna är omfattande. Inte minst i Kosovokonflikten är EU:s agerande avgörande.

Under 2007 har ett toppmöte mellan EU och Afrika hållits. Toppmötets genomförande har varit en av det portugisiska ordförandeskapets absoluta prioriteringar. En gemensam EU-Afrikastrategi med tillhörande handlingsplan samt en politisk deklaration antogs på toppmötet. Den tidigare antagna EU-strategin för Afrika har börjat att genomföras.

I Sudan skedde ett nära samarbete mellan EU och den Afrikanska Unionen och genom EU:s militära och civila stödinsats till Afrikanska unionens observatörsmision. Även till Tchad kommer en EU-ledd militär styrka. Den allvarliga konflikten i Darfurregionen i Sudan har vid ett flertal tillfällen behandlats av Europeiska rådet och EU bidrog med 240 miljoner euro ur den så kallade fredfaciliteten för Afrika.

På många andra områden som t.ex. Mellanösternkonflikten har EU förutom sina insatser i fält, spelat en viktig roll (främst inom den så kallade kvartetten, som utöver EU består av Ryssland, USA och FN).

De WTO-förhandlingar som går under benämningen Doharundan, inleddes i Doha i november 2001. Efter att ha varit suspenderad under hösten 2006 återupptogs rundan under våren 2007, mycket tack vare EU:s konstruktiva linje.

EU har under året inlett ett flertal betydelsefulla förhandlingar om bilaterala frihandelsavtal, bl.a. med Sydkorea och Indien. Förhandlingarna om ekonomiska partnerskapsavtal med AVS-länderna (Afrika, Västindien och Stilla Havet) drevs vidare och resulterade bl.a. i att ett stort antal interimsavtal kunde slutas.

EU antog en gemensam Aid for Trade strategi på EU:s ministerråd för allmänna frågor (GAERC) den 15 oktober. Strategin tydliggör hur EU ska arbeta med genomförandet av Aid for Trade.

Arbetet med att nå samstämmighet för utvecklingssamarbetet fortsatte under året. Rådslutssatser antogs kring EU:s första rapport om samstämmighet för utveckling och för migration, klimat och säkerhet.

Effektiviseringen av EU:s utvecklingssamarbete nådde under året en viktig framgång genom antagandet av en för EU gemensam uppförandekod för arbetsfördelning och komplementaritet. Inom det humanitära biståndet fortsatte gemenskapen under 2007 att utgöra en av världens största givare.

1.1 Information, överläggningar och samråd med riksdagen

Riksdagen har fortlöpande informerats av regeringen om vad som händer inom EU-samarbetet. Den 1 januari trädde ändringar för EU-arbetet i riksdagsordningen i kraft. Regeringen har redovisat sitt agerande i EU i enlighet med de nya kraven. Regeringens informations- och samrådsskyldighet har uppfyllts på bl.a. följande sätt:

- Tidig information genom faktapromemorior
- Information och överläggningar med utskotten
- Skriftliga underlag till EU-nämnden inför rådsmöten
- Samråd med EU-nämnden inför rådsmöten och Europeiska rådet
- Rapportering från rådsmöten
- Information från Europeiska rådets möten
- Årlig skrivelse till riksdagen om verksamheten i EU

Under året har regeringen informerat om sin syn på betydelsefulla förslag från kommissionen och andra viktiga EU-dokument. Det har bl.a. skett genom att regeringen har överlämnat 139 faktapromemorior. Som jämförelse kan nämnas att 2006 överlämnades 114 faktapromemorior och 2005 överlämnades 75 stycken. Faktapromemoriorna kan läsas på riksdagens webbplats.

Regeringen ska informera riksdagens fackutskott om det pågående arbetet när utskotten begär detta. Utöver denna generella informations-skyldighet ska regeringen överlägga med utskotten i de EU-frågor som utskotten bestämmer. God framförhållning har eftersträvats i kontakterna mellan utskotten och Regeringskansliet. Formella överläggningar mellan regeringen och utskotten om EU-frågor har ägt rum vid närmare 40 tillfällen. Regeringen har tagit del av de 17 utlåtanden som utskotten skrivit.

EU-nämnden ska hållas underrättad av regeringen om frågor som ska beslutas i ministerrådet. Likaså ska samråd ske med nämnden om svenska ståndpunkter vid beslut i ministerrådet.

Under 2007 ägde därför samråd rum inför samtliga möten i ministerrådet och i Europeiska rådet. En samlad redovisning av de fall Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i bilaga 5. Skr. 2007/08:85

2 Europeiska rådet under 2007

Europeiska rådets uppgift är att ”ge unionen de impulser som behövs för dess utveckling och fastställa allmänna politiska riktlinjer för denna utveckling”.

Vid Europeiska rådet företräds medlemsstaterna av sin stats- och/eller regeringschef. Under 2007 möttes Europeiska rådet den 8–9 mars, den 21–22 juni och den 14 december. Ett informellt möte mellan stats- och regeringscheferna hölls i Lissabon den 18–19 oktober. Inför varje möte har statsministern samrått med riksdagens EU-nämnd. Statsministern har vid tre tillfällen också återrapporterat i riksdagens kammare efter Europeiska rådets möten.

Europeiska rådets slutsatser finns tillgängliga på EU:s webbplats:
<http://www.consilium.europa.eu>

2.1 Europeiska rådets möte 8–9 mars

Vid Europeiska rådets möte i mars riktades stort fokus på klimatförändringarna.

Europeiska rådet underströk EU:s ledande roll i att bekämpa klimatförändringar och antog mål om att utsläpp av växthusgaser ska minska med 30 procent till år 2020 inom ramen för en internationell överenskommelse. EU åtog sig att ensidigt minska utsläppen med 20 procent till år 2020, oavsett en internationell överenskommelse.

Europeiska rådet antog vidare en strategisk energihandlingsplan och beslutade även om mål för EU för att förbättra energieffektiviteten med 20 procent till år 2020. Europeiska rådet beslutade också att EU ska öka andelen förnybar energi till 20 procent till år 2020. Andelen bi drivmedel ska på samma sätt öka till 10 procent till år 2020 i den så kallade energimixen.

EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, Lissabonstrategin, följdes upp och medlemsstaterna uppmanades att använda högkonjunkturen för att fortsätta genomföra reformer. Regelförbättring fokuserades särskilt och mål att minska de administrativa bördorna från EU-lagstiftning med 25 procent till år 2012 antogs. Se även kapitel 6.1.

Sverige betonade vid mötet att EU, oavsett en internationell överenskommelse, borde åta sig att minska utsläppen med 30 procent, vilket var viktigt inte minst i relation till USA, Indien och Kina. Sverige pekade även på att det svenska exemplet visade att det är möjligt att kombinera ökad ekonomisk tillväxt med minskade utsläpp.

Europeiska rådets möte i juni dominerades av frågan om ett reviderat fördrag för EU. Man enades om mandatet för en regeringskonferens som sedan inleddes i juli.

För mer information om innehållet i fördraget, se kapitel 4.

Stats- och regeringscheferna inbjöd rådet för ekonomiska och finansiella frågor, Ekofin, att fatta beslut så att Malta och Cypern skulle kunna införa euron den 1 januari 2008.

Förutom mandatet för regeringskonferensen välkomnade Europeiska rådet bl.a. kommissionens meddelande om migration sett ur ett globalt perspektiv (Global approach to migration). Europeiska rådet påminde om vikten av att säkerställa tillräckliga resurser för att genomföra migrationspolitiken och underströk vikten av närmare samarbete med tredje land för att hantera migrationsflöden. Särskilda partnerskap skulle kunna bidra till en samstämmig migrationspolitik samtidigt som utvecklingen i ursprungsländerna påverkas positivt. Migrationspolitiken borde därför kombineras med både åtgärder i syfte att underlätta laglig migration och att bekämpa illegal migration, skydda flyktingar och hantera orsaken till migration. Kommissionen skulle därför bl.a. undersöka möjligheten för EU att ingå partnerskap med tredjeländ. Europeiska rådet skulle återkomma till genomförandet av migrationspolitiken vid sitt möte i december.

I fråga om innovationer och det Europeiska teknologiska institutet (EIT) inbjöd Europeiska rådet ministerrådet att snarast anta de fyra första förslagen till så kallade Joint Technology Initiatives. Rådet inbjöds vidare att nå en överenskommelse om EIT inklusive frågan om lämpliga finansiella resurser. Kommissionen inbjöds att tidigt år 2008 presentera initiativ som uppföljning till grönboken om ett europeiskt forskningsområde. Europeiska rådet bekräftade även det europeiska satellitsystemet Galileo som ett nyckelprojekt och uppmanade rådet att fatta ett beslut om genomförandet av Galileo under hösten.

2.3 Informellt möte i Lissabon 18–19 oktober

Vid det informella mötet i Lissabon gav medlemsstaterna sitt politiska godkännande till det nya reformfördraget, vilket innebar att ytterligare ett steg kunde tas för att avsluta den förhandling om ett nytt fördrag som inleddes redan 2003.

Vid det informella toppmötet fördes också en diskussion om globaliseringen. Diskussionen utgick delvis från rapporten om ”Det europeiska intresset av att lyckas i globaliseringens tidevarv” som kommissionens ordförande José Manuel Barroso presenterade vid mötet.

Ett genomgående tema under den efterföljande diskussionen var hur EU bättre kan ta till vara globaliseringens möjligheter och möta nya utmaningar. Det var viktigt att EU:s gemensamma arbete för hållbar tillväxt och sysselsättning tydligare sattes in i ett globalt sammanhang. Lissabonstrategin är det gemensamma verktyget för att bättre kunna ta till vara globaliseringens möjligheter för jobb, företagande och tillväxt i vår del av världen. Sverige med flera medlemsstater betonade vikten av

att arbeta vidare med EU-reformer som svar på globaliseringen. Vikten av utbildad arbetskraft identifierades som en nyckelfråga i Lissabonstrategin. Andra frågor som också lyftes var bl.a. forskning och utveckling, tjänstesektorn samt utveckling av små och medelstora företag.

Stats- och regeringscheferna konstaterade också att det nu gällde att ta till vara det ökade internationella engagemanget i klimatfrågan. Vikten av att det internationella samfundet kan enas om att starta förhandlingarna om en ny internationell klimatregim vid FN-mötet i Bali betonades. En sådan överenskommelse måste ske inom ramen för FN och bygga på bindande åtaganden för industriländerna.

EU har en ledande roll i arbetet för att minska de globala utsläppsnivåerna. I ljuset av detta hänvisades till de historiska beslut som fattades vid vårtoppmötet i mars i år.

Från svensk sida informerade statsministern om den svenska regeringens satsningar för att minska utsläppen och framhöll också den internationella kommissionen för att klimatsäkra biståndet som den svenska regeringen tagit initiativ till.

2.4 Europeiska rådets möte 14 december

Vid Europeiska rådets möte i december betonade stats- och regeringscheferna att unionen, i och med undertecknandet av Lissabonfördraget den 13 december, nu hade det institutionella ramverk som unionen behövde för överskådlig framtid. Därför kunde man från och med nu fokusera på de konkreta utmaningar som väntar, till exempel klimatförändringar och globalisering.

Stats- och regeringscheferna fattade beslut om att inrätta en så kallad reflektionsgrupp som ska analysera nyckelfrågor och utmaningar för EU i ett långsiktigt perspektiv. Gruppen ska bl.a. arbeta med att stärka och modernisera den europeiska ekonomiska och sociala modellen, hållbar utveckling som en central uppgift för EU, global stabilitet samt bekämpning av internationell brottslighet och terrorism. Gruppen ska presentera en rapport till Europeiska rådets möte i juni 2010. För svenskt vidkommande var det viktigt att gruppens mandat inte skulle omfatta en diskussion om EU:s fortsatta utvidgning.

Som en uppföljning av diskussionen vid det informella toppmötet i oktober antog Europeiska rådet en globaliseringsdeklaration som tar sin utgångspunkt i globaliseringens fördelar och hur EU på bästa sätt bör ta tillvara dessa. Från svensk sida framhölls bl.a. vikten av att se globaliseringen som en möjlighet och inte ett hot och att frihandel, inte protektionism, är medlet för att nå öka tillväxt och ta tillvara globaliseringens möjligheter.

Europeiska rådet välkomnade utvidgningen av Schengenområdet med Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.

Europeiska rådet diskuterade en framtida europeisk migrationspolitik som ska komplettera de enskilda medlemsländernas arbete på området. Målsättningen med en gemensam migrationspolitik är att främja integration, hantera laglig migration på ett bra sätt och samtidigt

bekämpa illegal invandring. Behovet av ett framtida gemensamt asylsystem senast 2010 underströks. Europeiska rådet poängterade vidare att migration har stor inverkan på exempelvis tillväxt, sysselsättning, konkurrenskraft och de offentliga finanserna. Stats- och regeringscheferna lyfte också fram att en effektiv migrationspolitik bör bedrivas med utgångspunkt i arbetsmarknadens behov.

På svenskt initiativ gav Europeiska rådet kommissionen i uppdrag att ta fram en strategi för Östersjön. Anledningen till att en sådan strategi behövs är att länderna runt Östersjön i dag står inför viktiga gemensamma utmaningar. Syftet med en Östersjöstrategi är att hantera dessa utmaningar på ett likartat sätt för hela Östersjöregionen. Det gäller främst de allvarliga miljöproblem som drabbat Östersjön, men kan också handla om att exempelvis utveckla infrastruktur eller främja forskning och investeringar i regionen.

Europeiska rådet lyfte även fram hållbar utveckling som en central målsättning för EU. Stats- och regeringscheferna diskuterade framstegen och prioriteringarna i den reviderade EU-strategin för hållbar utveckling som Europeiska rådet antog den 16 juni 2006. På svenskt initiativ beslöts att kommissionen ska presentera sin nästa lägesrapport i juni 2009.

3 Utvidgningen

Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar. Sverige har kraftfullt stött EU:s fortsatta utvidgning. En fortsatt utvidgningsprocess är av strategisk betydelse för unionen som helhet.

Under året har löpande dialog om utvidgningen förts med EU-nämnden inför möten i rådet.

3.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Den 6 november presenterade kommissionen en strategi (KOM 2007/663) för aktuella och kommande utmaningar på utvidgningsområdet. Kommissionen framhåller vikten av att genomföra överenskommelsen från Europeiska rådet i december 2006, dvs. en konsolidering av EU:s utfästelser, rättvis och strikt konditionalitet samt förbättrad kommunikation utåt, kombinerat med EU:s kapacitet till att integrera nya medlemmar. Det är avgörande att EU upprätthåller synlighet och trovärdighet i utvidgningsarbetet med hänsyn till de framtida medlemmarna.

Inga nya krav framförs i strategidokumentet, men kommissionen framhåller att de berörda länderna måste visa att de kan genomföra sina förpliktelser och tidigare gjorda åtaganden. Kandidatländernas och de potentiella kandidatländernas fortsatta EU-närmande är beroende av respektive lands politiska och ekonomiska reformer, samt dess vilja att acceptera alla de rättigheter och förpliktelser som medföljer ett EU-medlemskap. För länderna på västra Balkan gäller även förpliktelserna enligt stabilitets- och associeringsavtalen.

Kommissionen lägger stor vikt vid utvidgningen eftersom den bidrar till att skapa fred, demokrati och stabilitet på hela kontinenten och ger fördelar för både EU och kandidatländerna genom ökad handel, investeringar och ekonomisk verksamhet. EU blir med utvidgningen också en tyngre internationell aktör, mer konkurrensduglig och kan bättre svara mot de utmaningar som globaliseringen skapar. Utvidgningen är ett av EU:s starkaste policyinstrument och kommissionen framhåller EU:s strategiska intresse av att utvidgningen fortskrider, inte minst i förhållande till Turkiet.

Utvidgningsprocessen ska ytterligare förbättras genom att det i framtiden läggs större vikt vid kraven på statsbyggnad och bättre styrning, reformer i den administrativa sektorn och rättsväsendet, genomförandet av rättsstatsprinciper, försoning, samarbete med Internationella krigsförbrytartribunalen (ICTY) och utveckling av det civila samhället. Lokala samarbeten ska stödjas, och kommissionen menar att det är nödvändigt att genomföra en successiv viseringsliberalisering med länderna på västra Balkan.

Sverige välkomnar kommissionens strategipapper som inte heller stänger några dörrar för EU:s fortsatta utvidgning. Sverige har under det gångna året motarbetat förslag från medlemsstater som vill skapa nya medlemskriterier för att hämma utvidgningsprocessen. Sverige stödjer också de åtgärder som medför att medborgarna kan uppleva handfasta resultat av landets EU-integration.

3.2 Bulgarien och Rumänien

Den 1 januari inträdde Bulgarien och Rumänien som medlemmar i EU. Förhandlingarna om deras medlemskap inleddes 2000 och ett avtal om anslutning undertecknades i april 2005. EU har beslutat att kommissionen ska fortsätta att granska Bulgariens och Rumäniens anpassningsarbete inom området för rättsliga och inrikes frågor samt jordbruksområdet även efter ländernas anslutning. Länderna ska rapportera om sina framsteg till kommissionen var sjätte månad. Rapporterna utgör underlag inför de utvärderingar som kommissionen presenterar för rådet två gånger per år.

Efterhandsgranskningen kan pågå i maximalt tre år (dvs. till och med utgången av 2009) och ligger till grund för om eventuella skyddsklausuler kommer att behöva utlösas. Klausulerna består av en generell ekonomisk skyddsklausul, en specifik skyddsklausul för den inre marknaden och specifika klausuler som rör rättsliga och inrikes frågor. Dessutom finns de gängse skyddsmekanismerna baserade på EU:s regelverk tillgängliga. (De är tillämpliga mot samtliga medlemsstater.) Sverige har valt att inte införa några särskilda övergångsregler för arbetskraft från Bulgarien och Rumänien, utan de normala EU-reglerna ska gälla. De områden som kräver fortsatta ansträngningar inom de båda länderna är bl.a. kampen mot korruption, reformering av rättsväsendet, livsmedelssäkerhet samt upprättandet av de nödvändiga strukturerna för administration av framtida jordbruksstöd. För Bulgarien anses även kampen mot organiserad brottslighet kräva ytterligare åtgärder.

Sverige välkomnar Bulgarien och Rumänien som nya medlemmar. Att den femte utvidgningen som inleddes 2004 nu slutförts genom dessa två länders anslutning är en historisk händelse och en stor framgång för EU som helhet. Sverige värnar samtidigt om trovärdigheten i utvidgningsprocessen ur ett brett perspektiv, och anser det således vara av yttersta vikt att granskningsprocessen håller en hög kvalitet. Sverige deltar i processen på ett uppmuntrande och konstruktivt sätt.

3.3 Turkiet

Den 6 november presenterade kommissionen sin årliga översynsrapport om Turkiet. I rapporten bedöms att landet fortsätter uppfylla det politiska Köpenhamnskriteriet. Det konstateras vidare att landet gick demokratiskt stärkt ur vårens politiska och konstitutionella kris och att de tidigare lagda valen hölls med full respekt för de demokratiska institutionerna. Dock har endast begränsade framsteg gjorts i fråga om politiska reformer. Sammantaget bedömer kommissionen att genomförandet av reformer och tillämpningen av lagstiftning ytterligare måste förbättras. Fortsatt krävs särskilda ansträngningar från Turkiet för att bl.a. stärka yttrandefrihet, religionsfrihet, minoritetsrättigheter, samt civil kontroll av militären. Ytterligare områden där framsteg krävs är kvinnors rättigheter, rättsväsendets oberoende, kampen mot korruption, samt den sociala och ekonomiska situationen i sydöstra Turkiet.

Efter beslut av EU:s ministerråd inleddes anslutningsförhandlingarna med Turkiet den 3 oktober 2005. Förhandlingarna fortsatte under 2007 och den så kallade screeningprocessen där kommissionen förklarar EU:s regelverk för Turkiet har i betydande delar slutförts. Hittills har dock endast sex kapitel öppnats för förhandlingar, varav ett kapitel har kunnat stängas.

Sammanfattningsvis har förhandlingarna gått framåt, om än trögt. En försvårande faktor är den fortsatt olösta Cyprenfrågan, och att Turkiet inte uppfyllt EU:s krav på att landets hamnar öppnas också för fartyg och flyg från Republiken Cypern. Alltjämt är åtta förhandlingskapitel (av totalt 35) frusna till följd av detta, i enlighet med EU:s beslut från i december 2006. Turkiet har å sin sida fortsatt krävt att EU ska uppfylla sitt åtagande från 2004 att bidra till att bryta isoleringen av den turkycypriotiska delen av ön.

3.4 Kroatien

Den 3 oktober 2005 fattade ministerrådet beslut om att öppna medlemskapsförhandlingar med Kroatien. Landet har under 2006 och 2007 gjort goda framsteg på sin väg mot EU-medlemskap. Kroatien fortsätter att uppfylla de politiska och ekonomiska kriterierna för medlemskap. Samtidigt anser kommissionen att landet bör öka sin reformtakt och bygga vidare på redan gjorda framsteg. I årets översynsrapport identifierar kommissionen också ett antal områden där ytterligare ansträngningar är nödvändiga, bl.a. när det gäller reformeringen av rättsväsendet och den statliga förvaltningen, flyktigätervändande,

4 Fördraget

Med det nya fördraget kan EU arbeta effektivare och samtidigt bli modernare, mer demokratiskt och tydligare för medborgarna. Unionen blir både öppnare och mer effektiv. Regeringen anser att Lissabonfördraget innebär ett viktigt steg framåt för Europa och Sverige.

Under 2007 har förhandlingarna om ett nytt fördrag för unionen återupptagits och slutförts. Huvuddragen i uppgörelsen om fördraget lades fast vid Europeiska rådets möte den 21–22 juni. Enighet nåddes då om att reformerna från det konstitutionella fördraget skulle bevaras och inlemmas i det nuvarande EU-fördraget och EG-fördraget, samtidigt som innehållet på ett antal preciserade punkter skulle justeras. Europeiska rådet beslutade också att sammankalla en regeringskonferens för att förverkliga den uppnådda överenskommelsen.

Regeringskonferensen sammankallades formellt den 23 juli. Den genomfördes under övergripande ansvar av stats- och regeringscheferna, biträdda av medlemmarna av rådet i konstellationen allmänna frågor och yttre förbindelser. Kommissionens företrädare deltog i konferensen. Europaparlamentet var nära knutet till och medverkade i konferensens arbete med tre företrädare. En juridisk-teknisk arbetsgrupp, med representanter från samtliga medlemsländer, genomförde under perioden 27 augusti–3 oktober en granskning av fördraget

Vid regeringskonferensens möte på stats- och regeringschefsnivå den 18–19 oktober nåddes slutlig enighet om reformfördragets närmare utformning. Efter ytterligare översättningsarbete och språktekniskt arbete undertecknades fördraget i Lissabon den 13 december. En utförlig redogörelse för och analys av Lissabonfördraget finns i departementspromemorian Ds 2007:48.

5 Översynen av EU:s budget 2008–2009

Budgetöversynen skapar förutsättningar för en genomgripande reform av EU:s budget, inklusive en omprioritering av utgifter, i linje med framtida utmaningar och behov för det europeiska samarbetet. Regeringskansliet har genomfört ett omfattande analys- och utvärderingsarbete som har lagt grunden för ett aktivt svenskt deltagande i debatten både på europeisk och på nationell nivå. Arbetet har också skapat förutsättningar för ett

Europaparlamentet, rådet och kommissionen kom i maj 2006 överens om att kommissionen ska göra en genomgripande översyn av EU-budgeten. Överenskommelsen framgår av Förklaring nr 3 till Interinstitutionellt avtal mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om budgetdisciplin och sund ekonomisk förvaltning (EUT C 139, 14.6.2006). Översynen ska täcka alla EU:s utgiftsområden, inklusive den gemensamma jordbrukspolitiken. Även budgetens inkomstsida ska genomlysas, vilket bl.a. innefattar frågan om den brittiska rabatten. I överenskommelsen uppmanades kommissionen att lägga fram en rapport om detta 2008–2009. I förberedande syfte presenterade kommissionen den 12 september 2007 ett meddelande om budgetreform (SEK(2007) 1188) som innehåller fakta om EU-budgeten, vissa aspekter på utformningen av den framtida EU-budgeten och dess finansiering samt tolv frågor. Meddelandet är tänkt att utgöra storskottet för en bred samrådsprocess i EU på nationell, regional och lokal nivå samt på gemenskapsnivå. Samrådsprocessen pågår fram till den 15 april 2008. Inkomna synpunkter ska offentliggöras på Internet och huvudresultaten ska presenteras vid en stor konferens under våren 2008 i kommissionens regi. Synpunkterna kommer att bli en viktig utgångspunkt för kommissionens arbete med budgetöversynen.

I förberedande syfte har Regeringskansliet genomfört ett omfattande analys- och utvärderingsarbete kring EU-budgeten. Därigenom har en god grund lagts för att Sveriges regering ska kunna delta aktivt i debatten både på EU-nivå och nationellt samt för ett strategiskt informationsutbyte med EU-institutionerna samt ett strategiskt informations- och alliansarbete med andra medlemsländer.

Regeringen och tjänstemän från Regeringskansliet har informerat både EU-nämndens beredningsgrupp och finansutskottet om budgetöversynen. Regeringen har också deltagit i en offentlig utfrågning om översynen som arrangerades gemensamt av finansutskottet och EU-nämnden.

Förändringar inom såväl unionen som dess närområde och globalt har medfört att nya behov och möjligheter uppstått, t.ex. avseende globaliseringen, klimatfrågan, energi, demografiska obalanser och sociala spänningar. Regeringen fäster stor vikt vid budgetöversynen och avser att delta aktivt i samrådsprocessen. Utifrån en diskussion om framtida gemensamma prioriteringar och EU:s framtida utmaningar, bör översynen leda till en genomgripande reform av EU:s budget och en omprioritering av utgifter. Den framtida budgeten bör grunda sig på subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning.

Centrala utgångspunkter är också budgetrestriktivitet och samstämmighet mellan politikområden. I enlighet med det analysarbete som hittills gjorts inom regeringskansliet innebär detta bl. a. kraftigt minskade utgifter för EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Även sammanhållningspolitiken bör minskas och kräver fortsatt en omfattande reformering med hänsyn till EU:s framtida utmaningar. Inkomstsystemet bör utformas så att det möjliggör en rättvis fördelning av

finansieringsbördan mellan medlemsstater. Vissa reformer bör om möjligt genomföras redan före 2014. Målet att översynen ska leda till genomgripande reformer är dock överordnat behovet av tidigt genomförande. För regeringen är det mycket viktigt att alla utgifter och inkomster hanteras parallellt i översynen, att översynsrapporten är ambitiös och att medlemsländerna medges tillräckligt med tid för att behandla rapporten.

6 Lissabonstrategin och strategin för hållbar utveckling

EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi är en högt prioriterad fråga för Sverige. Sverige har verkat för kontinuitet och långsiktighet i strategin för att säkerställa ägarskapet och ett kraftfullt genomförande av strategin på såväl EU-nivå som på nationell nivå.

EU måste bli effektivare på att möta de utmaningar som hållbar utveckling innebär. Det övergripande syftet med EU:s hållbarhetsstrategi är att fastställa och utveckla åtgärder så att livskvaliteten ständigt kan förbättras, både för nuvarande och kommande generationer.

6.1 Lissabonstrategin

EU:s gemensamma strategi för hållbar tillväxt och full sysselsättning, den s.k. Lissabonstrategin, syftar till att driva på ekonomiska reformer, stärka den sociala sammanhållningen i unionen samt främja en miljömässigt hållbar utveckling. Arbetet följer den årliga cykel som etablerades i och med halvtidsöversynen av Lissabonstrategin 2005, med integrerade riktlinjer som ska ligga till grund för medlemsstaternas treåriga handlingsprogram för genomförandet av Lissabonstrategin i den nationella politiken. Riktlinjerna fokuserar på reformer för att främja konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt samt ökad sysselsättning inom ramen för det övergripande målet för hållbar utveckling. Strategin följs upp varje år av stats- och regeringscheferna vid vårtoppmötet som utvärderar framstegen i Lissabonstrategin och ger vägledning för det fortsatta arbetet.

Europeiska rådets vårtoppmöte

På Europeiska rådets möte den 8–9 mars diskuterades genomförandet av Lissabonstrategin, utifrån bl.a. kommissionens framstegsrapport från december 2006 samt de nationella uppföljningsrapporterna som presenterades under hösten 2006. Diskussionen och slutsatserna från toppmötet syftar till att ge vägledning åt det fortsatta arbetet med strategin. Europeiska rådet välkomnade kommissionens framstegsrapport och framhöll att strategin börjar ge resultat. Europeiska rådet underströk att medlemsstaterna nu behöver utnyttja det gynnsamma konjunkturläget

för att fortsätta med nödvändiga reformer för att stärka Europas konkurrenskraft. Skr. 2007/08:85

Europeiska rådet enades om att minska den administrativa bördan som härstammar från EU-lagstiftning med 25 procent till år 2012. Medlemsstaterna uppmanades att fastställa egna mål med jämförbar ambitionsnivå. Europeiska rådet uppmanade vidare medlemsstaterna att öka ansträngningarna för att snabbt, effektivt och med kvalitet genomföra EG-lagstiftning i nationell rätt, och antog målet att genomförandeunderskottet ska vara högst 1 procent senast 2009.

Europeiska rådet påtalade att ett stärkande av det globala handelsystemet är av avgörande betydelse för Europas tillväxt och sysselsättning. Europeiska rådet underströk vidare vikten av en ambitiös, allomfattande och balanserad överenskommelse i Doha-förhandlingarna, samt uppmanade alla huvudaktörer att agera konstruktivt för att kunna slutföra förhandlingarna.

Vid toppmötet antogs ambitiösa mål för minskning av utsläpp av växthusgaser. Stats- och regeringscheferna enades om att minska EU:s utsläpp av växthusgaser med 30 procent till 2020 under förutsättning att andra industriländer förbinder sig till jämförbara minskningar. I avvaktan på en global uppgörelse underströk Europeiska rådet att EU förbinder sig att minska utsläppen av växthusgaser med minst 20 procent till 2020 jämfört med 1990-års nivåer. Mot bakgrund av den globala uppvärmningen, vikten av att trygga energiförsörjningen och förstärka konkurrenskraften, antog toppmötet en omfattande energihandlingsplan för åren 2007–2009 med ambitiösa målsättningar för energieffektivitet och förnybar energi.

Integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning

I april 2005 presenterade kommissionen sitt förslag till integrerade riktlinjer för perioden 2005–2008 (se faktapromemoria 2004/05:FPM66), som senare behandlades och antogs av rådet. I enlighet med kommissionens förslag gjordes inga ändringar av riktlinjerna 2007.

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning

I oktober presenterade regeringen, liksom övriga medlemsstater, sin årliga uppföljningsrapport av det nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 (skr. 2007/2008:23). Uppföljningsrapporten redovisade regeringens nästa steg i politiken för genomförandet av Lissabonstrategin i enlighet med handlingsprogrammet.

Det svenska handlingsprogrammet 2006–2008 behandlades av riksdagen under början av 2007 (bet. 2006/2007:NU7) och diskuterades i plenum den 28 februari.

Kommissionens interimrapport till informella toppmötet oktober 2007

Den 3 oktober presenterade kommissionen sin interimrapport ”The European Interest: Succeeding in the age of globalisation” till Europeiska rådets informella möte i oktober samma år. Rapporten är ett kort politiskt

dokument som ska bana väg för tydligare mål och prioriteringar för genomförandet av Lissabonstrategin inför nästa 3-årscykel. Som titeln antyder fokuserar dokumentet på hur Europa ska hantera och rusta sig för en allt snabbare globalisering. Lissabonstrategin utgör EU:s gemensamma verktyg för att genomföra ekonomiska reformer möta globaliseringen och ökad global konkurrens. Kommissionen pekar ut ett antal centrala områden där arbete pågår och kommer att ske framöver:

- fullt ut utnyttja den inre marknadens potential,
- svara upp mot Europas sociala verklighet,
- migration i ett globaliserat Europa,
- hållbar energipolitik för en framtid med låga utsläpp av koldioxid,
- säkra finansiell stabilitet,
- mobilisera den externa dimensionen, och
- forma globala regelverk.

Kommissionens framstegrappport 2008

Kommissionen presenterade den 11 december det s.k. Lissabonpaketet till vårtoppmötet 2008 (se faktapromemoria 2007/2008 FPM:64). Paketet innehåller kommissionens strategiska rapport med bedömning av genomförandet av Lissabonstrategin 2007 i medlemsstaterna och på EU-nivå samt strategisk vägledning för det fortsatta arbetet under nästa treårsperiod. Paketet innehåller också förslag till integrerade riktlinjer för nästa treårsperiod, förslag till kommissionens och rådets landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna samt förslag till gemenskapsprogram för genomförandet av strategin 2008–2010.

Kommissionen föreslår fortsatt fokus på de fyra, av Europeiska rådets tidigare överenskomna, prioriterade områdena; Investera i människor och modernisera arbetsmarknaderna; Frigöra potentialen för företag; Investera i kunskap och innovation och ökad rörlighet för kunskap; Energi och klimatförändringar. Rapporten pekar på fyra centrala områden för att fördjupa genomförandet av strategin under den kommande treårsperioden; driva igenom reformer i medlemsstaterna i enlighet med de landspecifika rekommendationerna; stärka den ekonomisk-politiska samordningen; genomföra reformer på gemenskapsnivå; forma den externa agendan.

I det landspecifika avsnittet om Sverige skriver kommissionen att Sverige gör mycket goda framsteg. Den starka ekonomin är delvis ett resultat av regeringens insatser och åtgärder. Bland styrkorna i handlingsprogrammet betonas arbetet för regelförenkling, framstegen med att öka arbetskraftsutbudet, hållbar energianvändning samt insatser för att stärka offentliga investeringar i FoU. Viktiga insatser för de kommande åren är enligt kommissionen att stärka konkurrensen bl.a. i tjänstesektorn, genomföra och utvärdera reformer för att öka incitament till arbete samt hantera ungdomsarbetslösheten, öka sysselsättningen bland immigranter och återinföra långtidssjukskrivna i arbete. Regeringen välkomnade i stort kommissionens strategiska rapport och delar i stora stycken kommissionens analys och bedömning om behovet av fördjupat genomförande av Lissabonstrategin på såväl nationell som på EU-nivå under nästa treårsperiod. Regeringen välkomnade den

stabilitet och kontinuitet som kommissionens förslag om oförändrade integrerade riktlinjer innebär. Regeringen delade också kommissionens syn på utvecklingen i Sverige och behovet av att vidta ytterligare åtgärder för att stärka konkurrensen och öka arbetskraftsutbudet.

Skr. 2007/08:85

6.2 Strategin för hållbar utveckling

EU:s stats- och regeringschefer antog i juni 2006 en ny strategi för hållbar utveckling. Den identifierade sju huvudutmaningar: klimatförändringar och ren energi; hållbara transporter; hållbar konsumtion och produktion; bevarande och förvaltning av naturresurser; folkhälsa; social integration; demografi och migration samt globala utmaningar i fråga om fattigdom och hållbar utveckling. För varje område fastslogs mål, och prioriterade åtgärder. Strategin tar också upp horisontella frågor såsom utbildning, forskning och utveckling, finansiering och ekonomiska instrument samt kommunikation.

Strategin följs upp vartannat år vid Europeiska rådets möte i december. Den första uppföljningen skedde 2007. Uppföljningen baserades på en lägesrapport från kommissionen som bl.a. byggde på rapporter från medlemsstaterna.

Slutsatsen i kommissionens uppföljningsrapport var att de konkreta resultaten ännu är blygsamma, men att den politiska utvecklingen går framåt, särskilt i fråga om klimat och ren energi. Prioriteringarna i strategin bedömdes fortfarande vara giltiga men mer arbete behövdes på alla områden. Uppföljningsrapporten diskuterades under hösten av miljöministrarna och transportministrarna. På grund av att rapporten var försenad var det inte möjligt att ta upp den i fler rådsformationer.

I december instämde stats- och regeringscheferna i kommissionens bedömning att prioriteringarna i hållbarhetsstrategin är fortsatt aktuella och att kommande period ska fokusera på genomförande. Europeiska rådet uttalade också att EU:s hållbarhetsstrategi och nationella hållbarhetsstrategier bör kopplas samman tydligare och uttalade att flera av de frågor strategin tar upp även är utmaningar under Lissabonstrategin. Slutligen sades att EU måste fortsätta arbeta mot mer hållbara och miljövänliga transportsätt. Kommissionens nästa översynsrapport ska presenteras i juni 2009. Se även kapitel 43.1.

7 Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa – Haagprogrammet

Det är i Sveriges intresse att unionen kan göra framsteg i frågor om asyl och migration, gränskontroll, brottsbekämpning och rättsligt samarbete. Sverige deltar därför redan nu aktivt i det arbete som har inletts med att utvärdera Haagprogrammet och att förbereda dess uppföljare.

Europeiska rådet antog den 5 november 2004 det nya femåriga arbetsprogrammet för genomförande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa – det så kallade Haagprogrammet. En handlingsplan för programmets konkreta genomförande antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni 2005. Haagprogrammets handlingsplan anknyter nära till programmets struktur och innehåller cirka 280 konkreta åtgärder. Handlingsplanen täcker in grundläggande rättigheter, asyl- och migrationsfrågor, straffrättsliga och civilrättsliga frågor samt polis- och brottsbekämpande samarbete. Allt är dock inte lagstiftningsåtgärder. Här ryms också utvärderingar, rapporter, grönböcker och liknande. Vidare måste handlingsplanen läsas tillsammans med andra handlingsplaner om bl.a. terrorism, människohandel, narkotika och yttre förbindelser.

Under det finländska ordförandeskapet gjordes en halvtidsutvärdering av Haagprogrammet (se faktapromemoria 2006/07:FPM9). Halvtidsutvärderingen var övergripande och berörde inga konkreta åtgärder i programmet eller handlingsplanen.

Haagprogrammets uppföljning

Eftersom Haagprogrammet går ut vid årsskiftet 2009/2010 har ett arbete inletts med uppföljningen av programmet. Två s.k. Framtidsgrupper - en för inrikesfrågorna och en för justitiefrågorna - har inrättats för att på politisk nivå diskutera samarbetet för rättsliga och inrikes frågor i ett längre perspektiv. I grupperna ingår i huvudsak ordförandeskapen från Tyskland t.o.m. Spanien samt kommissionären Frattini. Avsikten är att Framtidsgrupperna vid halvårsskiftet 2008 ska leverera var sin rapport om sina överläggningar som ska diskuteras i rådet. På basis av detta ska sedan kommissionen lägga fram ett meddelande om uppföljningen av Haagprogrammet. Det är fortfarande osäkert när kommissionen avser att presentera sitt meddelande. Planeringen försvåras av valet till Europaparlamentet och av att en ny kommission tillträder under 2009.

Yttre förbindelser i rättsliga och inrikes frågor

Rådet antog i december 2005 en strategi för yttre förbindelser i rättsliga och inrikes frågor (dokumentnummer 15446/05). Syftet var att öka effektiviteten och samstämmigheten i de yttre förbindelserna inom och mellan olika politikområden inom EU.

Under 2007 fortsatte båda ordförandeskapen att genomföra strategin med särskild vikt lagd vid globala migrationsfrågor och EU:s utvidgning liksom samarbete med länderna på Västra Balkan samt med Ryssland och USA. Stor vikt lades också vid samarbetet inom ramen för EU:s grannskapspolitik (EU:s grannar i öster och söder). Arbetet inom ramen för de yttre förbindelserna bedrivs i samverkan med FN och andra internationella organisationer.

DEL 2 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

Här redogörs för EU:s förbindelser med omvärlden. De tre viktigaste politikområdena är den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, utvecklingssamarbetet samt den gemensamma handelspolitiken. Dessutom görs en geografisk redogörelse för EU:s bilaterala och regionala förbindelser. För alla områden gäller att politiska frågor har behandlats i EU-nämnden och berörda riksdagsutskott i den utsträckning som frågor har varit aktuella i ministerrådet.

8 Utrikes- och säkerhetspolitik

Målen med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete.

8.1 Förenade nationerna – omfattande EU-samarbete

Det reformarbete som har präglat FN under de senaste åren har fortsatt även under 2007. EU har, med aktiv svensk medverkan, spelat en central roll i detta arbete. Särskild prioritet har givits till att operationalisera FN:s fredsbyggande kommission och råd för mänskliga rättigheter samt att reformera och stärka FN-sekretariatet och det ekonomiska och sociala rådet.

EU har varit aktivt drivande i att göra FN:s fredsbyggande kommission till ett effektivt verktyg för stats- och fredsbyggande och därmed förhindra att länder återfaller i konflikt. EU har också spelat en aktiv roll i förhandlingarna för att stärka FN:s fredsfrämjande kapacitet. EU har medverkat aktivt i genomförandet av FN:s strategi mot terrorism och fortsatt ansträngningarna för att nå en överenskommelse om en övergripande konvention mot terrorism. Medan enighet råder om vikten av att reformera säkerhetsrådet har EU:s medlemsstater skilda uppfattningar om hur detta bör ske.

EU arbetade under 2007 aktivt för att stödja generalsekretärens olika förslag om fortsatt reformering av FN:s styrning och förvaltning, bl.a. genom upprättande av en oberoende rådgivande revisionskommitté, ett nytt internt rättssystem och renoveringen av FN-högkvarteret i New York. EU har också spelat en aktiv roll i förhandlingarna om den reguljära budgeten för 2008–2009 samt fredsbevarandebudgetarna.

I FN är EU en central aktör inom de olika organ som behandlar mänskliga rättigheter (MR) och tar flera initiativ. Under 2007 var EU en av de drivande parterna bakom generalförsamlingens resolution om opehåll i utdömande av dödsstraff, generalförsamlingens första

principiella yttrande sedan 1977 mot dödsstraffet. EU är djupt engagerat i den översyn av det nybildade MR-rådets arbetsmetoder och så kallade specialprocedurer som nu pågår i Genève. Utgångspunkten för unionens arbete är att dessa ska skärpas och utvecklas.

Inom utvecklingsområdet har ansträngningarna för att uppnå millenniemålen förstärkts. Särskild vikt har fäst vid centrala frågor som rör miljö, handel, migration och jämställdhet. Under 2007 har arbetet med uppföljningen av FN:s högnivåpanel för samstämmighet på det ekonomiska och sociala området fortsatt. Fokus har legat på att stärka och samla FN-systemet på landnivå, vilket nu testas i åtta pilotländer. EU, inklusive Sverige, har under året varit mycket aktivt i den angränsande resolutionsförhandlingen kring treårsöversynen av FN:s operationella verksamhet för utveckling. Den antagna resolutionen gav bl.a. FN-systemet förnyat mandat att gå vidare med reformprocessen på landnivå.

8.2 Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken

Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) har fortsatt att utvecklas i snabb takt under året. Endast fem år efter att unionen inledde sin första krishanteringsinsats har EU blivit en synlig och efterfrågad global aktör i fredsfrämjande sammanhang. Unionen genomför för närvarande ett tiotal civila och militära insatser till stöd för internationell fred och säkerhet. Samtidigt som arbetet med att planera och genomföra olika insatser har fortsatt, har medlemsstaterna gjort framsteg beträffande utvecklingen av EU:s samlade kapacitet att genomföra civila och militära fredsfrämjande insatser. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna kapacitet och bidrar med personal till samtliga insatser.

Fredsfrämjande insatser på tre kontinenter

Under året pågick sammanlagt elva civila och militära ESFP-insatser i olika delar av världen. EU påbörjade i september planering för en militär ESFP-insats i Tchad och Centralafrikanska republiken för planerat beslut i januari 2008. Syftet med denna insats är att skydda flyktingar och internflyktingar, underlätta humanitär assistans och underlätta återvändande av flyktingar samt verka som stöd för den civila FN-insatsen i området.

Som ett resultat av det förbättrade säkerhetsläget i Bosnien-Hercegovina minskades EU:s militära insats Operation Althea under 2007 från ca 6 000 till 2 500 personer. Insatsen kvarstår som garant för säkerheten och som stöd för EU:s särskilde representant (EUSR) i landet. Samarbetet mellan Operation Althea och EU:s polismission i Bosnien-Hercegovina i kampen mot den organiserade brottsligheten har under året visat sig framgångsrik.

Under det gångna året inledde EU en polisinsats i Afghanistan med uppdrag att bidra till förbättringar inom polisväsendet och dess samarbete med övriga rättssektorn, i nära samråd med de afghanska myndigheterna. EU:s rättsstatsinsats för Irak förlängdes till 2009 och har under året

fortsatt att bidra till att utbilda ett stort antal domare, åklagare, poliser och kriminalvårdspersonal. Efter Hamas övertagande av kontrollen i Gaza tvingades EU att dra tillbaka sin närvaro vid gränsstationen i Rafah. Polisstödsinsatsen på Västbanken kunde utveckla sitt arbete i och med att en ny palestinsk regering bildades. Mot slutet av året gick frågan om ackreditering av insatsens personal från Israel (för att kunna verka i insatsområdet) mot en lösning, vilket höjde förväntningarna på insatsen.

EU:s insats i Demokratiska republiken Kongo fick under året en bredare inriktning, inkluderande både polisväsendet och övriga delar av rättsväsendet.

Förberedelserna för en eventuell rättsstatsinsats i Kosovo fortsatte och intensifierades under året. Mot slutet av året stod det klart att insatsen skulle komma att bli EU:s största civila insats hittills med över 1800 utsända och 1100 lokalanställda.

I Georgien och Moldavien förlängdes mandatet för gränsstödsinsatser i EUSR:s regi. Beslut fattades om att avsluta EU:s civil-militära stöd till Afrikanska Unionens (AU) fredsfrämjande insats i Darfur eftersom den vid årsskiftet ingår i FN:s insats i landet. De civila snabbinsatsgrupperna, som skapades på svenskt initiativ, togs i bruk för första gången inför polisinsatsen i Afghanistan.

Förbättrad förmåga att genomföra fredsfrämjande insatser

Arbetet med att förbättra unionens förmåga inom både det civila och militära området har fortsatt under året. På den militära sidan godkände rådet i november en rapport med fyra åtgärder för förstärkning av EU:s militära stabs kapacitet att utföra förberedande militär-strategisk insatsplanering. Förstärkningen ska utvärderas under år 2008.

Baserat på ett initiativ från Tyskland, Portugal och Slovenien inleddes arbete med att revidera konceptet för snabbinsatser. Syftet är bl.a. att genomföra ett bredare angreppssätt vad gäller civil-militärt samarbete, liksom att integrera armé-, flyg- och marinaspekter. Arbetet ska vara färdigt under 2008.

Vidare har bl.a. ett omfattande arbete bedrivits med att upprätta ett reviderat register över militära styrkor inom ramen för det överenskomna målet som ska vara uppnått 2010. Registret är en sammanställning av de militära förband och förmågor som medlemsstaterna anmält. Större tonvikt än tidigare har lagts på förbandens kvalitet, möjlighet att sättas in på kort varsel, uthållighet och förmåga att samverka med andra förband. Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser antog i november en framstegskatalog för utvecklingen av EU:s militära förmåga att genomföra olika krishanteringsinsatser. I denna presenteras de brister som finns när det gäller medlemsstaternas anmälda militära resurser för krishantering och vilka risker detta innebär vid olika typer av insatser. Katalogen ger också rekommendationer om vilket arbete som krävs för att om möjligt åtgärda bristerna. Trots en positiv utveckling finns det kvarstående brister bl.a. inom områdena flygtransport, ledningsförmåga och underrättelseförmåga.

Från den 1 januari har medlemsstaterna, efter ett roterande schema i sexmånadersperioder, ställt militära stridsgrupper i beredskap. Två

styrkor i taget står i beredskap för att kunna sättas in inom tio dagar från ett rådsbeslut. Sverige kommer att leda en stridsgrupp, med bidrag från Finland, Norge, Estland och Irland, under första halvåret 2008.

EU:s förmåga att genomföra civila krisinsatser stärktes genom en rad förändringar. Framförallt skapades en ny och utökad organisation för planering och ledning av de civila insatserna. Befälsordningen för insatserna förtydligades också genom att klargöra att cheferna för insatserna svarar direkt till den civila befälhavaren som i sin tur rapporterar till den höge representanten/generalsekreteraren. Den nya organisationen beräknas vara fullt funktionell under våren 2008.

Den första cykeln för att utvärdera de civila krishanteringsförmågorna avslutades under hösten och en ny process inleddes med måldatum 2010. Fokus för den nya processen ska vara att stärka förmågan att genomföra insatser med såväl personal som utrustning, men även att stärka effekten av insatserna genom att öka samordningen inom EU – mellan de civila och militära sidorna, liksom med utvecklingsstödet och det inrikes- och rättsliga samarbetet, samt med externa aktörer som FN och Afrikanska Unionen (AU).

Samarbete med andra aktörer

Samarbete med andra organisationer, framför allt med FN, spelare en viktig roll i EU:s säkerhets- och försvarspolitik. Som en uppföljning till den gemensamma deklarationen om samarbete mellan EU och FN från 2003 antogs under det tyska ordförandeskapet i juni ett gemensamt uttalande om samarbete vad gäller krishantering. Därefter påbörjades ett arbete med implementeringen av detta uttalande.

Samarbetet i samband med förberedelserna för EU:s militära insats i Tchad/CAR, som kommer att genomföras till stöd för FN:s insats i området, är ett bra exempel på framgångsrikt samarbete mellan EU och FN. Detsamma gäller samarbetet mellan EU och FN i samband med planeringen av en eventuell ESFP-insats i Kosovo där EU enligt planeringen kommer att ta över efter FN.

Samarbetet mellan EU och Nato är också av stor betydelse. Behovet av nära samarbete är särskilt stort i områden där både EU och Nato är närvarande med fredsfrämjande personal. Som exempel kan nämnas Afghanistan och Kosovo.

Under hösten har det portugisiska ordförandeskapet aktivt arbetat med att stärka samarbetet med Afrikanska unionen med målsättningen att bidra till en utvecklad afrikansk kapacitet för bl.a. fredsfrämjande insatser. I oktober arrangerades en högnivåkonferens kring förebyggandet och lösandet av konflikter i Afrika, med deltagande från både EU och Afrikanska unionen.

Under året fortsatte samarbetet med länder som inte är EU-medlemmar men som deltar i unionens fredsfrämjande insatser. Många av insatserna har ett brett tredjelandsdeltagande. I EU:s militära styrka i Bosnien deltar t.ex. tolv icke-EU-länder, bland andra Marocko, Argentina, Chile, Kanada, Nya Zeeland, Turkiet och Schweiz.

Europeiska försvarsbyrån (EDA) har genomfört sitt tredje verksamhetsår och personalstyrkan uppgår nu till knappt 100 personer. Byrån har i år fått två nya medlemsstater, Bulgarien och Rumänien. Under våren antogs en strategi för den europeiska försvarsindustriella basen, några ytterligare länder har under året anslutit sig till den så kallade uppförandekoden för upphandling av försvarsmateriel och i samverkan med europeisk försvarsindustri har ett verktyg för att annonsera upphandlingar till underleverantörer tagits fram. Den europeiska planen för förmågeutveckling, grundat på en långtidsvision, har tagit stora steg framåt och de första resultaten väntas till sommaren 2008. Inom forskningsområdet har den gemensamma investeringsfonden för att öka forskning kring skydd av militära styrkor under året tagit fast form och de första beställningarna har kunnat läggas. Dessutom har ett beslut tagits under hösten som gäller ett ramverk för europeisk försvarsforskningsstrategi. De första stegen för att kunna använda obemannade luftfarkoster (UAV) i kontrollerat luftrum har tagits via en första studie. Antalet nya projekt inom EDA har ökat i omfattning. De beslutade dokumenten under 2007 finns till en del publicerade på EDA:s webbplats www.eda.europa.eu.

Resultaten från året som gått visar på en positiv riktning, där Sverige har fått gehör för många av de synpunkter de haft i olika frågor. UAV-studien är viktig för hela Europa inklusive Sverige med tanke på hur taktiska UAV kan användas vid både civila och militära kris- hanteringsuppdrag om de kan flyga i kontrollerat luftrum.

8.4 Europarådet och organisationen för säkerhet och samarbete i Europa

EU är en viktig aktör inom såväl Europarådet som Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Ett av de prioriterade områden som EU definierat inom ramen för sitt arbete med civil krishantering är främjandet av rättsstatens principer, vilket tillhör såväl Europarådets som OSSE:s kärnområden. Arbetet med att genomföra beslutet från toppmötet i Warszawa 2005 om ett fördjupat samarbete mellan Europarådet och EU fortskrider. Ett avtal om samarbetet mellan EU och Europarådet ingicks i maj. Parallellt diskuteras de framtida relationerna mellan Europarådet och EU i en rapport som Luxemburgs tidigare premiärminister Jean-Claude Juncker har utarbetat, och som följas upp av en högnivågrupp. Utvecklingen av gemensamma samarbetsprojekt mellan Europarådet och kommissionen har fått allt större betydelse.

8.5 Den internationella brottsmålsdomstolen

Europeiska unionen har under 2007 med starkt svenskt stöd fortsatt att aktivt stödja och samarbeta med den Internationella brottsmålsdomstolen (ICC) för att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, och för att se till att straffriheten för förövarna av dessa

brott upphör. EU har bl.a. kontaktat ett stort antal länder för att uppmuntra dessa att ansluta sig till domstolens stadga. EU har också verkat för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs. Samarbets- och partnerskapsavtal som EU sluter med tredjeland innehåller generellt en ICC-klausul.

8.6 EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen

I FN:s arbete för mänskliga rättigheter (MR) har EU varit en ledande aktör. EU deltog aktivt i förhandlingarna som ledde fram till överenskommelsen i juni om MR-rådets arbetsmetoder, och är fortsatt drivande i den löpande översyn av rådets så kallade särskilda procedurer som pågår i Genève. EU bidrog till rådets arbete för att uppmärksamma övergrepp i enskilda länder, såsom i Darfur i Sudan och genom det särskilda rådsmöte i oktober om Burma som EU gav upphov till. I generalförsamlingen ledde EU och en rad stater arbetet bakom antagandet under hösten av en resolution om införande av avbrott i avrättningar med sikte på avskaffande av dödsstraffet, första gången sedan 1977 generalförsamlingen uttalade sig principiellt mot dödsstraffet. Utgångspunkten för EU:s arbete är att arbetet i FN ska skärpas och utvecklas.

EU:s arbete mot dödstraff, mot tortyr samt för MR-försvare och barn i väpnade konflikter har fortsatt i enlighet med de särskilda riktlinjerna på områdena. Under året antog ministerrådet en ny uppsättning riktlinjer, om främjandet av barnets rättigheter överlag. Under året genomförde EU vidare en särskild kampanj mot tortyr. Dialogen mellan EU och USA om tolkningen och tillämpningen av det folkrättsliga regelverket i kampen mot terrorism har fortsatt. Sverige har upprätthållit sitt arbete för att förbättra och utveckla EU:s sanktionsinstrument för att tillförsäkra överensstämmelse med kravet på rättssäkerhet och respekt för de mänskliga rättigheterna.

EU ger omfattande bistånd på MR-området. Det tidigare europeiska initiativet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR) ombildades i december 2006 till ett särskilt instrument. Programmet syftar till att främja rättsstatsprinciper, demokrati, jämlikhet, tolerans och fred genom olika samarbetsprojekt, främst med det civila samhället, men i vissa länder även i samarbete med FN-organ. EIDHR stödjer mer än tusen projekt i ett 70-tal länder. Under 2007 var 130 miljoner euro avsatta för programmet.

8.7 Nedrustning och icke-spridning

8.7.1 Massförstörelsevapen

Under 2007 fortsatte EU uppföljningen av den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog i december 2003. Detta skedde bl.a. genom flera konkreta gemensamma åtgärder och genom att en så

kallad icke-spridningsklausul togs in i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland. För Sverige är det särskilt viktigt att EU driver en politik för både nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen.

Den politiskt mest uppmärksammade frågan under 2007 var förhandlingarna kring Irans kärntekniska program, där EU – i synnerhet Frankrike, Storbritannien och Tyskland samt den höge representanten Solana – fortsatte att spela en aktiv roll för att förmå Iran att frysa all anrikning av uran. Under året antogs gemensamma ståndpunkter och förordningar om EU:s genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1737 och 1747, vilkas syfte är att påverka Iran att ta detta steg och därmed möjliggöra förhandlingar.

I maj inleddes översynsnyckeln 2007–2010 för ickespridningsfördraget genom att den första förberedande kommittén hölls i Wien. Under detta möte agerade EU samfällt på de områden där så var möjligt; åsiktsskillnader finns i unionen, bl.a. vad gäller kärnvapenedrustning. EU-gemensamma arbetspapper lades fram på en rad områden, bl.a. om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål respektive om multilaterala lösningar för kärnbränslecykeln.

8.7.2 Lätta vapen, särskilt inhumana konventionella vapen och minor

Genomförandet av den EU-strategi med en handlingsplan för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av små och lätta vapen (SALW) som antogs av Europeiska rådet i december 2005 fortsatte. Strategin behandlar åtgärder på såväl internationell och regional nivå som inom EU. EU har sedan den första gemensamma åtgärden på SALW-området antogs i december 1998 avsatt ca 14,5 miljoner euro till olika konkreta insatser för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av SALW i flera regioner i världen. Rådet antog i juni slutsatser om att EU fortsatt ska bekämpa destabiliserande anhopningar av små och lätta vapen genom att genomföra FN:s handlingsprogram mot små och lätta vapen från 2001. Rådet välkomnade även FN:s generalförsamlings beslut att sammankalla till statspartsmöte i juli 2008 inom ramen för FN:s handlingsplan.

EU:s liksom Sveriges engagemang i förhandlingarna kring 1980 års konvention om inhumana vapen (CCW) förblir starkt. Unionens förslag om ett förhandlingsmandat om klustervapen kunde inte antas vid det årliga statspartsmötet i november. Mötet kunde enbart enas om att ett förslag ska förhandlas fram om klustervapnets humanitära konsekvenser. Det handlar inte om något instrument och måldatum saknas. Upplägget är därmed betydligt mindre ambitiöst än vad EU önskat, vilket EU:s ordförande påtalade vid mötet. När det gäller truppminor verkar EU för att så många stater som möjligt ansluter sig till Ottawa-konventionen (truppminförbudet), att kvarvarande lager av minor förstörs och att fortsatt bistånd ges åt minoffer. Ett åttonde statspartsmöte hölls i Jordanien i november.

8.8.1 Krigsmateriel

Det råder enighet om att anta en ny uppförandekod för vapenexport som gemensam ståndpunkt, men tidpunkten för antagande är ännu inte fastställd. Det portugisiska ordförandeskapet har under hösten efterfrågat medlemsstaternas syn på denna fråga. Sverige stödjer att koden ska antas så snart som möjligt.

Under det tyska ordförandeskapet första halvåret 2007 enades medlemsstaterna om tillämpningsföreskrifter för de tre återstående kriterierna i uppförandekoden. Vidare uppnåddes enighet om att avslag på ansökningar om utförelsetillstånd ska kunna tillämpas även på förmedlingsverksamhet. Sverige agerade pådrivande i båda dessa frågor.

Portugals ordförandeskap har under hösten lagt fram ett förslag till mer strukturerad stödverksamhet på gemenskapsbasis, ifråga om exportkontroll av försvarsmateriel. En gemensam åtgärd förbereds, som bl.a. anger de länder i EU:s grannkapsområde som skulle omfattas av denna verksamhet. Sverige stöder detta initiativ.

8.8.2 Produkter med dubbla användningsområden

Kommissionens förslag till ändring av förordningen om kontroll av produkter med dubbla användningsområden överlämnades till rådet den 19 december 2006 (16989/06). Förslaget innebär bl.a. införande av exportkontroll i samband med transitering av varor från ett tredjeland, genom EU:s territorium, till ett annat tredjeland.

Kommissionen har även föreslagit skärpt kontroll för produkter som inte ingår i EU:s gällande lista över produkter som omfattas av exportkontroll, men som ändå kan komma att användas för massförstörelsevapen-ändamål. Under 2007 har medlemsländerna diskuterat kommissionens förslag vid ett flertal tillfällen i en rådsarbetsgrupp och fortsatt beredning kommer att äga rum under 2008.

EU:s medlemsstater har vidare fortsatt arbetet för att stärka regelverk, arbetsrutiner och samarbetsformer. Detta som en följd av åligganden genom FN:s säkerhetsråds resolutioner 1718 (2006) om Nordkorea och 1737 (2006) och 1747 (2007) om Iran. EU:s ministerråd har antagit gemensamma ståndpunkter under senhösten 2006 och våren 2007. Rådet har även antagit gemenskapsförordningar om restriktiva åtgärder mot Nordkorea i april respektive mot Iran i april och juli.

8.9 Sanktioner

EU använder alltmer så kallade riktade sanktioner som ett utrikespolitiskt instrument för att påverka regimer i tredjeländer. Under 2007 har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt eller moderniserat de befintliga sanktionerna mot följande tredjeländer:

- Burma,
- Elfenbenskusten,
- Iran,
- Kongo,
- Liberia,
- Moldavien,
- Nordkorea,
- Uzbekistan,
- Somalia,
- Sudan,
- Vitryssland och
- Zimbabwe.

EU har därutöver under året beslutat om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt tredjeland eller region. Detta gäller personer och enheter som:

- har samröre med talibanerna, Usama bin Ladin eller al-Qaidanätverket,
- är involverade i andra terroristhandlingar,
- med våld motarbetar genomförandet av stabilitetsavtalet (Ohridavtalet) i före detta jugoslaviska republiken Makedonien, eller
- är åtalade av, eller motarbetar det arbete som utförs av Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien (ICTY).

EU har under 2007 stärkt rättssäkerheten i EU:s sanktionsregimer genom att införa förbättrade procedurer. De nya procedurerna innebär att individer och grupper som omfattas av ett beslut om sanktioner ska informeras om beslutet och om skälen till att sanktioner införts, om möjligheten att begära rådets omprövning av beslutet och om möjligheten att överklaga rådsbeslut som avser frysning av tillgångar till förstainstansrätten. En ny rådsarbetsgrupp har bildats för frågor som rör EU:s sanktioner mot personer, enheter och grupper som anses inblandade i terrorism; Rådsarbetsgruppen för genomförande av den gemensamma ståndpunkten 2001/931/GUSP om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism.

Rådsarbetsgruppen har som uppgift att granska förslag till nya sanktionsbeslut och framställningar om omprövning av sanktionsbeslut, förbereda rådets regelbundna översyn av sanktionerna och lägga fram rekommendationer till rådet för beslut. Kriterierna för att införa sanktioner mot personer, enheter eller grupper som anses inblandade i terrorism följer av rådets gemensamma ståndpunkt 2001/931/GUSP. För mer information om EU:s sanktionspolitik hänvisas till kommissionens webbplats.

8.10 Kris- och katastrofberedskap

Efter de kriser som inträffat i EU, och även drabbat européer utanför Europa, de senaste åren har ett stort antal initiativ tagits för att förstärka

EU:s förmåga att hantera konsekvenserna av dessa och förbättra beredskapen.

Under tidigare ordförandeskapsperioder har prioriteringarna varit att arbeta vidare med utvecklingen av flera av dessa initiativ, bl.a. den handlingsplan som antogs för uppföljning av flodvågskatastrofen samt förbättring av EU:s interna samordning på politisk nivå vid en kris (Crisis Co-ordination Arrangements, CCA). Tidigare ordförandeskap har rapporterat till Europeiska rådet om hur arbetet med att utveckla kris- och katastrofberedskapen har fortskridit.

Sverige har betonat vikten av att det konsulära kris- och katastrofsamarbetet även fortsatt ska vara frivilligt samt varit drivande i arbetet med gemensamma övningar och utbildningar.

Under Finlands ordförandeskap hösten 2006 initierades det s.k. Lead State-initiativet vilket innebär att en EU-ambassad tar på sig det samordnande ansvaret för EU-medborgare i tredjeländ där inte alla EU:s medlemsstater är representerade. Sverige har välkomnat förslaget och därefter varit aktiv i dess utformning. Bland medlemsstaterna finns nu en bred samsyn till initiativet.

Vid Europeiska rådet i juni beslutades det om en förstärkning av det konsulära samarbetet genom genomförandet av Lead State-initiativet. Ordförandeskapet har därmed skyldighet att årligen rapportera om utvecklingen av detta till Europeiska rådet.

9 Den gemensamma handelspolitiken

Sveriges mål är att främja frihandel samt att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima regelverk för internationell handel och investeringar. Detta gynnar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar.

Sverige verkar för att detta synsätt ska få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik både i världshandelsorganisationen WTO och i andra forum, inklusive de bilaterala och regionala handels- och associeringsavtalen. Syftet är att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i Sverige, övriga EU och omvärlden.

9.1 Världshandelsorganisationen (WTO)

WTO bildades 1995 och efterträdde det multilaterala handelsavtalet GATT som huvudorgan för multilaterala handelspolitiska förhandlingar. WTO administrerar bl.a. avtalen om varuhandel (GATT), tjänstehandel (GATS), handelsrelaterade immaterialrätter (TRIPS), jordbruksavtalet (AoA) samt är ett forum för tvistlösning. WTO har i november 151 medlemmar. De senast tillkomna är Vietnam och Tonga.

De WTO-förhandlingar som går under benämningen Doharundan, inleddes i Doha i november 2001. Efter att ha varit suspenderad under hösten 2006 återupptogs rundan under våren, mycket tack vare EU:s konstruktiva linje. Nyckelaktörerna USA, EU, Indien och Brasilien försökte genom möten i G4-konstellationen under våren att lösa ut de viktiga triangelfrågorna (tullsänkningar på industrivaror, tullsänkningar på jordbruksvaror samt jordbrukssubventioner). Detta misslyckades emellertid och efter sommaren flyttades fokus för förhandlingarna tillbaka till Genève. Ett problem i sammanhanget är att den amerikanske presidentens mandat att förhandla Doharundan löpte ut i juni, och USA har därför behövt förhandla utan mandat.

Under sommaren presenterade ordförandena i förhandlingsgrupperna för jordbruk och industrivaror förslag på hur en uppgörelse skulle kunna se ut. Förslagen utsattes som väntat för en hel del kritik, i synnerhet de om industrivaror som många u-länder upplevde innehöll alltför långtgående krav, särskilt i förhållande till vad som krävdes av i-länderna i jordbruksförhandlingarna. Men trots kritiken fanns det stöd för att fortsätta förhandlingar utifrån ordförandenas förslag. Under hösten fördes intensiva tekniska förhandlingar för att ta fram reviderade papper för industrivaror och jordbruk, samt ett första papper om tjänster. Dessa kommer sannolikt att presenteras först i början av 2008, med målet att beslut ska kunna tas innan den amerikanska presidentvalskampanjen drar igång på allvar.

Sveriges mål är att EU ska bibehålla en hög ambitionsnivå i Doharundan. Sverige har alltsedan Doharundan inleddes arbetat aktivt för att EU ska visa ledarskap och kompromissvilja. Inom ramen för arbetet med handel och miljö har Sverige i EU-kretsen drivit frågan om att ta bort tullar och andra handelshinder på biodrivmedel, t.ex. etanol.

9.1.2 Aid for Trade

Aid for Trade-arbetets syfte är att ta ett helhetsgrepp om det handelsrelaterade stödet till utvecklingsländer att delta i handelsförhandlingar samt utveckla sin kapacitet såväl att producera som att exportera och importera. Sverige har haft en central roll i Aid for Trade-arbetet och avsätter betydande resurser på området.

EU antog en gemensam Aid for Trade-strategi på EU:s ministerråd för allmänna frågor (GAERC) den 15 oktober. Strategin tydliggör hur EU ska arbeta med genomförandet av Aid for Trade. Den 20–21 november presenterades strategin på WTO:s översynsmöte om Aid for Trade. Enligt strategin har EU utlovat att år 2010 uppnå ett bistånd inom området om 2 miljarder euro per år: 1 miljard euro från kommissionen, och 1 miljard euro från medlemsstaterna. Sverige bidrar under 2007 med 315 miljoner kronor.

Arbetet inom ramen för kommissionens meddelande från 2006 Ett konkurrenskraftigt Europa i världen (KOM(2006) 567 slutlig) har förts vidare. Som aviserats har meddelandet kompletterats med ett antal delstrategier eller förstärkta insatser för olika områden; en strategi om handels- och investeringsförhållandet med Kina, förstärkta insatser för att se till att Europas handelspartners genomför skydd för immaterialrättigheter, prioriteringar avseende nya bilaterala handelsavtal med parter som är ekonomiskt intressanta och som ska vara långtgående och förutom varu- och tjänstehandel även täcka investeringar, en ny strategi för marknadstillträde i tredje land, förstärkta insatser för att få tillgång till andra länders marknader för offentlig upphandling samt en översyn av tillämpningen av de handelspolitiska skyddsinstrumenten.

Arbetet med de olika insatserna och strategierna pågår. Sverige har fortsatt att vara aktivt för att stärka den externa handelspolitikens roll inom ramen för Lissabonstrategin. Sverige har under 2007 fortsatt verkat för att EU ska ha ett öppet förhållningssätt till handeln med tredje land samt drivit att detta synsätt ska få genomslag i det europeiska samarbetet och i synen på handelspolitiken.

9.2.1 Regionala avtal

Den tidigare EU-interna överenskommelsen om att inte inleda nya förhandlingar om regionala eller bilaterala handelsavtal, innan de multilaterala handelsförhandlingarna i WTO avslutats, förändrades under 2006. Medlemsländerna kom då överens om att inleda nya frihandelsförhandlingar med prioriterade länder och regioner, som komplement till de multilaterala förhandlingarna i WTO.

Kommissionen fick under våren mandat av medlemsländerna att inleda frihandelsförhandlingar med Sydkorea, Indien och organisationen för länder i Sydostasien (ASEAN). Kommissionen fick också mandat att inleda förhandlingar om associeringsavtal med Centralamerika och Andinska gemenskapen, där handel är en viktig del. I förhandlingarna ska kommissionen verka för breda och ambitiösa frihandelsavtal som även innefattar frågor såsom investeringar, konkurrens och offentlig upphandling. De olika förhandlingarna inleddes under sommaren och har i vissa fall kommit relativt långt.

Sverige har aktivt verkat för att förhandlingarna i världshandelsorganisationen ska kunna kompletteras med breda och ambitiösa bilaterala och regionala avtal. Sverige gav sitt stöd åt kommissionens mandat att inleda frihandels- och associeringsavtalsförhandlingar med berörda länder och regioner. Det blir sannolikt aktuellt med ett avslut i någon av förhandlingarna under 2008.

9.2.2 De ekonomiska partnerskapsavtalen

Arbetet under året med att förbereda de ekonomiska partnerskapsavtalen mellan EU och AVS-länderna – en grupp bestående av ett 70-tal

utvecklingsländer i Afrika, Västindien och Stilla havet – har präglats av stark tidspress. Världshandelsorganisationen hade givit EU fram till senast den 31 december för att slutföra förhandlingar om avtal som uppfyller de internationella handelsreglerna. EU och AVS har förhandlat under hela året. EU antog vid biståndsministrarnas möte i maj rådsslutsatser (9560/2007) om partnerskapsavtalen. Där anges att EU ska erbjuda AVS-länderna tull- och kvotfrihet för samtliga produkter med tillfälligt undantag för socker och ris vid import till EU:s marknad. Ingen särlösning ska gälla för bananer.

Sveriges inställning är att partnerskapsavtalen ska vara ett instrument för AVS-ländernas utveckling. Processen är komplicerad då förhandlingarna sker mellan två parter på olika utvecklingsnivåer. Därför finns en medvetenhet om betydelsen av stöd till AVS-länderna för anpassning och utveckling, inklusive generöst tillträde för länderna till EU:s marknad.

Förhandlingarna har försenats. För att undvika att de mer utvecklade utvecklingsländerna ska drabbas av tullhöjningar efter årsskiftet – de minst utvecklade länderna åtnjuter under alla omständigheter tullfrihet inom ramen för det s.k. EBA-initiativet (Everything But Arms) – presenterade kommissionen ett förslag till interimslösning. Den omfattar i första steget varuhandeln. I steg två ska handelsrelaterade områden som tjänster och de nya handelsrelaterade frågorna (handelsprocedurer, investeringar, konkurrens och offentlig upphandling) ingå. Slutmålet är fortfarande att de ekonomiska partnerskapsavtalen ska omfatta bredare områden än varuhandel. Rådsslutsatser om interimslösningen (15109/2007) antogs vid biståndsministrarnas möte i november. Ett beslut om att tillämpa en interimslösning antogs formellt av EU:s ministrar den 20 december genom en rådsförordning (1528/2007). I slutet av året slöts ett stort antal interimsavtal mellan EU och AVS-länderna.

9.3 EU:s arbete med företags sociala och miljömässiga ansvar

Arbetet med ett europeiskt ramverk för uppförandekoder och rättvisemärkning är viktigt och bör stämma överens med de internationellt överenskomna metoder som redan finns på området. Det gäller att finna system som är förutsägbara och undviker protektionism. En process har inletts med inriktning på socialt ansvar i offentlig upphandling, där riktlinjer förväntas kunna antas 2008.

9.4 Övriga handelspolitiska frågor

9.4.1 Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidumpning, antisubventioner och skyddsåtgärder)

Under våren genomfördes en reflektionsprocess inom unionen på basis av den grönbok om antidumpning som kommissionen presenterade i

december 2006. Kommissionen erhöll drygt 500 svar från medlemsländer, näringsliv och privata personer. Efter utvärdering av svaren har kommissionen försökt utarbeta ett förslag på konkreta ändringar av EU:s policy på antidumpningsområdet för att möta den nya globaliseringens krav och som skulle vara acceptabel för de flesta medlemsstaterna. Detta visade sig bli mycket svårt på grund av den starka polariseringen bland medlemsstaterna mellan de som vill ha ett liberalare regelverk och de som helst vill behålla det nuvarande avtalet intakt. Kommissionen har därför beslutet att tills vidare suspendera grönboksprocessen.

Sverige har stött initiativet och varit pådrivande för att ändringar skulle genomföras i regelverket. Regeringens ambition är att få till stånd en bättre balans vid bedömningen av gemenskapsintresset där samtliga intressenter från producenter till konsumenter värderas på samma sätt.

En mängd förslag från kommissionen på handelspolitiska skyddsåtgärder och då särskilt på antidumpningsområdet har aktualiserats under året. I de flesta fallen har förslagen godkänts med en klar majoritet. Sverige har följt sin traditionella frihandelslinje och motsatt sig de flesta förslagen på skyddstullar. Mot att tidigare i stort sett bara rört insatsvaror för industrin ställs nu alltfler krav på antidumpningsåtgärder också mot importen av konsumentvaror framför allt från Kina såsom engångsficktändare, kompaktlysrör, konserverade citrusfrukter, sämskskinn, läderskor, frysta jordgubbar, cyklar, strykbrädor och sadlar. Bland andra exempel på skyddstullar för konsumentvaror kan nämnas stor regnbågs- och odlad atlantlax från Norge, sockermajs från Thailand och kyl/frysaskåp från Sydkorea.

9.4.2 Exportfinansiering

Under året har Sveriges verkat för att vidareutveckla regelverket kring miljöhänsyn vid exportfinansiering samt att höja den gemensamma nivån kring hänsyn till hållbar utlåning vid exportfinansiering till låginkomstländer. Inom OECD beslutades under sommaren att vidareutveckla den gemensamma tillämpningen av miljöhänsyn vid exportfinansiering. Vidare har det arbetats fram ett slutförslag inom OECD om att gemensamt tillämpning av hållbar utlåning vid exportfinansieringen till låginkomstländer.

10 Utvecklingssamarbete

EU:s biståndspolitik syftar till att bekämpa fattigdom och att främja en hållbar ekonomisk och social utveckling i mottagarländerna. Arbetet med effektiviseringen av EU:s utvecklingssamarbete är fortsatt viktigt. En viktig framgång nåddes genom antagandet av en för EU gemensam uppförandekod samtidigt som arbetet för bättre samstämmighet mellan olika politikområden har drivits vidare.

Under hösten 2006 och våren 2007 förhandlade man inom EU fram en uppförandekod för arbetsdelning och komplementaritet. I grunden syftar detta arbete till att driva på genomförandet av Parisdeklarationen för ökad biståndseffektivitet. Vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser i maj antog biståndsministrarna koden tillsammans med rådsslutsatser. Inför behandlingen i rådet informerades riksdagens EU-nämnd om uppförandekoden och rådsslutsatserna.

Den svenska ståndpunkten är att detta är ett sätt att effektivisera och bättre samordna EU:s bistånd och minska samarbetsländernas transaktionskostnader. Arbetet ligger väl i linje med regeringens fokus på ökad biståndseffektivitet där bl.a. landfokusering och ökad sektor-koncentration igår. Efter antagandet av koden har den spridits till samtliga fältorganisationer åtföljt av en uppmaning till efterlevnad. För svensk del gjordes ett särskilt utskick till samtliga utlandsmyndigheter med biståndsverksamhet för att betona den vikt man fäster från regeringens sida vid att bidra till ökad biståndseffektivitet genom att arbeta i enlighet med uppförandekoden och dess vägledande principer.

10.2 Samstämmighet för utveckling

EU:s politik inom andra områden än biståndet påverkar global utveckling och fattigdomsbekämpning. Exempel på detta är handels-, säkerhets- och migrationspolitiken. Arbetet med att säkerställa att politikområden som inte har fattigdomsbekämpning som huvudsakligt syfte bedrivs på ett sätt som i möjligaste mån bidrar till utvecklingsmålen och åtminstone inte står i strid med dessa beskrivs som samstämmighet för utveckling (Policy Coherence for Development, PCD). I september presenterade kommissionen EU:s första rapport om PC, se KOM(2007) 545. Utifrån rapporten har rådsslutsatser tagits fram kring arbetet med PCD och dessa antogs vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) i november. EU-nämnden informerades den 16 november. Slutsatser har även framtagits specifikt för områdena migration, säkerhet och klimat.

Rapporten framhåller att EU har gjort stora framsteg på området men identifierar samtidigt flera utmaningar i det fortsatta arbetet. Arbetet har gått olika fort och utvecklingsdimensionen är bättre integrerad inom vissa politikområden såsom handel och miljö än inom andra såsom forskning eller transport. Nästa rapport väntas under Sveriges ordförandeskap 2009.

Sveriges arbete inom EU med samstämmighet för utveckling är ett konkret sätt att föra över den svenska politiken för global utveckling till ett EU-sammanhang. Sverige har tillsammans med bl.a. Storbritannien, Nederländerna och Finland verkat för en högre ambition i EU:s arbete med samstämmighet för utveckling inom EU. Sverige anser att rapporten ger en relativt balanserad bild av hur PCD-arbetet inom EU fortskrider.

Sveriges migrations- och asylpolitik ingår i ett större, globalt sammanhang. När män och kvinnor söker sig över gränser för att arbeta, bilda familj eller studera skapas utvecklingsmöjligheter. Idéer och kunskap sprids och människor möts.

Det ligger en stor utmaning i att bättre ta tillvara migrationens utvecklingsmöjligheter. Migration kan vara en av flera strategier som människor väljer för att försöka förbättra sina livsvillkor, eller för att undvika ett liv i fattigdom. Migration och flyktingskap kan också vara resultatet av konflikter, förtryck, tvång eller miljökatastrofer. Sveriges migrations- och asylpolitik grundar sig på en helhetssyn som ämnar bidra till att beslutet att migrera blir ett frivilligt val och inte en sista utväg för att klara försörjningen eller komma undan förtryck, att utvecklings-effekten av migration maximeras i ursprungsländerna och att de negativa effekterna motverkas. Den är en del av en helhet som omfattar utrikes-, säkerhets-, handels- och utvecklingspolitiken. En central fråga för det portugisiska ordförandeskapet var samstämmigheten mellan migrations- och utvecklingspolitiken. Sverige välkomnar att EU-samarbetet har fått ett tydligare fokus mot ökad samstämmighet i förhållande till utvecklingsagendan. Sverige har deltagit aktivt i arbetet med arbetsprogrammet. Det har utgjort ett konkret sätt att föra över den svenska politiken för global utveckling till ett EU-sammanhang.

Säkerhet och utveckling

Säkerhet och utveckling har varit en prioriterad fråga för det portugisiska ordförandeskapet inom samstämmighet för utveckling. Vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 19 november hölls för första gången en gemensam diskussion för försvars- och biståndsministrar om samarbete och roller. Diskussionen utgick från rådsslutsatser som tagits fram särskilt för området säkerhet och utveckling. Säkerhet och utveckling är även ett fokusområde inom samstämmighet för utveckling, PCD som var ett övergripande tema för rådsmötet. EU-nämnden informerades den 16 november.

Slutsatserna bygger på ett gemensamt kommissions- och råds-sekretariatspapper och innehåller bl.a. praktiska riktlinjer för att öka samstämmigheten mellan utveckling och säkerhet inom ett par områden på såväl policy som operativ nivå. De innehåller ett antal åtgärder för att öka samstämmigheten, samordningen och att aktörerna kompletterat varandras insatser. Rådet betonar att sambandet mellan säkerhet och utveckling kommer att kräva särskild uppmärksamhet framöver och inbjuder Medlemsstaterna, kommissionen och Rådet att, under ledning av kommande ordförandeskap, driva arbetet vidare.

Regeringen välkomnar initiativet till detta pelaröverskridande samarbete och etablerandet av praktiska riktlinjer för förbättrad samstämmighet mellan säkerhet och utveckling.

Jämställdhetsfrågor och främjande av kvinnors rättigheter, makt och inflytande är viktiga i EU:s biståndspolitik och utvecklingssamarbete. Såväl det tyska ordförandeskapet som det portugisiska under 2007 har inneburit att en del framsteg gjorts i detta arbete. Kommissionen presenterade ett meddelande om jämställdhet och utveckling i mars och i maj antogs rådsslutsatser om jämställdhet och kvinnors makt och inflytande i EG-biståndet. Under året pågick ett arbete för att se över och förbättra EU:s respons när det gäller stöd till kvinnor som drabbas av väpnade konflikter och krissituationer och till kvinnors deltagande i konfliktlösning, fredsbyggande och krishantering. Arbetet fortsätter under våren 2008.

10.3 Europeiska Utvecklingsfonden

Utvecklingssamarbetet som genomförs inom ramen för Cotonou-avtalet syftar till att främja och påskynda de 78 AVS-ländernas (Afrika, Karibien, Stillahavsområdet) ekonomiska, sociala och kulturella utveckling, bidra till fred och säkerhet samt främja stabil och demokratisk miljö. Det viktigaste finansiella instrumentet inom ramen för samarbetet är Europeiska utvecklingsfonden (EUF). Fonden ligger utanför den allmänna EG-budgeten och styrs från dels rådet, dels av en verkställighetskommitté. I och med årsskiftet 2007/2008 löper den 9:e upplagan av EUF ut. För perioden 2008–2013 inrättas en 10:e EUF till vilken EU:s medlemsstater gjort finansiella åtaganden om 22,7 miljarder euro. Sveriges andel av EUF-10 är ca 620 miljoner euro eller 2,74 procent.

Det interna avtal som reglerar EUF är ännu inte ratificerat utan ratifikationsprocessen pågår. Sverige, precis som flertalet övriga medlemsstater, har ratificerat detta avtal men för att det ska träda i kraft (och EUF-10 börja gälla), krävs utöver EU:s 27 medlemsstater, också att 2/3 av de 78 AVS-länderna ratificerar avtalet. Under året har rådet beslutat om en genomförandeförordning med regler för programplanering, genomförande och beslutsförfaranden. Dessutom har kommissionen lagt fram ett förslag till budgetförordning för den 10:e EUF. Ansatsen i förslaget är att i största möjliga utsträckning harmonisera budgeten för EUF med den förordning som gäller för den allmänna EG-budgeten. Behandling av kommissionens förslag pågår i rådet. Regeringen anser det bra att man, där det är möjligt, harmoniserar regelverken mot bakgrund av Sveriges fastslagna position att EUF bör bli en del av den gemensamma budgeten.

EUF-10:s huvudsakliga arbetsinstrument är de så kallade samarbetsstrategierna för vart och ett av de 78 länder som EUF finansierar aktiviteter i. Dessa strategier, som utgör grunden för EU:s utvecklingssamarbete i respektive land, har bearbetats i EUF-kommittén under hösten. Sverige har haft en aktiv roll och fört fram viktiga prioriteringar i utvecklingssamarbetet såsom att mottagarländernas intressen är styrande, biståndseffektivitet samt att de fattigas perspektiv ska vara utgångspunkt.

Gemenskapen utgjorde under 2007 fortsatt en av världens största givare av humanitärt bistånd. Kommissionens humanitära kontor ECHO förfogade 2007 över en budget på 768 miljoner euro. Ansvaret för akut livsmedelsbistånd överfördes till ECHO från en annan del av kommissionen, vilket resulterade i en markant ökning av budgeten. ECHO slapp under året använda sig av kommissionens katastrof-reservmedel.

ECHO utvärderade under året tre områden: humanitärt bistånd till barn, humanitära hälsoprogram samt tillhandahållandet av kontanter och kuponger i humanitärt bistånd.

Sverige har fortsatt att förespråka ett nära samarbete mellan ECHO och humanitära FN-organ. ECHO:s tematiska finansiering (till skillnad från den sedvanliga projektfinsieringen) av humanitära FN-organisationer och Rödakors-/Rödahalvmånerörelsen har fortsatt, med särskilt betoning på stöd till samordning och de FN-ledda humanitära reformerna. Sverige har under året fortsatt att uppmuntra ECHO till en aktiv medverkan i processen om gott humanitärt givarskap vilket har givit goda resultat. Sverige har vidare haft en löpande kontakt med ECHO om en rad olika humanitära frågor, med följden att vår samsyn har stärkts.

Under våren lanserade EU-kommissionens humanitära kontor (ECHO) en bred konsultation där man ställde ett antal frågor till medlemsländer och humanitära organisationer om hur det europeiska humanitära biståndet bör bedrivas. Detta ledde till ett meddelande från EU-kommissionen den 13 juni (KOM(2007) 317) vilket välkomnades av samtliga medlemsstater. Därefter formulerade det portugisiska ordförandeskapet ett europeiskt konsensusdokument för humanitärt bistånd, ett policydokument för EU-kommissionens och medlemsstaternas humanitära politik. Det överenskomna dokumentet antogs av EU:s biståndsministrar den 19 november och antogs sedan av Europaparlamentet och EU-kommissionen i mitten av december.

Sverige har bl.a. drivit att en utökad EU-samordning inom det humanitära området är positivt förutsatt att det råder fortsatt delad kompetens mellan EU-kommissionen och medlemsstaterna.

10.5 Global klimatförändringsallians

I mars slog det Europeiska Rådet fast att EU ska ha en ledande roll i klimatfrågan. Den 18 september presenterade kommissionen ett meddelande (KOM(2007) 540) att skapa en global klimatförändringsallians mellan EU och de fattiga utvecklingsländer som är mest utsatta för klimatförändringar. EU-nämnden informerades den 16 november. Vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 19–20 november välkomnades kommissionens meddelande. Klimatförändringsalliansen syftar till att främja dialog, utbyte och praktiskt samarbete för att bekämpa fattigdom och klimatförändringar.

Regeringen välkomnar den globala klimatalliansen som ligger väl i linje med svenska prioriteringar på biståndsområdet och det arbete som kommissionen för klimatförändring och utveckling uppdragits att

genomföra. EU behöver höja sin profil och synliggöra sitt engagemang på klimat och utvecklingsområdet. Förslaget ligger i linje med regeringens kommission för klimatförändring och utveckling. Intressanta samarbetsmöjligheter och synergieffekter kommer sannolikt att uppstå mellan det svenska och det EU-gemensamma arbetet.

Skr. 2007/08:85

10.6 Stater i sviktande situationer

EU-kommissionen har presenterat ett meddelande (KOM(2007) 643) kallat "Towards an EU response to situations of fragility", som fokuserar på hur EU kan inta ett mer samstämmigt och effektivt förhållningssätt i förhållande till så kallade sviktande situationer (situations of fragility). Det portugisiska ordförandeskapet har tagit fram rådsslutsatser som antogs vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 19–20 november. EU nämnden informerades den 16 november. Det långsiktiga målet i EU:s förhållningssätt är framförallt att förebygga "fragility", med vilket menas bland annat en neråtgående trend vad gäller demokratisk samhällsstyrning inklusive mänskliga rättigheter, demokratiska processer, försvagade institutioner och kollaps av statens finanser. Men rådsslutsatserna berör också hur EU ska kunna förebygga konflikter, samt stödja länder som redan befinner sig i sviktande situationer att gradvis nå hållbar utveckling och stabilitet.

Sverige välkomnar rådsslutsatserna som har utgångspunkt i OECD:s Principles on Good International Engagement in Fragile States och vars karaktär präglas av konfliktförebyggande liksom disciplinövergripande förslag. Sverige har fört fram vikten av att även ge stöd till den privata ekonomiska sektorn och stöd till kapacitetsuppbyggnad.

11 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

EU har gemensamma intressen med länderna utanför EU. Genom goda förbindelser befrämjas det ekonomiska, politiska, sociala och kulturella utbytet. Genom EU:s grannskapspolitik har ett särskilt nära samarbete utvecklats med länder i vår närhet. Samtidigt är EU aktivt i ett stort antal konflikter i hela världen. Sverige fortsätter att vara pådrivande för att EU ska vara en viktig internationell aktör.

11.1 Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) och Schweiz

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) omfattas förutom av EU av EFTA-länderna Island, Norge och Liechtenstein. EES-rådet, med företrädare för EU:s ordförandeskap, kommissionen och de tre EFTA-

länderna är EES högsta politiska organ. Rådet har under 2007 Skr. 2007/08:85 sammanträtt två gånger.

Schweiz

Schweiz valde 1992 att stå utanför EES. Genom en rad avtal har samarbetet mellan Schweiz och Europeiska gemenskapen reglerats. Processen att införliva Schweiz i EG-program har under året fortgått.

11.2 Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa

Från och med 2007 gäller ett nytt mandat för den Nordliga dimensionen (ND). Den främsta skillnaden jämfört med tidigare är att ND-politiken inte längre är enbart en EU-politik utan en för EU, Island, Norge och Ryssland gemensam politik. Det ryska intresset för ND-samarbetet har därmed ökat väsentligt genom att Ryssland nu är en med EU jämte Island och Norge jämbördig partner i samarbetet. Det ökade ryska intresset har samtidigt bidragit till att ND-samarbetet blivit av växande intresse för EU. Förutom de två existerande ND-partnerskapen övervägs nya partnerskap. En arbetsgrupp har tillsatts för att till ett ND ministermöte hösten 2008 ta fram ett förslag till ett transport- och logistikpartnerskap.

Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande (NDPHS) består av 13 länder och åtta internationella organisationer, bl.a. EU-kommissionen och Världshälsoorganisationen (WHO). Partnerskapet har utvecklat ett stort nätverk av experter inom sina två huvudområden, bekämpning av smittsamma sjukdomar och förebyggande av icke smittsamma sjukdomar och narkotikamissbruk samt främjande av en hälsosam livsstil och social delaktighet. Arbetet fortsatte under året i de fyra expertgrupper som verkar inom dessa områden. Både kommissionen och Ryssland aktiverade sitt deltagande. Med stöd av kommissionen kunde framsteg göras i uppbyggnaden av en sedan länge planerad projektdatabas. En ny användarvänlig webbsida utvecklades och togs i bruk. Verktyg har på så sätt utvecklats för att tillvarata gjorda erfarenheter, undvika dubbelarbete och säkra god samordning av planerade insatser. En utmaning som partnerskapet länge kämpat med är att hitta finansiering av angelägna projekt. Den av EU finansierade projektdatabasen möjliggör förverkligandet av en finansieringsmekanism som syftar till att underlätta finansieringsfrågorna.

Arbetet inom Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP) fokuserades under året på fortsatt projektberedning av beslutade och planerade insatser. Framsteg har bl.a. gjorts i två för Sverige särskilt viktiga projekt, reningsverket i Kaliningrad och det s.k. Neva Collector-projektet i S:t Petersburg vilka båda syftar till att minska utsläppen i Östersjön. Flera andra projekt håller på att genomföras. Femton projekt har hittills godkänts för finansiering. Det omfattande arbetet med att ta fram en strategisk plan för kärnavfallsprojekt på Kolahalvön avslutades under året. Denna rapport ligger nu till grund för kommande insatser med finansiering genom bl.a. NDEP:s kärnsäkerhetsfönster.

Kommissionen deltar som full medlem i Östersjöstaternas råd (CBSS) och Barentsrådet (BEAC). Ett utrikesministermöte hölls inom CBSS i juni och inom BEAC i november, det förra under svenskt ordförandeskap. Kommissionen har under året visat ett betydligt ökat intresse för arktiska frågor. Man har deltagit som observatör på Arktiska rådets möten på tjänstemannanivå.

11.3 Östeuropa, södra Kaukasien och Centralasien

11.3.1 Ryssland

EU:s och Rysslands samarbete har fortsatt fokuserats på genomförandet av de fyra färdplanerna för fördjupat samarbete, som antogs 2005 och som praktiskt ska utveckla det strategiska partnerskapet. Färdplanerna strukturerar verksamheten inom de fyra gemensamma samarbetsområden som fastställdes 2003:

- ekonomi
- frihet, säkerhet och rättvisa
- extern säkerhet samt
- forskning, utbildning och kultur.

Två toppmöten genomfördes 2007 – i Samara i Ryssland den 18 maj och i Mafra i Portugal den 26 oktober. Under året har även flera möten ägt rum inom de permanenta partnerskapsråd som upprättats, inom områden som kultur och rätts- och inrikesfrågor samt ytterligare ett på utrikesministernivå. I anslutning till toppmötet i Mafra undertecknades två nya avtal: ett som underlättar tillträdet för ryska stålprodukter till den gemensamma marknaden och ett om samarbete på narkotikaområdet. Dessutom gjorde Ryssland åtaganden om ett slags informationssystem med syfte att förvarna EU om väntade störningar i ryska energileveranser till unionen.

Grunden för samarbetet mellan EU och Ryssland utgörs av det tioåriga partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1997. Förhandlingar om ett nytt rättsligt ramverk ska inledas, men förhandlingsstarten blockerades länge till följd av Rysslands förbud mot import av polska livsmedel. Förbudet hävdes delvis i december vilket ökar förhoppningarna om att förhandlingarna ska kunna inledas under 2008. En av de viktigaste uppgifterna blir att komma överens om hur varuutbytet ska kunna ökas och hur samarbetet på olika nivåer ska utvecklas utifrån en gemensam värdegrund. Vid toppmötet i Helsingfors hösten 2006 undertecknade unionen och Ryssland ett viseringslätnads- och återtagandeavtal, som trädde i kraft den 1 juni.

Frågan om Rysslands förestående WTO-inträde har stått i fokus det gångna året – inte minst under toppmötet i Mafra. En bilateral WTO-överenskommelse slöts mellan EU och Ryssland redan 2004, men några element diskuteras fortfarande. Överenskommelsen från 2004 till trots, införde Ryssland den 1 juli exporttullar på virke, vilket påverkar inte minst den svenska skogsindustrin.

EU och Ryssland kom hösten 2006 överens om en successiv utfasning av de sibiriska överflygningsavgifter som internationella flygbolag i nuläget måste betala till Ryssland. Avtalet har emellertid ännu inte kunnat träda i kraft, då Ryssland inte har ratificerat det överenskomna förslaget. EU och Ryssland har också hållit dialogmöten om mänskliga fri- och rättigheter, investeringsfrågor liksom en rad andra evenemang på olika nivåer.

Sverige verkar aktivt för att fördjupa samarbetet mellan Ryssland och EU utifrån en gemensam europeisk värdegrund. Det innebär bl.a. att EU inte ska ge avkall på de krav på t.ex. mänskliga rättigheter, fria medier och demokrati som ställs i samarbetet.

11.3.2 Ukraina

Relationerna mellan EU och Ukraina har under året främst fokuserat på hur samarbetet inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken kan breddas och fördjupas. Fokus har även legat på förhandlingarna om det ”enhanced agreement” som 2009 ska ersätta det nuvarande partnerskaps- och samarbetsavtalet. Kärnan i detta nya avtal är tänkt att utgöras av omfattande frihandel med EU, förutsatt ett ukrainskt medlemskap i WTO.

Den 14 september hölls det årliga toppmötet mellan EU och Ukraina i Kiev. Huvudmålen var att ge en stark signal om vikten av att konsolidera demokratin samt stärka lagstiftningen och respekten för mänskliga rättigheter. Förbättringar på dessa områden är en förutsättning för en fördjupad relation mellan EU och Ukraina vad gäller såväl politisk som ekonomisk integration. EU betonade också betydelsen av att Ukraina tar de sista stegen som krävs för att möjliggöra landets WTO-anslutning.

11.3.3 Moldavien

Under året låg EU:s fokus på Moldavien främst på tre områden; genomförandet av ENP-handlingsplanen, gränsövervakningsmissions arbete (EUBAM, på gränsen mellan Moldavien och Ukraina), samt den olösta konflikten om utbrytarregionen Transnistrien i östra Moldavien. Förhandlingar pågår formellt i det s.k. 5+2-formatet, vilket förutom Moldaviens regering och den transnistrisk regimen även omfattar medlarna Ryssland, Ukraina och OSSE, samt observatörerna EU och USA. Inga direkta framsteg har gjorts under året i förhandlingarna i detta format. EU:s särskilde representant (EUSR) för Moldavien har fört nära dialog med parter, medlare och observatörer och bevakat EU:s ståndpunkter. De reserestriktioner som EU införde 2004 mot vissa företrädare för den transnistrisk regimen förlängdes i februari med ytterligare ett år. Arbetet vid EU-kommissionens delegationskontor i Chisinau, som öppnade under föregående år, har fortsatt.

11.3.4 Vitryssland

Vitrysslands relation till EU har inte förändrats nämnvärt det senaste året. EU har hållit fast vid tidigare beslut om att inskränka kontakterna på

ministernivå mellan EU och Vitryssland. De sanktioner som EU infört mot vissa av landets ledare, frysning av tillgångar och förbud mot inresa i EU, har förlängts. EU har regelbundet framfört kritik mot bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna och demokratisk utveckling i landet. Förhoppningar om att Vitryssland skulle släppa politiska fångar och minska den politiska repressionen i utbyte mot ett grannskaps-samarbete har inte infriats. I oktober gav den vitryska regeringen besked om att de tillåter EG att öppna delegation i Vitryssland. Vitryska regeringen har föreslagit ett fördjupat ekonomiskt samarbete med EU, inte minst på energiområdet.

11.3.5 Södra Kaukasien

Inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken (ENP) har reformarbete inletts i Georgien, Armenien och Azerbajdzjan, om än i varierande grad. ENP-handlingsplaner antogs för samtliga länder i november 2006 och löper på fem år. Samarbetsråd mellan EU och samtliga tre länder ägde rum den 16 oktober, varvid reformarbetet utvärderades. EU har stärkt sin roll och närvaro i regionen i och med EU:s särskilde representant för södra Kaukasien. EU har utarbetat en rad förslag på konfliktförebyggande åtgärder. Särskilt stor uppmärksamhet har ägnats utvecklingen i Georgien mot bakgrund av ökad spänning i konfliktområdena Sydossetien och Abchazien och upptrappade motsättningar mellan Georgien och Ryssland samt de demonstrationer som utbröt i november och utmynnade i sammandrabbningar mellan myndigheterna och demonstranter, vilket föranledde presidenten att tidigarelägga presidentvalet 2008. Frågorna om demokrati, pressfrihet och respekt för mänskliga rättigheter ägnas fortsatt uppmärksamhet i regionen.

11.3.6 Centralasien

EU:s relationer med de fem länderna i Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan) har utvecklats under året. Europeiska Rådet antog den 21–22 juni en EU-strategi för ett nytt partnerskap med Centralasien. Strategin fungerar som en övergripande ram för EU:s relationer med Centralasien och omfattar områden som mänskliga rättigheter, rättstatsprincipen, god och demokratisk samhällsstyrning, utbildningsfrågor, handel och investeringar, energi och transporter, miljöfrågor, migration och interkulturell dialog. Genomförandet av strategin skraddarsys för respektive land och uppföljningar ska regelbundet genomföras. En första rapport ska presenteras för Europeiska rådet under 2008.

EU:s särskilde representant för Centralasien har fortsatt sitt arbete och den politiska dialogen med de fem länderna har utvecklats. I samarbete med FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) stödjer EU kampen mot terrorism, narkotika och kriminalitet. De grundläggande frågorna om demokrati, pressfrihet och respekten för de mänskliga rättigheterna ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Mot bakgrund av händelserna i maj 2005 i Andijan i östra Uzbekistan då myndigheterna gick till våldsamt attack mot demonstranter, beslöt EU den 3 oktober 2005 att införa vapenembargo mot Uzbekistan och reserestriktioner för ett antal personer som anses ansvariga för händelserna. Efter översyn av restriktionerna under hösten beslutade Europeiska Rådet att förlänga både vapenembargot och reserestriktionerna med 12 månader. För att stimulera till reformprocesser i Uzbekistan beslöts att viseringsrestriktionerna inte ska tillämpas under de första sex månaderna.

Instrumentet för utvecklingssamarbete (DCI) för Centralasien

Centralasien ingår inte i ENP utan stöds genom Development Cooperation Instrument (DCI), som även omfattar Asien, Latinamerika, Mellanöstern och Sydafrika. Programmet för de fem länderna i Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan) beräknas under 2007–2013 uppgå till 719 MEUR. Stödet fokuserar på fattigdomsbekämpning, god och demokratisk samhällsstyrning, ekonomiska reformer, miljö, migration, gränsfrågor och utbildning. Centralasien omfattas även av instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR).

11.3.7 Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen

Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) lanserades den 1 januari och syftar till att främja samarbete och integration mellan EU och dess partnerländer i Östeuropa och Medelhavsområdet, särskilt genom att stärka genomförandet av de handlingsplaner som upprättats som en del av den europeiska grannskapspolitiken ENP. Partnerländer i Östeuropa är Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ryssland, Ukraina och Vitryssland. Vitryssland saknar handlingsplan för grannskapspolitikens genomförande och tilldelas därför mycket begränsade medel. Ryssland tillhör inte ENP-länderna men omfattas av ENPI på grundval av dess så kallade strategiska partnerskap med EU.

Finansieringen av ENPI uppgår 2007–2013 till 12 miljarder Euro. En tredjedel är avsatt för samarbete i Östeuropa och finansierar till största delen stöd till genomförandet av nationella handlingsplaner för ekonomiska och demokratiska reformer. Därutöver finns gränsöverskridande grannskapsprogram inom bl.a. gränsövervakning, miljö och energi, samt faciliteter för demokrati och investeringar.

ENPI ersätter det tidigare regionala biståndsprogrammet TACIS, och är del av reformeringen av kommissionens bistånd som syftar till ökad samstämmighet och effektivare programmering. Med ENPI har biståndet till grannskapet i stor utsträckning övergått från projekt- till programstöd. ENPI utformas och genomförs av Generaldirektoratet Relex och EuropeAid. Medlemsstaterna har inflytande över instrumentet genom dess förvaltningskommitté som möts varannan månad och antar strategier, indikativa program och årsprogram. I praktiken kräver påverkan ett kontinuerligt strategiskt arbete mot kommissionen i Bryssel och på fältnivå.

Det europeiska initiativet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR) är komplement till ENPI i grannskapet. Parallellt med att ENPI har stärkts har partnerländerna även fått ökad tillgång på lån från Europeiska Investeringsbanken.

11.4 Västra Balkan

Länderna på västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Makedonien, Montenegro och Serbien) har tagit viktiga steg på sin väg mot regionalt samarbete och närmande till övriga Europa, men det kvarstår fortfarande stora utmaningar för att normalisera och utveckla regionen. I denna process spelar den Europeiska unionen en avgörande roll. Den svenska politiken gentemot regionen ligger i linje med EU:s politik och syftar till att främja regional stabilitet och stärka ländernas närmande till EU.

11.4.1 Albanien

Albanien signerade ett stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal) med EU i juni 2006. SA-avtalen är ett ramverk för gemensamma åtaganden mellan EU och Albanien inom flertalet politiska, handels och ekonomiska områden. Under det gångna året har Albanien och EU även ingått ett avtal om viseringsförenklningar liksom ett återtagandeavtal. Albaniens övergångsavtal, som föregår SA-avtalet, har varit gällande sedan december 2006 och landet har under året fortsatt att utvecklas positivt för att möta EU:s ekonomiska och politiska kriterier.

Kommissionen betonar att Albanien måste genomföra förbättringar på ett flertal områden innan frågan om medlemskap kan bli mer uttalad. Verkningsfulla åtgärder måste vidtas för att kunna motverka korruption och organiserad brottslighet samt stärka rättsväsendet i stort. Sverige delar kommissionens syn på och rekommendationer till Albanien. Sverige var ett av de första medlemsländerna som ratificerade Albanien SA-avtal och ser en snabb och genomgripande implementering av SA-avtalet som ett viktigt led i Albanien fortsatta EU-närmande.

11.4.2 Bosnien-Hercegovina

Förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal) mellan Bosnien-Hercegovina och EU inleddes i november 2005, sedan man kunnat genomföra en rad reformer för att leva upp till de krav som EU ställt. De tekniska förhandlingarna avslutades framgångsrikt i december 2006. Större delen av 2007 har präglats av politiska motsättningar vilket medfört avstannande reformer men efter att framsteg konstaterats avseende den centrala polisreformen kunde kommissionen i november parafera SA-avtalet. Ett undertecknande kan dock inte ske förrän Bosnien-Hercegovina uppfyller EU:s krav på omstrukturering av polisväsendet och reformer av bl.a. medier och offentlig förvaltning. De ökade politiska spänningarna motiverade internationella samfundets

beslut att förlänga den höge representantens mandat samt den fortsatta internationella närvaron av FN:s och EU:s fredsbevarande insatser. Frågan kommer att diskutera på nytt under 2008. Sverige har verkat för en EU-politik gentemot Bosnien-Hercegovina som stimulerar det lokala ägarskapet i syfte att stödja landets reformansträngningar och fortsatta EU-närmande. Sverige ser gärna att EUSR framöver ges en mer framträdande roll kombinerat med en successiv avveckling av den höge representantens mandat.

11.4.3 Kosovo

Processen för att bestämma Kosovos framtida status inleddes i november 2005, ledd av FN:s speciella sändebud. Hans förslag presenterades i februari och en behandling i FN vidtog därefter, dock utan att ett avslut kunde nås. I juli beslutades om ett sista förhandlingsförsök för att nå en ömsesidig överenskommelse och en förhandlingstrojka bestående av EU, USA och Ryssland tillsattes. Trojkans arbete avslutades i december med en rapport till FN:s generalsekreterare. Hittillsvarande planering pekar på att när statusfrågan väl är avgjord kommer EU att få en större roll än tidigare samtidigt som FN:s civila administration i Kosovo, UNMIK, kommer att få stå tillbaka. EU:s framtida roll i Kosovo väntas fokusera på bl.a. institutionsbyggande, stärkande av den politiska stabiliteten och stöd till de lokala myndigheterna att ta mer och mer ansvar för Kosovos administration. Sverige har aktivt deltagit i diskussionen kring vilken roll som EU kan och bör spela i området. Sverige har under året drivit frågan att en statuslösning för Kosovo behöver ta hänsyn till den regionala kontexten och att EU behöver hantera frågan i enighet och i ett långsiktig perspektiv. I december fattade Europeiska rådet ett principbeslut om beredskap att bistå Kosovo i en allt ökande grad, inklusive etablerandet av en ESFP-insats.

11.4.4 Makedonien

På rekommendation från kommissionen fick Makedonien kandidatlandstatus i december 2005, dock utan specificerat datum för förhandlingsstart. Den 6 november presenterade kommissionen sin årliga översynsrapport om Makedonien. Även om rapporten pekar på vissa begränsade framsteg i fråga om t.ex. interetniska relationer, konstateras att avsaknaden av konstruktiv politisk dialog påtagligt saktat ned reformprocessen. Innan Makedonien kan få ett startdatum för förhandlingar om EU-medlemskap krävs stora förbättringar inte minst i samarbetet mellan regering och opposition, i syfte att säkerställa partiöverskridande stöd för genomförandet av centrala reformer och demokratiska institutioner i Ohrid-avtalets anda. Till prioriterade reformområden hör bl.a. rättsväsendet, jämställdhet, decentralisering, och kampen mot korruption och organiserad brottslighet.

Sverige erkände Montenegro som en självständig stat i juni 2006. I och med självständigheten från Serbien fick Montenegro ett eget spår i EU-närmandeprocessen. Ett första steg mot medlemskap var undertecknandet av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan EU och Montenegro i oktober. Kommissionens översynsrapport 2007 gav en förhållandevis positiv bild av landets administrativa kapacitet. Kommissionen och EU:s ministerråd har understrukit vikten av att Montenegro tillämpar sin nya konstitution och etablerar nödvändiga juridiska ramverk och institutioner inom en snar framtid. Även om reformarbetet i sin helhet har fortskridit väl inom flera områden så återstår fortfarande mycket att göra bl.a. för att stärka rättsväsendet samt bekämpa korruption och organiserad brottslighet inom landet.

11.4.6 Serbien

Kommissionens översynsrapport från den 6 november gav en förhållandevis positiv bild av Serbiens ekonomiska och politiska reformprocess. Serbien har under året stärkt sin demokrati och sitt rättväsende genom att anta en ny konstitution. Tillräckliga framsteg hade uppnåtts för att EU skulle kunna parafera ett SA-avtal med Serbien i november. Undertecknandet av SA-avtalet är dock villkorat att Serbien förbättrar sitt samarbete med den internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien. Kommissionen bedömer att Serbien har den institutionella kapacitet som krävs för att implementera avtalet och vidare närma sig den Europeiska Unionen. Dock krävs ytterligare reformarbete inom det rättsliga området, säkerhetssektorn, korruptionsbekämpning och strukturella ekonomiska reformer. Den största politiska frågan i Serbien har under året varit frågan om Kosovos framtida status där landets politiker starkt motsatt sig självständighet för Kosovo. Fokuseringen på denna fråga kombinerat med den utdragna regeringsbildningsprocessen under våren har inneburit att arbetet med reformagendan sinkats. Sverige delar kommissionens uppfattning att Serbien besitter en administrativ kapacitet som, rätt utnyttjad, skulle kunna bidra till en accelererad EU-närmandeprocess för landet.

11.4.7 EU:s finansiella stöd till västra Balkan

EU är den största givaren till länderna på västra Balkan. År 2007 introducerades det nya förmedlemskapsstödet IPA. IPA syftar till att stödja de respektive mottagarländernas EU-närmandeprocesser. Stödet genom IPA uppgår till totalt 11,5 miljarder euro mellan 2007–2013, och omfattar länderna med kandidatstatus (Kroatien, Makedonien, Turkiet) och potentiell kandidatstatus (Albanien, Bosnien- Hercegovina, Montenegro, Serbien inklusive Kosovo).

Under IPA:s första år har Sverige aktivt verkat för att öka det lokala ägarskapet i programmeringen och implementeringen av stödet, stärka givarsamordningen i fält genom tydliga konsultationsprocesser, samt verkat för en effektiv och kostnadseffektiv avveckling av Byrån för

återuppbyggnad (EAR) och inrättandet av EU:s delegationskontor. I Makedonien, Montenegro och Serbien inklusive Kosovo ansvarar EAR för genomförandet av IPAs företrädare, CARDS-stödet. Under 2006 beslöt man att förlänga byråns mandat under en utfasningsperiod till att gälla fram till utgången av 2008.

11.5 Barcelonaprocessen

Barcelonaprocessen har till mål att skapa ett område runt Medelhavet med fred och stabilitet, delat välstånd och förstärkt samarbete i sociala och kulturella frågor. I Barcelonaprocessen, som även kallas Euromed, deltar EU:s 27 medlemsstater samt tolv Medelhavspartners: Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Syrien, Libanon, Turkiet, Palestinska myndigheten, Albanien samt Mauretanium.

Vid sidan av FN är Barcelonaprocessen det enda forum, där Israel och alla dess arabiska grannländer deltar på ministernivå, senast vid utrikesministermötet i Lissabon den 5–6 november. Under 2007 hölls följande fackministermöten inom Barcelonaprocessen: finansministermöte på Cypern den 13–14 maj, utbildningsministermöte i Kairo den 18 juni, finansministermöte i Porto den 15 september, handelsministermöte den 20 oktober i Lissabon samt migrationsministermöte i Algarve den 19 november. Med anledning av processens tioårsjubileum hölls ett toppmöte med stats- och regeringschefer i Barcelona i november 2005.

Till största delen finansieras samarbetet genom EU:s bistånd till sina grannländer – Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) där för perioden 2007–2013 omkring 7 miljarder euro väntas gå till Medelhavsområdet.

Euromed-samarbetet är unikt genom sin betoning på gemensamma värderingar såsom demokrati och mänskliga rättigheter samt på ett delat ägarskap mellan EU och partnerländerna.

11.6 Mellanöstern

Israel–Palestina konflikten

Konflikten mellan Israel och palestinierna har varit fortsatt högt prioriterad av EU. Läget i de palestinska områdena har fortsatt att försämrats. EU har bl.a. fördömt att palestinska fraktioner i Gaza fortsatt beskjuta Israel med så kallade qassamraketer. Israel har bl.a. kritiserats för beslutet att begränsa leveranserna av el och bränsle till området, samt för sin bosättningspolitik. Det internationella engagemanget för att nå en lösning på den israelisk-palestinska konflikten har intensifierats. Sverige deltog i det internationella mötet i Annapolis i syfte att stödja parterna att starta slutstatusförhandlingar och nå en allomfattande fred i Mellanöstern. För att bistå ytterligare har EU tagit fram en aktionsplan. Med aktionsplanen väntas EU öka det statsbyggande stödet till den palestinska myndigheten och stärka den palestinska ekonomin. EU avser

fortsätta att stödja parterna i fredsprocessen och har beredskap att delta i eventuella internationella uppföljningsmekanismer. Betydande insatser genom civilpolisinsatsen EU POL COPPS planeras för att stärka den palestinska säkerhets- och rättssektorn. Sverige avser att fortsätta delta aktivt i denna ansträngning. Skr. 2007/08:85

Egypten

EU och Egypten har under året enats om en gemensam handlingsplan inom ramen för Associeringsavtalet, vilken bl.a. inbegriper politiska reformer, utbildning, hälsovård och investeringar i energi, transportsystem och miljö. Med hänsyn tagen till den negativa utvecklingen på MR-området är förhoppningen att den underkommitté som enligt handlingsplanen ska diskutera MR-frågor ska kunna spela en betydelsefull roll för samarbetet med Egypten. Landet är den största mottagaren av EG-bistånd till de sydliga partnerländerna inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken (ENP) och 558 miljoner euro har avsatts för att stödja genomförandet av handlingsplanen under perioden 2007–2010.

Irak

Den 20 november 2006 inleddes förhandlingar mellan EU och Irak om ett handels- och samarbetsavtal. Avtalet kommer att fokusera på handelsrelationer men även innehålla politiska klausuler om mänskliga rättigheter, terrorism, migration och massförstörelsevapen. Den tredje förhandlingsrundan hölls i november. Kommissionen upprättade i december 2005 ett delegationskontor i Bagdad.

EU:s gemensamma rättsstatsinsats EUJUST LEX påbörjades den 1 juli 2005 med syfte att stödja reformer i såväl polis- som rättsväsendet och därutöver främja samarbetet mellan domstols-, polis- och kriminalvårdssektorn. Inom ramen för insatsen ingår utbildning för 31 irakiska tjänstemän inom mänskliga rättigheter, ledarskap, brottsutredning och sektorövergripande samarbete. Sedan 2003 har kommissionen bidraget med ungefär 840 miljoner euro i bistånd till Irak, mestadels kanaliserat via FN:s och Världsbankens återuppbyggnadsfond för Irak (IRFFI).

Iran

Frågan om Irans kärntekniska program har fortsatt varit högprioriterad för EU under 2007. Ansträngningarna genom EU3/EU (Frankrike, Storbritannien och Tyskland, med stöd av EU:s höge representant Javier Solana), inom ramen för FN:s säkerhetsråd och stormaktsgruppen 3+3 (Frankrike, Storbritannien, Tyskland, USA, Ryssland och Kina) har fortgått. I december 2006 samt mars antog FN:s säkerhetsråd två nya resolutioner (1737 respektive 1747) då Iran inte ansetts uppfylla kraven på att suspendera all kärnteknisk verksamhet med anknytning till anrikning och uppämbetning.

Sverige har under 2007 ställt sig bakom stormaktsgruppens ansträngningar i linje med övertygelsen att ett brett och enat internationellt samfund under FN:s ledning som det mest effektiva sättet att påverka Iran.

Diskussionen om EU:s helhetsrelation till Iran, i ljuset av den kärntekniska frågan, har varit fortsatt viktig. Utöver Irans kärntekniska ambitioner har situationen för de mänskliga rättigheterna och landets roll i regionen varit viktiga frågor för EU:s Iranpolitik. EU har öppet kritiserat Iran för landets bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Det senaste mötet med Iran i den särskilda dialogen om mänskliga rättigheter ägde rum i juni 2004. Tredje utskottet i FN:s generalförsamling antog i november, med EU som medförslagsställare, en resolution om den allvarliga situationen för mänskliga rättigheter i Iran.

Libyen

Efter att fem bulgariska sjuksköterskor och en palestinsk läkare som dömts till döden i Libyen frigivits önskar EU normalisera relationerna med landet. Libyen är det enda landet i Medelhavsregionen som ännu inte har förhandlat ett associeringsavtal med EU. Libyen deltar endast som observatör i Barcelonaprocessen. Kommissionen har därför fått mandat av medlemsstaterna att inleda förhandlingar om ett ramavtal för det framtida samarbetet mellan EU och Libyen. Detta ska omfatta bl.a. mänskliga rättigheter, migration och terrorism.

11.7 Nordamerika

USA

Toppmöte mellan EU och USA

Det årliga toppmötet mellan EU och USA ägde rum i Washington den 30 april. Agendan var bred och inkluderade bl.a. ekonomiskt samarbete, utrikes- och säkerhetspolitiska frågor samt klimatförändringar och energifrågor.

Vid toppmötet antogs ett ramverk för transatlantisk ekonomisk integration, en deklaration om politiska och säkerhetspolitiska frågor samt ett gemensamt uttalande om energisäkerhet och klimatförändringar. Detta var första gången klimatfrågan togs upp på EU-USA-toppmötet.

Utrikespolitiskt samarbete

Det utrikespolitiska samarbetet var intensivt under 2007. EU-ländernas och USA:s utrikesministrar träffades i New York i september för samtal om den breda utrikespolitiska agendan. Löpande möten hölls på statssekreterarnivå, samt ett stort antal expertdialoger om både geografiska och tematiska frågor. Samarbetet rörde främst gemensamma gränsöverskridande utmaningar och tredjelandsfrågor. EU:s närområde, inklusive Västra Balkan, samt Iran var centrala frågor.

Arbetet med att främja transatlantisk ekonomisk tillväxt och innovation fortsatte i enlighet med det gemensamma arbetsprogram som antogs vid ekonomiministermötet hösten 2005. Vid toppmötet etablerades Transatlantic Economic Council, TEC, vars uppgift är att övervaka att ramverket för transatlantisk ekonomisk integration följs. Det övergripande syftet är att minska hinder för handel och investeringar och att samarbeta avseende immaterialrättsliga frågor, säker handel, investeringar, finansmarknader och innovation.

Handelspolitikens område

USA och EU har på det handelspolitiska området, främst inom ramen för Doha-rundan, ett nära samarbete trots meningssiljaktigheter i vissa frågor. Det finns ett antal handelspolitiska tvister som ännu inte fått en lösning men dessa berör en liten del av den omfattande transatlantiska handeln. I anslutning till toppmötet i april undertecknades ett avtal som syftar till att liberalisera de transatlantiska lufttransporterna.

Kanada

Det senaste toppmötet EU-Kanada ägde rum i Berlin den 4 juni efter att detta skjutits upp vid ett par tillfällen från kanadensisk sida. Vid mötet diskuterades bl.a. frågor på områdena ekonomi, utrikes- och säkerhetspolitik samt energi- och klimat. På det ekonomiska området enades man om att studera och utvärdera fördelarna av ett närmare ekonomiskt partnerskap. Parterna enades även om att intensifiera samarbetet på regleringsområdet.

11.8 Afrika

11.8.1 EU-Afrikatoppmötet

Den 8–9 december ägde EU-Afrikatoppmötet rum i Lissabon. Toppmötets genomförande har varit en av det portugisiska ordförandeskapets absoluta prioriteringar. En gemensam EU-Afrikastrategi med tillhörande handlingsplan samt en politisk deklaration antogs på toppmötet. Förhandlingar mellan EU och AU om innehållet i dessa dokument har pågått under hela 2007. Sverige har betonat vikten av att toppmötet äger rum och att det blir så konstruktivt så möjligt. Sverige har särskilt välkomnat den breda politiska ansatsen för ett samarbete mellan EU och Afrika som omfattar samtliga politikområden av relevans för utveckling. Denna ansats som återfinns i slutsatserna överensstämmer med Sveriges politik för global utveckling. Sveriges prioriterade frågor inför toppmötet var MR och demokrati, jämställdhet, klimat och miljö samt handel och utveckling.

Sudan

Den fortsatta krisen i Darfurprovinsen i västra Sudan har regelbundet behandlats av rådet för externa relationer.

Ansträngningarna för att uppnå en politisk förhandlingslösning på krisen i Darfur har sedan slutet av 2006 letts av FN-sändebudet Jan Eliasson och sändebudet från Afrikanska Unionen (AU) Salim Ahmed Salim. Inom EU har Sverige varit drivande för att EU ska upprätthålla ett enhetligt stöd till dessa ansträngningar och också för att EU ska verka för en bred internationell uppslutning bakom AU och FN. I slutet av oktober inleddes förhandlingar i Sirte i Libyen.

EU har fortsatt att stödja AU:s fredsfrämjande insats i Darfur (AMIS) både genom en militär och en civil stödinsats och genom omfattande finansiella bidrag för att möta AMIS kostnader. EU har bl.a. bidragit med militära experter, civilpolis och transporter samt logistik- och kommunikationsexperts. Det svenska personella bidraget till EU:s stödinsats är ett av det största i medlemskapskretsen och Sverige deltar med såväl officerare som poliser och sjukvårdsexperts. AMIS ska under inledningen av 2008 ersättas med en gemensam styrka från AU och FN, UNAMID.

Sverige har fortsatt vara drivande för ett starkt politiskt engagemang från EU också till stöd för genomförandet av fredsavtalet mellan södra Sudan och Khartoum. Sveriges engagemang tillsammans med andra stater i medlemskretsen har resulterat i att EU:s analys av problemen i genomförandet av avtalet har fördjupats och att EU, såväl genom slutsatser som på andra sätt, höjt sin profil i frågan. EU är en av de största biståndsgivarna i Sudan.

Tchad

I augusti, efter aktiv EU-medverkan, slöts en överenskommelse mellan president Déby och en stor del av oppositionen i landet, med undantag för rebellrörelserna i gränsområdet mot Sudan. Överenskommelsen syftar till att stabilisera situationen i landet, att möjliggöra en politisk förhandlingslösning på konflikterna i landet, samt att utlysa allmänna val under 2009. EU stödjer fortsatt arbetet med att förverkliga denna överenskommelse.

Den svåra krisen i Darfur har fått konsekvenser också i Tchad. EU har under året antagit ett regionalt anslag till denna gränsöverskridande konflikt. I Tchad innebär detta att EU, inom ramen för ESFP, har beslutat om en krishanteringsinsats som stöd till den FN-ledda multi-dimensionella internationella närvaron. Det allmänna rådet tog beslut om en militär styrka, EUFOR, i oktober. Slutgiltigt beslut om Tchad-insatsen förväntas tas i januari 2008. Sverige deltar med ca 200 personer. Mandatet för EUSR-Sudan utvidgades under hösten till att inkludera även Tchad och norra Centralafrikanska republiken. EU:s bistånd till Tchad är framförallt av humanitär natur.

EU är den största biståndsgivaren i Somalia (18 miljoner euro i humanitärt stöd) och läget i landet har under 2007 behandlats återkommande i olika arbetsgrupper i Bryssel. I november tog rådet och kommissionen initiativ till att försöka stärka EU:s politiska engagemang i Somalia.

Omkring 1,5 miljoner människor uppskattas vara i behov av humanitärt bistånd. Sverige är, tillsammans med ett fåtal andra EU-länder, aktivt i den Internationella kontaktgruppen för Somalia (ICG) som etablerades i mitten av 2006. Gruppen, vars huvudsyfte är att åstadkomma samsyn och samordning i omvärldens gensvar på situationen i Somalia, har träffats fem gånger under året.

Sverige tog också i september initiativ till och stod värd för ett möte i Stockholm om Somalia med deltagande av representanter för EU, FN och ett begränsat antal givarländer engagerade i Somalia.

Etiopien och Eritrea

EU har, som ett av fredsavtalets vittnen, under året fortsatt att följa gränskonflikten mellan Etiopien och Eritrea och verkat för att parterna fullt ut ska respektera och genomföra gränskommissionens beslut från 2002 i enlighet med Algeravtalet. Gränskommissionen demarkerade i november gränsen på kartan i enlighet med kommissionens tidigare beslut. EU har betonat vikten av att parterna löser konflikten fredligt och normaliserar sina förbindelser. EU har vidare fört en politisk dialog med respektive land där fred och säkerhet på Afrikas horn, tillsammans med mänskliga rättigheter och demokrati, varit viktiga frågor.

I Etiopien har EU haft en fortsatt aktiv roll i efterspelen till valen 2005 och bl.a. övervakat rättegångarna mot fängslade oppositionsledare och journalister. EU-trojkan har företagit en resa till Etiopiens Somaliregion, Ogaden, för att få bättre information och uppmärksamma den problematiska humanitära situationen och situationen för mänskliga rättigheter i området. Sverige har inom EU aktivt verkat för att uppmärksamma situationen i Ogaden. Situationen i båda länder har löpande behandlats i olika arbetsgrupper och på GAERC. EU uppmärksammade situationen i Etiopiens Ogaden-område i FN:s råd för de mänskliga rättigheterna under hösten.

11.8.3 Västafrika

Mano River

Den svenske ambassadören Hans Dahlgrens uppdrag som EU-ordförandeskapets särskilda representant i Mano River-länderna Guinea, Liberia och Sierra Leone fortsatte fram till årsskiftet 2007/2008. I den särskilda representantens mandat ingick bl.a. att föra en dialog med alla berörda aktörer, inklusive FN och den regionala samarbetsorganisationen

ECOWAS. Syftet är att skapa förutsättningar för fred, återuppbyggnad och demokratisering i regionen. Skr. 2007/08:85

Liberia

EU har under 2007 fortsatt stödja stabiliseringen och utvecklingen i Liberia genom både politiskt och finansiellt stöd. EU:s humanitära bistånd, kanaliserat via ECHO, har fungerat väl. Kommissionen har dock haft svårigheter att allokera de pengar som har anslagits för stöd till återuppbyggnad bl.a. på grund av underbemannad representation i Monrovia. Sverige är pådrivande för att EU-biståndet till Liberia ska effektiviseras.

Nigeria

Vid presidentvalet kunde EU:s valobservationsinsats konstatera en mängd oegentligheter och brister. EU valde att göra ett samfällt uttalande med en skarp uppmaning till den nya regeringen att se till att oegentligheterna utreddes. Frågan om valet har också diskuterats vid den återkommande dialogen mellan Nigeria och EU i enlighet med art 8 i Cotonou-avtalet.

Elfenbenskusten och Guinea samt regionala samarbetsorganet ECOWAS

EU fortsatte att nära följa situationen i Elfenbenskusten och stödja genomförandet av det fredsavtal som undertecknats mellan regeringen och rebellgrupperna. I Guinea har EU fört en dialog med såväl regeringsföreträdare som opposition för att främja en nationell dialog och demokratisering. Dialogen mellan EU och den regionala samarbetsorganisationen ECOWAS har fortsatt. Under året har ministertrojkor mötts vid två tillfällen.

11.8.4 Stora sjö-regionen

EU är en viktig aktör till stöd för fred och säkerhet i Stora Sjö-regionen. Utvecklingsarbetet är omfattande. EU är också en betydelsefull politisk aktör och har bl.a. ett särskilt sändebud för regionen. Det särskilda sändebudet har varit betydelsefull för att hantera de kriser som uppstått under året, inte minst för att främja demokratiseringsprocessen i Demokratiska republiken Kongo. EU och medlemsstaterna, inklusive Sverige, har tillhandahållit både politiskt och finansiellt stöd till den så kallade Internationella konferensen om fred, säkerhet, demokrati och utveckling i Stora Sjö-regionen.

Demokratiska republiken Kongo

DR Kongo var ett av de länder som fick mest EU-bistånd under 2007 och där kommissionen förbereder fortsatta satsningar på utvecklings-samarbete. EU har stött valprocessen som lett till installation av en

demokratiskt vald president, parlament, provinsregeringar och provinsförsamlingar. EU:s polisinsats i DR Kongo, EUPOL, till stöd för den integrerade nationella polisen, fortsatte under året. Även rådgivningsgruppen för säkerhetssektorreform, EUSEC, fortsatte sitt arbete med att ge råd till den kongolesiska försvarsmakten för reformering av den nationella armén. Båda insatserna sker inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s engagemang har skett i samråd med FN.

Uganda

EU och Sverige har på olika sätt aktivt bidragit till stöd för förhandlingarna mellan Ugandas regering och rebellerna i norra Uganda samt till beredskap för återuppbyggnad av de konfliktdrabbade områdena i norra Uganda.

11.8.5 Södra Afrika

Zimbabwe

Ministerrådet förlängde i början av året de riktade sanktionerna mot Zimbabwe. Den negativa utvecklingen i landet har ytterligare förvärrats. EU är fortsatt en stor humanitär givare i Zimbabwe. Situationen i Zimbabwe behandlas regelbundet i EU:s politiska dialog med Samarbetsorganisationen för södra Afrika (SADC) och med övriga länder i södra Afrika.

Dialogen EU-SADC har fortsatt att utvecklas under året. Förutsättningarna för en mer innehållsrik politisk dialog mellan EU och SADC har i generella termer förbättrats genom ett nytt partnerskap mellan SADC-länderna och dess internationella samarbetspartners.

Sydafrika

Det strategiska partnerskapet mellan EU och Sydafrika började ta form under 2007. Ett första trojkamöte på ministernivå hölls i Pretoria i oktober med en fördjupad politisk dialog om afrikanska och internationella frågor. Vid mötet gjordes också en genomgång av det breddade samarbetet som nu byggs upp mellan EU och Sydafrika vad gäller handel, utveckling, miljö, vetenskap och teknologi, liksom av den pågående översynen om avtalet om handel, utveckling och samarbete mellan EU och Sydafrika. Sverige ställer sig positivt till ansträngningarna för ett tätare samarbete mellan EU och Sydafrika, vilket också har manifesterats i en gemensam strategi för utvecklingsarbetet 2007–2013.

Utrikespolitiskt samarbete

Utrikesministermöten mellan EU och länder/regioner i Latinamerika och Karibien hölls i Santo Domingo i Dominikanska Republiken i april. De centrala frågorna rörde utvecklingen i Haiti, energi, miljö- och klimatförändringar, fattigdomsbekämpning samt multilaterala frågor. Ett stort antal expertdialoger om både geografiska och tematiska frågor, bl.a. social sammanhållning, migration och miljö hölls också under året.

Handelspolitik

Förhandlingarna om ett associeringsavtal mellan EU och Centralamerika respektive Andinska gemenskapen inleddes. Ett ekonomiskt partnerskapsavtal (EPA) mellan EU och de karibiska länderna skrevs under i december. Ett flertal konsultationer hölls för att återuppta förhandlingarna om ett associeringsavtal med Mercosur. Sverige har haft en pådrivande roll i att initiera dessa förhandlingar.

Brasilien

Det första toppmötet någonsin mellan EU och Brasilien hölls den 4 juli i Lissabon. På mötet beslöt parterna att ingå ett strategiskt partnerskap för att ytterligare stärka samarbetet i frågor rörande bl.a. demokrati, mänskliga rättigheter, fred, miljö, hållbar utveckling och energisäkerhet.

Colombia

Europeiska Rådet antog slutsatser om Colombia. Slutsatserna erinrar och intygar EU:s fullständiga stöd för en framförhandlad lösning på den interna konflikten i landet och EU:s beredskap att bistå den colombianska regeringen, statliga institutioner, civila samhället och internationella organisationer i arbetet för fred.

Guatemala

I samband med president- och parlamentsvalet i Guatemala den 9 september och 4 november fanns EU på plats med valobservatörer. Sverige bidrog med fem observatörer, varav en långtidsobservatör.

Kuba

EU:s dialog med den kubanska regeringen är alltjämt begränsad och Kuba avböjer fortfarande generellt samarbete med EU-länderna och kommissionen kring biståndsprojekt. EU har under året uttryckt stark kritik mot den kubanska regeringens sätt att behandla oppositionen i landet och uppmanat regeringen att frige landets politiska fångar. I juni förlängde EU den gemensamma ståndpunkten om Kuba (rådsdokument

10758/1/07) vars syfte är att främja demokrati och systemöppnande åtgärder i landet. Skr. 2007/08:85

Venezuela

EU har riktat kritik mot förslaget att ej förlänga licenser för tv-bolaget RCTV. EU har även kritiserat den nya lagen om enskilda organisationer som begränsar möjligheter till finansiering från utlandet.

Utvecklingssamarbete med Latinamerika

Utvecklingsinstrumentet DCI (Development Cooperation Instrument) ersatte fr.o.m. den 1 januari ett tiotal förordningar, däribland förordningen om samarbetet med Asien och Latinamerika. Under perioden 2007–2013 uppgår beloppet för Latinamerika inom DCI till 2,7 miljarder euro. Under 2007 har DCI-kommittén beslutat om strategierna och 2007-års handlingsplaner för samtliga 18 länder i Latinamerika som är mottagare av EG-bistånd. De svenska positionerna inför beslut i kommittén har tagit sin utgångspunkt i principer om nationellt ägarskap, komplementaritet och givarsamordning med betoning på lokal samordning.

11.10 Asien

Kina

Den politiska dialogen mellan EU och Kina fortsätter att utvecklas. Det årliga toppmötet ägde rum den 28 november i Peking. Under toppmötet diskuterades fortsatt samarbete inom områden som politik, handel och ekonomi, miljö och klimat samt internationella och regionala frågor som exempelvis Afrika, Burma och Nordkorea. Ett viktigt resultat från toppmötet var upprättandet av en högnivådialogen mellan EU och Kina. Högnivådialogen ska samla berörda EU-kommissionärer och kinesiska ministrar på ekonomi- och handelsområdet för en bilateral dialog. Under året har förhandlingarna om ett Partnerskaps- och samarbetsavtal påbörjats. Partnerskaps- och samarbetsavtalet ska täcka mångfalden och bredden i relationen mellan EU och Kina. Inom ramen för partnerskaps- och samarbetsavtalet ska 1985 års handels- och ekonomiavtal uppdateras. Sverige har i förberedelserna för förhandlingarna framhållit att det är angeläget att viktiga grundprinciper om bl.a. mänskliga rättigheter samt nedrustning och ickespridning återspeglas i avtalet. Dialogen mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter har fortsatt under året. Dialogen och samarbetet inom det handelspolitiska området diskuterades inom ramen för det s k blandkommissionsmötet mellan EU-Kina.

Inom ramen för det strategiska partnerskapet mellan EU och Japan hölls det årliga toppmötet i Berlin den 5 juni. På toppmötet diskuterades klimatförändringar och behovet av ett post-Kyoto avtal, energisäkerhet och hållbar utveckling. Regionala och internationella frågor såsom Kina, Nordkorea och Afghanistan diskuterades. Både EU och Japan underströk nyttan av den strategiska dialogen om Centralasien för att koordinera insatserna i området. EU välkomnade Japans anslutning till Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Båda sidor underströk vikten av att slutföra Doharundan. Avregleringsdialogen, som är ett viktigt instrument i arbetet för att stärka investeringsklimat och handelsförbindelser mellan EU och Japan, har fortsatt under året.

Nordkorea

EU har under 2007 antagit en förordning om restriktiva åtgärder mot Nordkorea i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1718, vilken tillkom efter Nordkoreas kärnvapenprov 2006. Efter framgångar i de s.k. sexpartssamtalen och stängningen av kärntechniska anläggningar i Nordkorea har EU genom en Gemensam åtgärd beslutat bidra till IAEA:s verifieringsverksamhet i landet. EU fortsätter att stödja den så kallade sexpartsprocessen som syftar till att lösa frågan om Nordkoreas kärnvapen, och har även i år till FN:s generalförsamling framlagt en resolution om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. Som ett led i stödet för en lösning av kärnvapenfrågan genomförde EU under våren ett trojka-besök till Nordkorea.

Afghanistan

Situationen i Afghanistan är allvarlig och säkerhetssituationen har förvärrats ytterligare. EU:s engagemang i Afghanistan är fortsatt omfattande och frågan har kontinuerligt behandlats i ministerrådet. EU:s medlemsstater bidrar med ungefär 17000 soldater till den internationella säkerhetsstyrkan ISAF vilket motsvarar hälften av styrkan. Sedan 2002 har EU:s medlemsstater och kommissionen bidragit med över 3,7 miljarder euro till olika utvecklingsinsatser, vilket gör EU till den näst största givaren i Afghanistan. Genomförandet av Afghanistan Compact, det viktigaste styrdokument för Afghanistan, följs aktivt av EU på plats i Kabul samt i huvudstäderna. Inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik inledde EU i juni en polisinsats i Afghanistan (EUPOL). Insatsen, till vilken Sverige förutses bidra med fem poliser och fem experter, syftar till att stödja uppbyggnaden av en välfungerande civil polis under afghanskt ägarskap. Sverige har verkat för att EU ska fortsätta att ha en aktiv roll i Afghanistan och även verka i Afghanistans närområde.

En uppdaterad gemensam EU-policy gentemot Pakistan antogs i september. I samband med den inrikespolitiska krisen i Pakistan hösten tog EU initiativ till ett antal gemensamma åtgärder för att förmå presidenten att häva det undantagstillstånd som utlystes i november, släppa fängslade människorättsaktivister och hålla fria och rättvisa val. Den 27 december mördades emellertid oppositionsledaren Benazir Bhutto, vilket föranledde valen att bli förflyttade till 18 februari 2008. EU förberedde under året en valobservatörsmission (EOM), vilken även under 2008 är beredd att övervaka parlamentsvalen.

Indien

Samarbetet mellan EU och Indien har fortsatt att fördjupas och stärkas genom det strategiska partnerskapet och genomförandet av den gemensamma handlingsplanen för samarbetet som antogs vid toppmötet 2005. Miljöområdet har växt fram som ett särskilt viktigt samarbetsområde. I juni inleddes också förhandlingar om ett bilateralt frihandelsavtal mellan EU och Indien. Ett toppmöte hölls i New Delhi den 30 november. Sverige välkomnar det närmare samarbetet med Indien och har tagit aktiv del i vidareutvecklingen den gemensamma handlingsplanen.

Bangladesh

Sedan den 11 januari råder undantagstillstånd i Bangladesh. EU följer nu noga utvecklingen i landet. Inför det planerade valet skulle EU ha bidragit med valobservatörer och kommer sannolikt erbjuda observatörer på nytt. I juni gjordes ett trojka-besök i syfte att demonstrera EU:s engagemang för Bangladesh.

Sri Lanka

Den etniska och politiska konflikten i Sri Lanka har fortsatt skörda dödsoffer under 2007. EU har på lokal nivå försökt förmå båda parter i konflikten att upphöra med våldshandlingar och brott mot humanitär rätt, samt uppmanat regeringen att presentera förslag till en federal lösning på konflikten. EU, med Sverige som ett av de pådrivande länderna, har också vid möten i FN:s nya råd för mänskliga rättigheter och genom flera uttalanden och demarcher under året satt ljuset på situationen i landet och bl.a. uppmanat regeringen att utreda rapporterade MR-brott, såsom utomrättsliga avrättningar och bortföranden.

Burma

EU:s möjligheter att föra dialog med regimen i Burma har förblivit begränsade. EU förlängde i april den gemensamma ståndpunkten och uppdaterade listan över personer som är föremål för reserestriktioner och frysning av tillgångar.

EU fördömde regimen övergrepp i september mot fredliga demonstranter och antog den 19 november en gemensam ståndpunkt om skärpta sanktioner mot Burma. Denna innebär en utökning och uppdatering av förteckningen över personer som är föremål för reseförbud och spärrande av sina tillgångar och penningmedel, utvidgning av investeringsförbudet för burmesiska statsägda företag till att även gälla företag som kontrolleras av regimen eller av personer i dess närhet. Dessutom infördes restriktioner för företag i Burma som ägnar sig åt verksamheterna skogs- och träindustri, brytning av metaller, mineraler, ädelstenar samt halvådelstenar.

Sverige agerade aktivt till stöd för EU:s restriktiva åtgärder mot Burma. Samtidigt betonade Sverige rättssäkerhetsaspekter och att åtgärderna borde utformas så att den grupp som skulle drabbas mest inte blev den fattiga civilbefolkningen. På svenskt initiativ tillsatte EU i november även ett särskilt sändebud för Burma, Piero Fassino.

Thailand

Situationen i Thailand har under året diskuterats kontinuerligt i EU-kretsen. Inför de utlovade valen har Sverige i denna krets understrukit vikten av att EU följer utvecklingen nära och engagerat. Nya val till Europaparlamentet ägde rum den 23 december.

Regionalt samarbete

ASEM-samarbetet har utvidgats och fr.o.m. i år deltog, förutom tio ASEAN-länder, Kina, Japan och Sydkorea även Indien, Pakistan, Mongoliet och ASEAN-sekretariatet från asiatisk sida. Tre ministermöten har hållits. Ett miljöministermöte i Danmark i april, ett utrikesministermöte i Tyskland i maj och ett ministermöte i Kina om små och medelstora företag i oktober. Sverige arrangerade i juni det andra ASEM-mötet om Hiv och aids. Kontakterna med ASEAN har fortsatt utvecklats och ett utrikesministermöte hölls i Tyskland i mars. Det första toppmötet mellan EU och ASEAN hölls i Singapore då man även högtidlighöll 30 år av samverkan mellan EU och ASEAN.

Handelspolitik

Rådet beslutade i april att EU skulle inleda förhandlingar om frihandelsavtal med Indien, Sydkorea och ASEAN-länderna. Beträffande den sistnämnda gruppen ska förhandlingar i nuläget inte föras med de tre minst utvecklade länderna Laos, Kambodja och Burma. I fallet Burma har EU fastlagt att inget avtal ska slutföras om inte den politiska situationen förändras.

DEL 3 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

12 Ekonomiska och monetära unionen

Sverige verkar för en strikt tillämpning av stabilitets- och tillväxtpakten som främjar budgetdisciplin och sunda offentliga finanser. Särskilt viktigt är det att den långsiktiga hållbarheten betonas i tillämpningen av regelverket.

Under 2007 bedömde rådet att flera länder hade kommit till rätta med sina alltför stora underskott. Den 30 januari beslutade rådet att upphäva underskottsförfarandet gentemot Frankrike och den 5 juni fattade rådet samma beslut för Tyskland, Grekland och Malta. Den 9 oktober beslöt rådet också att upphäva underskottsförfarandet gentemot Storbritannien.

Mot bakgrund av dessa beslut omfattas i dag Italien, Portugal, Polen, Slovakien, Ungern och Tjeckien av underskottsförfaranden. Av dessa länder har rådet gett både Polen och Tjeckien ännu en rekommendation enligt artikel 104.7 om att vidta ytterligare åtgärder för att komma till rätta med sina alltför stora underskott. Vad gäller de övriga länderna har rådet dock gjort bedömningen att dessa har vidtagit tillräckliga åtgärder för att åtgärda underskottssituationen inom den angivna tidsramen.

Under 2007 har inga nya underskottsförfaranden inletts, vilket till en del kan förklaras av den ekonomiska utvecklingens gynnsamma effekt på medlemsstaternas offentliga finansiella sparande.

En annan uppmärksammas fråga under året var kommissionens meddelande om att förstärka den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten. Meddelandet lades fram i samband med publiceringen av årets rapport om EU:s offentliga finanser i juni och bestod av sju olika förslag. Den 9 oktober antog rådet slutsatser om kommissionens meddelande. I slutsatserna påpekas bl.a. att bedömningen av medlemsstaternas finanspolitik ska utvidgas med en bredare analys av ländernas ekonomiska situation samt att åtgärder ska vidtas för att bättre inkludera effekterna av den åldrande befolkningen i ländernas medelfristiga budgetmål.

Sveriges ståndpunkt i frågan var att det finns goda skäl för att förstärka den preventiva delen av stabilitets- och tillväxtpakten och att slutsatserna gärna hade fått reflektera kommissionens förslag ännu tydligare.

13 Skatter

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. På området direkt skatt verkar Sverige framför allt för ett ökat administrativt samarbete. För de harmoniserade skatterna (mervärdesskatt och vissa punktskatter) verkar Sverige för tydliga regler som inte kan missbrukas.

13.1 Företagsbeskattning

En gemensam konsoliderad bolagsskattebas

Kommissionen anser att en fungerande inre marknad förutsätter att man skapar regler för en gemensam konsoliderad bolagsskattebas på EU-nivå. Kommissionen avser att lämna ett direktivförslag under hösten 2008. För att förbereda förslaget har kommissionen tillsatt en arbetsgrupp med företrädare för samtliga medlemsstater där frågor av teknisk art diskuteras. Mer detaljerade tekniska frågor har diskuterats i olika undergrupper. Sverige har deltagit i alla grupperna.

Den grundläggande tanken är att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen ska sedan fördelas med hjälp av en fördelningsnyckel mellan de länder där företagen är verksamma. Länderna ska tillämpa sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen. Inledningsvis är en sådan skattebas tänkt att fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser.

I maj 2007 lämnade kommissionen ett meddelande (KOM(2007) 223) om projektets utveckling och det tyska ordförandeskapet höll en konferens om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Vid Ekofinrådets möte den 5 juni togs frågan upp som en orienteringspunkt med efterföljande diskussion.

Sverige ser betydande ekonomiska och politiska svårigheter med en gemensam skattebas eftersom bolagsskatten är ett viktigt nationellt instrument för att främja god ekonomisk utveckling och en varaktigt hög sysselsättning. Ett system som innehåller en kombination av en gemensam skattebas och olika nationella skattebaser riskerar dessutom att bli både komplext och svårtillämpat. Sverige deltar dock i kommissionens projekt för att undersöka möjligheten att skapa en gemensam skattebas.

Internprissättning

Det gemensamma forumet för internprissättningsfrågor består av representanter för såväl medlemsstaterna som näringslivet. Kommissionen har beslutat förlänga forumets mandat med ytterligare två år till utgången av år 2008.

Reducerade skattesatser

Rådet beställde i februari 2006 en rapport från kommissionen om utvärdering av effekter av reducerade momssatser. Denna skulle omfatta lokalt tillhandahållna tjänster med fokus på sysselsättning, ekonomisk tillväxt samt effekter för den inre marknaden. Kommissionen lämnade i juli ett meddelande till rådet och Europaparlamentet (se faktrapromemoria 2007/08:FPM20).

I meddelandet redogör kommissionen för vad som enligt kommissionens uppfattning bör beaktas vid utformningen av en ny skattesatsstruktur. Kommissionens syfte med meddelandet är att skapa ett underlag för en debatt om den framtida skattesatsstrukturen i EU. Den 1 november hölls saksamråd med skatteutskottet om meddelandet.

Kommissionens meddelande har varit föremål för diskussion i rådsarbetsgruppen för skatter under hösten 2007 och frågan om hur det fortsatta arbetet ska bedrivas togs upp vid Ekofin-rådets möte den 4 december. Kommissionen avser att lämna ett konkret direktivförslag beträffande skattesatserna under 2008. Enligt kommissionens meddelande skulle de nya reglerna kunna träda i kraft vid slutet av 2010.

Momspaketet

Momspaketet består av följande förslag med nära kopplingar till varandra; beskattningslandsdirektivet, One Stop Shop-direktivet samt det s.k. nya åttonde direktivet.

Enligt nuvarande EG-regler ska tjänster som huvudregel mervärdesbeskattas i det land där den som tillhandahåller tjänsterna är etablerad. Som en följd av utvecklingen på marknaden har den nuvarande ordningen ansetts svår att tillämpa både av skattskyldiga och av skattemyndigheterna.

Kommissionen föreslog därför 2003 i det s.k. beskattningslandsdirektivet (KOM(2003) 822) att man, i de fall tjänsterna tillhandahålls mellan företagare i olika medlemsstater, som huvudregel ska lägga om beskattningen från det land där tillhandahållaren är etablerad till det land där kunden är etablerad (se faktrapromemoria 2003/04:FPM65). Syftet med förslaget är att upprätthålla den grundläggande principen om att mervärdesskatten ska tillfalla konsumtionslandet.

I juli 2005 kompletterade kommissionen sitt förslag (KOM(2005) 334) genom att även reglerna för gränsöverskridande handel med tjänster mellan företagare och konsumenter ska ändras (se faktrapromemoria 2005/06:FPM3). Förslaget syftar till att i större utsträckning uppnå beskattning i konsumtionslandet och innebär att vissa tjänster som tillhandahålls på distans ska beskattas i den medlemsstat där kunden är bosatt. Det gäller bl.a. telekommunikationstjänster, elektroniska tjänster samt radio- och TV-sändningar.

Kommissionen lämnade 2004 ett förslag (KOM(2004) 728) som innehåller olika åtgärder som syftar till att förenkla de administrativa skyldigheterna i fråga om mervärdesskatt för företag som har gräns-

överskridande handel, ”One-stop shop direktivet”. En viktig åtgärd är att företag, som är skattskyldiga för försäljning i medlemsstater som de inte är etablerade i, elektroniskt ska kunna vända sig till en enda skattemyndighet, nämligen myndigheten i den medlemsstat där företaget är etablerat (”en enda kontaktpunkt”). Företagen ska där fullgöra alla sina skyldigheter när det gäller registrering och lämnande av deklaration.

Förslaget med en enda kontaktpunkt har endast diskuterats sporadiskt under 2007 då det visat sig svårt att inom en snar framtid nå en samsyn om hur ett sådant system ska se ut. För att kunna nå en överenskommelse om Momspaketet har i stället arbete skett med att ta fram en temporär ordning med en enda kontaktpunkt som ska gälla enbart för elektroniska tjänster, telekomtjänster samt radio- och TV-tjänster när dessa tillhandahålls över gränserna till konsumenter i EU-länder.

Andra åtgärder är den modernisering och förenkling som föreslås i det s.k. nya åttonde direktivet när det gäller förfarandet för återbetalning av mervärdesskatt som företagen betalar vid inköp i en annan medlemsstat än den i vilken de är etablerade samt en förordning om förbättrat samarbete mellan medlemsstaterna på momsområdet (KOM(2004) 728).

Vid Ekofin-rådets möte i juni nåddes en politisk överenskommelse om delarna i Momspaketet utom vad avser platsen för tillhandahållande av tjänster från företag till konsument när det gäller telekomtjänster, radio- och TV-tjänster, elektroniska tjänster, samt vissa maritima tjänster. Dessutom återstod vissa kontrollfrågor att lösa.

Rådet uppmanades att arbeta vidare med Momspaketet med målet att formellt anta det före den 31 december så att det kan träda i kraft senast den 1 januari 2010.

Vid Ekofin-rådets möte den 4 december träffades en överenskommelse som innebar att Momspaketet träder i kraft den 1 januari 2010 med undantag för tillhandahållande från företag till konsument när det gäller telekomtjänster, radio- och TV-tjänster samt elektroniska tjänster som istället träder i kraft den 1 januari 2015. För de sistnämnda tjänsterna får etableringsmedlemsstaten behålla 30 procent av intäkterna under år 2015 och 2016. Ersättningen trappas under år 2017 och 2018 ner till 15 procent. Från och med år 2019 får etableringsmedlemsstaten inte behålla några skatteintäkter. Vad gäller platsen för tillhandahållande av tjänster i samband med underhållningsevenemang m.m. samt vissa maritima tjänster träder dessa i kraft den 1 januari 2011 respektive den 1 januari 2013.

Sverige stöder uppgörelsen vid Ekofin-rådets möte i december 2007. Syftet med Momspaketet är att på ett bättre sätt tillgodose beskattning i konsumtionslandet och att förenkla för företagen i samband med handel över gränserna.

Grönbok om marknadsbaserade styrmedel

Kommissionen presenterade den 28 mars en grönbok (KOM(2007) 140) samt SEK (2007) 388) om marknadsbaserade styrmedel för miljöpolitiken och näriliggande politikområden.

Diskussionen om marknadsbaserade styrmedel (främst skatter, subventioner och handelssystem) startade redan 1997 och ett första utkast till meddelande om användandet av dessa styrmedel presenterades 2004. Grönboken, som är ett samarbete mellan GD Skatt och GD Miljö, tar sin utgångspunkt i de positiva erfarenheter som de marknadsbaserade styrmedlen gett upphov till.

Syftet med grönboken är att stimulera diskussionen om hur olika marknadsbaserade styrmedel kan utvecklas för att bättre bidra till att olika mål på miljö- och energiområdet uppnås. Kommissionen nämner förenkling och utveckling av energiskattedirektivet som ett viktigt verktyg för att nå dessa mål.

Kommissionen går även igenom ett antal områden där marknadsbaserade styrmedel skulle kunna spela en större roll än i dag. Som exempel kan nämnas transportsektorn, uttag av vatten och avfallshandling. I syfte att öka utbytet av erfarenheter av miljöskattereformer och grön skatteväxling föreslås även inrättande av ett forum för marknadsbaserade styrmedel.

Finansministern har haft en överläggning med skatteutskottet den 22 maj och miljöministern informerade Miljö och jordbruksutskottet inför rådsötet i juni. En faktapromemoria (2006/07:FPM93) sammanställd av Finansdepartementet och Miljödepartementet, överlämnades till riksdagen i juni 2007.

Sverige har framfört sin syn på grönboken vid ett möte med kommissionen den 8 juni och även lämnat skriftliga synpunkter i juli. Vid miljöministrarnas rådsötet i juni 2007 antogs även rådsslutsatser rörande grönboken. Sverige har vid dessa tillfällen ställt sig bakom grönboken och uppmanat kommissionen till vidare arbete på området. Grönboken är väl i linje med regeringens miljöpolitik och ordförandeskapets slutsatser vid europeiska rådet den 8–9 mars.

Kommissionens förslag till förenkling och utveckling av energiskattedirektivet har tagits upp i kommissionens arbetsprogram för 2008 och ett förslag kommer sannolikt att presenteras under hösten 2008.

Beskattning av personbilar

Kommissionen lämnade den 5 juli 2005 ett direktivförslag om beskattning av personbilar (KOM(2005) 261). Direktivförslaget, som gäller registreringsskatter och årliga vägtrafikskatter, har under 2007 diskuterats både inom rådsarbetsgruppen för skattefrågor och av Ekofinrådet. En faktapromemoria rörande direktivförslaget har överlämnats till riksdagen (2006/07:FPM89).

Flera medlemsstater har gemensamt motsatt sig en gemenskapsreglering som innebär krav på differentiering utifrån koldioxidutsläpp.

Det ursprungliga kravet på avskaffande av registreringskatter har vidare mött stort motstånd från de medlemsstater som har sådana skatter.

Sverige har en positiv inställning till att gemensamma regler införs om differentiering av registreringskatter och årliga vägtrafikskatter på grundval av koldioxidutsläpp. Vidare är Sverige positivt till att ett system införs för undvikande av dubbelbeskattning och för återbetalning av skatt. Sverige har inga invändningar mot att direktivförslaget inte uppställer krav på avskaffande av registreringskatter.

Indirekta skatter på kapitalanskaffning

Kommissionen lämnade den 21 december 2006 ett förslag om omarbetning av rådets direktiv 69/335/EEG om indirekta skatter på kapitalanskaffning (KOM(2006) 760). Förenklat kan sägas att direktivet rör skatter som tas ut när ett företag anskaffar kapital t.ex. genom nyemission eller lån. Sverige har inte denna typ av skatt. Det är för närvarande sju medlemsstater som tar ut skatten. Direktivet behandlades på Ekofin-rådets möte den 4 december och kommer att antas vid ett kommande rådsmöte efter att Europaparlamentet hörts.

13.4 Administrativt samarbete på skatteområdet

Kommissionen lade i slutet av maj fram ett meddelande om behovet av en strategi mot skattefusk. Bakgrunden utgörs bl.a. av rekommendationerna i rapporten från den så kallade ad hoc-gruppen för frågor som rör skattebedrägerier, som presenterades i juni 2000. Meddelandet tar upp frågor om förbättrat informationsutbyte i fråga om såväl direkta som indirekta skatter, förbättrat samarbete med indrivning och behovet av vissa ändringar i systemen för mervärdesskatt och punktskatter. Såväl regelverk som tillämpning berörs. Vid Ekofin-rådets möte den 5 juni antog rådet slutsatser om inriktningen på arbetet, särskilt beträffande bedrägerier på momsområdet. Kommissionen redovisade arbetet i form av ett meddelande den 30 november (KOM(2007) 758) och ett förslag till rådsslutsatser antogs vid Ekofin-rådet den 4 december.

Rådet beslutade den 22 november att Fiscalis-programmet ska fortsätta till 2013. Fiscalis 2013 – programmet har som huvudsakligt mål att förbättra skattesystemens funktionssätt på den inre marknaden genom att öka samarbetet mellan de deltagande länderna, deras förvaltningar och tjänstemän. Detta ska nås bl.a. genom att följande verksamheter:

- System för kommunikation och informationsutbyte,
- multilaterala kontroller,
- seminarier och projektgrupper,
- arbetsbesök, och
- utbildningsverksamhet.

14 EU:s budget

EU:s budget omfattar den Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Budgeten består till cirka 80 procent av jordbruksstöd och regionalstöd. Sverige har verkat för en budgetrestriktiv linje och vill se en årsbudget med betalningsnivåer som baseras på realistiska prognoser och tillräckliga marginaler för att möjliggöra hantering av oförutsedda händelser. Sverige har vidare verkat för en mer rationell och ekonomiskt försvarbar användning av EU:s medel och önskar genomföra strukturellt inriktade besparingar.

14.1 EU-budgetens inkomster

Utformningen av systemet för s.k. egna medel är avgörande för hur finansieringen av EU-budgetens utgifter fördelas mellan medlemsstaterna. Den exakta storleken på medlemsstaternas avgifter beror emellertid på de faktiska utbetalningarna från EU-budgeten. Finansieringssystemets utformning regleras i rådets beslut om egna medel.

Det finns tre typer av egna medel: s.k. traditionella egna medel (tullar och liknande avgifter samt särskilda sockeravgifter), en momsbaserad avgift samt en avgift som baseras på medlemsstaternas bruttonationalinkomst, BNI. EU-budgeten finansieras till en mindre del även av gemenskapsskatter på löner och pensioner för anställda vid EU-institutionerna, EES-ländernas bidrag samt en del andra mindre poster. Systemet för egna medel innehåller därutöver ett antal särskilda bestämmelser som minskar vissa medlemsstaters avgifter. Den i absoluta tal mest betydelsefulla av dessa bestämmelser är Storbritanniens särskilda reduktion, även kallad den brittiska rabatten.

I juni 2007 enades ministerrådet om ett nytt system för egna medel (Europeiska unionens råds beslut 2007/436/EG, Euratom av den 7 juni 2007 om systemet för Europeiska gemenskapernas egna medel.). De största förändringarna jämfört med dagens system är att Sverige, Nederländerna, Tyskland och Österrike ges ytterligare avgiftsrabatter. För svensk del blir följden av detta att vår EU-avgift minskar med uppskattningsvis 3–4 miljarder kr årligen fram till och med 2013. Det nya beslutet om egna medel ska 2008 godkännas av riksdagen.

14.2 EU-budgetens utgifter

Tre faktorer har särskilt stor betydelse för EU-budgetens inriktning och nivå. Den fleråriga budgetramen, som växer reallt över perioden 2007–2013, anger både en total ram för samtliga utgifter samt en ram för åtaganden för varje utgiftsrubrik. För det andra bestäms inriktningen i stor utsträckning av nivån på utgifterna inom ramen för EU:s ordinarie

lagstiftningsprocess. För det tredje spelar EU:s egen årliga budgetprocess en viktig roll för att slutligt avgöra nivån på utgifterna.

EU:s budget för 2007 omfattade närmare 127 miljarder euro i så kallade åtagandebemyndiganden (ca 1 180 miljarder kr) och ca 115 miljarder euro (ca 1 070 miljarder kr) i betalningsanslag.

Stödet inom ramen för hållbar tillväxt (rubrik 1) uppgår till 43 procent av EU-budgeten varav sammanhållningspolitiken uppgår till 36 procent. Jordbrukspolitiken (rubrik 2) är den enskilt största delen och summerar sig till cirka 44 procent av EU-budgeten. EU-budgeten omfattar dessutom utrikespolitiska åtgärder, främst i form av bistånd, inom ramen för utgiftsrubrik 4 och de administrativa utgifterna för EU:s olika institutioner genom utgiftsrubrik 5 vilka upptar vardera ca 5 procent. Budgeten omfattar även områdena frihet, säkerhet, rättvisa och medborgarskap (rubrik 3) som uppgår till 1 procent av budgeten.

Rådets budgetkommitté granskar löpande varje förslag inom de givna finansiella ramarna i syfte att verka för en effektiv användning av resurserna.

Budgeten är en integrerad del av det så kallade interinstitutionella avtalet mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen och sträcker sig över perioden 2007–2013. Kommissionen presenterade i slutet av april sitt förslag till preliminär budget för 2008. Rådet behandlade budgeten på ministernivå i juli och därefter genomförde Europaparlamentet sin första behandling. Den 23 november genomförde rådet sin andra behandling och kunde efter flera förhandlingsrundor med Europaparlamentet enas om en kompromiss. Vid sin omröstning den 13 december fastställde Europaparlamentet slutligen budgeten för 2008. Åtagandebemyndiganden uppgår till 129 miljarder euro (omkring 1 200 miljarder kr) och betalningsanslagen till drygt 120 miljarder euro (drygt 1 100 miljarder kr).

Sverige har i budgetprocessen för årsbudgeten 2008 verkat för:

- att hålla sig till utgiftsramarna i den fleråriga budgetramen,
- att hålla nere betalningsnivåerna och
- att det upprätthålls tillräckliga marginaler mellan den fleråriga budgetramen och årsbudgeten för att oförutsedda utgifter ska kunna hanteras på ett bra sätt.

14.3 Sveriges avgift och återflöde

I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1) beräknades den svenska avgiften till EU under 2007 uppgå till sammanlagt ca 26 398 miljoner kr. Fördelningen beräknades bli sådan att tullavgifterna uppgår till ca 3 671 miljoner kr, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter till ca 158 miljoner kr, den mervärdesskattebaserade avgiften till 4 348 miljoner kr, den BNI-baserade avgiften till 17 457 miljoner kr och avgiften för Storbritanniens budgetreduktion till 380 miljoner kr. Totalt beräknades den svenska avgiften uppgå till cirka 2,6 procent av EU:s samlade egna medel. EU-avgiften justeras i efterhand på basis av utfall och korregerade betalningsunderlag. I september 2007 lämnade

kommissionen sin årliga redovisning av fördelningen av återflöde från EU-budgeten 2006. Enligt kommissionen uppgick återflödet till Sverige under 2006 till sammanlagt 1 573 miljoner euro, vilket motsvarar ca 14,2 miljarder kr. Av återflödet till Sverige utgjorde jordbruksstöd ca 925 miljoner euro, strukturfonderna 308 miljoner euro och andra EU-interna åtgärder (inre politik) 318 miljoner euro. Sammanlagt ökade återflödet till Sverige jämfört med 2005 med ca 10 miljoner euro. Skr. 2007/08:85

15 Skydd av EU:s finansiella intressen

Sverige fäster stor vikt vid att kommissionen och medlemsstaterna tar ett gemensamt ansvar för en effektiv och korrekt användning av EU:s medel samt bedriver ett aktivt arbete för att skydda gemenskapens finansiella intressen. Under 2007 har regeringen beslutat om införandet av ett gemensamt ramverk för intern styrning och kontroll, som även omfattar EU-medlen. I och med detta kan regeringen för budgetåret 2008 i årsredovisningen för staten lämna ett intygande avseende EU-medlen. Regeringens intygande syftar främst till att stärka den interna styrningen och kontrollen vid de myndigheter som ansvarar för att förvalta medlen.

Kommissionen presenterade sin årliga rapport för 2006 om skyddet av gemenskapens finansiella intressen och bedrägeribekämpning (KOM 2007/390) i juli. Rapporten omfattar en redovisning av dels vilka åtgärder som vidtagits av kommissionen på unionsnivå, dels på nationell nivå av medlemsländerna samt en sammanställning av resultaten av bedrägeribekämpningen under det aktuella året.

Vid Ekobrottsmyndigheten finns ett EU-bedrägeriråd som ska främja åtgärder mot bedrägerier, missbruk och annan oegentlig och ineffektiv hantering och användning av EU-relaterade medel i landet. EU-bedrägerirådet presenterade sin årliga rapport för 2006 om skyddet av gemenskapens finansiella intressen i Sverige den 28 september (dnr. Ju2007/8470/Å). Rapporten omfattar dels en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits i Sverige för att ytterligare stärka skyddet mot bedrägerier, missbruk och annan oegentlig och ineffektiv hantering av EU-medel, dels erfarenheterna av EU-bedrägerirådets och Ekobrottsmyndighetens arbete med samordning inom området.

15.1 Europeiska revisionsrättens årsrapport samt ansvarsfrihet för kommissionen

Ekofin-rådet beslutade den 27 februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för budgetåret 2005. Samtliga medlemsstater stod bakom rekommendationen. Rådets rekommendation kompletterades med slutsatser och krav på åtgärder från kommissionens sida för att åtgärda de brister som rätten identifierat. Europaparlamentet beslutade den 24 april

att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetåret 2005. Regeringen informerade riksdagen i Årsredovisning för staten 2006 (regeringens skrivelse 2006/2007:101) om innehållet i revisionsrättens årsrapport för 2005 samt de åtgärder regeringen vidtagit eller planerar att vidta med anledning av revisionens iakttagelser.

Den 13 november offentliggjorde revisionsrätten sin årsrapport för budgetåret 2006. Rapporten presenterades samma dag för Ekofin-rådet.

Revisionsrätten anser att de konsoliderade räkenskaperna för 2006 i allt väsentligt ger en rättvisande bild av gemenskapens finansiella ställning. Dock görs uttalandet med en reservation för vissa felaktiga upptagna värden för skulder förhandsfinansieringar som redovisas för högt i balansräkningen. Revisionsrätten gör återigen ett uttalande utan reservation om de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet när det gäller inkomster, åtaganden och administrativa utgifter samt i fråga om strategin inför anslutningen, med undantag av Sapard. När det gäller huvuddelen av budgeten för betalningar – jordbruk, strukturåtgärder, inre politik och externa åtgärder – har revisionsrätten återigen lämnat ett uttalande med avvikande mening om laglighet och korrekthet. Revisionsrätten konstaterar dock att vissa förbättringar gällande budgetens genomförande, särskilt när det gäller jordbruksutgifter, har gjorts mot tidigare år. Dock kan väsentliga brister fortsatt identifieras i internkontrollsystemen både vid kommissionen och i medlemsstaterna. Sverige behandlas i mycket liten omfattning i årsrapporten. I de fall Sverige omnämns rör det i huvudsak jordbruksutgifter.

16 Statistik

Sverige verkar för att skapa en större tilltro till den europeiska statistikens tillförlitlighet, oberoende och kvalitet och för att begränsa kostnaderna för uppgiftslämnare och statistikproducenter.

Den europeiska statistiken är en viktig del i uppbyggnaden av den informationskapacitet som krävs för EU:s politik och de åtgärder som ligger till grund för politiken.

16.1 Statistikens tillförlitlighet, oberoende och kvalitet

Sverige anser att det är mycket angeläget att stärka det europeiska statistiksystemets tillförlitlighet, oberoende och kvalitet som initierats bl.a. genom en uppförandekod för europeisk statistik (KOM(2005) 217). Uppförandekoden består av 15 principer som gäller den institutionella miljön, statistiska processer och statistikens kvalitet. Koden ska införas under en treårsperiod och följs upp genom såväl egenvärderingar som särskilda uppföljningar. I den uppföljning som genomfördes i medlemsstaterna under 2007 framgår att Sverige i stort lever upp till de antagna principerna. Det föreslagna rådgivande organet för styrning av

den europeiska statistiken ska följa och utvärdera hur Eurostat genomför arbetet med uppförandekoden. Skr. 2007/08:85

16.2 Åtgärder för att begränsa kostnaderna för uppgiftslämnare och statistikproducenter

Sverige stöder den plan som kommissionen presenterat för att begränsa uppgiftslämnarbördan, förenkla och göra bättre prioriteringar av gemenskapens statistik (KOM(2006) 693). Det handlar om att minska kraven inom utvalda områden, exempelvis gemenskapsstatistik över varuhandel mellan medlemsstaterna (Intrastat) och att använda verktyg och metoder som gör det enklare för uppgiftslämnarna. Det handlar också om att EU måste bli bättre på att prioritera utifrån såväl användarnas behov och nytta av statistiken som kostnader för uppgiftslämnare och statistikproducenter.

16.3 Behandlade rättsakter på statistikområdet 2007

Under året har nedanstående rättsakter på statistikområdet beslutats av rådet och Europaparlamentet. Sverige har stött dessa beslut.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemenskapsstatistik över utländska dotterbolags struktur och verksamhet (KOM(2005) 88).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd (KOM(2005) 375).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 577/98 om anordnande av statistiska urvalsundersökningar av arbetskraften i gemenskapen (KOM(2006) 565).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2223/96 med avseende på rapportering av nationalräkenskapsdata (KOM(2005) 653).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av gemensamma regler för rapporteringen av grunduppgifter om köpkraftspariteter och för beräkningen och spridningen av dessa (KOM(2006) 135).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om gemenskapens statistiska program 2008–2012 (KOM(2006) 687).

Under året har ytterligare 18 rättsakter diskuterats i rådet och Europaparlamentet men ännu inte beslutats. Bl.a. har förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om folk- och bostadsräkningar (KOM(2007) 69) diskuterats. Finansministern hade den 22 maj saksamråd med Finansutskottet i denna fråga.

DEL 4 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

17 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

De mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen är grundläggande värderingar i EU. Respekt för de mänskliga rättigheterna är ett krav för de länder som vill bli medlemmar i EU. Under 2007 startades byrån för grundläggande rättigheter inom EU. Sverige anser att byrån särskilt ska arbeta med frågor om diskriminering och intolerans, bl.a. rasism, främlingsfientlighet och homofobi.

17.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter

EU:s byrå för grundläggande rättigheter blev operativ den 1 mars. Byråns mål är att ge gemenskapens och medlemsstaternas berörda institutioner och organ stöd och sakkunskap i frågor om grundläggande rättigheter i samband med genomförandet av gemenskapslagstiftningen.

Kommissionen har lagt fram förslag till ramprogram för åren 2007–2012. Förhandlingar har förts i den tillfälliga rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap. En faktapromemoria har överlämnats till riksdagen (2007/08:FPM12). Beslut om ramprogrammet fattas troligen av rådet under våren 2008.

Regeringen ser positivt på förslaget om ramprogrammets innehåll. Regeringen anser att två teman i ramprogrammet är särskilt viktiga:

- Tema diskriminering, vilket omfattar diskrimineringsrunderna kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder, sexuell läggning eller tillhörighet till en minoritet.
- Tema rasism, främlingsfientlighet och därmed sammanhängande intolerans, som är ett obligatoriskt tema för byrån. Inom detta område är det angeläget att byrån också kan arbeta med frågor om homofobi.

Parallellt med förhandlingarna om byråns ramprogram pågår ett förfarande för att tillsätta byråns direktör. Av byråns förordning framgår att kommissionen efter utlysning av tjänsten ska upprätta en lista med kandidater vilka ska intervjuas och rangordnas av rådet, och av Europaparlamentet. Beslutet om tillsättning ska utifrån listan fattas av byråns styrelse.

Centralt för Sverige i förhandlingarna om inrättandet av byrån var att dubbelarbete undviks och att byrån verkligen tillför ett mervärde i förhållande till andra organisationer, särskilt Europarådet. Detta framgår också av byråns förordning. Under 2007 har en avtalstext förhandlats

fram om samarbete mellan byrån och Europarådet. Rådet har ännu inte fattat beslut om att ingå avtalet. Skr. 2007/08:85

17.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap

I april 2007 fattade rådet beslut om att inrätta programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap för perioden 2007–2013. Detta är en del av ramprogrammet Grundläggande rättigheter och rättvisa (se faktagromemoria 2005/06:FPM6). Programmets allmänna mål är att främja utvecklingen av ett europeiskt samhälle grundat på

- respekt för de grundläggande rättigheterna,
- stärkt civilt samhälle,
- bekämpandet av rasism, främlingsfientlighet och antisemitism och främjandet av ökad tolerans samt
- förbättrade kontakter, utbyte av information och arbete i nätverk mellan rättsliga myndigheter, förvaltningsmyndigheter och rättstillämpare.

Programmets allmänna mål ska komplettera målen för EU:s byrå för grundläggande rättigheter. Detta ska ske genom stöd till gränsöverskridande projekt och stöd till organisationer eller organ samt åtgärder som vidtas på initiativ av kommissionen såsom studier, undersökningar, konferenser och evenemang.

En programkommitté har upprättats. I november antogs arbetsprogrammet för år 2007. Regeringen ser positivt på de områden som prioriterats i arbetsprogrammet. I detta prioriteras särskilt åtgärder för skyddet av

- barnets rättigheter,
- aktivt demokratiskt deltagande i EU:s verksamhet,
- bekämpande av rasism, främlingsfientlighet och antisemitism samt
- dataskydd och rätten till privatliv.

Även ett preliminärt utkast till arbetsprogram för 2008 har diskuterats i programkommittén. I detta ingår bl.a. en prioritering av arbete mot homofobi, vilket regeringen välkomnar. I förhandlingarna har Sverige i övrigt framhållit :

- behovet av en tydlig programguide för hur medel söks ur programmet och
- att minimivån för projektens storlek bör sättas så lågt som är praktiskt möjligt för att möjliggöra för mindre organisationer att ansöka om medel.

Sverige stödjer ett stärkt samarbete mellan Europarådet och EU på bl.a. demokratiområdet. Enligt riktlinjerna för Europarådets demokratiforum är en av uppgifterna att bidra till att utveckla en närmare anknytning mellan Europarådet och EU. I riktlinjerna slås också fast att kommissionen ska bjudas in att delta i förberedelsearbetet i forumets rådgivande grupp. Sverige stod värd för Europarådets demokratiforum i Stockholm/Sigtuna den 13–15 juni. Kommissionen deltog i forumet.

18 Civilrättsligt samarbete

Civilrätten handlar om sådant som medborgarna möter i sitt dagliga liv. Det kan t.ex. vara rättsliga frågor som rör vårdnaden om ett barn eller ett bilköp. Medlemsstaterna har olika traditioner och reglerna skiljer sig därför åt. Skillnaderna ska inte hindra den fria rörligheten och det är därför viktigt att lösa de särskilda problem som kan uppstå när det finns anknytning till mer än ett land. Ömsesidigt erkännande av domar och beslut är ett effektivt sätt att skydda medborgarnas rättigheter och garantera verkställandet över gränserna i Europa. Sverige verkar aktivt för europeiska tvistlösningsmekanismer som det finns ett praktiskt behov av. Harmoniseringen ska inte gå längre än vad som är nödvändigt. Grundinställningen är att nationella tvister behandlas bäst av nationell rätt, och det är därför viktigt att de europeiska tvistlösningsmekanismerna avgränsas till att gälla gränsöverskridande tvister.

18.1 Domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar

I december 2000 antogs rådets förordning ([EG] nr 44/2001) om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen). Gemenskapen har, till följd av Bryssel I-förordningen, behörighet att förhandla om och ingå internationella avtal om domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

I oktober 2007 undertecknades en ny Luganokonvention. Gemenskapen, inte medlemsstaterna, är efter ett yttrande från EG-domstolen att betrakta som avtalspart tillsammans med Schweiz, Norge och Island. Den nya Luganokonventionen har i sak samma innehåll som Bryssel I-förordningen och de få skillnader som tidigare funnits mellan förordningen och Luganokonventionen har alltså undanröjts. Den nya Luganokonventionen förväntas träda i kraft under 2009.

När det gäller förhållandet till Danmark, som står utanför det civilrättsliga samarbetet, ingicks den 1 juli ett avtal mellan EG och Danmark, som gör att bestämmelserna i Bryssel I-förordningen kan

tillämpas även i förhållande till Danmark. Motsvarande gäller också för bestämmelserna i EG:s delgivningsförordning (jfr. avsnittet om EU:s delgivningsförordning 18.7 nedan). Skr. 2007/08:85

18.2 Ett europeiskt småmålsförfarande

Den 11 juli antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande. Genom förordningen skapas ett gemenskapsrättsligt rättegångsförfarande för gränsöverskridande tvister om mindre värden. Förfarandet är avsett att förenkla och skynda på handläggningen samt minska kostnaderna i sådana tvistemål. Den som för närvarande är hänvisad till att väcka talan enligt rättsordningen i ett annat land kommer istället i vissa fall att kunna föra sin talan med stöd av en EG-förordning och med hjälp av standardformulär, som även finns tillgängliga på svenska. Förfarandet kommer att kunna användas av såväl enskilda som juridiska personer och utgör ett alternativ till existerande nationella förfaranden. En dom i ett europeiskt småmålsförfarande ska erkännas och kunna verkställas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen utan att det behövs någon verkställighetsförklaring.

Som angavs i den faktagpromemoria (2004/05:FPM57) som överlämnats till riksdagen har Sverige välkomnat kommissionens förslag. Under förhandlingsarbetet har Sverige bl.a. drivit frågan om att koncentrera tillämpningsområdet till gränsöverskridande tvister. Frågan om förordningen har behandlats vid samråd med EU-nämnden den 31 augusti 2005. EU-nämnden informerades vidare den 25 november 2005.

Förordningen ska tillämpas fullt ut från och med den 1 januari 2009.

18.3 Medling i privaträttsliga tvister

I oktober 2004 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om vissa aspekter på medling i civilrättsliga tvister se KOM(2004) 718 slutlig. I april lämnade Europaparlamentet sitt yttrande efter en första behandling. I november nåddes en politisk överenskommelse om direktivförslaget i rådet. Förslaget behandlas nu för andra gången i Europaparlamentet.

Syftet med direktivet är att underlätta tillgången till tvistlösning genom att uppmuntra till en utökad användning av medling och genom att skapa ett bra samspel mellan medling och sedvanliga domstolsförfaranden. Direktivet ska gälla alla tvister av privaträttslig karaktär. Undantag görs dock för tvister där nationell rätt inte tillåter medling som tvistlösningsmetod.

Som angavs i den faktagpromemoria (2004/05:FPM44) som överlämnats till riksdagen har Sverige välkomnat kommissionens förslag. Det är positivt att man inom ramen för det civilrättsliga samarbetet uppmuntrar till en utökad användning av medling som tvistlösningsmetod. Regeringen har under året fortlöpande informerat civilutskottet och EU-nämnden om förhandlingarna.

18.4 Ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område

Skr. 2007/08:85

Det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område inrättades 2001. Nätverkets uppgift är bl.a. att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter.

Under 2007 har bl.a. tagits fram faktablad om elektronisk process och arvsvärd. Informationen finns tillgänglig på nätverkets webbplats: www.europa.eu.int/civiljustice. Samtidigt har informationssystemet för allmänheten utvecklats och webbplatsen förbättrats. Vidare har diskussioner förts i nätverket om uppkomna rättsliga problem och den praktiska tillämpningen av olika europeiska instrument inom privaträtten, bl.a. rörande rådets förordning nr 805/2004 om införandet av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar.

Med anledning av att det finansieringsprogram som styr nätverkets budget blev försenat har endast ett möte hållits i nätverket under 2007. Programmet är numera antaget och många möten är planerade för 2008.

18.5 Val av lag för avtalsförpliktelser (Rom I)

Romkonventionen, med enhetliga regler om vilket lands lag som ska tillämpas i avtalsförhållanden, omvandlas till en förordning. Förslaget presenterades av kommissionen i december 2005, se KOM (2005) 650 slutlig. Efter intensiva förhandlingar nådde rådet i slutet av året en politisk överenskommelse som även Europaparlamentet kunde acceptera. Ett formellt antagande förväntas under början av 2008. Reglerna balanserar de berörda intressena och tillgodoser marknadens behov på ett bra sätt. Sverige har ställt sig positiv till ändringar som gör reglerna enklare och har bevakat att ett starkt skydd i anställningsavtal och konsumentavtal kan bibehållas. Sverige har också verkat särskilt för att lagvalen för transportavtal och för försäkringsavtal har en reglering som fungerar för marknaden. Regeringen har informerat civilutskottet och EU-nämnden om förhandlingarna.

18.6 Förordning om underhållsbidrag

I förslaget till förordning, presenterat av kommissionen i december 2005, se KOM (2005) 649 slutlig, regleras frågor om vid vilket lands domstolar en talan om underhållsskyldighet ska väckas och vilket lands lag som ska tillämpas. Vidare innebär förslaget att avgöranden om underhåll i en medlemsstat ska erkännas och kunna verkställas direkt i andra medlemsstater utan så kallat exekvaturförfarande. Förordningen innehåller också vissa regler om delgivning, underhållsfordringars förmånsrätt och möjligheter för den som ska ha underhåll att få biträde av nationella centralmyndigheter. Se närmare om förslaget i faktopromemoria 2005/06:FPM72. Regeringen har informerat EU-nämnden om förhandlingarna. Förhandlingarna i rådsarbetsgrupp fortsatte under året. Sverige har välkomnat ansatsen att skapa enhetliga regler samlade i ett enda instrument. En viktig målsättning är att det svenska systemet för

underhållsstöd inte ska påverkas negativt. Sverige verkar för vissa ändringar av förslaget, bl.a. ändringar som säkerställer att myndigheter i Sverige inte ska behöva lämna ut sekretesskyddad information, såsom skyddade personuppgifter. Sverige lägger också vikt vid samordningen med andra internationella instrument om underhållsfrågor, särskilt en ny konvention som har utarbetats inom Haagkonferensen för internationell privaträtt.

18.7 EG:s delgivningsförordning

Den 24 oktober antogs Europaparlamentets och rådets förordning om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Genom förordningen upphävs EG:s delgivningsförordning (nr 1348/2000). I den nya förordningen finns bestämmelser som syftar till att förbättra och påskynda översändandet av handlingar för delgivning mellan medlemsstaterna, bl.a. kommer medlemsstaternas organ att ha en skyldighet att delge en handling inom en viss angiven tidsfrist från mottagandet. Kostnader för delgivning med stämningsman eller annan behörig person kommer dessutom endast att få tas ut enligt en på förhand fastställd avgift, vilket ökar förutsebarheten.

EU-nämnden informerades den 31 maj 2006. Förordningen ska tillämpas fullt ut från och med den 24 oktober 2008.

18.8 Val av lag för äktenskapsskillnad (Rom III)

Kommissionen lade i juli 2006 fram ett förslag om att i förordning införa regler om tillämplig lag i mål om äktenskapsskillnad, se KOM (2006) 399 slutlig. Förslaget innebär att svenska domstolar ibland ska tillämpa utländsk lag. I praktiken leder detta till att rätten till skilsmässa inskränks, t.ex. kan det finnas krav på varaktig söndring eller liknande i det andra landets lag. Sverige har i förhandlingarna ifrågasatt behovet av enhetliga lagvalsregler i gemenskapen när det gäller äktenskapsskillnad. Sverige har motsatt sig regler som innebär att domstolarna ska tillämpa ett annat lands lag i vissa mål. En stor majoritet står bakom huvuddragen i kommissionens förslag. Trycket på Sverige att bidra till en kompromisslösning är mycket starkt. Regeringen har informerat civilutskottet och EU-nämnden om förhandlingarna. Se även faktagromemoria 2006/07:FPM8. Sverige kan inte se någon acceptabel lösning som innebär att svensk domstol i vissa skilsmässomål ska tillämpa annat lands lag.

Slovenien har hög ambition att verka för att frågan slutförhandlas under sitt ordförandeskap våren 2008.

19 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullssamarbete

För att förverkliga målet om frihet, säkerhet och rättvisa samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, penningtvätt och smuggling av narkotika. Sverige deltar aktivt, särskilt i frågor som rör förbättrat informationsutbyte och principen om ömsesidigt erkännande av domar.

EU arbetar intensivt för frihet, säkerhet och rättvisa. För att förverkliga detta mål samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, penningtvätt och smuggling narkotika liksom för att utveckla vissa övergripande instrument, t.ex. statistik och metoder för utvärderingar. Arbetet styrs av Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen, som antogs av Europeiska rådet den 4 november 2004 och dess handlingsplan. Sverige deltar aktivt i samarbetet på detta område, särskilt i frågor som rör förbättrat informationsutbyte och principen om ömsesidigt erkännande av domar på straffrättsområdet där Sverige har varit medförslagsställare till flera viktiga initiativ.

19.1 Horisontella frågor

19.1.1 Organiserad brottslighet

Inom ramen för den Sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet (MDG) behandlades under året flera frågor om förebyggande och bekämpning av organiserad brottslighet. Enligt Haagprogrammet ska en framåtblickande, hotbilsrapport benämnd OCTA ligga till grund för prioriteringar och inriktning av det operativa samarbetet på europeisk nivå. Flera rådsslutsatser antogs som ett led att omsätta prioriteringarna till konkreta åtgärder.

Det är ett långsiktigt mål att få till stånd en samordningsprocess och ett underrättelselett samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter på alla områden som rör EU:s inre säkerhet. Även samarbete med länder utanför EU är en mycket viktig del i arbetet med att bekämpa den organiserade brottsligheten. Under året antogs bl.a. ett antal gemensamma ståndpunkter för EU:s medlemsstater beträffande samarbetet för genomförande av FN:s konvention mot korruption. Dessa har handlat bl.a. om en utvärderingsmekanism och förverkande. Prioriteringar fastställda under 2006 för samarbetet med Ryssland har också följts upp.

Arbetet med de ömsesidiga utvärderingarna om hur medlemsstaterna på nationell nivå genomför internationella åtaganden i kampen mot den organiserade brottsligheten fortsatte under året. Den tredje utvärderingsrundan som behandlar polisinformationsutbyte i relation till Europolkonventionen och andra åtaganden, t.ex. Schengenkonventionen, kunde avslutas vid rådmötet i december. Medlemsstaterna kommer att återrapportera om vidtagna åtgärder med anledning av rekommendationerna senast den 31 december 2008.

Ett antal viktiga rekommendationer i rapporten tar sikte på hur medlemsstaterna organiserar sitt informationsutbyte mellan sina respektive brottsbekämpande myndigheter. Huvudpoängen är att det inte bör föreligga hinder i samarbetet mellan exempelvis polis och tull i deras gemensamma, brottsbekämpande verksamhet enbart av det skälet att det är fråga om två organisationer. I rapporten lyfts också fram polis-tull-narkotika-samarbetet där de nordiska länderna har gemensamma sambandsmän och alltså kan täcka en större del av världen med gemensamma resurser.

Inom ramen för den fjärde utvärderingsrundan som behandlar tillämpningen av Europeiska arresteringsordern fortsatte arbetet och utvärderingsrapporter beträffande ett tiotal länder har gått igenom. Redan nu står det klart att utvärderingen har gett värdefull kunskap om de olika medlemsstaternas tillämpning av arresteringsordern som ett relativt nytt samarbetsinstrument. Detta kommer att ytterligare effektivisera och förbättra samarbetet.

Olagliga skjutvapen och andra brottstyper

Inom ramen för MDG behandlas regelbundet också initiativ som tar sikte på specifika brottstyper. Det viktigaste initiativet har rört ett direktiv om ändringar i EG:s vapendirektiv från 1991. Bakgrunden är att EG och de flesta medlemsstater har tillträtt protokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition som är bifogat till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (FN:s vapenprotokoll).

För att genomföra protokollet inom gemenskapsrätten har kommissionen föreslagit ändringar i EG:s vapendirektiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen. Det handlar bl.a. om att inom direktivets tillämpningsområde definiera begreppen olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen samt att klargöra tillämpliga påföljder och att införa krav på märkning vid tillverkning av vapen och register för att kunna spåra vapen. Europaparlamentet har också föreslagit justeringar och i december nådde rådet en överenskommelse i syfte att nå en kompromiss med Europaparlamentet. Vidare har i MDG frågor om brottslighet via Internet och människohandel behandlats. På båda områdena har detta lett till antagande av rådsslutsatser.

Genomförandet av EU:s handlingsplan mot människohandel har fortsatt under året och såväl portugisiska ordförandeskapet som kommissionen anordnade i oktober varsin manifestation, i form av särskilda konferenser mot människohandel. Kommissionens initiativ skedde under parollen Dags att agera och benämndes Dag mot människohandel. Initiativet avses bli till ett årligen återkommande evenemang. Rådet antog vidare slutsatser på grundval av utfallet från de två konferenserna,

Kommissionen har fattat beslut om nytt mandat till en ny expertgrupp mot människohandel som förväntas kunna tillträda under 2008.

19.1.3 Utvärdering av EU:s politik för frihet, säkerhet och rättvisa

Kommissionens meddelande ”Utvärdering av EU:s politik för frihet, säkerhet och rättvisa publicerades sommaren 2006 i samband med halvtidsutvärderingen av Haagprogrammet. Meddelandet innehåller ett förslag till system för utvärdering, som omfattar två delar : den s.k. resultattavlan och ”utvärdering av resultaten”, dvs. ”en bedömning av (offentliga) åtgärder utifrån resultat, effekter och de behov som måste tillfredsställas”. Ett nätverk av kontaktpunkter från medlemsstaterna föreslogs tillsättas för att samla in uppgifter från medlemsstaterna första gången redan i början av 2007. I samverkan med kommissionen planeras den första rapporten i slutet av 2007. Arbetet har dock försenats, då ännu ingen samsyn har kunnat nås när det gäller hur arbetet mer konkret ska utföras.

Rådets slutsatser från december 2006 om översynen av Haagprogrammet pekar på nödvändigheten av att förbättra befintliga utvärderingsmekanismer och anger att rådet ska diskutera vidare i samarbete med kommissionen hur genomförandet av den framtida mekanismen ska ske. I juni anordnades ett arbetsgruppsmöte för att diskutera just detta. Det tyska ordförandeskapets slutsatser ledde dock inte vidare och läget är f.n. oklart. Flera frågor återstår att lösa, bl.a. om det är rådet eller kommissionen som bör driva arbetet och vilket eller vilka sakområden som bör prioriteras liksom också om medlemsstaternas ska förutsättas behöva ta fram nya statistikrutiner m.m. Förslaget kan innebära en stor arbetsbelastning för medlemsstaterna.

19.1.4 Informationsbyte för att förebygga och bekämpa brott

I Haagprogrammet och planen för dess genomförande lyfts informationsutbyte för brottsbekämpande ändamål fram som en prioritering. Genom genomförandeplanen lanseras principen om tillgänglighet, dvs. en brottsbekämpande myndighet i ett EU-land som behöver information för att utföra sina uppgifter ska kunna få relevant information från en myndighet i en annan medlemsstat. Principen om tillgänglighet har under året innefattat flera olika processer och haft bäring på andra. De tre viktigaste rör införlivande av Prümkonventionen i EU, rambeslutet om

behandling av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål samt förhandlingar om rådsbeslutet som ska ersätta Europokonventionen. Skr. 2007/08:85

Prümkonventionen

Utanför EU:s ram ingick Tyskland, Frankrike, Spanien, Luxemburg, Nederländerna, Belgien och Österrike den 27 maj 2005 en konvention i den tyska orten Prüm. Syftet är att förbättra det europeiska samarbetet, särskilt avseende terrorism, gränsöverskridande brottslighet och illegal immigration. Genom konventionen införs bl.a. möjligheter till ett effektivare informationsutbyte om DNA, fingeravtryck och bilregisteruppgifter. Under året har arbete genomförts för att införliva konvention i EU. I ett första steg har ett rådsbeslut fattats om införlivande av konventionens bestämmelser och i ett andra steg pågår nu arbete med att ta fram genomförandebestämmelser.

Skydd av personuppgifter

I Haagprogrammet, uppmanades kommissionen att föreslå lämpliga garantier för överföring av personuppgifter. Kommissionen presenterade i oktober 2005 ett förslag till rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom arbetsgruppen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete (KOM(2005) 475) och rådet kunde efter långvariga förhandlingar nå en politisk överenskommelse om rambeslutet i november. Givet den vikt informationshantering och informationsutbyte har i EU:s brottsbekämpande samarbete är detta rambeslut mycket viktigt. Sverige har fått gehör för flera viktiga ståndpunkter, bl.a. att det är viktigt att EU strävar efter balans mellan brottsbekämpande åtgärder och skydd för individens integritet. Det är också önskvärt att nuvarande och kommande instrument inom tredje pelaren får ett gemensamt dataskydd.

19.1.5 Strategi för mätning av brottslighet och straffrättskipning

Kommissionen lade i augusti 2006 fram ett meddelande (se fakta-promemoria 2006/07:FPM01) om en övergripande och samordnad EU-strategi för mätning av brottslighet och straffrättskipning. Meddelandet innehåller en handlingsplan för att utveckla sådan statistik för perioden 2006–2010. Sverige delar bedömningen att det finns ett behov att utveckla jämförbar statistik på EU-nivå och deltar aktivt i arbetet.

En expertgrupp, bestående av företrädare för alla medlemsstater, berörda EU-organ och internationella organisationer samt ett antal experter bistår kommissionen med genomförandet av handlingsplanen, framför allt när det gäller att fastställa politiska behov av statistik om brottslighet och straffrättskipning på EU-nivå. En parallell grupp med företrädare för medlemsstaternas producenter av statistik bistår kommissionens statistikorgan Eurostat i arbetet att producera EU-statistiken. Inom ramen för detta arbete har förslag till utvecklande av

indikatorer för att mäta människohandel och penningtvätt presenterats i slutet av 2007.

På kort sikt samlas tillgängliga nationella uppgifter in, som efter kvalitetsbedömning utgör gemenskapsstatistik över brottslighet och straffrättskipning. Den första samlingen publicerades av Eurostat i november 2007 och den ger en viss möjlighet att jämföra trender mellan några av medlemsstaterna över den senaste tioårsperioden. Det mer långsiktiga målet är att utveckla statistik som gör det möjligt att även jämföra nivåer och strukturer när det gäller brott och vidtagna straffrättsliga åtgärder både mellan medlemsstater och mellan regioner inom en medlemsstat. Under 2007 har också en preliminär brottsofferundersökning för EU arbetats fram. Sverige har sökt EU-finansiering för att översätta och pröva modellen i Sverige, som en del i det EU-gemensamma arbetet.

19.1.6 Brottsförebyggande frågor

EU:s nätverk för förebyggande av brottslighet (EUCPN) bildades under Sveriges ordförandeskap 2001 (beslut 2001/427/RIF). Nätverkets syfte är att bidra till utvecklingen av olika aspekter inom det brottsförebyggande arbetet på unionsnivå och stödja brottsförebyggande åtgärder på lokal och nationell nivå, genom att bl.a. fungera som rådgivare åt kommissionen och rådet och genom att stödja utbyte av erfarenheter och bästa rutiner. Varje år anordnas en konferens där de bästa utvärderade rutinerna för att minska brottsligheten på utpekade områden lyfts fram och diskuteras i syfte att bidra med underlag för rekommendationer till rådet.

Under 2007 har Sverige ökat sin medverkan i EUCPN:s arbete. Justitiedepartementet fungerar som ordinarie styrelserepresentant, Brottsförebyggande rådet som ersättare och Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet samt rådet för ett tryggare och mänskligare Göteborg är svenska kontaktpunkter i EUCPN. EUCPN är f.n. föremål för en utvärdering, som ska redovisas i slutet av 2008 och som troligen kommer att medföra behov av en översyn av rambeslutet från 2001. Detta har börjat förberedas under 2007 genom diskussioner mellan Frankrike, Sverige och Tjeckien tillsammans med kommissionen.

19.1.7 Terrorism

EU har under de senaste åren lagt ökad kraft på arbetet mot terrorism. Den övergripande EU-strategi mot terrorism som Europeiska rådet antog i december 2005 har legat till grund för EU:s arbete under 2007. Arbetet har främst varit inriktat på genomförande av existerande strategier och handlingsplaner, framför allt när det gäller skydd av kritisk infrastruktur, skydd mot attacker av alla slags kemiska vapen och åtgärder för att motverka att det i Europa uppstår parallella, radikala samhällen. Kommissionären för rättsliga och inrikes frågor har under hösten arbetat fram ett förslag till åtgärds paket för arbetet mot terrorism. Paketet innehåller bl.a. ett förslag till rambeslut om bekämpande av terrorism, åtgärder mot terroristernas missbruk av Internet för informations spridning

samt ett europeiskt initiativ till instrument om användning av passageraruppgifter för gränskontroll, luftsäkerhet och brottsbekämpning. Kommissionen har dessutom följt upp handlingsplanen radikalisering och rekrytering genom att i ett frågeformulär till medlemsstaterna efterfråga information om tillämpningen av handlingsplanen. Slutligen har en ny antiterroristsamordnare med uppgift att samordna rådets arbete utsetts.

Förslaget till ändring av 2002 års rambeslut om bekämpande av terrorism syftar huvudsakligen till att nationella bestämmelser om offentlig uppmaning till terrorism, rekrytering till terrorism och utbildning för terrorism ska harmoniseras så att sådana handlingar – även när de begåtts genom användande av Internet – blir straffbara i EU. Syftet är också att säkerställa att de regler om påföljder, ansvar för juridiska personer, behörighet och åtal som enligt det nu gällande rambeslutet ska tillämpas på brott med anknytning till terroristverksamhet också ska gälla för dessa gärningstyper. Rambeslutet ska förhandlas i rådsarbetsgruppen materiell straffrätt under år 2008.

19.1.8 Bioberedskap samt kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker

En grönbok om bioberedskap publicerades av kommissionen den 11 juli 2007 (KOM (2007) 399). Grönboken syftar till att uppmana till debatt och till att inleda ett samråd på europeisk nivå om hur biologiska risker ska minskas samt hur beredskapen för sådana risker ska stärkas. Medlemsländerna lämnade synpunkter till kommissionen fram till oktober 2007. I december antog rådet slutsatser om bioberedskap samt om kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker (CBRN). Slutsatserna beskriver bl.a. hur man ska ta arbetet med grönboken vidare. Under 2008–2009 kommer CBRN-området prioriteras högt av kommissionen och Rådet.

19.1.9 Narkotika

Sveriges övergripande strategi för det europeiska narkotikasamarbetet är att arbeta för en balanserad narkotikapolitik med insatser som syftar både till att minska efterfrågan och utbudet av narkotika samt att värna subsidiaritetsprincipen.

EU:s handlingsplan mot narkotika 2005–2008

EU:s nu gällande handlingsplan mot narkotika 2005–2008 bygger på den narkotikastrategi för perioden 2005–2012 som Europeiska rådet antog i december 2004. I handlingsplanen föreslås att EU ska förbättra sitt strategiska samarbete mot produktion och den illegala narkotikahandeln inom EU, förbättra samarbetet när det gäller underrättelse- och kriminalteknisk verksamhet mellan medlemsstater som har likartade problem samt förbättra kontrollsamarbetet med tredjeland. Inga större initiativ avseende handlingsplanen har tillkommit under året (Se även 25.7 Narkotikafrågor).

19.2.1 En europeisk bevisinhämtningsorder

En politisk överenskommelse om ett rambeslut om en europeisk bevisinhämtningsorder nåddes juni 2006 (se faktapromemoria 2003/04:FPM73). En flertal tekniska frågor har diskuterats under 2007. Sverige har ett parlamentariskt förbehåll till rambeslutet eftersom det krävs godkännande från riksdagen innan det kan antas av Sverige. Ett sådant godkännande kommer att föreläggas riksdagen under 2008. Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och innebär att ett beslut i en medlemsstat om att vissa föremål ska omhändertas för att kunna användas som bevisning i en rättegång ska verkställas i den stat där föremålet finns. Endast ett fåtal vägransgrunder anges och rambeslutet introducerar tidsfrister för hanteringen. Genomförandet av rambeslutet i nationell rätt bör sättas till två år från antagandet.

19.2.2 Överförande av frihetsberövande påföljder inom EU

Våren 2005 presenterade Sverige tillsammans med Österrike och Finland ett förslag till rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom EU (se faktapromemoria 2004/05:FPM58). Efter förhandlingar nåddes i februari 2007 en politisk överenskommelse om innehållet i rambeslutet. Sverige har ett parlamentariskt förbehåll till rambeslutet eftersom det krävs godkännande från riksdagen innan rambeslutet kan antas av Sverige. Ett förslag till godkännande kommer att föreläggas riksdagen under 2008. Rambeslutets bestämmelser kommer att kunna tillämpas mellan medlemsstaterna först efter en genomförandeperiod om tre år räknat från medlemsstaternas antagande av rambeslutet.

Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och innebär att en medlemsstat ska erkänna en dom och överta verkställigheten av en frihetsberövande påföljd som dömts ut i en annan medlemsstat. Rambeslutet innebär att överförande av straffverkställighet mellan EU:s medlemsstater kommer att ske enklare och snabbare än i dag. Genom rambeslutet ökar medlemsstaternas skyldighet att överta verkställighet av frihetsberövande påföljder för bl.a. egna medborgare som har sin hemvist där. Detta är en nyordning i förhållande till det nuvarande systemet, som bygger på att både domslandet och hemviststaten måste samtycka till överförande.

19.2.3 Utbyte av uppgifter ur kriminalregister

I november 2005 antogs ett rådsbeslut om utbyte av uppgifter ur kriminalregister, vilket syftar till att förbättra dagens praktiska förutsättningar för utbytet, bl.a. genom införande av tidsfrister för svar och genom framtagande av ett standardformulär för frågor och svar.

I december 2005 lade kommissionen fram ett förslag till rambeslut om utbyte av uppgifter ur kriminalregister (se faktapromemoria

2005/06:FPM74). Rambeslutet ska ersätta rådsbeslutet och bygga vidare på bestämmelserna i en Europarådskonvention från 1959, vilka i dag reglerar samarbetet kring informationsutbytet. I rambeslutet åtar sig domslandet att informera om domar som meddelas mot den andra statens medborgare och medborgarstaten ska lagra den informationen, för att kunna lämna ut fullständig information om alla domar som har meddelats mot personen inom EU vid en konkret förfrågan. En sådan lagrings-skyldighet finns inte i dag. En politisk överenskommelse nåddes vid ministermötet i juni. Sverige har ett parlamentariskt förbehåll till rambeslutet eftersom det krävs godkännande från riksdagen innan det kan antas av Sverige. Ett sådant godkännande kommer troligen att föreläggas riksdagen under 2008.

19.2.4 En europeisk övervakningsorder

Kommissionen presenterade 2006 ett förslag till rambeslut om en europeisk övervakningsorder (se faktapromemoria 2006/07:FPM34). Syftet med rambeslutet är att EU-medborgare eller personer med hemvist i ett annat EU-land inte i lika stor utsträckning som i dag ska behöva sitta häktade i rättegångslandet i avvaktan på rättegång, utan kunna återvända till sitt hemland och där ställas under tvångsmedel, t.ex. reseförbud och anmälningsskyldighet. Myndigheterna i den misstänktes hemviststat ansvarar för övervakningen av den misstänkte och är skyldig att rapportera eventuella överträdelser till den utfärdande myndigheten, som vid behov kan besluta att den misstänkte ska frihetsberövas och överföras till den utfärdande staten. Eftersom rambeslutet ökar möjligheterna att använda alternativ till anhållande och häktning med sikte på att minska antalet frihetsberövanden samt minska längden på frihetsberövandena, ställer sig Sverige positivt till förslaget. Förslaget har omarbetats av det portugisiska ordförandeskapet i samråd med kommissionen och de inkommande ordförandeskapen. Förhandlingar har inletts och kommer att fortgå under 2008.

19.2.5 Överförande av vissa icke frihetsberövande påföljder

Tyskland och Frankrike lade i januari 2007 fram ett förslag till rambeslut om erkännande och övervakning av villkorliga och alternativa påföljder (dvs. vissa icke frihetsberövande påföljder) mellan medlemsstaterna. Efter intensiva förhandlingar nåddes en politisk överenskommelse vid ministermötet i december. Förslaget syftar till att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna i de fall då en person i en medlemsstat dömts till en icke frihetsberövande påföljd t.ex. skyddstillsyn medan personen bor och lever i en annan medlemsstat. Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och är alla villkor uppfyllda i rambeslutet ska den stat där personen bor vara skyldig att verkställa påföljden. Syftet med rambeslutet är bl.a. att öka den dömdes möjlighet till social återanpassning genom att han eller hon får verkställa påföljden i sitt hemland. Det återstår att enas kring utformningen av beaktandesatserna, intyget och formuläret. Ett antal medlemsstater, däribland Sverige, har

lämnat parlamentariska förbehåll, vilka måste lyftas innan ett antagande i rådet kan ske. Skr. 2007/08:85

19.2.6 Eurojust

Eurojust inrättades 2002 för att underlätta och förbättra det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna, särskilt när det gäller kampen mot den grova, ofta organiserade och gränsöverskridande brottsligheten. Under 2007 har antalet ärenden som hänvisas till Eurojust från medlemsstaterna ökat med omkring 45 procent jämfört med 2006. Även antalet samordningsmöten som arrangeras av Eurojust ökar och Eurojust deltar i allt fler komplicerade utredningar. Under 2007 anordnades 78 samordningsmöten. De ärendetyper som hänvisas till Eurojust är främst allvarliga narkotikabrott, olika typer av bedrägerier (bl.a. investeringsbedrägerier, momsbedrägerier och kreditkortsbedrägerier) samt människohandel och människosmuggling. Eurojust har under 2007 anordnat ett flertal så kallade strategiska möten om bl.a. samarbete med OLAF, framtiden för Eurojust och EJM, gemensamma utredningsgrupper och terrorism.

Under senare år har Eurojust och Europol samarbetat i ett flertal utredningar, bl.a. om grova narkotikabrott och barnpornografibrott.

Eurojust har tidigare tecknat samarbetsavtal med Island, Norge och USA. Norge har en sambandsåklagare vid Eurojust sedan 2005 medan USA har placerat en sambandsåklagare vid Eurojust under 2007. Den 9 november undertecknades ett samarbetsavtal med Kroatien.

Sverige har under 2007 hänvisat fler ärenden till Eurojust än under 2006 och antalet inkommande ärenden till Sverige från andra medlemsstater har ökat. Svenska åklagare har i flera fall deltagit i större samordningsoperationer via Eurojust bl.a. i fråga om grova narkotikabrott, barnpornografibrott, grova bedrägerier, korruption, människohandel och terrorism. Sverige har haft en särskild roll vid samordningsmöten om brott i samband med FN:s ”olja mot mat”-program, människohandel med barn och ungdomar från Kina, människosmuggling, flera investeringsbedrägerier samt terrorismfinansiering. Eurojusts medverkan har bidragit till flera fällande domar i Sverige.

19.2.7 Det europeiska rättsliga nätverket

På det operativa planet samarbetar medlemsstaterna bl.a. genom ett europeiskt rättsligt nätverk (EJM), vilket består av företrädare för nationella myndigheter som arbetar med internationellt straffrättsligt samarbete. Kontaktpunkterna är aktiva mellanhänder för att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller bekämpandet av framför allt grov brottslighet. Kontaktpunkterna har dagliga kontakter sinsemellan, vanligtvis via telefon eller e-post, i konkreta brottsutredningar. Dessutom träffas kontaktpunkterna ett antal gånger per år för att utbyta erfarenheter och diskutera praktiska och rättsliga problem, samt inte minst stärka banden mellan sig. Under 2007 möttes nätverket i bl.a. Trier i Tyskland och i Lissabon i Portugal.

Exempel på ämnen som togs upp vid dessa möten är bl.a. den europeiska arresteringsordern, gemensamma utredningsgrupper, människohandel och människosmuggling samt en gemensam rapport om nätverkets aktiviteter under år 2005–2007. Skr. 2007/08:85

19.3 Materiell straffrätt

Det straffrättsliga samarbetet inom EU omfattar även tillnärmning av materiell straffrätt. Rådet ska, på initiativ från en medlemsstat eller kommissionen, anta rambeslut eller – i vissa fall – direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden genom att fastställa minimiregler för brottsrekvisit och påföljder. Pågående förhandlingar om ett förslag till ändring av 2002 års rambeslut om bekämpande av terrorism nämns ovan (avsnitt 19.1.7).

19.3.1 Förverkande av vinning av brott

Riksdagen har godkänt rambeslutet om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott och de flesta av de lagändringar som krävs för att genomföra beslutet trädde i kraft den 1 juli 2005. I departementspromemorian Utvidgat förverkande m.m. (Ds 2006:17) lämnas förslag till reglering av den fråga som återstår, nämligen att införa regler om förverkande av egendom som inte kan hänföras till ett visst konkret brott, s.k. utvidgat förverkande. Promemorian har remissbehandlats. En proposition med förslag till ändringar i bl.a. brottsbalken kommer att lämnas till riksdagen senast under våren 2008. Lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 1 juli 2008. Därmed kommer alla delar av rambeslutet att vara genomförda.

19.3.2 IT-brott

Rambeslutet om angrepp mot informationssystem innehåller bestämmelser om vilka handlingar som ska vara straffbelagda som angrepp mot informationssystem och vilka påföljder dessa brott ska kunna leda till. Dessutom finns bestämmelser om bl.a. ansvar och påföljder för juridiska personer, domsrätt och informationsutbyte. Rambeslutet överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet.

Den 1 juni trädde ändringar i straffbestämmelsen om dataintrång i 4 kap. 9 c § brottsbalken i kraft genom vilka rambeslutet till fullo genomfördes (prop. 2006/07:66, bet. 2006/07:JuU13, rskr. 2006/07:147). Ändringarna innebar bl.a. att dataintrångsbestämmelsen utvidgades till att omfatta dels den som olovligen blockerar en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling, dels den som olovligen allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift. Kriminaliseringen innebar exempelvis att s.k. tillgänglighetsattacker blev straffbara.

I maj 2004 lade kommissionen fram ett förslag till rambeslut om vissa processuella rättigheter i brottmål i EU, se KOM (2004) 328 slutlig. Förhandlingar inleddes hösten 2004 och pågick till och med våren 2007. I rådet i juni 2007 konstaterades att det inte gick att nå politisk överenskommelse om ett rambeslut om processuella rättigheter. Förhandlingarna lades därför på is.

Som framgår av faktagromemoria 2004/05:FPM24 syftar rambeslutet till att stärka misstänkta och tilltalades rättigheter samt att öka förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i medlemsstaterna och därmed förbättra tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut på det straffrättsliga området. Kommissionens ursprungliga förslag till rambeslut omfattade rätt till juridisk rådgivning, rätt till kostnadsfri tolkning och översättning, garantier för att personer som inte är kapabla att förstå eller följa ärendets gång visas särskild hänsyn, rätt att meddela sig med bl.a. familj och konsulära myndigheter samt skriftlig rättighetsinformation. Under förhandlingarnas gång begränsades dock rambeslutet och den senaste versionen omfattade rätt till information, rätt till rättsligt biträde (under vissa förutsättningar kostnadsfritt) samt rätt till tolkning och översättning.

Sverige är positivt till, vilket också framgår av faktagromemorian, att det skapas gemensamma miniminormer om processuella rättigheter inom de områden som anges i förslaget till rambeslut och beklagar att det hittills inte har gått att nå överenskommelse om rambeslutet. Regeringen har informerat justitieutskottet och EU-nämnden om förhandlingarna fortlöpande under våren.

19.3.4 Straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsområdet

Kommissionen presenterade den 26 april ett ändrat förslag till direktiv om straffrättsliga åtgärder till skydd för immateriella rättigheter. Direktivförslaget ska bidra till att förstärka skyddet mot intrång i immateriella rättigheter som sker uppsåtligen i kommersiell omfattning och innehåller bestämmelser om bl.a. krav på kriminalisering av vissa immaterialrättsintrång och att vissa straffrättsliga påföljder ska kunna dömas ut. Kommissionen anser att det behövs en harmonisering av den straffrättsliga lagstiftningen på gemenskapsnivå.

Sverige anser att det är angeläget att vidta åtgärder för att motverka intrång i immateriella rättigheter och ser därför i och för sig positivt på förslaget om straffrättsliga åtgärder. En viktig principfråga som aktualiseras genom förslagen är dock i vilken utsträckning straffrättslig reglering kan ske inom ramen för den så kallade första pelaren, dvs. EG-fördraget. De flesta medlemsstater och kommissionen har skilda uppfattningar i denna grundläggande fråga. Förhandlingarna har därför varit avvaktande och merparten av förhandlingsarbetet återstår.

19.3.5 Rasism och främlingsfientlighet

Skr. 2007/08:85

Ett förslag till rambeslut om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet lades fram av kommissionen i november 2001. Som framgår av faktapromemorian 2001/02:FPM45 föreslås bestämmelser om vilka rasistiska och främlingsfientliga handlingar som ska vara straffbara. Vidare föreslås bestämmelser om påföljder och om rasistiska och främlingsfientliga motiv till andra brott. Förslaget innehåller också regler om ansvar och påföljder för juridiska personer samt domsrätt m.m. En politisk överenskommelse, med parlamentariska förbehåll från bl.a. Sverige, har nåtts 2007. Samråd har skett med Konstitutionsutskottet och EU-nämnden. Förnyat yttrande från Europaparlamentet väntas under hösten 2007. Rambeslutet bör kunna antas under 2008.

19.3.6 Organiserad brottslighet

Kommissionen presenterade i början av 2005 ett förslag till rambeslut om bekämpande av organiserad brottslighet (se faktapromemoria 2004/05:FPM53). Rambeslutet syftar till att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning när det gäller straffansvar för aktivt deltagande i en kriminell organisation. Rådet träffade under 2006 en politisk överenskommelse om rambeslutets innehåll. Rambeslutet kan därmed antas av rådet så snart parlamenten i berörda medlemsstater har godkänt rambeslutet. I Sverige pågår arbetet med att ta fram en promemoria i frågan om godkännande av rambeslutet. En proposition i godkännandefrågan kommer därefter att läggas fram. Om riksdagen godkänner rambeslutet, kan den svenska parlamentariska reservationen lyftas och därefter vidtar arbetet med att genomföra rambeslutet.

19.3.7 Beaktande av utländska domar

I mars 2005 lade kommissionen fram ett förslag till rambeslut om beaktande av fällande domar avkunnade i ett av medlemsstaterna vid ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat, se faktapromemoria 2004/05:FPM61. Syftet med rambeslutet är att en fällande dom i en medlemsstat ska beaktas i en annan medlemsstat vid ett nytt straffrättsligt förfarande mot samma person om en annan gärning. Den tidigare domen ska beaktas på samma sätt som en inhemsk dom skulle ha beaktats enligt nationell rätt. Det finns en politisk överenskommelse om rambeslutet, med parlamentariska förbehåll från bl.a. Sverige. Rambeslutet bör kunna antas under 2008.

19.3.8 Förslag till direktiv om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser

Kommissionen lade i februari 2007 fram ett förslag till direktiv om straffrättsliga åtgärder till skydd för miljön (se faktapromemoria 2006/07:FPM). Bakgrunden till förslaget är en dom från september 2005 (miljödomen) genom vilken EG-domstolen ogiltigförklarade rådets

rambeslut 2003/80/RIF om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser. Domen rör gränsdragningen mellan första och tredje pelaren i EU och innebär att straffrättslig reglering, i vart fall på miljöområdet, kan ske inom ramen för första pelaren om den är absolut nödvändig för att säkerställa gemenskapsrättens effektivitet. Genom en dom i oktober 2007 har EG-domstolen på samma grunder som i miljödomen ogiltigförklarat ett rambeslut om fartygsföroreningar. I den domen fastslog domstolen att den straffrättsliga kompetensen inom första pelaren inte omfattar arten och nivån av de straffrättsliga påföljderna. Syftet med det nu aktuella direktivet om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser är i huvudsak att, med beaktande av de nämnda domarna, överföra reglerna från det ogiltigförklarade rambeslutet till ett direktiv. Förhandlingarna om direktivet har pågått under året. Sverige anser att det är angeläget att vidta kraftfulla åtgärder för att skydda miljön och ser därför positivt på det förslagna direktivet. En viktig principfråga är dock alltså i vilken utsträckning straffrättslig reglering kan ske inom ramen för första pelaren, dvs. EG-fördraget.

19.4 Polis- och tullsamarbete

19.4.1 Effektivare tullsamarbete

Tullsamarbetet på EU-nivå inom den tredje pelaren har sedan 2003 bedrivits i enlighet med en gemensam handlingsplan utarbetad av rådsarbetsgruppen för tullsamarbete. Handlingsplanen är indelad i fyra områden: gränskontroll och säkerhet, underrättelse, operativt samarbete och informationsutbyte. Genomförandet av handlingsplanen kommer att leda till ett förbättrat samarbete mellan tulladministrationerna och mellan tulladministrationerna och andra behöriga myndigheter samt bidra till kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten och till området för frihet, säkerhet och rättvisa. Sverige har aktivt deltagit i genomförandet av handlingsplanen.

19.4.2 Europol

Europol är EU:s polisbyrå och organisationens främsta uppgift är att vara ett nav i medlemsstaternas brottsbekämpande arbete. Det gäller framför allt informations- och underrättelseutbyte som rör gränsöverskridande och grov brottslighet. Under våren 2007 trädde tre protokoll med ändringar av Europolkonventionen i kraft. Ändringarna utökar Europolns mandat till att omfatta penningtvätt samt möjliggöra Europolns deltagande i gemensamma utredningsgrupper. Ändringarna innebär också en utökning av kretsen av nationella myndigheter som kan ges tillgång till Europolns informationssystem samt stå i direkt kontakt med Europol.

I december 2006 enades ministerrådet om att Europolkonventionen, som reglerar den rättsliga grunden för Europol, ska ersättas med ett rådsbeslut. Det blir smidigare att göra anpassningar i regelverket. Förhandlingarna, som sker utifrån kommissionens förslag till rådsbeslut

startade i Europolarbetsgruppen i januari och fortsätter med inriktning mot ett beslut före juni månads utgång år 2008. Information har vid flera tillfällen lämnats till både EU-nämnden och justitieutskottet, se även faktagromemoria 2006/07:FPM63.

Rådet för rättsliga och inrikes frågor har under året nått politisk överenskommelse om innehållet i sex av de elva kapitlen. I juni beslutade man om rådsslutsatser angående de fortsatta förhandlingarna i frågorna om gemenskapsfinansiering, personalstatuter samt immunitet och privilegier. Dessa frågor har under våren visat sig vara mycket svårlösta och vållat stora förseningar. I rådsslutsatserna anges att gemenskapsfinansiering ska genomföras fr.o.m. den 1 januari 2010, förutsatt att tillfredsställande lösningar hittats på dessa frågor. Förhandlingarna har varit högt prioriterade av både det tyska och det portugisiska ordförandeskapet, som också aviserat initiativ för att effektivisera arbetet i Europols styrelse.

Det är viktigt att Europols arbete utvecklas ytterligare. Sverige har alltid lagt stor vikt vid Europol och dess roll i brottsbekämpningen. Att ersätta Europolkonventionen med ett rådsbeslut kommer att innebära att det i framtiden blir lättare att göra ändringar i regelverket när Europols verksamhet behöver anpassas efter förändrade krav från medlemsstater och brottslighetens utveckling. Samtidigt är det angeläget att bevaka att ett eventuellt beslut om gemenskapsfinansiering blir budgetneutralt och inte ger negativa följder för verksamheten.

19.4.3 Europadag mot dödsstraff

EU har engagerat sig för avskaffandet av dödsstraff i hela världen. Alla EU:s medlemsstater har avskaffat dödsstraffet, vilket också är ett villkor som måste uppfyllas av en stat som vill bli medlem i EU. Rådet för inrikes och rättsliga frågor kom i december 2007 överens om en förklaring om införandet av en europeisk dag mot dödsstraff. Förklaringen ska tillkännages av EU och Europarådet gemensamt. Europadagen mot dödsstraff ska sammanfalla med högtidlighållandet av världsdagen mot dödsstraff, vilken ägt rum den 10 oktober varje år sedan 2003 på initiativ av några intresseorganisationer.

19.4.4 Annat polissamarbete

Förbättrat samarbete mellan insatsstyrkor vid krissituationer

Efter den 11 september 2001 inrättades ett nätverk bestående av medlemsstaternas särskilda insatsstyrkor, det s.k. Atlasnätverket, som har genomfört flera gemensamma seminarier och utbildningar. Sedan dess har önskemål framförts om att ta fram ett rättsligt instrument för att möjliggöra operativt samarbete mellan insatsstyrkorna i händelse av kris. I december 2006 presenterades ett förslag till rådsbeslut på initiativ av Österrike (15437/06 ENFOPOL 195). Rådsbeslutet fastställer allmänna grundläggande regler och villkor som möjliggör att medlemsstaternas

särskilda insatsstyrkor kan lämna bistånd och/eller agera i en annan medlemsstat vid kriser som uppkommit p.g.a. brottslig handling. Biståndet är frivilligt och det krävs en förfrågan från den medlemsstat som önskar hjälp. Insatsstyrkorna ska lyda under den medlemsstat på vars territorium operationen äger rum och agera i enlighet med den statens nationella lagstiftning. Sverige har stött denna utformning. Rådet antog rådsbeslutet den 8–9 november.

Sprängämnen

Kommissionen har som ett led i terrorismbekämpningen bl.a. valt att fokusera på att förbättra hanteringen av sprängämnen. Ett förslag till handlingsplan presenterades i september 2007 på initiativ av kommissionen och det portugisiska ordförandeskapet men först i början av november presenterades förslaget i form av ett kommissionsdokument (14959/07). I handlingsplanen ges förslag på drygt 40 åtgärder som delas upp på områdena horisontella, förebyggande, upptäckande samt beredskaps- och responsåtgärder. Avsikten är att samtliga åtgärder ska genomföras under en kommande femårsperiod. Sverige förespråkar ett ökat informationsutbyte mellan myndigheterna framför lagstiftningsåtgärder och inrättandet av nya tekniska lösningar. Förhandlingarna har flyttats över från rådsarbetsgruppen för polissamarbete till rådsarbetsgruppen för terrorism. Rådet antog slutsatser om strategiska riktlinjer och prioriteringar för det fortsatta arbetet den 6–7 december och avsikten är att kommissionens handlingsplan ska antas i april 2008.

Handbok om samarbete vid större händelser

I december 2006 presenterades ett första utkast till en säkerhetshandbok som ska användas av polismyndigheter och andra myndigheter vid internationella evenemang (15226/1/07 ENFOPOL 190 REV 1). Förslaget innebar en sammanslagning av två existerande handböcker, en om säkerhet i samband med internationella evenemang såsom Europeiska rådets möten (2001) och en om samarbete mellan medlemsstaterna för att undvika terroristhandlingar vid Olympiska spelen och andra jämförbara idrottsevenemang (2004).

Den nya handbokens tillämpningsområde omfattar säkerheten, både avseende den allmänna ordningen och kampen mot terrorism, vid alla större internationella evenemang av politisk, idrottslig, social, kulturell eller annan art. Sverige ansåg att det var ett bra förslag då de båda handböckerna hade gemensamma nämnare. Förhandlingarna har pågått i rådsarbetsgruppen för polissamarbete. Rådet antog handboken den 6–7 december.

Schengen

Schengensamarbetet handlar om det praktiska genomförandet av en av de fyra friheterna – Fri rörlighet för personer. Inom Schengenområdet ska man kunna röra sig fritt utan att någon gränskontroll genomförs vid passage av inre gräns. I samband med EU:s utvidgning 2004 utlovades de nya medlemsstaterna möjligheten att under 2007 även ansluta sig fullt ut till Schengensamarbetet. Arbetet med nästa generation av Schengens informationssystem – SIS II – och dess nya tekniska plattform fortskred under kommissionens ledning. Den reviderade målsättningen är att systemet ska vara färdigt att ta i drift i december 2008. Vid rådets möte den 12–13 juni antogs formellt det sista av de tre rättsliga instrumenten som reglerar SIS II.

Utöver datasystemet SIS reglerar Schengenregelverket även frågor om gränskontroll, dataskydd, utfärdande av viseringar och polissamarbete. Rådsarbetsgruppen för Schengens utvärdering har därför genomfört en utvärdering av huruvida kandidatländerna har förutsättningar att uppfylla regelverkets krav på all dessa områden. När utvärderingsprocessen avslutats kunde rådet den 8–9 november konstatera att de nio länder som eftersträvade anslutning till Schengenområdet hade visat att de var tillräckligt väl förberedda för att kunna tillämpa regelverket på ett tillfredställande sätt. Beslutet gav förutsättningar för att rådet vid sitt möte den 6–7 december kunde besluta om fullständig tillämpning av Schengenregelverket i de nya medlemsstaterna och om upphävande av gränskontrollen vid inre gräns mellan nuvarande Schengenländer och Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern. Gränskontrollen hävs den 21 december vad gäller land- och sjögräns respektive 30 mars 2008 vad gäller luftgräns.

Samarbetet om personkontroll vid medlemsstaternas yttre gränser hade under 2007 fortsatt hög prioritet.

Rådet beslutade den 23 maj om inrättande av en fond för de yttre gränserna (574/2007/EG). Fonden ska finansiera bl.a. utveckling av IT-system, förbättring av utbildning samt utveckling av informationsutbytet mellan nationella myndigheter. Regeringen välkomnar fonden och har pekat ut Rikspolisstyrelsen som nationellt ansvarig myndighet.

Snabba gränsinsatser

Den 11 juli beslutade rådet om en mekanism för upprättande av snabba gränsinsatser ((EG) 863/2007), även kallade RABIT. Dessa enheter ska kunna ge gränskontrollstöd åt medlemsstater som ställs inför en exceptionell tillströmning av migranter. Regeringen välkomnar enheterna och utreder för närvarande behovet av anpassningar i den nationella lagstiftningen.

Frontex (EU:s gränsbyrå), vars högkvarter är placerat i Warszawa, är fortfarande i en uppbyggnadsfas. Byråns huvuduppgift är att samordna medlemsstaternas personkontroll vid de yttre gränserna, vari ingår bl.a. att genomföra riskanalyser, bistå i utbildningen av medlemsstaternas gränskontrollanter och samordna gemensamma operationer vid de yttre gränserna. Under 2007 har Frontex t.ex. organiserat operationer i Medelhavet och utanför Afrikas kust, genomfört en studie om automatiserade gränskontrollsystem samt utvecklat samarbetet med andra EU-organ (t.ex. Europol), internationella organisationer (t.ex. UNHCR) och vissa tredjeländer.

20 Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer

Målet med det migrationspolitiska samarbetet är att skapa en framtida gemensam och enhetlig europeisk flyktingpolitik. Den ska grundas på humanitet och solidaritet och vara byggd på Genèvekonventionen och andra folkrättsliga förpliktelser. Sverige anser att ökat praktiskt samarbete mellan asylmyndigheter leder till ökad kvalitet vid mottagning och asylprövning.

20.1 Skapandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem

Kommissionen presenterade i juni 2007 en grönbok om det framtida gemensamma europeiska asylsystemet. Målsättningen för gemenskapens asylpolitik bör vara dels att fastställa ett gemensamt asyloffarande, uppnå en högre gemensam skyddsnivå och ett mer likvärdigt skydd i hela EU, dels att säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Målet är att detta ska vara genomfört före utgången av 2010, vilket bekräftades av Europeiska rådet i december. Regeringen eftersträvar en ökad harmonisering av asylpolitiken inom EU och välkomnar kommissionens grönbok om det framtida gemensamma europeiska asylsystemet. Sverige kommer att ta aktiv del i det fortsatta arbetet mot detta mål. Sverige vill se ett rättssäkert och öppet system som värnar möjligheten att söka asyl och där varje asylansökan prövas individuellt. Regeringen lämnade Sveriges svar på grönboken i oktober 2007.

20.1.1 Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar

Europaparlamentet och rådet beslutade den 23 maj om inrättande av den Europeiska flyktingfonden, gränsfonden respektive återvändandefonden, som delar av det allmänna programmet "Solidaritet och hantering av migrationsströmmar". Den 25 juni beslutade rådet om inrättande av den Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare. Den

Europeiska Flyktingfonden (ERF) har redan funnits under innevarande finansiella perspektiv, men har nu utökats. De övriga fonderna är nya. Skr. 2007/08:85

Ramprogrammet för solidaritet och hantering av migrationsströmmar syftar till ansvarsfördelning mellan medlemsstater i genomförande av antagen lagstiftning på området för frihet, säkerhet och rättvisa. Fonderna ska verka enligt gemensamma regler för genomförande och förvaltning, följa samma strategiska tidsplan och vara föremål för samordnade förfaranden för utvärdering och översyn.

20.2 Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken

20.2.1 Fri rörlighet för personer som beviljats internationellt skydd

Rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, som genomfördes i svensk rätt genom lagändringar som trädde i kraft den 30 april 2006, omfattar inte personer som beviljats internationellt skydd (flyktingar och personer som innehar status som skyddsbehövande i övrigt). Kommissionen presenterade år 2007 förslag till direktiv av ändring av det nu gällande direktivet i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som har beviljats internationellt skydd i medlemsstaterna. Direktivförslaget har under hösten 2007 behandlats på rådsarbetsgruppsnivå. Sverige välkomnar förslaget.

20.2.2 Återvändande

Kommissionen presenterade i september 2005 ett förslag till direktiv om gemensamma standarder och procedurer vid återvändande av tredjelandsmedborgare som inte vistas lagligen inom gemenskapen (KOM(2005) 391 slutlig). Syftet med förslaget är att fastställa bestämmelser som reglerar återvändandeförfaranden. Ett kompromissförslag presenterades under det portugisiska ordförandeskapet och förhandlas för närvarande inom rådet. Sverige har i huvudsak välkomnat kompromissförslaget. Samråd om förslaget har under hösten 2007 genomförts med Socialförsäkringsutskottet och EU-nämnden.

20.2.3 Viseringsförenklingsavtal

För EU är avtal om förenklade viseringsförfaranden ett nytt instrument inom EU:s politik avseende korttidsviseringar. I linje med Haag-programmet och det gemensamma förhållningssättet i fråga om viseringsförenklings föreligger det en tydlig koppling mellan förhandlingarna för avtal om viseringsförenklings och förhandlingar om återtagandeavtal.

Viseringsförenklingsavtalet mellan EU och Ryska Federationen trädde i kraft den 1 juni. Motsvarande avtal med Ukraina, Moldavien, Albanien, Bosnien-Hercegovina, Makedonien, Montenegro och Serbien trädde i

kraft den 1 januari 2008. Frågan om viseringsförenklningar med ytterligare tredjeländer kan förväntas vara aktuell under de kommande åren. Skr. 2007/08:85

20.2.4 Återtagandeavtal

Rådet har sedan år 2000 givit kommissionen mandat att förhandla om återtagandeavtal med ett antal länder utanför EU. Avtal har hittills trätt i kraft med Hong Kong, Macao, Sri Lanka, Albanien och Ryssland. Avtal med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Bosnien och Hercegovina, Serbien, Montenegro och Moldavien förväntas träda i kraft före den 1 januari 2008. Avtal med Ukraina förväntas träda i kraft under 2008. Förhandlingar pågår med Marocko, Pakistan och Turkiet. Förhandlingsmandat har även beslutats avseende Algeriet och Kina, men formella förhandlingar har inte påbörjats.

Det finns ett värde i att medlemsländerna nära samverkar i återtagande-frågor. EU:s återtagandeavtal utgör konkreta exempel på sådant samarbete.

20.2.5 Åtgärder mot olaglig invandring

I maj 2007 lade kommissionen fram ett direktivförslag om sanktioner mot arbetsgivare som anställer tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i EU (KOM(2007) 249). Direktivförslaget ska ses som ett led i bekämpandet av den olagliga invandringen och föreskriver en rad kontrollåtgärder samt sanktioner av såväl administrativ som straffrättslig art som ska kunna vidtas mot arbetsgivare som överträder förbudet att anställa tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i EU. Förhandlingar om förslaget har nyligen inletts i rådsarbetsgruppen för migration.

Som framgår av faktagruppmemorier 2006/07:FPM103 är Sverige i stort positivt till den allmänna inriktningen i kommissionens förslag om harmoniserade åtgärder som kan bidra till att förhindra att arbetstagare utsätts för exploaterande arbetsförhållanden och att detta utgör ett led i kampen mot olaglig invandring. Direktivförslaget är dock i sin nuvarande utformning alltför detaljerat och väl långtgående på ett flertal områden.

20.3 Migration i yttre förbindelser

Som svar på Europeiska rådets uppmaning från december 2006 att tillämpa EU:s övergripande strategi för migration i de östra och sydöstra grannregionerna, presenterade kommissionen den 16 maj ett meddelande. Genomförandearbetet inleddes under sommaren och hösten 2007 och Sverige deltog på tjänstemannanivå i en mängd nya regionalt indelade expertgrupper under kommissionens ledning för att i ett första steg kartlägga medlemsstaternas migrationsrelaterade aktiviteter i de östra och sydöstra grannregionerna. Den 5 december presenterade kommissionen en framstegsrapport om arbetet med EU:s övergripande strategin för

migration, samt ett nytt meddelande om en framtida europeisk migrationspolitik. Skr. 2007/08:85

Inom ramen för den övergripande strategins sydliga dimension i Europeiska rådets slutsatser från december 2005 har arbetet framgångsrikt gått in i genomförandefasen. Det handlar om åtgärder med fokus på Afrika. I enlighet med rådsslutsatser från december 2006 ska EU-uppdragsresor genomföras till relevanta ursprungs- och transitländer för att intensifiera den dialog som inletts i Cotonou och vidareutvecklats genom Tripoli- och Rabat-deklarationerna. Under året genomfördes fem stycken EU-uppdragsresor: Kap Verde, Ghana, Mauretanien, Senegal och Etiopien. Sverige deltog i uppdragsresan till Etiopien. Dessutom har arbetet med samarbetsplattformar utvecklats genom en expertgrupp ledd av Storbritannien med ett mindre antal medlemsstater där Sverige ingått. Samarbetsplattformar kommer att upprättas för att sammanföra afrikanska länder, EU-medlemsstater, internationella organisationer och andra relevanta aktörer på plats i ursprungs- och transitländer i syfte att förstärka kopplingen mellan migration och utveckling och att hantera migrationen mer effektivt.

20.3.1 Uppföljningen till FN:s Högnivådialog om migration och utveckling

För att säkerställa en fortsättning av den internationella dialogen efter FN:s högnivådialog om migration och utveckling (New York, 14–15 september 2006) beslöts att ett globalt forum för migration och utveckling (GFMD) skulle inrättas. Belgien stod värd för det första GFMD-mötet i juli, vilket fokuserade på hur kopplingarna mellan de två politikområdena bäst kan stärkas.

20.3.2 Cirkulär migration och partnerskap för rörlighet

Begreppen cirkulär migration och partnerskap för rörlighet grundar sig i Europeiska rådets slutsatser från december 2006. Kommissionen vidareutvecklade dessa i ett meddelande som presenterades i maj 2007 (DOKNR). Partnerskapen för rörlighet ska stärka EU:s yttre förbindelser med tredjeländer, underlätta cirkulär migration, hjälpa medlemsstaterna att få den arbetskraft de behöver, dra fördel av migrationens potentiellt fördelaktiga verkningar ur ett utvecklingsperspektiv och svara på ursprungsländernas behov när det gäller överföring av kunskap samt mildra verkningarna av kompetensflykt. Partnerskapen ska innehålla ömsesidiga åtaganden från både EU och tredjeland i samarbetet kring hanteringen av migrationsströmmarna och ska förhandlas fram med tredjeländer som uppfyller vissa villkor. Arbetet under hösten har omfattat en diskussion kring urvalet av lämpliga kandidatländer för pilotprojekt och en bredare diskussion kring begreppet cirkulär migration och vad partnerskap för rörlighet ska innehålla som koncept. Europeiska rådet i december 2007 antog rådsslutsatser om det fortsatta arbetet.

Kommissionen presenterade den 10 augusti ett förslag till rådsbeslut om inrättande av ett europeiskt migrationsnätverk, EMN (KOM(2007) 466 slutlig). Förslaget formaliserar det migrationsnätverk som upprättades som ett pilotprojekt 2002, efter en uppmaning från Europeiska Rådet om att skapa ett ”system för utbyte av information om asyl, migration och ursprungsländer”. Förslaget kan även ses som ett led i Haag-programmet, där det fastställs att utvecklingen mot en gemensam asyl- och migrationspolitik bör ta sin utgångspunkt i en ”gemensam analys av alla aspekter av migrationsfenomenet”. Migrationsnätverkets huvuduppgift är att förbättra tillgången på och utbytet av aktuell, tillförlitlig, jämförbar och objektiv statistik och information på asyl och migrationsområdet inom EU. Sverige eftersträvar en ökad harmonisering av asyl- och migrationspolitiken och välkomnar att EMN formaliseras. Beslut om att inrätta nätverket antogs av rådet i december 2007.

20.4 Integration av tredjelandsmedborgare

20.4.1 Erfarenhetsutbyte

EU har inte kompetens att besluta om integrationsåtgärder som har bindande verkan för medlemsstaterna. Däremot pågår ett omfattande samarbete kring integrationsfrågor, i huvudsak genom erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna. I maj 2007 hölls ett informellt integrationsministermöte i Potsdam, där det framtida samarbetets inriktning diskuterades.

Rådsslutsatser rörande mötet antogs den 12 och 13 juni. I rådsslutsatserna slås fast hur det fortsatta samarbetet på integrationsområdet ska genomföras. Det rör sig i huvudsak om att analysera olika modeller för att effektivisera integrationsprocessen och om former för ett förbättrat erfarenhetsutbyte. Det kan särskilt nämnas att ministrarna slog fast att interkulturell dialog är ett viktigt instrument för integration av människor med olika ursprung, kultur och religion. Sverige delar helt uppfattningen att arbetet mot utanförskap och för integration är så viktigt att vi måste ta del av alla erfarenheter från andra medlemsstater. Det fortsatta samarbetet på området bör kunna bidra till den framtida politikutvecklingen inom hela unionen.

20.4.2 Integrationsfonden

Ministerrådet beslutade den 25 juni (2007/435/EC) att inrätta Europeiska Integrationsfonden för integration av tredjelandsmedborgare inom ramen för ramprogrammet Solidaritet och hantering av migrationsströmmar. Rådet för Europeiska Socialfonden (ESF-rådet) har utsetts till ansvarig myndighet för förvaltningen av fonden i Sverige. De tredjelandsmedborgare som avses är företrädesvis invandrare som har flyttat till Sverige av familjeskäl. ESF-rådet har utarbetat förslag till flerårsprogram och program för år 2008. Prioriterade områden är

- samhällsinformation och grundläggande kunskaper om Sverige till tredjelandsmedborgare, Skr. 2007/08:85
- utveckling av indikatorer och utvärderingsmetoder samt
- utbyte av information och erfarenheter av integration mellan medlemsstater.

För åren 2007–2008 disponerar Europeiska integrationsfonden 23 miljoner kr. I början av år 2008 blir det möjligt att söka medel ur Integrationsfonden.

21 Skydd och beredskap

Samarbetet rörande skydd och beredskap är i dag mellanstatligt utan särskild grund i fördraget. Principen om subsidiaritet är grundläggande och beslut fattas med enhällighet.

Under året som gått har rådet enats om en omarbetning av gemenskapsmekanismen för skydd och beredskap samt om ett finansiellt instrument för skydd och beredskap. Dessa två rådsbeslut innebär en förstärkning av det framtida samarbetet på området skydd och beredskap vilket regeringen anser är positivt.

Gemenskapsmekanismen utgör ramverket för hur samarbetet ska genomföras. Det syftar till att underlätta för medlemsstaterna att snabbt komma till varandras hjälp vid stora olyckor och katastrofer samt att öka effektiviteten vid insatser i tredje land. I mekanismen ingår bl.a. även omfattande program för utbyte av erfarenheter och ett utbildnings- och övningsprogram. Dessutom kan man inom ramen för mekanismen snabbt sända koordinerings- och utvärderingsgrupper till katastrofdrabbade områden i tredje land. Under hösten har även ett beslut fattats om framtagning av moduler (dvs. resurspaket av åtgärder och utrustning) som medlemsstaterna på frivillig basis ska kunna bistå med i samband med katastrofer.

Det finansiella instrumentet syftar till att förbättra EU:s katastrof- och krisberedskap genom att finansiera kunskapsutbyte, utbildningar och övningar för att förhindra eller minska verkningarna av stora olyckor eller katastrofer. Instrumentet möjliggör delfinansiering av transporter från medlemsstaterna för att åstadkomma en snabb och effektiv assistans till katastrofdrabbade länder.

DEL 5 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

22 Tillväxt och sysselsättning

Den europeiska sysselsättningsstrategin utgör ett centralt instrument för att uppnå EU:s gemensamma målsättning om hållbar tillväxt och full sysselsättning. Sverige har varit drivande för årliga landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna, en tydlig uppföljning av genomförandet i den nationella politiken samt utbyte av goda exempel och erfarenheter i syfte att stärka strategins trovärdighet och effektivitet.

22.1 EU:s sysselsättningsstrategi

Samarbetet inom EU för att främja hög sysselsättning är en central del av EU:s gemensamma arbete för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och full sysselsättning, den s.k. Lissabonstrategin (se även kapitel 6 om Lissabonstrategin). Samarbetet är fördragsfäst och bygger på gemensam samordning av den nationella politiken utan bindande lagstiftning.

De övergripande målsättningarna på sysselsättningsområdet är:

- full sysselsättning,
- högre kvalitet och produktivitet i arbete,
- starkare social och territoriell sammanhållning.

I kvantitativa termer är målen för sysselsättningspolitiken att till 2010 uppnå en sysselsättningsgrad på 70 procent för den arbetsföra befolkningen, 60 procent för kvinnor samt en sysselsättningsgrad på 50 procent för personer över 55.

Sysselsättningsstrategin grundades år 1997 varför det portugisiska ordförandeskapet under hösten 2007 aktualiserade frågan om strategins utformning. Ett yttrande från kommittén för sysselsättning (EMCO) och kommittén för Social trygghet (KST) liksom rådsslutsatser från rådet om strategins förtjänster och framtida prioriteringar antogs på EPSCO-rådets möte den 5 december. (EPSCO-rådet = Rådet för sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor).

Behovet av kontinuitet i riktlinjerna samt vikten av att årligen följa upp medlemsstaternas resultat i form av länderspecifika rekommendationer var två frågor som Sverige drev i förhandlingen om yttrandet och slutsatserna.

År 2005 antogs på förslag av kommissionen, gemensamma riktlinjer på sysselsättningsområdet för perioden 2005–2008 i enlighet med artikel 128.2 i EG-fördraget, som en del av de integrerade riktlinjerna i Lissabonstrategin. Av totalt 24 integrerade riktlinjer rör 8 sysselsättningsområdet och ska ligga till grund för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Rådet beslutade 2007 att de integrerade riktlinjerna även ska gälla för 2007. Sverige gav stöd åt den linjen.

Rekommendationer till Sverige 2006/2007

Enligt EG-fördragets artikel 128.4 kan kommissionen och rådet avge rekommendationer till medlemsstaterna mot bakgrund av granskningen av medlemsstaternas sysselsättningspolitik.

Hösten 2006 valde kommissionen (till skillnad från år 2005) att lägga fram ett förslag till landspecifika rekommendationer. Dessa antogs under våren 2007 av rådet. Sverige, tillsammans med fem andra länder, fick dock inga rekommendationer utan endast särskilda områden att bevaka. (points to watch). Vad gäller sysselsättningspolitiken, ansåg rådet att Sverige ytterligare måste stärka arbetet för att öka tillgången på arbetskraft och antalet arbetade timmar, bl.a. genom reformer som syftar till att öka incitamenten att arbeta, öka sysselsättningen bland utrikes födda och ungdomar samt integrera långtidssjukskrivna i arbete. Rådets bedömning speglar väl det som regeringen ser som de stora utmaningarna för Sverige på sysselsättningsområdet.

Återrapportering av riktlinjerna för sysselsättning

Enligt artikel 128.3 i EG-fördraget ska varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärderna som vidtagits för att genomföra sysselsättningspolitiken mot bakgrund av sysselsättningsriktlinjerna. Sedan år 2005 ingår den årliga rapporten på sysselsättningsområdet som en integrerad del i det nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning. (se kapitel 6 om Lissabonstrategin).

I sysselsättningskapitlet i uppföljningsprogrammet från år 2007 underströk regeringen vikten av att fortsätta med att genomföra reformer som syftar till att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Det var regeringens uppfattning att de åtgärder som presenterats i programmet från hösten 2007 väl svarade upp till de "points to watch" som rådet antog under våren.

De nationella handlingsprogrammen blir föremål för utvärdering av kommissionen och rådet och kommer att ligga till grund för kommissionens framstegsrapport till Europeiska rådets möte i mars 2008.

EU:s gemensamma sysselsättningsrapport 2006/2007

I EG-fördraget artikel 128.5 framgår att rådet och kommissionen ska, efter en granskning av medlemsstaternas handlingsplaner för syssel-

sättning, upprätta en gemensam årsrapport om sysselsättningssituationen i gemenskapen och om genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna. Skr. 2007/08:85

I den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2006/2007 konstaterades bl.a. att medlemsstaternas reformer på arbetsmarkanden började visa positiva effekter men pekade samtidigt på behovet av fortsatta reformer. I rapporten konstaterades också följande:

- Medlemsstaterna prioriterade åtgärder för att få in fler personer på arbetsmarknaden. Ungdomars situation på arbetsmarknaden ansågs dock fortfarande vara problematisk.
- Förbättringen av anpassbarhet och balansen mellan flexibilitet och trygghet krävde fortsatta åtgärder. Segmenterade arbetsmarknader och svartarbete utgjorde fortfarande ett stort problem i många medlemsstater.
- Investeringar i humankapital och livslångt lärande lyftes fram men kommissionen saknade övergripande strategier som skulle främja individers humankapital över livscykeln.

22.2 Flexicurity

Mot bakgrund av en åldrande befolkning och för att bättre möta globaliseringens och den tekniska utvecklingens krav på högre omställnings- och anpassningsförmåga hos arbetstagare och arbetsgivare antog EPSCO-rådet på sitt möte den 5 december gemensamma principer för s.k. flexicurity.

Med flexicurity menar kommissionen att flexibilitet och trygghet på arbetsmarknaden inte behöver vara varandras motsatser för att nå hög sysselsättning och tillväxt. Flexicurity innebär åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, modernisera socialförsäkringssystemen samt att utveckla strategierna för livslångt lärande.

Principerna som antogs av rådet baserades på ett meddelande om flexicurity som kommissionen presenterade den 27 juni, (se fakta-promemoria 2006/07:FPM113). Principerna fördes sedan vidare till Europeiska rådet och blev en del av slutsatserna från toppmötet senare samma månad. Principerna om flexicurity kommer att ligga till grund för det fortsatta genomförandet av de integrerade sysselsättningsriktlinjerna inom ramen för Lissabonstrategin. I förhandlingarna om principerna om flexicurity ansåg Sverige att det var viktigt att dels betona behovet av att skapa inkluderande arbetsmarknader som även möjliggör inträde för dem som står allra längst bort från arbetsmarknaden, dels underströks vikten av att flexicurity-principerna skulle beaktas inom ramen för Lissabon- och sysselsättningsstrategin.

22.3 Progress

Europaparlamentet och rådet antog i oktober 2006 ett nytt stödprogram: Progress – gemenskapsprogrammet för sysselsättning och social solidaritet. De första projekten, som finansierades inom ramen för

programmet, påbörjades under 2007. Från svensk sida var och är förhoppningen att det nyinrättade EU-programmet för sysselsättning och social solidaritet innebär en effektivisering av förvaltningen av kommissionens olika instrument för finansiering som syftar till att stödja genomförandet av Lissabonstrategins målsättning om fler och bättre jobb.

Det nya gemenskapsprogrammet Progress ska ge stöd till åtgärder, insatser eller program som bidrar till att uppfylla EU:s mål på det sysselsättnings- och socialpolitiska området och därigenom bidra till att nå Lissabonstrategins mål på dessa områden.

Progress, som löper från 2007 fram till 2013, fungerar som ett integrerat program och ersätter därmed samtliga program som tidigare fanns inom följande fem områden:

- Sysselsättning,
- social trygghet och social delaktighet,
- arbetsvillkor,
- antidiskriminering och
- jämställdhet.

Progress är öppet för EU:s medlemsstater, EU:s kandidatländer samt Efta och EES-länderna.

Programmets anslag för perioden 2007–2013 uppgår till cirka 743 miljoner euro, dvs. cirka 6,9 miljarder kronor. För budgetåret 2007 har 81,9 miljoner euro allokerats. Fördelning för 2007 på de olika områdena ser ut på följande vis:

- Sysselsättning 21,82,
- social trygghet och social delaktighet 29,40,
- arbetsvillkor 12,96,
- anti-diskriminering 25,09,
- jämställdhet 9,24 och
- stöd för implementering av programmet 1,47 procent.

22.4 Globaliseringsfonden

I och med Europaparlamentets och rådets förordning (nr 1927/2006 av den 20 december 2006) upprättades den Europeiska fonden för justering för globaliserings effekter.

Syftet med globaliseringsfonden är att ge aktivt stöd till arbetstagare som blivit arbetslösa till följd av genomgripande strukturförändringar i världshandeln. Medlen som frigörs till arbetstagare ska syfta till att hjälpa dem att hitta och behålla ett nytt arbete. Utgångspunkten för Sverige vad gäller Globaliseringsfonden är att stöd vid omstrukturering faller under nationell kompetens. Regeringen följer dock nära genomförandet av fonden och kommer att verka för dess effektiva genomförande liksom för en strikt tolkning av fondens kriterier.

Det årliga belopp som avdelas för fonden får inte överstiga 500 miljoner euro i löpande priser och detta belopp får tas från outnyttjade marginaler under utgiftstaken för det föregående året samt från

outnyttjade åtagandebemyndiganden som frigjorts under de två senaste åren. Skr. 2007/08:85

Följande insatser finansieras i praktiken av fonden:

- Stöd vid arbetsökandet,
- stöd till vidareutbildning,
- entreprenörskapsfrämjande åtgärder,
- stöd till egenföretagande och
- särskilda tidsbegränsade inkomstillägg.

Under 2007 har åtgärder i följande länder beviljats medel:

- Frankrike (bilindustri, Renault, Peugeot med underleverantörer),
- Finland (mobiltelefonstillverkning, Perlos med underleverantörer) och
- Tyskland (mobiltelefonstillverkning, Benq med underleverantörer).

Totalt har ca 18,6 miljoner euro betalats ut under året.

23 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

Sveriges övergripande mål är att verka för ett effektivt EU-samarbete på de områden som ger ett genuint gränsöverskridande mervärde i syfte att uppfylla Lissabonstrategins mål på sysselsättningsområdet.

23.1 Arbetsrätt

23.1.1 Förslag till direktiv om tjänstepensioner

Förslaget om bättre möjligheter att överföra kompletterande pensionsrättigheter (KOM(2005) 507), syftar till att underlätta arbetstagares fria rörlighet både mellan och inom medlemsstaterna. Det ska minska de hinder som kan följa av hur olika tjänstepensionssystem är utformade. Förslaget har varit mycket problematiskt för många medlemsländer och skulle ha medfört en långtgående styrning av förhållanden som Sverige har reglerat i kollektivavtal.

Det gick inte att nå enighet om förslaget i rådet under 2007. Europaparlamentet beslutade om sitt yttrande över förslaget i juni. Kommissionen antog i oktober ett ändrat direktivförslag (se faktapromemoria 2007/08:FPM27). Flertalet av Europaparlamentets ändringsförslag accepterades. Det ändrade direktivförslaget är därmed väsentligt annorlunda än det ursprungliga förslaget. Den s.k. flytträtten slopades och skrivningar infördes som, under vissa förutsättningar, öppnar för avvikelser genom kollektivavtal. Förslaget togs upp till behandling på EPSCO-rådets möte den 5 december. Oenighet kvarstår om villkor för intjänande av tjänstepension.

Övergripande svensk prioritering i förhandlingarna var att direktivet skulle vara förenligt med traditionerna på den svenska arbetsmarknaden och därmed ge utrymme för arbetsmarknadens parter att genom

kollektivavtal hantera frågor om tjänstepension. Sverige fick dessa Skr. 2007/08:85 synpunkter tillgodosedda i det förslag som nu ligger.

23.1.2 Bemanningsföretagsdirektivet

Kommissionen presenterade år 2002 ett reviderat förslag till direktiv om arbetsvillkor för personal som hyrs ut av bemanningsföretag (KOM(2002) 701 slutlig) men läget har varit låst i rådet sedan 2004. Under hösten återuppväcktes diskussionerna men medlemsstaterna lyckades inte nå en politisk överenskommelse vid EPSCO-rådets möte den 5 december.

Kärnan i direktivförslaget är en likabehandlingsprincip som går ut på att uthyrda arbetstagare åtminstone ska få de grundläggande arbets- och anställningsvillkor som motsvarar vad som skulle gälla om de hade anställts direkt av det aktuella kundföretaget för att utföra samma arbete. I ordförandeskapets kompromissförslag finns en möjlighet att ha i förhållande till direktivets krav alternativa lösningar i kollektivavtal. Detta var en avgörande fråga från svenska utgångspunkter under förhandlingarna.

Den stora utestående frågan i förslaget rör den s.k. karenserperioden, dvs. hur länge det ska vara möjligt att använda sig av personal från bemanningsföretag utan att den likabehandlingsprincip direktivet föreskriver ska behöva tillämpas. Flertalet medlemsstater är helt emot en karenserperiod men några kan acceptera en period om sex veckor. Några medlemsstater kräver en betydligt längre karenserperiod.

23.1.3 Utstationering av arbetstagare

I juni 2007 presenterade kommissionen ett meddelande om direktivet av utstationering (KOM(2007) 304). Meddelandet är en uppföljning av det meddelande om vägledning för utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster som presenterades under 2006. Förslaget innehåller en beskrivning av situationen i medlemsstaterna och förslag på åtgärder för en bättre hantering av direktivet i medlemsstaterna genom bl.a. inrättande av en högnivågrupp för att diskutera frågor om utstationering av arbetstagare.

23.1.4 Grönbok om arbetsrätten - uppföljning

Den konsultation som inleddes i och med kommissionens presentation av grönboken om arbetsrätten – En modern arbetsrätt för att möta 2000-talets utmaningar (se faktagrönbok 2006/07:FPM31) resulterade under inledningen av 2007 i drygt 450 svar från medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och andra intressenter. Regeringen skickade in sitt svar den 27 mars. Syftet med grönboken var att initiera en offentlig debatt om hur arbetsrätten kan utvecklas för att stödja Lissabonprocessens mål om att uppnå hållbar tillväxt med fler och bättre jobb.

Kommissionen presenterade den 24 oktober ett meddelande (KOM(2007) 627) som följer upp grönboken om arbetsrätten och

innehåller en redovisning av de svar som inkommit. I meddelandet konstateras bl.a. att arbetsrätten är en av fyra beståndsdelar i ett bredare perspektiv om flexicurity (se avsnitt 22.3). De övriga är livslångt lärande, aktiv arbetsmarknadspolitik och moderna socialförsäkringssystem.

Sverige välkomnar en förutsättningslös diskussion om arbetsrätten inom EU. Reformen på arbetsrättens område är dock i huvudsak en nationell fråga.

23.2 Arbetsmiljö

23.2.1 Förslag till nytt arbetstidsdirektiv

Under hösten 2007 gjorde portugisiska ordförandeskapet ett nytt försök att nå en lösning om en översyn av arbetstidsdirektivet, men lyckades inte heller denna gång nå enighet i rådet. Frågan har diskuterats sedan 2004 då kommissionen presenterade ett förslag till nytt direktiv (KOM(2004) 607 slutlig) i enlighet med en översynsklausul i direktivet och mot bakgrund av EG-domstolens domar i fallen ”Simap” respektive ”Jaeger” (beträffande frågor om jourtid och kompensationsledighet). Efter det att Europaparlamentet 2005 yttrat sig i sin första läsning av förslaget överlämnade kommissionen samma år ett ändrat förslag om ändringar i direktivet (KOM(2005) 246).

Bred enighet nåddes i förhandlingarna i rådet runt ändringar om jourtid och kompensationsledighet. Men det har inte gått att nå enighet runt frågan om möjligheten att genom individuella avtal avvika från direktivets regel om maximal veckoarbetstid (så kallad opt-out). Huvudfrågan här är om denna möjlighet ska avskaffas eller inte.

23.2.2 Arbetsmiljöstrategin 2007–2012

Kommissionen presenterade en ny gemenskapsstrategi för arbetsmiljö den 22 februari i form av ett meddelande (se faktapromemoria 2006/07:FPM71). Strategin drar upp riktlinjerna för en ny arbetsmiljöpolicy för perioden 2007–2012. Den är framför allt inriktad på små och medelstora företag och olycksdrabbade näringsgrenar som jordbruks-, transport och byggsektorn. Ett övergripande mål för strategin är att minska antalet arbetsrelaterade olyckor inom EU från 27 procent till 25 procent till 2012. För att uppnå målet föreslår kommissionen en rad åtgärder, bl.a. insatser för att förbättra tillämpningen av gemenskapsrätten, främja nationella arbetsmiljöstrategier och stimulera till utbildning, forskning, informationsutbyte, men även till attityd- och förändringar hos arbetsgivare och arbetstagare.

Med anledning av kommissionens arbetsmiljöstrategi antog konkurrenskraftsrådet (som inbegriper frågor om inre marknaden, industri och forskning) den 25 juni en resolution till stöd för strategin. Rådet välkomnade kommissionens meddelande och framhöll att det utgjorde en värdefull ram för ett fortsatt effektivt genomförande av gemenskapens arbetsmiljölagstiftning.

I en rad olika gemenskapsdirektiv om skydd för arbetstagares hälsa och säkerhet i arbetet föreskrivs att medlemsstaterna är skyldiga att regelbundet rapportera till kommissionen om det praktiska genomförandet av direktivens bestämmelser och redogöra för arbetsmarknadens parter ståndpunkter. Rådet antog den 21 maj ett direktiv om förenkling av bestämmelserna om rapportering. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser som innebär att en enda rapport för samtliga arbetsmiljödirektiv ska ersätta det nuvarande rapporteringssystemet. Rapportens utformning ska bestämmas av kommissionen i samarbete med den rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor och ska innehålla ståndpunkter från arbetsmarknadens parter.

23.2.3 Utvärdering av arbetsmiljödirektivet -regelförenkling

Kommissionen påbörjade ett arbete med att genomföra mätningar av de administrativa kostnaderna förorsakade av det s.k. ramdirektivet på arbetsmiljöområdet och direktivet om arbetsmiljökrav på tillfälliga och rörliga byggarbetsplatser. En kartläggningsfas avslutades under 2007. Arbetet med att genomföra mätningarna av de administrativa kostnaderna till följd av ovan nämnda direktiv kommer att slutföras under 2008.

23.2.4 Elektromagnetiska fält i arbetslivet

Under 2007 presenterade kommissionen ett förslag som innebär att slutdatum för det nationella genomförandet av direktivet (2004/40/EC) om elektriska fält i arbetslivet skjuts upp till den 30 april 2012. Kommissionen aviserade också att direktivets gränsvärden kommer att revideras bl.a. mot bakgrund av nya rekommendationer från internationella strålskyddskommissionen (INCRP) och världshälsoorganisationen (WHO).

23.3 Den sociala dialogen

Den sociala dialogen omfattar diskussioner, gemensamma åtgärder, förhandlingar och avtal mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå samt deras diskussioner med EU-institutionerna.

Den 26 april undertecknade arbetsmarknadens parter ett avtal om trakasserier och våld på arbetet. Avtalet ska bidra till att förebygga mobbning, sexuella trakasserier och fysiskt våld på arbetsplatsen.

Kommissionen beslutade den 30 maj att inleda ett andra samrådsförfarande med arbetsmarknadens parter om möjligheten att förena arbetsliv, familjeliv och privatliv. I oktober presenterade arbetsmarknadens parter en handbok om olyckor till sjöss och säkerhet för yrkesfiskare.

För att underlätta den fria rörligheten inom EU för arbetstagare, egenföretagare och pensionärer samt deras familjer, regleras samordningen av de nationella systemen för social trygghet. En förenklad och moderniserad förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen har antagits, men för att den nya förordningen ska kunna tillämpas krävs regler om den praktiska tillämpningen mellan myndigheterna i medlemsstaterna.

Ett förslag till tillämpningsförordning presenterades av kommissionen i januari 2006 (KOM(2006) 16 slutlig). Den nya förordningen innebär bl.a. att myndigheterna i medlemsstaterna ska kunna utbyta information på elektronisk väg som kan behövas i individuella ärenden. Parallellt behandlas ett förslag från kommissionen till bilageanteckningar. De berör sådana särskilda behov som medlemsstaterna kan ha för att kunna tillämpa reglerna i förordningen i förhållande till sin nationella lagstiftning.

Under året behandlades bl.a. reglerna om sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och familjeförmåner med tillhörande bilageanteckningar. En slutlig genomgång av förordningen kommer att ske under 2008. Sverige är drivande i arbetet för att säkerställa att tillämpningsförordningen ska antas så snart som möjligt så att det nya regelverket kan börja tillämpas.

23.5 Social delaktighet (Active inclusion)

Kommissionen har antagit en strategi (KOM(2007) 620) om social delaktighet för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Meddelandet antogs i oktober och därmed inleddes en konsultationsprocess där medlemsstaternas regeringar och andra berörda parter gavs möjlighet att yttra sig över förslaget fram till februari 2008. Kommissionen kommer sedan att lämna ett slutligt förslag under våren 2008. Rådsslutsatser om strategin för social delaktighet antogs av EPSCO-rådet den 5 december.

I meddelandet föreslår kommissionen att gemensamma principer ska tas fram inom tre olika områden:

- minimivåer för inkomststöd,
- inkluderande arbetsmarknader och
- tillgång till sociala tjänster av god kvalitet.

Syftet med strategin är att modernisera de sociala skyddsnäten för att uppnå större social rättvisa i Europa. Sverige ser positivt på att kommissionen tar ett helhetsgrepp på frågan om social delaktighet och målet att nå dem som står längst ifrån arbetsmarknaden.

23.6 Handikappfrågor

Kommissionen avser att ansluta EG till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder med tillhörande tilläggsprotokoll som öppnades för undertecknande den 30 mars. Kommissionen påbörjade ett

förberedelsearbete där man går igenom EU:s regelverk för att se i vilken omfattning och på vilket sätt EU:s regelverk och institutioner berörs av konventionen. Skr. 2007/08:85

Det tyska ordförandeskapet anordnade den 11–12 juni en konferens om FN-konventionen samtidigt med ett första informellt ministermöte om handikappfrågor. Den dåvarande ordförandetrion (Tyskland, Portugal och Slovenien) kom överens om att vidareutveckla det tyska initiativet och Slovenien planerar därför att genomföra en ministerkonferens under våren 2008. Sverige var aktivt i framtagandet av FN-konventionen och ser positivt på att medlemsstaterna ansluter sig till den.

24 Jämställdhet

Sverige arbetar aktivt för att främja jämställdhet inom alla politikområden och stärka jämställdhetsintegreringen såväl i rådets arbete som i genomförandet av EU:s större processer och program. Sverige verkar särskilt för genomförandet av den europeiska jämställdhetspakten inom ramen för Lissabonstrategin.

Nytt stödprogram för jämställdhet

Från och med 2007 finansierades EU:s jämställdhetsinsatser under gemenskapsprogrammet för sysselsättning och social sammanhållning, Progress (se avsnitt 22.4). I den del av programmet som behandlar jämställdhet riktades medel bl.a. till särskilda studier, stöd till nätverk, finansiering av en databas med uppgifter om kvinnor och män i beslutsfattande positioner, projekt för att stärka jämställdhetsintegrering i medlemsstaterna samt till två EU-konferenser som kommissionen anordnade i Bryssel.

Den 6 mars firades den internationella kvinnodagen med ett seminarium om kvinnor i beslutsfattande positioner där kommissionärer medverkade i ett rundabordsamtal. I oktober firades 50 år av jämställdhetslagstiftningen med en konferens där EU:s institutioner, medlemsstater och frivilligorganisationer deltog. Sverige bidrog aktivt i konferensen med två anföranden om jämställdhetslagen respektive om tillämpningen av lagen.

24.1 Genomförande av den europeiska jämställdhetspakten

I maj vid ett informellt möte för jämställdhets- och familjeministrar presenterade det tyska ordförandeskapet en deklaration om ett 18-månaders samarbete på jämställdhetsområdet mellan Tyskland, Portugal och Slovenien. De tre medlemsstaterna deklarerade avsikten att öka ansträngningarna för att genomföra jämställdhetspakten och därmed öka möjligheterna att nå målen i Lissabonstrategin, något som Sverige generellt stödjer. Genomförandet av jämställdhetspakten stöddes också av åtgärderna i kommissionens färdplan för jämställdhet 2006–2010. Av

deklarationen framgick vidare att det tyska ordförandeskapet prioriterade frågor om att förena arbete, familje- och privatliv och det portugisiska ordförandeskapet prioriterade frågor om anställbarhet och entreprenörskap. Det slovenska ordförandeskapet kommer under 2008 att prioritera arbetet med att motverka stereotypa könsmonster i utbildning och samhälle. Utfallet av trepartssamarbetet kommer att utvärderas 2008.

Vid rådets möte den 5 december presenterade det portugisiska ordförandeskapet ett förslag till slutsatser om jämställdhet när det gäller arbete, tillväxt och social sammanhållning, som rådet också antog. I slutsatserna nämndes genomförandet av jämställdhetspakten, frågor om att förena arbete, familje- och privatliv, stöd till kvinnor som företagare och åtgärder för att nå EU:s mål för barnomsorg. Slutsatserna behandlades i EU-nämnden den 30 november.

Ett möjligt utfall av rådets slutsatser skulle kunna bli att medlemsstaterna samverkar för en tydligare jämställdhetsintegrering i det kommande beslutet om de integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning 2008–2010.

Sverige rapporterade under året om genomförandet av jämställdhetspakten i den årliga rapporten till kommissionen om genomförandet av det nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning 2006–2008.

24.2 Löneskillnader mellan kvinnor och män

Kommissionen presenterade i juli 2007 ett meddelande om åtgärder för att utjämna löneskillnader mellan kvinnor och män. Riksdagen informerades om meddelandet i en faktapromemoria (2007/08:FPM8).

Bland de åtgärder som aviserades i meddelandet nämndes t.ex. att:

- en analys ska genomföras under 2008 av gällande EG-lagstiftning på jämställdhetsområdet,
- informationen om lagstiftningen ska förbättras,
- statistiken på EU-nivå om löneskillnader ska förbättras, och
- medlemsstaterna ska uppmanas att sätta mål och tidsplaner för minskade löneskillnader mellan kvinnor och män.

Analysen av gällande lagstiftning kan leda till förslag om förbättringar. I analysen ingick en översyn av direktivet om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av arbetsmarknadens parter (Unice, CEEP och EFS). Kommissionen genomförde därför under året en konsultation med arbetsmarknadens parter om behovet av förstärkta möjligheter att förena arbete, familje- och privatliv.

24.3 Inrättande av det europeiska jämställdhetsinstitutet

I juli 2007 tillsattes styrelsen för det europeiska jämställdhetsinstitutet i Vilnius i Litauen för en första treårsperiod. Beslutet om förordningen om att inrätta institutet togs i december 2006. Styrelsen, där Sverige har en

representant, hade ett sammanträde under året och verksamheten väntas komma igång under 2008. Skr. 2007/08:85

Jämställdhetsinstitutet ska ge tekniskt stöd till EU:s institutioner och medlemsstater i syfte att bekämpa könsdiskriminering och främja jämställdhet på gemenskapens alla områden. Institutet kommer också att samla och sprida information om forskning och metodutveckling inom jämställdhetsområdet samt att skapa möjligheter för erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna.

24.4 Resultatindikatorer för jämställdhet

Sedan år 1999 har varje ordförandeskap drivit arbetet framåt med att utveckla förslag till indikatorer för att få en mer systematisk uppföljning av hur EU:s institutioner och medlemsstater genomför överenskommelsen vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking år 1995, s.k. Pekingplattformen och Peking +5. Rådet har antagit förslag om sådana indikatorer inom flera av de tolv kritiska områden som behandlas i Pekingplattformen. I maj antog rådet indikatorer för att följa upp utvecklingen inom området Utbildning och yrkesutbildning av kvinnor. Syftet var att återkommande följa upp dels andelen kvinnor och män på olika nivåer i den akademiska världen, dels sysselsättningsgraden för kvinnor och män vid högsta uppnådda utbildningsnivå.

I december antog rådet slutsatser om indikatorer för att följa upp utvecklingen inom området kvinnor och fattigdom. Indikatorerna mäter risk för fattigdom uppdelat på ålder, kön och typ av hushåll samt andelen kvinnor och män som står utanför arbetslivet.

Båda förslagen om indikatorer har behandlats i EU-nämnden under året (25 maj och 30 november).

24.5 Jämställdhet i olika rådskonstellationer

Arbetet med jämställdhetsintegrering i rådets agenda har under 2007 genomförts i rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård och konsumentfrågor (EPSCO) och rådet för rättsliga frågor, asyl och migration (RIF). I maj belystes särskilt frågor om möjligheter att förena arbete, familje- och privatliv under det informella mötet med jämställdhets- och familjeministrarna. I oktober genomfördes en expertkonferens om människohandel och genusfrågor, där Sverige aktivt bidrog med bl.a. erfarenheter av den svenska sexköpslagen. Slutsatserna från konferensen utgjorde ett av underlagen till en resolution om människohandel som antogs av rådet i december.

24.6 EU:s projekt om jämställdhetsintegrering

I februari anordnades en EU-konferens i Stockholm om jämställdhetsintegrering i EU:s medlemsstater. Konferensen avslutade det EU-projekt om genomförande av jämställdhetsintegrering på regeringsnivå i EU:s medlemsstater som Sverige har lett och som huvudsakligen har

finansierats av EU:s jämställdhetsprogram. Projektet har pågått från december 2005 till och med februari 2007 och förutom Sverige har Finland, Litauen och Portugal deltagit. Skr. 2007/08:85

24.7 Europeiska året för lika möjligheter för alla

Efter förslag av kommissionen beslutade Europaparlamentet och rådet i maj 2006 att år 2007 skulle bli det Europeiska året för lika möjligheter för alla, med följande mål:

- Rättigheter – Öka medvetenheten om rätten till jämlikhet och icke-diskriminering samt om problemet med diskriminering på ett antal olika grunder.
- Representation – Stimulera till debatt om olika sätt att öka delaktigheten i samhället för grupper som utsätts för diskriminering och bidra till en jämn fördelning mellan kvinnor och män.
- Erkännande – Underlätta och välkomna mångfalden och jämlikheten.
- Respekt – Främja ett samhälle präglad av större sammanhållning.

Året har omfattat alla de diskrimineringsgrunder som anges i EG-fördraget (kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning).

Regeringen utsåg Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige att bli den myndighet i Sverige som skulle ansvara för utarbetandet av Sveriges strategi och prioriteringar för året. Under året genomfördes bl.a. två regionala konferenser under namnet "Rättigheter för alla" i Jönköping och Sundsvall.

I december antog rådet en resolution om uppföljning av det Europeiska året för lika möjligheter för alla. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna och kommissionen att inom sina respektive kompetenser vidareutveckla arbetet mot diskriminering genom ett stort antal insatser på olika områden. Inför detta rådsbeslut informerades EU-nämnden om innehållet i resolutionen.

25 Folkhälsa

Folkhälsområdet är huvudsakligen en nationell kompetens, men det finns behov av att arbeta tillsammans inom EU för en förbättrad folkhälsa. Sverige lägger stor vikt vid EU-frågor relaterade till gränsöverskridande hälsoproblem, bl.a. alkoholrelaterade hälsoproblem och smittsamma sjukdomar. Sverige verkar särskilt för en mer restriktiv syn på alkohol inom EU.

25.1 Hälsostrategin

Det har ansetts att EU:s hälsostrategi (från 2000) behöver revideras, bl.a. mot bakgrund av utvidgningen av EU och mot bakgrund av de

utmaningar som den åldrande befolkningen utgör samt av de hot mot hälsan som kan komma av t.ex. pandemier. Vid rådsmötet (EPSCO) i december antogs rådsslutsatser om strategin. Rådsslutsatserna visade på att samverkansformerna inom EU:s folkhälsoområde kunde moderniseras och en ökad samverkan kunde ske dels mellan olika grupper av experter, dels med andra politikområden. Det var också viktigt att stärka arbetet med hälsa i andra politikområden och Sverige ser därmed fram emot kommissionens framtida förslag.

I det offentliga samrådet (mars 2006) som föregick vitboken med Hälsostrategin gavs medlemsstater, frivilligorganisationer och andra intresserade möjlighet att ge sin syn på frågan. Sverige lyfte bl.a. fram vikten av att prioritera angelägna hälsofrågor, att en sådan analys bör göras mot bakgrund av subsidiaritetsprincipen, europeiskt mervärde och särskilt sådant som medlemsstaterna uttrycker som behov och prioriteringar. Sverige lyfte också fram att prioriterade hälsofrågor måste vara genuint gränsöverskridande. Folkhälsofrågor som skulle påverkas eller regleras inom andra politikområden borde prioritera t.ex. kost eller alkohol, som båda berörs av EU:s inre marknad och av den gemensamma jordbrukspolitik.

25.2 Hälsoprogrammet

Hälsoprogrammet syftar till att slå fast de övergripande målen inom hälsoområdet för åren 2008–2013. Tre breda målområden anger inriktningen på programmet, hälsohot, hälsoprevention samt insamling och spridning av data. Inom varje målområde integreras dessutom hälso- och sjukvårdsfrågor. Rådet och Europaparlamentet kom under 2007 fram till en kompromiss om programmet där rådet fick ge efter för några mindre frågor i sak, medan Europaparlamentet accepterade en lägre budget än som var föreslaget. Sverige drev en förebyggande ansats i förhandlingarna om programmet snarare än fokus på enskilda sjukdomar, vilket gav gott resultat. Diskussioner har skett med såväl Socialutskottet som med EU-nämnden tidigare i processen.

25.3 Beredskap mot hälsohot

Även under 2007 stod aktiviteter om beredskap för en influensapandemi på EU:s dagordning. I synnerhet var aktiviteten hög hos det Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC). Under året avslutade ECDC, tillsammans med kommissionen och WHO:s europearegion, genomgången av medlemsstaternas planer på pandemi-beredskap. Genomgången av den svenska beredskapen avslutades med en gemensam rapport som innehöll en aktionslista över överenskomna förbättringar och uppföljningar. Områden som skulle behöva utvecklas var t.ex. beredskapsplaneringen mellan sektorer samt att få planerna operationella på lokal nivå.

Den fjärde workshopen om pandemiberedskap hölls i september i Luxemburg. Ett viktigt område som belystes denna gång var genomgång av olika åtgärder i sektorer utanför hälsosektorn samt vilka icke-

medicinska åtgärder som kunde vara relevanta att vidta under en pandemi. Skr. 2007/08:85

Hälsosäkerhetskommittén

I januari togs beslut av hälsoministrarna att tillfälligt förlänga mandatet för den s.k. hälsosäkerhetskommittén i avvaktan på kommissionens aviserade översyn 2009 av systemen för hälsohot. Kommittén tillkom på hälsoministrarnas initiativ efter den 11 september 2001 för att samla medlemsstaternas kompetens på området för bioterrorism. Kommitténs mandat utvidgades sedan till att även omfatta pandemiberedskap. Kommissionen föreslog strukturer för arbetet under perioden 2007–2009 samt prioriteringar för arbetet och detta diskuterades med medlemsstaterna under året.

25.4 Kost, fysisk aktivitet och hälsa

Inom området kost och fysisk aktivitet har det varit en hög aktivitet under året. Under maj månad presenterade kommissionen sin vitbok ”En EU-strategi för hälsofrågor som rör kost, övervikt och fetma” (se faktagrupp 2006/07:FPM105). I denna strategi föreslogs en rad insatser för att minska ohälsan p.g.a. den ökade övervikten och fetman inom EU, med barn och unga som en särskilt viktig målgrupp. Vitboken relaterade bl.a. till den europeiska plattformen, dvs. ett forum med berörda parter från livsmedelsindustrin, övriga näringslivsföreträdare, frivilligorganisationer m.fl., och som leds av kommissionen. Denna plattform tillskrevs ett stort värde i vitboken. Sverige verkade för att på ett nationellt plan tillämpa plattformsmöten (dialoger) enligt EU:s modell och genomförde därför en hearing med bl.a. branschen och andra centrala aktörer i mars. Hearingen bidrog till att poängtera att alla berörda aktörer behövs för att främja sundare kostvanor och en ökad vardagsmotion.

Vid EPSCO-rådet i maj antogs slutsatser om nutrition och fysisk aktivitet. Rådsslutsatserna lyfter bl.a. fram betydelsen av en jämvikt mellan individuellt ansvar och samhällets ansvar samt det civila samhällets viktiga roll för en balans mellan goda matvanor och rimlig grad av fysisk aktivitet.

En högnivågrupp för kost och fysisk aktivitet etablerades som en följd av kommissionens vitbok. Högnivågruppen kan bli ett viktigt nav inom EU-strukturen för att lägga mer politisk vikt vid att främja sundare kostvanor och öka graden av fysisk aktivitet. Dess funktion och innehåll fastställdes i rådsslutsatser som antogs vid EPSCO-rådet i december. Rådsslutsatserna ska ses mot bakgrund av vitboken från kommissionen och ska medverka till att vitbokens strategi omsätts i handling.

25.5 Förebyggande av skador

EPSCO-rådet antog under våren en rekommendation om förebyggande av skador och främjande av säkerhet. Bakgrunden till rekommendationen är det stora antalet personer som dör eller får men till följd av skador

varje år. Genom att våra levnadsmiljöer, produkter och tjänster skulle göras säkrare skulle skador undvikas. Därför bedömde man att det var nödvändigt att utveckla nya uppgifter och att inrätta ett övervaknings- och rapporteringssystem som gav jämförbar information om skador inom EU, vilket förhoppningsvis ska kunna hjälpa medlemsstaterna att utveckla sin nationella politik byggd på utbyte av goda erfarenheter. För att få bra underlag för skadedata såväl för hälso- som produktsäkerhetsarbetet ser Sverige gärna att fler medlemsstater håller och återinför sin insamling av skadeuppgifter.

25.6 Rådsslutsatser om hiv/aids

År 2001 hölls en särskild session om hiv/aids i FN:s generalförsamling där ledare från alla världens länder ställde sig bakom en deklaration, om behovet av omedelbara åtgärder för att bekämpa hiv/aids och dess följdverkningar s.k. UNGASS-deklarationen. Under 2006 hölls ett uppföljningsmöte i New York om deklarationen. Medlemsstaterna rapporterade då sina nationella genomföranden av den.

I maj 2007 antog EPSCO-rådet rådsslutsatser om hiv/aids. Där bekräftade man alla tidigare deklarationer och förpliktelser om hiv/aids. Rådsslutsatserna och dess deklaration grundades av en ministerkonferens som anordnades av det tyska ordförandeskapet i mars 2007 i Bremen. Viktigast för Sverige var att lyfta fram tidigare överenskommelser, främst UNGASS-deklarationen och särskilt att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) var tillgodosedda i slutsatserna.

25.7 Narkotikafrågor

Sveriges övergripande strategi för det europeiska narkotikasamarbetet är att arbeta för en balanserad narkotikapolitik med insatser som syftar till att både minska efterfrågan och utbudet av narkotika samt att värna subsidiaritetsprincipen när det gäller det nationella ansvaret för narkotikapolitiken.

Programmet för narkotikaförebyggande och information

Under året antogs ett nytt program för narkotikaförebyggande och information. För att utveckla det drogförebyggande arbetet avsattes 21 miljoner euro för perioden 2007–2013.

Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk

År 1993 beslutade EU att inrätta ett centrum för att följa narkotika-utvecklingen inom unionen. Uppgiften för Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk är att ta fram tillförlitliga och jämförbara data över narkotikautvecklingen inom unionen. En årsrapport presenteras i november varje år och så har även skett under 2007, se länken: <http://annualreport.emcdda.europa.eu>.

26 Hälso- och sjukvård

Inom hälso- och sjukvårdsområdet finns flera olika sakfrågor som hanteras på gemenskapsnivå och som på olika sätt påverkar Sverige. Trots att hälso- och sjukvårdsområdet huvudsakligen utgör nationell kompetens är det viktigt att medlemsstaterna samarbetar och utbyter erfarenheter kring relevanta hälso- och sjukvårdsfrågor. Detta gäller samtliga frågor som berörs i detta kapitel och inte minst de frågeställningar som medlemsstaterna inom unionen delar till följd av gränsöverskridande vårdssituationer.

26.1 Rådets rekommendation om cancerscreening

Rådets rekommendation (dok 2003/878/EG) om cancerscreening följdes upp under året genom att medlemsstaterna besvarat ett frågeformulär. Kommissionen lämnade sedan rapporter utifrån den information medlemsstaterna lämnat. Rapporterna omfattade information om genomförande, effektivitet och bedömning när det gällde behovet av uppdatering och revidering. Cancer är en prioriterad fråga av det slovenska ordförandeskapet under våren 2008.

26.2 Migration och hälsa

Det portugisiska ordförandeskapet valde migration och hälsa som ett huvudtema under hösten. Portugal ordnade en ministerkonferens på temat i september och slutsatserna från denna konferens utgjorde en utgångspunkt för rådsslutsatser på området.

Slutsatserna handlade om migranters hälsa i ett brett perspektiv, både vad gäller tillgång till hälso- och sjukvård men också om hur deras hälsosituation påverkas av andra faktorer i samhället. Situationen för migranter skiljer sig väsentligt åt i medlemsstaterna. Frågan har därför i vissa delar varit politiskt känslig och krävt flera förhandlingsomgångar och kompromisser.

Flera medlemsstater, däribland Sverige, påpekade att det är viktigt att hänsyn tas till den lagstiftning och praxis som gäller i medlemsländerna. I den slutliga versionen av slutsatserna slogs också fast att den nationella lagstiftningen och praxisen ska vara utgångspunkten för vad som inkluderas i hälso- och sjukvård för migranter. Sverige ställde sig bakom dessa slutsatser.

26.3 Förordning om läkemedel för avancerad terapi

Den 10 december publicerade kommissionen förordningen om läkemedel för avancerad terapi. Avancerade terapier är ett samlingsbegrepp för läkemedel för genterapi eller somatisk cellterapi samt för

vävnadstekniska produkter. Somatisk cellterapi innebär att celler som skadats eller saknas ersätts, och vävnadsteknik som används för att återställa vävnader eller organ som skadats eller drabbats av en sjukdom. Brosk, ben, hud och nerver kan återställas med hjälp av denna teknik. Förordningen är avsedd att harmonisera tillträdet till marknaden av produkter för avancerade terapier genom att skapa ett skraddarsytt och heltäckande regelverk för godkännande, kontroll och övervakning av dessa produkter. Godkännande, kontroll och övervakning kommer att ske vid den europeiska läkemedelsmyndigheten, EMEA, där en ny kommitté för avancerade terapier kommer att inrättas. Förordningen har även som mål att främja konkurrenskraften hos europeiska företag verksamma inom området.

26.4 Direktiv om ändring av medicinteknikdirektiven

Den 21 september publicerade den europeiska kommissionen ändringsdirektiv 2007/47/EG med syfte att ändra direktiven om medicintekniska produkter och om aktiva medicintekniska produkter för implantation. Inriktningen på direktivet var att ta fasta på de erfarenheter som samlats sedan det medicintekniska regelverket antogs 1993. Bland annat ändrades definitionen av en medicinteknisk produkt så att programvara, när denna är avsedd för diagnostiska och eller terapeutiska ändamål, under vissa omständigheter kan komma att omfattas. Dessutom skärptes kraven för kliniska prövningar av medicintekniska produkter. Genom en parallell ändring av direktiv 98/8/EG om biocidprodukter (kemisk bekämpningsprodukt) klargjordes dessutom tillämpningsområdet i förhållande till medicintekniska produkter för in-vitro (utanför kroppen) diagnostik genom att dessa uteslöts från biociddirektivets tillämpningsområde.

26.5 Ramverk för hälso- och sjukvårdstjänster

Under 2007 avslutades den samrådsprocess som kommissionen startade under hösten 2006 om hur hälso- och sjukvårdstjänster bör hanteras på gemenskapsnivå. Samrådsprocessen visade att medlemsstaterna ser ett behov av att ha ett regelverk på gemenskapsnivå som klargör förutsättningarna för gränsöverskridande hälso- och sjukvårdssituationer. Sverige ställde sig positivt till en reglering på området och betonade i samrådsprocessen att det var viktigt att hälso- och sjukvården fortsätter att vara ett nationellt ansvar. Sverige ansåg att hälso- och sjukvården inom unionen skulle baseras på grundläggande värden och principer med respekt för fördragets bestämmelser om den fria rörligheten för tjänster och personer. Kommissionen väntades presentera ett direktivförslag om reglering av hälso- och sjukvårdstjänster i slutet av 2007. Detta blev dock uppskjutet på obestämd tid.

Kommissionen lämnade i maj ett meddelande, (KOM(2007) 275) om organdonation och transplantation. Meddelandet lyfter fram tre problem. De handlar om hur man ska garantera kvalitet och säkerhet när det gäller organdonation och transplantation, bristen på organ och frågan om illegal handel (trafficking) med organ. Kommissionen föreslog att en handlingsplan skulle utarbetas för att bl.a. öka tillgängligheten på organ och för fördjupat samarbete på området, och att handlingsplanen skulle kompletteras av en europeisk ramlagstiftning innehållande minimiregler för kvalitet och säkerhet.

Kommissionen påbörjade, tillsammans med en expertgrupp, arbetet med en handlingsplan och planerar att under hösten 2008 presentera resultatet av detta arbete samt ev. ett direktiv på området. Hälsorådsarbetsgruppen har tagit fram rådsslutsatser utifrån kommissionens meddelande vilka antogs av EPSCO-rådet den 6 december.

26.7 Högnivågruppen om hälso- och sjukvård

År 2004 etablerades en högnivågrupp för hälso- och sjukvårdsfrågor under kommissionen. Gruppen består av ett antal undergrupper som fortsatt sitt arbete under 2007. I grupperna Hälso- och sjukvårdspersonalens rörlighet och Gränsöverskridande vård har arbetet inte varit lika aktivt som i övriga grupper varför arbetet i dessa inte tas upp här.

Europeiska referenscentrum för högspecialiserad vård

Gruppens syfte är att undersöka på vilka sätt EU:s medlemsstater kan öka samarbetet kring den högspecialiserade hälso- och sjukvården. Arbetet har under året inriktats mot sällsynta sjukdomar. I ett pilotprojekt har initiativ tagits till ett antal europeiska nätverk som ska samarbeta kring vissa diagnoser/behandlingar. Kommissionen initierade under hösten ett offentligt samråd om det europeiska samarbetet kring sällsynta sjukdomar. Här uppmärksammas utöver tillskapande av nätverk och nationella referenscentra bl.a. orphan drugs (sär läkemedel) och gentester. Svar ska lämnas till kommissionen i februari 2008.

Patientsäkerhet

I arbetsgruppen om patientsäkerhet har inriktningen under året varit att ta fram rekommendationer om patientsäkerhet för att dessa skulle antas av högnivågruppen. I rekommendationerna föreslogs att ett europeiskt nätverk om patientsäkerhet skulle bildas och arbetsgruppen identifierade ett antal viktiga frågor på patientsäkerhetsområdet som medlemsstaterna nationellt bör arbeta vidare med. Det handlade bl.a. om att stärka och engagera medborgare och patienter i patientsäkerhetsarbetet, utveckla säkerhetskultur och ledning inom hälso- och sjukvården och att utveckla effektiva system för lärande och rapportering. Sverige välkomnade särskilt utbytet av erfarenheter mellan medlemsstater och organisationer i

syfte att stärka patientsäkerheten och såg, bl.a. mot bakgrund av den gränsöverskridande hälso- och sjukvården som bedrivs inom Europa, ett mervärde i att frågan delvis skulle drivas på europisk nivå. Skr. 2007/08:85

26.8 Pilotprojekt för gränsöverskridande e-hälsotjänster inom EU

Samarbetet på e-hälsoområdet syftar till att förbättra patientsäkerheten vid vård och behandling i annan medlemsstat genom att nödvändig information kan överföras elektroniskt mellan vårdgivare inom hela EU. Under året blev arbetet mer intensivt och konkret. Tretton medlemsstater ansökte gemensamt hos kommissionen om att initiera ett storskaligt pilotprojekt kring införandet av konkreta e-hälsotjänster över nationsgränserna.

Projektet omfattar möjligheten att skicka elektroniska läkemedelsrecept över nationsgränserna, samt att göra den viktigaste journalinformationen tillgänglig vid akut och planerad vård i annan medlemsstat.

Medlemsstaternas ansökan kommer att behandlas av kommissionen under våren 2008, och projektet planeras att löpa under perioden 2008–2011. Sverige fick medlemsstaternas förtroende att vara projektkoordinator om ansökan beviljas. EU-projektet ligger väl i linje med de nationella projekt som landstingen nu gemensamt arbetar med. Rollen som projektkoordinator ger också Sverige goda möjlighet att påverka en kommande europeisk standard för hur patientrelaterad information ska överföras mellan länder.

26.9 Läkemedelsforum

Forumet som inrättades 2005 av kommissionen fick i uppgift att arbeta med den europeiska läkemedelsindustrins konkurrenskraft och närstående folkhälsofrågor. Under forumet finns tre arbetsgrupper som arbetar med information till patienter, prissättning och subvention av läkemedel samt läkemedels relativa effekt. Det andra ministermötet ägde rum i juni i Bryssel. Sverige deltog aktivt i de tre arbetsgrupperna under året och arbetet fortsätter under 2008.

DEL 6 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR

27 Inre marknads utveckling

Sverige ser EU:s inre marknad som en central och självklar tillgång för unionens tillväxt och i den globala ekonomin. Sverige verkar för att säkerställa en mer central plats för den inre marknaden i den övergripande EU-politiken för hållbar tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Den pågående översynen av den inre marknaden är ett viktigt tillfälle att undanröja kvarstående svagheter och frigöra den inre marknadens fulla potential. Sverige överlämnade i juli månad sitt bidrag i översynsarbetet till Europeiska kommissionen.

27.1 Översynen av den inre marknaden

Under året har översynen av den inre marknaden pågått. Översynen är ett initiativ från kommissionen som grundar sig i behovet av att bättre kommunicera EU:s fördelar till medborgarna. Översynen görs mot bakgrund av behovet av att utveckla den inre marknaden och undanröja kvarstående hinder för att skapa bättre marknader och fler fördelar för medborgare, företag, arbetstagare och konsumenter. Den inre marknaden måste kunna möta förändringar som följer av globaliseringen, strukturella förändringar och ett större och mer mångfacetterat EU.

Sverige överlämnade i juli månad sitt bidrag om den framtida inre marknaden till kommissionen. Det svenska bidraget understryker den inre marknadens betydelse för sysselsättning och tillväxt i EU och för unionens förmåga att hävda sig i globaliseringen. För att få till stånd en välfungerande inre marknad är det viktigt att principerna och reglerna för den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och personer tillämpas och efterlevs bättre. Sverige vill med hjälp av översynen föra den inre marknaden högre upp på den politiska dagordningen och verka för ett mer långsiktigt genomslag för den inre marknaden i skapandet av en övergripande EU-politik för hållbar tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Den 20 november antog kommissionen sin slutliga rapport om ”En inre marknad för 2000-talet”. Rådet kommer därefter att behandla och anta slutsatser om rapporten. Sverige vill att det arbetet leder till fastställandet av en långsiktig tidtabell med återkommande uppföljning av arbetet för att förbättra den inre marknaden.

27.2 Administrativt samarbete – IMI och SOLVIT

Det administrativa samarbetet mellan medlemsländerna blir allt viktigare för genomförande och efterlevnaden av den gemensamma EU-lag-

stiftningen och för att få till stånd en välfungerande inre marknad. Under kommissionens ledning har därför ett informations- och kommunikationssystem för myndigheter i EU tagits fram, Internal Market Information System (IMI). Under året har kommissionen arbetat med att förbereda IMI för att kunna tillämpas på direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer (2005/36/EG). Vid årsskiftet 2007/2008 prövas informationsutbyte mellan myndigheter, med hjälp av IMI, på fyra av yrkena i direktivet. Under 2008 kommer arbetet fortsätta med att vidareutveckla IMI, dels för detta direktiv, men också för tjänstedirektivet, så att kraven i direktivet om ett administrativt samarbete på elektronisk väg kan uppfyllas. Kommerskollegium har under året utsetts till nationell samordnare för IMI i Sverige.

SOLVIT-nätverket är efter fem år ett etablerat nätverk för att lösa handelshinder på den inre marknaden. Antalet ärenden ökar varje år och under 2007 har omkring 140 ärenden inkommit i Sverige varav ca 80 ärenden berör Sverige och svenska bestämmelser. Hinder för personrörligheten domineras av problem med socialförsäkringar och uppehållstillstånd. För företagen är fortfarande de tekniska handelshindren vanligast, följt av skatter och hinder av fri rörlighet av tjänster.

Sverige prioriterar arbetet med att genomföra och utveckla det administrativa samarbetet på den inre marknaden, IMI och SOLVIT.

27.3 Associationsrätt

Under sommaren antogs direktivet om aktieägares rättigheter. Direktivet trädde i kraft den 3 augusti och ska vara genomfört i nationell lagstiftning senast den 3 augusti 2009. Direktivet syftar till att göra det lättare för aktieägare i börsnoterade bolag att utnyttja sina rättigheter över nationsgränserna. Direktivet innehåller bl.a. miniminormer för

- tiden för kallelse till bolagsstämma och kallelsens innehåll,
- aktieägares initiativrätt,
- rätten att delta i stämma genom ombud eller genom elektronisk uppkoppling,
- aktieägarens rätt att rösta per brev och rösträkning.

Kommissionen har under året utfärdat ett meddelande om ett förenklat företagsklimat på områdena bolagsrätt, redovisning och revision (se faktapromemoria 2006/07:FPM114). Meddelandet är ett led i kommissionens arbete med att minska företagens administrativa börda och innehåller förslag till åtgärder på främst bolagsrättens och redovisningsrättens områden. Meddelandet har diskuterats i rådets arbetsgrupp för bolagsrätt. I slutet av året antog konkurrenskraftsrådet slutsatser i vilka rådet ställde sig bakom meddelandets allmänna inriktning. Sverige har i förhandlingarna fört fram standpunkten att meddelandet har en bra inriktning och att det utgör en utmärkt utgångspunkt för en diskussion om hur EG:s bolagsrättsliga direktiv kan reformeras.

Under året har kommissionens expertgrupp för bolagsrätt träffats ett antal gånger för att diskutera bl.a. vad som framöver bör prioriteras på

bolagsrättens område. Inom ramen för expertgruppen har exempelvis en studie om sambandet mellan ägande och kontroll i bolag diskuterats. I studien kartläggs vilka avvikelser som förekommer i olika medlemsstater från principen om proportionalitet mellan graden av ägande i ett bolag och graden av kontroll. Studien tar sikte på bl.a. den svenska modellen med A- och B-aktier. Sverige har argumenterat för att studien inte ger stöd för några lagstiftningsåtgärder från EU:s sida. Såvitt kan bedömas är det f.n. inte aktuellt med några ytterligare initiativ från kommissionen i dessa frågor.

27.4 Redovisnings- och revisionsfrågor

Kommissionen har i enlighet med förfarandet i den så kallade IAS-förordningen ([EG] nr 1606/2002) fortsatt att anta reviderade internationella redovisningsstandarder och tolkningsmeddelanden för tillämpning av börsnoterade europeiska företag. Redovisningsstandarderna publiceras löpande i EU:s officiella tidning, EUT. I genomförandekommittén, som består av representanter från medlemsstaterna och av kommissionen i egenskap av ordförande, har det även fortlöpande utbytt information i frågan.

I enlighet med det åttonde bolagsrättsliga direktivet om lagstadgad revision som antogs under 2006 (se faktapromemoria 2003/04:FPM106) har det inrättats en genomförandekommitté för revisionsfrågor. I kommittén har under året diskuterats bl.a. ett utkast till ny rekommendation om kvalitetskontroll och samarbetet med amerikanska myndigheter på tillsynsområdet.

I december 2007 antog kommissionen en förordning om tredje länders redovisningsstandarders likvärdighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS). Förslaget innehåller bl.a. bestämmelser om en mekanism för att fastställa likvärdigheten hos tredje länders redovisningsstandarder med IFRS samt villkor för när tredje länders redovisningsstandarder kan, under en övergångsperiod, accepteras.

27.5 Förpackningsstorlekar

Ett nytt direktiv om fastställande av bestämmelser för färdigförpackade varors nominella mängder antogs i september. Direktivet innebär en betydande avreglering som kommer att förhindra medlemsstaterna från att på egen hand lagstifta om storlek och mängd utöver de EU-bestämmelser som redan finns för ett litet antal varor. Genom att upphäva nuvarande bestämmelser för nästan samtliga produkter för dagligvaror (stora skillnader har funnits eftersom harmonisering varit frivillig) och genom att samla bestående bestämmelser i ett enda direktiv, kommer konkurrensen och konsumenternas valmöjligheter att förbättras väsentligt. Direktivet ska börja tillämpas i medlemsstaterna senast i april 2009.

28 Fri rörlighet för varor

Sverige ger hög prioritet åt ansträngningarna att se över och modernisera ramverket för varors rörlighet på den inre marknaden, såväl på det harmoniserade som det icke-harmoniserade området.

28.1 Moderna tullförfaranden

Kommissionen lade den 30 november 2005 fram två förslag till Europaparlamentet och rådet, dels om en revidering av förordningen om gemenskapens tullkodex (KOM(2005) 608), dels om beslut om en papperslös miljö för tullen och handeln, så kallad e-tull. (KOM(2005) 609). Förslagen förhandlades fram under första hälften av året i rådsarbetsgruppen för tullunionen och Europaparlamentets behandling av de båda förslagen ägde rum under hösten. Beslutet om en papperslös miljö för tullen och handeln antogs slutligt i december 2007. När det gäller gemenskapens tullkodex förväntas Europaparlamentet fatta beslut inom ramen för sin andra läsning i början av 2008.

Kommissionen lade den 22 december 2006 fram förslag till en ändring av förordningen om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas myndigheter. Avsikten var att anpassa bestämmelserna till den förändrade miljö, i vilken arbetet mot bedrägerier, (som strider mot gemenskapens tull- och jordbrukslagstiftning sker), särskilt mot bakgrund av den ekonomiska brottslighetens alltmer gränsöverskridande och mångskiftande karaktär. Syftet var att ytterligare stärka samarbetet mellan medlemsstaterna, (mellan dessa och kommissionen) samt lägga större vikt vid de operativa inslagen i samarbetet. Även detta förslag förhandlades i rådsarbetsgruppen för tullunionen under hösten 2007 och Europaparlamentet förväntas behandla förslaget i början av 2008.

28.2 Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning och översynen av den nya metoden

Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning utgör det centrala instrumentet för att undanröja tekniska handelshinder, så varor som uppfyller de harmoniserade kraven får tillträde till hela EU-marknaden. Under 2007 har sju nya direktiv med krav på varor publicerats. Kommissionen antog 45 direktiv om ändring av befintliga direktiv med varukrav. Bland direktiven kan nämnas det nya om helfordons-godkännande av motorfordon. Med detta direktiv utvidgas EG-typgodkännandet till att även omfatta lastfordon och släpvagnar, tidigare kunde endast personbilar EG-typgodkännas. Vidare möjliggör det nya direktivet att man för komponenter i fordon kan hänvisa direkt till de specifikationer som utarbetas av FN:s ekonomiska kommission för Europa. Ett annat nytt direktiv som antagits under året handlar om utsläppande på marknaden av pyrotekniska artiklar som antogs den 23 maj.

Antalet nya direktiv sjunker emellertid fortlöpande, då arbetet mer och mer inriktas på att modernisera befintlig lagstiftning. I moderniseringsarbetet avvaktar man dock i många fall den översyn som pågår av den nya metoden.

Nya metoden är ett centralt instrument för att främja fri rörlighet för varor inom EU. Under åren har ca 25 olika direktiv antagits som helt eller delvis följer principerna i den nya metoden. År 2002 påbörjades en horisontell översyn av nya metoden, som bl.a. syftar till att komma till rätta med de olikheter i definitioner, begrepp och tillämpning som har uppstått under årens lopp. Förslagen innehåller också viktiga förbättringar och förstärkningar för att nå en väl fungerande inre marknad för produkter som uppfyller gällande krav, t.ex. om säkerhet.

Kommissionen presenterade i februari 2007 två förslag till rättsakter, ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om krav för ackreditering och marknadsövervakning i samband med saluföring av produkter, (KOM(2007) 37 slutlig) och ett förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en gemensam ram för saluföring av produkter (KOM(2007) 53 slutlig). De har under 2007 behandlats i rådet.

Sverige välkomnar kommissionens förslag överlag. De bidrar till enhetligare regler, förbättrad marknads kontroll i hela Europa, ett tydligare ansvar för de ekonomiska aktörerna i hela distributörskedjan och ett gemensamt europeiskt system för ackreditering av organ som utför bedömning av överensstämmelse (t.ex. certifieringsorgan).

28.3 Ömsesidigt erkännande av varor

Kommissionen presenterade i februari 2007 förslag till Europaparlamentets och rådets förordning som syftar till att reglera rättigheter och skyldigheter mellan nationella myndigheter och ekonomiska aktörer som vill sälja produkter som är lagligen saluförda i en medlemsstat till en annan medlemsstat (KOM(2007) 36 slutlig). Förslaget kallas i Sverige för varuförordningen, och ska reglera själva förfarandet – processordningen – om avsteg från principen om ömsesidigt erkännande ska göras, dvs. om en produkt ska anpassas, återkallas, eller stoppas.

Bakgrunden till förordningen är att principen om ömsesidigt erkännande inte fungerar tillfredsställande eftersom kunskap om regelverket saknas. Det leder till att företag avstår från att sälja produkter eller väljer att anpassa sina produkter enligt mottagarlandets krav. Principen om ömsesidigt erkännande av varor är en grundläggande princip som innebär att en vara som lagligen tillverkats eller finns på marknaden i ett land i unionen ska även få säljas i andra länder utan att behöva anpassas. Att principen inte tillämpas fullt ut kostar näringslivet stora belopp varje år och minskar konkurrenskraften och motverkar handeln inom EU. Förslaget har förhandlats löpande under 2007 i rådet.

Direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter samt föreskrifter om informationssamhällets tjänster (98/34/EG) innehåller en procedur för granskning på europeisk nivå av nationella förslag till regler. Förfarandet syftar till att motverka handelshinder och olämpligt utformade regler, särskilt med beaktande av ömsesidigt erkännande.

Under 2007 anmäldes 752 förslag i EU och i övriga länder med vilka EU har avtal om 98/34/EG. Anmälningarna resulterade i cirka 200 reaktioner i form av kommentarer och cirka 100 detaljerade utlåtanden (skarpare reaktion med förlängd frysningstid som följd). Sverige anmälde 64 förslag vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Femton av de svenska förslagen visade sig problematiska och utlöste detaljerat utlåtande i ett fall och kommentarer i fjorton fall. De områden som var föremål för reaktionerna var transport, miljö, livsmedel och jordbruk, telekommunikationer, hälsofarliga varor och strålskydd.

Sverige utnyttjade inte sin möjlighet att reagera på förslag från andra medlemsstater i mer än fem fall. Proceduren erbjuder goda möjligheter att granska andra medlemsstaters förslag. Dessa översätts i normalfallet till alla officiella språk i EU.

De sektorer som föranledde flest anmälningar i EU var byggprodukter och livsmedels- och jordbruksprodukter. Informationssamhällets tjänster ledde bara till 36 anmälningar. När gemenskapen lämnade synpunkter till EES-länder var det Norge som fick ta emot flest reaktioner och det berörda området var främst kemiska produkter.

Under året behandlades flera ärenden i svensk domstol med anknytning till 98/34/EG. Om anmälningsplikten inte uppfylls leder det nämligen till att regeln i fråga inte är tillämplig i nationell rätt och skadestånd kan bli följden.

28.5 Standardisering

Standarder är frivilliga, privaträttsliga dokument utarbetade av intressenterna inom berört område; tillverkare, handel, myndigheter och organisationer. Den nya harmoniseringsmetoden innebär att standarder även ges en viktig roll i lagstiftningsarbetet. Kommissionen ger, efter att ha hört medlemsstaterna, de europeiska standardiseringsorganen uppdrag att utarbeta standarder som EU kan använda. Möjligheten att ge sådana uppdrag – mandat – återfinns i direktiv 98/34/EG.

Förutom den nya metoden, används standardisering inom ett flertal andra varu- och tjänsteområden, varav det allmänna produktsäkerhetsområdet är ett av de viktigare. Standarder har dessutom en viktig roll under direktiven om offentlig upphandling.

På EU-nivå pågår en översyn av IT-standardiseringen och av standardisering i förhållande till innovation. Båda dessa processer väntas få betydelse för utvecklingen av europeisk standardisering. Under året färdigställdes en utredning om IT-standardisering (SOU 2007:47) och ett tilläggsuppdrag om standarder och innovation (SOU 2007:83). Tilläggs-

uppdraget är ett led i ett departementsövergripande arbete med en Skr. 2007/08:85 riksdagsskrivelse om standardiseringens roll för handel och tillväxt.

28.6 Klassificering och märkning av kemikalier

I syfte att underlätta den globala handeln med kemikalier samtidigt som en hög skydds nivå för människor och miljö upprätthålls har FN beslutat införa globalt harmoniserat system (GHS) för klassificering och märkning av kemikalier. GHS antogs formellt i juli 2003 samtidigt med en rekommendation till världens länder om att införa GHS i de nationella regelverken.

Kommissionen lade i juli ett förslag till förordning för att införa systemet i EU:s lagstiftning (se faktapromemoria 2007/08:FPM2). Regeringen ställer sig positiv till förordningen men anser att det finns flera områden där den kan förbättras. I förhandlingarna har Sverige bl.a. verkat för att samtliga faroklasser och farokategorier som ingår i GHS även ska införas i EU:s lagstiftning utom i de fall där särskilda undantag medges enligt GHS. Sverige anser även att kategorin akut giftighet bör införas med tillämpning på konsumentprodukter, där motivet i första hand är att skydda barn eftersom de utgör en särskilt utsatt grupp när det gäller risker med kemikalier i hemmet.

Sverige verkar även för att förordningen ska omfatta märkningskrav för långlivade, bioackumulerande och giftiga ämnen (PBT) samt mycket långlivade och mycket bioackumulerande ämnen (vPvB) som uppfyller kriterierna i Reach-förordningen samt direktiven för bekämpningsmedel. Dessutom bör märkningskraven för ämnen och beredningar som skadar ozonskiktet också omfatta märkning med symbol (piktogram). Frågan har under hösten behandlats i rådsarbetsgruppen för teknisk harmonisering och till rådet för konkurrenskraft i november gav ordförandeskapet en lägesbeskrivning. I samband med detta har GHS behandlats i EU-nämnden. Frågan kommer att fortsätta att behandlas i rådsarbetsgruppen under våren 2008.

28.7 Offentlig upphandling

EG-direktiven om offentlig upphandling (2004/18) och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (2004/17) skulle ha genomförts senast den 31 januari 2006. Sverige överlämnade en proposition under hösten till riksdagen med förslag till lag om offentlig upphandling och lag om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Lagarna ska enligt propositionen träda i kraft den 1 januari 2008. På grund av förseningen av genomförandet har kommissionen den 1 juni ansökt om att väcka talan i EG-domstolen.

Ett direktiv med ändring av de två rättsmedelsdirektiven (89/665/EEG och 92/13/EEG) på upphandlingsområdet antogs av ministerrådet i november. Det nya direktivet innehåller bestämmelser som gör det möjligt för leverantörer att få till stånd prövning av upphandlande myndigheters eller enheters beslut och att komma tillrätta med olaglig

direktttilldelning av upphandlingskontrakt. Sverige har stött de föreslagna ändringarna. Tiden för genomförande av direktivet är två år. Skr. 2007/08:85

Kommissionen har med medlemsstaterna diskuterat lagstiftning på det försvars- och säkerhetsområdet. Sverige har uttryckt stöd för idén med ett nytt direktiv.

29 Fri rörlighet för tjänster och kapital

Tjänstedirektivet är centralt i arbetet med att stärka den inre marknaden. Ett effektivt genomförande betyder att en mängd legala och administrativa hinder kan undanröjas. Det skapar goda förutsättningar för en ökad tjänstehandel i Europa. Sverige avser att genomföra direktivet i tid, med effektivitet och på ett sätt som garanterar enklare förfaranden för både tjänsteutövare och myndigheter. Arbetet med att skapa en inre marknad för finansiella tjänster inom EU har pågått under lång tid. Viktiga steg har tagits för att möjliggöra en effektiv gränsöverskridande handel. Det kan dock konstateras att EU:s finansiella sektor fortfarande i viss utsträckning fungerar som nationella marknader med olika hinder, problem och kostnader förenade med handel över gränserna. En integrerad finansiell marknad inom EU är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Europa, inte bara för de finansiella instituten utan även för små och medelstora företag samt allmänheten främst i egenskap av arbetstagarer, sparare och framtida pensionärer.

29.1 Tjänstedirektivet

Tjänstedirektivet, som antogs i december 2006, anger vilka regler och villkor som ska gälla för tillfällig tjänsteutövning och etablering för tjänsteföretagare i EU. Direktivet syftar till att göra det lättare för tjänsteleverantörer att erbjuda sina tjänster i ett annat EU-land och ålägger bl.a. medlemsstaterna att inrätta gemensamma kontaktpunkter genom vilka tjänsteutövarna ska kunna fullgöra olika förfaranden och formaliteter samt få information om villkor för tjänsteutövning. Tjänstemottagarnas rättigheter ska också stärkas. Regeringen anser att direktivet kan bidra till ökad tillväxt och sysselsättning samt stärka konkurrenskraften för både Sverige och EU.

Samtliga länder inom EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska senast den 28 december 2009 ha genomfört direktivet i sin lagstiftning. Under 2007 påbörjade Regeringskansliet arbetet med att genomföra direktivet i Sverige.

Genomförandet innebär bl.a. att medlemsstaterna ska kartlägga vilka etableringskrav eller andra krav som ställs för tjänster som tillhandahålls över medlemsstaternas gränser och undanröja omotiverade krav. Tjänstedirektivet fastställer även att medlemsstaterna dels ska inrätta gemensamma kontaktpunkter som tjänsteleverantörer och tjänstemottagare kan vända sig till, dels att man ska kunna kommunicera enkelt, på distans och elektroniskt med kontaktpunkter och med berörda

myndigheter. Detta medför flera administrativa och organisatoriska åtgärder. Skr. 2007/08:85

Sverige medverkar också aktivt i kommissionens expertgrupp för genomförandet av tjänstedirektivet samt bevakar genomförandet i andra medlemsstater. På svenskt initiativ har ett nordiskt-baltiskt samarbete etablerats.

Under våren 2008 kommer en departementspromemoria att utarbetas. En lagrådsremiss förutses under hösten 2008 och en proposition planeras att överlämnas till riksdagen under våren 2009.

29.2 Fri rörlighet för finansiella tjänster

Direktivförslag med nya rörelseregler för försäkringsföretag (Solvens II)

I juli 2007 lade kommissionen fram ett förslag om rätten att etablera och driva försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (KOM(2007) 361) (Solvens II). Förslaget är ett samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen och tillsynskommittén på försäkringsområdet (CEIOPS). Det är ett ramdirektiv utarbetat enligt Lamfalussymodellen. Förslaget omfattar dels en konsolidering av tretton befintliga direktiv på försäkringsområdet, dels en reformering av solvensreglerna för försäkringsföretag. I förslaget finns bestämmelser om bl.a. värdering av tillgångar och skulder, kapitalkrav, företagsstyrning samt tillsyn och offentliggörande av information. Syftet med direktivet är att harmonisera försäkringsregleringen inom EU så att samma konkurrensmöjligheter skapas för försäkringsföretag i olika medlemsstater samt att skapa en mer framåtblickande och riskorienterad reglering som tar sin utgångspunkt i företagets verksamhet som helhet och som bygger på en mer förebyggande tillsyn än tidigare. Tanken är att försäkrings- och förmånstagarna ska skyddas samtidigt som man ska få till stånd en effektivare kapitalallokering och få ökad stabilitet på marknaden.

Förslaget har varit föremål för intensiva förhandlingar i rådsarbetsgruppen under hösten.

Sverige hade en generellt positiv inställning till förslaget och välkomnade en reformering av solvensreglerna i och med att man därmed skulle uppnå en högre grad av riskkänslighet och proaktiv tillsyn inom försäkringsområdet. Sverige förordade även Lamfalussymodellen med ramdirektiv på nivå I och genomförandeåtgärder på nivå II.

Förslaget är omdiskuterat i vissa delar, bl.a. för grupper av försäkringsföretag med verksamhet i flera olika medlemsstater och hur tillsynen ska fördelas mellan tillsynsmyndigheterna i de olika medlemsstaterna. Vidare är föreslagna beräkningsmodeller för fastställande av olika kapitalkrav föremål för diskussioner.

I september överlämnades en faktapromemoria (2006/07:FPM117) till riksdagen och regeringen samrådde med finansutskottet i oktober med anledning av förslaget.

Det slutliga direktivet beräknas vara färdigförhandlat under 2008 för att kunna antas av Europaparlamentet och rådet i början av 2009. Direktivet ska vara genomfört hösten 2012.

Europeiska värdepapperskommittén och Europeiska värdepappers-tillsynskommittén

Medlemsstaternas genomförande av direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID) har varit en återkommande diskussionspunkt vid europeiska värdepapperskommitténs möten liksom åtgärder för att förbättra clearing och avveckling inom EU. Även för den europeiska värdepapperstillsynskommittén har genomförandet av MiFID medfört mycket arbetet.

Antagande av genomförandeåtgärder som rör UCITS-direktivet

Kommissionen antog i mars 2007, efter omröstning i europeiska värdepapperskommittén i januari 2007, ett direktiv om genomförandeåtgärder som rör direktivet om fondföretag (UCITS). Kommissionens direktiv (2007/16/EG) klargör vilka tillgångar som fondföretag får placera fondmedel i. Detta görs i syfte att säkerställa en enhetlig tillämpning av UCITS-direktivet. Kommissionens direktiv ska vara genomfört i svensk rätt senast den 23 mars 2008 och börja tillämpas den 23 juli 2008.

29.4 Bankmarknaden

Kommissionen arbetar för närvarande med en översyn av den inre marknaden för att se till att politiken är anpassad för 2000-talet. I april 2007 presenterade kommissionen en grönbok som syftar till att förbättra förståelsen för de problem som konsumenterna och näringslivet stöter på i fråga om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag, och att fastställa omfattningen av och hindren för ytterligare initiativ inom detta område.

Grönboken följdes inte upp av en vitbok, vilket vanligtvis är fallet. Istället har grönboken och diskussionerna kring denna försett kommissionen med underlag till den rapport om översynen av den inre marknaden som presenterades i november 2007 (KOM(2007) 724). Kommissionen har i ett arbetspapper, som anslutits till nyss nämnda rapport, identifierat ett antal områden där initiativ kan behövas för att förbättra konkurrenskraften och effektiviteten på marknaden för finansiella tjänster för konsumenterna och mindre företag. Några exempel på sådana områden är:

- Bankkonton: Bankindustrin ska bjudas in till att, före halvårsskiftet 2008, via självreglering, sätta upp gemensamma regler inom EU för att förbättra möjligheterna att öppna och byta bankkonto.
- Finansiell skolning: Kommissionen har kommit med ett meddelande om finansiell skolning som behandlar olika sätt att förbättra kunskaperna om finansiella frågor bland EU:s invånare (KOM(2007) 808). Meddelandet innehåller även vissa riktlinjer om

finansiell utbildning, riktad till utbildningsväsendet inom medlemsstaterna. Skr. 2007/08:85

- Hypotekslån: En vitbok ska presenteras med förslag på hur produktutbud och konsumentskyddet kan förbättras på området.

Sverige ser positivt på att ett samråd sker i frågor kring finansiella tjänster för konsumenter och mindre företag på den inre marknaden och att kommissionen prioriterar bland möjliga initiativ på EU-nivå.

Ett direktiv om betaltjänster på den inre marknaden

2005 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv med reglering av de krav som ställs i samband med inhemska och gränsöverskridande betalningar inom EU. I mars 2007 ägde samråd rum med EU-nämnden. Rådet träffade den 27 mars en politisk överenskommelse om direktivet som antogs under hösten 2007. (Europaparlamentets och rådets direktiv [2007/64/EG] av den 13 november om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG). Det ska vara införlivat i medlemsstaterna före den 1 november 2009.

Direktivet ersätter bl.a. rådets direktiv 97/5/EG om gränsöverskridande betalningar och innebär en modernisering och skärpning av tidigare regler. I direktivet finns bestämmelser om bl.a. auktorisation, tillsyn, ansvarsregler, överföringstid och informationskrav. Regleringen innebär full harmonisering med möjlighet för medlemsstaterna att i några fall ha viss avvikande nationell lagstiftning. Syftet med direktivet är att undanröja kvarvarande lagliga hinder för skapandet av ett gemensamt betalningsområde inom EU. Betalningar till andra medlemsstater ska bli lika enkla, billiga och säkra som nationella betalningar. Konsumentskyddet ska stärkas och göras mer enhetligt. En effektivare och mer konkurrensutsatt betalmarknad kan dessutom antas medföra lägre kostnader för grundläggande banktjänster (se faktapromemoria 2005/06:FPM33).

30 Immaterialrätt

Immaterialrätten – upphovsrätt, patent, varumärken och formskydd – representerar betydande värden och har en nyckelfunktion i den globala ekonomin. Utvecklingen och förbättringen av systemen – såväl globalt, som inom EU och på hemmaplan – är ett centralt intresse för en kunskapsintensiv ekonomi som den svenska. Arbetet på immaterialrättsområdet är alltså starkt kopplat till främjandet av innovation och skapande och därmed till målet att främja tillväxt och sysselsättning.

Kommissionen bjöd under året in medlemsstaterna och andra intresserade parter att avge synpunkter på marknaden för licensiering av musik för försäljning på nätet. Kommissionens avsikt var att följa upp den rekommendation som utfärdades på området 2005. Sverige, som svarade på kommissionens inbjudan, var kritiskt till rekommendationen av flera skäl, bl.a. för att den tillkommit på ett bristfälligt underlag utan inflytande från rådet eller Europaparlamentet. Under året har möten hållits i den kontaktkommitté som inrättats för att följa upp genomförandet av det s.k. Infosocdirektivet. Vid dessa möten har framförallt kommissionens pågående första utredning av direktivet diskuterats.

30.2 Förslag om gemenskapspatent och gemenskapsdomstol

För att stärka EU:s konkurrenskraft pågår ett arbete sedan år 2000 med att förbättra patentsystemet i Europa. Projektet är ett viktigt inslag i Lissabonstrategin och syftar till att skapa ett enhetligt patentsystem för gemenskapen (gemenskapspatent) och inrätta en ny specialdomstol på EG-nivå.

Parallellt med förhandlingarna om ett gemenskapspatent har förhandlingar drivits utanför EU (inom den europeiska patentorganisationen, EPO). Förhandlingarna syftar till att skapa ett domstolssystem (European Patent Litigation Agreement, EPLA) för de befintliga europeiska patenten (europeiska patent meddelas enligt den Europeiska Patentkonventionen, EPC). Det finns gemenskapskompetens för vissa av de områden som omfattas av EPLA-förslaget. Förhandlingarna kan därför inte slutföras om inte gemenskapen deltar i dem.

Under 2007 återupptogs förhandlingarna inom EU om ett gemenskapspatent och en domstolslösning genom ett meddelande från kommissionen (KOM(2007) 165 slutlig). De förhandlingar som följde under 2007 på meddelandet var fokuserade på att först nå en överenskommelse om en domstolslösning. Domstolslösningen skulle gälla både för de befintliga europeiska patenten och ett framtida gemenskapspatent. Förhandlingarna omfattade också frågan om ett gemenskapspatent.

I förhandlingarna om en domstolslösning stödde Sverige i första hand att gemenskapen skulle delta i EPLA-förhandlingarna så att dessa kunde slutföras, som ett första steg mot ett gemenskapspatent. För närvarande finns dock inte tillräckligt stöd inom EU för att gemenskapen ska delta i EPLA-förhandlingarna. Sverige verkade därför för en kostnadseffektiv, högkvalitativ och samtidigt rättssäker kompromisslösning i domstolsfrågan. Kraven Sverige ställde innebär att språkregimen måste vara kostnadseffektiv samtidigt som grundläggande rättssäkerhetskrav upprätthålls. Domstolens organisation bör också möjliggöra en viss närhet till parterna.

Sveriges ståndpunkt när det gäller gemenskapspatentet är att EU behöver ett kostnadseffektivt, rättssäkert och högkvalitativt gemenskapspatent.

Under året hölls samråd med riksdagen vid ett tillfälle och information om förhandlingarna lämnades vid ytterligare två tillfällen. Förhandlingarna väntas fortsätta under 2008.

30.3 Varumärken

Kommissionens föreslog i slutet av 2006 att det skulle införas en ny modell för att bestämma vissa avgifter som byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och formgivning) tar ut för bl.a. ansökningar om registrering av gemenskapsvarumärken (KOM(2006) 865 slutlig). Bakgrunden till förslaget var att verksamheten vid byrån trots de avgiftssänkningar som genomförts på senare tid genererar stora överskott. Efter förhandlingar antog rådet slutsatser som innebär att kommissionen omedelbart skulle lägga fram förslag till avgiftssänkningar. Kommissionen skulle också genomföra en undersökning av gemenskapens system för varumärken, bl.a. när det gäller utformningen av avgiftssystemet.

Regeringen ansåg att frågan om en ändring inom EU så att parallellimport blir tillåten även från länder utanför EES fortsatt var intressant. Riksdagen har vid tidigare samråd enhälligt ställt sig bakom regeringens hållning.

30.4 Formskydd

Kommissionen presenterade under 2004 ett förslag till direktiv om ändring av det så kallade mönsterskyddsdirektivet. Enligt direktivförslaget ska mönsterskydd inte längre kunna sträcka sig till den så kallade eftermarknaden för reservdelar, vilket innebär att innehavare av ett mönsterskydd inte kan hindra tillverkning och försäljning av kopior om dessa används i reparationssyfte. Antas direktivet måste Sverige införa en begränsning av mönsterskyddet för reservdelar, något som framför allt skulle drabba bilindustrin (se faktapromemoria 2004/05:FPM30). Europaparlamentet röstade den 12 december och stödjer i princip kommissionens förslag. De föreslår dock en utfasningsperiod av mönsterskyddet för reservdelar om 5 år, räknat från direktivets ikraftträdande. Sverige arbetar för att förhandlingarna ska resultera i väl avvägda regler som skapar ett fullgott immaterialrättsligt skydd samtidigt som samtliga aktörers intressen beaktas.

30.5 Förhandlingar om utvecklingsfrågor, upphovsrätt, patentlagsharmonisering samt skydd för traditionell kunskap och folklöre m.m.

I Världsgenorganisationen för den intellektuella äganderätten (World Intellectual Property Organization, WIPO) fortsatte förhandlingarna om

en fördjupning av utvecklingsdimensionen i de olika delarna av WIPO:s verksamhet. Arbetet utmynnade i antagandet av en utvecklingsagenda för WIPO. En kommitté för utveckling och immaterialrätt inrättades för att genomföra utvecklingsagendan. EU har fortsatt en nyckelroll i förhandlingarna och Sverige var i EU-koordineringen inför mötena drivande för att EU ska agera konstruktivt för en fördjupning av utvecklingsdimensionen.

Förhandlingarna i WIPO om en harmonisering av den materiella patenträtten har avstannat och det är oklart när de kan återupptas. I industrilandskretsen fortsatte under året det parallella arbetet med att nå enighet om ett begränsat harmoniseringspaket. Inom EU görs ansträngningar för en koordinerad ståndpunkt i förhandlingarna.

Skydd för traditionell kunskap och folklöre samt immaterialrättsliga aspekter av frågor om tillgång till och fördelning av vinster från användningen av genetiska resurser behandlas i en mellanstatlig kommitté i WIPO. Utvecklingsländer samt ur- och lokalbefolkningar driver i förhandlingarna bl.a. krav på nya former av skydd för traditionell kunskap och folklöre. EU har en viktig roll att spela också i dessa förhandlingar. Sverige verkade fortsatt i EU-kretsen för en konstruktiv EU-position och för balanserade lösningar.

31 Näringspolitik

Sverige verkar för en branschövergripande näringspolitik inom EU-samarbetet till nytta för svenska företag. Politiken ska främja en hållbar näringspolitik och öka sysselsättningen. Sverige har under 2007 lyft fram företagande för underrepresenterade grupper, särskilt kvinnors företagande som viktigt att föra in på EU-nivån. Sverige har under 2007 aktivt arbetat med frågor om regelförenkling och förenklingar i offentlig upphandling. EU:s gemensamma mål för att minska den administrativa kostnaden orsakade av EU:s regelverk ska vara uppnådd år 2012. Sverige ser vikten av att en hållbar näringslivspolitik kompletterar EU:s mål på klimat- och energiområdet.

31.1 Halvtidsöversyn av EU:s industrimeddelande

Kommissionen presenterade i oktober 2005 meddelandet om EU:s industripolitik (KOM(2005) 474 slutlig). Insatserna i meddelandet ansluter väl till ambitionerna som uttrycks i artikel 157 i fördraget som fastställer att gemenskapen och medlemsstaterna ska säkerställa att det finns nödvändiga förutsättningar för gemenskapsindustrins konkurrensförmåga. Meddelandet – som bygger på en konkurrenskraftsanalys av 27 branscher främst i tillverkningsindustrin – syftar till att bidra till att uppfylla målen i Lissabonstrategin om ökad hållbar tillväxt och full sysselsättning i unionens medlemsländer.

I juli 2007 presenterade kommissionen en översyn av industripolitiken efter halva tiden (KOM(2007) 374 slutlig). Halvtidsöversynen beskriver den aktuella ekonomiska situationen i industrier som har verksamhet i

unionens medlemsländer och identifierar de viktigaste frågorna som i dag måste lösas. Vidare granskas resultaten av de branschöverskridande och branschspecifika insatser som presenterades i meddelandet om industripolitik från 2005. Vidare innehåller meddelandet förslag på insatser under 2007–2009.

Utifrån bedömningar av nuläget och de resultat som uppnåtts sedan 2005 föreslår kommissionen förstärkningar av vissa initiativ och några nya initiativ som svar på nya utmaningar. Arbetet med regelförenkling kräver ytterligare insatser. Kommissionen föreslår ett antal nya branschöverskridande initiativ om pionjärmarknader, standarder, kluster, hållbar näringspolitik samt konkurrens och marknadstillträde. Vidare ser kommissionen behov av ytterligare branschspecifika initiativ inom livsmedelsberedning och elteknik.

Under hösten initierades integrerade gemensamma rådsslutsatser kring halvtidsöversynen av industrimeddelandet respektive SMF-meddelandet (små och medelstora företag) samt meddelandet om e-kompetens (se avsnitt 37.3). Slutsatserna diskuterades på konkurrenskraftsrådets (som inbegriper frågor om inre marknaden, industri och forskning) möte i november 2007. Under detta rådsmöte godkändes också kommissionens initiativ att formulera en handlingsplan för hållbar näringspolitik, (se avsnitt 31.1.1).

31.1.1 Hållbar näringspolitik – nytt på EU-agendan

Kommissionen pekar i halvtidsöversynen av industripolitiken på att Europas industri har potential att bygga vidare på sin starka ställning på marknaden för nya produkter, tjänster och processer som grundar sig på ny miljöteknik. Därför avser kommissionen att lansera ett initiativ för en hållbar näringspolitik i syfte att omvandla miljö- och klimatpolitikens krav på marknaden till möjligheter för medlemsstaternas industri. Strävan är att industrin kan ställa sig i tåten för övergången till en resurseffektiv ekonomi med låg koldioxidförbrukning. Initiativet avser att komplettera målen för det paket om klimatförändring och energi som Europeiska rådet antog i mars 2007.

31.1.2 Uppföljning av unionens näringspolitik för små och medelstora företag

I syfte att följa upp kommissionens meddelande om unionens politik för små och medelstora företag presenterades i oktober 2007 en halvtidsöversyn (se faktapromemoria 2007/08:FPM26). Kommissionen konstaterar i översynen att inriktningen är den rätta men att det är nödvändigt att ytterligare förtydliga policyn för att stödja små och medelstora företag (SMF) på såväl unionsnivå som nationell nivå.

I halvtidsöversynen anges att de finansiella medel som finns tillgängliga för SMF för att delta i olika projekt och program som delfinansieras via kommissionen har ökat. Viktiga finansieringskällor är strukturfonderna, sammanhållningsfonden och jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Genom att SMF har möjlighet att få en större del

än tidigare av sina kostnader täckta av kommissionens finansiering är förhoppningen att ännu fler SMF ska delta i sjunde ramprogrammet.

Kommissionen identifierar i översynen ett antal åtgärder och aktiviteter som kommit till stånd sedan SMF-meddelandet presenterades 2005. Särskilt långt gångna aktiviteter är agendan för regelförbättring (Better Regulation). Vidare har ett europeiskt nätverk av regionalt verksamma aktörer för innovation och företagsstöd etablerats som når över två miljoner SMF via ca 600 olika regionala aktörer. Kommissionen redovisar också en rad initiativ som syftar till att öka tillgången till riskkapital för SMF.

Kommissionen planerar att under 2008 formulera en Small Business Act (SBA). Denna ska bygga på en nära dialog med representanter från SMF över hela Europa och planeras innehålla ytterligare konkreta förslag för att underlätta för SMF.

31.2 Regelförenkling

Regelförenkling står högt på EU:s dagordning och är en central komponent i EU:s arbete för ökad tillväxt och sysselsättning (Lissabonstrategin). Europeiska rådet har betonat att det är viktigt att minska de administrativa bördorna för att stimulera Europas ekonomi, särskilt med anledning av återverkningarna för små och medelstora företag. Sverige stödjer sedan tidigare arbetet på EU-nivå med att minska företagens administrativa bördor, vilket ligger i linje med regeringens ambitioner på nationell nivå att genom regelförenkling åstadkomma en märkbar positiv förändring i företagens vardag och därigenom bidra till ökad tillväxt och sysselsättning.

Kommissionen lanserade hösten 2005 sitt första rullande förenklingsprogram, vilket uppdaterades genom nya initiativ i november 2006 för att stärka arbetet med regelförenkling. I januari 2007 presenterade kommissionen, som ett led i sitt regelförbättringspaket (se fakta-promemoria 2006/07:FPM36), ett åtgärdsprogram för att mäta administrativa kostnader och minska administrativa bördor för företagen. Åtgärdsprogrammet antogs sedan av Europeiska rådet i mars och man enades också om mål att minska de administrativa bördorna med 25 procent till år 2012. Sverige verkade aktivt för att ett sådant mål skulle antas vid toppmötet. Rådet uppmanade även medlemsstaterna att senast 2008 sätta motsvarande mål på nationell nivå. Sverige satte ett sådant nationellt mål redan hösten 2006.

Inom ramen för kommissionens åtgärdsprogram ska informationskrav kartläggas och mätning ske av de administrativa kostnaderna enligt den s.k. standardkostnadsmodellen inom tretton prioriterade områden. Bedömningen sker sedan av vilka av kostnaderna som utgör onödiga bördor, varefter de onödiga administrativa bördorna för företagen ska minskas. Mätningarna av de administrativa kostnaderna inom aktuella områden beräknas slutföras under 2008.

Våren 2007 presenterades tio omedelbara förenklingsåtgärder, s.k. fast-track actions, vilka sammanlagt förväntas minska företagens administrativa kostnader med omkring 1,3 miljarder euro. Nya åtgärder av ovannämnda slag lanseras under våren 2008, i samband med att

kommissionens strategiska översyn av regelförenklingsarbetet presenteras. Skr. 2007/08:85

Arbetet med att stärka konsekvensanalyserna vid ny lagstiftning på EU-nivå fortsätter. En fristående konsekvensbedömningsnämnd inrättades av kommissionen i november 2006 som ett led i detta arbete och den har bidragit till att förbättra kvaliteten på kommissionens konsekvensbedömningar. I maj 2007 redovisades en fristående utvärdering av kommissionens system för konsekvensanalyser. Slutsatser av denna utvärdering väntas från kommissionen i ovannämnda strategiska översyn.

Kommissionen inrättade i augusti 2007 en ny s.k. högnivågrupp, bestående av 15 medlemmar under ledning av det tyska partiet CSU:s förre ordförande Edmund Stoiber, som ska ge råd till kommissionen i det fortsatta regelförenklingsarbetet. Vidare lanserade kommissionen i september 2007 en ny webbplats där intressenter och andra berörda kan lämna förslag och synpunkter på förenklingsåtgärder, som en del i arbetet med att stärka den externa konsultationen. Sverige välkomnar dessa initiativ från kommissionens sida, bl.a. som ett led i arbetet med att identifiera nya regelförenklingsåtgärder.

31.3 Konkurrens- och statsstöd

31.3.1 Konkurrens

Karteller

Kommissionen inledde under 2007 en översyn av förordning 773/2004 om kommissionens förfarande enligt artikel 81 och 82 i EG-fördraget. Översynen avser införandet av ett förlikningsförfarande i kartellärenden. Översynen syftar till en effektivisering av det administrativa förfarandet hos kommissionen i vissa fall och till ett bättre resursutnyttjande hos kommissionen. Utöver översynen av förordningen har kommissionen utarbetat ett förslag till tillkännagivande om förlikningsförfarande. Vid expertmötet i november underströk Sverige vikten av att parternas rätt till aktinsyn säkerställs.

Företagskoncentrationer

I februari 2007 presenterade kommissionen ett förslag till riktlinjer för vertikala företagskoncentrationer (koncentrationer mellan företag verksamma på marknader i olika led av värde- och produktionskedjan) som kompletterar riktlinjerna för horisontella företagskoncentrationer (koncentrationer mellan företag verksamma på en marknad i samma led av värde- eller produktionskedjan). Förslaget har varit ute på konsultation och riktlinjerna antogs i november 2007. Kommissionen lade även fram ett reviderat förslag till riktlinjer för godtagande av åtaganden i ärenden som prövas av kommissionen enligt förordning 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer. Förslaget lades ut för

konsultation i april 2007 med möjlighet att inkomma med synpunkter till kommissionen senast i juni 2007. Förslaget bearbetas för närvarande. Skr. 2007/08:85

Grönbok om skadestånd

I december 2005 presenterade kommissionen en grönbok om skadestånd vid överträdelser av EG:s konkurrensregler, dvs. då företag vänder sig till domstol för att få kompensation för den skada de lidit genom konkurrensbegränsande förfaranden från andra företag på marknaden (se faktapromemoria 2005/06:FPM45). Under hösten 2007 gick kommissionen vidare med expertmöten med medlemsstaterna och de nationella konkurrensmyndigheterna. Under året har Europaparlamentet uttryckt önskemål om en vitbok i ämnet.

Förslag till riktlinje för linjesjöfarten och trampsjöfart

Gruppundantaget om avtal mellan linjekonferenser gällande avgifter och andra befraktningsvillkor, koordinering av tidtabeller och samordning av kapacitet upphävdes i oktober 2006, med en övergångsperiod på två år till 2008. Samtidigt reviderades en förordning så att kommissionen fick behörighet att tillämpa konkurrensreglerna på cabotage och trampsjöfart. Kommissionens utkast till riktlinjer publicerades för allmän konsultation under hösten 2007 (se faktapromemoria 2005/06:FPM42).

En ny lag om värdepappersmarknaden

Sedan den 1 november gäller lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Den nya lagen bygger på EU-direktivet 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument. Lagen innehåller regler om hur värdepappersföretagen ska bedriva sin verksamhet. Syftet är bl.a. att öka konkurrensen på de europeiska värdepappersmarknaderna, stärka prisbildningen och göra den mera öppen. Genom att regelverket för värdepappersmarknaden inom EU harmoniseras ökar möjligheterna till gränsöverskridande verksamhet samtidigt som nya handelsplattformar kan etableras i direkt konkurrens med nationella aktiebörser.

Single Euro Payment Area – SEPA (Gemensam marknad för betaltjänster)

Målet med Single Euro Payment Area (SEPA) är att skapa en gemensam marknad för betalningstjänster i euro. Den rättsliga grunden finns i EU-direktivet om betaltjänster. SEPA ska göra det möjligt för både konsumenter och företag att skicka och ta emot eurobetalningar på samma villkor och till samma pris över hela Europa. Även betalkort ska utan hinder kunna användas i samtliga EU-länder. Betalningstjänsterna införs successivt från den 1 januari 2008 fram till år 2010. En rapport om konkurrensaspekter relaterade till SEPA utarbetades under året i en arbetsgrupp.

Kommissionen presenterade i april en grönbok om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag på den inre marknaden (KOM(2007) 226). Kommissionen konstaterar att konkurrensen inom vissa finansiella tjänster verkar vara bristfällig, särskilt inom områden som betalningar och banktjänster till privatpersoner och mindre företag, vilket kan innebära att konsumenterna i EU:s medlemsländer inte fullt ut kan utnyttja fördelarna med den inre marknaden. Kommissionen har under året genomfört en konsultation. Vidare publicerade kommissionen i slutet av året ett meddelande om initiativ för mikrokrediter (se faktapromemoria 2007/08:FPM54).

31.3.2 Statsstöd

Under året har kommissionen arbetat vidare med det reformarbete på statsstödsområdet som angavs i handlingsplanen för statligt stöd (KOM(2005)107). Handlingsplanen – Mindre men bättre riktat statligt stöd: en plan för reform av det statliga stödet 2005–2009 – konstaterades att statliga stödåtgärder under vissa omständigheter kan vara effektiva för att rätta till marknadsmisslyckanden och därmed få marknaderna att fungera bättre och öka konkurrenskraften. Följande sju områden har behandlats under året:

- införande av en allmän gruppundantagsförordning,
- statliga garantier,
- statligt stöd till skydd för miljön,
- elektroniska anmälningar av statligt stöd,
- resultattavlan för statligt stöd samt
- stöd till varvsindustrin.

Införande av en allmän gruppundantagsförordning

För att åstadkomma smidigare procedurförfaranden i samband med offentlig stödgivning till näringslivet har kommissionen sedan ett antal år tillämpat s.k. gruppundantagsbestämmelser för vissa typer av stöd. Detta innebär att medlemsstaterna själva kan introducera stöd till vissa grupper utan att behöva invänta kommissionens godkännande efter förhandsanmälan (artikel 88.3 i EG-fördraget). Förslaget om en allmän gruppundantagsförordning innebär att gällande tillämpningsområde vidgas från nuvarande möjligheter till gruppundantag för stöd till små och medelstora företag (inkl. forskning och utveckling, FoU), stöd till sysselsättning, stöd till utbildning av anställda samt stöd till regionala investeringar. Den nu aktuella utvidgningen handlar om stöd till miljöinvesteringar, miljöskatter (i vissa fall) samt stöd i form av riskkapital och stöd till FoU för stora företag. Ytterligare samråd kommer att äga rum mellan kommissionen och medlemsstaterna med sikte på ett ikraftträdande av bestämmelserna vid halvårsskiftet 2008.

Beträffande statliga garantier har kommissionen under 2007 presenterat förslag till ändringar i kommissionens tillkännagivande (EGT C 71, 11.3.2000, s. 14) om statsstödsreglernas tillämpning på garantiområdet. Liksom tidigare är huvudsyftet att tydliggöra under vilka villkor som offentliga garantier kan anses falla utanför statsstödsreglerna och därmed undgå den anmälningsskyldighet som gäller för statligt stöd enligt artikel 88.3 i EG-fördraget. Någon exakt tidsplan för beslut om ändringar i kommissionens tillkännagivande föreligger inte i nuläget.

Stöd till skydd för miljön

Riktlinjerna för statligt stöd till skydd för miljön från 2001(2001/C 37/03) upphör att gälla den 30 april 2008. Inom ramen för den planerade lanseringen av den integrerade klimat- och energipolitik för Europa har rådet tagit fram en heltäckande energihandlingsplan för perioden 2007–2009. Ett av rådets förslag avser en översyn av gemenskapens riktlinjer om statligt stöd till skydd för miljön. Kommissionen presenterade den 25 maj ett utkast till nya riktlinjer som avses att tillämpas till den 31 december 2014. Två expertgruppsmöten (s.k. multilaterala möten med medlemsstaterna) har hållits i Bryssel under året. I de föreslagna riktlinjerna anges villkoren för när statligt stöd kan ges för att åtgärda sådana marknadsmisslyckanden som orsakar att miljöskyddet inte når upp till en optimal nivå. En stor del av diskussionen har rört miljöskatter och handel med utsläppsrätter.

Elektroniska anmälningar av statligt stöd

Sedan januari 2006 anmäls statligt stöd elektroniskt direkt genom en gemensam databas – SANI – som utvecklas inom unionen för att förenkla och effektivisera anmälningsförfarandet. Samtidigt togs ett krypterat kommunikationssystem i bruk (PKI) för all övrig kommunikation om anmälningar av statligt stöd. Under hösten 2007 togs en svensk språkversion i bruk, vilket underlättat hanteringen för myndigheter och stödsökande företag.

Resultattavlan för statligt stöd

Resultattavlan publiceras årligen av kommissionen i syfte att följa upp utvecklingen av statligt stöd och mäta framsteget mot Lissabonstrategins målsättning om mindre och bättre inriktat stöd. Generellt har de statliga stöden inom EU minskat under 2007, men Sverige är fortfarande en av de medlemsstater som, i relation till BNP, beviljat mest statligt stöd. Detta hänförs främst till skattereduktioner till företag utav miljöskäl. I faktiska tal är det Tyskland och Frankrike som beviljar mest statsstöd.

Högnivågruppen för CARS 21 presenterade 2005 sin slutrapport. Gruppen föreslog ett stort antal åtgärder på kort, medellång och lång sikt för att säkerställa konkurrenskraften hos Europas bilindustri. Åtgärderna avsåg bl.a. regelförenkling, miljö, trafiksäkerhet, forskning och utveckling, handel, skatter, incitament och immateriella rättigheter. Kommissionen offentliggjorde den 7 februari ett meddelande om CARS 21 där man utöver redan initierade åtgärder också aviserade ett antal nya initiativ, se faktapromemoria 2007/08:FPM5. Rådet antog i maj 2007 slutsatser där merparten av initiativen i meddelandet fick stöd. Beträffande lagstiftning om utsläpp av koldioxid (CO₂) från nya bilar var slutsatsen vid rådsmötet att regelsystemet för CO₂-utsläppen skulle vara konkurrensneutrala och att alla biltillverkare skulle bidra till att minska trafikens CO₂-utsläpp. Enighet har ännu inte nåtts kring reglernas utformning bland medlemsstaterna. Kommissionen presenterade sitt lagförslag i slutet av december 2007. Behandlingen av förslaget påbörjas i miljørådets arbetsgrupp i januari 2008.

32 Konsumentpolitik

Sveriges allmänna inriktning när det gäller konsumentpolitiken i EU är att verka för ett gemensamt högt konsumentskydd på en väl fungerande inre marknad.

Under året har bl.a. ett nytt direktiv om konsumentskydd för tidsdelat boende föreslagits där Sverige betonat vikten av ett starkt skydd för konsumenterna på området.

32.1 Översyn av lagstiftningen för konsumentskyddet

En översyn av ett antal konsumentskyddsdirektiv har inletts i syfte att uppnå ett mer tydligt och enhetligt regelverk. I februari 2007 presenterade kommissionen en grönbok om översynen av konsumentregelverket (se faktapromemoria 2006/07:FPM 58). Översynen berör direktiven om distansavtal, hemförsäljning, konsumentköp, oskäliga avtalsvillkor, prisinformation, förbuds föreläggande, paketresor och tidsdelat boende. Det sistnämnda behandlas med förtur. I grönboken framförs bl.a. tanken att skapa en horisontell rättsakt för frågor som berör alla direktiv. I viss mån kommer särskilda direktiv att finnas kvar för sådana frågor som är sektorsspecifika.

Vid konkurrenskraftsrådet den 27–28 september redogjorde kommissionen för det preliminära resultatet av den konsultationsprocess som inleddes i samband med grönboken. Det framkom att en majoritet av medlemsstaterna ställer sig bakom en horisontell rättsakt, liksom att inriktningen ska vara fullständig harmonisering. Frågan har varit föremål för överläggning med civilutskottet och togs upp med EU-nämnden inför konkurrenskraftsrådet i september. Sverige välkomnar en horisontell

32.2 Strategi för konsumentpolitiken för perioden 2007–2013

I mars 2007 presenterade kommissionen ett meddelande om EU:s strategi för konsumentpolitiken 2007–2013 (se faktagromemoria 2006/07:FPM 73), där kommissionen beskriver sin syn på vilka mål och åtgärder som bör prioriteras framöver. Kommissionen poängterar att konsumenterna spelar en viktig roll som drivkraft bakom ekonomisk utveckling och tillväxt. Kommissionens huvudmål för perioden är:

- att stärka konsumenternas ställning i EU,
- att uppnå högre välbefinnande för konsumenterna i EU och
- att effektivt skydda konsumenterna mot allvarliga risker och faror.

Som en slags övergripande målsättning anges att åstadkomma en mer integrerad och effektiv inre marknad, särskilt när det gäller detaljhandeln.

Frågan togs upp med EU-nämnden dels inför en presentation av strategin i konkurrenskraftsrådet den 21–22 maj, dels inför ett antagande av en rådsresolution om strategin i EPSCO-rådet den 30–31 maj (EPSCO-rådet = Syssestättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor). Sverige har välkomnat mål och inriktning i strategin, som bl.a. innebär:

- ett fokus på kunskapsutveckling,
- en förbättrad lagstiftning för konsumentskydd,
- ett effektivt samarbete om tillsyn,
- hjälp till konsumenter vid gränsöverskridande handel,
- stöd till konsumentrepresentation i standardiseringen,
- stöd till konsumentorganisationer på europeisk nivå och
- att konsumenternas intressen ska tas tillvara inom andra politikområden.

32.3 Nytt konsumentkreditdirektiv

Under året har förhandlingarna i rådet om ett omarbetat förslag till ett nytt konsumentkreditdirektiv (se faktagromemoria 2006/07:FPM 88) avslutats. Frågan togs upp med EU-nämnden inför konkurrenskraftsrådsmötet den 21–22 maj. En överenskommelse har träffats med Europaparlamentet och det nya direktivet väntas antas formellt under början av 2008. En fullständig harmonisering eftersträvas i princip, men i vissa angivna fall kan medlemsstaterna behålla gällande bestämmelser eller införa nya bestämmelser. Direktivet innehåller bl.a. regler om information, marknadsföring, ångerrätt, förtidsbetalning och beräkning av den effektiva räntan.

32.4 Förhandlingar om ett nytt direktiv om tidsdelat boende m.m.

Skr. 2007/08:85

Under året presenterade kommissionen ett förslag till nytt direktiv om konsumentskydd vid vissa aspekter av tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter samt återförsäljning och byte (se faktapromemoria 2006/07:FPM 104). Det föreslagna direktivet ska ersätta ett äldre direktiv från 1994. Förslaget innehåller bl.a. regler om avtalets form och innehåll, förhandsinformation och ångerrätt. Direktivet föreslås omfatta fler typer av semesterarrangemang än det nuvarande direktivet, bl.a. deltagande i olika typer av bytesprogram, semesterklubbar som ger rabatter på logi samt avtal om återförsäljning av tidsdelade boenden. Bakgrunden är att det uppstått problem i samband med att arrangemang, som påminner om tidsdelat boende men som inte omfattas av direktivets regler, erbjuds på marknaden. Det har också uppmärksammats att oseriösa aktörer utformar avtalen på ett sätt som kringgår direktivets regler. Sverige anser att det är viktigt att det finns ett starkt konsumentskydd på detta område och välkomnar därför kommissionens initiativ. Förhandlingarna om direktivet är inte avslutade. Frågan togs upp med EU-nämnden inför konkurrenskraftsrådet den 27–28 september respektive den 22–23 november.

32.5 Regler om kollektiva prövningsmöjligheter övervägs

Frågan om kollektiva prövningsmöjligheter, t.ex. grupprättegång, har under 2007 varit föremål för aktivt intresse inom EU. Kollektiva prövningsmöjligheter innebär att flera som har likartade anspråk mot någon går samman och får anspråket prövat i ett samlat förfarande. I sin strategi för konsumentpolitiken 2007–2013 har kommissionen berört frågan och på det portugisiska ordförandeskapets initiativ hölls i november 2007 en konferens i Lissabon på temat ”Towards a European Collective Redress”. Frågan togs upp med EU-nämnden inför konkurrenskraftsrådet 22–23 november.

Den svenska lagen om grupprättegång trädde i kraft den 1 januari 2003. Lagen är för närvarande föremål för utvärdering, bl.a. för att undersöka om enskildas reella tillgång till rättsväsendet har ökat till följd av lagen. Resultatet av den svenska utvärderingen ska redovisas senast den 31 mars 2008.

32.6 Inventering av systemet för produktsäkerhet

Framför allt mot bakgrund av problemen med farliga leksaker har kommissionen tagit initiativ till en inventering av systemet för produktsäkerhet inom EU. Resultatet, som presenterades på konkurrenskraftsrådet 22–23 november, visar att rådande lagstiftning respektive system på EU-nivå erbjuder ett i grunden bra system och att samarbetet med länder utanför EU, särskilt Kina och USA, varit ändamålsenligt. Kommissionen rapporterade att den på kort sikt kommer att fokusera på frågan om farliga magneter och på lång sikt undersöka hur samarbetet

mellan marknadskontrollmyndigheter och tullen kan förbättras. Frågan togs upp med EU-nämnden inför konkurrenskraftsrådet den 27–28 september, respektive 22–23 november. Skr. 2007/08:85

33 Turism

Turism är ett område som i princip bör hanteras på nationell nivå. Insatser och aktiviteter om turism bör baseras på nationella program och förhållanden, men Sverige anser att det inom vissa områden är värdefullt med gemensamma aktiviteter på gemenskapsnivå, t.ex. kunskaps- och informationsutbyte.

Ett informellt möte för EU:s turistministrar arrangerades i maj. Ämnet för mötet var Europas konkurrenskraft som en resedestination. I samband med det informella ministermötet under våren anordnade ordförandeskapet (Tyskland) en konferens om ”Turism – framtidens tillväxtmotor”. På konferensen diskuterades bl.a. städernas marknadsföring i samverkan med konst och kultur, tillväxtpotentialen av affärsturism i Europa och den demografiska förändringen som en möjlighet för den europeiska turistnäringen.

Det sjätte årliga europeiska turistforumet mellan offentlig sektor, turistindustrin och andra intressenter anordnades i november av ordförandelandet Portugal.

Vid konkurrenskraftsrådets möte den 22–23 november presenterade kommissionen ett meddelande om ”Agenda för en hållbar och konkurrenskraftig europeisk turism” (KOM(2007) 621 slutlig). Förslagen i meddelandet går ut på att fullgöra ett långsiktigt åtagande att förbättra den europeiska turistnäringens konkurrenskraft och skapa fler och bättre arbetstillfällen genom en hållbar utveckling av turismen i Europa och övriga världen. På basis av kommissionens meddelande antogs vid rådsmötet en resolution om en agenda för en hållbar och konkurrenskraftig europeisk turism. Resolutionen har beaktandesatser om turismens betydelse för tillväxt och sysselsättning i EU, vikten av hållbarhet för att säkra en långsiktig konkurrenskraft för turistföretag och destinationer, de små och medelstora turistföretagens roll för att uppnå en mer hållbar europeisk turism och pekar särskilt på klimatförändringarna som har en betydande påverkan på turismen och dess utveckling. Kommissionen, medlemsländerna, den europeiska turistindustrin och andra intressenter inom turistsektorn inbjuds till fortsatta åtgärder.

Meddelandet och resolutionen är i linje med Sveriges hållning att insatser och aktiviteter avseende turism baseras på nationella program och förhållanden, men att det inom vissa områden är värdefullt med gemensamma aktiviteter på gemenskapsnivå, t.ex. kunskaps- och informationsutbyte.

34 Innovation och forskning

EU-samarbetet syftar till att främja ett mer innovationsvänligt klimat i Europa. Sverige har stött den fortsatta utvecklingen och genomförandet av ett europeiskt teknologiskt institut, EIT.

EU måste stärka det europeiska forskningsområdet för att kunna konkurrera i en globaliserad värld. Bättre samordning och större forskarrörlighet är ett par exempel som ska stärka ERA (European Research Area). Sverige är positivt till att utveckla ERA men anser att effekterna av en ökad samordning inom EU måste analyseras bättre innan beslut kan fattas.

34.1 Ett europeiskt teknologisk institut – EIT

Under året förhandlades kommissionens förslag om inrättandet av ett europeiskt teknologiskt institut (EIT), (se faktapromemoria 2006/07:FPM27). Kommissionens förslag innebär en integrerad struktur för EIT med två nivåer för styrning. Själva institutet styrs av en styrelse med ett kansli som har ca 60 anställda. De utförande delarna av EIT utgörs av kunskaps- och innovationsgemenskaper (KIC:s). Kommissionen föreslår att sex kunskaps- och innovationsgemenskaper etableras före år 2013.

Under våren fick det tyska ordförandeskapet bl.a. med stöd från Sverige, gehör för en ändrad förordning som innebar att EIT ska genomföras i en tvåstegsprocess. I ett första steg kommer beslut fattas om att inrätta ett kraftigt reducerat EIT.

I ett andra steg ska rådet och Europaparlamentet, efter en utvärdering senast 2011, ta ställning till den fortsatta utvecklingen av EIT baserat på styrelsens utvecklingsarbete och erfarenheterna av EIT:s arbete.

Vid konkurrenskraftsrådet den 25 juni uppnåddes enighet om fortsatt hantering av frågan i enlighet med förslaget. Det innebar bl.a. att man enades om en budgetram för EIT för perioden fram till år 2013 på 308,7 miljoner euro. Under hösten inleddes förhandlingarna med Europaparlamentet och vid rådets möte nåddes enighet. Formellt beslut väntas i början av 2008. Frågan om finansieringen av EIT diskuterades i rådet för ekonomiska och finansiella frågor (se kap 36.1.2).

34.2 Grönbok om Europeiska området för forskningsverksamhet

Kommissionen presenterade i april en grönbok Europeiska området för forskningsverksamhet – Nya utsikter (KOM(2007) 161), som grund för en årslång diskussion om hur man skulle kunna förbättra samordning och samarbete för att stärka europeisk forskning och tillväxt. Enligt grönboken borde ett verkningsfullt ERA (European Research Area) som

ger forskarsamhället, företag och det civila samhället förutsättningar att vara konkurrenskraftiga i en globaliserad värld innehålla följande:

- forskarrörlighet mellan institutioner, industri, discipliner och länder,
- världsledande forskningsinfrastruktur,
- excellenta forskningsinstitutioner,
- kunskapsöverföring mellan universitet/högskolor och industri,
- koordinerade forskningsprogram och prioriteringar inkluderande gemensamma prioriteringar,
- öppna det europeiska forskningsområdet för övriga världen med särskild tyngdpunkt på Europas grannländer.

Under 2007 ägde en öppen konsultation rum av grönboken och remissbehandlades i Sverige. I Sveriges svar på konsultationen var regeringen positiv till kommissionens initiativ, men regeringen konstaterar samtidigt att flera av de idéer och tankar som presenterades saknar analys och ännu inte är färdiga för beslut. Vidare underströk Sverige att industrins betydelse för ERA och för tillväxt helt saknades i grönboken.

Mot bakgrund av den diskussion som genomfördes under året kommer kommissionen att under 2008 presentera skarpa förslag på hur gemenskapen ska uppnå ett förbättrat ERA.

34.3 Den europeiska rymdpolitiken

Under flera år har kommissionen och den europeiska byrån för rymdpolitiken, ESA (European Space Policy) bedrivit ett samarbete som har byggt på att rymdteknologi är ett användbart verktyg för genomförande av sektorspolitik inom EU (främst avseende forskning, transport, miljö och jordbruk). I april 2007 antog kommissionen och ESA en gemensam europeisk rymdpolitik (se faktapromemoria 2006/07:FPM90). Förhandlingarna har bedrivits i kraft av ett ramavtal mellan ESA och EU. Den europeiska rymdpolitiken lägger grunden för strategiska riktlinjer för Europas framtida rymdverksamhet. Genom antagandet av den gemensamma politiken förbinder sig EU, ESA och dess medlemsländer att öka samordningen av verksamheter och program.

34.4 Genomförandet av bioteknikstrategin

I januari 2002 antog kommissionen en europeisk strategi för livsvetenskaper och bioteknik. Strategin innehåller en handlingsplan med ett 30-tal åtgärder och sträcker sig fram till 2010. I april 2007 lade kommissionen fram ett meddelande om en halvtidsöversyn av denna strategi, (se faktapromemoria 2006/07:FPM82), som diskuterades vid konkurrenskraftsrådets möte i maj där slutsatser antogs. I dem erkänner rådet bioteknikens betydelse för Europas konkurrenskraft, industrins modernisering och medborgarnas hälsa samt att bioteknik erbjuder möjligheter till innovation i flera sektorer. SE stödjer dessa slutsatser.

Inom ramen för det särskilda programmet Samarbete i EU:s sjunde ramprogram för forskning (2007–2013) infördes s.k. gemensamma teknikinitiativ (JTI) som ett nytt sätt att bilda offentlig-privata partnerskap inom forskning på europeisk nivå. Syftet är att stödja gemensam och ambitiös forskning på områden som är kritiskt viktiga för EU:s konkurrenskraft och tillväxt genom att förena och samordna forskning och forskningsmedel (privata och offentliga) på EU-nivå. Under året presenterade kommissionen följande fem förslag på olika teknologiiinitiativ:

- ARTEMIS – teknikinitiativet för inbyggda datasystem (se faktagromemoria 2006/07:FPM99)
- ENIAC – forskningssamverkan kring nanoteknologi (KOM(2007) 356),
- Clean Sky – forskning och demonstrationsprojekt för att möta flygtrafikens miljöutmaning (KOM(2007) 315),
- IMI – initiativet för innovativa läkemedel (se faktagromemoria 2006/07:FPM97)
- Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking (HJU) – gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas (KOM(2007) 571).

Förslagen inbegriper gemenskapsfinansiering via sjunde ramprogrammet och deltagande medlemsstater bidrar resursmässigt både från industri och med offentlig finansiering. Sverige har aktivt bidragit till det fortsatta utvecklingsarbetet och genomförandet av de första fyra förslagen. Sverige har välkomnat förslagen och stödjer inrättandet av dessa gemensamma teknikinitiativ. Det sistnämnda förslaget Fuel Cells and HJU har ännu inte behandlats av rådet.

34.6 Forskningssamverkan

Sjunde ramprogrammet för forskning och demonstration reglerar gemenskapens deltagande i forskningsprogram på nationell nivå i enlighet med EG fördragets artikel 169. I ramprogrammets särskilda program Samverkan och i det särskilda programmet Kapaciteter, identifieras bl.a. två forskningsprogram som är särskilt lämpliga för forskningssamverkan i enlighet med EG artikel 169.

Det första avser gemenskapens deltagande i ett forsknings- och utvecklingsprogram som syftar till att öka livskvaliteten för äldre människor genom användning av informations- och kommunikationsteknik (IKT) och som inletts av flera medlemsstater (KOM(2007) 329). Förslaget benämns också i kortform Ambient Assisted Living (AAL).

Det andra förslaget syftar till att stödja små och medelstora företag som bedriver forskning och utveckling och som inletts av flera medlemsstater benämnt EUROSTARS (se faktagromemoria 2006/07:FPM18). Sverige var pådrivande i rådsarbetet av dessa s.k. artikel 169-projekt och välkomnade dem då de är viktiga ur ett svenskt äldreomsorgs- och näringspolitiskt perspektiv.

35 Regional- och strukturpolitik

Under året godkände kommissionen i stort sett samtliga strukturfondsprogram som berör Sverige för perioden 2007–2013. Sverige har lagt stor kraft på att förbereda genomförandet av programmen. Under 2007 presenterade kommissionen sin fjärde rapport om den ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU. Sverige anser att rapporten utgör ett viktigt underlag i diskussionen om politikens framtida inriktning. Det mellanstatliga samarbetet om den s.k. territoriella agendan fortsatte under året med att ett handlingsprogram antogs. Fokus under de närmaste åren kommer att ligga på genomförandet av detta.

35.1 Strukturfondsprogrammen 2000–2006

År 2006 var det sista året i strukturfondsperioden (2000–2006) och arbetet under 2007 inriktades på att avsluta strukturfondsprogrammen. Fram till sista september hade hela den tilldelade EU-ramen på cirka 21 miljarder kronor intecknats i projektbeslut och 87 procent hade betalats ut.

35.2 Strukturfondsprogrammen 2007–2013

35.2.1 Regional konkurrenskraft och sysselsättning

Regeringen beslutade i december 2006 om en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning för perioden 2007–2013. Den nationella strategin fastställer riktlinjer för strukturfondsprogrammets genomförande i Sverige om innehåll och förvaltning. Den nationella strategin godkändes av kommissionen i juli 2007. Förslag till åtta regionala strukturfondsprogram om regional konkurrenskraft och sysselsättning inlämnades till regeringen i oktober 2006 av de länsstyrelser eller landsting som hade regeringens uppdrag att samordna utarbetandet av programmen i respektive region. Strukturfondsprogrammen omfattar hela Sverige. De är:

- Övre Norrland (Norrboten och Västerbottens län),
- Mellersta Norrland (Jämtland och Västernorrlands län),
- Norra Mellansverige (Värmland, Dalarna och Gävleborgs län),
- Stockholm (Stockholms län),
- Östra Mellansverige (Södermanland, Uppsala, Västmanland, Östergötlands och Örebro län),
- Västsverige (Västra Götaland och Hallands län),
- Småland och Öarna (Kronoberg, Kalmar, Jönköping och Gotlands län) och
- Skåne-Blekinge (Skåne och Blekinge län).

Regeringen beslutade i januari att förslagen till program skulle överlämnas till kommissionen för förhandling och beslut. Planerade satsningar inom programmen fördelas framför allt på följande områden:

Områden	Procent
Forskning och utveckling, innovation samt entreprenörskap	64
Informationssamhället	11
Förnybar energi och energieffektivitet	6
Transport	6
Kultur, turism och storstadssatsningar	6

De åtta regionala programmen har sammanlagt tilldelats cirka 8,4 miljarder kronor från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2007–2013. Tillsammans med nationell offentlig medfinansiering kommer programmen att omsluta ca 18,2 miljarder kronor. Cirka 80 procent av insatserna i programmen går till områden som bidrar till att uppfylla målen i Lissabonstrategin.

Kommissionen fattade beslut om programmen i augusti 2007. Nutek är förvaltande myndighet med en regional organisation i alla programområden. Strukturfondspartnerskapen, som består av regionala aktörer, ska prioritera vilka projekt som ska genomföras.

Ett förslag till nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning beslutades av regeringen och överlämnades till kommissionen i mars. Kommissionen antog programmet i september. Bidraget från Europeiska socialfonden för programmet är cirka 6,2 miljarder kronor för perioden 2007–2013. Nationell offentlig medfinansiering med samma belopp tillkommer.

Det nationella strukturfondsprogrammet ska bidra till att uppfylla Lissabonstrategin och den europeiska sysselsättningsstrategin. Det övergripande målet för programmet är ökad tillväxt genom god kompetensförsörjning, samt ett ökat arbetskraftsutbud. Adekvat kompetens i företag och bättre integration i arbetslivet ska särskilt prioriteras, liksom ungas etablering på arbetsmarknaden.

Inom ramen för det nationella strukturfondsprogrammet har åtta regionala planer utarbetats. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige är förvaltande myndighet för programmet.

35.2.2 Territoriella programmen – INTERREG

För att stärka den ekonomiska och sociala utvecklingen och för att främja den territoriella sammanhållningen mellan Europas länder finansierar EU ett antal program för gränsöverskridande samarbete. Samlingsnamnet för dessa är Europeiskt Territoriellt Samarbete. Programmen kan delas in i tre typer:

- gränsregionala, dvs. samarbete i gränsregioner,
- transnationella, dvs. samarbete i större makroregioner samt
- interregionala, dvs. samarbete/erfarenhetsutbyte mellan regioner i hela EU.

Sverige kommer att delta i tretton sådana program samt ett program för samarbete över EU:s externa gränser, ENPI Kolarctic (Ryssland). Totalt bidrar EU (ur Regionalfonden) med cirka 10 miljarder kronor till de program som Sverige deltar i under perioden 2007–2013, dessutom tillkommer finansiering från deltagande länder.

Under första halvåret beslutade regeringen om att förslagen till program skulle överlämnas till kommissionen för förhandling och godkännande.

Följande program godkändes under 2007:

- Gränsregionala program: Sverige-Norge, Botnia-Atlantica, Nord, Södra Östersjön och Mellersta Östersjön,
- Transnationella program: Norra periferin, Östersjön och Nordsjön,
- Interregionala/nätverksprogram: Interreg IVC, Urbact, Espon och Interact.

Programmen för Öresund-Kattegatt-Skagerack och ENPI Kolarctic förväntas bli godkända under första halvåret 2008.

35.3 Kommissionens fjärde sammanhållningsrapport

I enlighet med fördragets artikel 159 ska kommissionen vart tredje år lämna en sammanhållningsrapport om hur medlemsstaterna och gemenskapen bidragit till ekonomisk och social sammanhållning i unionen. Kommissionen lämnade sin fjärde rapport den 30 maj.

Av rapporten framgår bl.a. att välbefinnandeklyftorna mellan såväl medlemsstater som regioner utjämnats under senare år, även om det inte gäller alla medlemsstater och skillnaderna är fortsatt stora. Skillnaderna i sysselsättningsnivå och arbetslöshet har också minskat. Utbildningsnivåerna har höjts, men är fortsatt låga i de eftersläpande regionerna. Det konstateras att den reviderade Lissabonstrategin har bidragit till att öka fokus i strukturfondsinsatserna på innovation, energieffektivisering, företagsutveckling och entreprenörskap. Rapporten innehåller också frågor som ska ligga till grund för diskussionen om inriktningen av den framtida sammanhållningspolitiken.

Utöver en redovisning av hittills uppnådda resultat tar rapporten också upp om och hur nya utmaningar ska hanteras. Här nämns globaliseringen, klimatförändringarna, energifrågan samt demografiska obalanser och sociala spänningar.

Rapporten diskuterades vid ett av kommissionen anordnat sammanhållningsforum i Bryssel den 27–28 september med 800 deltagare från bl.a. medlemsstater, regioner och lokal nivå. I samband med forumet lanserades en bred offentlig konsultation av rapporten på kommissionens hemsida, där man förväntar sig inspel från alla som kan beröras t.ex. myndigheter, organisationer och allmänhet. Konsultationen pågår fram till den 31 januari 2008.

Sverige anser att rapporten utgör en viktig del i diskussionen om sammanhållningspolitikens framtida inriktning, som kommer att föras inom ramen för den budgetöversyn som ska genomföras 2008/09. Sverige vill se en förutsättningslös diskussion om politikens framtida inriktning. Bland annat måste en genomgripande analys göras för att

35.4 Den europeiska territoriella agendan

EU och dess medlemsländer bedriver sedan flera år tillbaka ett samarbete kring territoriell och urban utveckling. Inom ramen för detta samarbete hölls ett informellt ministermöte i Leipzig 25 maj där den Territoriella agendan för Europa godkändes. Den Territoriella agendan, dvs. utformning av en politik som innehåller regionala anpassningar för att bidra till hållbar tillväxt på ett effektivt sätt, är ett mellanstatligt samarbete som förs vidare av respektive ordförandeskap.

Under Portugals ordförandeskap har ett handlingsprogram med utgångspunkt i den Territoriella agendan utarbetats. Handlingsprogrammet godkändes vid ett informellt ministermöte på Azorerna 23 november. Kommande ordförandelandet Slovenien har förutskickat att man under våren 2008 kommer att lyfta frågan till Europeiska rådets dagordning.

Kommissionen kommer att under nästa år presentera en grönbok om innebörden av det föreslagna tillägget i reformfördraget om territoriell sammanhållning.

DEL 7 TRANSPORTER, ELEKTRONISKA KOMMUNIKATIONER OCH ENERGI

36 Transporter

Sveriges övergripande mål i EU-arbetet är att medverka till att skapa och bibehålla en väl fungerande inre transportmarknad och ett långsiktigt hållbart transportsystem i EU. En uppgörelse har nåtts om inriktningen på EU:s gemensamma satellitnavigeringssystem GALILEO och EGNOS med offentlig finansiering av uppbyggnaden av systemens infrastruktur. Två paket med rättsakter på järnvägsområdet har antagits, dels det s.k. tredje järnvägspaketet och dels ett för att underlätta rörligheten för lok. De syftar till att öppna järnvägsmarknaden i EU och till att förenkla regler och administration. Förordningen om kollektivtrafik på väg och järnväg antogs. Den innebär ökad konkurrens samt anger ramar för vad som är tillåtet i fråga om ensamrätt. Handlingsplanen för godslogistik lades fram av kommissionen som en uppföljning till förra årets meddelande om godslogistik och mottogs positivt av rådet.

36.1 Frågor som rör flera transportslag

36.1.1 Galileo – ett projekt för satellitnavigering

Vid rådets möte i juni avslutades förhandlingarna med den tilltänkta PPP (Public Private Partnership) koncessionären med hänvisning till de uteblivna resultaten från förhandlingarna med den privata sektorn om privat delfinansiering av uppbyggnaden och fortsättningen av EU:s satellitnavigeringsprogram. Konsekvensen blev att ytterligare offentlig finansiering krävs för fullföljandet av programmet. Kostnaderna avser uppbyggnaden och utplaceringen av de kvarvarande 26 satelliterna, markinfrastruktur, projektledning och medel för oförutsedda händelser. Sedan tidigare fanns 1,005 miljarder euro avsatta i budgeten för Galileo, varmed ytterligare 2,4 miljarder euro krävs för programmets fortsättning.

Ett integrerat beslut om programmets fortsättning fattades under senare delen av året. Rådet fattade dels ett beslut om formerna för finansiering genom EU:s budget och antog dels slutsatser om principerna för genomförandet av programmet med anledning av de nya villkoren.

Den ändrade inriktningen av programmet med full offentlig finansiering under uppbyggnadsfasen, innebär att ledningsstrukturen kommer att behöva ses över. Rådet enades därför, genom slutsatser vid ett rådsmöte, om att den politiska styrningen av programmet ska ske genom en programkommitté där medlemsstaterna finns representerade. Kommissionen föreslås anta rollen som projektledare för hela

programmet medan den europeiska rymdorganisationen, ESA, föreslås agera ombud för EU med uppdrag genom avtal att upphandla delar av programmet. I syfte att säkerställa en robust och rättvis konkurrens i programmet, antog rådet ett antal principer för upphandlingarna och en lista över upphandlingskriterier. Syftet är att optimera effektivitet, pressa kostnader, minska beroendeförhållanden till industrin och minska risker. Slutsatserna syftar till att skapa politisk enighet bland medlemsländerna om principerna för fortsättningen av programmet som sedan ska regleras närmare i en förordning (se faktapromemoria 2007/08:FPM51).

36.1.2 Finansieringen av Galileo och EIT

I september presenterade kommissionen ett nytt förslag till finansiering av både satellitnavigeringssystemet Galileo och det europeiska teknologiska institutet (EIT). Förslaget syftade till att revidera den långsiktiga budgetramen 2007–2013 på så sätt att 2,4 miljarder euro tillförs budgetkategori 1a för åren 2008–2013 i vilken båda de aktuella projekten finansieras. Samtidigt föreslog kommissionen att sänka taken för jordbruksutgifterna och de administrativa utgifterna för 2007 och 2008. De budgetära konsekvenserna av förslaget hade blivit att utrymme under utgiftstaken (kategori 2 och 5) som inte använts flyttats till en kategori (1a) där utnyttjande med största sannolikhet kommer att bli uppemot 100 procent. Förslaget var således inte budgetneutralt utan skulle ha inneburit en ökning av den svenska EU-avgiften med cirka 620 miljoner kronor.

Förslaget diskuterades under hösten i budgetkommittén och rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin) parallellt med förhandlingarna i rådet för transport-, telekommunikations- och energifrågor (TTE-rådet) och dess arbetsgrupp. I samband med rådet för budgetfrågor den 23 november kunde en kompromiss uppnås med Europaparlamentet. I den slutliga kompromissen tillförs budgetkategori 1a endast 1,6 miljarder euro samtidigt som jordbruksutgifterna för 2007 dras ned med motsvarande belopp. Resterande medel frigörs genom omprioriteringar inom budgetkategori 1a. Sverige drev under förhandlingarna vikten av att hålla fast vid nuvarande långsiktiga budgetram och finansiera de båda programmen genom omprioriteringar inom budgetkategori 1a. Stödet för den svenska linjen var begränsat, men i den slutliga kompromissen lyckades Sverige, trots det, väsentligt minska omfattning på överföringen mellan budgetkategorier.

36.1.3 En agenda för godstransporter

Godstransporter är enligt kommissionen väsentliga för såväl ekonomin som livskvaliteten i EU. Är transportererna välorganiserade bidrar de dessutom till hållbarheten och energieffektiviteten i transportsystemet. För att garantera detta behöver ett antal politiska frågor hanteras. Kommissionen lade därför fram ett meddelande (KOM(2007) 606 slutlig) om EU:s

agenda för godstransporter som innehåller ett åtgärdspaket vilket refererar till flera skilda dokument: Skr. 2007/08:85

- En handlingsplan för godslogistik, (se 36.1.4).
- Ett meddelande om ett godsriktat järnvägsnät, (se 36.2.6).
- Ett meddelande om en europeisk hamnpolitik, (se 36.3.3).
- Två arbetsdokument om dels ett sjöfartsområde utan gränser och dels sjömotorvägar.

Åtgärdspaketet ligger väl i linje med förra årets halvtidsöversyn av vitboken om den gemensamma transportpolitiken i EU. I denna betonas särskilt behovet av co-modality, dvs. att öka effektiviteten hos de olika transportslagen oavsett om de används var för sig eller i kombination med varandra. För Sverige, med sitt geografiska läge och stora exportberoende, är väl fungerande godstransporter av särskilt stor vikt.

36.1.4 Handlingsplanen för godslogistik

Godslogistik beskrivs i meddelandet med en handlingsplan för godslogistik, (se faktapromemoria 2007/08:FPM30), som planering, organisation, hantering, kontroll och utförande av godstransporter i försörjningskedjan. Kommissionen lyfter fram godslogistiken som en av de viktigaste drivkrafterna bakom EU:s konkurrenskraft. I handlingsplanen föreslår kommissionen en mängd åtgärder på kort och medellång sikt för att säkra ett konkurrenskraftigt och hållbart godstransportsystem i Europa, med sikte på att integrera även länder utanför EU i logistikkedjan. Åtgärdsförslagen omfattar planer för:

- utveckling av intelligenta transportsystem,
- arbete med att lösa operativa, administrativa och infrastruktur relaterade flaskhalsar i logistiksystemet,
- administrativa förenklingar i transportkedjan,
- standarder för intermodala lastbärare och fordons mått och vikt,
- stöd till utbyggnad av transportkorridorer för gods med goda förutsättningar för samverkan mellan olika transportslag.

Under 2007 diskuterade arbetsgruppen frågorna och Sverige delar kommissionens syn att utvecklingen av logistiksystem är av mycket stor betydelse och stödjer inriktningen på de åtgärder som föreslås i handlingsplanen. Även övriga medlemsstater var överlag övervägande positiva till handlingsplanen. Flera medlemsstater var dock negativt inställda till att göra en översyn av regelverket om vägfordons mått och vikt. Rådsslutsatser om handlingsplanen antogs av transportministrarna vid rådets möte i november. För Sveriges del är det viktigt att effekterna av förändringar av detta regelverk utreds för att kunna visa om de är positiva eller negativa.

36.1.5 Grönboken om stadstransporter

Kommissionen presenterade sin grönbok ”Mot en ny kultur för rörlighet i städer” i september. Syftet bakom grönboken, som finns närmare beskriven i faktapromemoria 2007/08:FPM21, är att starta en bred diskussion om behovet av och innehållet i en eventuell gemenskaps-

strategi för utvecklingen av trafiken i Europas städer. Utgångspunkten för diskussionen är att nuvarande utveckling, med växande städer präglade av ökad trängsel och minskad rörlighet för transporterna, ökade utsläpp och otillräcklig tillgänglighet, är ohållbar. Något måste därför göras nu, men vad och av vem är grönbokens huvudfrågor. På basis av diskussionen avser kommissionen att lägga fram konkreta förslag under hösten 2008. Sverige välkomnade kommissionens initiativ, men pekade på vikten av att tillämpa subsidiaritetsprincipen vid utformningen av de kommande konkreta förslagen.

36.1.6 Energistrategi för transportsektorn

Mot bakgrund av de klimat- och energimål som Europeiska rådet antog vid sitt möte i mars ansåg rådet att även transportsektorn i betydande grad måste bidra till dessa mål. Vid mötet i juni utarbetade därför TTE-rådet slutsatser om en europeisk energistrategi för transportsektorn. Strategin utgår ifrån att det behövs en kombination av olika åtgärder för att nå uppsatta mål. Den betonar behovet av energieffektiviseringar inom samtliga trafikslag, en ökad andel förnybara drivmedel och olika förändringar av beteendet. I avsnittet om vägtrafik stödde rådet en högre inblandning av biodrivmedel. I avsnittet om luftfart såg rådet positivt på att inkludera flyget i handelssystemet med utsläppsrätter för att på ett kostnadseffektivt sätt begränsa utsläppen av koldioxid (CO₂) från luftfarten. Sverige arbetade under beredningen av förslaget aktivt för att få till stånd en text som innebar så låga utsläpp som möjligt. Det ledde bl.a. till att klimatperspektivet betonades ytterligare och till att behovet av ökade forskningsinsatser för att få fram andra generationens biodrivmedel framhölls.

36.1.7 Transportinfrastruktur – TEN-T

Transeuropeiska nät (TEN) finns för att en välutbyggd infrastruktur gör det möjligt för unionsmedborgare, ekonomiska aktörer samt regionala och lokala samhällen att utnyttja fördelarna i ett område utan inre gränser. TEN finns förutom för transportinfrastruktur (TEN-T) också för energi och telekommunikation. TEN-T nätverket integrerar nationella nät i transportinfrastrukturen och trafikslag och ska länka perifera regioner till Centraleuropa och öka säkerheten och effektiviteten på nätverket. Bidrag ur budget för TEN-T fördelas av kommissionen dels till prioriterade projekt som ingår i ett flerårsprogram, MIP, och dels till projekt som inte ingår i MIP. Dessa bidrag fördelas varje år. Sverige skickade under 2007 in ett antal projektansökningar för kommissionens utvärdering. Under slutet av året beslutades att följande svenska projekt skulle få bidrag:

Kommissionens förslag**Projekt (miljoner euro)**

	Bidragsandel	
Citytunneln i Malmö	51,83	9,56 %
Norge-Vänerlänken Göteborg-Trollhättan	0	–
Västkustbanan Göteborg-Lund	0	–
E 6 genom Bohuslän	0	–
Norra länken	56,15	5,69 %
Summa:	107,98	

Non-MIP 2007**Kommissionens förslag****Projekt (miljoner euro)**

Haparandabanan	4,70
E 6 Trelleborg-Vellinge	1,68
Ostlänken, studier	1,26
Malmö hamn	0,57
Göteborgs hamn	0
E 45 Göteborg-Trollhättan	0
Green Air Traffic Management	0
ERTMS Öresund	0
Summa:	8,21

Utfallet blev därmed som tidigare förväntat för Sveriges del.

36.2 Landtransporter

36.2.1 Vägtrafiksäkerhet

Backspeglar för den döda vinkeln

Direktivet 2007/38/EG om eftermontering av backspeglar på tunga fordon registrerade i gemenskapen antogs den 11 juli. Direktivet är en åtgärd för att uppfylla målen i det trafiksäkerhetsprogram som antogs 2003. Det innebär skyldighet att i efterhand montera speglar på äldre fordon så att de i princip uppfyller de villkor som ska gälla för nya fordon från och med 2007. Backspeglarna ska hjälpa föraren att få bättre sikt i den ”döda vinkel” som annars medför att det vid högersvängar är svårt att upptäcka andra trafikanter. Backspeglarna ska på så vis bidra till färre dödsolyckor hos utsatta trafikantgrupper såsom cyklister, motorcyklister och fotgängare.

Kommissionen beräknade att de förbättrade backspeglarna med 95 procents siktfält bakåt skulle kunna rädda 1 200 liv under perioden fram till dess att alla äldre tunga fordon fasats ut från marknaden.

Det är ovanligt med krav på efterrustning av fordon, i det här fallet att eftermontera tunga fordon i trafik med anordningar för indirekt sikt. När tvingande krav på eftermontering av utrustning på fordon ändå blir nödvändig är det viktigt att sådana krav införs på ett så kostnadseffektivt

sätt som möjligt inom gemenskapen. Sverige lyckades i förhandlingarna i rådsarbetsgruppen bidra till att en ur tekniskt hänseende acceptabel lösning uppnåddes. I Sverige beräknas direktivet omfatta runt 54 000 fordon. Senast den 8 augusti 2008 ska direktivets bestämmelser vara genomförda i svensk rätt.

Trafiksäkerhet på TEN-vägnätet

Kommissionens förslag (KOM(2006) 569) till direktiv om samlade åtgärder för säkrare vägar behandlades av TTE-rådet i oktober. Behandlingen resulterade i en rådsslutsats om att en gemensam europeisk lagstiftning på området skulle införas. Lagstiftningen föreslogs ha fyra huvudsakliga beståndsdelar:

- Konsekvensbeskrivningar för trafiksäkerhet. I planering av vägprojekt ska effekter på trafiksäkerhet beskrivas, liksom vilka överväganden som gjorts i olika beslutssituationer.
- Trafiksäkerhetsgranskning/revision. En särskild trafiksäkerhets revisor ska följa den fysiska planeringsprocessen för nya vägprojekt och tillse att trafiksäkerhetsaspekter beaktas.
- Förbättrad trafiksäkerhet på befintliga vägar. TEN-vägnätet ska kartläggas utifrån risker för olyckor. Åtgärder ska koncentreras till de delsträckor som har flest olyckor. Trafikanter ska varnas för vägsträckor med hög olycksrisk.
- Trafiksäkerhetsinspektioner. Befintligt TEN-vägnät ska inspekteras regelbundet.

Sverige hävdade under behandlingen av förslaget att det borde ges formen av riktlinjer istället för direktiv.

36.2.2 Yrkestrafik

Ett vägtransportpaket presenterades av kommissionen den 23 maj. Det består av tre förordningar om gemensamma regler för tillträde till vägtransportmarknaden och för att yrkesmässigt få bedriva transporter på väg. Förordningarna är resultat av omarbetningar av tidigare lagstiftning med vissa förenklingar, förtydliganden och tillägg och ska modernisera regelverk som styr tillträdet till yrket som vägtransportoperatör och tillträde till marknaden för både gods- och persontransporter på väg.

Villkor som ska uppfyllas av personer som yrkesmässigt bedriver transporter på väg

I förslaget (KOM(2007) 263 slutlig) föreslår kommissionen bl.a.

- att lagstiftningen ska avse alla fordon över 3,5 ton,
- att tydligare etableringsvillkor införs, ett ökat ansvar och förbättrad yrkesmässig kompetens för företagets transportansvarige,
- att utförligare föreskrifter om vilka överträdelser som kan leda till förlorat gott anseende och nya indikatorer för att bedöma ett företags ekonomiska kapacitet införs samt

- en förbättrad övervakning av reglerna och förenkling av det administrativa samarbetet möjliggörs bl.a. genom införandet av ett elektroniskt företagsregister. Skr. 2007/08:85

Tillträde till marknaden för busstransporter

I förslaget (KOM(2007) 264) slutlig) föreslår kommissionen ett enklare och snabbare förfarande för att tillåta internationell linjetrafik, ett standardiserat gemenskapstillstånd och skärpta regler som tvingar en medlemsstat att vidta åtgärder på begäran av en annan medlemsstat.

Tillträde till den internationella marknaden för godstransporter på väg

I förslaget (KOM(2007) 265 slutlig) föreslås tre större förändringar:

- att en tydligare definition av vägcabotage införs,
- att gemenskapstillståndens utformning standardiseras och
- att bestämmelserna om informationsutbyte mellan medlemsstaterna vad gäller transportföretagens överträdelser stärks.

Förslaget är en omarbetning och konsolidering av förordning (EEG) nr 881/92, förordning (EEG) nr 3118/93 och direktiv 2006/94/EG och innebär att den befintliga lagstiftningen förtydligas och kompletteras i vissa aspekter.

Kommissionens förslag till definition av begreppet cabotage innebär att transportföretag får utföra upp till tre cabotagetransporter med samma fordon inom sju dagar efter en internationell transport. Det föreslagna standardiserade gemenskaps- och förartillståndet avses minska det administrativa arbetet och risken för förseningar, särskilt i samband med vägkontroller.

Det gränsöverskridande samarbetet mellan medlemsstaterna ska bl.a. förstärkas genom krav på att information om överträdelser ska överföras till det land där transportföretaget är hemmahörande inom en månad. Medlemsstaterna ska också vidta åtgärder mot ett transportföretag som begått överträdelser på begäran från en annan medlemsstat. Medlemsstaten ska som minsta åtgärd utfärda en varning.

Syftet med förslagen och fortsatt behandling

Syftet med förslagen är att göra den inre marknaden för gods- och busstransporter mer effektiv genom att ytterligare harmonisera vägtransportmarknaden och förbättra transportoperatörernas efterlevnad av sociallagstiftning och säkerhetsregler. Kommissionen räknar med att förslagen ska leda till en besparing på administrativa kostnader för företag och myndigheter med ca euro 190 miljoner varje år. Då räknade man in mer rättvisa konkurrensvillkor, lika yrkesmässiga kvalifikationer, tekniska krav och andra säkerhetskrav och minskning av den administrativa bördan.

Rådet och Europaparlamentet kom överens om en ny förordning om kollektivtrafik på väg och järnväg, (se faktapromemoria 2004/05:FPM 83). Förordningen ersatte en föråldrad förordning från 1969 som kommer att publiceras inom kort. Syftet med förordningen är att den ska bidra till att öka effektivitet och kvalitet i Europas kollektivtrafik genom bättre upphandlingsförfarande. Den syftar vidare till att förenkla lagstiftningen, ge större flexibilitet i organiserandet av kollektivtrafiken och ta större hänsyn till principerna om subsidiaritet och öppenhet.

Förordningen reglerar hur behöriga myndigheter får ingripa i kollektivtrafiken, hur ensamrätt att utföra vissa kollektivtrafiktjänster får tilldelas samt hur ersättning för utförande av kollektivtrafiktjänster får ges. Den reglerar även hur kontraktering ska gå till och hur öppenhet i relationen mellan myndigheter och transportörer ska tillgodoses. Behöriga myndigheter ges rätt att välja mellan upphandling av kontrakt eller utföra trafiken i egen regi. Sverige verkade under förhandlingarna för en utformning av förordningen i riktning mot ytterligare marknadsöppning och konkurrens inom kollektivtrafiken i Europa. Regeringen har för avsikt att inom ramen för en översyn av lagstiftningen på kollektivtrafikområdet identifiera och utforma de anpassningar av svensk lag som eventuellt kan krävas som en följd av den nya förordningen.

36.2.4 Tredje järnvägspaketet till ändstation

Europaparlamentet och rådet kom i juni överens om den slutliga utformningen av tre av rättsakterna i det av kommissionen i mars 2004 presenterade tredje järnvägspaketet. Paketet innehöll ursprungligen fyra förslag. Det fjärde förslaget, som behandlade kvalitetskrav för godstransporter på järnväg, drogs redan tidigare tillbaka av kommissionen, efter samstämmig kritik från rådet och Europaparlamentet. De tre resterande rättsakterna behandlar:

- marknadsöppning för internationell persontrafik,
- behörighetsprövning av lokförare och annan ombordpersonal och
- tågpassagerares rättigheter.

Huvudfrågan var om förordningen om tågpassagerares rättigheter skulle gälla för både internationella och nationella transporter. Den kompromiss som slutligen uppnåddes baserades i huvudsak på Europaparlamentets uppfattning att förordningen ska gälla för i princip alla persontransporter på järnväg.

Tillträde till marknaden för internationell persontrafik på järnväg

Huvudsyftet med direktivet om utvecklingen av gemenskapens järnvägar är att öka möjligheterna för järnvägsföretagen i Europa att bedriva internationell persontrafik. Förslaget presenteras i faktapromemoria 2003/04:FPM117.

Direktivets bestämmelser ger alla licensierade järnvägsföretag inom EES-området från 2010 (i vissa undantagsfall 2012) rätt att utnyttja järnvägsinfrastrukturen för bedrivande av internationell persontrafik. Denna tillträdesrätt är även förenad med rätt till cabotage (jfr. 36.2.2.). Medlemsstaterna har dock rätt att (på vissa sätt och under vissa villkor) begränsa den internationella persontrafiken i syfte att skydda det allmänna upphandlade eller på annat sätt subventionera den nationella persontrafiken av public servicekaraktär. Som en del av kompromissen ingick att i direktivet ange att kommissionen 2012 ska återkomma med en rapport om förutsättningarna för konkurrens på de nationella persontrafikmarknaderna. Sverige hade gärna sett att dessa öppnats redan i samband med genomförandet av tredje järnvägspaketets rättsakter. Detta var dock aldrig någon aktuell fråga i förhandlingarna. Skälet var att Europaparlamentet släppte kravet på att direktivet skulle omfatta bestämmelser om marknadsöppning för den nationella persontrafiken.

Behörighetsprövning av lokförare

Direktivet 2007/59/EG om behörighetsprövning av lokförare som är nödvändig för framförandet av lok och tåg i järnvägssystemet i gemenskapen, presenteras i faktapromemoria 2003/04:FPM95. Huvudsyftet är att underlätta bedrivandet av internationell järnvägstrafik. Ett ytterligare syfte är att upprätthålla en hög säkerhetsnivå inom järnvägen.

I förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet gjordes vissa förändringar i förslaget som betonar säkerhetssyftet. Dessa gäller framför allt direktivets tillämpningsområde. Till skillnad från rådets gemensamma ståndpunkt ska bestämmelserna nu omfatta i princip samtliga lokförare. Även övrig ombordpersonal med säkerhetsrelaterade uppgifter kommer att omfattas, men endast i den mån dessa uppgifter definierats i EG-rätt. Det sker främst inom ramen för kommittéförfarandet i samband med antagande av nya eller reviderade s.k. TSD (tekniska specifikationer för driftskompatibilitet).

Tågpassagerares rättigheter och skyldigheter

Passagerarförordningen (EG) nr 1371/2007 antogs i september efter att enighet nåtts under sommaren med Europaparlamentet. Det innebär att förordningen kommer att tillämpas inte bara i internationell trafik utan även i inrikes trafik, men med möjlighet för medlemsländerna att undanta viss lokal och regional tågtrafik. Förordningen innehåller bestämmelser om informationsskyldighet, särskild hjälp åt rörelsehindrade passagerare, ansvar för person- och sakskador, försening m.m. Genom förordningen stärks skyddet av tågpassagerarnas rättigheter, vilket är ägnat att underlätta tågresandet i gemenskapen. Förordningen träder i kraft två år efter det att den kungjorts i Europeiska unionens officiella tidning (EUT). För vissa av bestämmelserna finns dock möjlighet att utnyttja övergångstider på upp till 15 år.

36.2.5 Järnvägspaket – att underlätta rörligheten för lokomotiv i gemenskapen Skr. 2007/08:85

Europaparlamentet och rådet kunde i november enas om den slutliga utformningen av de tre rättsakterna i det av kommissionen i december 2006 framlagda paketet ”Att underlätta rörligheten för lokomotiv i gemenskapen”. Rättsakterna i paketet behandlar:

- driftskompatibiliteten hos gemenskapens järnvägsystem,
- säkerheten vid gemenskapens järnvägar och
- den Europeiska järnvägsbyråns (ERA) verksamhet.

Huvudsyftena bakom paketet är att effektivisera de administrativa procedurerna kring godkännande av järnvägsfordon samt att förenkla och förbättra det befintliga regelverket på EU-nivå.

Vid TTE-rådets möte i november fattade rådet beslut om en politisk överenskommelse. Direktiven kommer därefter att behandlas av Europaparlamentet.

Direktiv om driftskompatibiliteten hos gemenskapens järnvägsystem

Direktivet, som närmare beskrivs i faktapromemoria 2006/07:FPM47, ska ersätta de två befintliga direktiven om driftskompatibilitet (96/48/EG och 2001/16/EG). Rådet och Europaparlamentet kunde i november enas om en utformning av direktivet under den första läsningen. Något formellt antagandebeslut hanns, i avvaktan på juristlingvisternas arbete, dock inte med under året. Förslaget till direktiv träder ikraft två år efter att det publicerats i EUT. Det innehåller samtliga bestämmelser om godkännande av järnvägsfordon. De bestämmelser om fordonsgodkännande som tidigare återfanns i direktivet om järnvägssäkerhet flyttades över till det nya driftskompatibilitetsdirektivet och reviderades kraftigt.

Bestämmelserna om fordonsgodkännande kommer i framtiden att bygga på ett tätare samarbete mellan de nationella myndigheterna kring fordonsgodkännanden. Det ska möjliggöra undanröjande av dubbelarbete och kostsamma förseningar. Till följd av olikheter i den tekniska utformningen av de olika järnvägssystemen i Europa är det ännu inte möjligt att i någon större utsträckning tillämpa principen om ömsesidigt erkännande av beslut om fordonsgodkännande. Detta faktum har lett till att förslagens bestämmelser om fordonsgodkännande i stor utsträckning behandlar typgodkännande och hur kompletterande beslut om godkännande av fordon som redan är godkända i ett annat EES-land ska gå till.

Direktivet om ändring av direktivet om järnvägssäkerhet

Rådet fattade i november beslut om en gemensam ståndpunkt för detta ändringsdirektiv. Även Europaparlamentet har behandlat rättsakten. Det återstår fortfarande vissa smärre frågor att lösa innan rådet och Europaparlamentet kan enas om en slutlig utformning av bestämmelserna. Förutom att bestämmelserna om godkännande av järnvägsfordon samlas i direktivet om driftskompatibilitet innebär

förslaget att en ny aktör och dess verksamhet definieras i EG-rätt (se faktagromemoria 2006/07:FPM49). Syftet är att ge järnvägsföretagen en garanti för att även underhållet av sådana fordon i deras tåg som ägs eller stadigvarande disponeras av andra än dem själva uppfyller ställda krav.

Skr. 2007/08:85

Verksamheten hos fristående aktörer verksamma med underhåll av järnvägsfordon ska i framtiden certifieras i enlighet med bestämmelser i förslaget. Härigenom kan järnvägsföretagens kostnader för kontroll av fordon begränsas något trots att järnvägssäkerhetsdirektivet alltjämnt lägger allt operativt säkerhetsansvar på järnvägsföretag och förvaltare för infrastruktur.

Ändring av förordningen om inrättande av en Europeisk järnvägsbyrå

Rådet fattade i november beslut om en gemensam standpunkt. Europaparlamentet har också behandlat rättsakten. Det finns fortfarande en del utestående frågor mellan rådet och Europaparlamentet. De är främst kopplade till de olösta frågorna i direktivet om ändring av järnvägssäkerhetsdirektivet. Förslaget till förordning finns närmare beskriven i faktagromemoria 2006/07:FPM48. Innebörden av förslagets bestämmelser är framförallt att den Europeiska järnvägsbyrån (ERA) bemyndigas att utföra de uppgifter som paketets övriga två rättsakter förutsätter att myndigheten ska svara för. Myndigheten får också en något utökad roll som kommissionens stabsorgan för frågor om driftskompatibilitets- och järnvägssäkerhet. Vissa av de nya bemyndigandena speglar därtill uppgifter som följer av direktivet om behörighetsprövning av lokförare, som ingår i det tredje järnvägspaketet.

36.2.6 Ett järnvägsnät för godstransporter

Kommissionen presenterade meddelandet ”Mot ett järnvägsnät för godstransporter” i oktober. Syftet bakom meddelandet, vars innehåll finns närmare beskrivet i faktagromemoria 2007/08:FPM29, är att avisera ett antal åtgärdsförslag som kommissionen tänker lägga fram under hösten 2008. Behovet av åtgärder motiveras med att järnvägen fortfarande är dålig på att betjäna den inre marknaden med långväga godstransporter.

Åtgärderna ska syfta till att skapa bättre förutsättningar för en kvalitetshöjning inom främst järnvägens container- och långväga godstransporter. I meddelandet argumenterar kommissionen för att åtgärderna ska utformas inom ramen för en ansats som bygger på inrättande av korridorer inom vilka godstransporterna ska ges prioritet för att uppnå detta syfte. Tanken är att förvaltningen av korridorerna och trafiken i dem ska regleras i särskild ordning på EU-nivå. Sverige välkomnar initiativet, eftersom järnvägens internationella godstransporter fungerar alldeles för dåligt i dag. Sverige kan också:

- acceptera att den närmare utformningen av åtgärder utgår ifrån en korridoransats. Men under förutsättning att de särskilda problem som uppstår när det saknas alternativ infrastruktur, att förlägga persontrafik på ett tillfredställande sätt, såväl vid fastställandet av vilka linjer som ska ingå i godskorridorerna som vid utformning av regleringen av trafiken i dem,
- konstatera att medlemsstaterna själva avgör i vilken takt investeringar i infrastruktur och andra anläggningar inom korridorerna ska genomföras.

36.3 Sjöfart

36.3.1 Tredje sjösäkerhetspaketet

Tredje sjösäkerhetspaketet består av sju olika rättsakter vars syfte är att dels förbättra skyddet mot olyckor och utsläpp dels ta hand om följderna av redan inträffade olyckor. Fyra av rättsakterna är helt nya. Dessa handlar om flaggstaternas ansvar, undersökning av olyckor, ersättning till passagerare vid sjöolyckor samt redarnas civilrättsliga ansvar. Tre rättsakter är ändringar i gällande lagstiftning om klassificeringssällskap, hamnstatskontroll och sjötrafikövervakning.

Sjötrafikövervakning

Förslaget är en omarbetning av direktivet om inrättande av ett övervaknings- och informationssystem för sjötrafik i gemenskapen, (se faktapromemoria 2005/06:FPM53). Syftet är att anpassa direktiv 2002/59/EG till den tekniska utveckling som skett inom sjösäkerhetsområdet. Förslaget omfattar framför allt tre sakfrågor:

1. krav på automatiska identifieringssystem (AIS) på fiskefartyg i syfte att minska kollisioner mellan fiske- och handelsfartyg,
2. skyddade platser för fartyg i behov av hjälp (främst harmonisering av gällande krav) och
3. regler om vintersjöfart.

Vid TTE-rådet i juni antogs en politisk överenskommelse om förslaget.

Hamnstatskontroller

Förslaget är en omarbetning av det tidigare direktivet om hamnstatskontroll. En rad omarbetningar föranleds av den nya inspektionsregim som överenskommit mellan de stater som ingått det mellanstatliga samarbetsavtalet Paris Memorandum of Understanding (Paris MoU). Syftet är att få utländska fartyg att uppfylla internationella konventioner och se till att de inte utgör en risk för sjösäkerheten, den marina miljön eller arbets- och boendeförhållandena ombord (se faktapromemoria 2005/06:FPM60).

Sverige ser förslaget som ett av de viktigaste i det tredje sjösäkerhetspaketet. Den mest omfattande förändringen i den nya inspektionsregimen var att man frångick befintliga regler om att minst 25 procent av det årliga antalet fartyg som anlöper dess hamnar ska inspekteras. I stället föreslogs det att samtliga högriskfartyg skulle inspekteras var femte till sjätte månad, normalriskfartyg var tionde till tolfte månad och lågriskfartyg var 24 till 36:e månad. Europaparlamentet röstade igenom sina ändringsförslag i slutet av april. I juni antog rådet en politisk överenskommelse om förslaget.

Olycksfallsutredning

På TTE-rådets möte i juni antogs en politisk överenskommelse om ett direktiv som slår fast grundläggande principer för utredning av olyckor inom sjötransportsektorn, (se faktapromemoria 2005/06:FPM79). Syftet med direktivförslaget är att förbättra sjösäkerheten och att förhindra framtida sjöolyckor. Detta ska ske genom att underlätta genomförandet av säkerhetsutredningen och analysen av sjöolyckor samt säkerställa rapporteringen om dessa. Säkerhetsutredningarna ska inte fastställa straffrättsligt ansvar vid incidenter till sjöss utan ta reda på olyckans omständigheter och orsaker för att man ska kunna dra så många lärdomar av det inträffade som möjligt och på så sätt förbättra sjösäkerheten.

Förslaget ligger i linje med den internationella sjörättens bestämmelser och rekommendationer och följer bl.a. definitionerna och rekommendationerna i IMO-koden för utredning av sjöolyckor. IMO är FN:s organ för sjösäkerhetsfrågor. Förslaget ger säkerhetsutredningar inom sjöfarten en status bl.a. genom att det inrättas särskilda utredningsorgan eller genom att befintliga organ stärks. Förslaget innehåller också bestämmelser om samarbete mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och tredje land. Förslaget syftar vidare till att bevara bevis och till att utarbeta förfaranden för att skydda, spara och sammanställa utredningsrapporter samt för att sörja för erfarenhetsutbyte. Sverige ser positivt på förslaget eftersom det kommer att leda till att många länder som i dag saknar eller har bristfälliga utredningar kommer att behöva öka sin standard på utredningarna. Detta kommer att leda till att sjösäkerheten ökar.

Ersättning till passagerare vid sjöolyckor

Syftet med förslaget (KOM(2005) 592 slutlig) till förordning om ersättning till passagerare vid sjöolyckor är att lägga fast en gemenskapslagstiftning som innebär att ett enhetligt ansvar för dödsfall och skador vid befordran av passagerare till sjöss och på inre vattenvägar införs. Genom förslaget införlivas 2002 års Atenkonvention om dödsfall och skador vid befordran av passagerare och deras bagage i gemenskapslagstiftningen. Samtidigt utsträcks konventionens räckvidd till att omfatta även inrikes passagerartrafik. Utöver detta innehåller förordningen regler om förskottsbetalning till passagerare som lider skada samt ersättning för funktionshinder som skadas under transporten. En politisk överenskommelse nåddes vid TTE-rådets möte i november. Rådet ska

anta en gemensam ståndpunkt och därefter ska Europaparlamentet ha sin andra läsning av förslaget. Skr. 2007/08:85

Redares skadeståndsansvar

Syftet med förslaget till direktiv om redares skadeståndsansvar är i första hand att genomföra förbättringar i det ersättningsrättsliga skyddet för dem som drabbas av skador till följd av olyckor till sjöss. Förslaget innehåller regler om att medlemsländerna ska tillträda 1996 års konvention om begränsning av sjörättsligt skadeståndsansvar samt säkerställa att redarna genom försäkring eller på annat sätt har tillfredsställande säkerhet för sitt skadeståndsansvar. En närmare redogörelse för innehållet i förslaget finns i faktapromemoria 2005/06:FPM66. Förhandlingarna om direktivet påbörjades under hösten 2007.

Klassificeringssällskap

Kommissionen föreslår skärpningar av EG-lagstiftningen om gemensamma regler och standarder för organisationer (klassificeringssällskap) som utför inspektioner och utövar tillsyn av fartyg och för sjöfartsadministrationernas verksamhet i förbindelse därmed.

Förslaget behandlar hur EU ska skärpa kraven på klassificeringssällskapen, dvs. de organ som inspekterar och certifierar fartyg. Syftet är att reformera gällande bestämmelser om erkännande av klassificeringssällskap. Särskilt kan noteras att ändringarna i gällande lagstiftning gäller skärpt kontroll, kriterier för erkännande av klassificeringssällskap, påföljder, kommissionens tillsyn och sällskapens organisationsform, (se faktapromemoria 2005/06:FPM64).

Sverige är positivt till att man ser över gemenskapens regler för klassificeringssällskap. Europaparlamentet röstade under våren igenom sina ändringsförslag. Förhandlingarna i rådet inleddes i juni 2007. TTE-rådet antog i november en politisk överenskommelse om förslaget.

36.3.2 Identifiering och spårning av fartyg (LRIT)

FN:s sjöfartsorganisation IMO är i färd med att genomföra ett globalt system för långväga identifiering och spårning (LRIT) av fartyg med hjälp av satellit. Systemet kommer bl.a. att omfatta inrättandet av en internationell datacentral för distribution av LRIT-information. Anslutna länder meddelade under hösten till IMO om fartyg som för deras flagg ska rapportera till en nationell datacentral, välja en regional modell eller ansluta sig till den internationella centralen.

TTE-rådet beslutade under oktober om att inrätta en europeisk datacentral. EU har därefter meddelat IMO om detta. I nuläget har Sverige visserligen ingen användning av LRIT eftersom Östersjöstaterna redan har ett väl fungerande sjötrafikövervakningssystem, AIS. Sverige vill dock verka för en ökad sjösäkerhet i hela unionen genom att förbättra sjötrafikövervakningen och på så sätt skärpa kontrollen av högriskfartyg.

Medlemsstaterna kommer att förtydliga hur finansieringen av LRIT-systemet ska gå till och i detta sammanhang beakta de skillnader som finns i fråga om hur stor nytta olika medlemsstater har av LRIT. Skr. 2007/08:85

36.3.3 En europeisk hamnpolitik

Kommissionen presenterade vid TTE-rådet i november sitt meddelande om en europeisk hamnpolitik, (se faktapromemoria 2007/08:FPM31). Meddelandet innehåller kommissionens handlingsplan med förslag till åtgärder som syftar till att på olika sätt stärka EU:s hamnstruktur. Det innehåller inga skarpa förslag utan endast en beskrivning inom vilka sakområden kommissionen avser att mer specifikt återkomma till under de närmaste två åren. Cirka 90 procent av EU:s internationella handel går genom någon av Europas mer än 1.200 hamnar. Därför är det av stor vikt att det europeiska hamnsystemet kan utvecklas på ett sådant sätt att det ökande godsflödet kan omhändertas. Handlingsplanen innehåller bl.a. resonemang kring hur:

- hamnarnas struktur skulle kunna bli bättre,
- en kapacitetsutbyggnad skulle kunna ske samtidigt som hänsyn tas till miljön,
- administrativa förenklingar skulle kunna ske,
- tillämpligheten av gemenskapens bestämmelser skulle kunna tydliggöras för operatörer och användare av olika hamntjänster,
- efterlevnaden av arbetarskydd i hamnar skulle kunna stärkas samt
- hur regler som syftar till att förutsättningarna för konkurrens mellan olika EU-hamnar är likvärdiga skulle kunna göras tydligare.

36.3.4 Sjömotorvägar

Konceptet för sjömotorvägar syftar till att transportsystemen ska effektiviseras genom utveckling av exempelvis hamninfrastruktur och anslutningar till hamnar från både land- och sjösidan, isbrytning samt utveckling av trafikinformationssystem. Sverige är drivande och positiv till idén med sjömotorvägar och kom under 2006 överens med övriga EU-länder kring Östersjön om att gå ut med en utlysning för att erhålla projektförslag. Tidsfristen gick ut i januari 2007. Det inkom ett flertal projekt med svensk anknytning. Efter en utvärdering, som skedde tillsammans med trafikverken, blev resultatet att Sverige avsåg att arbeta vidare med fyra olika projekt, nämligen

- Karlskrona–Gdynia,
- Ystad–Swinoujscie,
- Karlshamn–Klaipeda, och
- Trelleborg–Sassnitz.

Ett definitivt ställningstagande till vilka projekt regeringen avser stödja förväntas tas under våren 2008. Det är kommissionen som fattar det slutgiltiga beslut om vilka projektförslag som ska stödjas och hur mycket

finansiering som kan fås av EU. Tidpunkten för när projektförslagen kan skickas in till kommissionen är fastslagen till första halvåret 2008. Skr. 2007/08:85

36.3.5 En havspolitik för EU

Efter ett års omfattande konsultation på basis av grönboken om en framtida havspolitik för EU, lade kommissionen fram ett meddelande om synen på hur en havspolitik för EU ska utformas (se faktagromemoria 2007/08:FPM52). Konsultationsperioden gick ut den sista juni och kommissionens meddelande presenterades den 10 oktober. Kommissionens meddelande består i huvudsak av en handlingsplan för kommissionens kommande arbete.

Sverige lämnade ett omfattande svar och pekade bl.a. på vikten av att verka för globala såväl som regionala lösningar för att förvalta havens resurser på ett hållbart sätt. Sverige anser att gemensamma EU-initiativ bara kan vara aktuella i frågor där ett tydligt mervärde kan påvisas. Många av de beslut och initiativ som krävs på det havspolitiska planet är av regional, nationell och inte minst privat karaktär. Subsidiaritetsprincipen bör därför värnas i en framtida gemensam havspolitik. Sverige efterlyste också en tydligare länk mellan kvaliteten på havsmiljön och dess förutsättning för en hållbar ekonomisk tillväxt. Till stora delar beaktades Sveriges, med flera andra medlemsstaters, synpunkter i dessa frågor i kommissionens meddelande. I meddelandet lade också kommissionen fram en åtgärdsplan som syftade till att skapa länkar mellan olika politikområden. Avsikten var att i ett första steg utforma verktyg för att planera resursanvändning, inhämta samt bearbeta data och skapa övervakningssystem. Syftet var att med stöd av dessa verktyg utforma en gemensam havspolitik i första hand genom samverkan mellan medlemsstaterna.

36.4 Luftfart

36.4.1 Ett europeiskt system för flygledning – SESAR

SESAR är ett projekt som syftar till att utveckla en ny generation av det europeiska systemet för flygledningstjänsten. En central del i detta arbete är bildandet av ett gemensamt företag som ska ansvara för styrningen av projektet och fördelningen av de resurser som krävs för forskning och utveckling av nya system och metoder. Arbetet med att bilda det gemensamma företaget genomfördes under 2006 (se årsboken för 2006). I februari antogs förordningen (EG) nr 219/2007 om bildandet av ett gemensamt företag för utveckling av en ny generation av det europeiska systemet för flygledningstjänsten (SESAR).

36.4.2 Flygplatsavgifter

Skr. 2007/08:85

Förslag till direktiv om flygplatsavgifter presenterades av kommissionen 2007, (se faktapromemoria 2006/07:FPM53). Förslaget innehåller principer som ska tillämpas när flygplatsavgifter fastställs på nationell nivå. Avgifterna får t.ex. inte utformas så att de diskriminerar mellan flygbolagen. Konsultationer mellan flygplatser och brukare ska äga rum på regelbunden basis. Förslaget möjliggör differentierade avgifter beroende på den tjänst som erbjuds på flygplatserna. Sverige ställer sig positivt till att gemensamma regler av ramkaraktär tas fram för flygplatsavgifter. Ett grundläggande krav är att ett regelverk medger att flygplatser kan konkurrera med varandra och differentiera sina avgifter med hänsyn till bl.a. flygplans miljöegenskaper. Ett nytt regelverk bedöms kunna leda till lägre avgifter på flygplatser som har monopolställning i Europa. Förhandlingarna påbörjades i konstruktiv anda och kommer att fortsätta under 2008.

36.4.3 Luftfartstjänster

Arbetet med en ny förordning om luftfartstjänster, som ska ersätta de tre existerande förordningarna i det s.k. tredje luftfartspaketet, fortsatte med hög intensitet. Syftet med den nya förordningen är att öka marknadseffektiviteten och flygsäkerheten samt att förbättra passagerarskyddet. Någon mer radikal förändring av regelverket har dock inte avsetts, (se faktapromemoria 2006/07:FPM2). Förordningen kan förväntas antas under det första halvåret 2008, efter en överenskommelse med Europaparlamentet.

36.4.4 Harmonisering av bestämmelserna om luftfartssäkerhet

Under året behandlade rådet ett förslag om harmoniserade luftfartsbestämmelser och vissa ändringar i förordningen om EU:s luftfartssäkerhetsbyrå, EASA, (se faktapromemoria 2005/06:FPM 32). EASA:s uppdrag utvidgas till att även omfatta drift av luftfartyg, certifiering av piloter och säkerheten hos tredjelandsoperatörer. Samtidigt föreslog kommissionen ändringar i förvaltningen och styrningen av luftfartssäkerhetsbyrån med följderna att medlemsstaternas inflytande minskar och kommissionens inflytande över myndigheten ökar. Sverige verkade för att harmoniseringen av säkerhetsbestämmelser inte skulle få innebära en sänkning av säkerhetsnivåer bland de medlemsländer som redan har höga krav på luftfartssäkerheten. Sverige motsatte sig tillsammans med en stor majoritet medlemsländer också ett försämrat inflytande över myndighetens styrning och förvaltning. Rättsakten antogs i slutet av året och träder i kraft under 2008.

36.4.5 Luftfartsskydd, skydd mot terrorism och brottsliga handlingar

Skr. 2007/08:85

Rådet och Europaparlamentet lyckades vid inledningen av 2008 nå en uppgörelse om nya regler för luftfarten om skydd mot terrorism och brottsliga handlingar. Förordningen ersätter en förordning om införande av gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten som har varit i kraft sedan 2003. De erfarenheter som vunnits genom kommissionens inspektioner och den dagliga tillämpningen av förordningen i medlemsstaterna, visar att det finns en del problem med tillämpningen. En orsak till detta är det alltför snabba utarbetandet och antagandet av förordningen till följd av händelserna den 11 september 2001.

36.4.6 Relationer med tredje land

Rådet beslutade under året att ett luftfartsavtal i en första fas mellan gemenskapen och USA skulle ingås. Avtalet innebär ett avreglerat luftfartsområde över Atlanten. Det ska börja tillämpas den 30 mars 2008. Inom 60 dagar därefter ska parterna återuppta förhandlingarna om ett avtal i en andra fas. Kommission har, med stöd av rådet, också inlett förhandlingar om luftfartsavtal mellan gemenskapen och Kanada respektive Ukraina.

37 Elektroniska kommunikationer, IT och post i samhället

Den europeiska politiken för informationssamhället syftar till att ge alla medborgare i EU tillgång till effektiva elektroniska kommunikationer som i sin tur bidrar till att skapa tillväxt, ett rikt kulturliv och möjlighet för nya tjänster att utvecklas till nytta för företag och medborgare. En viktig förutsättning för detta är en ökad konkurrens och en väl fungerande inre marknad. För att stärka konkurrensen och den inre marknaden har Sverige varit med att anta två rättsakter under året:

- Förordningen om internationell roaming i det allmänna mobiltelefonnät.
- Postdirektivet, som innebär att marknaden för posttjänster i EU kommer att liberaliseras från den 1 januari 2009.

37.1 Förordningen om internationell roaming

När en mobiltelefonkund ringer utanför det egna landet måste telefonsamtalet gå över en utländsk operatörs nät. Detta kallas internationell roaming och operatörerna tar ut avgifter från varandra för denna tjänst vilka sedan återförs på slutkunderna. Kostnaderna för att ringa och bli uppringd på sin mobiltelefon utanför sitt hemland har genom dessa roamingavgifter varit avsevärt högre än avgifterna för

samtal inom landet och dessa kostnader motsvaras bara till en del av faktiska kostnader hos operatörerna. Skr. 2007/08:85

Kommissionen beslutade därför att föreslå prisreglering på området och presenterade ett förslag till den 12 juli 2006, se faktapromemoria 2005/06:FPM117. Förordningen antogs ett år senare och trädde ikraft 30 juni (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007 av den 27 juni om roaming i allmänna mobiltelefonnätet i gemenskapen och om ändring av direktiv 2002/21/EG).

Förordningen innebär att operatörerna måste sänka tarifferna på grossistnivå för rösttelefoni. Dessutom ska konsumenterna erbjudas en s.k. "eurotaxa" vilken är ett lägre högstapris än vad som i dag är vanligt. Taxan får inte överstiga 0,49 euro för uppringda samtal respektive 0,24 euro för mottagna samtal. Under de två kommande åren ska dessa pristak dessutom sänkas för att slutligt hamna på 0,43 euro respektive 0,19 euro. Förordningen innehåller också vissa informationskrav för operatörerna för att klargöra för konsumenterna vad roamingsamtalen kostar.

Den svenska regeringens hållning var att prisregleringen hos slutkunderna endast borde ske i undantagsfall. När det gällde internationell roaming kunde prisreglering accepteras eftersom det var ett sådant tydligt fall av marknadsmisslyckande. Förordningen kommer upphöra att gälla i juni 2010 och kommissionen kommer att göra en översyn av hur förordningen verkat senast 30 december 2008.

37.2 EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer

Under november 2007 presenterade kommissionen de nya direktivförslagen för att uppdatera det befintliga regelverket för elektroniska kommunikationer. Förslagen lades ihop i två direktivförslag, ett för "bättre reglering" som omfattar ändringar i ram-, auktorisations- och tillträdesdirektiven, och ett "medborgarnas rättigheter" som omfattar ändringar i direktiven om persondataskydd och samhällsomfattande tjänster. Auktorisations- och tillträdesdirektiven handlar om vilka villkor som ska gälla för att etablera sig på marknaden. Kommissionen antog också en reviderad version av rekommendationen över relevanta marknader för elektroniska kommunikationer. Dessutom föreslår kommissionen att det inrättas en särskild EU-myndighet för frågor om elektronisk kommunikation (se faktapromemoria 2007/08:FPM45).

EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer består i huvudsak av fem direktiv och trädde i kraft 2003. Regelverkets syfte är att främja konkurrens, konsolidera den inre marknaden för elektroniska kommunikationer till fördel för konsumenter och andra användare. I Sverige är regelverket genomfört framför allt i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Genomförandet av nuvarande regelverk och anknytande frågor hanterades inom kommunikationskommittén där Sverige medverkade aktivt under året. Kommittén har bl.a. övervakat hur den harmoniserade nödsamtalstjänsten 112 fungerat i de olika medlemsländerna. Under februari fattades ett nytt beslut om att reservera den nationella nummerserien som börjar med "116" för harmoniserade tjänster av samhälleligt värde (s.k. hotlines) för olika ändamål.

37.3 Strategin i2010 – det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning

Skr. 2007/08:85

Inom EU sker det IT-politiska samarbetet främst inom ramen för initiativet i2010 – det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning (KOM(2005) 229 slutlig). Initiativet är en del av Lissabonstrategin. Föregångarna till i2010 var e-Europa där två handlingsplaner togs fram: e-Europa 2002 och e-Europa 2005.

Strategin i2010 är ett strategiskt ramverk för det europeiska informationssamhället och för media och tre områden prioriteras:

1. Att skapa ett gemensamt europeiskt informationsområde som främjar en öppen och konkurrenskraftig inre marknad för informationssamhället och för medier.
2. Att stärka innovation och investeringar i IT-forskning för att främja tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen. Målet är att minska klyftan till Europas ledande konkurrenter.
3. Att uppnå ett europeiskt informationssamhälle där alla kan delta, som främjar tillväxt och sysselsättning på ett sätt som överensstämmer med hållbar utveckling och som prioriterar bättre offentliga tjänster och livskvalitet.

Sverige deltog vid samtliga tre möten i högnivågruppen som ägde rum under 2007. Kommissionen lämnade den 30 mars en årsrapport för i2010 (KOM(2007) 146 slutlig). Det huvudsakliga budskapet var att det är mjukvaruindustrin som driver tillväxten inom sektorn för elektronisk kommunikation, att det är stor tillväxt på innehållsmarknaden men små- och medelstora företags utnyttjande av IT fortfarande är lågt. Kommissionen kommer att göra en halvtidutvärdering av i2010 under våren 2008.

Inom ramen för detta program presenterade kommissionen fyra meddelanden. En handlingsplan om IT och åldrande, samt meddelanden om mobil-TV, e-kompetens och e-integration. Vid TTE-rådet i november 2007 antogs rådsslutsatser där dessa meddelanden följdes upp.

Handlingsplanen för bättre villkor för åldrandet i informationssamhälle

Handlingsplanen syftar till att en ökad IT-användning i vård och omsorg kan leda till betydande kostnadsbesparingar inom t.ex. egenvård (KOM(2007) 332 slutlig). Den syftar också till att bidra till en industriell bas i Europa för utveckling av IT-relaterade produkter och tjänster anpassade för äldre. Vidare syftar den till att skapa ett aktivt åldrande i arbetslivet med möjlighet att vara kvar längre, mer flexibla arbetsplatser och kompetensutveckling genom s.k. e-lärande. I handlingsplanen anges också att ITK-lösningar kan ge bättre livskvalitet genom att bryta social isolering, ge enklare tillgång till kommersiella tjänster och service samt ett bättre åldrande i hemmet med IT-stöd för att underlätta vardagslivet.

I meddelandet om e-integration (KOM(2007) 694 slutlig) föreslår kommissionen medlemsstaterna att göra mer för att förverkliga tanken på e-integration och uppnå de s.k. Rigamålen. I Rigamålen, som togs fram i en ministerdeklaration signerad i Riga den 11 juni 2006 av 34 europeiska stater, fastställdes konkreta mål för Internetanvändning och Internet-tillgång, datakompetens och ITK-tillgänglighet till 2010.

Kommissionen anser det motiverat att vidta EU-åtgärder för att garantera lika rättigheter i informationssamhället, den inre marknadens sammanhållning och samordningsåtgärder. EU:s initiativ för e-integration syftar, för det första, till att öka medvetenheten om att åtgärder brådskar och synliggöra hur mycket e-integration kan bidra till livskvalitet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Det ska också stärka de viktigaste åtagandena från Riga. Målet är större genomslagskraft för e-integration.

Meddelandet om mobil-TV

I meddelandet identifierade kommissionen (KOM(2007) 409 slutlig) tre huvudområden av betydelse för mobil-TV med rundradioteknik:

1. teknik och standarder,
2. reglering, särskilt tillståndsfrågor och
3. tillgång till harmoniserat frekvensutrymme.

På grundval av detta meddelande antog TTE-rådet slutsatser i vilka man pekade på att mobil-TV kunde bli en viktig marknad för EU och att främjandet av konkurrens kunde stimulera innovation och skapa fördelar för konsumenterna.

Meddelande om e-kompetens

I meddelandet varnade kommissionen (KOM(2007) 496 slutlig) för att Europa riskerade att möta stor brist på e-kompetens inom en snar framtid. Kommissionen föreslog därför en långsiktig e-kompetensagenda och åtgärder på EU-nivå, t.ex. långsiktigt samarbete och övervakning av framsteg, ökad medvetenhet, ökad anställbarhet och förbättrad social integration samt bättre och ökad användning av e-lärande. TTE-rådet antog i november slutsatser om detta meddelande i vilka det uppmanar medlemsstaterna att skyndsamt införa en långsiktig e-kompetensagenda som bör vara genomförd 2010. Sverige välkomnade både meddelandet och rådsslutsatserna eftersom e-kompetens är en avgörande faktor för att förverkliga informationssamhället.

37.4 Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet

Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa) fungerar som ett expertcentrum och ska bidra till att stärka medlemsstaternas, EU-institutionernas och näringslivets förmåga att hantera frågor som rör nät- och informationssäkerhet.

Sverige arbetade under året i styrelsen med den strategiska inriktningen av byråns arbetsprogram och verksamhet. Styrelsen antog i mars 2007 ett dokument för byråns allmänna riktlinjer samt en rekommendation. Under året utvärderade kommissionen byrån, dels genom att låta ett konsultföretag utvärdera verksamheten (och denna utvärdering kommer att presenteras i en rapport), och dels genom en öppen konsultation under sommaren.

Utvärderingen syftade till att kunna avgöra om byråns verksamhet skulle fortsätta utöver de fem år som beslutats om. En fortsättning kräver enligt Enisaförordningen ett nytt förslag från kommissionen. Sverige svarade på de frågor som ställdes i den öppna konsultationen och ställde sig positiv till en förlängning av byråns mandat ytterligare 5 år för att ge den en seriös chans att åstadkomma resultat. Däremot uttryckte Sverige skepsis mot att ge byrån ett tidsobegränsat mandat i detta läge.

I det förslag till inrättande av ny EU-myndighet för regleringsfrågor på området för elektroniska kommunikationer (se avsnitt 37.2) har kommissionen föreslagit att Enisa läggs samman med den nyinrättade myndigheten under 2011.

37.5 EU:s politik på området för radiofrekvenser och elektronisk kommunikation

Kommittén för radiospektrum har antagit ett antal harmoniserade beslut om frekvensanvändning, bl.a. för ultra-bredbandstjänster (UWB). Under året har kommittén också tagit fram ett beslut för att tillåta olika tekniker för mobila kommunikationer i de frekvensband som i dag är reserverade för GSM (Global System for Mobile Communications).

Inom EU:s grupp för radiospektrumpolitik valdes en svensk representant till ordförande, Marianne Treschow, generaldirektör på Post- och telestyrelsen. Gruppens arbetsuppgifter är att ge råd till kommissionen. Gruppen antog under året yttranden om en strategi på EU-nivå för användandet av de frekvenser som frigörs i och med övergången till digitala TV-sändningar, samt om EU:s intressen inför Internationella teleunionens världsradiokonferens.

Den 14 februari fattades det grundläggande beslutet att reservera radiofrekvensutrymme i 2 GHz-bandet (Gigahertz) i alla medlemsstater, fr.o.m. den 1 juli för mobila satellittjänster. Syftet var att göra ett gemensamt urval och harmonisera formerna för tilldelning av tillstånd för mobila satellittjänster på gemenskapsnivå och att motverka en uppdelning av marknaden samt slutligen att tillvarata fördelarna med alleuropeisk täckning för mobilsatellitssystem.

Under 2007 fortsatte arbetet inom kommunikationskommittén för en mer flexibel radiofrekvensförvaltning i form av en rekommendation till medlemsstaterna. Innebörden var att identifiera ett antal frekvensband där medlemsstaterna bör ta bort begränsningar för särskilda tekniker och tjänster, samt ta fram villkor som underlättar den nationella tillståndsgivningen.

Inom kommunikationskommittén påbörjades också ett arbete med att ta fram en rekommendation om auktorisation av mobila kommunikationer ombord på flygplan inom EU:s luftrum.

Den 13 november publicerade kommissionen ett meddelande om användningen av de frekvenser som frigörs i och med övergången till digitala TV-sändningar (se faktapromemoria 2007/08:FPM46). Kommissionen identifierade i meddelandet om digital-TV-övergången en unik möjlighet att göra stora mängder attraktiva frekvenser tillgängliga för mobila tjänster. Där konstaterade också kommissionen att värdet av de frigjorda frekvenserna kunde öka dramatiskt om man inom Europa hanterade dem på ett harmoniserat sätt.

37.6 Nya postdirektivet

Ett av huvudmålen för gemenskapens politik inom postsektorn är att gradvis liberalisera och konkurrensutsätta postmarknaden under kontrollerade former. För att säkerställa att de samhällsomfattande posttjänsterna erbjuds och är ekonomiskt bärkraftiga på en konkurrensutsatt marknad föreslog kommissionen under 2006 ett antal kompletterande åtgärder för det befintliga postdirektivet (se faktapromemoria 2006/07:FPM18).

I kommissionens förslag bibehölls den nuvarande omfattningen på den samhällsomfattande posttjänsten, dvs. att alla skulle ha tillgång till postinlämning och utdelning åtminstone fem dagar i veckan till rimliga priser. Ett antal kompletterande åtgärder föreslogs för långsiktigt bärkraftiga tjänster, liksom ett förstärkt konsumentskydd.

Förhandlingarna om förslaget till nytt postdirektiv pågick under 2007 i rådsarbetsgruppen för posttjänster och knäckfrågan har till stor del varit att flera medlemsstater pekade på svårigheter när det gäller möjligheten att, efter en liberalisering, finansiera den samhällsomfattande posttjänsten. I förslaget finns flera alternativa lösningar som kan tillämpas av de medlemsstater som finner att det krävs finansiering. Rådsarbetsgruppen lyckades nå enighet kring huvuddelen av det reviderade förslaget med undantag för följande viktiga frågor:

- om express- och kurirtjänster ska omfattas av en samhällsomfattande posttjänst,
- ett datum för genomförandet av en inre marknad för posttjänster och möjligheten för medlemsstater att skjuta upp genomförandet,
- undantagskriterierna, som föreslagits av Europaparlamentet, avser flera olika kategorier av medlemsstater och föreslås gälla, förutom nya medlemsstater, sådana med liten befolkning och begränsad geografisk storlek vilket kan ha särskilda återverkningar just på posttjänster samt medlemsstater med svår topografi och med många öar.

Trafikutskottet har informerats, liksom EU-nämnden inför två rådsmöten under 2007.

Vid TTE-rådets möte den 1 oktober antogs postdirektivet (Direktiv 97/67/EG). Postdirektivets datum för genomförande fastställdes till den 31 december 2010 med möjlighet för ett antal medlemsstater att senarelägga genomförandet till senast den 31 december 2012.

Rådet enades också om en sent framtagna kompromiss kring express- och kurirtjänster samtidigt som kommissionen i ett uttalande klargjorde

att dessa tjänster inte ingår i de samhällsomfattande posttjänsterna. I texten behölls strukturen i nuvarande direktiv och syftet var att avskaffa alla de kvarvarande exklusiva rättigheter som fortfarande tillämpades på postmarknaden. Viktiga klargöranden och återanpassningar gjordes, vilket t.ex. gällt vissa definitioner, som säkerställandet av den samhällsomfattande posttjänsten, inkl. finansieringen, tillståndsregimen, de nationella regleringsmyndigheternas roll och informationskraven som riktas mot postoperatörerna.

38 Energi

Energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat, samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Regeringen prioriterar energi- och klimatfrågor högt. Energieffektivisering i alla sektorer är ett avgörande verktyg för att uppnå detta, liksom effektivt utnyttjande av förnybara energikällor.

Sverige har aktivt medverkat till de ambitiösa energimålsättningar och den energihandlingsplan Europeiska rådet antog i mars 2007. Sverige har även genomgående stöttat den fortsatta liberaliseringsprocessen av el- och gasmarknaderna, bl.a. principen om effektiv åtskillnad mellan nätföretag och företag som producerar och handlar med el.

38.1 En energipolitik för Europa

EU har i dagsläget ingen fördragsfäst gemensam energipolitik. De många gemensamma åtgärder, som ändå har utvecklats genom åren baseras framför allt på fördragets bestämmelser om den inre marknaden, miljö- eller försörjningstrygghet. Det nya reformfördraget formaliserar den nuvarande ordningen, utan att ändra på den rådande grundprincipen om medlemsstaternas beslutsrätt över val av energimix och egna naturresurser.

Inte desto mindre har energipolitiken under de senaste åren, till följd av inträffade och befarade försörjningskriser och mot bakgrund av klimatfrågans allt större betydelse, kommit att hamna högt på dagordningen i såväl internationella sammanhang som inom EU. Diskussionen på EU-nivå tog fart vid det informella EU-toppmötet i Hampton Court i oktober 2005. Kommissionen gavs i uppdrag att ta fram en energipolitisk grönbok, vilken presenterades i mars 2006 och utgjorde en huvudfråga för Europeiska rådets vårtoppmöte 2006.

38.1.1 Strategisk energiöversyn 2007 samt Europeiska rådets energihandlingsplan

Grönboken och vårtoppmötet 2006 var inledningen på en längre process med att formulera en europeisk gemensam energipolitisk strategi.

Kommissionen fick i uppdrag att lägga fram mer utvecklade förslag till Skr. 2007/08:85 en energipolitisk strategi.

Kommissionen presenterade den 10 januari denna energiöversyn (Strategic Energy Review), se faktapromemoria 2006/07:FPM35. Avsikten är att den ska vara regelbundet återkommande, och 2007 års energiöversyn åtföljdes av nio enskilda meddelanden. Den strategiska energiöversynen (kallad "en energipolitik för Europa") utgjorde ett övergripande dokument till det samlade energipaketet och sammanfattade de enskilda meddelandena. Översynen resulterade i förslag från kommissionen till ett antal konkreta åtgärder – en handlingsplan för energi – som man begärde rådets och Europaparlamentets stöd för.

Kommissionens förslag i översynen fick brett stöd och utgjorde underlag för det banbrytande beslut om en gemensam klimat- och energistrategi som fattades vid vårtoppmötet 2007. I centrum för beslutet stod ett övergripande klimatmål i form av ett gemensamt åtagande om att minska unionens utsläpp av växthusgaser med 20 procent till 2020 jämfört med 1990 (30 procent inom ramen för en internationell överenskommelse). I syfte att kunna leva upp till detta mål antog också Europeiska rådet en omfattande energihandlingsplan för åren 2007–2009, där ambitiösa mål till 2020 slås fast för energieffektivisering (20 procent), för förnybar energi allmänt (20 procent, bindande) och specifikt för biodrivmedel (10 procent, bindande). Handlingsplanen behandlar också fullbordandet av en inre marknad för energi, mekanismer för försörjningstrygghet och utveckling av energiteknologi. De externa aspekterna av energipolitiken behandlades också.

Sverige gav energihandlingsplanen sitt fulla stöd vid Europeiska rådet i mars och välkomnade särskilt fokuseringen på klimatfrågan och de starka kopplingar som görs mellan energi- och klimatpolitiken. Sverige hade i förhandlingarna innan drivit att det övergripande förnybara målet på 20 procent ska vara bindande, dock under förutsättning att medlemsstaterna involveras i processen för bördefördelningen och att den tar sin utgångspunkt i nationella förutsättningar. När det gäller biodrivmedel ville Sverige i första hand ha ett indikativt mål. Efter att målet ställts upp med villkor som beaktar miljön, klimatet och energieffektivitet kunde Sverige även acceptera det bindande målet på 10 procent. Sverige gav också starkt stöd till ambitionen att fullborda den inre marknaden och till vikten av effektiv åtskillnad mellan nätföretag och företag som producerar och handlar med el.

Energihandlingsplanen följdes upp av konkreta lagförslag, med start under hösten 2007. Bland de mest betydande förslagen återfanns förslag till revidering av lagstiftningen som reglerar den inre marknaden för el och gas och lanserades den 19 september. Ett annat centralt förslag var det kommande ramdirektivet för förnybara energikällor, där bl.a. den nationella bördefördelningen av det övergripande målet för förnybart slås fast, som skulle ha lanserats i december, men som nu är aviserat till januari 2008.

EU-nämnden informerades om den strategiska energiöversynen och kommissionens förslag till handlingsplan under 2007 inför TTE-rådet och inför Europeiska rådets möte den 8-9 mars.

I energihandlingsplanen som antogs i mars 2007 aviserade Europeiska rådet en strategisk energiteknikplan för Europa (SET-plan). Kommissionen genomförde under året breda konsultationer och presenterade sitt slutliga meddelande den 22 november (se fakta-promemoria 2007/08:FPM49).

Syftet med SET-planen är att dra upp riktlinjerna för insatserna kring forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet och bidra till en fokusering av resurserna på insatser som är strategiskt viktiga för att nå de av Europeiska rådet antagna målen till 2020 om 20 procent förnybar energi, 10 procent biodrivmedel, etc. SET-planen innehåller både förslag till fokusområden och diskussioner kring organisation, finansiering och internationellt samarbete.

Förslaget presenterades och debatterades första gången vid energirådsmötet den 3 december, men kommer behandlas ytterligare under våren 2008, med sikte på antagande av slutsatser vid Europeiska rådet i mars 2008.

Regeringens preliminära ståndpunkt är att det är angeläget med kraftfulla insatser för att det ska gå att uppnå de ambitiösa målen som sattes upp i energihandlingsplanen.

Regeringen kommer vidare i det fortsatta arbetet efterfråga besked om hur nya initiativ och aktiviteter ska finansieras och organiseras.

Information om SET-planen gavs till EU-nämnden den 23 november.

38.3 Det tredje inre marknadspaketet för el och gas

Den 19 september lade kommissionen fram ett paket med förslag som följer upp Europeiska rådets slutsatser om behovet av att fullborda liberaliseringen av den inre marknaden för el och gas (se fakta-promemoria 2007/08:FPM16). Detta paket är det tredje i ordningen och utgör en revidering av det senaste lagstiftningspaketet, som antogs 2003 och som innebär att såväl företags- som hushållskunder fritt kan välja leverantör från och med 1 juli.

Majoriteten av bestämmelserna, som syftade till att förbättra konkurrensen på den inre marknaden, trädde i kraft redan 2004. Kommissionen har under åren dragit slutsatsen att åtgärderna som beslutades inte var tillräckliga och föreslog därför i det s.k. energipaketet i januari 2007 en rad nya åtgärder, som i stora drag stöddes av Europeiska rådet. De föreslagna åtgärderna syftade till att öka konkurrensen, garantera effektiv reglering och skapa förutsättningar för investeringar i syfte att skapa fördelar för kunderna på den inre marknaden för energi. Den mest omtvistade frågan rörde s.k. ägarskapsåtskillnad (ownership unbundling) mellan produktion och handel å ena sidan och överföringsverksamhet å andra sidan. Vid Europeiska rådet nåddes enighet om kompromisskrivningar som talade om vikten av effektiv åtskillnad.

Det tredje inre marknadspaketet består av:

- ändring av gällande el- respektive gasmarknadsdirektiv,

- ändring av gällande el- respektive gasmarknadsförordning, och
- förordning om etablerande av en myndighet för samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter.

I paketet föreslås åtgärder för effektiv åtskillnad, vilka även ska tillämpas i förhållande till tredje land. Kommissionen går fram med förslag om full ägarskapsåtskillnad för överföringsverksamhet och en alternativ lösning med en s.k. Independent System Operator (ISO). De nationella tillsynsmyndigheterna föreslås få ett stärkt oberoende och mer harmoniserade befogenheter, liksom utökade uppgifter. En europeisk byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter inrättas. Ytterligare åtgärder som föreslås för att förbättra marknadens funktion är exempelvis inrättande av ett organ för europeiskt samarbete mellan systemoperatörer (TSO:s) och förslag till stärkt öppenhet för marknaden.

Sverige stödjer ambitionen att fullborda den inre marknaden för energi. Sveriges ser allmänt positivt på lagstiftningspaketets förslag och bedömer att det är skarpa och nödvändiga åtgärder som föreslås för att fullborda EU:s inre marknad för el och gas. Regeringen anser att det är bra för den inre energimarknaden med oberoende operatörer för överföringen (TSO:s) och stödjer därför skärpta krav på åtskillnad mellan överföring respektive handel och produktion.

Under hösten lade ordförandeskapet fram en lägesrapport inför TTE-rådet den 3 december. Lägesrapporten är tänkt att ligga till grund för de fortsatta förhandlingarna, som man hoppas ska avslutas under innevarande mandatperiod i Europaparlamentet.

Det tredje inre marknadspaketet behandlades i EU-nämnden den 23 november. Likaså har de förberedande diskussionerna om inre marknaden i rådet under våren föranlett behandling, den 9 februari respektive den 1 juni.

38.4 Kärnsäkerhet och strålskydd

Kommissionens arbete med omarbetning av direktivet om grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagares och allmänhetens hälsa mot faror som uppstår av joniserande strålning (96/ 29/Euratom, kallat BSS) har intensifierats under året. Omarbetningen föranleds av de nya rekommendationer som beslutats av den internationella strålskyddskommissionen, ICRP. Översyn och kompletterande skrivningar görs efter hörande av, och i samarbete med, kommissionens expertgrupp, artikel 31-gruppen. Nya artiklar som reglerar verksamheter där naturligt radioaktivt material hanteras och bindande nivåer för friklassning av radioaktivt material har utarbetats. Radon i bostäder och på arbetsplatser står på tur liksom skrivningar som ger möjlighet till förenklingar av reglering av verksamheter som medför mindre risker för både arbetstagare och allmänhet. Hela direktivet går igenom för att anpassas till nya rekommendationer men också nya krav på säkerhet m.m. som omvärlden ställer i dag. Det omfattande direktiv som reglerar medicinsk verksamhet från patientstrålskyddssynpunkt, liksom några mindre direktiv rörande extern personal och information i händelse av olycka,

avses inarbetas i detta direktiv som då kommer att omfatta allt strålskydd där joniserande strålning förekommer. Skr. 2007/08:85

Det omarbetade direktivet som reglerar in- och utförsel av radioaktivt avfall mellan medlemsstater och till tredje land, (direktiv 2006/117/Euratom) om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle, beslutat den 20 november 2006, har under 2007 diskuterats vid arbetsmöte arrangerat av kommissionen för att underlätta medlemsstaternas överföring av detta till nationell lagstiftning. Överföringen ska vara genomförd den 25 december 2008.

DEL 8 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

39 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Målsättningen för Sverige är en avreglerad och marknadsorienterad jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan. Sverige har arbetat aktivt med frågan och gjort inspel till kommissionen och medlemsstaterna inför den kommande översynen 2008, den s.k. hälsokontrollen. Sverige har bl.a. drivit:

- att allt direktstöd ska frikopplas fullt ut,
- att alla kvarvarande prisstöd och produktionsbegränsningar ska avskaffas,
- att gårdsstödsystemet ska förenklas och strömlinjeformas, samt
- att de samhällsekonomiska och budgetmässiga kostnaderna för politiken bör minska.

39.1 Hälsokontrollen

Kommissionen offentliggjorde den 20 november ett meddelande (KOM(2007) 722) till rådet och Europaparlamentet om den förestående översynen av 2003 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, även kallad hälsokontrollen. Meddelandet kommer att ligga till grund för det förslag om regeländringar som kommissionen ska lägga fram under våren 2008.

Hälsokontrollen kommer enligt kommissionens meddelande att omfatta tre huvudsakliga aspekter. Först och främst ska regelverket för samlat gårdsstöd följas upp, i syfte att förenkla och strömlinjeforma stöd-systemets olika delar. Med detta avses i huvudsak fortsatt frikoppling av stöd, införande av en högsta och en lägsta gräns för utbetalning av stödbelopp samt förnyelse av tvärvillkorens syfte och räckvidd.

Medlemsstaterna kommer vidare ges tillfälle att se över sina nationella gårdsstödm modeller, i syfte att bredda tillämpningen av ett regionaliserat enhetligt arealstöd. Vidare ska kvarvarande marknadsstödjande instrument (exportbidrag, intervention, prisstöd och kvotsystem) genomgå en granskning med syfte att utröna dels om de fortfarande är tidsenliga och motsvarar sina syften, dels hur de inverkar på den globala handeln.

Den tredje aspekten avser framtida utmaningar, som t.ex. klimatförändring, utvecklingen på bioenergiområdet, förvaltning av vattenresurser och bevarande av biologisk mångfald. Dessutom behandlas frågan om i vad mån riskhantering bör ingå som en del av den gemensamma jordbrukspolitiken. Kommissionen aviserar slutligen sin avsikt att föreslå utökad modulering i syfte att förstärka landsbygdsprogrammen.

Sverige överlämnade i maj 2007 ett positionspapper till kommissionen som klargör Sveriges uppfattning om vilka frågor som bör prioriteras inom hälsokontrollen. Dessa går i huvudsak ut på att allt direktstöd ska frikopplas fullt ut, att gårdsstödsystemet ska förenklas och strömlinjeformas och att alla kvarvarande prisstöd och produktionsbegränsningar ska avskaffas. Den allmänna och långsiktiga målsättning som utstakas är en avreglerad och marknadsorienterad jordbrukssektor, liksom kraftigt sänkta budgetutgifter för jordbrukspolitiken.

39.2 Marknadsordningarna

39.2.1 Reform av marknadsordningen för vin

Den 4 juli publicerade kommissionen ett lagförslag om att reformera sektorn för vin (KOM(2007) 372). Omfattande diskussioner fördes i rådet under sommaren och hösten. Förslaget diskuterades i miljö- och jordbruksutskottet och i EU-nämnden. En överenskommelse om reformen fattades vid jordbruksministrarnas rådsmöte i december.

Syftet med reformen är att skapa marknadsbalans och förbättra vinsektorns konkurrenskraft. Ett frivilligt röjningsbidrag på tre år ska bidra till att vinodlingar motsvarande 175 000 ha avvecklas. All vinareal ska vara berättigad till det frikopplade gårdsstödet, även den areal som röjts. Överföring av medel till åtgärder för landsbygdsutveckling görs i linje med tidigare reformer. Marknadsreglerande åtgärder som exportstöd, stöd till privat lagring, destillationsstöd samt druvmuststöd tas bort. De två sistnämnda stöden avskaffas efter en övergångsperiod. Istället införs nationella anslag, vilka innehåller ett paket av åtgärder som kan tillämpas av medlemsstaterna. Möjligheten att berika vin med socker, s.k. chaptalisering, får fortsatt tillämpas. Reformen är budgetneutral i förhållande till nuvarande vinbudget.

Sverige hade gärna sett en mer djupgående reform för att stärka den europeiska vinsektorns konkurrenskraft. Sverige välkomnar att enklare och flexibla regler skapas när det gäller märkning, tillverkning och klassificering av viner. Det är också välkommet att de marknadsreglerande åtgärderna avskaffas i syfte att få bort olönsam produktion och därigenom stärka sektorns konkurrenskraft. Men Sverige är kritisk till införandet av nationella anslag och den omfattande budget som ska gå till dessa. Åtgärderna i anslagen leder inte till ökad marknadsanpassning, ökad konkurrenskraft eller en mer balanserad vinsektor. Sverige är även negativ till att medel i de nationella anslagen kan användas till marknadsföring av vin i tredje land.

39.2.2 Reform av marknadsordningen för frukt och grönt

Kommissionen presenterade i januari 2007 ett förslag till reform av marknadsordningen för frukt och grönt (se faktapromemoria 2006/07:FPM51). Förslaget diskuterades i miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden. Ministerrådet kunde nå en enhällig politisk överens-

kommelse om reformen i juni 2007. Reformen innebär att exportbidrag, bearbetningsstöd och EU-finansierat återtag för destruktion avskaffas, att producentorganisationernas roll förstärks och att risk- och krishantering införs som ett nytt instrument inom ramen för producentorganisationernas driftsprogram.

Skr. 2007/08:85

Vidare införlivas frukt- och gröntsektorn fullt ut i systemet med samlat gårdsstöd, vilket betyder att de stöd rättigheter som tilldelas odlarna kommer att lyda under samma villkor som för andra sektorer. Dessutom kommer fruktodlingar och plantskolor att ingå i den areal som omfattas av rätt till gårdsstöd. Resultatet av reformen överensstämde förhållandevis väl med vad Sverige hoppades uppnå, med undantag för det faktum att man inte lyckades få till stånd en minskning av budgeten för sektorn.

39.2.3 Förenklingar

Kommissionen utarbetade 2006 en handlingsplan för förenklingsarbetet inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, vilken har till syfte att förenkla regelverket och minska den administrativa bördan för både enskilda och myndigheter. Vid ett seminarium om förenkling i Bryssel i oktober 2007 uppgav kommissionen att 17 av de 37 förenklingsförslagen som listats i handlingsplanen hade genomförts fullt ut och att handläggningen av resterande förslag pågår. Ett av dessa förslag avsåg den samlade marknadsordningen (se faktapromemoria 2006/07:FPM41). Förslaget presenterades av kommissionen i slutet av 2006 och antogs av rådet den 26 september 2007. Sverige stödde förslaget eftersom det leder till en drastisk minskning av antalet rättsakter och en tydligare beskrivning av organiseringen av marknaderna för jordbruksprodukter. Förslaget diskuterades i miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden under våren och sommaren 2007.

39.2.4 Mjölk

Kommissionen lade under våren 2007 fram ett förslag till ändringar av ett antal direktiv och förordningar som berör mjölk- och mejerisektorn, det s.k. minipaketet för mjölk (se faktapromemoria 2006/07:FPM62). Syftet är att förenkla regelverket. Förslaget diskuterades i miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden. Rådet tog ett beslut om ändringarna i oktober.

Paketet innehåller ett antal åtgärder;

- proteinstandardisering för mjölkpulver och kondenserad mjölk,
- sänkning av interventionspris för skummjölk,
- borttagande av den 92-procentiga prisgränsen för intervention av smör,
- avskaffande av nationella kvalitetsklasser för smör,
- avskaffande av mjölkstöd till militära styrkor,
- införande av enhetligt stöd för skolmjölk,
- avskaffande av obligatoriska importlicenser, samt
- liberalisering av definitionen för fetthalt för konsumtionsmjölk.

Mot bakgrund av de historiskt höga priserna på mjölkprodukter har kommissionen under året beslutat att sätta exportbidragen till noll för samtliga mejerivaror. I april 2007 sattes även de kvarvarande konsumtionsfrämjande stöden förutom skolmjölkstödet till noll.

Sverige välkomnade kommissionens förslag till flexibla regler för fetthalt i konsumtionsmjölk. Förslaget innebär en administrativ förenkling, det stimulerar till ökad handel mellan medlemsstaterna och det uppmuntrar till produktion av den typ av jordbruksprodukter som marknaden efterfrågar. Dessutom innebär förslaget att det undantag som Sverige haft sedan EU-inträdet, som gör det möjligt för svenska producenter att saluföra mjölk utanför de godkända fetthalterna, kan tas bort. Sverige gav även stöd till samtliga övriga förslag då de minskar den administrativa bördan för såväl myndigheter som producenter.

39.2.5 Socker

Marknadsordningen för socker reformerades 2006 för att nå balans på marknaden inom EU samt för att EU ska uppfylla sina internationella åtaganden. Reformen innebär en prissänkning under fyra år med 36 procent för socker och med 39,7 procent för sockerbetor. För att minska produktionen med ca 5 miljoner ton och öka konkurrenskraften i den europeiska sockersektorn infördes ett omstruktureringsprogram för att stödja sockerbruk som avsäger sig produktionskvot och som lägger ner fabriker. Omstruktureringsprogrammet finansieras via en avgift på all kvarvarande kvot. Under de två första åren efter reformbeslutet avsades dock endast ca 1 miljon ton produktionskvot.

För att få industrin att avsäga sig mer kvot justerades bestämmelserna i omstruktureringsprogrammet under 2007. Kommissionens förslag (se faktapromemoria 2006/07:FPM95) presenterades i maj och diskuterades i miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden under sensommaren och hösten. Justeringarna innebär bl.a. att industrin gavs en viss rabatt på avgiften till fonden om de avsäger sig kvot. Det gjordes även justeringar i hur den eventuella slutliga kvotnedskärningen skulle genomföras.

Om omstruktureringsprogrammet inte leder till den önskade produktionsminskningen kommer alla länders sockerkvoter att skäras ned. Justeringen av programmet innebär att denna kvotnedskärning inte ska bli lika omfattande i länder där industrin redan tidigare frivilligt av sagt sig produktionskvot. Sverige stödde kommissionens förslag eftersom det innebär att omstruktureringsprogrammet får ökad effekt.

39.2.6 Tvärvillkor

Tvärvillkor är de regler inom växtskydd, djurskydd, humanhälsa, miljö och djurhälsa som jordbrukaren ska följa för att få full utbetalning av gårdsstöd. Tvärvillkoren infördes vid jordbruksreformen 2003 och har tillämpats i Sverige sedan 2005. Kommissionen presenterade en rapport om tillämpningen av tvärvillkor för rådet i mars 2007 (KOM(2007) 147 slutlig). På basis av rapporten antog rådet slutsatser (dok. 7991/07). Mot denna bakgrund föreslog kommissionen ändringar i

rådets förordning (EG) 1782/2003 om gemensamma regler för direktstöd. (se faktapromemoria 2007/08:FPM36) Ändringarna innebär bl.a. att de nya medlemsstaterna får en infasningsperiod på tre år för att införa tvärvillkor. Dessutom införs regler för förenklad kontroll av tvärvillkor. På grund av det rådande förhandlingsläget blev det planerade beslutet vid jordbruks- och fiskerådet i december uppskjutet till 2008. Skr. 2007/08:85

39.2.7 Bomull

I det så kallade Medelhavspaketet från 2004 beslutade rådet om reformer av stödet för bomull, tobak, humle, olivolja och bordsoliver. Beslutet innebar bl.a. att bomullsstödet delvis kommer att frikopplas. Spanien, som var kritiskt till bomullsreformen, anmälde beslutet till EG-domstolen med motiveringen att analysen som låg till grund för reformen var bristfällig. EG-domstolen gav den 7 september 2006 Spanien rätt vad gäller bomullsstödet och har annullerat den delen av reformen (mål C-310/04).

Mot bakgrund av EG-domstolens beslut presenterade kommissionen under 2007 ett nytt förordningsförslag för bomullsstödet (KOM(2007) 701). Det nya reformförslaget innebär inte några större förändringar jämfört med 2004 års beslut, dvs. 65 procent utgörs av direktstöd som frikopplas och ingår i gårdsstödet samt 35 procent av stödet produktionskopplas. Dessutom öppnade kommissionen för marknadsföringsstöd för europeisk bomull.

Sveriges principiella ståndpunkt är att alla produktionskopplade stöd bör slopas helt. I den nu uppkomna situationen där förslaget lagts som en följd av kravet på en konsekvensanalys kan Sverige acceptera den frikopplingsgrad som beslutades 2004. Sverige ifrågasätter dock behovet av särskilda marknadsföringsåtgärder för EU-bomull.

Full frikoppling av stödet skulle underlätta EU:s fortsatta agerande när det gäller bomullsinitiativet inom WTO. Sverige ifrågasätter också behovet av stöd till marknadsföringsåtgärder. Stödet betraktas i WTO-sammanhang som mycket handelsstörande (s.k. gult stöd) vilket inte ligger i linje med de pågående förhandlingarna.

39.3 Spritdrycker

Kommissionen presenterade i december 2005 ett förslag till förordning om definitioner, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker (KOM(2005) 125). Förordningen omfattade alla spritdrycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent. Syftet med de nya reglerna var att föra samman och uppdatera den tidigare förordningen och att samla alla regler inkl. tillämpningsförförordningarna i en enda rättsakt.

Under 2006 och 2007 pågick ett intensivt förhandlingsarbete i rådet. De viktigaste utestående frågorna var definitionen av vodka och den skyddade geografiska beteckningen ”Jägertee”. En överenskommelse mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen uppnåddes under hösten 2007 och förordningen kunde formellt antas i december 2007. Sverige har länge efterfrågat denna översyn. Den viktigaste frågan för

Sverige var att få till stånd en tydligare definition av vodka. Den överenskomna förordningstexten tog delvis hänsyn till svenska önskemål men Sverige kunde i slutändan ändå inte ställa sig bakom förslaget eftersom det inte tog hänsyn till svenska traditioner och svenskt språkbruk om användningen av begreppet ”brännvin”. Sverige ansåg också att samma märkningsregler skulle gälla för vodka och smaksatt vodka.

39.4 Ekologisk produktion

Jordbruks- och fiskerådet beslutade i juni att anta en ny förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter. Förordningen innebär förändringar på flera områden och omfattar växtodling, djurhållning, vattenbruk, förädling, kontroll, märkning samt import av ekologiska livsmedel. Förordningen träder i kraft den 1 januari 2009.

De frågor som främst diskuterades var märkningsbestämmelser, inkl. möjlighet att märka ekologiska ingredienser i konventionella produkter, frågan om obligatorisk märkning med EU-logotypen samt krav på ursprungsmärkning av ekologiska livsmedel. Diskussion fördes även kring hur förbudet mot GMO (genmodifierade organismer) i ekologiska livsmedel skulle utformas och om regler för hur tredje land skulle få exportera ekologiska livsmedel till EU.

Sverige välkomnade förslaget som innebar en förenkling av regelverket och ansåg även att handeln med ekologiska varor kunde öka som en följd av den obligatoriska EU-märkningen. Frågor som Sverige prioriterade var bl.a. förenklingar i regelverket inkl. reglerna för import av ekologiska livsmedel till EU.

39.5 Landsbygdsutveckling

Den 28 juni godkände kommissionen Sveriges landsbygdsprogram för perioden 2007–2013. I och med beslutet var Sverige det första medlemslandet, tillsammans med Tjeckien, som fick sitt program godkänt. Programmet grundar sig på rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Programmet innehåller åtgärder som ska främja landsbygdens utveckling och uppnå målen om en ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling av landsbygden. Den totala budgeten under de sju åren omfattar 35 miljarder kronor där den svenska statsbudgeten står för ungefär hälften och där EU står för resterande del.

I programmet ligger tydligare fokus, jämfört med tidigare program, på åtgärder som främjar företagande och som stärker lantbrukets och landsbygdsföretagens konkurrensförmåga. Det har dessutom skett en breddning av programmet i syfte att främja ett diversifierat näringsliv, en god livsmiljö, lokal service och infrastruktur. Miljöambitionen i programmet är fortsatt hög, vilket bl.a. syftar till att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen.

39.6 Strategi och direktiv om hållbar användning av bekämpningsmedel

Skr. 2007/08:85

I juli 2006 presenterade kommissionen en strategi samt tillhörande direktiv i syfte att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel, i första hand växtskyddsmedel (se faktagromemoria 2006/07:FPM3). Det portugisiska ordförandeskapet nådde en politisk överenskommelse i december 2007 (se också kap. 43.6 om tematisk strategi för bekämpningsmedel), utan att Europaparlamentets slutsatser behandlats.

Överenskommelsen innefattar:

- krav på utbildning,
- information,
- krav på test av spridningsutrustning,
- förbud mot flygbesprutning,
- yrkesverksamma användare ska behovsanpassa användningen av medlen, mm.

Frågan var föremål för samråd med EU-nämnden inför miljöministermötet antagande av slutsatser i februari 2007 samt inför det tyska ordförandeskapets avrapportering i juni till såväl miljö- som jordbruks- och fiskerådet samt inför beslut om politisk överenskommelse i december 2007.

Sverige välkomnar kommissionens höga ambition och stödjer flertalet av åtgärderna. Dessa ligger i linje med det svenska arbetet inom ramen för åtgärdsprogrammet för att minska riskerna för människa och miljö vid användning av bekämpningsmedel. Sverige hade dock hellre sett att krav på utbildning ställts på användaren, snarare än köparen, av växtskyddsmedel.

39.7 Skogsfrågor

Inom EU har man under senare år tagit initiativ till en mer övergripande syn på skogsbruket. Stöd till skogsbruk finns inrymt bl.a. inom den gemensamma jordbrukspolitiken, landsbygdsutveckling och miljöområdet. Under 2007 har överenskommelsen om EU-gemensamma mål för andelen förnybar energianvändning haft återverkningar på skogssektorn och den skogspolitiska debatten både nationellt och på EU-nivå. Arbetet med EU:s handlingsplan för skog påbörjades under 2007. Sverige värnar i alla skogsfrågor om att bevara den nationella beslutsrätten i frågor som rör skog och skogsbruk.

39.7.1 EU:s handlingsplan för skog

Kommissionen publicerade i juni 2006 ett meddelande om en handlingsplan för skogen (se faktagromemoria 2005/06:FPM115). Handlingsplanen berör skogens och skogsbrukets ekonomiska, ekologiska och sociala funktioner, som tillsammans bildar basen för ett hållbart skogsbruk. I handlingsplanens inledning betonas att subsidiaritetsprincipen ska beaktas. Därefter följer ett antal åtgärdsförslag, främst

ökade forskningssatsningar, informationsspridning och en bättre samordning av skogsfrågor internt inom kommissionen.

Sverige framförde inför och under arbetet med handlingsplanen den svenska generella ståndpunkten att EU:s insatser på skogsområdet även fortsättningsvis skulle vara begränsade. I den mån åtgärder vidtogs som berörde skog och skogbruk, grundat på närgränsande politikområden (såsom miljö eller jordbruk), var det viktigt att subsidiaritetsprincipen respekterades och tillämpades. Sverige såg framför allt att det fanns behov av åtgärder för informations- och erfarenhetsutbyte och ökad samordning inom kommissionen.

Genomförandet av handlingsplanen påbörjades under 2007. Två arbetsgrupper med representanter från medlemsländerna etablerades för att utbyta nationella erfarenheter vad gäller ökad avverkning och utnyttjande av skogens restprodukter, respektive värdering av skogens icke prissatta nyttigheter. Under året har medlemsstaterna också utbytt erfarenheter kring nationella vägledningar för offentlig upphandling av hållbart producerade skogsprodukter.

39.7.2 Handel med skogsprodukter till EU

Sverige stödjer kommissionens arbete med att komma överens om, och genomföra, s.k. partnerskapsavtal med länder som exporterar träprodukter till EU. Avsikten med partnerskapsavtalen är att minska produktion och handel med illegalt avverkat virke. Under året fortsatte kommissionen arbetet i samråd med ett mindre antal medlemsstater inkl. Sverige med den detaljerade utformningen av partnerskapsavtalen. Kommissionen inledde också arbetet med att utforma detaljerade riktlinjer för det nationella licenssystemet. Samtidigt fortsatte de formella förhandlingarna med Malaysia under 2007. Utvecklingen har dock varit långsammare än förväntat, bl.a. därför att man underskattade de förändringar som ett partnerskapsavtal skulle komma att innebära för Malaysias skogssektor. Informella överläggningar genomfördes med ytterligare ett antal länder, bl.a. Kamerun, Gabon, Ghana och Indonesien.

39.7.3 Internationella timmeravtalet (ITTA) 2006

Under 2006 kom man överens om ett nytt råvaruavtal för tropiskt timmer, ITTA 2006, som ska ersätta avtalet från 1994. Då ansvaret för detta avtal delas mellan kommissionen och medlemsländerna var proceduren för godkännande och ratificering av avtalet inom EU oklar och gav upphov till diskussioner i rådet. Under sommaren kunde man enas om en procedur i två steg där godkännandet skulle ske på både EU-nivå och på nationell nivå. Det svenska ratificeringsarbetet initierades under slutet av 2007 och planeras att slutföras under 2008.

40 Djurskydd och djurhälsa

Inom EU finns regelverk för såväl djurskydd som för djurhälsa. Reglerna för djurskydd grundar sig på att gemenskapen och medlemsstaterna enligt fördraget har en skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Regelverket som syftar till att förbättra djurens hälsa är bl.a. motiverat av att underlätta handeln med animaliska produkter inom EU.

EU-arbetet på djurskydds- och djurhälsoområdet har under året präglats av framtagandet av ett nytt direktiv för hanteringen av slaktkycklingar, den nya förordningen för djurtransport, diskussioner kring en framtida djurhälsopolicy samt skyddsåtgärder mot sjukdomen blåtunga.

40.1 Djurskydd

40.1.1 Slaktkycklingar

Kommissionen presenterade under våren 2005 ett förslag till direktiv om skydd av slaktkycklingar (KOM(2005) 221 slutlig) för rådet och Europaparlamentet. Det av kommissionen föreslagna direktivet byggde bl.a. på bestämmelser från Sverige och Danmark och innehöll förslag till minimiregler för att skydda slaktkycklingar i vissa besättningar. En viktig fråga var hur hög beläggningsgrad som skulle tillåtas, dvs. hur många kilogram kyckling som får hållas på en viss yta. Det svenska regelverket tillåter max 36 kg/m² medan kommissionen föreslog en maxgräns på 38 kg/m². Flera medlemsstater ville ha en betydligt högre beläggningsgrad, men Sverige arbetade för att hålla siffran så låg som möjligt.

Direktivet förhandlades intensivt från början tills man under våren lyckades få medlemsstaterna att nå en politisk överenskommelse. Det slutliga direktivet tillåter 39 kg/m² beläggningsgrad om inte besättningen har särskilt goda förhållanden. I dessa fall tillåts ytterligare 3 kg. Under förhandlingarna och framför allt inför beslutet i ministerrådet samrådde regeringen med EU-nämnden för att fastslå den svenska ståndpunkten. Den gick i stort ut på att Sverige skulle arbeta för att EU skulle anta ett direktiv som innebar reella förbättringar av djurskyddet, även om det inte skulle bli lika långtgående som Sverige egentligen hade önskat.

Regeringen är nöjd över att ha bidragit till att det nu finns ett regelverk för hållande av EU:s över 5 miljarder slaktkycklingar. Sverige har för avsikt att behålla sina skarpaste bestämmelser på området och att arbeta för att EU:s regelverk på sikt når upp till de svenska.

40.1.2 Djurtransporter

Sedan januari 2007 gäller nya regler för transport av djur inom EU i och med att rådets förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under

transport börjat tillämpas. Förordningen innehåller förbättringar av djurskyddet under långa transporter jämfört med tidigare bestämmelser, bl.a. ställs krav på vattentillgång och strömmaterial samt på utbildning av transportörer. Förordningen är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Medlemsstaterna är skyldiga att genom inspektioner kontrollera att kraven i förordningen är uppfyllda samt att fastställa regler som är effektiva, proportionerliga och har avskräckande påföljder.

Trots det nya regelverket uppdagades under hösten att djur behandlats illa och vanvårdats i samband med transport. Regeringen tog därför upp frågan under ett rådsmöte. Jordbruksministern klargjorde att Sverige vill ha ett mer långtgående regelverk för djurtransporter än vad som var fallet och såg mycket allvarligt på när djur behandlades illa. Jordbruksministern framhöll också att det var angeläget att alla medlemsstater rannsakade sig själva och såg över vilka åtgärder i form av t.ex. ytterligare kontroller eller mer avskräckande påföljder som behövde vidtas för att medlemsstaterna skulle leva upp till kraven i förordningen.

Kommissionen meddelade att den har för avsikt att presentera ett nytt förslag om skydd av djur under transport under sin mandatperiod. Sverige anser att EU i dag tillåter allt för långa och många transporter av djur och arbetar för att regelverket ska ändras. Sverige stöder därför kommissionen i det pågående arbetet.

Förbud mot handel med hund- och kattpäls

Under 2007 togs beslut om förbud mot handel inom EU, import till EU och export från EU av päls från hund och katt och alla produkter som innehåller sådan päls. Sverige var pådrivande i arbetet med att få till stånd ett importförbud efter avslöjanden att produkter innehållande sådan päls importerats till EU under falsk märkning. Regeringen välkomnar det förbud som nu beslutats av rådet och Europaparlamentet. Beslutet innebär att människor som köper pälsprodukter får försäkringar att produkterna inte härrör från hundar eller katter som hållits och avlivats på ett plågsamt sätt.

40.2 Djurhälsa

40.2.1 Beslut om åtgärder med anledning av sjukdomen blåtunga

Under 2006 drabbades bl.a. Nederländerna, Belgien och Tyskland av sjukdomen blåtunga, en virusjukdom som infekterar idisslande djur. Sjukdomen sprids med svidknott och man har tidigare trott att dessa inte skulle kunna leva på nordligare breddgrader. Under 2007 spred sig sjukdomen vidare till bl.a. Storbritannien och Danmark. Utbrottet i Danmark medförde att även svenska lantbrukare kom att omfattas av åtgärder som syftar till att minska smittspridning.

Bekämpning av sjukdomen är reglerad på gemenskapsnivå genom rådets direktiv 2000/75/EG om bekämpning och utrotning av blåtunga

samt kommissionens förordning (EG) nr 1266/07 om tillämpningsföreskrifter till nämnda direktiv. För att minska risken för smittspridning men ändå tillse att lantbrukare inte drabbas onödigt hårt har EU arbetat fram ett regelverk om vilka villkor som ska gälla vid förflyttning av djur från eller genom ett område som omfattas av restriktioner. I detta arbete bidrog Sverige aktivt, framförallt för att risken för smittspridning inte ska bli för stor samtidigt som hänsyn tagits till att djurägare kan behöva flytta sina djur även under pågående utbrott.

Drabbade medlemsstater har tagit upp frågan på ministerrådet för att informera andra medlemsstater och kommissionen om situationen i det egna landet. I samband med detta har frågan också diskuterats med EU-nämnden.

Regeringen anser det viktigt att EU fortsätter att arbeta gemensamt för att begränsa spridningen av sjukdomen och för att så långt det är möjligt se till att Sverige hålls fortsatt fri från sjukdomen.

40.2.2 Översyn av EU:s djurhälsopolitik

Kommissionen aviserade i september i ett meddelande till rådet, Europaparlamentet och övriga institutioner att man avser att under de närmaste sex åren lägga fram förslag till genomgripande ändringar i lagstiftningen på djurhälsoområdet. Bakgrunden till översynen är de mycket höga kostnaderna för gemenskapen som orsakats av senare års utbrott av bl.a. mul- och klövsjuka, svinpest och fågelinfluensa. Kommissionen avser att föreslå ändringar som i högre grad leder till förebyggande arbete för att förhindra utbrott.

Regeringen delar kommissionens uppfattning om målen för djurhälsopolitiken och stödjer arbetet med den planerade översynen.

41 Den gemensamma fiskeripolitiken

Under året har beslut fattats både om en flerårig plan för Östersjötorsken och en förvaltningsplan för den europeiska ålen. Sverige har under året som gått även bidragit till en minskning av både antalet fiskedagar och torskkvoterna i Östersjön samt arbetat aktivt med fiskerikontrollfrågor.

Sveriges övergripande målsättning har varit att tillse att den gemensamma fiskeripolitikens regelverk följs. Det gäller inte minst grundförordningens målsättning om att levande fiskeresurser ska utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende och principer om försiktighetsansatsens tillämpning baserat på vetenskapliga råd och gradvist införande av ekosystemansatsen.

41.1 Flerårig plan för Östersjötorsken

I juni 2007 nåddes en politisk överenskommelse om en flerårig förvaltningsplan för torsken i Östersjön. Ett viktigt mål för Sverige var att verka för ett livskraftigt och hållbart småskaligt fiske. Målen för

planen var att gradvis reducera fiskeridödligheten med minst 10 procent årligen fram till dess att bestånden når biologiskt säkra gränser. Likaså skulle fiskeansträngningen reduceras stegvis i syfte att nå en balans mellan fiskeriansträngningen och den beslutade TAC (Total Allowable Catch). Vidare innehöll planen en rad kontrollbestämmelser i syfte att minska det illegala fisket, som regler om rapportering vid fartygens in- och utträde ur hamn.

Förhandlingsarbetet har lett fram till lättnader för det småskaliga fisket. Det kommer att införas en kombination av gemensamma fiskestopp och ett bestämt antal fiskedagar som fiskaren själv kan välja när denne vill utnyttja. Fiskedagarna var tidigare bestämda i förväg och väder och vind kunde då hindra i synnerhet de mindre fartygen från att lämna hamn. Havsområdet i höjd med Kalmar och norrut till Stockholm (område 27), där i huvudsak småskaligt fiske bedrivs, är undantaget från planen. Undantaget genomförs för att man även under lekstoppet ska kunna fiska på andra arter i området. Det blir också lättnader i rapporteringen för de som frivilligt accepterar satellitövervakning och elektronisk loggbok. Ytterligare en viktig fråga för Sverige har varit att förbättra fiskerikontrollen och den fleråriga planen innehåller flera förbättringar på det området.

41.2 Förvaltningsplan för den europeiska ålen

Beståndet av europeisk ål (*Anguilla anguilla*) är starkt hotat. Enligt det Internationella rådet för havsforskning (ICES) behövs omedelbara åtgärder för att återuppygga ålbeståndet. Under 2005 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning med åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål (2005/06:FPM22). Förordningen antogs formellt den 18 september. Enligt förordningen ska varje medlemsstat identifiera områden viktiga för ålen och utarbeta förvaltningsplaner för europeisk ål i sådana områden. Målet för varje förvaltningsplan ska vara att minska den av människan orsakade dödligheten så att minst 40 procent av biomassan av vuxen ål (blankål) med stor sannolikhet kan ta sig ut i havet, i förhållande till den bästa uppskattningen av utvandring som skulle ha funnits om sådana faktorer inte hade påverkat beståndet.

41.3 TAC och kvoter i Östersjön

Vid jordbruks- och fiskerådet den 22–23 oktober nåddes en politisk överenskommelse om TAC-nivåer och andra fiskeregleringar för torskfisket i Östersjön för år 2008, inom ramen för den fleråriga förvaltningsplan som man enades om i juni 2007 (se 41.1.).

Överenskommelsen innebär bl.a. att antalet fiskedagar för torskfisket i Östersjön minskar. Nästa år minskar antalet möjliga fiskedagar i östra Östersjön med 20 procent (från 219 till 178 dagar). I västra Östersjön blir minskningen 10 procent (från 248 till 223 dagar). Sverige var ett av de medlemsstater som drev på för ett minskat antal dagar. Viktigt i sammanhanget är, förutom de stopp av fisket som råder under

lekperioden, att fisket regleras med tillåtet antal fiskedagar, inte utpekade stoppdagar. Detta innebär att fiskaren själv kan välja när de nyttjar sina fiskedagar och därmed inte förhindras av t.ex. vädret en specifik dag eller vecka. Detta är fördelaktigt särskilt för det småskaliga fisket och är något Sverige har drivit. Även fångstkvoterna för torsken minskar.

I Östersjöns västra torskbestånd sjunker kvoten med 28 procent jämfört med föregående år. I det östra Östersjöbeståndet är minskningen mindre, där kvoten endast går ned med 5 procent. Det är en klart mindre minskning än kommissionens förslag, som föreslog en minskning med en fjärdedel. Även Sverige förordade en större minskning och resultatet får betecknas som en kompromiss – flera av de mest berörda medlemsstaterna hade istället föreslagit en ökning på 15 procent i enlighet med den regionala rådgivande nämnden för Östersjöns förslag (BSRAC).

Svartfisket hamnade i fokus under förhandlingarna. Bland annat medgav den polska regeringen att man inte tagit itu med problemet i tillräcklig stor utsträckning. En deklaration om det olagliga polska fisket antogs och Polen förband sig att öka kontrollen, bl.a. genom att tillsätta tjugo nya kontrollanter. Dessutom kommer Polen att få betala tillbaka de kvoter de överfiskat. Åtgärder mot svartfisket var en av de viktigaste svenska målsättningarna med förhandlingarna.

41.4 Fiskemöjligheter i Västerhavet

Förhandlingarna fördes under året om fiskemöjligheterna i Västerhavet, dvs. Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön och delar av nordöstra Atlanten, såväl internt inom EU som mellan EU och de andra kuststaterna Norge, Island, Färöarna och Ryssland. Det för Sverige viktiga avtalet mellan Norge och EU innehöll för 2008 års fiske ett stort antal åtgärder för de sju gemensamma bestånden. Avtalet inkluderar kvoter för 2008, långsiktiga förvaltningsplaner och tekniska åtgärder främst för att minska bifångster.

Det formella beslutet om kvoter m.m. för 2008 för de gemensamma bestånden, liksom för de bestånd för vilka EU beslutar självständigt, fattades vid jordbruks- och fiskerådet den 17–19 december. Därvid beslöts bl.a. för torskbeståndet i Kattegatt att kvoten skulle minska med 8 procent och att incitament skulle införas för att skydda beståndets tillväxt.

Avtalet med Norge innebar bl.a. att kvoterna för torsk ökade med 11 procent samtidigt som tekniska åtgärder ska vidtas för att minska utkastet – som är det centrala problemet – till 10 procent av fångsten. Kvoterna för sej höjs likaså. Däremot sänks kvoterna för kolja, makrill och vitling. Kvoten för det för Sverige betydelsefulla beståndet av sill i Skagerrak/Kattegatt reducerades i enlighet med läget för de ingående två beståndsdelarna med 25,5 procent.

Den största framgången under året avsåg undertecknandet av ett kuststatsavtal om atlanto-skandisk sill. Avtalet undertecknades i början av året efter flera års svåra förhandlingar om fördelningen av fisket mellan de berörda parterna; EU, Färöarna, Island, Norge och Ryssland. Beståndet, som var i det närmaste utplånat under en lång period under 1970- och 1980-talet, uppgår nu till mer än 12 miljoner ton.

41.5 Fiskerikontrollen i Östersjön

Kommissionen riktade i början av året kritik mot bl.a. den svenska fiskerikontrollen och då främst mot fångstövervakningen. Kritiken grundades i resultaten av kommissionens kontrollrapport för åren 2005-2006 över fisket i Östersjön. Som underlag för rapporten hade kommissionen under en period gjort inspektioner av den kontrollverksamhet som medlemsstaterna runt Östersjön bedrev. I den framgick att Polen stod för en oproportionerligt stor andel av det illegala fisket i Östersjön.

Även andra medlemsstater hade underrapporterat. Enligt kommissionens rapport motsvarade det orapporterade fisket för Sverige ca 21 procent medan motsvarande siffra för Litauen var 15 procent, för Tyskland 13 procent och Danmark 12 procent. Då polska myndigheter inte själva agerade stoppade kommissionen till slut det polska fisket.

För Sveriges del ledde kommissionens kritik till att Sverige och kommissionen under sommaren 2007 förde diskussioner om behovet av förbättringar av fiskerikontrollen och om omfattningen av det svenska orapporterade torskfisket. Från svensk sida uppskattades det till ca 10 procent, vilket ska jämföras med kommissionens uppskattning på 21 procent. Slutligen enades man om att det svenska orapporterade torskfisket uppgick till ca 8 procent.

Fiskeriverkets statistik över utnyttjandet av den svenska kvoten av torsk i östra Östersjön justerades i enlighet därmed. Sverige upprättade även ett särskilt åtgärdsprogram som syftar till att förbättra såväl den fysiska som den administrativa kontrollen. Införandet av administrativa sanktioner under 2008 kommer att bli en viktig komponent i arbetet med att förebygga framtida överträdelser.

Under senare år har betydelsen av en effektiv kontroll av de kvantiteter fisk som förs i land lyfts fram. Syftet är att reducera risken att fisk kan landas utan att rapporteras korrekt. Korrekt rapporterad fisk kan härledas tillbaka i handelsledet och möjliggör därmed ökad spårbarhet. Den 15 april övertog Fiskeriverket ansvaret för landnings- och kvalitetskontrollen från Kustbevakningen.

Fiskeriverket utvecklade och tog i drift ett nytt IT-baserat kontrollsystem, som innehåller all information som krävs när en kontroll ska genomföras. Vidare utarbetades en strategisk riskanalys, där samtliga problem och överträdelser värderades gentemot dess biologiska konsekvenser. Genom detta finns möjligheter att effektivare planera såväl inriktning som genomförande av kontrollverksamheten både på land och till sjöss. Vidare skapas också bättre möjligheter att mäta effekten av skilda kontrollinsatser. Under året prioriterades samarbetet med Kustbevakningen för att säkerställa en effektiv kontroll både till havs och på land.

Förordningen för den nya Europeiska fiskerifonden (EFF) för perioden 2007–2013 antogs i juli 2006. Stöd från EFF ska bl.a. syfta till att hjälpa EU:s fiskeflotta att anpassa fiskekapaciteten efter de fiskeresurser som finns, stödja de olika industrisektorer som finns inom fiskenäringen, stödja organisationer som representerar fiskerisektorn samt få en hållbar utveckling av de områden som är beroende av fiske.

I juli 2007 överlämnade Sverige en nationell strategisk plan för fiskerinäringen i Sverige för perioden 2007–2013 och den 4 oktober lämnade Sverige in sitt förslag till operativt program för fiskerinäringen i Sverige 2007–2013. Efter intensiva förhandlingar fattade kommissionen beslut om att godkänna det svenska programmet den 19 december. Det operativa programmet gäller för hela Sverige och den totala offentliga finansieringen för perioden kan uppgå till 104 774 205 euro, varav Europeiska fiskerifonden bidrar med halva beloppet. Den europeiska fiskerifonden anger fem prioriterade områden inom vilka stödmöjligheter specificeras i det operativa programmet. De prioriterade områdena är:

1. Anpassning av fiskeflottan.
2. Hållbar utveckling av vattenbruk, insjöfiske, beredning och saluförande av fiskeri- och vattenbruksprodukter.
3. Åtgärder av gemensamt intresse.
4. Hållbar utveckling i fiskeområden.
5. Tekniskt stöd.

För det svenska programmet som helhet finns fem övergripande mål.

De är:

1. Kapaciteten i den svenska fiskeflottan ska minska så att fiskeansträngningen anpassas till en långsiktigt hållbar beståndssituation.
2. Lönsamheten i fiskerinäringen ska öka.
3. Främja sysselsättning på landsbygden i anslutning till fiskerinäringen.
4. De negativa miljöeffekterna orsakade av svensk fiskerinäring ska minska.
5. Hållbar miljö och naturliga fiskbestånd.

42 Livsmedelspolitiken

En stor del av livsmedelsområdet är harmoniserat inom EU. Detta innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha strängare eller mer frikostiga bestämmelser än dem som slås fast i EG-lagstiftningen. Det pågående EU-arbetet på livsmedelsområdet omfattar såväl nya bestämmelser som förenklingar och moderniseringar av det befintliga regelverket. Under året har en politisk överenskommelse bl.a. fattats om regler för tillsatser, aromer och enzymer i livsmedel. Det pågår även ett arbete för tillämpning och finansiering av det internationella fördraget om växtgenetiska resurser.

42.1 Fyra förslag om livsmedelstillsatser, aromer och enzymer samt godkännandeprocéduren

Skr. 2007/08:85

Kommissionen presenterade under 2006 ett lagstiftningspaket om en uppdatering och komplettering av den befintliga lagstiftningen om tillsatser som tillsammans med aromer och en ny reglering av enzymer har placerats i tre vertikala förordningar.

I paketet ingår vidare ett förslag till ett enhetligt förfarande för godkännanden för tillsatser, aromer och enzymer. Godkännandet ska grunda sig på en riskbedömning av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) och på en riskhantering där kommissionen beslutar inom ramen för ett föreskrivande kommittéförfarande. Sverige välkomnade det helhetsgrepp som tagits på området samt ansåg att den gemensamma proceduren kommer leda till ett enklare och tydligare system för alla inblandade aktörer för godkännande av livsmedelstillsatser, livsmedelsaromer och livsmedelsenzymer.

Förslagen har diskuterats i många arbetsgrupper under året. Detta arbete har resulterat i vissa förändringar och tillägg jämfört med kommissionens ursprungliga förslag. Vid ministerrådet den 17–18 december fattades en politisk överenskommelse om samtliga förordningar. Under 2008 kommer förhandlingar med Europaparlamentet att återupptas.

42.2 Internationella fördraget om växtgenetiska resurser

Det andra mötet i Styrande organet för Internationella fördraget om växtgenetiska resurser hölls i oktober-november. Fördraget syftar till att stimulera bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser (fröer m.m.) inom jordbruket. Vid mötet konstaterades bl.a. att över 100 000 fröprover redan var införlivade i det multilaterala systemet, vilket var mycket positivt.

En deklaration antogs vid mötet om jordbrukarnas rättigheter som omfattar skydd av traditionell kunskap, rätt till rättvis fördelning av nytta och rätt att delta i beslutsfattande. Sverige ledde förhandlingen om deklarationen för EU:s räkning. Finansieringsstrategin har ännu inte fått genomslag. Det är viktigt framöver att även de finansiella delarna kommer att fungera som tänkt, bl.a. att frivilliga bidrag kommer in och att planerad verksamhet kan startas.

Sverige har inom EU och i Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) agerat för att fördraget ska träda i full funktion så snart som möjligt. Förhandlingarna samordnas inom EU dels i en kommissionsarbetsgrupp, och dels i rådsarbetsgruppen FAO Agri. Genom Sida beviljade Sverige i december ett frivilligt bidrag på 30 miljoner svenska kronor till Global Crop Diversity Trust, en fond med verksamhet som väntas ha betydelse också för genomförandet av fördraget.

DEL 9 MILJÖ

43 Miljö

Sverige är en drivande kraft i att utforma EU:s miljöpolitik. Utgångspunkten är de mål för miljö kvalitet som riksdagen har beslutat. Eftersom miljöproblem är gränsöverskridande till sin natur anser regeringen att de svenska miljömålen bäst uppnås genom att till fullo dra nytta av de verktyg som EU erbjuder i form av bindande lagstiftning på miljöområdet och ett samordnat agerande i internationella förhandlingar. Under året har klimatfrågorna stått i fokus. Vid vårtoppmötet enades man om ett mål om att utsläpp av växthusgaser ska minska med 30 procent till år 2020 inom ramen för en internationell överenskommelse. EU åtog sig också att ensidigt minska utsläppen med 20 procent till år 2020, oavsett en internationell överenskommelse. I december var EU pådrivande i klimatförhandlingarna på Bali.

43.1 Horisontella miljöfrågor

Miljöfrågor i Lissabonstrategin för tillväxt och jobb

Vid rådsmötet i februari antog miljöministrarna ett skriftligt bidrag till den årliga översynen av Lissabonstrategin vid Europeiska rådets vårtoppmöte. Miljörådet underströk miljöinnovationernas viktiga bidrag till tillväxt och sysselsättning, till miljöns kvalitet och till EU:s mål om en framtid med en hållbar, konkurrenskraftig och tryggad energiförsörjning. Miljöministrarna uppmanade kommissionen att i början av 2008 lägga fram ytterligare förslag till hur en integrerad strategi för främjande av miljöinnovation ska uppnås.

Rådet välkomnade kommissionens meddelande om en integrerad energipolitik för Europa och att begränsa den globala klimatförändringen till 2 grader Celsius, samt framhöll behovet av en integrerad strategi för klimatförändringar och energi. Sverige stödde ordförandens förslag att anta ett bindande mål för förnybar energi, men då stödet inte var tillräckligt hänsköts frågan till Europeiska rådet, som antog ett bindande mål om 20 procent förnybar energi till år 2020.

Till sitt inspel till vårtoppmötet fogade miljöministrarna också de slutsatser om mål för minskade utsläpp av växthusgaser till 2020 som antogs på samma rådsmöte.

Även kommissionens initiativ ”Bättre lagstiftning” togs upp och miljöministrarna konstaterade att detta redan nu leder till betydande resultat i effektivare och öppnare politiska beslut, kostnadseffektivitet och enklare genomförande.

Miljöministrarna framhöll att bättre lagstiftning fortsättningsvis bör leda till högkvalitativ reglering med ambitiösa mål och standarder som främjar en hög miljöskyddsnivå och förbättrad miljö kvalitet. Samråd och information med EU-nämnden respektive Miljö- och jordbruksutskottet skedde inför råds-mötet.

EU:s reviderade strategi för hållbar utveckling – Sveriges rapport och debatt om översyn

Europeiska rådet antog i juni 2006 en förnyad strategi för hållbar utveckling. Strategin är omfattande och berör ett stort antal rådsformationer. Uppföljningen av strategin sker vartannat år vid Europeiska rådets möte i december med början 2007. Vid miljørådets möte i oktober ägde en diskussion rum om uppföljningen av strategin med utgångspunkt i en lägesrapport från kommissionen som hade presenterats kort före råds-mötet. I debatten på råds-mötet fanns en generell uppslutning till kommissionens slutsatser att framstegen hittills har varit begränsade men att målen och prioriteringarna fortfarande är giltiga, samt att mycket mer bör göras för att genomföra åtgärderna i strategin. Många medlemsstater, däribland Sverige, ansåg att utmaningarna på klimatområdet hade högst prioritet.

I debatten på råds-mötet betonade Sverige behovet av åtgärder för att nå de ambitiösa klimat- och energimål som sattes av Europeiska rådet vid vårtopp-mötet, bl.a. för att nå energieffektivare lösningar inom alla sektorer. Sverige tog också upp konsumtions- och produktionsmönster som t.ex. leder till mindre avfall, mindre gifter i naturen och bättre arbetsvillkor, samt arbetet för att driva på utvecklingen i hela EU för att offentliga upphandlare ska ställa ökade miljökrav. Samråd och information i EU-nämnden respektive Miljö- och jordbruksutskottet hölls inför råds-mötet. Se även kapitel 6.2.

Marknadsbaserade styrmedel

Kommissionen presenterade den 28 mars en grönbok om marknadsbaserade styrmedel för miljöpolitiken och näraliggande politikområden. Vid miljöministrarnas råds-möte i juni antogs rådsslutsatser om grönboken. Sverige ställde sig bakom grönboken och uppmuntrade kommissionen till vidare arbete på området (se vidare avsnitt 13.3).

Översyn av EU:s sjätte handlingsprogram för miljö

I EU:s sjätte handlingsprogram för miljön fastställs EU:s ram för miljöpolitiken för åren 2002–2012. Programmet utgör miljödimensionen i EU:s strategi för hållbar utveckling och anger prioriteringarna på miljöområdet. En halvtidsöversyn presenterades av kommissionen i april 2007 (se faktapromemoria 2006/07:FPM83). Kommissionen föreslår att handlingsprogrammets mål ska stå fast och att programmet ska förstärkas om miljöintegration och EU:s internationella miljö-samarbete.

Till råds-mötet i juni förberedde ordförandeskapet rådsslutsatser som omfattade översynen av miljöhandlingsprogrammet, grönboken om

marknadsbaserade styrmedel samt den diskussion om utvecklingen av EU:s miljöpolitik som hölls under det informella miljöministermötet i Essen i juni. Angående översynen av miljöhandlingsprogrammet framförde Sverige under mötet att målen i handlingsprogrammet bör kvarstå, men att vissa av de direktiv som har föreslagits inom ramen för de tematiska strategier som ingår i programmet inte är tillräckliga för att målen ska nås. Det gällde särskilt direktiven för luftkvalitet, avfall samt marin miljö.

Sverige noterade de framsteg som EU har gjort på det miljöpolitiska området sedan programmet antogs, men framhöll att ytterligare åtgärder är nödvändiga för att motverka de negativa trender som påverkar miljötillståndet och naturresurser, såsom ökade globala utsläpp av växthusgaser och fortsatt förlust av biologisk mångfald. I rådsslutsatserna framhöll miljöministrarna att EU bör stärka sitt globala ledarskap. Vidare gav miljöministrarna sitt stöd till kommissionens målsättning med bättre lagstiftning på miljöområdet och förbättrat genomförande.

Miljöministrarna betonade också att integration av miljöhänsyn i alla relevanta politikområden är en av grunderna för både EU:s och medlemsstaternas miljöpolitik, samt att balanserade konsekvensanalyser, vilka innefattar miljöeffekter av andra politikområden, är ett viktigt instrument för att förbättra miljöintegrationen. Samråd i EU-nämnden skedde inför rådsmötet i juni samt överläggning med Miljö- och jordbruksutskottet.

Instrumentet för miljöfinansiering Life+

Life+ är en förordning avsedd att komplettera den sektorsindelade miljöfinansieringen under EU:s budget (se faktagromemoria 2004/05:FPM28). Med utgångspunkt i den överenskommelse utan budgetbelopp som nåddes vid rådsmötet i december 2005 och den gemensamma ståndpunkten som antogs vid rådsmötet i juni 2006, nåddes en överenskommelse med Europaparlamentet i mars 2007.

Syftet med Life+ är att bidra till att genomföra och utveckla EU:s miljöpolitik genom stöd till miljöprojekt. Life+ gäller för perioden 2007-2013 med en total budget på ca 20 miljarder kronor. Life+ består huvudsakligen av två delområden: natur och biologisk mångfald – minst 50 procent av budgetbeloppet ska avse detta område – samt förvaltning och styrning. Även informationsprojekt kan få stöd. Regeringen har utsett Naturvårdsverket till ansvarig myndighet i Sverige.

Sveriges genomförande av EU:s handlingsplan för miljöteknik

I maj presenterade kommissionen en uppföljningsrapport med anledning av arbetet med handlingsplanen för miljöteknik (ETAP, Environmental Technology Action Plan), där kommissionen redogjorde för tendenser och rekommenderade områden för framtida åtgärder (KOM(2007) 162). Rapporten behandlades under det tyska ordförandeskapets informella miljöministermöte i Essen den 1–3 juni, som hade temat miljö, innovation och sysselsättning. De rådsslutsatser som antogs vid det formella rådsmötet i juni framhåller att skyddet av miljön, bl.a. klimatet

och den biologiska mångfalden, erbjuder möjligheter för innovation samt ekonomisk och social utveckling.

För att möta de globala miljöutmaningarna är teknologier som är energi- och resurseffektiva av central betydelse.

Viktiga frågor för Sverige var bl.a. integrering av miljöfrågan i andra politikområden samt vikten av att utveckla marknadsbaserade styrmedel. Sverige betonade även vikten av att arbeta i partnerskap med u-länder, särskilt i klimatfrågan - det gäller att ta tillvara de strategiska möjligheter som EU har. Sverige framhöll också att det var viktigt att ta med det ekonomiska perspektivet och övertyga om att miljö och framgångsrik ekonomi kan gå hand i hand.

Handlingsplan för miljö och hälsa

På rådsmötet den 20 december antog miljöministrarna rådsslutsatser om miljö och hälsa. Kommissionen har tidigare tagit fram en handlingsplan för miljö och hälsa som gäller för 2004–2010. I juni presenterade kommissionen ett meddelande med en halvtidsöversyn av handlingsplanen. Halvtidsöversynen presenterades även på en WHO-konferens i juni inom ramen för WHO Europas arbete med barns miljö och hälsa. I slutsatserna uppmanar miljöministrarna kommissionen att fortsätta att genomföra handlingsplanen i samarbete med medlemsstaterna.

43.2 Klimatförändringar och luftföroreningar

Partskonferens inom klimatkonventionen och Kyotoprotokollet

Sverige har varit en pådrivande kraft både på det globala planet och inom EU vid partsmötet på Bali i Indonesien i december inom FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC). På Bali tog de internationella klimatförhandlingarna ett viktigt steg framåt när den s.k. ”Bali Action Plan” antogs. Den lägger grunden för arbetet de närmaste två åren som ska leda till ett beslut år 2009 i Köpenhamn om en framtida klimatregim efter år 2012 då Kyotoprotokollets kvantitativa åtaganden löper ut. I beslutet anges att FN:s klimatpanel IPCC ska vara utgångspunkt för arbetet och att alla industriländer ska bidra med jämförbara åtaganden eller åtgärder. Utvecklingsländerna ska bidra med lämpliga åtgärder för att minska utsläppen inom ramen för en hållbar utveckling och erhålla stöd i form av teknologi, finansiering och uppbyggnad av kapacitet.

Inom EU antog rådsmötet i februari EU:s grundläggande åtagande om 20 procents minskning av växthusgaser oavsett de internationella förhandlingarnas resultat, samt 30 procents reduktion inom ramen för en internationell överenskommelse. Sverige verkade i förhandlingarna för att EU skulle åta sig 30 procents minskning också utan internationell överenskommelse. Målen bekräftades av Europeiska rådet i mars som också antog en målsättning för andelen förnybar energi för energikonsumtionen i EU (Se kap. 38 om energi).

På det globala planet stod Sverige värd för ett möte inom ramen för den s.k. Grönlandsdialogen vid Riksgränsen i juni. Ett trettiotal nyckelländer i de globala klimatförhandlingarna, både inom och utanför EU, var inbjudna till mötet för att öka förståelsen för andra länders synsätt och att förbättra möjligheterna att komma överens i de globala förhandlingarna. Efter Bali kan konstateras att mötet i Riksgränsen hade stor betydelse för att föra den internationella processen framåt.

Vid rådsmötet i oktober antogs slutsatser om EU:s förberedelser inför de globala förhandlingarna i Bali. Både Sverige och flera andra medlemsstater lyfte fram finansieringsfrågan vid rådsmötet och vikten av att EU är redo att göra tydliga åtaganden inför de internationella förhandlingarna. Slutsatserna som antogs innebar något starkare skrivningar om finansiering.

Sverige framhöll också att slutsatserna från februari mötet innebär att EU bör verka för en minskning av växthusgaser med 30 procent fram till 2020 och att regeringens vetenskapliga råd för klimatförändringar visat att koncentrationen av växthusgaser behöver sänkas ytterligare.

Samråd och information med EU-nämnden respektive Miljö- och jordbruksutskottet skedde inför rådsmötena i februari och oktober. Överläggning med Miljö- och jordbruksutskottet skedde i samband med informationen inför rådsmötet i februari.

Grönbok om anpassning till klimatförändringar

I juni presenterade kommissionen sin grönbok om anpassning till ett förändrat klimat (se faktapromemoria 2007/08: FPM11). Grönboken har varit föremål för offentligt samråd till den 30 november. Miljödepartementet har för regeringens räkning lämnat ett svenskt svar på de frågor kommissionen ställer i grönboken. I svaret skriver regeringen bl.a. att det inte går att anpassa samhället för alla konsekvenser, men att det går att bidra till ökad beredskap för konsekvenserna och att EU kan underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna genom information, syntesarbete och riktlinjer. Som en uppföljning av grönboken väntas kommissionen återkomma med ett meddelande om anpassning.

Översyn av EU:s system för utsläppshandel

Kommissionen presenterade i november 2006 en rapport om tillämpningen av EU:s system för handel med utsläppsrätter som varit i kraft sedan den 1 januari 2005. Rapporten var föremål för samråd med berörda parter och kommissionen väntas i början av år 2008 presentera ett förslag till revidering av direktiv (2003/87/EG) om handel med utsläppsrätter. Som en del i samrådet om kommissionens rapport antog rådsmötet i juni rådsslutsatser om översynen av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Sverige betonade att systemet bör utvidgas till att omfatta fler gaser än koldioxid och fler sektorer än större förbränningsanläggningar. Sverige anser också att tilldelningen bör vara harmoniserad och restriktiv för att systemet ska fungera tillfredställande. För att tillmötesgå de länder som

ansåg att systemet skulle ta hänsyn till nationella särdrag införlivades texten från Europeiska rådet i mars. Kommissionen lade en deklARATION till protokollet om att hänsyn kommer att tas till medlemsstaternas deltagande när kommissionen utarbetar förslaget om bördefördelning mellan medlemsstaterna av EU:s reduktion av utsläpp av växthusgaser. Rådsslutsatserna antogs därefter enhälligt.

Direktiv om luftkvalitet

Under november nådde rådet och Europaparlamentet en slutlig överenskommelse om förslaget till ett nytt luftkvalitetsdirektiv (se faktagromemoria 2005/06:FPM51). Överenskommelsen innebär att den gemensamma lagstiftningen om tillåtna halter av luftföroreningar och hur de ska övervakas samlas i en enhetlig lagstiftning. Dessutom ska EU införa gränsvärden för små partiklar, (PM2.5) som blir bindande år 2015.

I samband med den första behandlingen i oktober 2006 avstod Sverige från att stödja den gemensamma ståndpunkten, med hänvisning till att regelverket för PM2.5 inte innebar en tillräckligt hög skyddsnivå för människors hälsa. Kommissions ursprungliga förslag visade att en sådan skyddsnivå var mycket kostnadseffektiv sett ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Under den andra behandlingen fanns det en relativt stor risk för att beslutet skulle försvagas ur främst hälsosynpunkt. Det har särskilt handlat om medlemsstaternas möjlighet att senarelägga datum när gränsvärden ska vara uppnådda. Sverige bidrog till att den slutliga överenskommelsen inte försvagades jämfört med rådets gemensamma ståndpunkt.

43.3 Utsläpp från transporter

Integrering av flyget i utsläppshandel

I december 2006 lade kommissionen ett förslag till direktiv för att integrera flyget i EU:s system för handel med utsläppsrätter (se faktagromemoria 2006/07:FPM43). Sverige välkomnar kommissionens förslag. Sverige har under året arbetat för att flyget ska inkluderas så snart som möjligt och att tilldelningen av utsläppsrätter till så stor del som möjligt ska ske genom auktionering.

På rådsrådet i februari debatterades förslaget. En majoritet av medlemsstaterna ville att flygningar till och från tredje land skulle inkluderas i systemet och att systemet till en början endast ska omfatta utsläpp av koldioxid.

Rådsrådet i december enades om en gemensam ståndpunkt som innebär att såväl flyg inom EU som till och från EU ska inkluderas i EU:s system för handel med utsläppsrätter år 2012. Den totala tilldelningen till flygsektorn kommer tillsvidare att vara 100 procent av medelutsläppen 2004–2006. Rådsrådet beslutade också att etablera en reserv som omfattar 3 procent av den totala tilldelningen för nya deltagare och flygoperatörer med stor tillväxt. Auktionsandelen sattes till 10 procent, men kan komma att höjas från år 2013.

På rådsrådet rekommenderades också medlemsstaterna att använda auktionsintäkterna för klimatåtgärder inom EU eller i utvecklingsländer. Förhandlingarna väntas återupptas till hösten 2008. Information och samråd med Miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden hölls inför rådsmötena i februari och december. Överläggning med Miljö- och jordbruksutskottet hölls i februari i samband med informationen inför rådsrådet.

Utsläpp av koldioxid från personbilar

I januari presenterade kommissionen ett meddelande om koldioxidutsläpp från personbilar och lätta lastbilar (se faktagrupp 2006/07:FPM60). Meddelandet innebär att det frivilliga avtalet med bilindustrin om minskade koldioxidutsläpp ska ersättas av lagstiftning som anger max 120 g koldioxid/km i snitt för nya personbilar år 2012. I kommissionens meddelande ska bilindustrin åta sig att minska utsläppen till 130 g koldioxid/km medan resterande 10 g ska uppnås genom kompletterande åtgärder såsom biodrivmedel och bättre däck.

Meddelandet debatterades på rådsrådet i februari och rådsslutsatser antogs vid rådsrådet i juni. Flertalet medlemsstater, däribland Sverige, välkomnar kommissionens förslag och stödjer planerna på bindande lagstiftning för att åstadkomma en minskning av utsläppen. Sverige har i förhandlingarna påpekat att det är viktigt att åtgärderna utformas på ett konkurrensneutralt sätt som sätter lika hård press på teknikutveckling för tillverkare av små som stora bilar. Sverige har också lyft biodrivmedel som en viktig kompletterande åtgärd och framhållit effektiva system för uppföljning och påföljder.

Samråd i EU-nämnden skedde inför rådsmötena i februari och juni. Överläggning med Miljö- och jordbruksutskottet om kommissionens meddelande skedde i mars. Kommissionen lade sitt förslag till lagstiftning i december och förhandlingarna påbörjas under våren 2008.

Översyn av lagstiftning om bränslekvalitet

I februari föreslog kommissionen ett direktiv om ändring av EU:s bränslekvalitetsdirektiv och vissa tillhörande direktiv som rör marina bränslen och svavelhalter, samt om introduktion av mekanismer för att övervaka och minska utsläpp av växthusgaser från motorbränslen (se faktagrupp 2006/07:FPM70).

Sverige har länge verkat för att minska halterna av svavel och aromatiska kolväten i diesel samt öka inblandningsnivåerna för biodrivmedel i bensin och diesel, och välkomnar därför kommissionens förslag. Vid rådsrådet i juni hölls en debatt om huruvida EU ska införa mål för reduktion av växthusgaser från bränslen och vilka villkor som ska ställas för att införa dessa mål i det föreslagna direktivet. En överväldigande majoritet av medlemsstaterna, däribland Sverige, stödjer ambitionen att minska utsläppen av växthusgaser som uppkommer under bränslenas hela livscykel, under förutsättning att hållbarhetskriterier införs för produktionen av biobränslen.

Sverige framförde att mätmetoden för att beräkna utsläppen av växthusgaser behöver utvecklas och underströk vikten av att analysera vilka effekter målet genererar på andra styrmedel på transportområdet, såsom systemet för handel med utsläppsrätter. Överläggning skedde med Miljö- och jordbruksutskottet i april. Information och samråd med Miljö- och jordbruksutskottet respektive EU-nämnden skedde inför rådsmötena i oktober och december.

43.4 Vatten och marin miljö

Skydd och bevarande av den marina miljön

I december nådde Europaparlamentet och rådet en överenskommelse i andra behandlingen av direktivet för skydd och bevarande av den marina miljön (se faktagromemoria 2005/06:FPM30). Direktivet väntas träda i kraft i början av 2008. Efter en lång och svår förhandling fick Sverige under hösten gehör för flera av sina huvudfrågor. Det nya direktivet innebär att medlemsstaterna har en skyldighet att nå det övergripande målet med ett gott miljötillstånd av den marina miljön senast år 2020.

Dessutom ska medlemsstaterna i varje havsmiljöregion samverka och med utgångspunkt i de regionala konventionerna utarbeta en marin strategi för sina vatten. Denna strategi ska innehålla en bedömning av miljötillståndet, vad som påverkar miljön och vilka miljömål som ska gälla. Medlemsstaterna ska utforma övervakningsprogram och ett åtgärdsprogram som ska vara i kraft senast år 2016. Direktivet innehåller även skrivningar om hur miljöproblem ska hanteras där lösningen finns inom andra politikområden, t. ex. EU:s fiskepolitik eller jordbrukspolitik. Från svensk sida var det också viktigt att direktivet ger berörda medlemsstater möjligheten att utse pilotområden för genomförande av direktivet.

Översvämningsdirektivet

Under vårens tyska ordförandeskap nåddes en kompromiss mellan Europaparlamentet och rådet om det förslag till direktiv till skydd mot översvämningsrisker som kommissionen föreslog i januari 2006 (se faktagromemoria 2005/06:FPM57). Syftet med direktivet är att minska och hantera översvämningsrelaterade risker för människors hälsa, miljön, infrastruktur och egendom. Kompromissen innebar:

- att medlemsstaterna ska ta fram preliminära bedömningar av översvämningsrisker till december 2011,
- att effekten av klimatförändringar ska beaktas i kommissionens rapport till 2018 om genomförandet av direktivet, samt
- att medlemsstaterna ska grunda sina bedömningar och planer på ”best practice” och bästa tillgängliga teknik utan orimliga kostnader.

Sverige har i förhandlingarna framhållit vikten av att medlemsstaterna kan fortsätta att använda befintlig organisation för hanteringen av

översvämningar och kunde därför ställa sig bakom kompromissen. Skr. 2007/08:85
Direktivet antogs i oktober och trädde i kraft i november.

Prioriterade ämnen i vatten

Vid miljørådet i juni antogs en politisk överenskommelse om direktivet om miljökvalitetsnormer för prioriterade ämnen i ytvatten (se faktapromemoria 2006/07:FPM12). Direktivet är ett dotterdirektiv till ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) och syftar till att fastställa gränsvärden för vissa kemiska föroreningar i ytvatten, s.k. prioriterade ämnen.

Sverige fick vid mötet igenom att man ska kunna övervaka prioriterade ämnen i biologisk materia såsom fisk samt i sediment, och inte bara i vatten. En annan viktig fråga för Sverige som rådet godtog var att medlemsstaterna ska ta hänsyn till gränsöverskridande föroreningar i sin efterlevnad av direktivet. För att lyfta fram detta problem lade Sverige tillsammans med Danmark och Finland ett uttalande till protokollet som understryker vikten av att påskynda arbetet med att minska de gränsöverskridande luftföroreningarna av kvicksilver både inom EU och på global nivå.

Samråd och information i EU-nämnden samt Miljö- och jordbruksutskottet hölls inför rådsmötet i juni. Rådets gemensamma ståndpunkt går nu vidare till Europaparlamentet för en andra behandling som sannolikt kommer att påbörjas under 2008.

43.5 Naturresurser och biologisk mångfald

Direktiv för markskydd

Förhandlingarna var intensiva om direktivet för markskydd som presenterades i oktober 2006 (se faktapromemoria 2006/07:FPM45). Viktiga frågor för Sverige är att direktivet ska syfta till en hållbar användning av mark och att det är tillräckligt flexibelt för att nuvarande nationell lagstiftning ska kunna behållas. Ett stort antal medlemsländer som i stora drag saknar lagstiftning för markskydd har efterfrågat direktivet, medan länder som i likhet med Sverige redan har en ändamålsenlig lagstiftning har gett sitt stöd till målen men framhållit att de lika gärna kan uppfyllas nationellt.

Förslaget förbättrades en hel del utifrån svensk synvinkel under höstens förhandlingar. Det gäller bl.a. hänvisningen till hållbart nyttjande av mark och ett större fokus på de områden som verkligen har problem, samt ett mer flexibelt tillvägagångssätt för identifiering och inventering av förorenade områden. Ett flertal viktiga frågor var fortfarande öppna inför rådsmötet i december. Sverige var berett att stödja förslaget om några ytterligare ändringar gjordes. Ett flertal länder kunde dock inte ge sitt stöd till förslaget som därmed inte uppnådde kvalificerad majoritet och inte kunde antas.

Miljørådet väntas återuppta förhandlingarna tidigast till hösten 2008. Överläggning med Miljö- och jordbruksutskottet skedde i mars. Samråd

och information med EU-nämnden och Miljö- och jordbruksutskottet Skr. 2007/08:85 skedde inför rådsmötet i december.

Vattenbrist och torka

I juli presenterade kommissionen ett meddelande om vattenbrist och torka (KOM(2007) 414). Frågan var prioriterad av höstens portugisiska ordförandeskap och huvudfråga för det informella miljöministermötet i Lissabon den 1 september. De flesta medlemsstater, däribland Sverige, betonade under mötet att genomförandet av ramdirektivet för vatten är centralt för att komma tillrätta med problemen med vattenförsörjning och att ny lagstiftning inte är nödvändig. Sverige har däremot framhållit att kompletterande åtgärder kan vidtas bl.a. för att minska vattenförbrukningen inom jordbruket och främja en effektivare prispolitik. Som resultat av mötet i Lissabon antogs ordförandeslutsatser som låg till grund för de rådsslutsatser som antogs på rådsmötet i oktober. Kommissionen uppmanas i rådsslutsatserna att lägga fram en rapport med uppföljning av åtgärderna under 2008 och att se över och utveckla EU:s strategi för vattenbrist och torka till 2012.

Biologisk mångfald

Som uppföljning av kommissionens meddelande om att hejda förlusten av biologisk mångfald (se faktapromemoria 2005/06:FPM114) har kommissionen under året arbetat vidare med att genomföra handlingsplanen för biologisk mångfald. Bland annat har kommissionen etablerat en expertgrupp för att förbereda kommande meddelande om en strategi för att hantera främmande arter. Sverige har deltagit i expertgruppen genom Naturvårdsverket. I diskussionerna om hur uppföljning av handlingsplanen ska organiseras har medlemsstaterna varit avvisande till nya rapporteringskrav. En viktig fråga för Sverige har varit att uppföljningen sammanfaller med befintliga rapporteringskrav under konventionen om biologisk mångfald.

Som förberedelse för partsmötet i Bonn i maj 2008 under FN:s konvention om biologisk mångfald antog rådsmötet i juni rådsslutsatser. I slutsatserna betonar miljöministrarna kopplingen mellan klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald, och vikten av att biobränslen måste framställas på ett hållbart sätt. Sverige arbetade särskilt för att EU ska agera konstruktivt i förhandlingarna om tillträde till genetiska resurser och rättvis fördelning av deras nytta för att lösa de låsningar som finns mellan rika och fattiga delar av världen. Rådsslutsatserna möjliggjorde för EU att med konkreta förslag skapa en brygga till tongivande länder inom en stor grupp utvecklingsländer.

Det portugisiska ordförandeskapet har prioriterat ett initiativ kallat "Näringsliv och biologisk mångfald" som syftar till att stimulera näringslivet att ta ett större ansvar för nyttjandet av den biologiska mångfalden utöver det som följer av lagstiftningen. Ordförandeskapet höll i november 2007 en konferens om hur näringslivets engagemang för att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald kan tillvaratas och förstärkas. Sverige välkomnade initiativet och tar aktivt del i arbetet.

Cartagenaprotokollet om biosäkerhet till FN:s konvention om biologisk mångfald reglerar den internationella handeln med genetiskt modifierade organismer. En öppen ad hoc-grupp med juridiska och tekniska experter ska ta fram ett förslag till en ansvarsordning till protokollet, vilken är tänkt att antas vid partsmötet, som äger rum i anslutning till konventionens partsmöte i Bonn i maj 2008. Ansvarsordningen syftar till att reglera ansvaret för de skador på den biologiska mångfalden som kan uppkomma vid handeln med genmodifierade organismer.

Kommissionen föreslog ett förhandlingsmandat som behandlades vid rådsrådet i juni. Mandatet beviljades med kvalificerad majoritet. Några medlemsstater, däribland Sverige, lade ner sin röst. Sverige fogade en deklaration till protokollet och förklarade att vi inte anser att rådet nödvändigtvis är skyldigt att ge kommissionen förhandlingsmandat inför förhandlingar inom ramen för så kallade blandade avtal där kompetensen mellan medlemsstaterna och kommissionen är delad, särskilt mot bakgrund av att EU driver att ansvarsordningen till en början inte ska vara av folkrättsligt bindande karaktär. I övrigt har Sverige stött EU:s linje inför förhandlingarna att ansvarsordningen ska införas i två steg och att den i ett första steg inte ska vara bindande.

Godkännande av genetiskt modifierade organismer (GMO)

Nationella förbud mot genetiskt modifierade majssorter har behandlats ett flertal gånger under året. Vid rådsrådet i februari hölls en omröstning om Ungerns nationella förbud mot import och användning av majssorten MON810. Vid rådsrådet i oktober hölls en omröstning om Österrikes nationella förbud mot majssorterna MON810 och T25.

Vid båda rådsrådena har kommissionen föreslagit att de nationella förbuden ska upphävas. I februari nåddes en kvalificerad majoritet mot kommissionens förslag, medan ingen kvalificerad majoritet kunde nås sig för eller emot kommissionens förslag vid rådsrådet i oktober. Sverige röstade i båda fallen för kommissionens förslag. Det är Sveriges ståndpunkt att nationella förbud mot GMO ska upphävas i de fall där GMO är godkända enligt gemenskapens lagstiftning och där det även i efterhand inte går att visa på risker för miljön och människors hälsa. Avgörandet i världshandelsorganisationen WTO:s panel bör också följas.

Vid rådsrådet i februari hade kommissionen lagt ett förslag till att en nejliska, genetiskt modifierad för ändrad kronbladsfärg, skulle godkännas för att tillåtas på EU:s gemensamma marknad. Godkännandet omfattade inte odling. Eftersom rådet inte kunde uppnå en kvalificerad majoritet vare sig för eller emot kommissionens förslag lämnades ärendet över till kommissionen för beslut. Sverige röstade för kommissionens förslag eftersom inga svenska myndigheter har rest invändningar mot användning av nejlikan. Samråd och information har skett löpande under året med Miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden.

Tillämpningen av kemikalielagstiftningen Reach

Från den 1 juni har EU:s omfattande kemikalielagstiftning Reach (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*) successivt trätt i kraft (se faktapromemoria 2003/04:FPM110). Samtidigt påbörjade EU:s nya kemikaliemyndighet i Helsingfors sitt arbete. Lagstiftningen är viktig för att uppnå det av riksdagen beslutade målet för miljökvalitet En giftfri miljö.

Huvuddelen av Reach börjar gälla från den 1 juni 2008. Regeringen beslutade i mars att tillsätta en utredning för att se över den svenska kemikalielagstiftningen, inklusive tillsynsansvar och avgiftssystem. Utredningen lämnade i oktober ett delbetänkande om de författningsändringar som bedöms nödvändiga med anledning av Reach.

En proposition ska lämnas över till riksdagen i mars 2008. Utredningen redovisar sitt slutbetänkande den 30 juni 2008.

Kommissionen presenterade i oktober ett förslag till förordning som reglerar de avgifter som företagen ska betala för kemikaliemyndighetens hantering av registreringar, ansökningar om tillstånd, utvärdering av ämnen, m.m. Den föreskrivande kommittén antog förordningen redan den 10 december, vilket var nödvändigt för att rutinerna för indrivning av avgifter skulle kunna vara på plats till den 1 juni 2008. Det fanns ingen konsekvensanalys till förslaget, vilket gjorde det besvärligt för medlemsstaterna att ta ställning. Efter påtryckningar från bland andra Sverige kommer den översyn som ska göras av förordningen att ske tidigare än vad som föreslagits. Kommissionen ska samtidigt hålla förordningen under ständig översyn och ta hänsyn till ny information om förväntade inkomster och utgifter för den europeiska kemikaliemyndigheten.

Sverige har i kontakter med kommissionen verkat för ökad kunskap och information om kemikalier. Kommissionens förslag till vägledningsdokument om skyldigheten att informera om farliga ämnen i varor har vällat särskilda problem under hösten. Kommissionen har gjort en snäv tolkning av reglerna, som Sverige med stöd av flera andra medlemsstater anser starkt skulle begränsa skyldigheten att informera om kemikalieinnehåll i sammansatta produkter till ett minimum. I en samordnad insats med andra medlemsstater skrev därför regeringen till kommissionen och uppmanade dem att öka ansträngningarna för att finna en politiskt acceptabel överenskommelse. Vid ett möte med de behöriga myndigheterna i slutet av december bestämde kommissionen att vägledningen skulle publiceras, trots att åtta medlemsstater inte stod bakom den.

Avfallsstrategin och revidering av avfallsdirektiv

I december 2005 presenterade kommissionen en tematisk strategi om förebyggande och materialåtervinning av avfall och en revidering av direktivet om avfall (se faktapromemoria 2005/06:FPM56). I förhandlingarna har Sverige särskilt framfört att förbränning av avfall

med energiutvinning ska klassas som återvinning eftersom detta kan ersätta andra energislag. Det har också varit viktigt för Sverige att direktivet förenklas och att det görs tydligt när avfall ska klassas som avfall och inte som en produkt.

Vid rådsmötet i juni antog miljöministrarna en politisk överenskommelse om avfallsdirektivet. I den kompromiss som antogs med enhällighet fick Sverige gehör för att förbränning med energiåtervinning ska kunna räknas som avfall samtidigt som undantag kan medges från avfallstransportförordningen så att ett enskilt land har vissa möjligheter att neka införsel av avfall, vilket var en viktig fråga för många länder. Europaparlamentet väntas rösta i en andra behandling i mars 2008. Överläggningar i Miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden skedde inför rådsmötet i juni.

Grönbok om bättre nedmontering av fartyg

I maj presenterade kommissionen en grönbok om bättre nedmontering av fartyg (se faktapromemoria 2006/07: FPM102). Nedmontering och återvinning av världens fartyg är i dag en verksamhet som sker till två tredjedelar på stränder och flodbänkar i Asien under olämpliga förhållanden för såväl människors hälsa som miljön. Kommissionen påbörjade arbetet med att utarbeta en europeisk strategi för nedmontering och återvinning av fartyg i april 2006. Grönboken är ett steg på vägen i denna process. Medlemsstaterna och organisationer och andra intressen har lämnat synpunkter på grönboken. Sverige framförde bl.a. att det är viktigt att EU agerar gemensamt i frågan och arbetar för att uppnå ett så högt miljö- och arbetarskydd som möjligt. Det är också viktigt att höja medvetandet om frågan och uppmuntra redarna till att ta frivilliga initiativ. Kommissionen planerar att återkomma med ett meddelande till hösten 2008.

Tematisk strategi för bekämpningsmedel och förordning om växtskyddsmedel

Sommaren 2006 föreslog kommissionen ett växtskyddsmedelspaket som består av en tematisk strategi för användning av bekämpningsmedel, ett förslag till förordning om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden som ska ersätta nuvarande direktiv, samt ett förslag till ramdirektiv för hållbar användning av bekämpningsmedel. Rådsslutsatser om den tematiska strategin antogs på miljørådsmötet i februari. Slutsatserna betonar vikten av att minska beroendet och riskerna med användning av bekämpningsmedel.

Förslaget till ramdirektiv har behandlats av jordbruksministrarna (se avsnitt 39.6), medan förslaget till förordning har behandlats av miljöministrarna under våren och av jordbruksministrarna under hösten. Miljöministrarna har dock informerats om förhandlingarna i Jordbruksrådet och Sverige har framhållit att det är viktigt att det finns en dialog mellan respektive departement i alla medlemsstater för att miljöperspektivet ska beaktas i förhandlingarna.

För att öka kunskapen om hur substitutionsprincipen kan användas i arbetet med tillståndsprövning av växtskyddsmedel och därmed få ett

bättre underlag i de pågående förhandlingarna ordnade Sverige en uppskattad workshop i Bryssel den 8 maj. Workshopen besöktes bl.a. av företrädare för medlemsstaterna, frivilligorganisationer och industrin, samt av ledamöter i Europaparlamentet. I oktober avslutade Europaparlamentet sin första behandling av förslaget. Rådet väntas nå en gemensam ståndpunkt under våren 2008.

Strategi och exportförbud för kvicksilver

Kommissionens förslag till förordning om exportförbud för och säker lagring av metalliskt kvicksilver (se faktapromemoria 2006/07:FPM72) är en viktig del i EU:s strategi från 2005 för utfasning och hantering av kvicksilver. Sverige välkomnar förslaget men anser att exportförbudet behöver omfatta även andra kvicksilverföreningar om det inte ska kunna kringgåås och ifrågasätter lagring av kvicksilver i dess flytande form. En politisk överenskommelse nåddes vid rådsmötet i juni.

På svenskt initiativ enades rådet om ett kompromissförslag för permanent lagring av flytande kvicksilver i underjordsförvar. Tillstånd kommer att beviljas först när avfallskommittén fastställer generella villkor och kriterier för mottagning som anpassats till kvicksilvrets egenskaper. Kommissionen ska göra en översyn av pågående forskning om säkra lagringsalternativ och rapportera till rådet och Europaparlamentet. Om rapporten ger skäl till att ändra förordningen ska kommissionen så snart som möjligt presentera ett sådant förslag. Sverige lyckades därmed förhindra att EU nu binder upp sig vid en metod för lagring som senare kan visa sig otillräcklig. Samråd i EU-nämnden skedde inför rådsmötet i juni. Överläggning med Miljö- och jordbruksutskottet skedde i samband med informationen inför rådsmötet i juni.

EU:s kvicksilverstrategi har också som syfte att påverka övriga världen till att enas om ett globalt bindande instrument. Styrelsen för FN:s miljöprogram (UNEP) enades i februari 2007 om att det behövs ytterligare globala åtgärder och påbörjade därför en process för översyn och utvärdering fram till nästa styrelsemöte 2009. Vid det första arbetsgruppsmötet i Bangkok, Thailand i november lyckades EU få gehör för sin uppfattning att existerande instrument är otillräckliga och att det behövs en fördjupad analys av möjliga nya instrument.

Fortsatt revidering av begränsningsdirektivet

Två år efter att Reach-förordningen träder i kraft, i juni 2009, upphör begränsningsdirektivet (76/769/EEG) att existera. Under denna övergångsperiod finns det behov av att reglera vissa ämnen. Med utgångspunkt i det arbetsprogram som kommissionen presenterade i februari 2006 har förhandlingarna om kvicksilver i termometrar och andra mätinstrument fortsatt under året (se faktapromemoriorna 2005/06:FPM90 och 2005/6:FPM91). Sverige har verkat för att det generella förbudet mot kvicksilver som kommissionen föreslagit ska utökas till att omfatta andra mätinstrument inom vården än febertermometrar.

Sverige har tidigare röstat emot rådets politiska överenskommelse i december 2006 med motiveringen att ambitionsnivån är för låg. Ordföranden försökte då tillmötesgå Europaparlamentet, som har röstat för att förbudet inte ska omfatta tillverkning och marknadsföring av barometrar. I juli 2007 godkände Europaparlamentet i dess andra behandling alla de kompromisser som rådet hade föreslagit. Kompromissförslaget innebär att kommissionen senast den 3 oktober 2009 ska göra en översyn av undantagen från kvicksilverförbudet i mätinstrument.

Ytterligare förslag lades i oktober (KOM(2007) 559) om begränsning av ämnena DEGME (2-(2-metoxietoxi)etanol), DEGBE (2-(2-butoxietoxi)etanol), MDI (metylendifenyldiisocyanat), cyklohexan och ammoniumnitrat, som avser alla preparat som innehåller dessa ämnen och som är avsedda att användas av konsumenter. Syftet är bl.a. att säkerställa att allmänheten ges ett tillräckligt skydd vid användning av s.k. ”gör-det-själv”-produkter. Alla ämnen utom ammoniumnitrat har varit föremål för riskbedömning och riskhanteringsstrategin inom förordning (793/93/EEG) om bedömning och kontroll av existerande ämnen.

Förslaget till begränsning av ammoniumnitrat har lagts av kommissionen p.g.a. ämnets explosiva förmåga när det blandas med vissa andra ämnen. Svåra olyckor har också skett, bl.a. en i Frankrike 2001 med många döda och skadade som följd. Den svenska ståndpunkten är att samtliga av kommissionens förslag till begränsningar kan stödjas, men att de undantag från begränsningarna som medges MDI samt cyklohexan är alltför långtgående. Förslaget har hittills behandlats i rådsarbetsgruppen under hösten och beslut väntas under 2008.

Rotterdamkonventionen om import och export av farliga kemikalier

Rotterdamkonventionen om import och export av farliga kemikalier har till syfte att skydda fattiga länder från import av ämnen som är förbjudna eller strängt begränsade i andra länder, såvida inte landet ger sitt uttryckliga medgivande till importen. Förordningen har införlivats i EU:s lagstiftning genom förordning 304/2004. EG-domstolen har dock upphävt förordningen med motiveringen att korrekt rättslig grund är både EG-fördragets artikel 133 (handelspolitik) och 175 (miljö).

Kommissionen lade därför ett förslag till ändring av förordningen i november 2006 (KOM(2006) 745) som huvudsakligen behåller de bestämmelser som finns i nuvarande förordning. Kommissionen har pekat på nödvändiga ändringar för att i tillämpningen av förordningen förtydliga definitioner av begrepp, förbättra proceduren för medgivande samt effektivisera tullkontrollerna. Sverige har i förhandlingarna verkat för att förslaget till ny förordning som ett minimum ska säkerställa att Rotterdamkonventionens bestämmelser upprätthålls för de kemikalier som omfattas av konventionen. Rådet och Europaparlamentet nådde i december en överenskommelse om ändringarna i förordningen. Förordningen är mer långtgående än konventionen genom att den omfattar fler ämnen och även gäller export till länder som inte är parter till konventionen.

DEL 10 UTBILDNING, UNGDOM OCH KULTUR

44 Utbildning

Först när livslångt lärande blir en realitet för alla i alla medlemsländer finns förutsättningar för att nå målen i Lissabonstrategin. Insikter om vikten av utbildning har vuxit fram i allt vidare kretsar och utbildningsfrågor lyfts därför fram i alltfler sammanhang.

Först när kvalifikationer blir jämförbara över nationsgränser underlättas personers rörlighet.

En europeisk referensram för kvalifikationer ska därför inrättas. Det betyder att ett verktyg skapas för att jämföra nivån på kvalifikationer (utbildningsbevis, yrkescertifikat etc.) mellan de olika europeiska länderna. Regeringen analyserar för närvarande hur svenska kvalifikationer kan relateras till den europeiska referensramen.

44.1 En europeisk referensram för kvalifikationer

I november beslutade rådet och Europaparlamentet att inrätta en europeisk referensram för kvalifikationer (EQF) (KOM(2006) 479 slutlig). Det betyder att man skapar ett verktyg för att jämföra nivån på kvalifikationer (utbildningsbevis, yrkescertifikat etc.) mellan de olika europeiska länderna. Syftet med referensramen är att möjliggöra och stimulera en ökad rörlighet för studerande och för arbetskraft. Med en allmänt spridd och internationellt accepterad bild av nivån på de kunskaper, färdigheter och kompetenser en person med en viss kvalifikation har, förbättras hans/hennes möjligheter att få relevant arbete och utbildning i andra länder.

Den europeiska referensramen är indelad i åtta nivåer, där nivå ett kan sägas motsvara genomgången grundskola och nivå åtta en doktorsexamen. I nästa skede av processen ska varje medlemsland besluta hur landets kvalifikationer länkas till den europeiska referensramen. Referensramen beskriver det förväntade resultatet av lärande, dvs. vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser en person förväntas ha, inte vilken utbildning hon eller han har gått. De högsta nivåerna i EQF överensstämmer i stort med motsvarande referensram inom den s.k. Bolognaprocessen, (som också den syftar till att öka öppenheten och jämförbarheten mellan ländernas utbildningssystem.) I Bolognaprocessen deltar 46 länder i Europa och arbetet berör enbart den högre utbildningen, medan EQF omfattar hela det livslånga lärandet.

Förhoppningen är att det i framtiden ska bli lättare att erkänna lärande genom arbete och att man via de nationella systemen lättare ska kunna

nivåbestämma såväl formella utbildningar som kompetens förvärvat genom arbete. Skr. 2007/08:85

Regeringen analyserar för närvarande hur svenska kvalifikationer kan relateras till den europeiska referensramen. Antingen kan vi länka våra kvalifikationer direkt mot de angivna nivåerna i den europeiska referensramen eller så kan vi skapa en svensk referensram för våra kvalifikationer. Denna är i så fall kopplad till den europeiska.

44.2 Förslag till beslut om ett nytt Erasmus Mundus-program

De viktigaste målen för det nya Erasmus Mundus-programmet är:

- att öka kvaliteten i den europeiska högre utbildningen,
- främja dialog mellan och förståelse för olika samhällen och kulturer genom samarbeten mellan högre utbildningsanstalter och genom personliga kontakter,
- främja målen för EU:s yttre politik, samt
- bidra till en hållbar utveckling av högre utbildning i tredje land.

Förslaget (KOM(2007) 395 slutlig) innebär därmed ett nytt angreppssätt och har ett vidare syfte när det gäller politik, mål och verksamhetsformer än det nuvarande Erasmus Mundus-programmet, bl.a. omfattas nu även forskarstudier. Programmet kommer att ha en budget på ca 500 miljoner euro för perioden 2009-2013. Ministerrådet antog en allmän inriktning om programmet vid mötet den 15–16 november. Beslut väntas fattas under 2008 och Sverige stöder innehållet i förslaget. Svenska lärosäten deltar i 21 konsortier i det pågående programmet och koordinerar tre av dessa. Konkurrensen om projektstöd är hård och kvaliteten är mycket hög.

44.3 Utbildning i Lissabonstrategin

Utbildningsfrågorna är – och har sedan år 2000 varit – en central del i Lissabonstrategin. Utbildningsministrarnas bidrag för att förverkliga målen i Lissabonstrategin har formen av ett arbetsprogram, Utbildning 2010. Arbetet grupperas i tre huvudmål:

- Bättre kvalitet och effektivitet
- Tillgänglighet för alla
- Öppenhet mot omvärlden

Medlemsländerna avgör själva hur målen i Utbildning 2010 ska uppnås. Arbetet är frivilligt men länderna har valt ett tillvägagångssätt där man redovisar för varandra hur man arbetar och på så sätt sporrar länderna varandra till vidare utveckling.

En viktig del av samarbetet är informations- och erfarenhetsutbyte där goda exempel kan spridas mellan medlemsländerna. Detta görs inom åtta arbetsgrupper vilka också genomför studiebesök där respektive land kan lära sig av de andra i frågor som det är särskilt intresserat av. Sverige deltar i fyra av dessa arbetsgrupper

- lärare och lärarutbildning
- matematik, naturvetenskap och teknik
- möjlighet till livslångt lärande för alla, samt
- erkännande av resultat av lärande.

Erfarenheter från dessa arbetsgrupper är värdefulla i det svenska reformarbetet, t.ex. när det gäller hur vi ska tillämpa den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Utvecklingen på nationell nivå beskrevs av alla medlemsländer våren 2007 i rapporter till kommissionen. Under vintern 07/08 kommer rådet och kommissionen att ta fram en gemensam rapport som beskriver utvecklingen i medlemsländerna och på europeisk nivå. Denna rapport lämnas till stats- och regeringscheferna som ett underlag för beslut vid toppmötet i mars 2008.

44.4 Uppföljning av Lissabonstrategin

Riktlinjerna för uppföljningen av Lissabonstrategin har varit konstruerade så att utbildningen framför allt setts som en del av sysselsättningspolitiken. Inför den nya perioden av handlingsprogrammen för uppföljningen av Lissabonstrategin (2008–2011), lyfts utbildningens betydelse för förverkligandet av Lissabonstrategin fram än mer i kommissionens beställning. Det är framför allt utbildningens roll i kunskapstriangeln (utbildning, forskning och innovation) som ska utvecklas i de nationella rapporterna.

44.5 Programmet för livslångt lärande

2007 var det första året för Programmet för livslångt lärande, vilket ersatte och breddade de tidigare utbildningsprogrammen Sokrates och Leonardo da Vinci. Programmet ska stödja genomförandet av Utbildning 2010 och täcker alla utbildnings- och verksamhetsformer; förskolan, skolan, den högre utbildningen, vuxenutbildning och kompetensutveckling i arbetslivet. Inom alla områden finns stöd för rörlighet och samarbetsprojekt.

Målen är att öka kvaliteten i ländernas utbildningar genom samarbeten samt att öka rörligheten för studenter och lärare. Större delen av programmet är decentraliserat, vilket betyder att medlemsländerna får en budget som de sedan fördelar till projekt med nationella samordnare. Den svenska regeringen har avsatt extra medel för 2008 för att utnyttja programmets möjligheter till fortbildning för lärare som ett led i den större lärarsatsningen. För de centraliserade projekten, där kommissionen beslutar om bidrag och alla länder söker i konkurrens, var det första året inte fullt lyckosamt för svenska samordnare. Informationsinsatser kommer därför att genomföras under 2008.

Budgeten för hela programperioden uppgår till närmare 7 miljarder euro. För 2007 var budgeten 893 miljoner euro varav Sveriges andel var 16,5 miljoner euro.

45 Ungdomsfrågor

Målen för den nationella ungdomspolitiken – alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande – lägger också grunden för Sveriges agerande i EU-samarbetet. Svenska tematiska prioriteringar som bl.a. utbildning, sysselsättning, motverkande av utanförskap och icke-diskriminering och fokus på ett tvärsektorielt arbets sätt har också i hög utsträckning sammanfallit med andra medlemsstaters ståndpunkter.

45.1 Uppföljning av vitboken och stärkt fokus på ett tvärsektorielt samarbete

Arbetet inom ramen för den öppna samordningsmetoden med de fyra gemensamma målen på det ungdomspolitiska området (främjande av ungas deltagande, bättre information till unga, främjande av ungas volontärverksamhet och bättre kunskap om unga) fortsatte under 2007. Under 2007 fokuserades särskilt på målet om att främja ungas volontäraktiviteter.

De rapporter om ungas volontäraktiviteter, som medlemsstaterna skickat till kommissionen 2006, behandlades under 2007 som en del i kommissionens meddelande om att främja unga människors fulla deltagande i utbildning, arbetsliv och samhälle av den 5 september (KOM(2007) 498 slutlig). Sverige välkomnade att kommissionen uppmärksammade ungdomars levnadsvillkor och det tvärsektorieella angreppssättet. Meddelandet och regeringens ståndpunkt i frågan behandlas i faktapromemoria 2007/08:FPM10, som tillsändes riksdagen den 17 oktober. Meddelandet behandlades under hösten i riksdagens kulturutskott.

Med utgångspunkt i meddelandet antogs vid rådmötet (utbildning, ungdom, kultur) 15–16 november 2007:

- En rådsresolution om att främja ungas volontäraktiviteter (14425/07). Sverige kunde stödja resolutionen efter att ha verkat för att förslagen ska spegla den mångfald av sätt att organisera volontäraktiviteter och ideellt arbete som finns i medlemsstaterna.
- Rådsslutsatser om en tvärsektorieell ungdomspolitik för att möjliggöra för ungdomar att utveckla och uppnå sin fulla potential (14426/07). Sverige gav stöd till slutsatserna.

Båda texterna togs upp i EU-nämnden den 9 november.

45.2 Ungdomsfrågor i Lissabonstrategin – Den europeiska ungdomspakten Skr. 2007/08:85

Samarbetet kring och genomförandet av den europeiska ungdomspakten fortsatte under året. Pakten, som är en integrerad del av det svenska nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning, syftar till

- att främja ungas möjligheter att få en bra utbildning och ett arbete,
- att studera, praktisera och arbeta utomlands,
- att vara delaktiga i samhället samt
- att bättre kunna kombinera yrkes- och familjeliv.

Liksom tidigare år skickade ungdomsministrarna ett budskap om ungdomspakten till Europeiska rådets vårtoppmöte. Denna gång i form av s.k. viktiga budskap (5841/07), som antogs vid rådsmötet den 16 februari. Här lyftes frågor om övergången mellan utbildning och arbete, samordning mellan politikområden, arbete med lokala strategier för att implementera ungdomspakten, individanpassade åtgärder och ett mer synligt ungdomsperspektiv i Lissabonstrategin.

Vad gäller genomförandet av pakten i Sverige kan särskilt nämnas att Ungdomsstyrelsen i sitt regleringsbrev för 2007 fick i uppdrag att komma med förslag om hur kommunerna närmare kan involveras i arbetet med EU-målen på det ungdomspolitiska området och den europeiska ungdomspakten. Med utgångspunkt i dessa förslag beslutade regeringen i december 2007 att ge Ungdomsstyrelsen två nya uppdrag, dels att stödja kommunerna i deras arbete med lokalt ungdomsinflytande och dels att genomföra utbildningsinsatser som syftar till att öka kunskaperna om hur föräldrar under 25 års ålder kan stödjas i sitt återinträde i utbildning eller på arbetsmarknaden.

45.3 Det framtida ungdomspolitiska samarbetet

Under året inleddes en diskussion om det framtida ungdomspolitiska samarbetet i EU. Ungdomsministrarna diskuterade frågan vid rådsmötet den 16 februari och vid det påföljande rådsmötet 24–25 maj antogs slutsatser (8771/07). Såväl prioriterade frågor som bl.a. utbildning, sysselsättning, hälsa och kultur, som arbetsformer, exempelvis ett tvärsektorielt arbetssätt och framtagande av en regelbunden rapport om levnadsvillkoren för unga i EU, behandlades. Beslut planeras under det svenska ordförandeskapet 2009 om det framtida ramverket för det ungdomspolitiska samarbetet fr.o.m. 2010.

45.4 Programmet Ung och aktiv i Europa

Den 1 januari inrättades programmet Ung och aktiv i Europa (beslut1719/2006/EG), vilket är en fortsättning av det tidigare programmet Ungdom, som genomfördes under perioden 2000–2006. Det nya programmet löper under åren 2007–2013 och har en total budget på 885 MEUR. I Sverige fördelas ca 20 MSEK per år. Nya inslag är stöd till projekt med syfte att stärka demokratin och stöd för ungdomspolitiskt

samarbete. Programmet är unikt då det inte kräver några förkunskaper och då det vänder sig till ungdomar med i övrigt begränsade möjligheter att få en internationell erfarenhet. Ungdomsstyrelsen, som ansvarar för programmet i Sverige, har under våren genomfört en omfattande informationssatsning för att lansera det nya programmet runt om i landet. Intresset för programmet har varit mycket stort.

En extern utvärdering av genomförandet i Sverige av EU-programmet Ungdom 2000–2006, (beslut 1031/2000/EG), gjordes under året. Under perioden har cirka 12, 7 miljoner euro fördelats till cirka 2 100 projekt. Dessa projekt har involverat cirka 21 400 ungdomar och ungdomsledare. Utvärderingen visade på mycket positiva resultat av programmet. Bland annat har ungdomar som har deltagit i programmet fått större förståelse för andra länder och kulturer, bättre språkkunskaper, en ökad självkänsla och värdefulla nya kontakter. Deltagarna anser också att de mognat och att deras anställningsbarhet har ökat. Programmet har bidragit till att överbrygga Europas gränser, ökat engagemanget i EU, liksom känslan av samhörighet med andra unga i Europa. De ungdomsledare som har medverkat är i allt väsentligt positiva till programmet.

46 Kultur, medier och idrott

EU:s insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kultur- och mediepolitiken är nationell kompetens, men vid behov ska EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Undantaget är direktivet om audiovisuella medietjänster, som är den enda EU-lagstiftningen på kultur- och medieområdet.

– Sverige har varit starkt engagerat i förhandlingarna om direktivet om audiovisuella medietjänster, även kallat för AV-direktivet.

46.1 En europeisk dagordning för kulturen

Hösten 2007 antogs rådsresolutionen om Kultur i en alltmer globaliserad värld. Rådsresolutionen anger tre prioriterade områden för det kulturella samarbetet på EU-nivå:

1. Att främja kulturell mångfald och interkulturell dialog.
2. Att främja kulturen som en drivkraft för kreativitet inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning.
3. Att främja kulturen som ett väsentligt inslag i unionens internationella förbindelser.

Vidare fastslås att kontinuerlig dialog ska föras med kultursfären på såväl europeisk som på nationell, regional och lokal nivå. Slutligen beslutades att den öppna samordningsmetoden ska införas inom kulturområdet. I en bilaga till rådsresolutionen pekades fem områden ut som prioriterade för den öppna samordningsmetoden och arbetsplanen för 2008-2010:

- ökad rörlighet för konstnärer och andra personer som är verksamma inom kulturområdet

- ökad tillgång till kultur
- utveckling av data, statistik och metodologier inom kultursektorn
- maximerandet av potentialen hos de kulturella och kreativa näringarna
- stöd och implementering av Unesco-konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.

Slutsatserna baserar sig på kommissionens meddelande (KOM (2007) 242 slutlig) om kultur i en alltmer globaliserad värld. Sveriges allmänna ståndpunkt är att det finns ett värde i att kulturpolitiken närmar sig andra politikområden, t.ex. i form av främjandet av interkulturell dialog, kulturen som drivkraft för tillväxt och sysselsättning och kulturen som inslag i EU:s externa förbindelser. Det är positivt med ett samarbete mellan medlemsstaterna inom dessa områden, och det är möjligt att den öppna samordningsmetoden kan visa sig framgångsrik här om den på rätt sätt anpassas för kulturområdet i sitt genomförande. Sverige värnar dock principen om att kulturpolitik först och främst är en nationell angelägenhet och samarbetet på EU-nivå bör fokusera på det som är relevant att åstadkomma gemensamt. Nästa steg i processen blir att invänta kommissionens förslag till konkretiserade mål av de fem prioriterade områdena som förväntas komma under våren 2008.

Ärendet har under 2007 föredragits för både EU-nämnden och Kulturutskottet.

46.2 Ramprogrammet Kultur (2007–2013)

EU:s ramprogram för kultur, Kultur (2007–2013), omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, tv och video. Programmet har tre övergripande mål: främjandet av rörlighet för personer, främjandet av rörlighet för konstnärliga produkter samt främjande av den interkulturella dialogen. Programmet stödjer vidare tre områden: kulturprojekt, kulturorganisationer som är verksamma på europeisk nivå samt analys och spridning av information. Totalbudgeten är 400 miljoner euro och programmet omfattar perioden 2007–2013. Trettiofyra länder deltar i programmet: EU-medlemmarna, de tre EES-länderna samt Turkiet, Kroatien och Makedonien. Under 2006 tilldelades projekt med svenska aktörer ca 1,8 miljoner euro. Alla kulturprojekt är samarbetsprojekt vilket innebär att summan representerar stödet till ett projekt där flera parter, från minst tre länder varav minst en svensk representant, ingår.

46.3 AV-direktivet

Direktivet TV utan gränser (direktiv 89/552/EEG, ändrat genom direktiv 97/36/EG) innehåller minimiregler för gränsöverskridande TV-sändningar. I december 2005 presenterade kommissionen ett förslag till ändrat direktiv. Efter förhandlingar nåddes i maj 2007 en överenskommelse inom rådet som också Europaparlamentet kunde

stödja. Det nya direktivet om audiovisuella medietjänster, AV-direktivet, trädde i kraft i december och ska vara genomfört nationellt två år senare.

Skr. 2007/08:85

De viktigaste förändringarna motiveras av behov av modernisering och innebär bl.a. att tillämpningsområdet utökats till att också gälla TV-tjänster som sänds på begäran av tittaren, s.k. beställtjänster. Dessa, liksom traditionella TV-tjänster kommer att omfattas av en uppsättning basregler vad gäller utformningen av innehåll och reklammeddelanden. Särskilda regler upprätthålls för traditionella TV-tjänster. Nya regler införs för produktplacering, tillgänglighet för funktionshindrade och för rätten till korta utdrag från evenemang av stort allmänintresse där exklusiva rättigheter tilldelats. Direktivets grundläggande regel för vilken medlemsstat som ska reglera en gränsöverskridande sändning, den s.k. sändarlandsprincipen, behålls. Den utvecklas dock genom införandet av ett krav på samarbete mellan medlemsstater i fall där en sändning från en medlemsstat riktas direkt till en annan. Under 2007 har ärendet föredragits för EU-nämnden, Kulturutskottet och Konstitutionsutskottet.

46.4 Ramprogrammet MEDIA 2007 (2007–2013)

Ramprogrammet MEDIA är EU:s stödprogram för film- tv- och multimediaindustrin. Programmet har tre övergripande mål: att stärka den europeiska audiovisuella sektorn, att öka distributionen av audiovisuella verk inom och utanför EU samt att stärka konkurrenskraften genom finansieringsvägar och användandet av digital teknik. Totalbudgeten är på 755 miljoner euro och programmet omfattar perioden 2007–2013. 31 länder deltar i programmet och förutom EU:s medlemsstater deltar även Island, Liechtenstein, Schweiz och Norge.

46.5 Programmet Ett Europa för medborgarna

Programmet Ett Europa för medborgarna trädde i kraft i januari 2007 och löper under perioden 2007–2013. Den totala budgeten för programmet är 215 miljoner euro. Syftet med programmet är att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU-institutionerna samt att stärka sammanhållningen mellan européer. Programmet ska bidra till att

- ge medborgarna möjlighet att samarbeta kring initiativ och projekt med europeisk prägel i syfte att understödja medborgerligt deltagande,
- utveckla en känsla av europeisk tillhörighet och främja en känsla av delaktighet i Europeiska unionen samt
- öka toleransen och den ömsesidiga förståelsen mellan Europas medborgare.

Programmet innehåller fyra insatsområden:

1. Aktiva medborgare för Europa – stöd till vänortssamarbete och projekt som involverar medborgare.
2. Aktivt civilt samhälle i Europa – stöd till det civila samhällets organisationer.
3. Tillsammans för Europa – t.ex. stöd till studier, konferenser och

information.

4. Aktivt europeiskt ihågkommande – stöd till bevarande av de viktigaste platserna och arkiven med anknytning till deponeringar och minnet av offren.

En programkommitté har inrättats. I januari antogs arbetsprogrammet för 2007. Regeringen ser positivt på de prioriterade teman i arbetsprogrammet som ligger i linje med programmets syfte och mål. De särskilda temana för 2007 är lika möjligheter för alla (europeiska året 2007) och utvidningen. Ett preliminärt utkast till arbetsprogram för 2008 har även diskuterats i programkommittén. För år 2007 har hittills 2302 projektansökningar inkommit varav 1165 har beviljats stöd. Det sammanlagda stödet uppgår till ca 16,3 miljoner Euro. Hittills har 17 svenska projektansökningar inkommit varav stöd utgått till 8 projekt.

46.6 Idrottens ställning inom EU

Idrott omfattas inte särskilt av fördraget men gemenskapsrätten påverkar på olika sätt idrottens organisering, egna regelverk och finansiering.

Kommissionen presenterade den 11 juli en vitbok om idrott (KOM(2007) 391). Vitboken utgör det första övergripande initiativet inom idrottsområdet. Syftet med vitboken är att tillhandahålla strategisk vägledning för idrottens roll i Europa, att uppmuntra till diskussion runt särskilda problemområden, att tydliggöra idrotten inom EU-politiken och att öka medvetenheten om idrottens behov och särdrag. Regeringen värnar principen att idrottspolitikerna först och främst är en nationell angelägenhet, och menar att stor försiktighet bör iakttas kring förslag som utökar unionsgemensamma insatser på idrottsområdet. Framtida förslag från kommissionens sida ska kunna motiveras utifrån subsidiaritetsprincipen och bedömas med hänsyn tagen till utformning, bakomliggande behov och den rättsliga grunden. I regeringens faktapromemoria 2006/07:FPM112 har regeringen presenterat sin bedömning av vitboken för riksdagen. Kulturdepartementet har vidare även informerat kulturutskottet om regeringens bedömning. Sveriges syn på vitboken har även påtalats för kommissionen i ett brev från kultur- och idrottsministern till ansvarig kommissionär. Regeringen avser att nära följa implementeringen av vitbokens handlingsplan och att införa det svenska ordförandeskapet i EU sträva efter att möta behovet av politisk diskussion och aktivt påverka inriktningen av kommande förslag från kommissionen.

Under 2007 deltog Sverige vid det tyska och portugisiska ordförandeskapets sportdirektörsmöten och informella idrottsministermöten. Det tyska ordförandeskapet lade tonvikt på temat idrott och ekonomi och den då planerade vitboken. Det portugisiska ordförandeskapet koncentrerade sig på att inhämta medlemsstaternas synpunkter på vitboken samt att finna en gemensam position inför världsantidopningkonferensen som hölls i Madrid den 15–17 november. Vitboken om idrott och processen bakom denna fick ett brett stöd men flertalet medlemsstater betonade subsidiaritetsprincipen och idrottens självständighet. Flera medlemsstater uttryckte att större rättslig klarhet

för idrotten behövs och att den nuvarande situationen där EG-domstolen avgör fall för fall utan en tydlig och förutsägbar hänsyn till idrottens särdrag medför en rättslig osäkerhet för idrottens organisationer. Dessa synpunkter går emot den syn som kommissionen fört fram i vitboken. Skr. 2007/08:85

DEL 11 EU:S INSTITUTIONER M.M.

47 Institutionernas verksamhet

Arbetet i EU:s institutioner ska vara öppet och tillgängligt för medborgarna. Det ska bedrivas effektivt och modernt för att vinna förtroende hos medborgarna. Under 2007 har tillgängligheten för medborgarna förbättrats, inte minst genom ett större informationsutbud på institutionernas hemsidor.

47.1 Ministerrådet

Utvärdering av rådets öppenhetsreformer

I slutet av 2007 genomfördes en uttömmande granskning av genomförandet och effekterna av de öppenhetsåtgärder som rådet infört 2006. Utvärderingen skedde i syfte att bedöma hur den nya öppenhetspolitiken påverkar effektiviteten i rådets arbete. Den nya öppenhetspolitiken innebar bl.a. att alla förhandlingar på ministerrådsnivå om lagstiftning som antas enligt medbeslutandeförfarandet ska hållas offentligt. Användningen av öppna debatter och förhandlingar skulle öka samtidigt som rådets öppna möten görs tillgängliga via webbsändningar.

Rådet konstaterade att 2006 års reformer fungerat väl och beslöt att ytterligare söka förbättra tillgängligheten i webbsändningarna samt fortsätta att sprida information om möjligheterna att följa rådets arbete.

Språkanvändning i rådsarbetet

Systemet med tolkning på beställning i rådets arbetsgrupper bedöms fungera väl. Regeringskansliet har under 2007 utökat sin beställning av tolkning på svenska i rådet i syfte att upprätthålla en viss kapacitet i rådet att tolka till och från svenska samt förbereda Sveriges ordförandeskap i rådet hösten 2009, då behovet av tolkning av svenska kan förväntas öka.

Med två nya medlemsländer tillkom även två officiella språk, och därmed har EU nu 23 officiella språk

Medborgare från nya medlemsländer har fortsatt rekryterats till kommissionen på sätt som motsvarar planerna och förväntningarna. Regeringen fortsätter att bevaka situationen för svenska medborgare som arbetar i kommissionen och i andra institutioner, särskilt i fråga om chefspositioner.

47.2.1 Genomförande av direktiv

Kansliet för samordning av EU-frågor i Statsrådsberedningen (EU-kansliet) har det övergripande ansvaret inom Regeringskansliet för genomförande av direktiv. EU-kansliet bistår med rådgivning till departementen i arbetet med genomförande av direktiv samt följer upp att departementen genomför direktiv inom den utsatta genomförandetiden, och anmäler det till kommissionen.

Kommissionen upprättar två gånger per år en resultattavla där de enskilda medlemsstaternas genomförande av s.k. inre marknadsdirektiv redovisas i procenttal. Resultattavlan från i juli visar att mängden inre marknadsdirektiv som inte genomförts för svensk del är 1,4 procent. Det är under Europeiska rådets målsättning om ett maximalt underskott på 1,5 procent. Under hösten 2007 sjönk det svenska genomförandeunderskottet till 1 procent. Vid Europeiska rådets möte i mars kom EU:s stats- och regeringschefer överens om att ytterligare reducera mängden inre marknadsdirektiv som ännu inte genomförts till högst 1 procent från och med år 2009.

47.2.2 Överträdelseärenden

Kommissionen har som uppgift att övervaka att medlemsstaterna tillämpar och genomför EG-rätten på ett riktigt sätt (artikel 211 EG). Till kommissionen inkommer klagomål från enskilda fysiska eller juridiska personer eller från andra medlemsstater om påstådda överträdelser av EG-rätten. Kommissionen kan också på eget initiativ ta upp sådana frågor.

Om kommissionen anser att en medlemsstat inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EG-fördraget, kan kommissionen inleda ett så kallat överträdelseförfarande enligt artikel 226 EG. Överträdelseärendena kan delas in i två grupper. Den ena gruppen avser utebliven anmälan till kommissionen om fullständigt genomförande av EG-direktiv, medan den andra gruppen gäller felaktig tillämpning av EG-rätten.

Det formella överträdelseförfarandet är indelat i tre faser. I den första fasen beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten, i vilken den berörda medlemsstaten lämnas tillfälle att inom en viss angiven tid komma in med synpunkter på den påstådda överträdelsen. Om kommissionen inte är nöjd med svaret på den formella underrättelsen och fortfarande anser att det är fråga om en överträdelse, kan kommissionen i ett andra steg avge ett motiverat yttrande. I det motiverade yttrandet föreläggs den berörda medlemsstaten att vidta

rättelse inom en viss angiven tid, normalt två månader. Om medlemsstaten inte rättar sig inom denna tid kan kommissionen i den tredje fasen besluta att föra ärendet vidare till EG-domstolen.

Om domstolen i en dom har fastställt att medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördraget, kan kommissionen härpå, om kommissionen anser att den berörda medlemsstaten inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom, inleda ett förfarande enligt artikel 228 EG. I ett första led beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten. Därefter kan kommissionen avge ett motiverat yttrande. Om medlemsstaten underlåter att vidta nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom får kommissionen därefter väcka talan vid domstolen med ett yrkande om att medlemsstaten ska föreläggas att betala ett standardbelopp eller vite.

Sverige har under år 2007 tagit emot 61 formella underrättelser varav 43 underrättelser har avsett underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av direktiv. Motsvarande siffror för år 2006 var 55 formella underrättelser, varav 36 avsåg underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av direktiv. Antalet överlämnade motiverade yttranden har sjunkit något mot föregående år. Under år 2007 har kommissionen överlämnat 16 motiverade yttranden till Sverige, medan antalet överlämnade motiverade yttranden år 2006 var 20. Vidare har kommissionen under år 2007 fört tio ärenden mot Sverige vidare till EG-domstolen. Sverige har under år 2007 också tagit emot en formell underrättelse enligt artikel 228 EG vilken sedermera har avskrivits.

Kommissionen har under år 2007 avskrivit 56 ärenden som varit föremål för formellt överträdelseförfarande. Motsvarande siffra för år 2006 var 48 avskrivna ärenden.

I bilaga 4 redogörs för pågående överträdelseärenden mot Sverige per den 31 december.

För en översikt av överträdelseärenden som kommissionen driver mot medlemsstaterna hänvisas till kommissionens årliga rapport om kontrollen av gemenskapsrättens tillämpning.

47.3 Europaparlamentet

Det gångna året i Europaparlamentet har sakpolitiskt präglats av en ökad fokusering på klimatfrågan. Andra frågor som dominerat debatten har varit roamingförordningen, direktivet för posttjänster, TV-direktivet samt förhandlingarna om Lissabonfördraget.

Genom ett beslut den 25 april skapades ett tillfälligt utskott för klimatförändringar (CLIM). Utskottet samlar 60 ledamöter från samtliga politiska grupper, och leds av Guido Sacconi (ESP-IT), f.d. rapportör i frågan om kemikalielagstiftning. Under ett år (till 10 maj 2008) ska utskottet samordna samtliga utskott i klimatfrågorna och lägga förslag som syftar till att motverka klimatförändringarna.

Efter att halva mandatperioden löpt ut genomfördes under 2007 den förutsedda förändringen på posten som talman och i fråga om sammansättning av utskotten. Den 16 januari valdes Hans-Gert Pöttering (EPP-DE) till ny talman. I samma process valdes även 14 nya vice talmän och 6 kvestorer. Europaparlamentet fastställde även en ny sammansättning

och storlek av sina utskott. Utskottssammansättningarna ses enligt praxis över i mandatperiodens halvtid, men denna gång justerades även utskottsstorleken. De numerära anpassningarna gjordes till följd av de nya medlemsländerna, nya styrkeförhållanden mellan de politiska grupperna samt tillkomsten av en ny partigrupp, ITS.

En ny partigrupp bildades – och upplöstes - under året. Gruppen ITS, ”Identitet, tradition och suveränitet”, samlade ledamöter från bl.a. franska Front National, belgiska Vlaams Belang, bulgariska Attaka-partiet och rumänska Romania Mare samt ledamöter från Italien, Storbritannien och Österrike. Gruppen upplöstes i november av Europaparlamentets talman efter att flera ledamöter i ITS lämnat partigruppen i protest mot uttalanden från Alessandra Mussolini (ledamot av ITS-gruppen).

Den 1 januari blev Rumänien och Bulgarien nya medlemsländer i EU. Det innebar att antalet europaparlamentsledamöter ökade till 785 för den återstående delen av mandatperioden.

47.4 Europeiska gemenskapernas domstol

EG-domstolen har till uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EG-rätten. EG-domstolen ska se till att unionens institutioner handlar inom sina respektive behörighetsområden och i enlighet med EG-rätten. Det är också EG-domstolen som ytterst avgör om medlemsstaterna och unionens institutioner följer och tillämpar EG-rätten korrekt. En förstainstansrätt med behörighet att pröva vissa särskilda grupper av ärenden är knuten till domstolen. Förstainstansrättens domar kan överklagas till EG-domstolen. Europeiska gemenskapernas personaldomstol, som inrättades 2005, är knuten till förstainstansrätten på samma sätt som förstainstansrätten till EG-domstolen. I personaldomstolen handläggs de mål mellan institutionerna och dess anställda som tidigare handlades i förstainstansrätten.

De vanligaste målen vid EG-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 234 EG. Sådana mål inleds genom en begäran från en nationell domstol i någon av medlemsstaterna. I begäran ställer den nationella domstolen en eller flera frågor om hur EG-rätten ska tolkas och tillämpas. I domen i sådana mål lämnar EG-domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av unionens institutioner. Under år 2007 begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EG-domstolen i drygt 200 fall. Av dessa kom sex från svenska domstolar. Under år 2007 yttrade sig den svenska regeringen skriftligen i 15 mål om förhandsavgörande och deltog vid muntlig förhandling i nio sådana mål.

Vid EG-domstolen och förstainstansrätten handläggs även mål om så kallad direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EG-domstolen eller förstainstansrätten. I EG-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution, t.ex. i mål där kommissionen har väckt fördragsbrottstalan mot en medlemsstat enligt artikel 226 EG. Mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot gemenskapsinstitutionernas beslut handläggs av förstainstansrätten.

Under år 2007 väcktes talan mot Sverige i tio fall. Samtliga avsåg fördragsbrottsmål. Den svenska regeringen ansökte om att få föra talan till stöd för en av parterna (intervention) i två mål vid förstainstansrätten samt fullföljde genom en skriftlig inlägga en tidigare ansökan om intervention i ett mål vid EG-domstolen. Vidare överklagade regeringen en dom från förstainstansrätten och svarade i egenskap av motpart i ett mål där en annan part överklagat en dom från förstainstansrätten. Regeringen deltog vid muntlig förhandling i mål om direkt talan vid sex tillfällen i EG-domstolen under år 2007.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och förstainstansrätten under år 2007. Det gäller dels mål där den svenska regeringen har agerat eller där en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels mål där Sverige är part eller har stött en av parterna. Information om dessa mål föredrogs för EU-nämnden vid dess sammanträde den 25 maj. I bilagorna 2 och 3 redogörs för viktigare domar som EG-domstolen respektive förstainstansrätten har meddelat under år 2007.

47.5 Europeiska revisionsrätten

Under 2007 har revisionsrätten offentliggjort sju särskilda rapporter samt sex yttranden om olika aspekter av EU:s finanser och förvaltningsfrågor. I oktober presenterades årsrapporten för budgetåret 2008, som innehåller analyser och resultat av rättens granskningar, sektor för sektor. Som en del av årsrapporten publiceras även en revisionsförklaring. Revisionsrättens årsrapport utgör underlaget för rådets ställningstagande till om de ska rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för dess genomförande av budgeten. Vidare har revisionsrätten i år antagit 24 särskilda årsrapporter om EU-byråerna och de övriga decentraliserade organen. I kapitel 15 finns en mer utförlig beskrivning av ansvarsfrihetsprövningen för kommissionen.

47.6 Övriga institutioner

47.6.1 Regionkommittén

Regionkommittén består av politiska representanter från lokal och regional nivå i medlemsstaterna. Totalt är ledamöterna 344 till antalet och utses för fyra år. De svenska ledamöterna är 12 till antalet och lika många ersättare. Under 2007 genomfördes en förändring av den svenska delegationen utifrån valresultatet i kommun- och landstingsvalet 2006. Delegationen förändrades genom att 14 nya personer nominerades.

Regionkommittén har haft fem plenarsessioner under året varav en i Rom för att uppmärksamma Romfördragets 50-årsfirande. Flera viktiga yttranden har lämnats bl.a. om EU:s strategi om hållbar utveckling, EU:s energipaket, en samlad europeisk migrationspolitik samt att begränsa den globala klimatförändringen och handeln med utsläppsrättigheter. Den svenska delegationen har medverkat såsom rapportör i ett yttrande.

47.6.2 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) har som främsta uppgift att främja unionens integration och sammanhållning. Banken har en central roll i en rad EU-initiativ som sker i nära samarbete med EU-kommissionen och utgör viktiga bidrag till Lissabon-agendan. Satsningar på innovationer och entreprenörskap utgör exempel på sådana initiativ. Inom infrastrukturområdet utvecklar EIB ett lånegarantiinstrument för att underlätta för offentlig-privat samverkan inom ramen för transeuropeiska transportprojekt (TEN Transport).

Under 2007 ingick EIB en rad samarbetsarrangemang med olika offentliga och privata aktörer som komplement till den egna verksamheten. Inom energi- och klimatområdet har EIB medverkat i tillskapandet av flera fonder för handel med utsläppsrätter. Dessa arrangemang möjliggör för länder och privata aktörer att fullgöra sina Kyoto-åtaganden via projekt som medfinansieras av t.ex. Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), Nordiska investeringsbanken och Världsbanken. Under året lanserade EIB även en särskild facilitet för förnybar energi och energieffektivisering.

En del av EIB:s verksamhet som ökat i omfattning under senare år är bankens verksamhet utanför unionen. Den 19 december 2006 beslutade rådet om en extern utlåningsram på 25,8 miljarder euro under 2007–2013 samt en möjlig höjning med maximalt 2 miljarder euro efter halva perioden. Av tillgängliga medel för utlåning i unionens grannskap har 8,7 miljarder euro allokerats för Medelhavsländerna och 3,7 miljarder euro för de östra grannländerna. I den pågående diskussionen om grannskapsstödet driver Sverige linjen att samarbetsländernas reformvilja samt de individuella projektens kvalitet och mervärde bör vara styrande. Sverige har även framhållit att en rimlig geografisk balans bör eftersträvas. I det avseendet är det nya externa mandatet en tydlig rörelse i rätt riktning.

47.6.3 Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden (EIF), som ingår i EIB-gruppen, är unionens gemensamma organ för förmedling av riskkapital och garantier till små och medelstora företag. Fonden fungerar som en fond-i-fond och investerar således indirekt i företag via europeiska riskkapitalfonder. Därtill deltar EIF i olika EU-initiativ. Ett exempel på sådan verksamhet är JEREMIE-programmet, som möjliggör användning av strukturfondsmedel för stöd till små och medelstora företag genom att skraddarsy insatser enligt de specifika förutsättningarna i ett visst land eller en viss region. Ett svenskt JEREMIE-program övervägs för närvarande.

Enligt ett beslut av Ekofin-rådet har en kapitalhöjning i EIF genomförts under 2007. EIF:s grundkapital höjs därmed till 3 miljarder euro, vilket innebär att fonden kan öka sina investeringar i högteknologiska portföljföretag och riskfyllda verksamheter. Kapital-

47.7 Öppenhet och insyn

Sedan den 3 december 2001 tillämpar Europaparlamentet, rådet och kommissionen förordningen (1049/2001) om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). I behandlingen av de enskilda utlämnandeärendena som rådet beslutar i har Sverige alltsedan antagandet av de nya reglerna agerat för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av bestämmelserna i förordningen. Sverige har under 2007 fortsatt att hålla en konsekvent linje i de diskussioner av mer principiell natur som tidigare förts i rådet, bl.a. i frågan om hur sekretessbestämmelsen till skydd för rättslig rådgivning ska tolkas, och röstar emot majoriteten samt begär att röstresultatet ska offentliggöras i de fall vi har en avvikande rättslig uppfattning. Den tendens mot en kontinuerligt utökad handlingsöfentlighet som varit tydlig under senare år börjar nu mattas av. Detta ska emellertid ses mot bakgrund av de resultat som har uppnåtts i detta hänseende, dvs. att handlingsöfentligheten inom EU numera har en väsentligt större omfattning än vad som var fallet vid öppenhetsförordningens införande. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera t.o.m. direkt sökbara på Internet.

Rättsakter och andra sådana dokument tillhandahålls kostnadsfritt genom EUR Lex (<http://eur-lex.europa.eu>).

Alla mål vid EG-domstolen och dess förstainstansrätt med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas kontinuerligt. Under 2007 har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige har intervenerat sedan tidigare. Ett av dessa mål (C-/05P, *Internationaler Tierschutz Fonds (IFAW) GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission*) har dessutom avgjorts slutligt genom EG-domstolens dom den 18 december 2007. I domen slog domstolen, i enlighet med Sveriges talan i målet, fast att en medlemsstat inte har någon oinskränkt vetorätt i fråga om handlingar som härrör från medlemsstaten och som innehas av en institution. En vägran att lämna ut en sådan handling måste ha stöd i öppenhetsförordningen. Domen innebar alltså en stor framgång för Sverige.

Vidare har Sverige intervenerat i ett mål som rör tillgång till vissa handlingar hos kommissionen i ett konkurrensärende om förhandsanmälan av en företagskoncentration (mål T-111/07, *Agrofert Holding mot Europeiska gemenskapernas kommission*) samt samt i ytterligare två mål som rör allmänhetens tillgång till handlingar (T-374/07, *Dimitrios Pachitis mot Europeiska gemenskapernas kommission och Europeiska kontoret för uttagning av personal, EPSO och T-392/07, Guido Strack mot Europeiska gemenskapernas kommission*). Sverige har också överklagat förstainstansrättens dom i ett mål (T-36/04, *Association de la presse internationale ASBL mot Europeiska gemenskapernas kommission*) avseende tillgång till kommissionens skriftliga inlagor i mål hos domstolarna.

En översyn av öppenhetsförordningen inleddes genom att kommissionen den 18 april lade fram en grönbok om allmänhetens tillgång till institutionernas handlingar. Grönboken innehöll förslag på möjliga förbättringar av förordningen samt praktiska åtgärder för att förbättra möjligheterna att få tillgång till institutionernas handlingar. Dessutom ställdes ett antal frågor om den gällande ordningen och om behovet av eventuella förbättringar. Ett konsultationsförfarande som var öppet för allmänheten pågick fram till den 31 juli. Kommissionen har bedömt att förslag till ändringar i förordningen bör kunna lämnas i mars 2008. Det övergripande målet för Sverige i de kommande förhandlingarna är att samtliga ändringar i förordningen ska syfta till att öka allmänhetens möjligheter till insyn och att översynen inte ska innehålla några moment som kan uppfattas som ett steg tillbaka för öppenheten.

47.8 Personalpolitik i EU:s institutioner

Ett reformerat regelverk för anställningsvillkor för tjänstemän i EU:s institutioner och gemenskapsorgan trädde ikraft den 1 maj 2004. I regelverket finns ett antal olika uppföljningsmekanismer som syftar till klarhet och tydlighet i tillämpningen. En av dessa gäller utfallet i den årliga lönerrevisionen. Den beräknas enligt en modell som innehåller statistik för bl.a. löneutveckling och köpkraft i åtta medlemsstater. Varje medlemsstat ansvarar för inrapportering av sin statistik och sammanvägningen av de variabler som ingår i modellen görs av Eurostat. Under våren 2007 genomfördes, på förekommen anledning, en noggrann genomlysning av statistiken som skulle ligga till grund för uppräknigen av löner och pensioner under perioden 1 juli 2006 t.o.m. 30 juni 2007. Utfallet kom att bli 2,3 procent. Under december 2007 fattades beslut om ytterligare en uppräkning, baserad på samma metod. Utfallet uppgick här till 1,0 procent och avser perioden 1 juli 2007 t.o.m. 30 juni 2008.

47.9 Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd

Under andra halvåret 2009 kommer Sverige att vara ordförande i EU:s ministerråd. Det innebär att Sverige under sex månader ska leda arbetet med att driva den gemensamma EU-dagordningen framåt. Sverige har redan erfarenhet av 13 års EU-medlemskap och ett ordförandeskap i rådet 2001. Förutsättningarna för ett ordförandeskap hösten 2009 blir dock delvis annorlunda än våren 2001. Unionens verksamhet har intensifierats och antalet medlemsstater har ökat från 15 till 27.

Hösten 2009 kommer också att innebära att ett nyvalt Europaparlament behöver tid att komma på plats och väntas återgå till sitt ordinarie arbete först i september. Likaså ska en ny kommission tillträda under perioden.

Likaså kommer det planerade ikraftträdandet av Lissabonfördraget att behöva ägnas mycket tid och uppmärksamhet inför och under Sveriges ordförandeskap. Om fördraget träder i kraft som planerat i början av 2009 kommer det inte minst att få viktiga följder för hur rådsstrukturen

fungerar. Europeiska rådet och rådet för utrikes frågor kommer då att få valda ordföranden, medan ordförandelandet leder övriga rådsformationer.

Statsministern är ansvarig för regeringens arbete inför och under ordförandeskapet och EU-ministern hanterar samordningen av förberedelsearbetet. Arbetet inför ordförandeskapet kommer så långt som möjligt att bedrivas inom befintlig linjeorganisation. Under året har arbetet varit inriktat på frågor som rör arbetsprogram, personal och kompetensutveckling, kommunikation, mötesverksamhet och budget.

Ministerrådets 18-månaders program

I syfte att effektivisera planeringen av rådets verksamhet tas s.k. 18-månaders program fram sedan i januari 2007. Det nuvarande programmet för det tyska, portugisiska och slovenska ordförandeskapet är alltså det första i ordningen. Programmet tas fram i samarbete mellan de tre berörda ordförandeskapen, rådssekretariatet och kommissionen och behandlar rådets verksamhet under 18 månader. I programmet fastställs gemensamma åtaganden och en arbetsfördelning mellan de tre berörda länderna. Framtagande av programmet är således också ett led i att planera vilka frågor som kan och bör bli aktuella under det svenska ordförandeskapet.

Sverige ska tillsammans med Frankrike som är ordförande i rådet andra halvåret 2008 och Tjeckien som är ordförande första halvåret 2009 ta fram ett 18-månadersprogram för EU-arbetet. I mitten av oktober inleddes diskussionerna mellan Frankrike, Tjeckien och Sverige. I stort kan noteras gemensamma men också delvis olika intressen. Programmet kommer att förhandlas under våren 2008 och ska antas av rådet i juni 2008.

För svensk del har fastslagits att fem prioriteringar kommer att stå i fokus vid förhandlingarna om 18-månadersprogrammet:

- Klimat, miljö och energi
- Jobb, tillväxt och konkurrenskraft
- Ett tryggare och öppnare Europa
- Östersjöstrategin och relationer med närområdet
- EU som global aktör och fortsatt utvidgning

Personal och kompetensutveckling

Särskilda kompetensutvecklingsinsatser kommer att genomföras. Det handlar bl.a. om förhandlingskunskaper, mötestekniker, procedurfrågor och de institutionella ramarna, nätverksbyggande, Brysselerfarenheter samt språk. Utbildningen kommer främst att rikta sig till ordföranden i arbetsgrupper, enhetschefer, förhandlarstöd, statsråd och statssekreterare inklusive den politiska staben.

Kommunikation

Under sex månader kommer Sverige att stå i EU:s rampljus. Som ordförandeland kommer EU-samarbetet att uppmärksammas i Sverige. Det ger också tillfälle att främja Sverige bilden utomlands. Det ställer

höga krav på Regeringskansliets förmåga att kommunicera. Skr. 2007/08:85
Ordförandeskapet kommer att ta sig olika uttryck, alltifrån den politiska dagordningen, till olika kulturaktiviteter. Kommunikationen ska anpassas efter de olika verksamheterna och efter olika målgrupper samt täcka både press, information, webb och kultur. Under året har en behovsinventering genomförts och en kommunikationsstrategi har tagits fram.

Mötesverksamheten i Sverige

En huvuduppgift för ordförandelandet är att leda rådsmöten på alla nivåer. Av alla dessa möten kommer drygt ett hundratal att förläggas till Sverige. Det rör sig bl.a. om ett dussintal informella ministerrådsmöten samt tjänstemannamöten, konferenser, seminarier och tredjelandsmöten. Ett omfattande kartläggningsarbete har genomförts under året som en förberedelse inför mötesplaneringen. Från januari 2008 inrättas ett särskilt mötessekretariat inom Regeringskansliet för att hantera logistik och praktiskt genomförande av möten i Sverige.

Budgeten

Det sammanlagda behovet av förstärkning utöver omprioriteringar för att förbereda och genomföra ordförandeskapet beräknas till 890 miljoner kronor. Utgifterna gäller framför allt mötesverksamheten i Sverige, press- informations och kultursatsningar och kompetensutveckling.

Bilaga 1 Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under 2007

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

I det följande redovisas de mål vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt i vilka Sverige är eller har varit part eller intervenient eller, i fråga om mål om förhandsavgöranden, de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Redovisningen avser år 2007. I avsnitt 1 upptas de mål som har avgjorts slutligt under året. I avsnitt 2 finns de mål som vid utgången av år 2007 fortfarande var pågående. Målen redovisas inom respektive avsnitt i målnummerordning samt med målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient först och målen om förhandsavgörande därefter. Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EG-domstolen redovisas särskilt i bilaga 4.

1 REGISTER

Arbetsrätt

C-341/05

C-438/05

C-306/07

Behörighetsfördelning EU/EG

C-91/05

C-440/05

Bryssel I-förordningen

C-98/06

Bryssel II-förordningen

C-435/06

C-68/07

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

C-1/05

C-40/05

C-299/05

C-11/06 och C-12/06

C-311/06

C-527/06

Fri rörlighet för tjänst/kapital

C-415/06

Fri rörlighet för varor

C-470/03

C-170/04

C-110/05

C-142/05

C-433/05

C-219/07

Industripolitik

C-298/07

C-336/07

Investeringskyddsavtal (BIT)

C-249/06

Jordbruk och fiske

C-37/06 och C-58/06

C-272/06

C-277/06

Konkurrens

C-52/07

Luffart

C-173/07

Miljö

T-229/04 (C-102/04)

C-14/06

C-295/06 (T-5/06)

C-308/06

C-251/07

Offentliggörande av rättsakter

C-161/06

C-345/06

Offentlig upphandling

C-259/07

Processrätt

C-432/05

Skatterätt

C-150/04

C-292/04

C-101/05

C-102/05

C-111/05

C-231/05

C-330/05

C-427/05

C-182/06

C-414/06

C-458/06

C-291/07
C-357/07

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Skydd för personuppgifter
C-73/07

Straff- och straffprocessrätt
C-288/05

Socialpolitik
C-303/06
C-158/07
C-310/07

Tullfrågor
C-284/05

Öppenhet (tillgång till handlingar)
C-39/05 P & C-52/05 P
C-64/05 P
C-139/07 P
C-514/07 P
T-170/03
T-161/04
T-111/07
T-374/07
T-392/07

2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL UNDER ÅR 2007

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EG-domstolen eller EG:s förstainstansrätt

C-150/04 (ERS2004/163:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Danmark

Fördragsbrott – Fri rörlighet för arbetstagare – Frihet att tillhandahålla tjänster – Fri rörlighet för kapital – Etableringsfrihet – Inkomstskatt – Pension – Pensionsordning som upprättats vid ett i en annan medlemsstat hemmahörande pensionsinstitut – Skattelagstiftning – Begränsning av rätten att från den skattepliktiga inkomsten dra av eller utelämna inbetalningar till en pensionsordning – Tvingande hänsyn till allmänintresset – Effektiv skattekontroll – Skattesystemets inre sammanhang – Skattesystemets symmetri – Avtal för undvikande av dubbelbeskattning

Kommissionen gjorde gällande att Danmark bröt mot artiklarna 39, 43, 49 och 56 EG genom att upprätthålla bestämmelser om livförsäkring och pensionsförsäkring enligt vilka rätten till avdrag för inbetalningar och rätten till skattecredit för sådana inbetalningar endast föreligger i fråga om inbetalningar som gjorts på grund av avtal som slutits med pensionsinstitut som har sitt säte i Danmark, medan några sådana skattefordelar inte medges för inbetalningar som gjorts på grund av avtal som ingåtts med pensionsinstitut som har sitt säte i en annan medlemsstat.

Sverige intervenerade till stöd för Danmark och argumenterade för att det hinder för de fria rörligheterna som pensionsbeskattningsreglerna innebär kunde rättfärdigas av tvingande hänsyn till allmänintresset, i detta fall av behovet att säkerställa det nationella skattesystemets inre sammanhang.

EG-domstolens dom den 30 januari 2007: Domstolen fastställde att Danmark har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 39 EG, 43 EG och 49 EG genom att anta och bibehålla en ordning med liv- och pensionsförsäkringar där rätt att göra avdrag för och att utelämna inbetalningar endast föreligger i fråga om inbetalningar som sker på grund av avtal som slutits med i Danmark hemmahörande pensionsinstitut, medan någon sådan lätnad i beskattningen inte medges om inbetalningar sker till pensionsinstitut som har sitt säte i en annan medlemsstat. Domstolen ansåg att eftersom en sådan lagstiftning som den danska utgör ett generellt förbud mot beviljande av skattefordelar för inbetalningar till ett i en annan medlemsstat hemmahörande pensionsinstitut, kan denna inte motiveras av behovet av att upprätthålla det nationella skattesystemets inre sammanhang.

C-64/05 P (ERS2002/153:3) Konungariket Sverige, Internationaler Tierschutz-Fonds (IFAW) GmbH, Konungariket Nederländerna och

Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission och Förenade kungariket

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

Institutionell rätt - Överklagande - Öppenhetsförordningen - Allmänhetens tillgång till institutionernas handlingar - Handlingar som härrör från en medlemsstat - Invändning som denna medlemsstat har framställt mot att dessa handlingar lämnas ut - Räckvidden av artikel 4.5 i förordningen

Förstainstansrättens dom den 30 november 2004 i mål T-168/02 Internationaler Tierschutz-Fonds (IFAW) GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission: Av artikel 4.5 i förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) framgår att medlemsstaterna intar en särställning i fråga om handlingar som har upprättats av dem. En medlemsstat ges i denna bestämmelse möjlighet att begära att en institution inte ska lämna ut en handling som härrör från denna medlemsstat utan att medlemsstaten dessförinnan har lämnat sitt medgivande. En begäran från medlemsstaten enligt denna bestämmelse innebär ett åläggande för institutionen att inte lämna ut handlingen. Medlemsstaten är inte skyldig att motivera en begäran enligt artikel 4.5 i öppenhetsförordningen och efter det att medlemsstaten har ingivit en sådan begäran ankommer det inte på institutionen att bedöma om det är berättigat att inte lämna ut den ifrågavarande handlingen med hänsyn till bland annat allmänintresset.

Sverige som intervenerade till stöd för sökanden i förstainstansrätten, överklagade förstainstansrättens dom.

EG-domstolens dom den 18 december 2007: En medlemsstat har inte någon oinskränkt vetorätt när det gäller utlämnandet av handlingar som kommer från medlemsstaten och som en institution innehar. En vägran att lämna ut en handling måste ha stöd i någon av bestämmelserna om sekretess i öppenhetsförordningen. Domstolen har därför upphävt förstainstansrättens dom och ogiltigförklarat kommissionens beslut.

C-299/05 (ERS2005/187:2) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europa-parlamentet och Europeiska unionens råd

Talan om ogiltigförklaring - Social trygghet - Förordning (EEG) nr 1408/71 - Artiklarna 4.2a och 10a - Bilaga IIa - Förordning (EG) nr 647/2005 - Särskilda icke-avgiftsfinansierade förmåner - Handikappersättning - Vårdbidrag

Kommissionen väckte talan mot Europaparlamentet och rådet och yrkade att vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 647/2005 om ändring i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen ska förklaras ogiltiga. Bidrag som tillhör kategorin särskilda och icke-avgiftsfinansierade förmåner är utantagna från kravet på att förmåner enligt förordningen ska betalas ut även vid bosättning i annan medlemsstat. Genom förordning 647/2005 har definitionen av särskilda och icke-avgiftsfinansierade förmåner och förteckningar

däröver sett över. Kommissionen gör gällande att vissa svenska (handikappersättning och vårdbidrag)i förteckningen inte omfattas av definitionen och att förteckningen är ogiltig i denna del.

Sverige intervenerade till stöd för Europaparlamentet och rådet. Sverige anförde att de i målet aktuella förmånerna enbart syftar till att vara ett särskilt skydd för handikappade. Dessa förmåner har en klar anknytning till socialt bistånd i det att de utges efter en individuell behovsprövning och saknar samband med avgiftsfinansierade system. Förmånerna är således att betrakta som särskilda och icke-avgiftsfinansierade förmåner.

EG-domstolens dom den 18 oktober 2007: De ifrågasatta bestämmelserna i förordning nr 647/2005 ska ogiltigförklaras. Såväl det svenska vårdbidraget som den svenska handikappersättningen ska räknas som ”förmåner vid sjukdom” i den mening som avses i artikel 4.1 a i förordning nr 1408/71. Förmånernas huvudsakliga syfte är av medicinsk natur, och det påverkas inte av att rätten till dessa förmåner inte grundar sig på anställnings- eller avgiftsperioder, att de beviljas efter en behovsprövning i det enskilda fallet och på villkor som fastställts i lag samt att de dessutom utgör en av flera förmåner och tjänster som är avsedda för funktionshindrade personer och därmed har ett nära samband med de ekonomiska och sociala förhållandena i den berörda medlemsstaten. Beträffande vårdbidraget för barn, är syftet att föräldrar med funktionshindrade barn ska kunna ge dem vård, tillsyn och eventuellt rehabilitering. Beträffande den svenska handikappersättningen utgår denna förmån till personer med nedsatt funktionsförmåga. Tanken är att handikappersättningen ska finansiera hjälp av annan eller de merutgifter som personen har till följd av sitt funktionshinder samt användas för förbättra den funktionshindrades hälsa och livssituation. Det huvudsakliga syftet med förmåner som beviljas på objektiva grunder och på grundval av en rättsligt definierad situation och som syftar till att förbättra de vårdbehövande personernas hälsotillstånd och livssituation är emellertid att komplettera förmåner enligt sjukförsäkringen och de måste betraktas som ”förmåner vid sjukdom” i den mening som avses i artikel 4.1 a i förordning nr 1408/71.

C-440/05 (ERS2006/41:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd

Talan om ogiltigförklaring – Artiklarna 31.1 e EU, 34 EU och 47 EU – Rambeslut 2005/667/RIF – Bekämpande av föroreningar orsakade av fartyg – Straffrättsliga påföljder – Gemenskapens behörighet – Rättslig grund – Artikel 80.2 EG

Kommissionen yrkade att domstolen ska ogiltigförklara rådets rambeslut 2005/667/RIF om förstärkning av det straffrättsliga regelverket för bekämpande av föroreningar orsakade av fartyg. Kommissionen har gjort gällande att rambeslutet är oförenligt med artikel 47 EU eftersom gemenskapen hade kunnat anta ifrågavarande regler med stöd av transportbestämmelserna i artikel 80.2 EG. Kommissionen har åberopat domstolens avgörande i mål C-176/03 Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd genom vilket rambeslutet

2003/80/RIF om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser ogiltigförklarades med hänvisning till att de aktuella reglerna hade kunnat antas med stöd av miljöskyddsbestämmelserna i artikel 175 EG. Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Sverige intervenerade till stöd för rådet och anförde att kommissionen har dragit alltför långtgående slutsatser av domen i mål C-176/03. Utgångspunkten enligt nu gällande fördrag är att det straffrättsliga samarbetet inom EU i första hand ska ske med stöd av bestämmelserna i avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen (tredje pelaren). Sammanfattningsvis har regeringen anförde att kommissionen inte har fört fram några omständigheter som ger stöd för att rådet genom att anta rambeslutet skulle ha antagit bestämmelser som enligt artikel 47 EU inverkar på EG-fördraget. Rambeslutet om fartygsföreningar innehåller, under alla omständigheter, straffrättsbestämmelser av sådan omfattande och ingripande karaktär att de inte skulle kunna antas med stöd av bestämmelserna i EG-fördraget.

EG-domstolens dom den 23 oktober 2007: Domstolen biföll kommissionens talan och ogiltigförklarade rådets rambeslut. Domstolen konstaterade att den gemensamma transportpolitiken är en av gemenskapens grundprinciper och att gemenskapen inom sin behörighet enligt EG-fördraget kan anta lagstiftning för att förbättra transportsäkerheten till sjöss. I ljuset av både dess syfte och innehåll har rambeslutet till främsta syfte att förbättra transportsäkerheten till sjöss och skydda miljön. Bestämmelserna i beslutet ålägger medlemsstaterna en skyldighet att införa straffrättsliga påföljder för visst beteende hade kunnat genomföras med stöd av EG-fördraget. Domstolen finner på samma sätt som i mål C-176/03 att fastän det är en allmän princip att varken straffrätt eller straffprocessrätt faller inom gemenskapens behörighet, kvarstår det faktum att när de behöriga nationella myndigheternas tillämpning av effektiva, proportionerliga och avskräckande straffrättsliga påföljder är väsentlig för att bekämpa allvarliga miljöbrott, kan gemenskapen kräva att medlemsstaterna inför sådana påföljder för att säkerställa att bestämmelserna om miljöskydd får full verkan. Vad däremot avser fastställande av arten och nivån på de tillämpliga straffrättsliga påföljderna omfattas detta, tvärt emot vad kommissionen har hävdade, inte av gemenskapens behörighet. Eftersom rambeslutet inverkar på gemenskapens behörighet enligt EG-fördraget strider det mot EU-fördraget och ska därför ogiltigförklaras.

T-229/04 (ERS2004/38) Konungariket Sverige mot Europeiska gemenskapernas kommission

Direktiv 91/414/EEG – Växtskyddsmedel – Verksamma ämnet parakvat – Godkännande för försäljning – Förfarande för meddelande av godkännande – Skydd för människors och djurs hälsa

Sverige väckte talan mot kommissionen och yrkade att domstolen ska ogiltigförklara direktiv 2003/112/EG om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG (växtskyddsmedelsdirektivet) för att föra in parakvat som verksamt ämne. Genom direktiv 2003/112/EG har ämnet parakvat, som

används i ogräsbekämpningsmedel, införts i en gemenskapsförteckning över godkända verksamma ämnen, vilket gör att medlemsstaterna får godkänna att växtskyddsmedel som innehåller parakvat saluförs och används inom deras territorium. Sverige menar att kommissionen på ett flertal punkter åsidosatt EG-fördraget och sekundärrätten på ett sådant sätt att det angripna direktivet ska ogiltigförklaras. Kommissionen har åsidosatt grundläggande gemenskapsrättsliga principer om försiktighet, proportionalitet och en hög skyddsnivå samt om integration av miljöskyddskraven i gemenskapens regler i syfte att främja en hållbar utveckling.

Kommissionen bestred talan.

Förstainstansrättens dom den 11 juli 2007: Kommissionens direktiv 2003/112/EG av den 1 december 2003 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att föra in parakvat som ett verksamt ämne ogiltigförklaras. Det förelåg processuella felaktigheter vid handläggningen av ansökan och det saknades ett tillräckligt vetenskapligt underlag för bedömningen att det förelåg en acceptabel risknivå avseende skyddet för människors hälsa, respektive skyddet för djurs hälsa. Kommissionen har brutit i ärendets handläggning på ett rättsstridigt sätt. Detta har för det första skett med avseende på frågan om ett eventuellt samband mellan exponering för parakvat och Parkinsons sjukdom. Någon egentlig utvärdering av uppgifterna som trots allt förelåg i ärendet om att det finns en indikation på ett sådant samband har inte skett. Kommissionen har också åsidosatt väsentliga formföreskrifter vid behandlingen av vetenskapliga fältstudier och rapporter i ärendet avseende andra risker förenade med exponering för parakvat. Dessa skulle ha tillställts kommissionens rådgivande Vetenskapliga kommitté. Att så inte skedde kan ha påverkat kommitténs och i förlängningen kommissionens ställningstaganden i ärendet. Kommissionen har åsidosatt försiktighetsprincipen genom att det vetenskapliga materialet inte var tillräckligt för att säkerställa skyddet för människors hälsa. Materialet innehåller nämligen allvarliga indicier som ger upphov till rimligt tvivel om parakvats oskadlighet för användarna. Dessa har kommissionen emellertid inte tagit fasta på i tillräcklig utsträckning. Kommissionen kan inte anses ha visat att de krav på riskreducerande åtgärder för användare, som det angripna direktivet föreskriver, verkligen är tillräckliga för att en acceptabel risknivå ska anses ha uppnåtts. Avseende djurs hälsa var underlaget inte tillräckligt övertygande för att det ska kunna fastställas att parakvat saknar skadliga verkningar.

C-470/03 (ERS2004/6:2) A.G.M.-COS.MET s.r.l. mot 1. Finska staten 2. Tarmo Lehtinen

Begäran från Tampere käräjäoikeus, Finland

Direktiv 98/37/EG – Åtgärder med motsvarande verkan – Maskiner som presumeras överensstamma med direktiv 98/37/EG – Kritik som framförts offentligt av en statstjänsteman

Den finska domstolen frågade om en statstjänstemans uttalande om en importerad maskin utgör handelshinder enligt artikel 28 EG. Vidare ställdes frågan om tjänstemannen med stöd av yttrandefriheten i artikel 10 i Europakonventionen om hade rätt att göra uttalanden, även om de strider mot artikel 28 EG och slutligen även frågan om vilket skadeståndsansvar som kan föreligga för en medlemsstat vid handelshinder av förevarande karaktär

Sverige anförde att statstjänstemannens uttalanden inte utgjorde ett otillåtet handelshinder i den mening som avses i artikel 28 EG. Även om hans uttalanden skulle betraktas som sådana åtgärder, kan inte staten åläggas ansvar för att undanröja sådana hinder som till sin karaktär är slumpmässiga och indirekta. Vid en intressekonflikt av förevarande karaktär måste yttrandefriheten på grund av dess dignitet övervinna gemenskapsrättens princip om fri rörlighet för varor. Vidare är statens utrymme för en skönsmässig bedömning vid denna prövning av intressekonflikt stort.

EG-domstolens dom den 17 april 2007: En statstjänstemans uttalanden som, på grund av den form de har och omständigheterna, ger de personer de riktar sig till intrycket att det rör sig om statens officiella ståndpunkter, och inte om statstjänstemannens personliga åsikter, kan tillskrivas staten. Den avgörande omständigheten för att en statstjänstemans uttalanden ska kunna tillskrivas staten är huruvida de personer som uttalandena riktar sig till, i ett bestämt sammanhang, rimligen kan anta att det rör sig om ställningstaganden som statstjänstemannen gör med den auktoritet som följer av tjänsten. Sådana yttranden som det är fråga om här kan utgöra en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten för att staten ska ådra sig skadeståndsansvar. Uttalandena kan, i den mån de kan tillskrivas en medlemsstat, inte rättfärdigas vare sig med stöd av syftet att skydda hälsan eller med stöd av statstjänstemäns yttrandefrihet. Direktivet innehåller en tydlig reglering gällande vilka åtgärder som ska vidtas för det fall hälsoskyddet kan äventyras genom användning av maskiner som anses uppfylla kraven enligt direktivet. I enlighet med artikel 10.1 i Europeiska konventionen ska yttrandefrihet garanteras för var och en som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion. Medlemsstaterna kan emellertid inte göra gällande sina statstjänstemäns yttrandefrihet för att rättfärdiga ett hinder och därigenom undgå sitt eget skadeståndsansvar enligt gemenskapsrätten. Gemenskapsrätten utgör inte något hinder för att det i en medlemsstats nationella rätt föreskrivs särskilda förutsättningar i fråga om ersättning för andra skador än person- och saksador, på villkor att de är utformade på ett sådant sätt att det i praktiken inte blir omöjligt eller orimligt svårt

att få ersättning för en skada som följer av en överträdelse av gemenskapsrätten. Vid överträdelser av gemenskapsrätten finns inte något hinder för att en statstjänsteman kan ådra sig skadeståndsansvar jämte medlemsstatens skadeståndsansvar, men gemenskapsrätten innebär inte heller något krav på att en sådan möjlighet ska finnas.

**C-170/04 (ERS2004/90:3) Klas Rosengren mfl mot Riksåklagaren
Begäran från Högsta domstolen, Sverige**

Fri rörlighet för varor – Artiklarna 28 EG, 30 EG och 31 EG – Nationella bestämmelser angående ett förbud mot att privatpersoner importerar alkoholdrycker – Bestämmelse som rör det svenska handelsmonopolet för alkoholdrycker och dess funktionssätt – Bedömning – Åtgärd som står i strid med artikel 28 EG – Åtgärden grundas på intresset att skydda människors hälsa och liv – Proportionalitetsprövning

Högsta domstolens frågade EG-domstolen om det principiella förbudet (jämför 4 kap 2 §, 5 kap 5 § och 10 kap 10 § alkohollagen (1994:1738)) för en privatperson att själv föra in alkoholdrycker i annat fall än då denne medföljer transporten som resande är förenligt med gemenskapsrätten, särskilt artiklarna 28, 30 och 31 EG.

Sverige anförde att det svenska detaljhandelsmonopolets ensamrätt omfattar tillhandahållande av alkoholdrycker mot ersättning till konsumenter i Sverige. Det saknar alltså betydelse om tillhandahållandet sker genom t.ex. butiksförsäljning, postorder eller Internet. Att andra aktörer inte kan tillhandahålla konsumenter i Sverige alkoholdrycker är en nödvändig följd av detaljhandelsmonopolets existens. Eftersom de aktuella reglerna är bestämmelser om handelsmonopolet och dess funktion, ska de enligt domstolens praxis i C-189/95 Franzén bedömas enligt artikel 31 EG. Systembolagets ensamrätt är rimligt avgränsat eftersom det endast är fråga om monopol på detaljhandel. Bestämmelserna missgynnar heller inte handeln med utländska varor i förhållande till inhemska. Om det skulle anses att artiklarna 28 och 30 EG ska tillämpas är bestämmelserna under alla omständigheter förenliga med gemenskapsrätten eftersom de är nödvändiga för att skydda folkhälsan och inte är mer ingripande än vad som krävs för att uppnå detta mål.

EG-domstolens dom den 5 juni 2007: Domstolen ansåg för det första att en sådan nationell bestämmelse om förbud mot att privatpersoner importerar alkoholdrycker som den som föreskrivs i 4 kap. 2 § första stycket alkohollagen ska bedömas mot bakgrund av artikel 28 EG och inte mot bakgrund av artikel 31 EG. Domstolen konstaterade att monolets särskilda funktion enligt alkohollagen består i en ensamrätt att sälja alkoholdrycker till konsumenter i Sverige. Bestämmelsen i alkohollagen, som reglerar import av alkoholdrycker till Sverige, rör således inte monolets utövande av sin särskilda funktion, och den kan följaktligen inte anses avse monolets existens. Inte heller utgör Systembolagets skyldighet enligt 5 kap. 5 § alkohollagen att importera samtliga alkoholdrycker på konsumentens begäran och bekostnad någon egentlig reglering av monolets funktionssätt.

Vidare fann domstolen att ett sådant förbud mot att privatpersoner importerar alkoholdrycker, som det som föreskrivs i 4 kap. 2 § första stycket alkohollagen, utgör en kvantitativ importrestriktion i den mening som avses i artikel 28 EG, även om detaljhandelsmonopolets innehavare på begäran ska anskaffa och därmed, i förekommande fall, importera de berörda dryckerna. Förbudet kunde enligt domstolen inte anses grundat på hänsyn till intresset att skydda människors hälsa och liv enligt artikel 30 EG, eftersom det inte är ändamålsenligt för att uppnå syftet att allmänt begränsa alkoholkonsumtionen, och inte heller står i proportion till syftet att skydda ungdomar mot alkoholkonsumtionens skadeverkningar.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

C-292/04 (ERS2004/155:1) Wienand Meilicke oa mot Finanzamt Bonn-Innenstadt

Begäran från Finanzgericht Köln, Tyskland

Inkomstskatt – Skattetillgodohavande för utdelning från i landet hemmahörande bolag – Artiklarna 56 EG och 58 EG – Begränsning av domens rättsverkningar i tiden

Den tyska domstolens frågade om en bestämmelse, som innebär att skattetillgodohavande vid beskattning av utdelning endast beviljas skattskyldiga om utdelningen lämnats av bolag som är etablerade i Tyskland, är förenlig med den fria rörligheten för kapital enligt artiklarna 56 EG och 58 EG.

Vid den muntliga förhandlingen bad domstolen deltagarna att yttra sig särskilt om hur möjligheten att i tiden begränsa rätten till återbetalning av skatt påverkades av det förhållandet att domstolen i tidigare avgöranden redan bedömt förenligheten mellan en annan medlemsstats liknande skattebestämmelser och gemenskapsrätten, men då utan att bedöma om rätten till återbetalning skulle begränsas.

Sverige anförde vid förhandlingen följande. Det förhållandet att domstolen i tidigare avgöranden redan bedömt en annan medlemsstats liknande skattebestämmelser bör således inte bör utgöra ett hinder för att, i ett sådant fall som detta, pröva frågan om att begränsa domens rättsverkningar i tiden.

EG-domstolens dom den 6 mars 2007: Artiklarna 56 EG och 58 EG ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en tillämpning av en skattelagstiftning som innebär att en aktieägare som är obegränsat skattskyldig i en medlemsstat beviljas ett skattetillgodohavande vid utdelning från ett kapitalbolag, när tillgodohavandet beräknas på grundval av den bolagsskattesats som tillämpas på utdelad vinst, när det utdelande bolaget är hemmahörande i samma medlemsstat, men inte när nämnda bolag är hemmahörande i en annan medlemsstat.

Förutsättningar att begränsa domens rättsverkningar i tiden förelåg inte enligt domstolen. Rättsverkningarna i tiden av den tolkning som domstolen gör av en gemenskapsrättslig bestämmelse i ett förhandsavgörande kan nämligen med nödvändighet endast fastställas vid ett enda tillfälle. Genom principen att en begränsning endast kan tillåtas i den dom varigenom den begärda tolkningen meddelas säkerställs att

medlemsstaterna och de enskilda behandlas lika i förhållande till gemenskapsrätten och därigenom uppfylls de krav som följer av rätts-säkerhetsprincipen. Eftersom domstolen redan i domen i målet C-35/98 Verkoovij hade tagit ställning till den tolkning av gemenskapsrätten som begärts i det aktuella målet utan att då begränsa rättsverkningarna av domen i tiden, förelåg således inte förutsättningar att begränsa domens rättsverkningar i tiden i förevarande mål.

C-1/05 (ERS2005/36:1) Yunying Jia

Begäran från Utlänningsnämnden, Sverige

Etableringsfrihet – Artikel 43 EG – Direktiv 73/148/EEG – Medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig i en annan medlemsstat – Uppehållsrätt för en makes släkting i föregående led, när både släktingen och maken är tredje lands-medborgare – Skyldighet för släktingen i föregående led att lagligen uppehålla sig i en medlemsstat vid den tidpunkt då återföreningen med familjen i etableringsstaten sker – Bevis som krävs för att styrka att släktingen i föregående led står i beroendeställning

Utlänningsnämnden frågade om nämnden är en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG, och om uppehållstillstånd ska beviljas tredjelandsmedborgare på grund av ekonomiskt beroende av en unions-medborgare som har uppehållstillstånd i medlemsstaten i fråga.

Sverige anförde att Utlänningsnämnden uppfyller de kriterier som EG-domstolen i sin praxis ställt upp för att ett organ ska ha rätt att begära förhandsavgörande enligt artikel 234 EG. I sak anförde Sverige att det ska vara fråga om ett faktiskt beroendeförhållande mellan tredjelands-medborgaren och unionsmedborgaren för att uppehållstillstånd ska kunna meddelas. Beroendeförhållandet bör ha uppstått i hemlandet. Det måste också vara möjligt att uppställa krav på bevisning av viss styrka vad gäller detta faktiska beroendeförhållande. En åtagandeförklaring från en anhörig kan inte anses utgöra tillräcklig bevisning för att ett beroendeförhållande föreligger.

EG-domstolens dom den 9 januari 2007: Domstolen besvarade nämndens fråga. För att bevilja uppehållsrätt för en tredjelandsmedborgare som är anhörig till en unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet, krävs inte att den anhörige dessförinnan lagligen har uppehållit sig i en annan medlemsstat.

Vidare ska artikel 1.1 d i direktiv 73/148/EEG tolkas på så sätt, att begreppet "[vara] beroende av dem" innebär att en familjemedlem till en unionsmedborgare inte utan materiellt bistånd från denna medborgare eller dennes make eller maka kan sörja för sina grundläggande behov i ursprungslandet eller i det land varifrån familjemedlemmen kommer vid tidpunkten för ansökan om att få återförenas. Artikel 6 b i direktivet ska tolkas så att bevis för att det föreligger behov av materiellt bistånd får föras med varje lämpligt medel. En medlemsstat kan dock anse att enbart det faktum att en unionsmedborgare eller dennes make eller maka har åtagit sig att försörja familjemedlemmen i fråga inte bevisar att det föreligger ett faktiskt beroendeförhållande.

C-40/05 (ERS2005/55:3) Kaj Lyyski

Begäran från Överklagandenämnden för högskolan, Sverige

Fri rörlighet för arbetstagare – Artikel 39 EG – Hinder – Yrkesutbildning – Lärare – Beslut att inte anta en sökande som är anställd i en skola i en annan medlemsstat till en utbildning

Överklagandenämnden frågade EG-domstolen om principen om diskrimineringsförbud på grund av nationalitet enligt artikel 12 EG utgör hinder för svenska regler som kräver av sökande till särskild lärarutbildning (SÅL) innehar anställning vid svensk skola.

Sverige anförde att SÅL är en kompetenshöjande åtgärd som finansieras av särskilt avsatta offentliga medel och som riktar sig till lärare som är anställda i en svensk kommunal skola men som saknar lärarexamen och därför inte är formellt behöriga. Syftet med SÅL skulle gå om intet om de medel som har avsatts för att höja kompetens hos personalen i de svenska kommunala skolorna i stället skulle användas för kompetenshöjande insatser för lärare som verkar i skolor i andra medlemsstater. Kravet på anställning i en svensk kommunal skola för att få tillträde till den särskilda lärarutbildningen gör inte någon åtskillnad på grund av nationalitet och missgynnar inte heller medborgare från andra medlemsstater, eller mer generellt arbetstagare, som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet. Det kan därför inte anses strida mot gemenskapsrätten.

EG-domstolens dom den 11 januari 2007: Om SÅL-programmet tillämpas så att det krävs att sökanden ska vara anställd i en svensk skola, får detta till följd att ansökningar från personer som är anställda i skolor i andra medlemsstater avslås vilket kan missgynna medborgare som arbetar i andra medlemsstater. Även om kravet på anställning i en svensk skola utgör ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare kan det undgå förbudet i artikel 39 EG om det har ett legitimt syfte och är berättigat p.g.a. tvingande hänsyn till allmänintresset. Tillämpningen måste också vara ägnad att säkerställa syftet och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detsamma.

SÅL-programmet syftar till att skydda och förbättra utbildningssystemet vilket utgör ett legitimt syfte. Det är berättigat utifrån allmänintresset att råda bot på den brist på behöriga lärare i Sverige. Det krävs emellertid också att kravet på anställning i svensk skola står i proportion till det eftersträfvade syftet. Anställningskravet har samband med genomförandet av den verksamhetsförlagda delen av SÅL-programmet. Uppföljning och utvärdering av den verksamhetsförlagda delen skulle i och för sig påtagligt försvåras om den genomfördes utanför det svenska skolväsendet. På grundval av de uppgifter som framkommit i målet kan domstolen dock inte med exakthet fastställa om den verksamhetsförlagda delen utgör en väsentlig och obligatorisk del av utbildningen.

Domstolen konstaterade att ett principiellt avslag på ansökan enbart med hänvisning till kravet på anställning i svensk skola vara oproportionerligt. Det får dock ankomma på den nationella domstolen att avgöra om tillämpningen av kravet på anställning i svensk skola i detta fall stått i proportion till SÅL-programmets syfte.

**C-101/05 (ERS2005/69:3) Skatteverket mot A
Begäran från Regeringsrätten, Sverige**

Fri rörlighet för kapital – Restriktion för kapitalrörelser mellan medlemsstaterna och tredjeländer – Skatt på inkomst av kapital – Utdelning från ett bolag som hör hemma i en stat inom EES – Skattefrihet– Utdelning från ett bolag som hör hemma i ett tredjeland – Skattefrihet som villkoras av att det föreligger ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte – Effektiv skattekontroll

Regeringsrättens frågade EG-domstolen om fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för kapital (artikel 56 EG) och om de svenska reglerna om skattefrihet vid utdelning i form av aktier i dotterbolag (Lex Asea – 42 kap 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska gälla även i förhållande till ett tredjeland med vilket Sverige inte har ingått ett skatteavtal som innehåller en bestämmelse om informationsutbyte, i detta fall Schweiz.

Sverige argumenterade för att bestämmelserna om fri rörlighet för kapital i förhållande till tredjeland ska ges en mer restriktiv tolkning än vad som gäller medlemsstater emellan. Under alla omständigheter anser Sverige att de svenska reglerna, även om de skulle anses utgöra en restriktion för den fria rörligheten för kapital, är berättigade med hänsyn till syftet att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Utan ett skatteavtal med en bestämmelse om informationsutbyte saknar svensk skattemyndighet möjlighet att få tillgång till information för kontroll av att villkoren för skattefrihet är uppfyllda.

EG-domstolens dom den 18 december 2007: De svenska reglerna utgör en restriktion för kapitalrörelser mellan medlemsstater och länder utanför EES som i princip är otillåten enligt artikel 56.1 EG, men kan under vissa förhållanden, som det ankommer på Regeringsrätten att pröva, vara tillåtna för att upprätthålla allmänintresset av en effektiv skattekontroll. Artiklarna 56 och 58 EG ska alltså tolkas så, att de inte utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning i vilken det föreskrivs att frihet från skyldighet att erlagga inkomstskatt på utdelning i form av aktier i ett dotterbolag endast får medges om det utdelande bolaget hör hemma i en medlemsstat inom EES eller i en stat med vilken den medlemsstat som beskattar inkomsten har ingått ett skatteavtal som innehåller en bestämmelse om informationsutbyte, när det för denna skattefrihet krävs att vissa villkor är uppfyllda och att de behöriga myndigheterna i denna medlemsstat kan kontrollera att så är fallet endast om de får tillgång till uppgifter från den stat där det utdelande bolaget hör hemma.

**C-102/05 (ERS2005/72:3) Skatteverket mot A och B
Begäran från Regeringsrätten, Sverige**

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Artikel 104.3 första stycket i domstolens rättegångsregler – Fri rörlighet för kapital – Etableringsfrihet – Beskattning – Aktieutdelning från ett fåmansföretag – Löneregeln – Beskattning av denna utdelning som inkomst av kapital – Beräkning av en schablonavkastning – Procentsats som tillämpas på investerat kapital och på en andel av ersättningen – Filial etablerad i ett tredje land – Ersättningen till arbetstagarna i denna filial beaktas inte

Regeringsrättens frågade EG-domstolen om de svenska reglerna för beskattning av utdelning till andelsägare i fåmansföretag är förenliga med fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland (artikel 56 EG) Enligt den s.k. löneregeln får löner som har betalats ut till andra än andelsägaren påverka gränobeloppet och höjer på så vis utrymmet för att bli beskattad i inkomstlaget kapital. Beaktande av löneunderlag är alltså till fördel för andelsägaren.. Regeringsrätten önskade nu EG-domstolens tolkning av om även löner som betalas till anställda i tredjeland ska beaktas.

Sverige argumenterade i första hand för att bestämmelserna om fri rörlighet för kapital i förhållande till tredjeland skulle ges en mer restriktiv tolkning än vad som gäller medlemsstater emellan. Skulle bestämmelserna ändå anses utgöra en restriktion för den fria rörligheten för kapital, måste dessa anses berättigade med hänsyn till syftet att upprätthålla en effektiv skattekontroll.

Domstolens beslut den 10 maj 2007: Domstolen fann att bestämmelserna enbart skulle prövas i förhållande till bestämmelserna om etableringsfrihet i fördraget. Bestämmelserna om etableringsfrihet är dock inte tillämpliga i förhållande till tredje land och kan således inte återopas i detta fall.

Domstolen konstaterade nämligen att en nationell bestämmelse, som innebär att ersättning som lämnats till arbetstagare i en filial som etablerats i ett tredje land inte får beaktas vid tillämpningen av löneregeln, leder till att det blir mindre attraktivt för svenska företag att etablera en filial i ett tredje land, eftersom en sådan etablering kan medföra att delägarna i företaget hamnar i en situation som i skattemässigt hänseende är mindre förmånlig än den i vilken de skulle finnas sig om filialen var belägen i Sverige eller i en annan medlemsstat. Genom att avhålla företag från att upprätta filialer utanför EU får den aktuella bestämmelsen en avgörande inverkan på etableringsfriheten, och den omfattas därmed i materiellt hänseende bara av tillämpningsområdet för de fördragsbestämmelser som avser denna frihet. Den effekt som bestämmelsen kan ha på den fria rörligheten för kapital är bara en oundviklig följd av ett eventuellt hinder för etableringsfriheten och kan inte motivera att nämnda bestämmelse prövas mot artiklarna 56–58 EG.

**C-111/05 (ERS2005/75:3) Aktiebolaget NN mot Skatteverket
Begäran från Regeringsrätten, Sverige**

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

Sjätte mervärdeskattedirektivet – Leverans av varor – Artikel 8.1 a – Fiberoptisk kabel vilken placeras på två medlemsstaters territorier och även utanför gemenskapens territorium – Varje medlemsstats beskattningskompetens är begränsad till kabelns sträckning i den staten – Den del som är belägen inom den ekonomiska zonen, på kontinentalsockeln och i det fria havet beskattas ej

Regeringsrätten frågade EG-domstolen om en skattepliktig transaktion som avser leverans och installation av en kabel, vilken placeras på två medlemsstaters territorium och även utanför gemenskapens territorium ska bedömas som en leverans av en vara eller tjänst vid tillämpning av sjätte mervärdeskattedirektivets bestämmelser om platsen för skattemässiga transaktioner

EG-domstolens dom 29 mars 2007: En transaktion som avser leverans och installation av en fiberoptisk kabel, vilken placeras på två medlemsstaters territorier och även utanför gemenskapens territorium, ska anses utgöra leverans av varor i den mening som avses i artikel 5.1 i sjätte mervärdeskattedirektivet, i dess lydelse enligt direktiv 2002/93/EG, då det framgår att kabeln efter genomförda driftstester kommer att överlåtas på beställaren, att kostnaden för själva kabeln utgör den klart övervägande delen av totalkostnaden för den nämnda transaktionen, och att de tjänster som leverantören tillhandahåller är begränsade till installation av kabeln, utan att denna ändras eller anpassas till beställarens specifika behov.

Artikel 8.1 a i sjätte direktivet ska tolkas så, att varje medlemsstat är behörig att beskatta leveransen och installationen av en fiberoptisk kabel, vilken placeras på två medlemsstaters territorier och även utanför gemenskapens territorium, i förhållande till kabelns sträckning i den staten, både vad gäller priset för kabeln i sig och för resterande material, samt kostnaden för de tjänster som är hänförliga till installationen av kabeln.

Artikel 8.1 a i sjätte direktivet, jämförd med artiklarna 2.1 och 3 i samma direktiv, ska tolkas så, att leverans och installation av en fiberoptisk kabel vilken placeras på två medlemsstaters territorier inte är mervärdeskattepliktig till den del transaktionen utförs i den ekonomiska zonen, på kontinentalsockeln och i det fria havet.

**C-231/05 (ERS2005/124:3) Oy Esab mot Keskusverolautakunta
Begäran från Korkein hallinto-oikeus, Finland**

Etableringsfrihet – Skattelagstiftning avseende inkomstskatt – Bolags avdragsrätt för koncernbidrag – Skyldighet även för det bolag som tar emot koncernbidraget att ha sitt säte i den berörda medlemsstaten

Den finska domstolen frågade EG-domstolen om gemenskapsrätten utgör hinder för ett koncernbeskattningssystem likt det finska, där avdragsrätten för koncernbidrag är villkorad av att både givaren och mottagaren av bidraget omfattas av finsk skattejurisdiktion.

Sverige anförde i huvudsak följande. Gemenskapslagstiftningen innehåller inte några regler om fördelning av beskattningsrätten för näringsinkomster medlemsstaterna emellan. Ett system som bygger på internationellt accepterade principer för beskattningsrättens fördelning kan därmed inte anses strida mot gemenskapsrätten. En förutsättning för ett resultatutjämningsystem mellan skilda skattesubjekt är att såväl vinst som förlust ingår i systemet. Av detta följer att resultatutjämnings endast kan ske mellan skattesubjekt eller inkomster för vilka staten har beskattningsrätt.

EG-domstolens dom den 18 juli 2007: Artikel 43 EG utgör inte hinder för en lagstiftning i en medlemsstat som innebär att ett dotterbolag med hemvist i denna medlemsstat har rätt att från sin skattepliktiga inkomst dra av ett koncernbidrag som det lämnar till sitt moderbolag endast om moderbolaget har sitt säte i samma medlemsstat. När det gäller möjligheten till skatteavdrag för koncernbidrag till ett moderbolag gör finsk lagstiftning en skillnad i behandlingen av dotterbolag i Finland beroende på om även deras moderbolag har säte i Finland. Dotterbolag till utländska moderbolag får en skatterättsligt mindre förmånlig behandling än inhemska moderbolag. En sådan skillnad i behandling utgör en inskränkning i etableringsfriheten. En inskränkning i etableringsfriheten kan rättfärdigas endast av tvingande hänsyn till allmänintresset och om inskränkningen är ägnad att säkerställa att det eftersträvade ändamålet uppnås och att den inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta ändamål. Om det godtas att ett gränsöverskridande koncernbidrag får dras av från givarens skattepliktiga inkomst blir följden att bolagskoncerner fritt kan välja i vilken medlemsstat dotterbolagets vinst ska beskattas genom att vinsten undandras från dotterbolagets beskattningsunderlag och när koncernbidraget anses utgöra en skattepliktig inkomst i det mottagande moderbolagets medlemsstat genom att vinsten inkluderas i moderbolagets vinst. Det skulle undergräva den väl avvägda fördelningen av beskattningsrätt mellan medlemsstaterna. Vidare skulle det medföra en risk för skatteundandragande, på så sätt att företag gör fiktiva upplägg som inte är affärsmässiga och som skapats i syfte att undvika den skatt som normalt skulle ha erlagts på den vinst som genereras i verksamhet som bedrivs inom det nationella territoriet. Med hänsyn till dessa två faktorer finner domstolen att den finska lagstiftningen är ägnad att säkerställa att ändamål som är förenliga med fördraget uppnås. Även om ändamålet med lagstiftningen inte specifikt är att förhindra skatteundandragande kan lagstiftningen inte desto mindre anses stå i proportion till de eftersträvade målen, betraktade som en helhet.

**C-288/05 (ERS2005/163:4) Brottmålet mot Jürgen Kretzinger
Begäran från Bundesgerichtshof, Tyskland**

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Konventionen om tillämpning av Schengenavtalet – Artikel 54 – Principen 'non bis in idem' – Begreppet 'samma gärning' – Smuggelcigaretter – Införsel till flera avtalsslutande stater – Åtal i olika avtalsslutande stater – Begreppet 'verkställighet' av straffrättsliga påföljder – Villkorlig dom – Avräkning av kortvarig häktningstid – Europeisk arresteringsorder

Den tyska domstolen frågade hur principen om ne bis in idem (icke två gånger i samma sak) enligt artikel 54 i Schengenkonventionen ska tolkas i fråga om begreppet samma gärning, i fråga om kriteriet att straff ska vara avtjänat eller under verkställighet uppfylls om frihetsstraffet är villkorligt och den åtalade varit häktad och kan avräkna denna tid samt i fråga om begreppet verkställighet påverkas av rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Sverige anförde att ett straff är under verkställighet eller avtjänat om personen i fråga har dömts till ett villkorligt frihetsstraff som innebär att den dömda under en viss tid har att uppfylla vissa villkor och denna tid påbörjats eller löpt ut. Den omständigheten att den dömda har suttit anhållen eller häktad under tid som ska avräknas vid verkställigheten av ett senare utdömt frihetsstraff ska inte innebära att straffet är under verkställighet eller har avtjänats i den mening som avses i artikel 54 i Schengenkonventionen. Genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna påverkar inte tolkningen av begreppet verkställighet i artikel 54 i konventionen, varken på den grunden att rambeslutet innebär en rätt för den utfärdande staten att få en i den staten utdömd påföljd verkställd eller på den grunden att den verkställande staten som villkor för överlämnande har rätt att kräva att den enskilde får sin utevarodom omprövad.

EG-domstolens dom den 18 juli 2007: Vad först beträffar begreppet samma gärning konstaterade domstolen med hänvisning till sin dom i mål C-436/04, Van Esbroeck, att det enda relevanta kriteriet för tillämpningen av artikel 54 i konventionen är huruvida de konkreta gärningarna är identiska i den meningen att de utgör en helhet av omständigheter som är ouplösligt förbundna med varandra och att detta kriterium är tillämpligt oberoende av omständigheternas rättsliga kvalificering eller det rättsliga intresse som skyddas. Vidare slog domstolen fast att bedömningen av om de konkreta gärningarna är identiska ska göras oberoende av det rättsliga intresse som skyddas eftersom detta intresse kan variera från en avtalsslutande stat till en annan. De nationella strafflagstiftningarna har nämligen inte harmoniserats och överväganden som baseras på det rättsliga intresse som skyddas skulle därmed kunna ge upphov till lika många hinder för den fria rörligheten inom Schengenområdet som det finns straffrättsliga system i de avtalsslutande staterna.

Domstolen konstaterade vidare att en villkorlig dom med fängelse som alternativstraff utgör ett straff i den mening som avses i artikel 54 i

konventionen, eftersom den dömdes olagliga gärning beivras. Den nämnda påföljden ska därmed anses vara ”under verkställighet” så snart den fällande domen verkställs samt under prövotiden. När prövotiden är över ska påföljden anses vara ”avtjänad” i den mening som avses i samma bestämmelse.

Vad beträffar frågan om det förhållandet att en person varit frihetsberövad på ett sådant sätt att detta får avräknas från en eventuellt senare utdömd påföljd framhöll domstolen att den nämnda artikeln enligt sin ordalydelse inte var tillämplig innan ”fråga[n] om ansvar [har] prövats genom lagakraftägande dom”. Under det rättsliga förfarandet sker emellertid både anhållande och häktning innan ansvarsfrågan prövats genom lagakraftägande dom. Följaktligen omfattar inte artikel 54 i konventionen sådana frihetsberövanden, även om de enligt nationell rätt ska beaktas vid senare verkställighet av eventuella fängelsestraff. Den tolkningen bekräftas också av att ändamålet med häktning skiljer sig väsentligt från ändamålet bakom verkställighetsvillkoret i artikel 54 i tillämpningskonventionen. Medan ändamålet med häktning snarare är preventivt, är ändamålet med verkställighetsvillkoret att förhindra att en person beträffande vilken fråga om ansvar prövats genom lagakraftägande dom i en första avtalslutande stat inte längre kan lagföras för samma gärning och förblir ostraffad om straffet inte har verkställts i den första staten där fällande dom avkunnats. Således ska den straffrättsliga påföljd som meddelas av en domstol i en avtalslutande stat, i den mening som avses i artikel 54 i konventionen, inte anses ha ”avtjänats” eller vara ”under verkställighet” då den tilltalade suttit anhållen eller häktad under en kort tid och då detta frihetsberövande enligt lagarna hos den stat hos vilken avkunnandet ägt rum ska avräknas vid senare verkställighet av fängelsestraffet.

Slutligen fann domstolen att den omständigheten, att en medlemsstat enligt rambeslutet kan utfärda en europeisk arresteringsorder med syftet att en tilltalad som har dömts genom en lagakraftvunnen dom enligt nationell rätt ska gripas och bli föremål för verkställighet, inte påverkar tolkningen av begreppet ”verkställighet” i den mening som avses i artikel 54 i konventionen. Detta verkställighetsvillkor kan nämligen per definition inte anses vara uppfyllt då, såsom är fallet i målet vid den nationella domstolen, en eventuell europeisk arresteringsorder har utfärdats efter att en fällande dom har avkunnats i en första medlemsstat, just med syftet att säkerställa att ett fängelsestraff verkställs vilket ännu inte har avtjänats i den mening som avses i artikel 54 i konventionen.

C-330/05 (ERS2005/180:2) Fredrik Granberg mot åklagaren

Begäran från Hovrätten för Övre Norrland, Sverige

Punktskatter – Mineraloljor – Ovanliga transportsätt

Hovrätten frågade om lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, är förenliga med artiklarna 9.3 och 7.4 i direktiv 92/12/EEG (punktskattedirektivet).

Sverige anförde att artikel 9.3 i punktskattedirektivet medför en möjlighet för medlemsstaterna att generellt undanta flytande eldningsbränslen (eldningsolja) från tillämpningsområdet för artikel 8 i direktivet.

EG-domstolens dom den 15 november 2007: Domstolen bedömer att det visserligen inte är tillåtet för medlemsstaterna att som Sverige hävdar generellt undanta eldningsolja från tillämpningsområdet för artikel 8 i punktskattedirektivet. I de fall personen själv och för eget bruk i en annan medlemsstat har förvärvat eldningsolja där den släppts för konsumtion och förflyttar den själv till destinationsmedlemsstaten med ovanliga transportsätt, i den mening som avses i artikel 9.3 i direktivet, finns det emellertid inte något hinder för att det i lagstiftningen i destinationsmedlemsstaten där punktskatt ska erläggas föreskrivs en skyldighet för varje enskild person att ställa säkerhet för betalningen av punktskatt samt att medföra ett ledsagardokument och bevis om ställande av säkerhet för punktskatt.

C-341/05 (ERS2005/197:1) Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Svenska Byggnadsarbetareförbundet avdelning 1

Begäran från Arbetsdomstolen, Sverige

Frihet att tillhandahålla tjänster – Direktiv 96/71/EG – Utstationering av arbetstagare inom byggsektorn – Nationell lagstiftning som reglerar arbets- och anställningsvillkor på de områden som avses i artikel 3.1 första stycket a–g utom på området för minimilön – Kollektivavtal för byggsektorn som innehåller förmånligare villkor och villkor som avser andra områden – Fackliga organisationers möjlighet att vidta stridsåtgärder för att försöka förmå företag som är etablerade i andra medlemsstater att genomföra förhandlingar från fall till fall för att bestämma den lön som ska betalas till arbetstagarna och för att försöka förmå dem att ansluta sig till kollektivavtalet för byggsektorn

Arbetsdomstolens frågade om artiklarna 12 EG och 49 EG samt direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (utstationeringsdirektivet) utgör hinder för att fackliga organisationer genom stridsåtgärder i form av blockad försöker förmå ett gästande tjänsteföretag att teckna kollektivavtal avseende vissa arbets- och anställningsvillkor, om värdlandets lagstiftning som har till syfte att genomföra utstationeringsdirektivet saknar uttryckliga bestämmelser om tillämpning av arbets- och anställningsvillkor i kollektivavtal. Även fråga om nämnda gemenskapsrättsliga bestämmelserna utgör hinder för den s.k. Lex Britannia i svensk rätt.

Sverige anförde följande. Utstationeringsdirektivet påverkar inte de fackliga organisationernas rätt att förhandla kollektivt och använda sig av stridsåtgärder som påtryckningsmedel i syfte att förmå motparten att träffa kollektivavtal. Utstationeringsdirektivet reglerar inte heller de krav som parterna på arbetsmarknaden kan ställa på varandra.

En eventuell prövning av fackliga stridåtgärder ska i stället ske i förhållande till artikel 49 EG. Det eventuella hinder för den fria rörligheten som de fackliga organisationernas agerande kan anses utgöra

kan dock motiveras av det legitima intresse som skyddet för fackliga stridsåtgärder utgör eller av tvingande hänsyn till allmänintresset i form av skyddet för arbetstagarna. Detta skydd inbegriper såväl skydd för de utstationerade arbetstagarna som skyddet för värdlandets arbetstagare mot illojal konkurrens. Vid bedömningen av dessa hänsyn i förhållande till den fria rörligheten för tjänster måste det skydd som rätten att vidta stridsåtgärder åtnjuter särskilt beaktas. De omständigheter som har redovisats av Arbetsdomstolen målet ger inte vid handen att det omfattande utrymmet för stridsåtgärder har överskridits, men ytterst måste detta vara en sak för den nationella domstolen att bedöma. EG-rätten utgör därför inte något hinder för fackliga stridsåtgärder som vidtas i enlighet med nationella regler för att få till stånd ett kollektivavtal med samma innehåll som tillämpas för företag som är fast etablerade i värdlandet.

Vad gäller Lex Britannia är dessa bestämmelser såväl nödvändiga som ändamålsenliga för att mot bakgrund av den arbetsmarknadsmodell som tillämpas i Sverige kunna säkerställa ett tillräckligt skydd för arbetstagarna. Även dessa bestämmelser är således förenliga med EG-rätten.

EG-domstolens dom den 18 december 2007: Artikel 49 EG och artikel 3 i utstationeringsdirektivet utgör hinder för att en facklig organisation, i en medlemsstat i vilken det finns lagregler om arbets- och anställningsvillkor på de områden som anges i artikel 3.1 första stycket a–g i detta direktiv utom på området för minimilön, ges möjlighet att genom fackliga stridsåtgärder i form av blockad av arbetsplatser, såsom de stridsåtgärder som är föremål för prövning i Arbetsdomstolen, försöka förmå ett tjänsteföretag som är etablerat i en annan medlemsstat att inleda förhandlingar med denna fackliga organisation om den lön som de utstationerade arbetstagarna ska erhålla och att ansluta sig till ett kollektivavtal, som på vissa av de nämnda områdena innehåller villkor som är förmånligare än de som följer av de relevanta lagreglerna medan andra villkor avser områden som inte anges i artikel 3 i detta direktiv. Vidare utgör artiklarna 49 EG och 50 EG hinder för att ett förbud i en medlemsstat för fackliga organisationer att vidta fackliga stridsåtgärder i syfte att undanröja eller åstadkomma ändring i ett mellan andra parter träffat kollektivavtal endast gäller när stridsåtgärder vidtas med anledning av arbets- och anställningsvillkor som den nationella lagen är direkt tillämplig på.

C-427/05 (ERS2006/5:2) Agenzia entrate ufficio Genova 1 mot Porto antico di Genova Spa ; begäran från Commissione Tributaria Regionale di Genova, Italien

Strukturfonder – Förordning (EEG) nr 4253/88 – Artikel 21.3 andra stycket – Avdragsförbud – Beräkning av beskattningsbar inkomst – Hänsyn till erhållna gemenskapssubventioner

Den italienska domstolen frågade om artikel 21.3 i förordning (EEG) nr 4253/88 utgör hinder mot nationella bestämmelser som medför att gemenskapsstöd ska beaktas när beskattningsunderlaget för inkomstskatt fastställs.

Sverige anförde att det följer av syftet med förordning 4253/88 att artikel 21.3 inte avser att reglera frågan om gemenskapsstöd från strukturfonderna kan ingå i underlaget för direkt beskattning. Bestämmelsen avser nämligen att förhindra reduktion av stödet i samband med utbetalning.

EG-domstolens dom den 25 oktober 2007: Artikel 21.3 andra stycket i förordning nr 4253/88 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell skattelagstiftning, såsom den aktuella italienska, enligt vilken stöd från gemenskapens strukturfonder ska beaktas vid fastställandet av den skattepliktiga inkomsten. Det skatteuttag som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör inte ett innehållande av belopp eller ett avdrag i den mening som avses i artikel 21.3 andra stycket i förordning nr 4253/88, som reducerar de belopp som gemenskapens strukturfonder betalat ut och har ett direkt och inre samband med dessa, även om det är möjligt att exakt bestämma hur stor den nationella skatten blir på dessa belopp. I motsats till vad stödmottagaren har hävdad kan de skillnader som finns mellan mottagarna av medel från strukturfonderna, på grund av att beskattningen av gemenskapsstöd sker efter olika skattesatser i medlemsstaterna, inte anses strida mot likabehandlingsprincipen, enligt vilken lika situationer inte får behandlas olika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling. För att så ska vara fallet krävs nämligen att mottagarna av gemenskapsstöden befinner sig i lika situationer. Så kan dock inte vara fallet när mottagarna erhåller dessa stöd i en socioekonomisk kontext som är specifik för respektive medlemsstat och när objektiva olikheter mellan medlemsstaternas lagstiftningar består på området, på grund av att fastställandet av den skattepliktiga inkomsten inte har harmoniserats inom gemenskapen, något som oundvikligen medför sådana skillnader mellan nämnda mottagare.

C-432/05 (ERS2006/14:3) Unibet (London) Ltd och Unibet (International) Ltd mot Justitiekanslern

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Principen om domstolsskydd – Nationell lagstiftning enligt vilken det inte är tillåtet att väcka en fristående talan om fastställelse av att en nationell bestämmelse är oförenlig med gemenskapsrätten – Processuell autonomi – Likvärdighets- och effektivitetsprinciperna – Interimistiskt skydd

Högsta domstolen frågade om gemenskapsrätten, särskilt principen om enskildas tillgång till ett effektivt rättsskydd, kräver att den nationella processordningen tillhandahåller en möjlighet för den enskilde att vid nationell domstol föra en fristående talan om fastställelse av att vissa nationella materiella bestämmelser står i strid med gemenskapsrätten (s.k. abstrakt normprövning), i detta fall om det s.k. främjandeförbudet i 38 § lotterilagen (1994:1000) är förenligt med artikel 49 EG. Även fråga om rätt till interimistisk skydd.

Sverige yttrade sig och anförde följande. Enligt 11 kap 14 § regeringsformen får domstol eller annat offentligt organ, om den finner

att en föreskrift står i strid med bestämmelse i grundlag eller i överordnad författning, inte tillämpa föreskriften. Av bestämmelsen följer att normprövning endast kan företas i det konkreta fallet. Omfattningen av normprövningsrätten är ett resultat av övergripande konstitutionella överväganden avseende funktionsfördelningen mellan olika organ i det svenska demokratiska systemet.

Avsaknaden av en möjlighet till abstrakt normprövning i den svenska rättsordningen är generell och gäller oavsett om det rör sig om ett gemenskapsrättsligt grundat anspråk eller ett nationellt sådant. Då den enskilde är tillförsäkrad ett effektivt rättsskydd genom andra former för talan kräver gemenskapsrätten inte att det i nationell processordning tillhandahålls en möjlighet att föra en fristående talan om fastställelse av att vissa nationella materiella bestämmelser står i strid med artikel 49 EG. Regeringen framhöll också att frågan om interimistiskt skydd ska prövas enligt nationella kriterier och att interimistiskt skydd finns tillgängligt inom ramen för samtliga tillgängliga taleformer som var aktuella i målet.

EG-domstolens dom den 13 mars 2007: Principen om ett effektivt domstolsskydd för enskildas rättigheter enligt gemenskapsrätten ska tolkas så, att en medlemsstats rättsordning inte måste tillhandahålla en möjlighet att väcka en fristående talan där själva saken utgör ett yrkande om att den nationella domstolen ska pröva huruvida nationella bestämmelser strider mot artikel 49 EG, under förutsättning att den enskilde inom ramen för andra former av effektiva rättsliga förfaranden, vilka inte är mindre förmånliga än dem som avser liknande talan som grundas på nationell rätt, kan få till stånd en prejudiciell prövning i domstol av huruvida så är fallet. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida den enskilde har tillgång till sådana effektiva rättsliga förfaranden.

C-438/05 (ERS2006/32:1) Internationella transportarbetarefederationen och Finlands sjömansunion mot Viking Line ABP och OU Viking Line EESTI

Begäran från Court of Appeal of England and Wales, Förenade kungariket

Sjötransporter – Etableringsrätt – Grundläggande rättigheter – Mål som eftersträvas med gemenskapens socialpolitik – Fackliga stridsåtgärder som vidtas av en facklig organisation mot ett privat företag – Kollektivavtal som kan avskräcka ett företag från att registrera ett fartyg under en annan medlemsstats flagg

Den finska domstolen frågade om vissa kollektiva åtgärder, som vidtagits av Internationella transportarbetarefederationen (ITF) och Finlands sjömansunion, omfattas av och i så fall är förenliga med bestämmelserna om etableringsfrihet enligt artiklarna 43 och 46 EG samt förordning (EEG) nr 4055/86 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land. Eftersom Viking Line ABP:s färjetrafik med fartyget Rosella mellan Helsingfors och Tallinn går med förlust vill Viking Line ABP flagga ut fartyget till Estland. Avsikten med

detta är att sänka kostnaderna, bl.a. genom att ingå kollektivavtal med en estnisk fackförening eftersom estniska lönenivåer för besättningsmän är lägre än de finska. Sjömansunionen har motsatt sig detta och kräver att, oavsett om Rosella flaggas om, finsk lag och finska kollektivavtal ska tillämpas i förhållande till besättningen. För att driva igenom sina krav har ITF på Sjömansunionens begäran uppmanat sina andra medlemmar att avstå från att förhandla med Viking Line ABP och Viking EESTI. I förlängningen finns det också ett hot om strejk från Sjömansunionens sida.

Sverige, anförde följande. Rätten för arbetsmarknadens parter att vidta kollektiva åtgärder för att skydda sina yrkesintressen skyddas såväl i medlemsstaternas nationella rättsordningar som genom internationella konventioner och gemenskapsrätten. Denna rättighet erkänns också av gemenskapsrätten som en rättighet av grundläggande natur vars lojala utövande normalt inte kommer i konflikt med de grundläggande friheterna enligt EG-fördraget, såsom etableringsfriheten och den fria rörligheten för tjänster. Fackföreningarnas kollektiva åtgärder avser i detta fall att motverka den lönesänkning som skulle följa av att Viking flaggade om Rosella från finsk till estnisk flagg. Dessa kollektiva åtgärder utgör därmed ett normalt utövande av den fackliga föreningsfriheten som tjänar ett legitimt syfte. Åtgärderna är lovliga enligt finsk lag. Under dessa förhållanden och med hänsyn till det vida utrymme för nationella lösningar som lagstiftaren förfogar över på detta område är Sjömansunionens och ITF:s åtgärder förenliga med etableringsfriheten. I den mån det kommer i fråga att även tolka bestämmelserna om fri rörlighet för tjänster gör sig samma överväganden gällande. Varken artikel 43 EG eller förordning 4055/86 ska således tolkas på så sätt att de, under sådana omständigheter som föreligger i förevarande mål, hindrar en fackförening eller en sammanslutning av fackföreningar att vidta kollektiva åtgärder för att skydda sina medlemmars yrkesintressen.

EG-domstolens dom den 11 december 2007: Domstolen konstaterar att fackliga stridsåtgärder som vidtas av en fackförening eller en sammanslutning av fackföreningar mot ett privat företag för att förhindra detta att teckna ett kollektivavtal som till sitt innehåll kan avskräcka företaget från att utöva etableringsfriheten i princip omfattas av tillämpningsområdet för artikel 43 EG. Det förhållandet att rätten att vidta fackliga stridsåtgärder utgör en grundläggande rättighet som i princip motiverar inskränkningar i de skyldigheter som följer av gemenskapsrätten medför alltså inte att de aktuella stridsåtgärderna faller utanför tillämpningsområdet för artikel 43 EG. Domstolen slår vidare fast att artikel 43 EG har horisontell direkt effekt eftersom den kan medföra rättigheter för ett privat företag, som företaget kan göra gällande mot en fackförening eller en sammanslutning av fackföreningar. De fackliga stridsåtgärder som är föremål för den nationella domstolens prövning och som har vidtagits i syfte att förhindra ett privat företag med säte i en vis medlemsstat att ingå ett kollektivavtal med en fackförening i denna stat och att tillämpa bestämmelserna i detta kollektivavtal på de anställda i ett dotterbolag till detta företag, som är etablerat i en annan

medlemsstat, utgör enligt domstolens mening inskränkningar i etableringsfriheten i den mening som avses i artikel 43 EG. Sådana inskränkningar kan emellertid i princip vara motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset, såsom skyddet för arbetstagarna, under förutsättning att det visas att inskränkningarna är ägnade att säkerställa förverkligandet av det legitima syfte som eftersträvas och att de inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

C-11/06 och C-12/06 (ERS2006/46:1) R Morgan mot Bezirksregierung Köln och I Bucher mot Landrat des Kreises Düren; begäran från Verwaltungsgericht Aachen, Tyskland

Unionsmedborgarskap – Artiklarna 17 EG och 18 EG – Medborgare i en medlemsstat som studerar i en annan medlemsstat nekas studiebidrag – Krav på att studierna i en annan medlemsstat utgör fortsättning på tidigare studier som bedrivits vid en läroanstalt i ursprungsmedlemsstaten under minst ett år

Den tyska domstolen frågade om det är förenligt med den fria rörlighet för unionsmedborgare enligt artiklarna 17 och 18 EG att en medlemsstat nekar sina medborgare studiebidrag för utbildning i en annan medlemsstat dels med hänsyn till att utbildningen inte utgör en fortsättning på studier vid en inhemsk läroanstalt som bedrivits där under minst ett års tid (s.k. ettårsregel), dels med hänsyn till att de inte är stadigvarande bosatta på en ort nära gränsen till den medlemsstat där studierna bedrivs (s.k. gränsortsregel).

Sverige begränsade sitt yttrande till frågan om ettårsregeln och anförde följande. Det ankommer på medlemsstaterna att själva besluta om behovet av utbildning, både vad gäller undervisningens innehåll, kvalitet och kvantitet, samt vilken organisation som krävs för att uppfylla dessa behov. Sverige ifrågasatte visserligen inte att ettårsregeln kan avhålla unionsmedborgare från att utnyttja sin rätt att fritt röra sig och vistas i andra medlemsstater enligt artikel 18.1 EG men varje medlemsstat har rätt att förvissa sig om att biståndet till uppehälle för studerande i andra medlemsstater inte blir en orimlig börda som kan få betydelse för nivån på det bistånd som staten totalt kan ge.

EG-domstolens dom den 23 oktober 2007: Artiklarna 17 och 18 EG hinder mot ettårsregeln. Ettårsregeln innebär en inskränkning av den rätt att fritt röra sig och vistas i andra medlemsstater som unionsmedborgare har enligt artikel 18.1 EG, som inte kan motiveras med hänsyn till av tvingande allmänintressen. Svarandens i den nationella domstolens argument om att ettårsregeln motiveras av syftet att säkerställa att studerande skyndsamt avslutar sina studier kan inte anses stå i proportion till det eftersträvide målet.

**C-98/06 (ERS2006/54:4) Freeport plc mot Olle Arnoldsson
Begäran från Högsta domstolen, Sverige**

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

Förordning (EG) nr 44/2001 – Artikel 6.1 – Särskilda behörighetsregler – Flera svarande – Rättsliga grunder för talan – Missbruk – Sannolikheten för framgång med talan som väckts vid domstolen i den stat där en av svarandena har hemvist

Högsta domstolen frågade EG-domstolen om en talan, som grundar sig på ett påstående om betalningsansvar för ett aktiebolag till följd av ett åtagande, är att uppfatta som avtalsrättslig vid tillämpningen av artikel 6.1 i Bryssel I förordningen, även om den som gjorde åtagandet vid tidpunkten för detta var varken ställföreträdare eller fullmäktige för bolaget.

EG-domstolens dom den 11 oktober 2007: Artikel 6.1 i Bryssel I-förordningen ska tolkas så att den omständigheten att käromål som har väckts mot flera svarande har olika rättsliga grunder inte utgör hinder för tillämpning av den bestämmelsen. Vidare är artikel 6.1 i förordningen tillämplig då det finns ett samband mellan käromål mot olika svarande vid den tidpunkt då talan väcks, det vill säga när en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar, utan att det dessutom är nödvändigt att separat fastställa att talan inte har väckts mot flera svarande endast för att få talan mot en av dessa prövad vid domstol i en annan medlemsstat än den där denne har hemvist.

C-161/06 (ERS2006/70:1) Skoma-Lux s.r.o. mot Celnímu ředitelství Olomouc; begäran från Krajský soud v Ostravě, Tjeckien

Akt om villkoren för anslutning till Europeiska unionen – Artikel 58 – Gemenskapsbestämmelser – Ej översatta till en medlemsstats språk – Fråga huruvida sådana bestämmelser får tillämpas mot enskilda

Den tjeckiska domstolen frågade EG-domstolen om en medlemsstat får tillämpa en gemenskapsrättslig förordning mot en enskild, om förordningen vid tidpunkten för överträdelse inte hade publicerats i föreskriven ordning i Europeiska unionens officiella tidning (EUT) på den aktuella medlemsstatens officiella språk.

Sverige anförde att starka rättsäkerhetsskäl talar för att tillmäta kravet på att gemenskapsrättsliga förordningar ska offentliggöras i EUT avgörande betydelse vid bedömningen om en skyldighet enligt en sådan förordning kan göras gällande mot en enskild. Brister i offentliggörandet kan inte uppvägas av att den enskilde på andra sätt rent faktiskt kunnat få reda på innehållet i förordningen. Detta gör sig särskilt gällande i fråga om förordningar eftersom dessa inte får genomföras i nationell lagstiftning utan gäller direkt i medlemsstaterna.

EG-domstolens dom den 11 december 2007: Domstolen konstaterar att den version av en gemenskapsförordning som är giltig är den som offentliggörs i EUT. En elektronisk version av samma rättsakt som gjorts tillgänglig innan den offentliggjorts kan därför inte tillämpas mot

enskilda, inte ens om det senare visar sig att versionerna är identiska. Artikel 58 i anslutningsakten utgör således hinder för att mot enskilda i en medlemsstat göra gällande skyldigheter enligt en gemenskapsrättsakt som inte har offentliggjorts i EUT på en ny medlemsstats språk, trots att detta är ett av unionens officiella språk, även om dessa personer skulle ha kunnat ta del av rättsakten på ett annat sätt. Vidare slår domstolen fast att den omständigheten att en gemenskapsförordning inte kan tillämpas mot enskilda i en medlemsstat där den inte har offentliggjorts på medlemsstatens språk inte påverkar det faktum att förordningen som en del av gemenskapens regelverk är bindande för medlemsstaten från och med anslutningsdagen. Syftet med och resultatet av en samlad tolkning av bl.a. artikel 254.2 första meningen EG är att de skyldigheter som åläggs enskilda i en gemenskapsförordning inte kan göras gällande mot dem i en medlemsstat förrän de har kunnat ta del av förordningen på officiell väg och utan risk för osäkerhet.

C-182/06 (ERS2006/89:3) Storhertigdömet Luxemburg mot Hans Ulrich Lakebrink och Katrin Peters-Lakebrink; Begäran från Cour administrative, Luxemburg

Artikel 39 EG – Inkomstskatt för personer som saknar hemvist i beskattningslandet – Beräkning av skattesats – Fast egendom som är belägen i en annan medlemsstat – Underskott vid uthyrning beaktas inte

Den luxemburgska domstolen frågade om den fria rörligheten för arbetstagare enligt artikel 39 EG utgör hinder mot nationell lagstiftning av den typ som gäller i Luxemburg, enligt vilken en unionsmedborgare som inte är bosatt i Luxemburg men som har inkomster från anställning i Luxemburg och dessa inkomster utgör dennes huvudsakliga beskattningsbara inkomst, vid fastställande av tillämplig skattesats på denna inkomst nekas rätt att beakta underskott hänförligt till fastigheter som är belägna i en annan medlemsstat (i detta fall Tyskland) som den skattskyldige inte själv bebor.

Sverige anförde följande. Det föreligger en objektiv skillnad mellan den i målet aktuella situationen och den situation som gäller för personer bosatta i Luxemburg. Den nationella bestämmelse som målet gäller medför därmed inte någon indirekt diskriminering som kommer i konflikt med artikel 39 EG.

EG-domstolens dom den 18 juli 2007: Artikel 39 EG ska tolkas så att den utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning enligt vilken en unionsmedborgare, som saknar hemvist i den medlemsstat där vederbörande har huvuddelen av sina skattepliktiga inkomster, saknar rätt att kräva att underskott vid uthyrning av fast egendom belägen i en annan medlemsstat som vederbörande inte nyttjar för eget bruk ska beaktas vid fastställandet av den skattesats som är tillämplig på nämnda inkomster, medan den som har hemvist i den förstnämnda staten har en sådan rätt. Det följer av rättspraxis att det föreligger otillåten diskriminering i den situationen att en persons personliga förhållanden och familjesituation inte beaktas vare sig i den stat där han har hemvist eller i den stat där han arbetar, när personen saknar hemvist i

beskattningsstaten och uppbär huvuddelen av sina inkomster och nästan samtliga av familjens inkomster från en verksamhet som utövas i anställningsstaten. Denna praxis är tillämplig här och resonemanget gäller samtliga skatteförmåner som är kopplade till skatteförmågan hos en skattskyldig person som saknar hemvist i beskattningsstaten och vilka varken beaktas i hemviststaten eller i anställningsstaten. Skatteförmågan hos en person som saknar hemvist i beskattningsstaten kan nämligen betecknas som en del av dennes personliga förhållanden. Det föreligger därför en diskriminering som är förbjuden enligt artikel 39 EG när skattemyndigheten i en medlemsstat vägrar att beakta ett underskott vid uthyrning som är hänförligt till den skattskyldiges fasta egendom som är belägen utomlands.

C-415/06 (ERS2006/201:3) Stahlwerk Ergste Westig GmbH mot Finanzamt Düsseldorf-Mettmann

Begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland *Förlustavdrag – dubbelbeskattningsavtal – Tredjeland – Artikel 43 och 56 EG – Tillämplighet*

Den tyska domstolen frågade om den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG utgör hinder för att vid fastställande av inkomstskatt neka ett bolag med hemvist i medlemsstaten (Tyskland) avdrag för förlust som är hänförligt till näringsverksamhet i bolagets fasta driftställe i tredjeland (USA), med hänvisning till att motsvarande inkomster från driftstället inte är skattepliktiga i hemviststaten enligt ett skatteavtal mellan hemviststaten och det tredjeland där driftstället är beläget.

Sverige anförde följande. De i målet aktuella bestämmelserna i skatteavtalet mellan Tyskland och USA ska endast bedömas mot bakgrund av etableringsfriheten enligt artikel 43 EG. Etableringsfriheten enligt artikel 43 EG omfattar emellertid inte bestämmelser som i en sådan situation som den aktuella kan tänkas avskräcka från att etablera verksamhet i tredjeland, dvs. utanför unionen. Skatteavtalets bestämmelser faller därför utanför gemenskapsrättens tillämpningsområde.

För det fall domstolen skulle anse att bestämmelserna i skatteavtalet mellan Tyskland och USA kan prövas självständigt i förhållande till den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG, kommer avtalsbestämmelserna hur som helst inte i konflikt med artikel 56 EG.

EG-domstolens beslut den 6 november 2007: Domstolen fann att sådana bestämmelser som var i fråga i målet huvudsakligen har inverkan på etableringsfriheten i den mening som avses i artiklarna 43-48 EG, men att dessa artiklar inte kan åberopas i en situation där ett företag i en medlemsstat etablerar sig i ett tredje land.

Begäran från Korkein hallinto-oikeus, Finland

Bilaga 1

Civilrättsligt samarbete – Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar – Förordning (EG) nr 2201/2003 – Materiellt och tidsmässigt tillämpningsområde – Begreppet civilrättsliga frågor – Beslut om omhändertagande och om placering av barn utanför hemmet – Offentligrättsliga åtgärder till skydd för barn

Den finländska domstolen frågade EG-domstolen om vilken lag den finska domstolen ska tillämpa i målet; antingen den finska lag som ger uttryck för de i Norden harmoniserade reglerna om frihetsberövande åtgärder inom förvaltningsrätten, eller den nya Bryssel II-förordningen. Förordningen är tillämplig på civilrättsliga frågor om föräldraansvar. Målet handlar därmed hur gränsen ska dras mellan civilrättsliga och offentligrättsliga åtgärder till skydd för ett barn.

Sverige anförde att Bryssel II-förordningen inte ska tillämpas i ett mål där det är fråga om verkställighet av ett svenskt avgörande enligt LVU. Detta eftersom förordningens rättsliga grund är artikel 61 EG om åtgärder som rör civilrättsligt samarbete. Beslut om tvångsvård av barn bör enligt Sverige falla utanför begreppet civilrättsliga frågor om föräldraansvar. Beslut om tvångsvård är klassiska fall där staten utövar särskilda maktbefogenheter mot enskilda. Om ett beslut enligt LVU anses falla utanför förordningens tillämpningsområde innebär inte det att de barn det gäller står utan rättsligt skydd, eftersom det finns andra jämförbara rättsliga instrument som träder in i stället och i vissa fall erbjuder ett bättre skydd. Så är fallet beträffande de i Norden harmoniserade reglerna om frihetsberövande åtgärder inom förvaltningsrätten, som i jämförelse med Bryssel II-förordningen innebär ett förenklat förfarande och därmed tidsvinster.

EG-domstolens dom den 27 november 2007: Begreppet civilrättsliga frågor i Bryssel II-förordningen ska tolkas på så sätt att det till och med kan omfatta åtgärder som den aktuella, som enligt en medlemsstats lagstiftning faller under den offentliga rätten.

Detta eftersom begreppet föräldraansvar i artikel 2.7 i förordningen har getts en vid definition på så sätt att det omfattar alla rättigheter och skyldigheter som en fysisk eller juridisk person har tillerkänts genom en dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan, med avseende på ett barn eller dess egendom. Det är i detta avseende betydelselöst om föräldraansvaret påverkas av en statlig skyddsåtgärd eller av ett beslut som har antagits på initiativ av en eller båda vårdnadshavarna. Samarbetet mellan de nordiska länderna vad gäller erkännande och verkställighet av förvaltningsbeslut om omhändertagande och placering av personer finns inte med bland de undantag som anges uttömmande i förordningen och kan därför inte kan tillämpas på ett sådant beslut om omhändertagande av ett barn som omfattas av förordningen tillämpningsområde.

**C-68/07 (ERS2007/44:2) Sundelind Lopez mot Lopez Lizazo
Begäran från Högsta domstolen, Sverige**

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

Förordning (EG) nr 2201/2003 – Artiklarna 3, 6 och 7 – Domstols behörighet – Erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar – Behörig domstol i mål om äktenskapsskillnad – Svarande som är medborgare och har hemvist i tredjeland – Nationella behörighetsbestämmelser om exorbitant forum

Högsta domstolen frågade EG-domstolen om talan kan upptas till prövning av domstol i en medlemsstat som saknar behörighet enligt artikel 31 i förordning (EG) nr 2201/2003 (Bryssel II-förordningen), även om domstol i en annan medlemsstat kan vara behörig med tillämpning av någon av de i artikel 3 angivna behörighetsreglerna. EG-domstolens dom den 29 november 2007: Det har i målet vid den nationella domstolen inte ifrågasatts att fransk domstol är behörig att pröva talan enligt artikel 3.1 a i Bryssel II-förordningen, antingen med stöd av andra strecksatsen i denna bestämmelse, såsom domstol i den medlemsstat där makarna senast hade hemvist, om en av dem fortfarande är bosatt där, eller, med stöd av femte strecksatsen i samma bestämmelse, såsom domstol i den medlemsstat där sökanden har hemvist, om sökanden har varit bosatt där i minst ett år omedelbart innan ansökan gjordes. Enligt den klara ordalydelsen i artikel 7.1 i förordningen är det endast om ingen medlemsstats domstol är behörig enligt artiklarna 3–5 i nämnda förordning som behörigheten i varje medlemsstat ska bestämmas enligt den statens lag. Eftersom fransk domstol är behörig att pröva talan i målet vid den nationella domstolen enligt de kriterier som anges i artikel 3.1 a i förordningen, kan inte svensk domstol grunda sin behörighet att pröva denna talan på bestämmelser i sin nationella rättsordning med stöd av artikel 7.1 i nämnda förordning, utan ska enligt artikel 17 i förordningen förklara sig obehörig till förmån för fransk domstol.

3 PÅGÅENDE MÅL

Mål i vilka talan har väckts vid EG-domstolen eller förstainstansrätten

De förenade målen C-39/05 P och C-52/05 P (ERS2003/113:3 och ERS2005/52:3) Konungariket Sverige, Maurizio Turco, Republiken Finland och Konungariket Danmark mot Europeiska unionens råd, Förenade kungariket och kommissionen

Överklagande – Öppenhetsförordningen – Artikel 4.2 – Begreppet juridisk rådgivning – Yttrande från rådets rättsavdelning

Förstainstansrättens dom den 23 november 2004 i mål T-84/03 Maurizio Turco mot Europeiska unionens råd: Målet gäller tillgång till en handling hos rådet i form av ett rättsutlåtande från rådets juridiska avdelning i ett lagstiftningsärende. Rådet har vägrat att lämna ut handlingen med hänvisning till undantaget för skyddet för juridisk rådgivning i artikel 4.2 andra strecksatsen i öppenhetsförordningen.

Sverige har överklagat förstainstansrättens dom och yrkat att domen ska upphävas. Sverige har som grund för överklagandet anfört att förstainstansrätten genom den överklagade domen har åsidosatt gemenskapsrättsprincipen genom att acceptera rådets påstående att de föreligger ett generellt sekretessbehov för rättsutlåtanden i lagstiftningsärenden. Denna slutsats är oförenlig med skyldigheten att pröva frågan om utlämnande med hänsyn till innehållet i den specifika handlingen.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 29 november 2007: Förstainstansrättens dom och rådets beslut bör upphävas. Rådet och förstainstansrätten har i och för sig inte åsidosatt kravet på en individuell och konkret bedömning av de begärda handlingarna när de ansåg att sekretessundantaget för juridisk rådgivning kunde tillämpas. Undantaget i artikel 4.2 andra strecksatsen i öppenhetsförordningen är till sin art sådant att det skyddar sekretessen för all juridisk rådgivning som avser förslag till lagstiftning. Förstainstansrätten gjorde emellertid en felaktig tolkning av öppenhetsförordningen i fråga om prövningen av om det föreligger ett sådant övervägande allmänintresse av ett utlämnande som motiverar ett undantag från sekretessen. Detta eftersom förstainstansrätten slår fast att den som ansöker om tillgång till en handling måste styrka att det med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet finns ett övervägande allmänintresse av att lämna ut en handling. Den berörda institutionen är emellertid skyldig att själv göra en avvägning mellan behovet av att upprätthålla skyddet för de intressen som specifikt uppräknas i öppenhetsförordningen – i detta fall skyddet för juridisk rådgivning – och allmänintresset av insyn.

C-91/05 (ERS2005/111:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd

Talan om ogiltigförklaring – Artikel 47 EU – Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik – Beslut 2004/833/GUSP – Kampen mot spridningen av handeldvapen och lätta vapen – Ecowas – Gemenskapens behörighet – Politik för utvecklingssamarbete – Cotonou-avtalet – Gemensam åtgärd 2002/589/GUSP – Invändning om rättsstridighet

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen dels ska ogiltigförklara rådets beslut 2004/833/GUSP om genomförande av gemensam åtgärd 2002/589/GUSP inför ett bidrag från Europeiska unionen till Ecowas inom ramen för moratoriet för handeldvapen och lätta vapen, dels ska förklara att rådets gemensamma åtgärd 2002/589/GUSP om Europeiska unionens bidrag för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av handeldvapen och lätta vapen och om upphävande av gemensam åtgärd 1999/34/GUSP, i synnerhet dess avdelning II, är rättsstridig och därmed inte är tillämplig. Till stöd för sin talan har kommissionen anfört att beslutet och den gemensamma åtgärden strider

mot artikel 47 EU eftersom de påverkar gemenskapens behörighet inom området för utvecklingsstöd.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. Rådets beslut 2004/833/GUSP och den gemensamma åtgärden 2002/589/GUSP bidrar med hänsyn till sitt syfte och innehåll till att motverka den omfattande anhopningen och spridningen av handeldvapen och lätta vapen i Västafrika. Denna anhopning och spridning är i första hand en freds- och säkerhetsfråga och omfattas som sådan inte av gemenskapens behörighet enligt artiklarna 177 – 181 a EG och följande i EG-fördraget. Varken beslutet eller den gemensamma åtgärden hade därför kunnat antas med stöd av dessa bestämmelser. De ifrågasatt rättsakterna inverkar således inte på gemenskapens behörighet enligt EG-fördraget i strid med artikel 47 EU.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 19 september 2007: Det angripna beslutet syftar konkret och direkt till att stödja Ecowas ansträngningar för att bekämpa den osäkerhet som följer av en ny anhopning av handeldvapen och lätta vapen i Västafrika. Det angripna beslutet omfattas under dessa omständigheter inte av utvecklings-samarbetet utan avser åtminstone i huvudsak de mål som anges i artikel 11.1 EU, särskilt målen att bevara freden och stärka den internationella säkerheten, vilka är mål som – vilket kommissionen inte har ifrågasatt – inte motsvarar något av de mål som uppställts för gemenskapen. Endast den omständigheten att ett ekonomiskt instrument används innebär med andra ord inte automatiskt att detta stöd omfattas av gemenskapens behörighet på området för utvecklingssamarbete.

Det kan inte heller fastställas att den omtvistade gemensamma åtgärden inte kan tillämpas i förevarande fall, eftersom denna rättsakt inte innebar att rådet gavs rätt att anta det angripna beslutet att med åsidosättande av artikel 47 EU. Generaladvokaten föreslår därför att domstolen ska ogilla kommissionens talan.

C-110/05 (ERS2007/42:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Italien

Fördragsbrott – Artikel 28 EG – Fri rörlighet för varor – Nationella bestämmelser som innebär förbud att använda mopeder för att dra släpvagnar – Kvantitativa restriktioner – Åtgärder med motsvarande verkan – Skäl – Trafiksäkerhet – Proportionalitet

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 28 EG genom att bibehålla bestämmelser vilka innebär ett förbud att använda mopeder registrerade i Italien för att dra släpvagnar. Enligt kommissionen hindrar förbudet import och försäljning i Italien av släpvagnar, som lagligen tillverkas och säljs i medlemsstater där nämnda förbud inte finns.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 5 oktober 2006: De nationella bestämmelserna om användningsförbud utgör en sådan åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion som är förbjuden enligt artikel 28 EG.

Sedan generaladvokaten lämnat förslag till avgörande har EG-domstolen beslutat att återuppta det muntliga förfarandet och att avgöra målet i stor avdelning. EG-domstolen har därvid gett samtliga medlemsstater möjlighet att yttra sig i frågan i vilken utsträckning och på vilka villkor nationella bestämmelser, vilka inte reglerar en produkts egenskaper utan dess användning och vilka utan åtskillnad tillämpas på inhemska och importerade produkter, ska anses utgöra åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa importrestriktioner, i den mening som avses i artikel 28 EG.

Sverige har vid muntlig förhandling anfört följande. Det är ofrånkomligt att medlemsstaterna måste ha ett ganska vidsträckt utrymme för att reglera användningen av varor utan att detta ska anses utgöra en otillåten importrestriktion. I själva verket förekommer sådana begränsningar i användningen av varor i alla medlemsstater utan att det har ifrågasatts om de faller inom tillämpningsområdet för artikel 28 EG. Så är t.ex. fallet med regler som begränsar användningen i medlemsstaterna av motorfordon och terrängmotorfordon. Nationella bestämmelser som reglerar försäljningsformer syftar normalt inte till att reglera varuhandeln mellan medlemsstaterna. Inte heller när det gäller användningsformerna har den nationella lagstiftaren i allmänhet för avsikt att reglera handeln mellan medlemsstaterna. Mot denna bakgrund är det följdriktigt att lyfta ut användningsformerna från tillämpningsområdet för artikel 28 i fördraget. En nationell bestämmelse som begränsar eller förbjuder vissa användningsformer måste därför anses falla utanför tillämpningsområdet för artikel 28 under förutsättning att de s.k. Keck-kriterierna, enligt avgörandet i de förenade målen C-267/91 och C-268/91 Keck och Mithouard, är uppfyllda. Dessa kriterier är att den nationella bestämmelsen inte ställer särskilda krav på produkternas egenskaper, att den gäller för samtliga berörda användare inom det nationella territoriet och att den såväl rättsligt som faktiskt påverkar avsättningen av inhemska varor och varor från andra medlemsstater på samma sätt. En nationell åtgärd, som begränsar eller förbjuder en användningsform, bör dock falla inom tillämpningsområdet för artikel 28 om åtgärden har utformats på ett sätt som i praktiken medför att varornas tillträde till marknaden hindras. Det är rimligt att utgå från att ett totalt förbud i en medlemsstat mot den normala användningen och den avsedda användningen av en produkt, som lagligen har förts ut på marknaden och därmed får användas i andra medlemsstater, kan påverka handeln mellan medlemsstaterna i en sådan utsträckning att förbudet ska ses som en kvantitativ importrestriktion enligt artikel 28 i fördraget. Användningsförbudet måste i så fall motiveras enligt artikel 30. Detta bör gälla även om användningsförbudet slår lika hårt mot inhemska tillverkare eller distributörer som mot ekonomiska aktörer i andra medlemsstater. Konsekvensen av ett sådant totalt användningsförbud är nämligen att likställa med ett totalt hinder för marknadstillträdet och för den fria rörligheten av varor mellan medlemsstaterna.

C-284/05 (ERS2005/214:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Finland

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Gemenskapens egna medel – Den gemensamma tulltaxan – Dröjsmålsränta vid för sent krediterade medel – Artikel 296 EG – Undantagssituationer – krigsmateriel

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Finland, genom att underlåta att fastställa och till kommissionen kreditera egna medel, i strid med artikel 26 EG och artikel 20 i tullkodexen, i samband med tullfri import av krigsmateriel under åren 1998 – 2002, och genom att vägra att betala dröjsmålsränta på beloppen, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 9, 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel och enligt förordning (EEG) nr 1150/2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel. Målet rör samma fråga som C-294/05 kommissionen mot Sverige (se årsbokens bilaga 4)

Sverige har intervenerat till stöd för Finland.

Förenade målen C-14/06 (ERS2006/77:1) Europaparlamentet mot Europeiska gemenskapernas kommission och C-295/06 (ERS2006/64:1) Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission

Ogiltighetstalan – Kommissionens beslut 2005/717/EG – Begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter – DekabDE i polymera material undantas från försäljningsförbudet

Europaparlamentet och Danmark har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara kommissionens beslut 2005/717/EG om ändring av direktiv 2002/95/EG om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter i syfte att anpassa bilagan till den tekniska utvecklingen, såvitt avser dekaBDE i polymera material.

Sverige har i mål C-14/06 intervenerat till stöd för Europaparlamentet samt i mål C-295/06 intervenerat till stöd för Danmark. Sverige har till stöd för Europaparlamentets och Danmarks yrkanden anfört: För det första är beslut 2005/717/EG ogiltigt såvitt det avser dekaBDE eftersom kommissionen har överskridit sina befogenheter enligt artikel 5.1 b) i direktiv 2002/95/EG. Kommissionen har nämligen varken undersökt om beslutet var nödvändigt som en anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen, om det var praktiskt omöjligt att ersätta dekaBDE i elektriska och elektroniska produkter samt om användning av substitut till dekaBDE sannolikt skulle ha nackdelar för miljön, människors och djurs hälsa och/eller konsument säkerheten som övervägde dess fördelar i samma avseenden. I stället för att lägga nämnda undersökningar till grund för sitt beslut har kommissionen grundat beslutet på en del av en allmän riskbedömning om dekaBDEs skadlighet. Dessutom uppfyller inte det omtvistade beslutet såvitt det avser dekaBDE direktivets krav på precisering och begränsning till specifika användningar av ämnet ifråga.

För det andra har kommissionen åsidosatt sin motiveringskyldighet enligt artikel 253 EG. Kommissionen har nämligen inte angett sådana skäl för sitt beslut om dekaBDE som är relevanta och tillräckliga för de överväganden som ska göras enligt artikel 5.1 b) i direktiv 2002/95/EG. Även på denna grund är beslutet 2005/717/EG ogiltigt såvitt det avser dekaBDE.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

C-139/07 P (ERS2007/58:2) Europeiska gemenskapernas kommission mot Technische Glaswerke Ilmenau GmbH, Konungariket Sverige, Republiken Finland och Schott Glas

Överklagande - Öppenhetsförordningen - Granskningsförfarande rörande statligt stöd - Skyldigheten att göra en konkret och individuell bedömning

Förstainstansrättens dom den 14 december 2006 i mål T-237/02 Technische Glaswerke Ilmenau GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission: Kommissionens beslut ska ogiltigförklaras eftersom kommissionen genom att inte ha gjort en konkret och individuell bedömning av de handlingar som avses i ansökan har åsidosatt artikel 4.2 i öppenhetsförordningen.

Kommissionen har överklagat förstainstansrättens dom. Kommissionen gör gällande att det inte är nödvändigt att göra en konkret och individuell prövning av varje handling eftersom Technische Glaswerke inte har rätt till insyn i statsstödsakten enligt förordningen (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (procedurförordningen). Kommissionen gör gällande att det i denna typ av ärende inte finns en skyldighet att göra en konkret och individuell prövning av varje handling.

Sverige är i egenskap av intervenient i förstainstansrätten part i det överklagade målet.

C-514/07 P (UDEUD 2007:218) Konungariket Sverige Överklagande av förstainstansrätten dom i mål T-36/04 Association de la Presse Internationale ASBL (API) mot Europeiska gemenskapernaskommission

Överklagande - Tillgång till handlingar - Inlagor som kommissionen gett in i samband med förfaranden vid domstolen och förstainstansrätten - Beslut att vägra tillgång till handlingar

Förstainstansrättens dom den 12 september 2007: Förstainstansrätten har delvis bifallit en begäran av nyhetsbyrå API om att ogiltigförklara ett beslut av kommissionen angående tillgång till handlingar. Kommissionen har i sitt beslut avslagit en begäran av nyhetsbyrå API om att kommissionen skulle lämna ut sina inlagor i ett antal mål i domstolen och förstainstansrätten, både avgjorda och pågående. Kommissionen motiverade sitt beslut med att inlagorna var hemliga enligt undantagen i artikel 4.2. i öppenhetsförordningen avseende skyddet för dels rättsliga förfaranden, dels syftet med utredningar och liknande. API väckte en ogiltighetstalan mot detta beslut i förstainstansrätten, som delvis biföll

tal och förklarade att kommissionens beslut om hemlighållande delvis var ogiltigt. Beträffande inlagorna i tre mål som fortfarande pågick och där muntlig förhandling ännu inte hade hållits när kommissionen fattade sitt beslut ansåg emellertid förstainstansrätten att inlagorna kunde hemlighållas med stöd av sekretessundantaget för rättsliga förfaranden. Kommissionens beslut ogiltigförklarades således inte beträffande inlagorna i dessa tre mål. Detta trots att det stod klart att kommissionen inte hade gjort en konkret och individuell prövning av innehållet i varje enskild aktuell handling.

Sverige har överklagat domen och yrkat att kommissionens beslut ska ogiltigförklaras i sin helhet. Som grund härför anges att förstainstansrättens har tillämpat gemenskapsrätten felaktigt genom slutsatsen att det föreligger ett generellt sekretessbehov för inlagor i pågående mål fram till dess att muntlig förhandling har hållits. Detta resonemang strider mot öppenhetsförordningens syfte att tillförsäkra största möjliga tillgång till institutionernas handlingar och den fasta rättspraxis som anger att varje sekretessundantag ska tillämpas restriktivt. Det strider också mot kravet på att institutionerna måste göra en konkret och individuell prövning av innehållet i varje enskild handling, som också har fastslagits i praxis.

T-170/03 (ERS2003/154:1) British American Tobacco (Investments) Limited mot Europeiska gemenskapernas kommission

Tillgång till vissa handlingar – Väsentligt intresse – Öppenhetsförordningen – Närvarolistor från kommittémöten – Förordning nr 45/2001 – Skydd av personuppgifter

British American Tobacco (Investments) Limited har, enligt öppenhetsförordningen, begärt att få tillgång till bland annat närvarolistor från Punktskattekommitténs möten. Vad gäller närvarolistorna har kommissionen med hänvisning till förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter, gjort gällande att sökanden inte har att visa att det är nödvändigt att få ta del av de begärda uppgifterna.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden såvitt avser yrkandet om tillgång till närvarolistor från Punktskattekommitténs möten. Sverige har gjort gällande att kommissionens beslut grundas på en oriktig tillämpning av artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen. Ett beslut om att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling kan endast grundas på bestämmelserna i öppenhetsförordningen och inte, som kommissionen har gjort gällande, på bestämmelserna i förordningen 45/2001. Att ålägga sökanden att visa nödvändigheten av att få ta del av handlingarna står direkt i strid med artikel 6.1 i öppenhetsförordningen.

T-161/04 (ERS2004/152:1) Gregorio Valero Jordana mot Europeiska gemenskapernas kommission

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Tillgång till vissa handlingar – Öppenhetsförordningen – Reservlista för uttagningprov – Förordning nr 45/2001 – Skydd av personuppgifter

Gregorio Valero Jordana har yrkat att förstainstansrätten ska ogiltigförklara kommissionens beslut att vägra sökanden tillgång till reservlista i uttagningsprov A7/A6 COM/A/637 samt enskilda beslut om tillsättning av tjänstemän i A6-kategorin. Sökanden har gjort gällande att kommissionen har tillämpat sekretessundantaget till skydd för den enskildes privatliv och integritet i artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen på ett felaktigt sätt. Kommissionen har härvid utgått från att artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen utgör en direkt hänvisning till förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter. Kommissionen har angivit att de efterfrågade dokumenten inte kan lämnas ut med stöd av öppenhetsförordningen, men att det däremot finns en möjligheten att sökanden skulle kunna få del av de begärda uppgifterna under åberopande av förordningen 45/2001 om sökanden visar att det är nödvändigt att han får del av uppgifterna.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden och instämt i att beslutet grundas på en oriktig tillämpning av artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen. Ett beslut att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling kan endast grundas på bestämmelserna i öppenhetsförordningen och inte, som kommissionen har gjort gällande, på bestämmelserna i förordningen 45/2001. Att ålägga sökanden att visa nödvändigheten av att få ta del av handlingarna står direkt i strid med artikel 6.1 i öppenhetsförordningen.

T-111/07 (ERS 2007:129) Agrofert Holding a.s. mot Europeiska gemenskapernas kommission

Öppenhetsförordningen – Tillgång till handlingar – Undantag - Artikel 4.2, rörande skydd för affärsintressen, utredningar eller juridisk rådgivning - Artikel 4.3 om skydd för beslutsprocessen

Agrofert Holding har begärt ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen att avslå företagets begäran om att få del av handlingar i ett konkurrensärende om förhandsanmälan av en företagskoncentration, som innehas av kommissionen. Kommissionen motiverade sitt beslut med att de begärda handlingarna omfattas av undantagen i artikel 4.2, rörande skydd för affärsintressen, utredningar eller juridisk rådgivning och artikel 4.3, om skydd för beslutsprocessen, i öppenhetsförordningen. Sökanden menar att kommissionens beslut strider mot öppenhetsförordningen främst eftersom handlingarna inte omfattas av de åberopade sekretessgrunderna i öppenhetsförordningen men också eftersom kommissionen inte har gjort någon individuell prövning av innehållet i handlingarna, och därmed inte prövat om handlingarna hade kunnat lämnas ut delvis.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden och instämt i att kommissionen har tillämpat de åberopade undantagen i öppenhetsförordningen på ett felaktigt sätt, eftersom kommissionen inte har prövat frågan om utlämnande utifrån innehållet i de aktuella handlingarna. Kommissionen har inte heller på ett korrekt sätt prövat frågan om att lämna ut de delar av handlingarna som inte omfattas av något av undantagen.

T-374/07 (UDEUD 2007:237) Dimitros Pachtidis mot Europeiska gemenskapernas kommission och Europeiska kontoret för uttagning av personal (EPSO)

Tillgång till handlingar – Uttagningsprov

Dimitros Pachtidis har begärt ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen att avslå hans begäran om att få del av handlingar beträffande ett uttagningsprov han genomgått.

Regeringen beslutade i december 2007 att ansöka om intervention i målet till stöd för Dimitros Pachtidis.

T-392/07 (UDEUD 2007:238) Guido Strack mot Europeiska gemenskapernas kommission och Europeiska kontoret för uttagning av personal (EPSO)

Tillgång till handlingar – Uttagningsprov

Guido Strack har begärt ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen att avslå hans begäran om att få del av handlingar beträffande bl.a. förstainstansrättens mål T-110/04 Sequeira Wandschneider mot kommissionen.

Regeringen beslutade i december 2007 att ansöka om intervention i målet till stöd för Guido Strack.

Mål om förhandsavgörande

C-142/05 (ERS2005/98:2) Brottmålet mot Percy Mickelsson och Joakim Roos; begäran från Luleå tingsrätt, Sverige

Tillnärmning av lagstiftning – Fritidsbåtar – Bestämmelser om vattenskoteranvändning – Direktiv 94/25/EG – Artikel 28 EG – Åtgärd med motsvarande verkan

Tingsrätten har frågat EG-domstolen om artiklarna 28 – 30 EG utgör hinder för nationella bestämmelser som, innebär förbud mot användning av vattenskoter på annan plats än allmän farled eller vattenområde för vilket lokal myndighet meddelat tillåtande föreskrift. Kan artiklarna 28 – 30 EG i annat fall utgöra hinder för en medlemsstat att tillämpa bestämmelser av detta slag på ett sådant sätt att användning av vattenskoter förbjuds även i vattenområden som ännu inte varit föremål för utredning av lokal myndighet inför eventuellt beviljande av tillåtande föreskrift. Dessutom rör målet om direktiv 2003/44/EG om ändring av direktiv 94/25/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar (fritidsbåtsdirektivet) utgör hinder för de aktuella nationella bestämmelserna.

Sverige har anfört att fritidsbåtsdirektivet inte hindrar att medlemsstaterna antar nationella bestämmelser om användning av fritidsbåtar i vissa vatten. De svenska bestämmelserna kan därför inte stå i strid med direktivets bestämmelser. Vattenskotrar kan vidare importeras fritt till Sverige och användas i de vatten där det inte är miljömässigt olämpligt. De begränsningar i användningen av vattenskotrar som föreskrivs i vattenskotreförordningen är därmed inte av en sådan art och omfattning att de kan anses utgöra ett handelshinder i den mening som avses i artikel 28 EG. Under alla omständigheter måste de begränsningar som följer av vattenskotreförordningen anses såväl nödvändiga som proportionerliga. Andra åtgärder för att reglera användningen av vattenskotrar skulle inte vara tillräckliga för att uppnå det skydd för miljön som eftersträvas. Exempelvis skulle hastighetsbegränsningar inte vara effektiva för att komma till rätta med miljöstörningar i särskilt känsliga miljöer eftersom det i lika hög grad är körtekniken som hastigheten som framkallar störningarna. De vidsträckta vattenområdena i Sverige gör det dessutom i praktiken omöjligt att övervaka efterlevnaden av regler om hastighetsbegränsningar eller störande åkteknik. Ett mer generellt regelsystem innebär däremot att tillsynsmyndigheterna kan dra nytta av anmälningar från allmänheten och bättre styra sina insatser.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 14 december 2006: Fritidsbåtsdirektivet reglerar inte användningen av vattenskotrar. Det är därmed tillåtet att ha nationella bestämmelser som begränsar användningen, så länge dessa inte strider mot EG-fördraget. Den svenska vattenskotreförordningen kan emellertid vara ett sådant handelshinder som avses i artikel 28 EG, om den rent faktiskt motsvarar ett användningsförbud som nästintill hindrar varans tillträde till marknaden, vilket förefaller troligt men är upp till den nationella domstolen att avgöra. Om den nationella domstolen kommer fram till att vattenskotreförordningen utgör ett handelshinder enligt artikel 28 EG kan dess bestämmelser om begränsningar av användning av vattenskotrar ändå vara motiverade av tvingande hänsyn till miljöskyddet. Det är emellertid problematiskt att bestämmelserna i 2 – 3 §§ vattenskotreförordningen innebär ett generellt förbud mot vattenskoteranvändning i alla vatten utanför allmänna farleder, utan att det anges någon rimlig tidsfrist för när länsstyrelsen ska ha fattat beslut om det krävs ett användningsförbud i ett vatten av hänsyn till miljöskyddet. Dessa bestämmelser får anses oproportionerliga och därför inte motiverade. Det finns vidare en möjlighet att antagandet av vattenskotreförordningen innebär en överträdelse av den anmälningsskyldighet till kommissionen för tekniska föreskrifter som anges i det s.k. informationsdirektivet (direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter), vilket skulle göra att förordningen inte kan tillämpas i målet vid den nationella domstolen. Avgörande för denna fråga är om den slutliga versionen av förordningen utgjorde en väsentlig ändring av det tidigare anmälda utkastet. Detta förefaller inte troligt men ankommer på den nationella domstolen att pröva.

C-433/05 (ERS2006/12:2) Brottmålet mot Lars Sandström; begäran från Handens tingsrätt, Sverige

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Tillnärmning av lagstiftning – Fritidsbåtar – Bestämmelser om vattenskoteranvändning – Direktiv 94/25/EG – Artikel 28 EG – Åtgärd med motsvarande verkan

Målet rör samma frågor som C-142/05 brottmålet mot Percy Mickelsson och Joakim Roos.

Sverige har yttrat sig skriftligen i målet.

C-37/06 och C-58/06 (ERS2006/60:2) Viamex Agrar Handels GmbH mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas och ZVK Zuchtvieh-Kontor GmbH mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas; begäran från Finanzgericht Hamburg, Tyskland

Förordning (EG) nr 615/98 – Direktiv 91/628/EEG – Exportbidrag – Skydd av nötkreatur vid transport – Exportbidrag för nötkreatur utbetalas endast om hänsyn har tagits till bestämmelserna i direktiv 91/628/EEG – Proportionalitetsprincipen – Förlust av rätten till bidrag

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 1 i förordning (EG) nr 615/98 om särskilda tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag när det gäller levande nötkreaturs välbefinnande vid transport är giltig i den del som det föreskrivs att exportbidrag ska utbetalas endast om bestämmelserna i direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport har iakttagits och, om så är fallet, om artikel 5.3 i förordningen är förenlig med proportionalitetsprincipen.

Sverige har begränsat sitt yttrande till den första frågan och anför att det inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av artikel 1 i förordning 615/98 i den del som föreskriver att exportbidrag ska betalas ut endast om bestämmelserna i direktiv 91/628/EEG har iakttagits. Gemenskapen har en skyldighet att ta största möjliga hänsyn till djurens välbefinnande vid utformningen av den gemensamma jordbrukspolitik. Upprätthållandet av ett tillfredsställande djurskydd bidrar även till att uppnå de mål för den gemensamma jordbrukspolitik, som anges i artikel 33 EG. Gemenskapen är mot denna bakgrund behörig att inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik anta bestämmelser som kopplar samman vissa förmåner, såsom exportbidrag för nötkreatur, med krav på att gemenskapens djurskyddsbestämmelser efterlevs.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 13 september 2007: Artikel 1 i förordning 615/98/EG ska anses ogiltig på grund av att den strider mot proportionalitetsprincipen, till den del den, genom att hänvisa till direktiv 91/628/EEG i stället för att införa ”särskilda lämpliga sanktionsåtgärder”, vilket enligt nämnda direktiv krävs av medlemsstaterna, lägger allt ansvar för djurskyddet på exportören och genom att det föreskrivs att underlåtenhet att iaktta en tidsplan, vars bristande efterlevnad även kan vara avhängig av de nationella myndigheternas agerande, på ett automatiskt och icke flexibelt sätt medför som

sanktionsåtgärd att exportören förlorar rätten till bidrag och genom att en sådan sanktionsåtgärd vidtas även i de fall då de nationella myndigheterna anser att djuren är vid god hälsa och ålägger transportören att återuppta transporten, utan beaktande av huruvida tidsplanen har iakttagits.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

C-277/06 (ERS2006/135:2) Interboves GmbH mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas; begäran från Finanzgericht Hamburg, Tyskland

Direktiv 91/628/EEG – Skydd av djur vid transport – Sammanräkning av transporttid vid transport på landsväg och ombord på ett rorofartyg

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 48.7 a i bilagan till direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport och om ändring av direktiv 90/425/EEG och 91/496/EEG i den lydelse som följer av direktiv 95/29/EG om ändring av direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport fastställer grundvillkoren för sjötransport på så sätt att transporttider före och efter sjötransport i princip inte är kopplade till varandra när djuren transporteras med så kallade roll-on-roll-off-fartyg, dvs. en färjetransport under vilken djuren står kvar i lastbilen under hela sjöresan. Frågan är om reglerna om transporttid och viloperioder i punkt 48 i bilagan till direktiv 91/628/EEG får tolkas på så sätt att nötkreatur kan transporteras i flera dygn utan att lastas av för vila under resans gång när en djurtransport i lastbil omfattar såväl transport på landsväg som ombord på ett rorofartyg. Detta beror på om tiden på färjan och i lastbil ska ses som en sammanhängande resa eller om direktivets maxtid för transport innan krav på avlastning för vila inträder endast gäller den del av färden som sker med lastbil på landsväg.

Sverige har anfört att artikel 48.7 i bilagan till direktivet i sin helhet fastställer grundvillkoren för sjötransporter och att ordalydelsen i artikel 48.7 b) i bilagan till direktivet som hänvisar till det allmänna schemat för landvägstransporter talar för att tiden för föregående och anslutande transport med lastbil på väg ska räknas ihop med tiden på rorofartyget vid bestämmande av när kravet på avlastning för vila inträder. Även syftet med den reglering i vilken punkt 48.7 i bilagan till direktivet ingår ger klart stöd för att en lastbilstransport som sker delvis på landsväg, delvis på en färja, från djurskyddssynpunkt måste betraktas som en sammanhållen resa, varvid grundregeln om att djur ska avlastas efter 2 gånger 14 timmars resa på en lastbil måste gälla. En motsatt tolkning av direktivet medför att om en eller flera sjöresor med rorofartyg ingår i transporten, vilka kan vara lika påfrestande för djuren som lastbilstransporter på väg, kan transporten fortgå utan avlastning för vila i flera dygn.

C-303/06 (ERS2006/148:1) S Coleman mot Attridge Law och Steve Law; begäran från Employment Tribunal, Förenade kungariket

Direktiv 2000/78/EG – Diskriminering i arbetslivet – Funktionshinder – Anknytning till funktionshindrad person

Den brittiska domstolen har frågat om förbudet i direktiv 2000/78/EG om en allmän ram för likabehandling mot diskriminering i arbetslivet på

grund av funktionshinder är tillämpligt på personer som inte själva är funktionshindrade men som diskrimineras på grund av anknytning till en funktionshindrad person. I detta fall rör det sig om en förälder till ett funktionshindrat barn.

Sverige har anfört att såväl direktivets ordalydelse som dess syfte talar för en vid tolkningen av diskrimineringsskyddet. Likabehandlingsprincipens grundläggande ställning i gemenskapsrätten och dess karaktär av mänsklig rättighet gör att den inte bör tolkas restriktivt. Skyddsvärdet är detsamma oavsett om någon missgynnas på grund av sin egen anknytning till en diskrimineringsgrund eller på grund av sin anknytning till en person med direkt anknytning till en diskrimineringsgrund. Direktivets diskrimineringsförbud bör därmed omfatta t.ex. en förälder som diskrimineras p.g.a. att denne har ett funktionshindrat barn.

C-308/06 (ERS2006/151:2) The Queen på begäran av 1) The International Association of Independent Tanker Owners (Intertanko) 2) The International Association of Dry Cargo Shipowners (Intercargo) 3) The Greek Shipping Co-Operation Committee 4) Lloyd's Register och 5) The International Salvage Union mot Secretary of State for Transport; begäran från High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), Förenade Kungariket

FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) – Internationella konventionen om förhindrande av havsförorening från fartyg ((MARPOL) – Förenlighet med direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om vissa bestämmelser i direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelser är ogiltiga, mot bakgrund av medlemsstaternas åtaganden enligt 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg, MARPOL, och FN:s havsrättskonvention, UNCLOS. Målet rör huvudsakligen frågan om direktivet kan uppställa grov oaktsamhet som ansvarsnorm avseende utsläpp av förorenande ämnen, medan FN:s havsrättskonvention kräver uppsåt. Sökanden anser också att direktivet går längre än MARPOL i fråga om vem som kan hållas ansvarig för ett fartygsutsläpp på ett sätt som strider mot medlemsstaternas åtaganden enligt den konventionen.

Sverige har anfört att direktiv 2005/35/EG i princip kan ha ett straffansvar som är mer långtgående än havsrättskonventionens. Det framgår av direktivets syfte och övergripande innehåll att avsikten inte varit att införa bestämmelser som kommer i konflikt med medlemsstaternas och EG:s internationella åtaganden. UNCLOS både förutsätter och medger en utveckling av dess regelverk i syfte att skydda den marina miljön. MARPOL, som direktivet bygger på, innebär i sig en sådan utveckling som UNCLOS medger och kan inte anses som en slutlig lösning som lägger hinder i vägen för ett sådant förstärkt skydd som föreskrivs i direktivet.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 20 november 2007: På grund av den hänvisning till MARPOL som finns i havsrättskonventionen ska direktivet tolkas i enlighet med MARPOL. Det är inte tillåtet med bestämmelser som går längre än MARPOL. När det gäller ansvaret för utsläpp som sker utanför territorialhavet för personer som inte nämns i MARPOL är sådana straffbestämmelser i och för sig tillåtna eftersom MARPOL inte är uttömmande på denna punkt. Begreppet grov oaktsamhet måste tolkas restriktivt och ges innebörden av vårdslöst handlande med kännedom om att en skada troligen skulle bli följden. Om begreppet ges denna tolkning går direktivet inte utöver MARPOL och strider inte heller mot UNCLOS. Sammantaget har det inte kommit fram några omständigheter som kan påverka giltigheten av direktivet.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

C-311/06 (ERS2006/150:1) Consiglio Nazionale degli Ingegneri mot Ministero della Giustizia, intressent: Marco Cavallera; begäran från Consiglio di Stato, Italien

Erkännande av examensbevis – Bundenhet av annan medlemsstats erkännande – Direktiv 89/48/EG

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om tillämpligheten och tolkningen av direktiv 89/48/EG om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier när en person ansöker om inskrivning i ingenjorsregistret i sin hemstat (Italien) och härvid åberopar ett beslut om erkännande av examensbevis från en annan medlemsstat (Spanien), när beslutet om erkännandet avser ett examensbevis som har förvärvats i hemstaten men som inte ensamt utgör tillräckliga kvalifikationer för inskrivning i hemstatens ingenjorsregister och personen i fråga inte har utövat yrket i den andra medlemsstaten och således inte har förvärvat några ytterligare kvalifikationer där.

Sverige har anfört att direktiv 89/48/EEG inte omfattar erkännanden av beslut om erkännanden av examensbevis som fattats i enlighet med direktivet av andra medlemsstats myndigheter. Direktivet är begränsat till att inrätta en generell ordning för erkännande av examensbevis, inte erkännanden av beslut om erkännanden. Syftet med direktivet är att underlätta för personer att utöva reglerade yrken i en annan medlemsstat än den där yrkeskvalifikationerna har förvärvats. Sökanden i målet kan därmed inte åberopa några rättigheter med stöd av direktivet. Direktivet påverkar därför inte möjligheterna att tillämpa en nationell bestämmelse som hindrar erkännande av andra medlemsstats beslut om erkännande. En sådan nationell bestämmelse får i stället prövas mot EG-fördragets regler om fri rörlighet för arbetstagare och etableringsfrihet. Den nationella bestämmelsen bör emellertid inte anses komma i konflikt med dessa regler eftersom den inte omfattar yrkeskvalifikationer och kunskaper som har erhållits i en annan medlemsstat och då den inte hindrar erkännanden av examensbevis som avser sådana kvalifikationer och kunskaper. Den är därför inte ägnad att hindra den fria rörligheten för arbetstagare eller etableringsfriheten.

**C-345/06 (ERS2006/165:1) Gottfried Heinrich; begäran från
Unabhängiger Verwaltungssenat im Land Niederösterreich
Aussenstelle Mistelbach, Österrike**

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

*Öppenhetsförordningen – Krav på offentliggörande av rättsakter –
Skyddsregler vid den civila luftfarten – Förordning (EG) nr 2320/2002*

Den österrikiska domstolen har frågat EG-domstolen om sådana rättsakter som ska offentliggöras enligt artikel 254 EG utgör handlingar i den mening som avses i artikel 2.3 i öppenhetsförordningen och om EG-förordningar eller delar därav är bindande om de i strid med artikel 254.2 EG inte har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Sökanden har i samband med säkerhetskontroll nekats att ta med en tennisracket som kabinbagage vid flygning då tennisracketen ansågs utgöra ett förbjudet föremål i enlighet med bilagan till förordning (EG) nr 2320/2002 om införande av gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten och bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 622/2003 om åtgärder för att genomföra gemensamma grundläggande standarder avseende luftfartsskydd i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 68/2004. Innehållet i bilagan till den sistnämnda förordningen har, i enlighet med bestämmelser i förordning 2320/2002, inte offentliggjorts i EUT.

Sverige har anfört att det inte råder något tvivel om att sådana rättsakter som enligt artikel 254 EG ska offentliggöras i EUT utgör handlingar i den mening som avses i öppenhetsförordningen. Utformningen av artikel 254 EG lämnar knappast något utrymme för att underlåta att offentliggöra kommissionens förordningar, vare sig helt eller delvis. Om det ändå skulle finnas ett sådant utrymme bör detta tolkas restriktivt och gränserna för detta följer av öppenhetsförordningens bestämmelser. Regeringen utesluter inte att det kan finnas situationer där intresset av offentliggörande inte gör sig gällande lika starkt och där det till och med kan vara nödvändigt att åtgärderna inte offentliggörs, dvs. att innehållet i åtgärderna är sådant att det omfattas av något av öppenhetsförordningens sekretesshänsyn. I den mån bristen på offentliggörande av en rättsakt strider mot artikel 254 EG kräver rättssäkerhetsprincipen i allmänhet att rättsakten inte kan träda i kraft och bli tillämplig. I synnerhet gäller detta när det är fråga om att ålägga enskilda förpliktelser på vilka sanktioner kan följa om de inte uppfylls.

**C-414/06 (ERS2006/206:3) Lidl Belgium GmbH & Co KG mot
Finanzamt Heilbronn
Begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland**

*Etableringsfrihet – Artikel 43 EG – Fri rörlighet för kapital – Artikel 56
EG – Förlustavdrag*

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om etableringsfriheten enligt artikel 43 EG eller den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG utgör hinder för att vid fastställande av inkomstskatt neka ett bolag med hemvist i medlemsstaten (Tyskland) avdrag för förlust som är hänförlig till näringsverksamhet i bolagets fasta driftställe i en annan medlemsstat (Luxemburg), med hänvisning till att motsvarande

inkomster från driftstället inte är skattepliktiga i hemviststaten enligt ett skatteavtal mellan hemviststaten och staten där driftstället är beläget.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

Sverige har anfört följande. De nationella bestämmelserna bör endast bedömas mot bakgrund av artikel 43 EG. På gemenskapsrättens nuvarande stadium är medlemsstaterna behöriga att i syfte att undanröja internationell juridisk dubbelbeskattning fördela beskattningsrätten mellan sig. Ett skatteavtal som i detta syfte innehåller bestämmelser som bygger på vedertagna principer för beskattningsrättens fördelning, t.ex. som i detta fall på OECD:s modellavtal, och som med tillämpning av den s.k. exemptmetoden innebär att inkomster från ett fast driftställe i en av de avtalsslutande staterna endast ska beskattas i den staten (källstaten) kommer därmed inte i konflikt med gemenskapsrätten. Av vedertagna principer inom den internationella skatterätten följer vidare att det är källstaten som har att beakta såväl vinst som förlust när exemptmetoden tillämpas. Att avdrag för förlust som är hänförlig till ett utländskt fast driftställe, under sådana förhållanden, inte medges vid fastställande av beskattningsunderlaget i skattesubjektets hemviststat kommer därmed inte i konflikt med etableringsfriheten enligt artikel 43 EG.

**C-458/06 (ERS2006/218:1) Skatteverket mot Gourmet Classic Ltd
Begäran från Regeringsrätten, Sverige**

Direktiv 92/83/EEG – Punktskatt på alkohol - Matlagningsvin

Regeringsrättens har frågat EG-domstolen om den alkohol som finns i matlagningsvin ska klassificeras som sådan etylalkohol som avses i artikel 20 första strecksatsen i direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker.

C-527/06 (ERS2007/20:2) R.H.H. Renneberg mot Staatssecretaris van Financiën

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Fri rörlighet för arbetstagare – Artikel 39 EG – Fri rörlighet för kapital – Artikel 56 EG – Underskott av privatbostad

Den nederländska domstolen har frågat EG-domstolen om den fria rörligheten för arbetstagare enligt artikel 39 EG eller den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG utgör hinder för att en skattskyldig som (totalt sett) redovisar underskott av privatbostad i bosättningsstaten och som uppbär sina inkomster – främst inkomst av tjänst – uteslutande i en annan medlemsstat än den där han är bosatt, i den andra medlemsstaten (anställningsstaten) nekas avdrag för underskottet från sin beskattningsbara inkomst, trots att anställningsstaten medger de som är bosatta i landet sådant avdrag.

Sverige har anfört följande. När det gäller direkta skatter har domstolen understrukit att de som är bosatta respektive inte bosatta i en medlemsstat generellt sett inte befinner sig i jämförbara situationer. En förutsättning för att kräva att den enskilde ska få tillgång till en sådan skatteförmån, som hänför sig direkt till en viss ekonomisk verksamhet, är att den ekonomiska verksamheten i fråga beskattas i den stat där den enskilde

vill utnyttja skatteförmånen. Så är inte fallet här. Den ekonomiska verksamheten i vilken underskottet har uppkommit bedrivs utomlands och den eventuella inkomsten från verksamheten faller under en annan stats beskattningsrätt. Detta utgör en objektiv skillnad jämfört med den skattemässiga situationen för personer bosatta i Nederländerna. Av domstolens rättspraxis framgår att det är förenligt med den territorialitetsprincip som uppställs inom den internationella skatterätten och som har godtagits inom gemenskapsrätten att en stats skattesystem, vid fastställande av beskattningsunderlaget för begränsat skatteskyldiga personer som inte är bosatta i landet endast beaktar de över- och underskott som hänför sig till deras verksamheter i den staten. Det kan därför inte anses strida mot de i fördraget garanterade friheterna att en medlemsstat vägrar avdrag vid inkomstbeskattningen för underskott i en ekonomisk verksamhet som saknar samband med i medlemsstaten bedrivna verksamheter.

C-52/07 (ERS2007/53:3) Kanal 5 ltd och TV 4 AB mot Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) u.p.a.

Begäran från Marknadsdomstolen, Sverige

Artikel 82 EG – Missbruk av dominerande ställning - Rätten att tillgängliggöra musik i TV-sändningar

Marknadsdomstolen har frågat EG-domstolen om artikel 82 EG ska tolkas så att ett förfarande utgör missbruk av dominerande ställning när en upphovsrättsorganisation, som har en faktisk monopolställning i en medlemsstat, i förhållande till kommersiella TV-kanaler tillämpar eller påtvingar en ersättningsmodell för rätten att tillgängliggöra musik i TV-sändningar riktade till allmänheten, som innebär att ersättningen beräknas som en andel av TV-kanalernas intäkter från sådana TV-sändningar riktade till allmänheten.

C-73/07 (ERS2007/54:3) Tietosuojavaltuutettu mot Satakunnan Markkinapörssi Oy och Satamedia Oy

Begäran från Korkein hallinto-oikeus, Finland

Dataskyddsdirektivet – Direktiv 95/46/EG – Beskattningsuppgifter – Kommersiellt syfte – Journalistiskt ändamål

Den finska domstolen har frågat EG-domstolen om företagets hantering av offentliga beskattningsuppgifter utgör behandling av personuppgifter i den mening som avses i artikel 31.1 i dataskyddsdirektivet (direktiv 95/46/EG), när behandlingarna utförs i syfte att bl.a. publicera personuppgifterna i kommersiellt syfte. Fråga har även uppkommit om behandlingen har skett uteslutande för journalistiska ändamål i den mening som avses i artikel 9 i direktivet.

Sverige har anfört i huvudsak följande. Behandling genom att samla in personuppgifter från myndigheters offentliga handlingar, publicera personuppgifterna i en tidskrift, lämna ut uppgifterna på cd-romskiva samt tillhandahålla allmänheten uppgifterna mot betalning inom ramen för en särskilt inrättad sms-tjänst, utgör sådan behandling av personuppgifter i direktivets mening som omfattas av dess tillämpningsområde

enligt artikel 3.1. Vid bedömningen av om viss behandling av personuppgifter kan anses ske uteslutande för journalistiskt ändamål enligt artikel 9 ska sammanfattningsvis följande beaktas. Artikel 9 tar inte endast sikte på verksamhet bedriven inom etablerade och traditionella massmedier utan på all verksamhet som kan sägas vara av publicistisk karaktär. Det innebär att vem som står bakom behandlingen och uppgifterna inte har någon avgörande betydelse för bedömningen. Inte heller kan omständigheter som från vilka källor uppgifterna har hämtats, på vilket sätt de har presenterats, presentationens kvalitetsmässiga nivå eller i vilket medium det sker, ges någon vikt vid prövningen. Avgörande är istället avsikten med behandlingen. Publicering av t.ex. enskilda inkomst- och förmögenhetsförhållanden som insamlas från myndigheters offentliga handlingar kan ha ett tydligt publicistiskt syfte, t.ex. att skapa eller utgöra underlag för debatt om segregation eller ojämlikheter i samhället och måste då anses utföras för ett journalistiskt ändamål. Informationsspridning av enbart kommersiella skäl, som t.ex. försäljning av kreditupplysningar via en elektronisk tjänst, kan däremot normalt sett inte omfattas av undantagsregleringen i artikel 9. Huruvida publicering av personuppgifter skett för journalistiskt ändamål eller inte är en fråga för de nationella myndigheterna och domstolarna att pröva och måste bedömas från fall till fall.

**C-158/07 (ERS2007/80) Jaqueline Förster mot IB-Groep
Begäran från Centrale Raad van Beroep, Nederländerna**

Rätt till studiestöd – Likabehandlingsprincipen – Artikel 12 EG – Bosättningskrav – Proportionalitet

Den nederländska domstolen har frågat EG-domstolen i vilken utsträckning en unionsmedborgare från en annan medlemsstat med stöd av artikel 18 och artikel 12 i EG-fördraget kan åberopa rätt till studiestöd i bosättningsstaten på samma villkor som bosättningsstaten medborgare. Konkret avser frågan, uppdelat på fyra olika delfrågor, om sådana regler som innebär att medborgare i andra medlemsstater kan ansöka om studiemedel efter fem års sammanhängande bosättning i landet, omfattas av tillämpningsområdet för likabehandlingsprincipen i artikel 12 EG och i så fall om de utgör en legitim och proportionerlig begränsning av denna princip.

Sverige har anfört att det är det fullt förenligt med gemenskapsrätten att kräva att medborgare från andra medlemsstater har varit bosatta i värdmedlemsstaten under en sammanhängande period om fem år för att de ska beviljas rätt till studiemedel för uppehälle från värdmedlemsstaten, även när medborgarna i värdmedlemsstaten inte omfattas av ett sådant villkor. Migrerande unionsmedborgare kan grunda en uppehållsrätt i en medlemsstat direkt på artikel 18.1 EG. Villkoren för tillämpningen av likabehandlingsprincipen blir alltså beroende av omfattningen av de rättigheter som följer av artikel 18.1 EG. Enligt artikel 18.1 EG får en unionsmedborgares rätt till fri rörlighet inskränkas genom de möjligheter till begränsningar och villkor som följer av fördraget och sekundärrätten. Den befintliga sekundärrätten på området studiemedel preciserar således villkoren för utövandet av rätten till fri rörlighet för unionsmedborgare

enligt artikel 18.1 EG och därigenom även tillämpningen av likabehandlingsprincipen vad gäller bistånd till studerandes uppehälle. Denna sekundärrätt medger helt fördragsenligt vissa skillnader i behandling med hänsyn till nationalitet även mellan medborgare från olika medlemsstater.

C-173/07 (ERS2007/2007:84) Emirates Airlines Direktion für Deutschland mot Diether Schenkel

Begäran från Oberlandesgericht, Frankfurt am Main, Tyskland

Begreppet "flygning" – Förordning (EG) nr 261/2004 – Kompensation för försening

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om begreppet "en flygning" enligt förordning (EG) nr 261/2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar ska anses omfatta såväl utresa som returresa när båda delsträckorna har bokats samtidigt, eller om varje del av resan ska betraktas som separata flygningar.

Sverige har anfört att förordning (EG) nr 261/2004 bör tolkas på så sätt att begreppet flygning avser varje enskild flygning som en resa kan innebära. En sådan tolkning överensstämmer med förordningens lydelse och allmänna uppbyggnad samt med allmänna principer för en stats jurisdiktion. Denna inställning innebär att ansvaret för kompensation och assistans vid förseningar och nekad ombordstigning enligt förordningen ankommer på det flygbolag som rent faktiskt utför respektive flygning, oberoende av vem som anses vara transportör i kontraktsrättslig mening. En sådan resa som Diether Schenkels returresa med ett flygbolag som inte är ett EU-lufttrafikföretag från en flygplats i tredjeland omfattas således inte av förordningens tillämpningsområde.

C-219/07 (ERS2007/108) VZW De Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers och VZW Andibel mot (de) Belgische Staat

Begäran från Raad van State, Belgien

Artikel 30 EG – Förordning 338/97 – Skydd av djur och växter – Förbud mot handel med vissa däggdjur

Den belgiska domstolen har frågat EG-domstolen om ett nationellt förbud att inneha vissa däggdjur är förenligt med gemenskapsrätten med stöd av undantagsbestämmelserna i artikel 30 EG eller enligt förordning 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem och om tillåtligheten påverkas av att sådana däggdjur får innehas enligt andra medlemsstaters lagstiftning. Vidare fråga om nödvändighet och proportionalitet av nationella bestämmelser som förbjuder innehav.

Sverige har anfört att nationella bestämmelser om förbud mot import eller handel med däggdjur, vilka inte strider mot reglerna i fördraget eller i förekommande fall mot förordning 338/97, inte kan anses omotiverade

av det skälet att innehav av sådana däggdjur är tillåtet i andra medlemsstaters nationella lagstiftning som också är förenlig med förordning 338/97. Sverige har vidare framfört uppfattningen att det för att uppnå ett fullgott djur- och artskydd kan vara nödvändigt med bestämmelser som förbjuder innehav av t.ex. vissa däggdjur. Särskilt vilda djur är inte anpassade att hållas i fångenskap och med dagens kunskap saknas det ofta alternativa, mindre ingripande åtgärder än förbud mot att hålla dessa djur som är lika effektiva för att förhindra de risker som fångenskapen medför.

C-251/07 (ERS2007/119:3) Gävle Kraftvärme AB mot Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Direktiv 2000/76/EG – Klassificering av anläggning - Förbränningsanläggning eller samförbränningsanläggning

Högsta domstolen har frågat EG-domstolen om varje enhet (panna) i ett kraftvärmeverk ska bedömas som en anläggning eller om bedömningen ska avse kraftvärmeverket i dess helhet vid tolkning av direktiv 2000/76/EG om förbränning av avfall. Domstolen har även frågat om en anläggning konstruerad för avfallsförbränning men med produktion av energi som huvudsakligt ändamål vid tolkning av direktiv 2000/76/EG ska klassificeras som en förbränningsanläggning eller som en samförbränningsanläggning.

Sverige har anfört följande. Syftet med direktiv 2000/76/EG är att förhindra eller begränsa den negativa inverkan på miljön från förbränning och samförbränning av avfall. Av direktivet framgår att detta syfte ska uppnås genom stränga driftvillkor och tekniska krav samt genom att fastställa utsläppsgränsvärden och genom att uppfylla kraven i direktiv 75/442/EEG. Utformningen och driftkraven skiljer sig åt när det gäller en anläggning för förbränning respektive samförbränning. Kraven på en anläggning för samförbränning är något mildare eftersom det avser fall där avfall kan nyttjas (oftast i mindre omfattning) i andra typer av anläggningar (såväl i industriprocesser som i andra anläggningar för förbränning) som inte ursprungligen var avsedda för avfallsförbränning. Lydelsen av artiklarna 3.4 och 3.5 i direktivet ger inte något entydigt svar på hur klassificeringen ska ske. Enligt regeringen bör bedömningen ske med utgångspunkt i om anläggningen tekniskt sett är särskilt utformad för att förbränna avfall. Det är således ovidkommande för klassificeringen enligt artikel 3.4 i vilket syfte förbränningen sker. En motsatt tolkning riskerar att få till följd att klassificeringen förbränningsanläggning får ett mycket begränsat tillämpningsområde eftersom det skulle kunna hävdas att många förbränningsanläggningar i stället skulle klassificeras som samförbränningsanläggningar och därmed omfattas av mildare krav. Detta skulle strida mot syftet med direktivet. En anläggning som är avsedd för värmebehandling av avfall ska därför klassificeras som en förbränningsanläggning även om det huvudsakliga ändamålet med förbränningen är att producera energi. Vidare anser regeringen att när en verksamhet bedrivs med hjälp av två enheter

(pannor) och det finns anledning att klassificera dessa olika enligt direktivet ska varje enhet (panna) bedömas som en anläggning.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 1

**C-291/07 (ERS2007/132:1) Kollektivavtalsstiftelsen TRR
Trygghetsrådet mot Skatteverket**

Begäran från Regeringsrätten, Sverige

Sjätte mervärdesskattedirektivet – Direktiv 2006/112/EG – Konsulttjänst

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om artiklarna 9.2 e och 21.1 b i det sjätte mervärdesskattedirektivet och artiklarna 56.1 c och 196 i direktiv 2006/112/EG ska tolkas så att den som förvärvar en konsulttjänst från en beskattningsbar person i ett annat EG-land, och som bedriver såväl viss ekonomisk verksamhet som verksamhet som faller utanför direktivets räckvidd, vid en tillämpning av dessa artiklar ska anses som en skattskyldig/ beskattningsbar person även om förvärvet görs enbart för den senare verksamheten.

**C-298/07 (ERS2007/138:1) Bundesverband der
Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände -
Verbraucherzentrale Bundesverband m.fl. mot Deutsche Internet
Versicherung AG**

Begäran från Bundesgerichtshof, Förbundsrepubliken Tyskland

*Direktiv om elektronisk handel – Artikel 5.1 c) – Tjänstleverantörs
skyldighet att ange telefonnr på webbsida*

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 5.1 c) i direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") ska tolkas så att den innebär att en tjänsteleverantör som erbjuder tjänster är skyldig att ange sitt telefonnummer på sin webbsida på Internet. Enligt artikel 5.1 c) i direktivet måste en tjänsteleverantör på webbsidan lämna sådana uppgifter om sig själv, inbegripet en e-postadress, som gör det möjligt för honom att snabbt bli kontaktad och nådd på ett direkt och effektivt sätt. Om denna första fråga ska besvaras nekande vill den nationella domstolen få veta om artikel 5.1 c) innebär att tjänsteleverantören utöver att ange sin e-postadress även måste öppna en andra kommunikationsväg, och i så fall på vilket närmare sätt en sådan andra kommunikationsväg måste inrättas.

Sverige har anfört att båda dessa frågor ska besvaras nekande eftersom artikel 5.1 c) i direktivet om elektronisk handel ska tolkas så att en tjänsteleverantör inte är skyldig att ange ett telefonnummer innan avtal tecknas med en tjänstemottagare. Argument av både textmässig och systematisk karaktär talar för att något krav på angivande av telefonnummer inte följer av artikel 5.1 c) i direktivet och även om direktivet kan sägas ha till syfte att ta tillvara konsumentintressena, motiverar detta i sig inte en motsatt tolkning.

C-306/07 (ERS2007/145) Ruben Andersen mot Kommunernes Landsforening som ombud för Slagelse Kommune (tidigare Skælsør Kommune)

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

Begäran från Højesteret, Danmark,

Direktiv 91/533/EEG – Upplysningsdirektivet – Artikel 8 - Tillämplighet av kollektivavtal

Den danska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 8 första stycket i rådets direktiv 91/533/EEG om arbetsgivares skyldighet att upplysa arbetstagarna om de regler som är tillämpliga på anställningsavtalet eller anställningsförhållandet (upplysningsdirektivet) innebär att ett kollektivavtal, genom vilket direktivet genomfördes i Danmark, inte kan tillämpas på arbetstagare som inte är medlemmar i en organisation som är avtalsansluten. För det fall den första frågan besvaras nekande, vill den danska domstolen få veta om orden i artikel 8 andra stycket i upplysningsdirektivet – ”*arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal som rör anställningsförhållandet*” – innebär att bestämmelser i ett kollektivavtal om krav på förhandsanmälan till arbetsgivaren inte kan tillämpas på en arbetstagare som inte är medlem i en organisation som är ansluten till avtalet. Slutligen ställer domstolen frågan om det med orden tidsbegränsat anställningsavtal eller tidsbegränsat anställningsförhållande i artikel 8 andra stycket i upplysningsdirektivet avses kortvariga anställningsförhållanden eller något annat som till exempel alla visstidsanställningar. För det fall direktivet åsyftar kortvariga anställningar vill domstolen få veta vilka kriterier som ska ligga till grund för avgörandet om ett anställningsförhållande är tidsbegränsat (kortvarigt).

Sverige har anfört att artikel 8 första stycket i upplysningsdirektivet inte hindrar att ett kollektivavtal, genom vilket direktivet har genomförts i Danmark, tillämpas på arbetstagare som inte är medlemmar i en organisation som är avtalsansluten och att andra stycket i artikel 8 inte hindrar att bestämmelser i ett kollektivavtal om krav på förhandsanmälan kan tillämpas på en oorganiserad arbetstagare. Den svenska regeringen har alltså ansett att den danska domstolens två första frågor ska besvaras nekande.

C-310/07 (ERS2007/146:3) Tillsynsmyndigheten i konkurser mot Anders Holmqvist

Begäran från Lunds tingsrätt, Sverige

Direktiv 80/987/EEG – Artikel 8a – Skydd för arbetstagare vid arbetsgivares insolvens – Kriterier för när ett företag ska anses ha verksamhet i flera medlemsstater – Krav på filial eller fast driftställe

Tingsrätten har frågat EG-domstolen om tolkningen av artikel 8a i direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagare vid arbetsgivares insolvens. Frågan är vilka villkor som ska uppfyllas för att ett företag ska anses vara verksamt i flera medlemsländer. Krävs det t.ex. att företaget har filial eller fast driftsställe i den aktuella medlemsstaten. Vidare är frågan enligt vilka kriterier det bestäms var arbetet normalt utförs, om bolaget anses

verksamt på flera medlemsstaters territorium och en arbetstagare utför arbete åt bolaget i flera av dessa medlemsstater. Slutligen gäller frågan om bestämmelsen i direktivet har direkt effekt.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 1

Sverige har anfört att det inte krävs att ett företag har en filial eller ett fast driftställe i en medlemsstat för att det enligt artikel 8a.1 i direktivet ska anses bedriva verksamhet där. Det finns inte några bestämda villkor som ska vara uppfyllda för att ett företag ska anses vara verksamt i flera medlemsstater. Om en arbetstagare normalt sett utför arbete för en arbetsgivares räkning i en annan medlemsstat än den där företaget är etablerat är det tillräckligt för att företaget ska anses bedriva verksamhet i flera medlemsstater. En samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet måste göras. Tänkbara kriterier vid en sådan bedömning är till exempel från vilket land arbetet utgår, var det rent fysiskt utförs, i vilket land arbetstagaren bor, var han eller hon har erlagt inkomstskatt, var företaget har erlagt sociala avgifter och var arbetsgivaren är etablerad.

C-336/07 (ERS2007/164:3) Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG mot Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk

Begäran från Verwaltungsgericht Hannover, Tyskland

Direktiv 2002/22/EG – Samhällsomfattande tjänster - Artikel 31.1 – Vidaresändningsplikt

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om det är förenligt med artikel 31.1 i direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster att ålägga en vidaresändningsplikt för kabelnätoperatörer när programmen redan marksänds enligt DVB-T-standard och kan tas emot med markantenn och dekoder. Frågan är även hur många kanaler och hur stor andel av kabelnätoperatörens nät som kan beläggas genom vidaresändningsplikt.

Sverige har anfört att det kan vara förenligt med artikel 31.1 i direktivet att ålägga kabelnätoperatörer en skyldighet att vidaresända vissa kanaler trots att det i samma område förekommer marksändning enligt DVB-T-standard. På grund av bostadsförhållanden och topografiska förhållanden är det nämligen inte säkert att alla boende i ett sådant område har möjlighet att ta emot dessa sändningar. En vidaresändningsplikt via kabel kan därför vara nödvändig för att säkerställa ett allsidigt mediasystem som kännetecknas av åsiktsmångfald. När det i övrigt gäller frågan om den aktuella vidaresändningsplikten är skäligen och proportionerlig är emellertid underlaget från den nationella domstolen alltför knapphändigt för att tillåta något bestämt svar utan denna fråga ankommer på den nationella domstolen.

Begäran från High Court of Justice of England and Wales (Administrative Court), Förenade Kungariket

Sjätte mervärdesskattedirektivet – Begreppet ”det offentliga postväsendet” – Rätt till undantag från mervärdesskatteplikt

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om tolkningen av uttrycket ”det offentliga postväsendet” i artikel 132.1a i sjätte mervärdesskattedirektivet. Frågan är bl.a. om tolkningen påverkas av att det i en medlemsstat t.ex. inte finns några monopoliserade posttjänster och om den omfattar även privata postoperatörer. Vidare är frågan om bestämmelsen kräver eller tillåter att en medlemsstat undantar alla posttjänster som tillhandahålls av ”det offentliga postväsendet”.

Sverige har anfört att begreppet ”det offentliga postväsendet” är ett självständigt begrepp som ska tolkas restriktivt och inom ramen för det gemensamma mervärdesskattedirektivet. Med begreppet avses en offentligrättslig eller privaträttslig leverantör av posttjänster som har ett rättsligt monopol eller exklusiva rättigheter. När undantaget från skatteplikt infördes kännetecknades postsektorn av just statliga monopol. Det skulle påtagligt snedvrída konkurrensen mellan postoperatörerna och strida mot principen om skatteneutralitet om det gjordes undantag från skatteplikten även när det inte råder en monopolsituation. Att ett företag är leverantör av samhällsomfattande tjänster saknar betydelse för frågan om företaget ska anses utgöra ett offentligt postväsende. Det ska inte råda några skillnader mellan medlemsstaterna i tillämpningen av mervärdesskattesystemet. Om det på en postmarknad finns ett offentligt postväsende är därför den aktuella medlemsstaten skyldig att tillämpa undantaget från mervärdesskatteplikt när det gäller de posttjänster som tillhandahålls i en monopolsituation.

Bilaga 2 Viktigare domar meddelade av EG-domstolen under år 2007

Associationsrätt

Mål C-220/05, Jean Auroux m.fl. mot Commune de Roanne och Société d'équipement du département de la Loire (SEDL), dom den 18 januari 2007. Offentlig upphandling – Direktiv 93/37/EG – Tilldelning utan anbudsinfördran – Avtal avseende en stadsplaneringsåtgärd slutet mellan två upphandlande myndigheter – Begreppen offentligt byggtreprenadkontrakt och byggnadsverk – Beräkningssätt för att fastställa värdet av kontraktet.

Ekonomisk politik

Mål C-359/05, Estager SA mot Receveur principal de la recette des douanes de Brive, dom den 18 januari 2007. Ekonomisk och monetär politik – Förordningarna (EG) nr 1103/97 och (EG) nr 974/98 – Införande av euron – Omräkning av de nationella valutaenheterna till enheten euro – Nationella bestämmelser om anpassning av värdet i euro av vissa belopp som uttrycks i nationell valuta i medlemsstatens lagstiftning.

EKSG

Mål C 119/05, Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato mot Lucchini SpA, dom den 18 juli 2007. Statligt stöd – EKSG-fördraget – Stålindustrin – Stöd som har förklarats oförenligt med den gemensamma marknaden – Återvinning – Rättskraft hos en dom från en nationell domstol.

Etableringsfrihet

Mål C 524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation mot Commissioners of Inland Revenue, dom den 13 mars 2007. Etableringsfrihet – Fri rörlighet för kapital – Bolagsskatt – Räntor på lån som betalas till ett närstående bolag som är hemmahörande i en annan medlemsstat eller i tredjeland – Klassificering av räntorna som utdelad vinst – Skattesystemets inre sammanhang – Skatteundandragande.

Mål C-231/05, Oy AA, dom den 18 juli 2007. Etableringsfrihet – Skattelagstiftning avseende inkomstskatt – Bolags avdragsrätt för koncernbidrag – Skyldighet även för det bolag som tar emot koncernbidrag att ha sitt säte i den berörda medlemsstaten.

Mål C 112/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förbundsrepubliken Tyskland, dom den 23 oktober 2007. Fördragsbrott – Artikel 56 EG – Lagbestämmelser avseende aktiebolaget Volkswagen.

Mål C 438/05, International Transport Workers' Federation och Finnish Seamen's Union mot Viking Line ABP och OÜ Viking Line Eesti, dom den 11 december 2007. Sjötransporter – Etableringsrätt – Grundläggande rättigheter – Mål som eftersträvas med gemenskapens socialpolitik – Fackliga stridsåtgärder som vidtas av en facklig organisation mot ett privat företag – Kollektivavtal som kan avskräcka ett företag från att registrera ett fartyg under en annan medlemsstats flagg.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 2

Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Mål C 77/05, Förenade kungariket mot Europeiska unionens råd, dom den 18 december 2007. Förordning (EG) nr 2007/2004 – Inrättande av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser – Giltighet.

Mål C 137/05, Förenade kungariket mot Europeiska unionens råd, dom den 18 december 2007. Förordning (EG) nr 2252/2004 – Pass och resehandlingar som utfärdas av medlemsstaterna – Standarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken – Giltighet.

Mål C 463/06, FBTO Schadeverzekering NV mot Jack Odenbreit, dom den 13 december 2007. Förordning (EG) nr 44/2001 – Behörighet vid försäkringstvister – Ansvarsförsäkring – Skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren – Regel om behörighet för domstolen i den ort där käranden har hemvist.

Europeiskt medborgarskap

Förenade målen C 11/06 och C 12/06, Rhiannon Morgan mot Bezirksregierung Köln samt Iris Bucher mot Landrat des Kreises Düren, dom den 23 oktober 2007. Unionsmedborgarskap – Artiklarna 17 EG och 18 EG – Medborgare i en medlemsstat som studerar i en annan medlemsstat nekas studiebidrag – Krav på att studierna i en annan medlemsstat utgör fortsättning på tidigare studier som bedrivits vid en läroanstalt i ursprungsmedlemsstaten under minst ett år.

Frihet att tillhandahålla tjänster

Förenade målen C-338/04, C-359/04 och C-360/04, Massimiliano Placanica, Christian Palazzese och Angelo Sorricchio, dom den 6 mars 2007. Etableringsfrihet – Frihet att tillhandahålla tjänster – Tolkning av artiklarna 43 EG och 49 EG – Hasardspel – Upptagande av vadhållningsinsatser i samband med sportevenemang – Krav på koncession – Utestängning av aktörer vars verksamhet bedrivs i vissa kapitalassociationsformer – Krav på polistillstånd – Straffrättsliga påföljder.

Mål C 444/05, Aikaterini Stamatelaki mot NPDD Organismos Asfaliseos Eleftheron Epangelmaton (OAE), dom den 19 april 2007. Inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster – Ersättning för kostnader för

behandling vid privata vårdinrättningar – Huruvida nekad ersättning är berättigad och proportionerlig.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 2

Mål C 76/05, Herbert Schwarz m.fl. mot Finanzamt Bergisch Gladbach, dom den 11 september 2007. Artikel 8 A i EG fördraget (nu artikel 18 EG, i ändrad lydelse) – Unionsmedborgarskap – Artikel 59 i EG fördraget (nu artikel 49 EG, i ändrad lydelse) – Frihet att tillhandahålla tjänster – Lagstiftning om inkomstskatt – Skolavgifter – Avdragsrätt som inskränkts till att omfatta skolavgifter som betalats till privata nationella inrättningar.

Mål C 318/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förbundsrepubliken Tyskland, dom den 11 september 2007. Fördragsbrott – Artiklarna 18 EG, 39 EG, 43 EG och 49 EG – Lagstiftning om inkomstskatt – Skolavgifter – Rätt till ett begränsat avdrag för skolavgifter som betalats till nationella privata inrättningar.

Mål C 250/06, United Pan-Europe Communications Belgium SA m.fl. mot Belgiska staten, dom den 13 december 2007. Artikel 49 EG – Frihet att tillhandahålla tjänster – Nationell lagstiftning enligt vilken kabeloperatörer är skyldiga att vidareända program som sänds av vissa privata programföretag ('Must carry') – Restriktion – Tvingande hänsyn till allmänintresset – Bibehållande av mångfalden i en tvåspråkig region.

Mål C 341/06, Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetareförbundet m.fl., dom den 18 december 2007. Frihet att tillhandahålla tjänster – Direktiv 96/71/EG – Utstationering av arbetstagare inom byggsektorn – Nationell lagstiftning som reglerar arbets- och anställningsvillkor på de områden som avses i artikel 3.1 första stycket a–g utom på området för minimilön – Kollektivavtal för byggsektorn som innehåller förmånligare villkor och villkor som avser andra områden – Fackliga organisationers möjlighet att vidta stridsåtgärder för att försöka förmå företag som är etablerade i andra medlemsstater att genomföra förhandlingar från fall till fall för att bestämma den lön som ska betalas till arbetstagarna och för att försöka förmå dem att ansluta sig till kollektivavtalet för byggsektorn.

Fri rörlighet för kapital

Mål C 292/04, Wienand Meilicke m.fl. mot Finanzamt Bonn-Innenstadt, dom den 6 mars 2007. Inkomstskatt – Skattetillgodohavande för utdelning från i landet hemmahörande bolag – Artiklarna 56 EG och 58 EG – Begränsning av domens rättsverkningar i tiden.

Förenade målen C-463/04 och C-646/04, Federconsumatori m.fl. mot Comune di Milano, dom den 6 december 2007. Artikel 56 EG – Fri rörlighet för kapital – Restriktioner – Privatiserade företag – En nationell bestämmelse enligt vilken det i ett aktiebolags bolagsordning kan anges att staten eller ett offentligt organ som innehar aktier i bolaget skall ha möjlighet att direkt utse en eller flera styrelseledamöter.

Mål C 101/05, Skatteverket mot A, dom den 18 december 2007. Fri rörlighet för kapital – Restriktion för kapitalrörelser mellan medlemsstaterna och tredjeländer – Skatt på inkomst av kapital – Utdelning från ett bolag som hör hemma i en stat inom EES – Skattefrihet– Utdelning från ett bolag som hör hemma i ett tredjeland – Skattefrihet som villkoras av att det föreligger ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte – Effektiv skattekontroll. Skr. 2007/08:85 Bilaga 2

Fri rörlighet för personer

Mål C-278/05, Carol Marilyn Robins m.fl. mot Secretary of State for Work and Pensions, dom den 25 januari 2007. Skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens – Direktiv 80/987/EEG – Införlivande – Artikel 8 – Kompletterande pensionssystem för ett eller flera företag – Ålderspensionsförmåner – Skydd för förvärvade rättigheter – Skyddets omfattning – Medlemsstats skadeståndsansvar för oriktigt införlivande av ett direktiv – Villkor.

Fri rörlighet för varor

Mål C 170/04, Klas Rosengren m.fl. mot Riksåklagaren, dom den 5 juni 2007. Fri rörlighet för varor – Artiklarna 28 EG, 30 EG och 31 EG – Nationella bestämmelser angående ett förbud mot att privatpersoner importerar alkoholdrycker – Bestämmelse som rör det svenska handelsmonopolet för alkoholdrycker och dess funktionsätt – Bedömning – Åtgärd som står i strid med artikel 28 EG – Åtgärden grundas på intresset att skydda människors hälsa och liv – Proportionalitetsprövning.

Mål C 319/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förbundsrepubliken Tyskland, dom den 15 november 2007. Talan om fördragsbrott – Artiklarna 28 EG och 30 EG – Direktiv 2001/83/EG – Vitlökspreparat i kapselform – Preparat som lagligen säljs som kosttillskott i vissa medlemsstater – Preparat som klassificeras som läkemedel i importmedlemsstaten – Begreppet läkemedel – Hinder – Motivering – Folkhälsa – Proportionalitet.

Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik

Mål C-229/05 P, Osman Öcalan, på Kurdistan Workers' Partys (PKK) vägnar, och Serif Vanly, på Kurdistan National Congress (KNK) vägnar, mot Europeiska unionens råd, dom den 18 januari 2007. Överklagande – Särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning.

Mål C 354/04 P, Gestoras Pro Amnistía m.fl. mot Europeiska unionens råd, dom den 27 februari 2007. Överklagande – Europeiska unionen – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – De gemensamma ståndpunkterna 2001/931/GUSP, 2002/340/GUSP och 2002/462/GUSP –

Åtgärder avseende personer, grupper och enheter som deltar i terroristhandlingar – Skadeståndstalan – Domstolens behörighet.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 2

Mål C 355/04 P, Segi m.fl. mot Europeiska unionens råd, dom den 27 februari 2007. Överklagande – Europeiska unionen – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – De gemensamma ståndpunkterna 2001/931/GUSP, 2002/340/GUSP och 2002/462/GUSP – Åtgärder avseende personer, grupper och enheter som deltar i terroristhandlingar – Domstolens behörighet.

Mål C 117/06, Gerda Möllendorf m.fl., dom den 11 oktober 2007. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik – Restriktiva åtgärder mot vissa med Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna associerade personer och enheter – Frysning av penningmedel och ekonomiska resurser – Förordning (EG) nr 881/2002 – Artiklarna 2.3 och 4.1 – Förbud mot att göra ekonomiska resurser tillgängliga för personer som förtecknas i bilaga I till förordningen – Räckvidd – Försäljning av en fastighet – Avtal som ingåtts innan en av köparna upptogs på förteckningen i bilaga I – Ansökan om inskrivning av överföringen av äganderätten i fastighetsboken efter ovannämnda upptagande.

Konkurrens

Förenade målen C-403/04 P och C-405/04 P Sumitomo Metal Industries Ltd och Nippon Steel Corp. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 januari 2007. Överklagande – Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Marknaden för sömlösa stålrör – Skydd av nationella marknader – Bevisbörda och bevisföring – Handläggningstid vid förstainstansrätten.

Mål C-407/04 P, Dalmine SpA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 januari 2007. Överklagande – Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Marknaden för sömlösa stålrör – Skydd av nationella marknader – Inköpsavtal – Rätten till försvar – Självangivelse – Bevisning som härrör från anonyma källor – Böter – Motivering – Likabehandling – Riktlinjer för beräkning av böter – Storleken på den relevanta marknaden och på det berörda företaget – Förmildrande omständigheter.

Mål C-411/04 P, Salzgitter Mannesmann GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 januari 2007. Överklagande – Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Marknaden för sömlösa stålrör – Rättvist förfarande – Bevisning som härrör från anonyma källor – Böter – Samarbete – Likabehandling.

Mål C-3/06 P, Groupe Danone mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 8 februari 2007. Överklagande – Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Böter – Riktlinjerna för beräkning av böter – Meddelandet om samarbete.

Mål C 95/04 P, British Airways plc mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 mars 2007. Överklagande – Missbruk av dominerande ställning – Flygbolag – Avtal som ingåtts med resebyråer – Bonus som är knuten till ökningen av försäljningen av biljetter som utfärdats av bolaget under en viss period jämfört med en referensperiod – Bonus som ges inte bara för de biljetter som sålts efter det att försäljningsmålet har nåtts, utan för alla biljetter som sålts under den aktuella perioden. Skr. 2007/08:85 Bilaga 2

Mål C 280/06, Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato m.fl. mot Ente tabacchi italiani – ETI SpA m.fl., dom den 11 december 2007. Konkurrens – Vidtagande av sanktionsåtgärder vid succession av företag – Principen om personligt ansvar – Enheter som är underställda samma myndighet – Nationell rätt enligt vilken gemenskapens konkurrensrätt utgör tolkningsdatum – Begäran om förhandsavgörande – Domstolens behörighet.

Konvention om domstols behörighet och domars verkställighet

Mål C 292/05, Eirini Lechouritou m.fl. mot Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias, dom den 15 februari 2007. Brysselkonventionen – Artikel 1 första stycket första meningen – Tillämpningsområde – Privaträttens område – Begrepp – Skadeståndstalan som rättsinnehavare till offer för en krigsmassaker har väckt i en konventionsstat mot en annan konventionsstat på grund av handlingar som utförts av den sistnämnda statens väpnade styrkor.

Miljö och konsumentskydd

Mål C 342/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Finland, dom den 14 juni 2007. Fördragsbrott – Direktiv 92/43/EEG – Bevarande av livsmiljöer – Vilda djur och växter – Jakt på varg.

Nya staters anslutning

Mål C 273/04, Republiken Polen mot Europeiska unionens råd, dom den 23 oktober 2007. Talan om ogiltigförklaring – Rådets beslut 2004/281/EG – Gemensam jordbrukspolitik – Akt om villkoren för anslutning till Europeiska unionen – Anpassning – Åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen.

Polissamarbete och straffrättsligt samarbete

Mål C 303/05, Advocaten voor de Wereld VZW mot Leden van de Ministerraad, dom den 3 maj 2007. Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Artiklarna 6.2 EU och 34.2 b EU – Rambeslut 2002/584/RIF – Den europeiska arresteringsordern och överlämnande mellan medlemsstaterna – Tillnärmning av nationell lagstiftning – Slopande av kontrollen av om det föreligger dubbel straffbarhet – Giltighet.

Mål C 440/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd, dom den 23 oktober 2007. Talan om ogiltigförklaring – Artiklarna 31.1 e EU, 34 EU och 47 EU – Rambeslut 2005/667/RIF – Bekämpande av föreningar orsakade av fartyg – Straffrättsliga påföljder – Gemenskapens behörighet – Rättslig grund – Artikel 80.2 EG. Skr. 2007/08:85
Bilaga 2

Skatterätt

Mål C 313/05, Maciej Brzeziński mot Dyrektor Izby Celnej w Warszawie, dom den 18 januari 2007. Interna skatter och avgifter – Fordonsskatter – Punktskatt – Begagnade fordon – Import.

Mål C 347/04, Rewe Zentralfinanz eG mot Finanzamt Köln-Mitte, dom den 29 mars 2007. Etableringsfrihet – Bolagsskatt – Omedelbar utjämning av moderbolags förluster – Förluster på grund av nedskrivning av värdet på andelar som innehas i dotterbolag hemmahörande i andra medlemsstater.

Mål C 156/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Grekland, dom den 7 juni 2007. Fördragsbrott – Direktiv 83/182/EEG – Tillfällig införsel av transportmedel – Skattebefrielse – Normalt hemvist i en medlemsstat.

Mål C 305/05, Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl. mot Conseil des ministres, dom den 26 juni 2007. Direktiv 91/308/EEG – Åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt – Advokaters skyldighet att lämna uppgifter till behöriga myndigheter om alla förhållanden som kan tyda på penningtvätt – Rätt till en rättvis rättegång – Advokaters tystnadsplikt och oberoende.

Mål C 284/04, T Mobile Austria GmbH m.fl. mot Republik Österreich, dom den 26 juni 2007. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Skattepliktiga transaktioner – Begreppet ekonomisk verksamhet – Artikel 4.2 – Tilldelning av rättigheter som medger användning av en bestämd del av radiofrekvensspektrumet som är reserverad för teletjänster.

Mål C 369/04, Hutchison 3G UK Ltd m.fl. mot Commissioners of Customs and Excise, dom den 26 juni 2007. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Skattepliktiga transaktioner – Begreppet ekonomisk verksamhet – Artikel 4.2 – Tilldelning av tillstånd att använda en bestämd del av radiofrekvensspektrumet som är reserverad för teletjänster.

Förenade målen C 283/06 och C 312/06, KÖGÁZ rt m.fl. mot Zala Megyei Közigazgatási Hivatal Vezetője samt OTP Garancia Biztosító rt mot Vas Megyei Közigazgatási Hivatal, dom den 11 oktober 2007. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artikel 33.1 – Begreppet omsättningsskatter – Lokal bolagsskatt.

Mål C 127/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förenade konungariket, dom den 14 juni 2007. Fördragsbrott – Socialpolitik – Skydd för arbetstagares säkerhet och hälsa – Direktiv 89/391/EEG – Artikel 5.1 – Arbetsgivarens skyldighet att svara för att arbetstagarens säkerhet och hälsa tryggas i alla avseenden som är förbundna med arbetet – Arbetsgivarens ansvar.

Mål C 411/05, Félix Palacios de la Villa mot Cortefiel Servicios SA, dom den 16 oktober 2007. Direktiv 2000/78/EG – Likabehandling i arbetslivet – Räckvidd – Kollektivavtal i vilket det föreskrivs att anställningsförhållandet automatiskt upphör när arbetstagaren har uppnått 65 års ålder och har rätt till ålderspension – Åldersdiskriminering – Skäl.

Mål C 300/06, Ursula Voß mot Land Berlin, dom den 6 december 2007. Artikel 141 EG – Principen om lika lön för män och kvinnor – Tjänstemän – Mertidsarbete – Indirekt diskriminering av deltidanställda kvinnliga arbetstagare.

Social trygghet för migrerande arbetstagare

Förenade målen C 396/05, C-419/05 och C-450/05, Doris Habelt m.fl. mot Deutsche Rentenversicherung Bund, dom den 18 december 2007. Social trygghet – Förordning (EEG) nr 1408/71 – Bilagorna 3 och 6 – Fri rörlighet för personer – Artiklarna 18 EG, 39 EG och 42 EG – Förmåner vid ålderdom – Avgiftsperioder som fullgjorts utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium – Får inte medföras utomlands.

Tillnärmning av lagstiftning

Mål C-48/05, Adam Opel AG mot Autec AG, dom den 25 januari 2007. Begäran om förhandsavgörande – Varumärke – Artiklarna 5.1 a, 5.2 och 6.1 b i första direktivet 89/104/EEG – Rättighet för en varumärkesinnehavare att invända mot tredje mans användning av ett tecken som är identiskt med eller liknar varumärket – Varumärke registrerat för motorfordon och leksaker – Tredje mans återgivning av varumärket på fordonsmodeller i förminskad skala.

Mål C 381/05, De Landtsheer Emmanuel SA mot Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne och Veuve Clicquot Ponsardin SA, dom den 19 april 2007. Direktiven 84/450/EEG och 97/55/EG – Jämförande reklam – Utpekande av en konkurrent eller av varor eller tjänster som tillhandahålls av en konkurrent – Varor eller tjänster som svarar mot samma behov eller som är avsedda för samma ändamål – Hänvisning till ursprungsbeteckningar.

Bilaga 3 Viktigare domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under år 2007

Skr. 2007/08:85
Bilaga 3

EKSG

Förenade målen T 27/03, T 46/03, T 58/03, T 79/03, T 80/03, T 97/03 och T 98/03, SP SpA m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 oktober 2007. Konkurrensbegränsande samverkan – Producenter av armeringsjärn – Beslut i vilket en överträdelse av artikel 65 KS fastställs – Beslut med stöd av EKSG fördraget efter det att nämnda fördrag upphört att gälla – Kommissionens bristande behörighet.

Mål T 45/03, Riva Acciaio SpA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 oktober 2007. Konkurrensbegränsande samverkan – Producenter av armeringsjärn – Beslut i vilket en överträdelse av artikel 65 KS fastställs – Beslut med stöd av EKSG fördraget efter det att nämnda fördrag upphört att gälla – Kommissionens bristande behörighet.

Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik

Mål T-47/03, Jose Maria Sison mot Europeiska unionens råd, dom den 11 juli 2007. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik - Restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism - Frysning av penningmedel - Gemenskapens behörighet - Talan om ogiltigförklaring - Rätten till försvar - Motivering - Rätt till ett effektivt domstolsskydd – Skadeståndstalan.

Mål T-327/03, Stichting Al-Aqsa mot Europeiska unionens råd, dom den 11 juli 2007. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik - Särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism - Frysning av tillgångar - Talan om ogiltigförklaring – Motivering.

Immaterialrätt

Förenade målen T-53/04-T56/04, T-58/04 och T-59/04, Budějovický Budvar, národní podnik mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (harmoniseringsbyrån), dom den 12 juni 2007. Gemenskapsvarumärke - Invändningsförfarande - Ansökan om registrering av gemenskapsordmärket BUDWEISER - Ursprungs-beteckningar som registrerats enligt Lissabonöverenskommelsen - Artikel 8.4 i förordning (EG) nr 40/94 - Avslag på invändningen.

Förenade målen T-57/04 och T-71/04, Budějovický Budvar, národní podnik mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (harmoniseringsbyrån) och Anheuser-Busch, Inc. mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (harmoniseringsbyrån), dom

den 12 juni 2007. Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Ansökan om registrering som gemenskapsvarumärke av figurmärke innehållande orden 'AB', 'genuine', 'budweiser', 'king of beers' – Det äldre internationella varumärket BUDWEISER – Ursprungsbeteckningar som registrerats enligt Lissabonöverenskommelsen – Artikel 8.1 b och 8.4 i förordning (EG) nr 40/94 – Delvist bifall och delvist avslag på invändning. Skr. 2007/08:85 Bilaga 3

Förenade målen T-60/04-T-64/04, Budějovický Budvar, národní podnik mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (harmoniseringsbyrån), dom den 12 juni 2007. Gemenskapsvarumärke - Invändningsförfarande - Ansökan om registrering av ordmärket BUD som gemenskapsvarumärke - Ursprungsbeteckning som registrerats enligt Lissabonöverenskommelsen - Artikel 8.4 i förordning (EG) nr 40/94 - Avslag på invändningen.

Mål T 291/03, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (harmoniseringsbyrån), dom den 12 september 2007. Gemenskapsvarumärke – Ogiltighetsförfarande – Gemenskapsordmärke GRANA BIRAGHI – Skydd för ursprungsbeteckningen grana padano – Generisk beskaffenhet saknas – Artikel 142 i förordning (EG) nr 40/94 – Förordning (EEG) nr 2081/92.

Mål T 134/06, Xentral LLC mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (harmoniseringsbyrån), dom den 13 december 2007. Gemenskapsvarumärke – Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Ansökan om registrering som gemenskapsvarumärke av ordmärket PAGESJAUNES.COM – Det äldre nationella figurmärket LES PAGES JAUNES – Domännamnet 'pagesjaunes.com' – Relativt registreringshinder – Risk för förväxling – Artikel 8.1 b i förordning (EG) nr 40/94.

Institutionell rätt

Mål T-259/03, Kalliopi Nikolaou mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Utomobligatoriskt skadeståndsansvar - Utredning som gjorts av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) beträffande en ledamot av Revisionsrätten - Offentliggörande av information - Skydd för personuppgifter - Tillgång till OLAFs utredningsmaterial och slutrapport - Tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som har till syfte att ge enskilda rättigheter - Orsakssamband – Skada.

Mål T-36/04, Association de la presse internationale ASBL (API) mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Tillgång till handlingar – Kommissionens inlagor i förfaranden vid domstolen och förstainstansrätten – Beslut att neka tillgång till handlingar.

Mål T 194/04, The Bavarian Lager Co. Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 8 november 2007. Tillgång till handlingar – Förordning (EG) nr 1049/2001– Handlingar som hänför sig till ett fördragsbrottsförfarande – Beslut om avslag på ansökan om tillgång till handlingar – Skydd för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter – Förordning (EG) nr 45/2001– Begreppet privatliv. Skr. 2007/08:85 Bilaga 3

Jordbruk

Mål T 310/06, Republiken Ungern mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 november 2007. Jordbruk – Gemensam organisation av marknaden inom spannmålssektorn – Interventionsorganens övertagande av majs – Uppgradering av kriterierna för kvalitet hos majs – Introduktion av nytt kriterium för specifik vikt av majs – Brott mot principen om skydd för berättigade förväntningar – Uppenbart oriktig bedömning.

Konkurrens

Mål T 340/03, France Télécom SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 30 januari 2007. Konkurrens – Missbruk av dominerande ställning – Marknaden för tjänster som avser höghastighetsinternet – Underprissättning.

Förenade målen T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 och T-136/02, Bolloré SA m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 26 april 2007. Konkurrens - Konkurrensbegränsande samverkan – Marknaden för självkopierande papper - Riktlinjer för beräkning av böter - Överträdelsens varaktighet - Överträdelsens allvar - Höjning i avskräckande syfte - Försvarande omständigheter - Förmildrande omständigheter - Meddelande om samarbete.

Mål T 170/06, Alrosa Company Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 11 juli 2007. Konkurrens – Missbruk av dominerande ställning – Världsmarknaden för produktion och leverans av rådiamanter – Beslut genom vilket åtaganden som föreslagits av ett företag i dominerande ställning görs bindande – Artikel 9 i förordning (EG) nr 1/2003 – Proportionalitetsprincipen – Avtalsfrihet – Rätten att yttra sig.

Mål T 351/03, Schneider Electric SA, mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 11 juli 2007. Gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar – Skada som ett företag har lidit till följd av att förfarandet för kontroll av en företagskoncentrations förenlighet med den gemensamma marknaden innefattat en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten.

Mål T-30/05, William Prym GmbH & Co. KG och Prym Consumer GmbH & Co. KG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Skr. 2007/08:85 Bilaga 3
Konkurrens - Konkurrensbegränsande samverkan - Europeiska marknaden för syartiklar (nålar) - Uppdelning av produktmarknaden - Uppdelning av den geografiska marknaden - Böter - Riktlinjer för beräkning av böter - Motiveringsskyldighet - Överträdelsens allvar och varaktighet - Meddelande om samarbete.

Mål T-36/05, Coats Holdings Ltd och J&P Coats Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Konkurrens - Konkurrensbegränsande samverkan - Europeisk marknad för sybehör (nålar) - Fördelning av produktmarknaden - Fördelning av den geografiska marknaden - Bevisvärdering - Deltagande vid möten - Trepartsavtal - Böter - Överträdelsens allvar och varaktighet - Förmildrande omständigheter.

Förenade målen T-125/03 och T-253/03, Akzo Nobel Chemicals Ltd och Akcros Chemicals Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 17 september 2007. Konkurrens - Administrativt förfarande - Kommissionens undersökningsbefogenheter - Handlingar som beslagtogs i samband med en undersökning - Sekretesskydd för skriftväxlingen mellan en advokat och hans klient.

Mål T-201/04, Microsoft Corp. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 17 september 2007. Konkurrens - Missbruk av dominerande ställning - Operativsystem för klientdatorer - Operativsystem för arbetsgruppsservrar - Mediespelare som kan användas för direktuppspelning - Beslut i vilket en överträdelse av artikel 82 EG konstateras - Vägran av ett företag i dominerande ställning att tillhandahålla information om interoperabilitet och att tillåta användning av informationen - Företaget i dominerande ställning säljer sitt operativsystem för klientdatorer endast på villkor att köparen samtidigt förvärvar dess mediespelare - Korrigering av åtgärder - Utseende av en oberoende övervakande förvaltare - Böter - Fastställelse av bötesbeloppet - Proportionalitet.

Mål T 474/04, Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 oktober 2007. Konkurrens - Konkurrensbegränsande samverkan - Organiska peroxider - Avslag på begäran om att utelämnas vissa avsnitt i den slutliga versionen av ett beslut i vilket en överträdelse av artikel 81 EG konstateras - Utlämnande av uppgifter angående sökanden genom offentliggörande av ett beslut som inte är riktat till sökanden - Artikel 21 i förordning nr 17 - Tystnadsplikt - Artikel 287 EG - Oskuldspresumtion - Ogiltigförklaring.

Förenade målen T-101/05 och T-111/05, BASF AG och UCB SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 december 2007. Konkurrens - Karteller inom sektorn för vitaminprodukter - Kolinklorid (vitamin B4) - Beslut i vilket en överträdelse av artikel 81 EG och artikel

53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet fastställs – Skr. 2007/08:85
Böter – Avskräckande verkan – Återfall – Samarbete under det Bilaga 3
administrativa förfarandet – En enda, fortgående överträdelse.

Mål T 112/05, Akzo Nobel NV m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 december 2007. Konkurrens – Kartell inom sektorn för vitaminprodukter – Kolinklorid (vitamin B4) – Beslut i vilket en överträdelse av artikel 81 EG och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet fastställs – Ansvar för rättsstridigt handlande.

Miljö och konsumentskydd

Mål T 229/04, Konungariket Sverige mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 11 juli 2007. Direktiv 91/414/EEG – Växtskyddsmedel – Verksamma ämnet parakvat – Godkännande för försäljning – Förfarande för meddelande av godkännande – Skydd för människors och djurs hälsa.

Mål T 374/04, Förbundsrepubliken Tyskland mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 7 november 2007. Miljö – Direktiv 2003/87/EG – Systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser – Tysklands nationella fördelningsplan – Bestämmelser om förändring i efterhand vad gäller antalet utsläppsrätter som tilldelats olika anläggningar – Kommissionens beslut om avslag – Likabehandling – Motiveringsskyldighet.

Statligt stöd

Mål T 68/03, Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Statligt stöd – Omstruktureringsstöd som har getts av Republiken Grekland till flygbolaget Olympic Airways – Beslut i vilket stödet förklaras vara oförenligt med den gemensamma marknaden och i vilket det förordnas om återkrav av stödet – Missbruk av stödet – Nytt stöd – Bevisbörda – Rätten att yttra sig – Kriteriet privat borgenär – Fel i sak – Uppenbart oriktig bedömning – Motivering – Artikel 87.1 och 87.3 c EG.

Mål T 25/04, González y Díez SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Statligt stöd – Stöd för att täcka extraordinära kostnader för omstrukturering – Återkallande av ett tidigare beslut – Den omständigheten att EKSG-fördraget upphörde att gälla – Kommissionens behörighet – Kontinuiteten i gemenskapens rättsordning – Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter föreligger inte – Skydd för berättigade förväntningar – Uppenbart oriktig bedömning.

Mål T-348/03, Koninklijke Friesland Foods mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 september 2007. Statligt stöd – Stödåtgärd på skatteområdet som genomförts av Nederländerna –

Koncerners internationella finansieringsverksamhet - Beslut om att Skr. 2007/08:85
stödåtgärden är oförenlig med den gemensamma marknaden - Bilaga 3
Övergångsbestämmelse - Skydd för berättigade förväntningar -
Likabehandlingsprincipen - Upptagande till sakprövning – Talerätt.

I det följande redovisas de ärenden som vid utgången av december 2007 var föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige. Redovisningen uppstår under separata rubriker de ärenden som är föremål för talan vid EG-domstolen, motiverat yttrande respektive formell underrättelse. Redovisningen sker departementsvis.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Mål i EG-domstolen

Bristande genomförande av direktiv 2004/48/EG (ärendenummer 2006/0525, mål C-341/07)

Kommissionen har yrkat fastställelse av att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv eller, i vart fall, genom att inte underrätta kommissionen om detta.

Sverige har medgett kommissionens talan och bekräftat att Sverige inte har antagit alla de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att fullt ut följa direktiv 2004/48/EG. Samtidigt har regeringen påpekat att det i den svenska lagstiftningen redan finns regler som till stora delar överensstämmer med bestämmelserna i direktiv 2004/48/EG. Vissa justeringar av de svenska reglerna bör emellertid göras för att full överensstämmelse med direktivet ska uppnås. Arbetet med dessa justeringar pågår och är högprioriterat. Regeringen avser att överlämna en proposition till riksdagen under våren 2008. Lagändringarna planeras träda i kraft den 1 januari 2009.

1.2 Motiverade yttranden

Bristande genomförande av direktiv 87/344/EEG om rättsskydds-försäkringar (ärendenummer 2004/4779)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har efterlevt skyldigheten att införliva artiklarna 4, 6 och 7 i direktiv 87/344/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående rättsskydds-försäkringar. Kommissionen har gjort gällande att 3 § i lag (1993:1303) om vissa avtalsvillkor för rättsskydds-försäkring inte fullt ut säkerställer den försäkrades rätt att vid försäkringsfall utse biträde, eftersom detta val enligt den svenska bestämmelsen kan inskränkas om valet av ett visst biträde skulle medföra avsevärt ökade kostnader. Kommissionen har inte ifrågasatt att svensk lagstiftning erbjuder alternativa objektiva tvistlösningsförfaranden i den mening som avses i artiklarna 6 och 7 i direktivet, men har gjort gällande att direktivets krav på alternativ

tvistlösning är obligatorisk och att det därmed inte är tillräckligt att överlämna frågan till avtalsparterna.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige har i svar i december 2005 anfört följande. Sverige delar i och för sig inte kommissionens uppfattning att direktivet inte är korrekt genomfört beträffande de påtalade artiklarna. Regeringen kommer trots det att ta initiativ till ändringar i den nationella lagstiftningen så att den överensstämmer med kommissionens uppfattning om direktivets innebörd. I 3 § lagen (1993:1303) om vissa avtalsvillkor för rättsskydds-försäkringar sägs att rätten för den enskilde att välja advokat eller annan lämplig person får inskränkas om valet av en viss person skulle medföra avsevärt ökade kostnader som inte är motiverade. Denna inskränkning enligt den svenska lagen, som saknar motsvarighet i direktivet, kommer att tas bort. Beträffande direktivets artikel 6 saknar den svenska lagen om vissa avtalsvillkor för rättsskydds-försäkring en direkt motsvarighet till direktivets bestämmelse. Avsikten är därför att införa en rätt till alternativt tvistlösningsförfarande i lagen. Vad gäller genomförandet av bestämmelsen i direktivets artikel 7 kommer även detta att tas om hand inom ramen för de överväganden som görs av regeringen. Lagen (SFS 2007:336) som uppfyller de krav kommissionen ställt trädde ikraft den 1 juli 2007.

Bristande genomförande av direktiv 2004/83/EG, skyddsgrundsdirektivet (ärendenummer 2006/0901)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra, eller i vart fall inte ha anmält genomförandet av, direktiv 2004/83/EG om miniminormer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet), har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i januari 2007 anfört följande. Enligt ett utredningsbetänkande som lämnades i januari 2006 är flera av direktivets artiklar redan genomförda i svensk rätt, medan andra artiklar innebär att utlänningslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97) måste ändras för att full överensstämmelse med direktivet ska uppnås. Sverige kommer att behandla genomförandet av skyddsgrundsdirektivet i samma lagstiftningsärende som genomförandet av direktiv 2005/85/EG om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (asylprocedurdirektivet).

Kommissionen har i juni 2007 i motiverat yttrande vidhållit sin inställning.

Sverige har i svar i augusti 2007 i huvudsak anfört följande. Notifiering om delvis genomförande har nu skett och i de flesta fall motsvaras direktivets artiklar direkt av svenska lag- och förordningsbestämmelser, vars närmare innebörd i vissa fall klargjorts i nationell myndighets- och

domstolspraxis. De olikheter som framkommer vid en jämförelse mellan svensk rätt och direktivet är enligt regeringens bedömning beroende av olikheten i struktur mellan svensk rätt, i första hand utlänningslagen, och direktivet. Eftersom strukturella förändringar är nödvändiga måste genomförandet av direktivet samordnas med genomförandet av asylprocedurdirektivet vilket lett till tidsutdräkt. Regeringen anser att den höga nivån av samstämmighet mellan gällande rätt och direktivet borde kunna ha betydelse för kommissionens bedömning av hur man vill gå vidare i detta ärende.

1.3 Formella underrättelser

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar (ärendenummer 2004/2235)

Kommissionen har anfört att den svenska lagstiftningen och förfarandet i Sverige när det gäller utfärdande av uppehållstillstånd till medborgare i tredjeland som är familjemedlemmar till medborgare i EU och som vill utnyttja bestämmelserna i direktiv 73/148/EEG om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster, är oförenliga med artikel 18 EG och direktiv 73/148/EEG. Detta eftersom det ställs krav på att personen först vistas lagligt i gemenskapen, att ekonomiskt oberoende i ursprungslandet kan bevisas och att det finns ett åtagande från gemenskapsmedborgaren som garanterar en viss levnadsnivå.

Sverige har i svar i september 2005 anfört följande. Kommissionens påstående återspeglar varken innehållet i svensk lagstiftning eller svenska myndigheters praxis. Några krav på bevis om ekonomisk oberoende eller åtagande från gemenskapsmedborgaren som garanterar en viss levnadsnivå finns inte. Vad som däremot följer av den svenska lagstiftningen är att det ska finnas ett beroendeförhållande mellan unionsmedborgaren och den anhöriga tredjelandsmedborgaren. Det ska vara fråga om ett faktiskt beroendeförhållande som uppstått i hemlandet. Medlemsstaten behöver därför inte nöja sig med en åtagandeförklaring från unionsmedborgarens sida. Det uppställs inte något krav på att personen ska vistas lagligen i gemenskapen för att uppehållstillstånd ska kunna utfärdas. Den formella underrättelsen har sin grund i ett enskilt ärende som har handlagts av Utlänningsnämnden. Utlänningsnämnden har i det ärendet beslutat inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen enligt artikel 234 EG (EG-domstolens mål C-1/05). EG-domstolen meddelade dom den 9 januari 2007 och uttalade beträffande tolkningen av artikel 6 b i direktiv 73/148/EEG att bestämmelsen ska tolkas på så sätt att bevis för att det föreligger behov av materiellt bistånd får föras med varje lämpligt medel, men att en medlemsstat kan anse att enbart det faktum att en gemenskapsmedborgare eller dennes make eller maka har åtagit sig att försörja familjemedlemmen i fråga inte bevisar att det föreligger ett faktiskt beroendeförhållande. I samband med att Utlänningsnämnden lades ned i mars 2006 överfördes ärendet till Länsrätten i Stockholm.

Kommissionen har anfört att bestämmelser i rättshjälpslagen (1996:1619) särskilt 26 § - och lagen (1996:1620) om offentligt biträde, såsom de tolkas och tillämpas av de svenska myndigheterna, de facto begränsar möjligheten att anlita advokat/juridisk rådgivare som är etablerad i andra medlemsstater, eftersom de inte tillåter den rättsökande att fritt välja advokat/juridisk rådgivare om det medför avsevärt ökade kostnader, vilket är oförenlig med artikel 49 EG.

Sverige svarade i maj 2007 följande. Den aktuella regleringen i rättshjälpslagen har sammanfattningsvis inte en sådan inskränkande karaktär som kommissionen har uppfattat. I den svenska rättshjälpsregleringen har sedan länge gällt att om den rättsökande själv föreslagit någon lämplig person, ska denne förordnas, om inte anlitaendet skulle medföra en väsentlig ökning av kostnaderna, varvid resekostnader och liknande får särskild betydelse i sammanhanget. Det finns de facto inte någon särskild begränsning i fråga om förordnande av rättshjälpsbiträden som är etablerade utomlands. Den begränsning som finns i fråga om det fria biträdesvalet genom regleringen om kostnadshänsyn, som återfinns i artikel 26 i rättshjälpslagen, står i proportion till den svenska målsättningen av allmänt intresse att säkerställa alla medborgares, oberoende av inkomst, rätt till tillgång till rättslig prövning.

Namnlagen – anmälan om dubbelt efternamn för en person med dubbelt medborgarskap (ärendenummer 2006/4454)

Kommissionen anser att de svenska myndigheternas agerande – att på barn som innehar dubbelt svensk-spanskt medborgarskap använda samma regel som är tillämplig på de som bara har svenskt medborgarskap – utgör en diskriminering på grund av nationalitet som strider mot artikel 12 och 17 EG, enligt EG-domstolens tolkning i målet C-148/02 Garcia Avello. Kommissionen anser vidare att det också utgör ett hinder för dessa barn att utöva sin rätt enligt gemenskapsrätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, vilket strider mot artikel 18 EG och direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Sverige har anstånd med att besvara underrättelsen till den 23 februari 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2004/38/EG (ärendenummer 2007/0163)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG,

75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG, har brutit mot direktivet.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har anfört att, i enlighet med vad som tidigare har anmälts till kommissionen, direktivet har genomförts i svensk rätt genom ändringar i utlänningslagen (2005:716), lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll och i utlänningsförordningen (2006:97). I den parallelluppställning som har tillställts kommissionen i samband med att genomförandet anmälades rapporterades avseende artiklarna 8.5, 11.1 och 11.2 i direktivet att författningsändringar höll på att utarbetas. Regeringen har den 29 mars 2007 beslutat om ändringar i utlänningsförordningen som genomför dessa artiklar. Regeringen har även samma dag beslutat om ytterligare ändringar i utlänningsförordningen som avser förtydliganden av genomförandet av artiklarna 20.1, 20.2 och 20.3 i direktivet. Förordningsändringarna trädde i kraft den 1 juni 2007.

I kompletterande svar i juni 2007 skickades angivna författningsändringar tillsammans med en kompletterande parallelluppställning till kommissionen.

Bristande genomförande av direktiv 2006/24/EG (ärendenummer 2007/1181)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2006/24/EG om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG, har brutit mot direktivet.

Sverige har medgetts tid att besvara den formella underrättelsen till den 27 januari 2008.

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Mål i EG-domstolen

Bilateral investeringskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige, genom att inte vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter med artiklarna 57.2, 59 och 60.1 EG i form av bestämmelsen om fria transfereringar av kapital relaterade till investeringar inom ramen för Sveriges bilaterala investeringskyddsavtal med Vietnam, liksom i sexton ytterligare investeringskyddsavtal (Argentina, Bolivia, Elfenbenskusten, Egypten, Hongkong, Indonesien, Kina, Madagaskar, Malaysia, Pakistan, Peru, Senegal, Sri Lanka, Tunisien, Yemen och

Jugoslavien), har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 307 andra stycket EG. Enligt kommissionen skulle artikel 5 i investeringskyddsavtalet med Vietnam, som gäller rätt till fri transferering av kapital relaterat till investeringar som omfattas av avtalet, innebära att Sverige är förhindrat att i förhållande till Vietnam genomföra eventuella restriktiva åtgärder avseende kapital och betalningar som kan komma att beslutas av gemenskapen enligt artikel 57.2 EG (generella undantag från förbudet mot restriktioner för kapital och betalningar i förhållande till tredjeland), artikel 59 EG (restriktiva åtgärder till skydd för EMU:s funktion) och artikel 60.1 EG (ekonomiska sanktioner grundade på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt beslutad enligt bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken). Detsamma skulle gälla också i förhållande till övriga nämnda länder med hänsyn till motsvarande bestämmelse om fri transferering i respektive avtal. Enligt kommissionens uppfattning kan bestämmelsen om fri transferering i investeringskyddsavtalen inte inskränkas eftersom det inte finns någon uttrycklig bestämmelse i avtalen om undantag från transfereringsrätten.

Sverige har bestritt talan och anfört följande. Det finns inte något exempel på att transfereringsbestämmelsen i investeringskyddsavtalen har förhindrat Sverige från att genomföra gemenskapsåtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG eller 60.1 EG. Det ankommer på kommissionen att visa att avtalen verkligen ger upphov till en folkrättslig förpliktelse i förhållande till aktuella tredjeländer som är av det slaget att Sverige skulle vara förhindrat att genomföra eventuella restriktiva åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG som kan komma att beslutas i framtiden. Regeringen bestrider att så är fallet. När det gäller beslut om restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG, dvs. åtgärder som grundar sig på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt som beslutats med stöd av bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, kan ett åtagande om rätt till fri transferering i ett investeringskyddsavtal inte utgöra hinder för att genomföra denna typ av åtgärd. I de fall de gemenskapsrättsliga åtgärderna grundas på en resolution av FN:s säkerhetsråd, följer det direkt av artikel 103 i FN-stadgan att säkerhetsrådsbeslut enligt kapitel sju i FN-stadgan utgör lex superior i förhållande till förpliktelser i traktat- och sedvanerätt. I ett sådant fall föreligger det inte bara en rätt för Sverige utan också en folkrättslig skyldighet att genomföra resolutionen framför ett åtagande om fri transferering i ett bilateralt investeringskyddsavtal. Regeringen bestrider under alla omständigheter att investeringskyddsavtalen innefattar en undantagslös transfereringsrätt. När det gäller att utvärdera den närmare innebörden av en förpliktelse enligt ett bilateralt investeringskyddsavtal har man att utgå från folkrättsliga principer för avtalstolkning. Investeringskyddsavtalen innebär inte något åtagande mot tredjeland om rätt till fri transferering om sådana exceptionella omständigheter som är en förutsättning för att gemenskapen ska kunna besluta om skyddsåtgärder uppstår.

Finland, Litauen och Ungern har intervenerat till stöd för Sverige.

2.2 Motiverade yttranden

2.3 Formella underrättelser

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Mål i EG-domstolen

3.2 Motiverade yttranden

Utarbetande av externa planer för räddningsinsatser utanför vissa anläggningar (ärendenummer 2007/2039)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige brustit i genomförandet av direktiv 96/82/EG om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår, ändrat genom direktiv 2003/105/EG (Sevesodirektivet). Detta genom att inte tillse att alla anläggningar som enligt direktivet ska ha externa planer för räddningsinsatser också har det.

Sverige anförde i maj 2007 följande. I dag har 77 procent av anläggningarna i Sverige på den högre kravnivån en extern plan för räddningsinsats. Den svenska regeringen ser allvarligt på det faktum att inte alla Seveso-anläggningar på den högre kravnivån har en extern plan för räddningsinsats. Regeringen har därför gett Statens räddningsverk uppdraget att intensifiera arbetet med att se till att Sverige uppfyller kraven i artikel 11 i Sevesodirektivet.

Kommissionen har i ett motiverat yttrande i oktober 2007 konstaterat att 23 procent av de svenska anläggningarna på den högre kravnivån fortfarande saknar externa planer för räddningsinsatser som krävs enligt direktivet. Eftersom alla anläggningar på den högre kravnivån inte har upprättat dylika planer anser kommissionen att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 11 i direktivet.

Sverige svarade i december 2007 att det numera finns externa planer för räddningsinsatser vid landets samtliga anläggningar av aktuellt slag och att Sverige därmed fullt ut uppfyller sina skyldigheter enligt artikel 11 i Sevesodirektivet.

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Mål i EG-domstolen

Privatinförsel av alkohol (ärendenummer 2000/2267, mål C-186/05)

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige har brutit mot artikel 28 EG genom att hindra s.k. privat införsel av alkoholhaltiga drycker genom oberoende mellanhand eller yrkesmässig befordran, vilket inte kan anses rättfärdigat enligt artikel 30 EG. Målet rör samma fråga som mål C-170/04 Rosengren m.fl. mot Riksåklagaren (begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen).

Sverige har i svaromål i juli 2005 bestritt talan i enlighet med vad som framhållits av regeringen i det skriftliga yttrandet i mål C-170/04 Rosengren m.fl. Sverige har således i första hand framhållit att frågan ska bedömas enligt den specialbestämmelse som gäller för handelsmonopol, dvs. artikel 31 EG, eftersom tillhandahållande av alkoholdrycker mot ersättning till konsumenter i Sverige – oavsett formen för tillhandahållande – omfattas av Systembolagets detaljhandelsmonopol. Sverige har därför bestritt talan redan på den grunden att fastställelseyrkandet endast avser överträdelse av artiklarna 28 och 30 EG. Sverige har framhållit att de svenska bestämmelserna är förenliga med artikel 31 EG, och även gjort gällande att bestämmelserna under alla omständigheter är berättigade enligt artikel 30 EG, eftersom de är ägnade att uppnå målet att motverka alkoholens skadeverkningar genom att hålla konsumtionen nere och då de inte är mer ingripande än vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

Finland har intervenerat till stöd för Sverige.

I dom den 4 oktober 2007 biföll EG-domstolen kommissionens talan. EG-domstolen hänvisade till domen i mål C-170/04 Rosengren m.fl. och anförde att det svenska förbudet mot privatinförsel av alkohol utgör en kvantitativ importrestriktion vilken inte är befogad enligt artikel 30 EG.

Kommissionen har i oktober 2007 begärt information om vilka åtgärder Sverige har vidtagit med anledning av domen i mål C-186/05.

Sverige har i svar i december 2007 uppgivit i huvudsak följande. Alltsedan Rosengren-domen har de svenska myndigheterna i praktiken inte längre tillämpat förbudet i 4 kap. 2 § första stycket alkohollagen. Tullverket har upphört att beslagta alkoholhaltiga drycker som beställts via Internet från en annan medlemsstat inom EU. Skatteverket och Åklagarmyndigheten informerar på sina respektive hemsidor att förbudet att införa alkoholhaltiga drycker till Sverige från en annan EU-

medlemsstat strider mot gemenskapsrätten och inte längre upprätthålls. Högsta Domstolen har i dom den 4 december 2007 upphävt underinstansernas förordnanden om förverkande av de beslagtagna alkoholhaltiga dryckerna. Regeringen har inlett en lagändringsprocess. Den nya lagstiftningen förväntas kunna träda i kraft den 1 juli 2008.

4.2 Motiverade yttranden

Handikappersättning och vårdbidrag (ärendenummer 2004/2159)

Kommissionen har anfört att den svenska handikappersättningen och vårdbidraget utgör klassiska socialförsäkringsförmåner och inte sådana ”särskilda icke avgiftsfinansierade förmåner” som avses i artikel 4.2 a i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen. Vad gäller handikappersättningen anför kommissionen att denna förmån är att betrakta som en sådan kontantförmån vid sjukdom som avses i artikel 4.1 a i förordning 1408/71. Beträffande vårdbidraget anser kommissionen att det är fråga om en sådan familjeförmån som avses i artiklarna 1u) i och 4.1 h) i förordningen. Enligt kommissionen uppfyller inte Sverige sina skyldigheter enligt artiklarna 39 och 43 EG genom att det för tillerkännande av förmånerna krävs bosättning i landet, vilket endast kan krävas om fråga är om en s.k. särskild icke avgiftsfinansierad förmån och inte i fråga om klassiska socialförsäkringsförmåner.

Sverige har i svar i februari 2007 anfört följande. Sammanfattningsvis kan konstateras att de aktuella förmånerna varken på grundval av syfte eller karaktär i övrigt är att betrakta som klassiska socialförsäkringsförmåner utan uppfyller samtliga kriterier för särskilda icke avgiftsfinansierade kontantförmåner i enlighet med artikel 4.2 a i förordning 1408/71. Vad gäller förmånernas syfte är det regeringens uppfattning att båda typerna av förmåner utgör specifika åtgärder enbart i syfte att underlätta handikappades integration i det svenska samhället. Förmånerna syftar inte till att täcka risken för sjukdom, den särskilda börda som följer med barnuppfostran eller någon annan av de klassiska riskerna i artikel 4.1 i förordning 1408/71. Inte heller de övriga kriterier EG-domstolen uppställt, utöver syftet med förmånen, för den materiella prövningen av om en förmån utgör en klassisk socialförsäkringsförmån är uppfyllda. Dessa kriterier är att förmånen beviljas utan att det görs någon individuell och skönsmässig bedömning i det enskilda fallet av personliga behov, på grundval av förhållanden som regleras i lag. Regeringen har utförligt beskrivit de aktuella regelsystemen och anser att det klart framgår av framställningen att de aktuella bidragen beviljas först efter en noggrann individuell prövning i varje enskilt fall och inte utgår automatiskt på grundval av i lag angivna objektiva förutsättningar.

Frågan har även varit föremål för prövning i mål C-299/05 Europeiska gemenskapernas kommission mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd i vilken dom meddelades den 18 oktober 2007. Målet gällde

giltigheten av förordning (EG) nr 647/2005 om ändring av förordning (EEG) nr 1408/71 enligt vilken bland andra de svenska förmånerna handikappersättning och vårdbidrag utgjorde sådana särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner som är undantagna från kravet på att förmåner enligt förordningen ska betalas ut även vid bosättning i annan medlemsstat. Sverige intervenerade till stöd för Europaparlamentet och rådet. Domstolen fann emellertid att de ifrågasatta bestämmelserna i förordning (EG) nr 647/2005 ska ogiltigförklaras eftersom såväl det svenska vårdbidraget som den svenska handikappersättningen ska räknas som ”förmåner vid sjukdom” i den mening som avses i artikel 4.1 a i förordning (EEG) nr 1408/71.

4.3 Formella underrättelser

Svenska medborgares tillgång till sjukvård i andra medlemsstater och kravet på förhandstillstånd (ärendenummer 1998/4859, 2002/4274 och 2003/4985)

Kommissionen har gjort gällande att det svenska systemet för patienters tillgång till sjukvård i andra medlemsstater och reglerna för ersättning av kostnader för sjukvård i andra medlemsstater strider mot artikel 49 EG. Kommissionen menar att det är oförenligt med artikel 49 EG att *för det första* tillämpa ett system enligt vilket det krävs förhandstillstånd för ersättning av kostnader för öppen vård i andra medlemsstater när kostnaden skulle ha täckts av det svenska hälso- och sjukvårdsystemet om behandlingen hade tillhandahållits i Sverige. *För det andra* menar kommissionen att det är oförenligt med artikel 49 EG att tillämpa ett system enligt vilket det krävs förhandstillstånd för ersättning av kostnader för slutna vård i andra medlemsstater, när lagstiftningen inte innehåller några bestämmelser om kriterierna för att få förhandstillstånd som uppfyller kraven på öppenhet och rättssäkerhet.

Sverige har anfört följande. I svensk rätt finns inte något krav på förhandstillstånd för den som önskar utnyttja sin rätt enligt artiklarna 49 och 50 EG att ta emot medicinska tjänster på sjukhus i en annan medlemsstat och begära ersättning för kostnaderna härför. Den 30 januari 2004 meddelade Regeringsrätten en dom som med utgångspunkt i EG-domstolens praxis klargjorde att avsaknaden av ett generellt krav på förhandstillstånd för sjukhusvård i andra medlemsstater inte innebär att ansökningar om ersättning för vård kan avslås på den grunden att förhandstillstånd inte beviljats. De klagomål som kommissionen mottagit torde härröra från tiden före Regeringsrättens dom då svenska myndigheter och regeringen uppfattade rättsläget på ett annat sätt. Om ansökan om förhandstillstånd enligt förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen avslås, eller om patienten överhuvudtaget inte önskar använda sig av ett förfarande enligt förordning 1408/71, står det patienten fritt att ändå motta vård i annan medlemsstat. Patienten får då lägga ut kostnaden för vården, men kan sedan vården mottagits begära och erhålla ersättning hos Försäkringskassan, med avdrag för svenska patientavgifter. Ersättning

nekas endast i de fall den vård som mottagits inte skulle ha täckts av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet om behandlingen hade getts i Sverige, eller om behandlingen som mottagits inte är internationellt accepterad. Det pågår ett arbete med att se över den svenska lagstiftningen om rätten till vård och ersättning i andra EU/EES-länder. Avsikten är att överväga om ett generellt förhandstillståndssystem ska inrättas för planerad sjukhusvård.

Kommissionen har begärt kompletterande information om vilka åtgärder som vidtagits för att garantera att patienter får den ersättning de har rätt till.

Sverige har i svar i september 2005 anfört att någon förändring av svensk rätt har inte skett sedan det tidigare svaret avgavs men att målsättningen är att ett förslag till system med förhandsbesked ska remitteras under hösten 2005. Försäkringskassans delrapport från den 19 april 2005 ger stöd för uppfattningen att personer som omfattas av det svenska sjukvårdssystemet och söker ersättning med stöd av EG-fördraget ges ersättning för hälso- och sjukvård i ett annat EU/EES-land utan förhandstillstånd.

Sverige har i kompletterande svar i september 2007 anfört följande. Regeringen överlämnade i januari 2007 lagrådsremissen Ersättning för kostnader för vård i annat EES-land, med förslag till en lag om ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård eller tandvård som givits i ett annat land inom EES med stöd av EG-fördraget. Under våren och sommaren 2007 har förhandlingar pågått med landstingen om hur det ekonomiska ansvaret för vård i annan medlemsstat ska fördelas. Med anledning av dessa förhandlingar och vad Lagrådet yttrat har vissa ändringar gjorts i den ursprungliga texten. Ändringarna medför att behövliga upplysningar och yttranden måste inhämtas från berörda myndigheter, sammanslutningar och enskilda. Med hänsyn till att detta medför viss tidsutdräkt avser regeringen att överlämna en proposition till riksdagen snarast möjligt efter det att ovan angivna förhandlingar och beredning har avslutats.

Marknadsföring av lättdrycker m.m. (2005/4285)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 28, 30 och 49 EG genom att bestämmelserna i 4 kap. 11 b § andra stycket alkohollagen (1994:1738) utgör ett hinder för den fria rörligheten och friheten att tillhandahålla reklamtjänster avseende alkoholhaltiga lättdrycker och alkoholdrycker med en alkoholhalt på upp till 15 volymprocent. De långtgående restriktionerna för hur kännetecken och varumärken får användas vid marknadsföring av alkoholhaltiga lättdrycker och alkoholdrycker med en alkoholhalt på upp till 15 volymprocent påverkar möjligheten för utländska näringsidkare att i praktiken få tillträde till den svenska marknaden och kan tvinga dem att döpa om eller införa nya kännetecken för vissa produkter när de marknadsför dem i Sverige. Vidare hindras

publicister och operatörer av marknadskommunikationstjänster från att erbjuda sina tjänster till utländska producenter som vill marknadsföra nya produkter på den svenska marknaden genom annonser i periodiska skrifter. Bestämmelsen är varken ändamålsenlig eller nödvändig.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige har i svar i juni 2007 anfört följande. Regeringen har under tidigare skriftväxling argumenterat för att bestämmelsen har betydelse för folkhälsan och till stöd för detta gett in rapporter och studier som Statens folkhälsoinstitut tillhandahållit. Någon bevisning för ett samband mellan reklam för alkoholhaltiga lättdrycker eller alkoholdrycker med en alkoholhalt på upp till 15 volymprocent och totalkonsumtionen av starkare alkoholdrycker har dock inte kunnat frambringas. Mot bakgrund härav har regeringen vid företagen proportionalitetsbedömning inte funnit skäl att bestrida kommissionens bedömning. Regeringen anser därför att 4 kap. 11 b § andra stycket alkohollagen bör upphävas. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag (dir. 2007:127 Översyn av alkohollagen) att föreslå lagändringar för att alkohollagen ska stå i överensstämmelse med gemenskapsrätten. Alkohollagsutredningen föreslog i ett delbetänkande i december 2007 att bestämmelsen i 4 kap. 11 b § andra stycket ska upphävas. För närvarande bereds inom regeringskansliet en lagrådsremiss på grundval av Alkohollagsutredningens delbetänkande. Enligt den fastlagda tidsplanen beräknas lagändringen träda i kraft den 1 juli 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2005/61/EG (ärendenummer 2006/0828)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/61/EG om genomförande av direktiv 2002/98/EG i fråga om krav på spårbarhet och rapportering av allvarliga biverkningar och avvikande händelser (humanblod), har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i december 2006 anfört följande. Direktivet är delvis redan genomfört. En ny lag och tillhörande förordning har antagits och trätt i kraft i juli 2006 respektive december 2006. Kompletterande föreskrifter har antagits av Socialstyrelsen i början av december 2006. Resterande nödvändiga lagändringar beräknas kunna träda i kraft i juli 2007.

Direktivet har herefter anmälts i kommissionens genomförandedatabas som fullständigt genomfört.

Tilldelning av samverkansavtal för sjukgymnaster (ärendenummer 2006/4689)

Kommissionen har gjort gällande att de svenska myndigheternas tilldelningsförfarande för samverkansavtal för sjukgymnaster strider mot artikel 43 EG och artikel 2 i rådets direktiv 2004/18/EG. Enligt kommissionens bedömning rör det sig här om avtal mot ersättning som

sluts mellan sjukgymnasterna och de upphandlande myndigheterna med målet att tillhandahålla offentliga tjänster. Kontrakt för hälso- och sjukvård omfattas visserligen av bilaga II B till direktiv 2004/18/EG och därmed inte av de detaljerade reglerna rörande bl.a. annonsering innan kontrakt tilldelas, men de grundläggande principerna enligt gemenskapslagstiftningen ska följas när de tilldelas. Enligt kommissionens uppfattning handlar det om betydande belopp för de aktuella avtalen och verksamheten tycks lättillgänglig för sjukgymnaster som är etablerade i andra medlemsstater. Kommissionen anser därför att avtalen är relevanta för den inre marknaden även om de inte skulle överskrida tröskeln i direktivet. EG-fördragets bestämmelser och principer är därför tillämpliga, särskilt principerna om icke-diskriminering och öppenhet enligt artikel 43 om etableringsfriheten. Det innebär bl.a. att den upphandlande myndigheten, med tanke på alla potentiella anbudsgivare, ska annonsera i sådan omfattning att den berörda marknaden öppnas för konkurrens samt att opartiskheten i upphandlingsförfarandena ska ses över.

Sverige anförde i juli 2007 följande. Den svenska regeringen anser att det inte föreligger ett offentligt kontrakt mellan sjukgymnasten och myndigheten vid tillämpning av LOS och förordningen (1994:1120) om ersättning för sjukgymnastik (FOS). Direktivet, som ersatte direktiv 92/50/EG, anger att offentliga kontakt är skriftliga kontakt med ekonomiska villkor som slutits mellan en ekonomisk aktör och en upphandlande myndighet och som avser bl.a. tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i direktivet (artikel 1.2 a). Hälso- och sjukvårdstjänster är av sådana tjänster som omfattas av bilaga II B till direktivet. Det är ostridigt att sjukgymnastik är av karaktären B-tjänster. Det som i praktiken är ett offentlighetsrättsligt reglerat ersättningssystem har getts benämningen samverkansavtal. Benämningen leder felaktigt tanken till att det föreligger ett avtal med ekonomiska villkor som parterna kommit överrens om. Det får emellertid anses framgå av EG-domstolens dom i mål C-399/98 Scala att det avgörande inte är rubriken på den överenskommelse som har träffats eller det beslut som har fattats utan vad överenskommelsen eller beslutet faktiskt innebär. Samverkansavtal får därmed, manet till trots, ses som ett beslut av landstinget att ansluta en enskild sjukgymnast till det system för offentliga finansieringar som regleras i LOS och FOS och inte som ett avtal om köp av tjänster från sjukgymnasten (se Regeringsrätten RÅ 2006 ref. 26). Den svenska regeringen gör bedömningen att den ersättning som utgår enligt LOS och FOS närmast kan liknas vid sådan ersättning för offentliga tjänster som beskrivits i den s.k. Altmarkdomen (C-280/00). Den svenska regeringen kan således inte hålla med kommissionens slutsats att det är frågan om sådant kontrakt som omfattas av direktivet.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse i oktober 2007 vidhållit sin inställning att samverkansavtalet i princip utgör tjänstekontrakt med ekonomiska villkor som ingåtts mellan landsting och en sjukgymnast. Även om vissa inslag i samarbetsavtalen, exempelvis priset, fastställs i den svenska lagstiftningen, är det fortfarande möjligt att tilldela kontrakten med tillämpning av ett offentligt upphandlings-

förfarande. Lämpliga tilldelningskriterier skulle t.ex. kunna vara tjänsternas kvalitet och tjänsteleverantörernas tillgänglighet. När ett avtal tilldelas, oavsett om det anses utgöra ett offentligt kontrakt för sjukgymnastiktjänster eller en tjänstekoncession, bör det föregås av effektiv insyn i enlighet med EG-domstolens praxis (Mål C-324/98 Telaustria och C-458/03 Parking Brixen). Enligt kommissionens uppgifter undertecknas avtalen utan föregående annonsering, vilket strider mot principen om icke-diskriminering som förutsätter en skyldighet att lämna insyn enligt artikel 43 i EG-fördraget och artikel 2 i direktiv 2004/18/EG.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige har beviljats anstånd att besvara den kompletterande formella underrättelsen till den 22 februari 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2004/23/EG och direktiv 2006/17/EG (ärendenummer 2007/0662 och 2007/0668)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av dels direktiv 2004/23/EG om fastställande av kvalitets- och säkerhetsnormer för donation, tillvaratagande, kontroll, bearbetning, konservering, förvaring och distribution av mänskliga vävnader och celler samt direktiv 2006/17/EG om genomförande av direktiv 2004/23/EG när det gäller vissa tekniska krav för donation, tillvaratagande och kontroll av mänskliga vävnader och celler, har brutit mot direktiven.

Sverige svarade i juni 2007 följande. Direktiv 2004/23/EG kräver lagändringar. Inom Socialdepartementet har utarbetats en departementspromemoria, Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler (Ds 2005:40) med förslag på lagändringar för att genomföra direktiv 2004/23/EG. Departementspromemorian har remissbehandlats. Den 31 januari 2008 fattade regeringen beslut om en lagrådsremiss. I lagrådsremissen föreslås de lagändringar som bedöms nödvändiga för att genomföra direktiv 2004/23/EG fullt ut. I lagrådsremissen har en helt ny lag om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler föreslagits. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2008. En proposition beräknas lämnas till riksdagen i månadskiftet februari/mars 2008. Riksdagen beräknas kunna fatta beslut om lagen under våren 2008 i sådan tid att regeringen hinner utfärda den nya lagen så att den kan träda i kraft den 1 juli 2008. Därutöver kräver direktivet att föreskrifter antas av Socialstyrelsen och Läkemedelsverket. Arbetet med dessa föreskrifter pågår för närvarande på de respektive myndigheterna och ska vara klart till den 1 juli 2008. Inga lagändringar har bedömts nödvändiga för att genomföra direktiv 2006/17/EG om genomförande av direktiv 2004/23/EG när det gäller vissa tekniska krav för donation, tillvaratagande och kontroll av mänskliga vävnader och celler. Däremot kräver direktivet att föreskrifter antas av Socialstyrelsen och Läkemedelsverket. Arbetet med dessa föreskrifter pågår för närvarande på de respektive myndigheterna och ska vara klart till den 1 juli 2008.

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2006/86/EG om tillämpning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/23/EG med avseende på spårbarhetskrav, anmälan av allvarliga biverkningar och komplikationer samt vissa tekniska krav för kodning, bearbetning, konservering, förvaring och distribution av mänskliga vävnader och celler, har brutit mot direktivet.

Sverige har medgett tid att besvara den formella underrättelsen till den 27 januari 2008.

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Mål i EG-domstolen

Punktskatter på öl och vin (ärendenummer 1999/4452, mål C-167/05)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att Sverige har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 90 andra stycket EG, genom att tillämpa interna skatter som är av sådan art att de indirekt skyddar handeln med öl som är en produkt som huvudsakligen tillverkas i Sverige från handeln med vin som är en produkt som huvudsakligen importeras från andra medlemsstater.

Sverige har i svaromål i juli 2005 bestritt talan och anfört följande. Det är visserligen riktigt att det svenska skatteuttaget på öl respektive vin inte är identiskt. Enligt fast praxis avseende artikel 90 andra stycket EG åligger det emellertid kommissionen att visa att den prisskillnad som uppkommer på grund av att olika beskattning tillämpas är av sådan art att den kan påverka konsumenternas val mellan öl och vin. Vin är en väsentligen dyrare vara än öl. I Sverige är det genomsnittliga slutliga försäljningspriset 65,33 kr/l för vin och 30,33 kr/l för öl. Om vinet skulle beskattas enligt punktskattesatsen för öl skulle det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för vin bli 60,69 kr/l. Ställt i relation till den skillnad som finns vad gäller försäljningspriset för öl respektive vin är den prisskillnad som uppkommer på grund av skillnaden i skattepåslag därmed inte sådan att den kan antas påverka konsumenternas val mellan öl och vin. Tillgänglig statistik över utvecklingen av konsumtionsmönstren talar inte emot denna slutsats. Kommissionen har därför inte visat att konsumtionsmönstren har påverkats på ett sådant sätt att de nu gällande beskattningsreglerna har en skyddande effekt för handeln med den inhemska varan öl.

Lettland har intervenerat till stöd för Sverige.

Generaladvokaten ansåg i sitt förslag till avgörande den 18 juli 2007 att Sverige, genom att på sådant vin som konkurrerar med öl tillämpa en

punktskatt som relativt sett är högre än den punktskatt som tillämpas på öl, bryter mot artikel 90 andra stycket EG.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Importtull för krigsmateriel (ärendenummer 2003/2143 och 2003/2185, mål C-294/05)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 9, 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel i dess lydelse före den 31 maj 2000 och för tiden därefter i enlighet med förordning (EEG) nr 1150/2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel, genom att för tiden den 1 januari 1998 till och med den 31 december 2002 underlåta att fastställa och kreditera egna medel i samband med import av krigsmateriel och varor med civil och militär användning samt genom att underlåta att betala dröjsmålsränta på beloppen.

Sverige har i svaromål i oktober 2005 bestritt talan och anfört att möjligheten att befria denna import från tullavgift framgår av artikel 296 EG. Av artikel 296.1 b EG framgår funktionsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna liksom att gemenskapen inte har behörighet inom det försvarspolitiska området. Denna ordning syftar till att bevara medlemsstaternas handlingsfrihet på vissa områden som rör nationellt försvar och nationell säkerhet. Artikelns placering bland fördragets allmänna bestämmelser och slutbestämmelser bekräftar att den har en allmän räckvidd i fråga om de verksamheter som den avser och på de villkor som ställs däri. Bestämmelsen kan således påverka alla allmänt tillämpliga bestämmelser i fördraget, däribland de som avser tullreglerna. Det är upp till varje medlemsstat, beroende på förhållandena just i den medlemsstaten, att avgöra om det föreligger en rätt att göra undantag. Av artikel 296 EG följer att hänsyn ska tas till medlemsstatens specifika situation och villkor. Det har varit omöjligt för Sverige att vid import av militär utrustning använda sig av gemenskapens regelverk enligt tullkodexen för att erlagga importtull eller instrumentet tullsuspension för att få militär utrustning undantagen från importtull eftersom båda dessa regelverk saknar skydd för känslig nationell säkerhetsinformation för militär utrustning. Därför återstod endast för Sverige att importera dessa varor under artikel 296 EG, enligt vilken hänsyn tas till nationell säkerhet och därmed skydd lämnas för information.

Tyskland och Finland har intervenerat till stöd för Sverige.

Beskattnings av realisationsvinst i samband med avyttring av privatbostad (ärendenummer 2003/4314, mål C-104/06)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att den svenska skattelagstiftning, enligt vilken uppskovsavgifter för kapitalvinster som uppkommer vid avyttring av ägarbebodda bostäder när den skattskyldige förvärvar ersättningsbostad endast beviljas om både den avyttrade och

den förvärvade bostaden ligger inom landets territorium, strider mot artiklarna 18, 39, 43 och 56.1 EG.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige medgav talan i svaromål i maj 2006 och EG-domstolen biföll i dom den 18 januari 2007 kommissionens yrkande.

Kommissionen har härefter i juli 2007 tillställt Sverige en formell underrättelse enligt artikel 228 EG. Kommissionen gör gällande att Sverige inte tycks ha vidtagit tillfredställande åtgärder för att följa domen av den 18 januari 2007 och därför inte fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 228.1 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Kommissionen hävdar att den överträdelse som domstolen konstaterade inte fullständigt åtgärdas genom den ändrade lagen, och svensk lag fortsätter alltså att strida mot artiklarna 18 EG, 39 EG och 43 EG samt artiklarna 28 och 31 i EES-avtalet. Kommissionen anför i huvudsak att en person som avyttrar en privatbostad i Sverige i syfte att förvärva en lägenhet i en annan medlemsstat eller i ett EES- eller EFTA-land behandlas mindre förmånligt i skattemässigt hänseende än en person som förvärvar en lägenhet i Sverige, eftersom lägenheterna utomlands till största delen utgör ägarlägenheter och därmed inte uppfyller kraven att ”utgöra en juridisk person motsvarande ett svenskt privatbostadsföretag”.

Sverige svarade i november 2007 att de nya reglerna om uppskovsavgift utgår från svenska förhållanden och att bostadsformer som inte existerar i Sverige inte anges i lagstiftningen. Trots detta ska skattereglerna tillämpas på utländska boendeformer inom EES som inte finns i Sverige. Både ursprungsbostaden och ersättningsbostaden ska kunna vara belägna i en stat inom EES. Skatteverket godtar primärt de fall där bostaden är belägen i en byggnad som ägs av någon form av företag och nyttjanderätten till bostaden följer av ett delägarskap i företaget. Därutöver har Skatteverket gett ut en styrsignal angående tolkningen av de svenska uppskovsreglerna där det anges att begreppet småhus även ska omfatta direktägda lägenheter belägna i utlandet, så kallade ägarlägenheter. Ägarlägenheter kan därmed omfattas av uppskovsreglerna i 47 kap. inkomstskattelagen och anses utgöra en privatbostadsfastighet enligt 2 kap. 13 § samma lag. Rätten till uppskov är omfattande och regelverket medger i princip alltid uppskov vid flyttning till en annan medlemsstat, utom när det gäller andelslägenheter, för vilka uppskov varken medges i Sverige eller i utlandet.

Försenat genomförande av direktiv 2005/51/EG om ändring av bilaga XX till direktiv 2004/17/EG och bilaga VIII till direktiv 2004/18/EG avseende offentlig, upphandling (ärendenummer 2006/0345, mål C-259/07)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2005/51/EG om ändring av bilaga XX till direktiv 2004/17/EG och bilaga VIII till direktiv 2004/18/EG avseende offentlig upphandling genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa

direktiven eller, i vart fall genom att inte underrätta kommissionen om detta.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har medgett talan.

5.2 Motiverade yttranden

Beskattnings av utländska pensionsförsäkringar (ärendenummer 2000/4538)

Kommissionen har ifrågasatt om den svenska skattelagstiftningen rörande pensionsförsäkringar står i överensstämmelse med gemenskapsrätten. Kommissionen har anfört att den svenska skattelagstiftningen innehåller olika bestämmelser för försäkringar som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i Sverige och för försäkringar som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i ett annat land inom EES. Olikheten rör enligt kommissionen dels beskattningen av kapitalvinster på en försäkring som meddelas av en utländsk försäkringsgivare, dels arbetsgivarens rätt att göra avdrag för premier som betalas för sådana försäkringar. Kommissionen anser att dessa olikheter är oförenliga med det fria tillhandahållandet av tjänster enligt artikel 49 EG respektive artikel 36 EES och den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG respektive artiklarna 40 och 41 EES samt att olikheterna i behandling dessutom kan äventyra livförsäkringsföretags rättigheter enligt direktiv 2002/83/EG om livförsäkring. I fråga om arbetsgivarens rätt till avdrag för premier avseende utländska försäkringar har kommissionen främst hänvisat till EG-domstolens avgörande i mål C-422/01 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Ola Ramstedt mot Riksskatteverket (REG 2003 I-6817).

Sverige *har för det första* anfört att det, enligt fast praxis, i ett fall som detta saknas anledning att bedöma frågan om den nationella lagstiftningens förenlighet med gemenskapsrätten annat än med hänsyn till den fria rörligheten för tjänster. *För det andra* har Sverige anfört att de svenska reglerna om avkastningsskatt, i den lydelse som gäller sedan den 1 januari 2005, inte strider mot gemenskapsrätten. Genom de nu gällande reglerna om beskattningen av avkastningen på pensionsmedel tillämpas från och med den 1 januari 2005 samma skattesats (15 %) för en försäkring som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i Sverige som för en försäkring som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i en annan stat inom EES. Inget särskilt förfarande tillämpas för redovisning och uppbörd av avkastningsskatten utan den gällande rutinen för årlig självdeklaration gäller också för denna skatt. Den omständigheten att arbetsgivaren är betalningsansvarig för avkastningsskatten avseende en utländsk försäkring innebär i sig ingen överträdelse av gemenskapsrätten och är för övrigt snarast att beteckna som en likviditetsmässig fördel för arbetsgivaren. Vad gäller den fråga som direkt behandlades av EG-domstolen i mål C-422/01, dvs. arbetsgivarens avdragsrätt för en utländsk försäkring, har Sverige förklarat att det genom EG-domstolens dom och Regeringsrättens avgörande i det målet står klart att arbetsgivarens rätt till avdrag

uppkommer då premien betalas in. Med hänsyn till detta klarläggande har regeringen emellertid inte sett något omedelbart behov av att överväga ändringar i den svenska lagstiftningen i fråga om arbetsgivarens avdragsrätt. I mål C-422/01 aktualiserades frågan om tjänstepensionsförsäkring. Frågan om den skattemässiga behandlingen av andra livförsäkringar och pensioner är emellertid föremål för EG-domstolens prövning i det mål om fördragsbrott som kommissionen för mot Danmark (mål C-150/04). Sverige har intervenerat till stöd för Danmark i det målet.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse anfört att Sverige, genom att inkludera premier för utländska tjänstepensionsförsäkringar som betalas av arbetsgivaren i beskattningsunderlaget för den anställde medan bidrag till liknande svenska pensionsförsäkringssystem inte behandlas som beskattningsbar inkomst för den anställde, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 12, 49 och 56 EG och artiklarna 36 och 40 EES, samt att landets skattelagstiftning och nuvarande skattepraxis kan äventyra den ordning med en enda auktorisation som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 2002/83/EG om livförsäkring (tidigare det tredje livförsäkringsdirektivet [92/96/EEG])

Sverige har vidhållit tidigare inställning. Sverige anser inte att det finns mindre ingripande sätt att upprätthålla det inre sammanhanget i ett skattesystem än att tillämpa nuvarande system för beskattning av livförsäkringar. Direktiv 2002/83/EG saknar självständig betydelse för denna bedömning.

Kommissionen har överlämnat ett kompletterande motiverat yttrande med samma inställning som tidigare.

Sverige svarade i september 2006 att den då sittande expeditonsregeringen, som i huvudsak endast sköter löpande ärenden, för närvarande inte var beredd att ta ställning till vad kommissionen anfört i det motiverade yttrandet. Sverige bad därmed att få återkomma till kommissionen efter det att en ny regering tillträtt. Därefter inkom Sverige med ett kompletterande svar i november 2006 och anförde att det borde vara mest ändamålsenligt, både för kommissionen och för Sverige, att avvakta domen i mål C-150/04 innan slutlig ställning tas i detta ärende.

Sverige kompletterade ärendet i januari 2007 och anförde att till följd av EG-domstolens avgörande i mål C-150/04 av den 30 januari 2007 överlämnade den svenska regeringen den 1 februari 2007 en skrivelse till riksdagen i vilken kommande förslag till ändrade skatteregler för pensionsförsäkringar och avtal om tjänstepension aviseras. Huvudpunkten i förslagen är att etableringskravet ändras till att omfatta försäkringar meddelade inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Förslagen i skrivelsen presenteras utförligt i en promemoria som offentliggjordes samma dag som skrivelsen överlämnades till riksdagen. I promemorian anges att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2008. Genom att regeringen överlämnade en

skrivelse till riksdagen där förslagen aviserades kan reglerna dock tillämpas retroaktivt, från och med dagen efter det att skrivelsen överlämnades till riksdagen. De aviserade reglerna tillämpas således från och med den 2 februari 2007.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige kompletterade ärendet i juli 2007 genom att översända promemorian Kompletterande förslag till nya regler för pensionsförsäkring till kommissionen. Promemorian är resultatet av det arbete som fortsatt under våren 2007 för att hitta kompletterande lösningar som tillsammans med förslagen i februari månads promemoria gör det möjligt att kontrollera den skattekredit som uppkommer i anledning av den uppskjutna beskattningen samtidigt som möjligheten att överföra hela värdet i en pensionsförsäkring till en annan pensionsförsäkring behålls. Den kompletterande promemorian innehåller således förslag till sådana regler.

Sverige kompletterade ärendet i december 2007 med lagrådsremissen Nya skatteregler för pensionsförsäkring, som överlämnades till Lagrådet för granskning den 4 december 2007. De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft den 1 maj 2008 och tillämpas på avtal ingångna från och med den 2 februari 2007.

Vissa bestämmelser om mervärdesskatt och deras förenlighet med direktiv 77/388/EEG (ärendenummer 2004/2011)

Kommissionen har gjort gällande att mervärdesskattelagens (1994:200) bestämmelser i fråga om beskattning av uttag av varor och tjänster som sker till underpris strider mot motsvarande bestämmelser i direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet). I den svenska lagstiftningen likställs, vid uttag, en situation då ersättningen för en vara eller tjänst understiger inköpspriset eller självkostnadspriset för varan respektive kostnaden för att tillhandahålla tjänsten med en situation då ingen ersättning utgår alls. Om en nedsättning av priset inte är marknadsmässigt betingad utlöser tillhandahållandena uttagsbeskattning, och beskattningsunderlaget fastställs i båda fallen till inköpspris eller självkostnadspris respektive kostnaden för att tillhandahålla tjänsten. Kommissionen har gjort gällande att det endast är i de fall då ingen ersättning utgår alls som beskattningsunderlaget ska fastställas på detta sätt. I de fall ersättning utgår anser kommissionen att beskattningsunderlaget, enligt artikel 11.A.1.a i direktivet, i stället ska utgöras av den ersättning som utgått för varan eller tjänsten. Kommissionen har åberopat EG-domstolens dom den 20 januari 2005 i mål C-412/03 Hotel Scandic Gåsabäck AB mot Riksskatteverket (begäran om förhandsavgörande från Regeringsrätten). I domen fastställdes att artiklarna 2, 5.6 och 6.2 b i sjätte mervärdesskattedirektivet ska tolkas så att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken ett tillhandahållande av en vara eller en tjänst mot ett faktiskt vederlag utgör uttag för privata ändamål av

denna vara eller tjänst, och detta gäller även när nämnda vederlag understiger självkostnadspriset för den tillhandahållna varan eller tjänsten.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har i svar i maj 2005 anfört följande. Som kommissionen har framhållit innebär domstolens dom i mål C-412/03 att det nu är klarlagt att en sådan lagstiftning som de svenska bestämmelserna i 2 kap. 2 § 2 jämförd med 7 kap. 3 § 2 a mervärdesskattelagen (1994:200), enligt vilka beskattningsunderlaget för ett uttag av en vara som sker till underpris bestäms till inköpsvärdet eller, om sådant värde saknas, till självkostnadspriset, inte är förenlig med sjätte mervärdesskattedirektivets bestämmelser. På samma sätt förhåller det sig med motsvarande svenska bestämmelser om uttagsbeskattning av tjänster, 2 kap. 5 § första stycket 1 jämförd med 7 kap. 3 § 2 b mervärdesskattelagen. Arbetet med att ändra mervärdesskattelagen i detta avseende inleddes omedelbart efter EG-domstolens dom i mål C-412/03. För att undvika skatteflykt och undandragande av mervärdesskatt genom underprissättning eller undervärdering av tillhandahållanden anser Sverige dock att det är nödvändigt att införa regler som gör det möjligt att omvärdera beskattningsunderlaget för vissa transaktioner. Omvärdering bör kunna ske i de fall det mellan närstående parter har bestämts en ersättning som är lägre än marknadsvärdet och förvärvaren inte har full avdragsrätt. Sådan omvärdering bör inte vara möjlig när det finns kommersiella skäl för den ersättning som säljaren har begärt. För att Sverige ska kunna införa regler av detta slag förutsätts att rådet med stöd av artikel 27 i sjätte mervärdesskattedirektivet bemyndigar Sverige att avvika från artikel 11.A.1 a i direktivet. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft i början av 2006.

Lotterilagen (ärendenummer 2004/4087)

Kommissionen har anfört att tillämpningen av 9, 15 och 45 §§ lotterilagen (1994:1000) samt 38 § lotterilagen i den del den hänför sig till främjande och annonsering, innebär en inskränkning i friheten för utländska spelbolag att tillhandahålla sina tjänster i Sverige. Sådana undantag från fördragets grundläggande rättigheter är endast tillåtna om de kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse och under förutsättning att detta intresse inte skyddas i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad samt om åtgärderna är proportionella. Rent ekonomiska skäl, såsom att garantera intäkter till statskassan, är enligt EG-domstolens praxis inte ett godtagbart skäl. Mot bakgrund av omfattningen av den marknadsföring som de statligt ägda monopolföretagen bedriver ställd i relation till de medel som avsätts för att motverka spelberoende samt med hänsyn till regeringens beslut att bevilja AB Svenska Spel tillstånd för nätpokertjänster anser kommissionen att det är ytterst tveksamt om Sverige rimligen kan åberopa konsumentskyddet som motiv för att begränsa utländska bolags rätt att tillhandahålla speltjänster på den svenska marknaden. Kommissionen kan inte heller se att skäl för att förebygga ekonomisk brottslighet eller penningtvätt kan motivera inskränkningar för bolag som lagligen verkar i en annan medlemsstat. Kommissionen gör därför

gällande att de aktuella bestämmelserna i lotterilagen inte är förenliga med artikel 49 EG.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige har i svar i juli 2006 ingående redogjort för det svenska systemet och hur det uppfyller angivna skyddsintressen, något som EG-domstolen framhållit måste bedömas i ett sammanhang. Vid en sådan helhetsbedömning anför regeringen att det framgår att regelverket är ändamålsenligt och konsekvent och tillgodoser syftena med regleringen, samt att de inskränkningar som förekommer i den svenska regelverket är nödvändiga och proportionella för att säkerställa den skydds nivå som ska gälla i landet. När det gäller motverkande av olagliga handlingar och brott räcker det att konstatera att det i Europa förekommer stora variationer vad gäller de krav och begränsningar som medlemsländerna ställer på speltjänsteleverantörer, och att det kan innebära att gränsöverskridande spelverksamhet därmed inte omfattas av något lands offentliga tillsyn.

Kommissionen har i juni 2007 i ett motiverat yttrande vidhållit sin inställning att 9, 38 och 45 §§ *lotterilagen* inte är förenliga med artikel 49 EG men inskränkt granskningen till *idrottsrelaterade vadhållningstjänster*. Kommissionen gör gällande att tillstånd som innehas av spelbolag etablerade i andra medlemsstater inte erkänns av den svenska lotteriinspektionen ens om samma hänsyn till allmänintresset som motiverar den svenska begränsningen redan har beaktats genom bestämmelser och kontroller i den utländske speltjänstleverantörens hemland. Kommissionen påpekar att villkoren för att bevilja tillstånd enligt 45 § *lotterilagen* inte är lagfästa, vilket medför att den svenska regeringen kan agera på ett sådant skönsmässigt sätt att de gemenskapsrättsliga bestämmelserna fråntas sin ändamålsenliga verkan. Kommissionen hänvisar till EG-domstolens praxis och menar att tillståndsordningen ska grundas på objektiva kriterier som inte är diskriminerande och som är kända på förhand för att begränsa myndigheternas utrymme för skönsmässig bedömning och förhindra att bedömningen blir godtycklig. Kommissionen påstår att det viktigaste politiska syftet med spelregleringen är att garantera intäkter till statskassan, att skyddet för underåriga inte upprätthålls och att AB Svenska Spels beviljade tillstånd att bedriva nätpoker har skapat en ny spelmarknad.

Sverige har i svar i augusti 2007 vidhållit sin inställning att den svenska spelregleringen innebär begränsningar av artikel 49 EG men att dessa är motiverade av hänsyn till allmänintresset och är proportionerliga i enlighet med EG-domstolens praxis på spel- och lotteriområdet. Härvid hänvisas till EG-domstolens nyligen meddelade dom i Placanica-målen och EFTA-domstolens avgöranden i mål E-1/06 angående spel i Norge och E-3/06 beträffande Ladbrokes. Regeringen tillbakavisar bestämt att syftet med regleringen skulle vara att berika statskassan och att det nya nätpokertillståndet skulle ha skapat en ny spelmarknad. Det huvudsakliga syftet med spelregleringen är sociala skyddshänsyn och att skapa en sund och säker spelmarknad under kontroll och tillsyn, samt att motverka spelberoende och förebygga brott. Regeringen informerar att AB

Svenska Spel har infört 18 års åldersgräns på alla spel i butiker utom Triss-lotter. Regeringen medger dock att vissa delar i spelregleringen kan förbättras, och informerar att en översyn av lotterilagstiftningen för närvarande genomförs som syftar till att stärka de sociala skyddsaspekterna och modernisera spelregleringen så att den även framgent överensstämmer med gemenskapsrätten. Utredaren har utöver att utreda kriterierna för tillståndsordningen även i uppdrag att utreda möjligheten till ömsesidigt erkännande av utländska tillstånd, om det är nödvändigt från gemenskapsrättslig synpunkt och en effektiv kontroll och tillsyn kan upprätthållas. Utredningen ska slutredovisas senast den 15 december 2008.

Reducerad mervärdesskattesats på ljudböcker (ärendenummer 2005/2197)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att tillämpa en reducerad mervärdesskattesats på omsättning, import och gemenskapsinterna förvärv av talböcker, har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 12 i kombination med bilaga H till direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättnings-skatter – Gemensamt system för mervärdesskatt; enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet). Detta eftersom talböcker inte faller under några av de kategorier av varor i bilaga H för vilka medlemsstaterna får tillämpa en reducerad skattesats.

Sverige har i svar i juni 2006 anfört följande. Svensk grundlag (RF 1:2) anger att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av, bland annat, funktionshinder. Via myndigheten Talboks- och punktskriftsbiblioteket tillförsäkras personer med funktionshinder ett utbud av talböcker som motsvarar en fjärdedel av vad personer utan funktionshinder kan ta del av. Ett mycket viktigt komplement till denna statligt finansierade utgivning är ljudböcker. Ljudböckerna är genom sin funktion av komplement till talböcker sådana hjälpmedel som lindrar invaliditet. Sverige anser sig därmed ha rätt att tillämpa en reducerad skattesats på omsättning av både tal- och ljudböcker med stöd av kategori 4 i bilaga H till det sjätte mervärdesskattedirektivet, avseende hjälpmedel för funktionshindrade. Sverige utesluter inte heller att rätt till reducerad skattesats föreligger redan med stöd av kategori 6 i bilaga H, avseende böcker, bl.a. mot bakgrund av att böcker i allt högre grad framställs på annat medium än papper och att det därmed kan strida mot principen om likabehandling och skatteneutralitet att behandla böcker olika enbart på grund av vilket tekniskt medium som används. En bok i pappersform eller i form av kassett eller CD-skiva konkurrerar med varandra och olikartad skattesats kan därmed påverka konkurrensen.

Kommissionen har i motiverat yttrande vidhållit sin inställning beträffande ljudböcker, med tillägget att det sjätte mervärdesskattedirektivet numera ersatts av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) och att det

aktuella undantagen nu återfinns i bilaga II till mervärdesskattedirektivet, varvid kategori 4 avser handikaphjälpmedel och kategori 6 böcker.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har i svar i maj 2007 anfört följande. Vid tolkningen av själva ordalydelsen av undantaget för kategori 6 i bilaga III till mervärdesskattedirektivet framstår det som både rimligt och nödvändigt att hänsyn tas till både de tekniska framsteg och den samhällsutveckling i övrigt som skett sedan undantagets tillkomst, samt till direktivets ovan nämnda syften. Den svenska regeringen gör därför bedömningen att kategori 6 i bilaga III i dag ska tolkas på så sätt att ordet bok innefattar även ljudböcker. Ur ett konsument- och marknadsperspektiv råder det inte någon tvekan om att ljudböcker och vanliga böcker konkurrerar om köpare på samma marknad. Att tillämpa olika skattesatser för två på detta sätt jämförbara varor skulle såvitt regeringen kan bedöma strida mot principen om skatteneutralitet. En tolkning av kategori 6 i bilaga III till direktivet som inbegriper ljudböcker står därmed i överensstämmelse med direktivets syfte att skapa ett konkurrensneutralt system. För den av regeringen förordade tolkningen talar även syftet med själva undantaget för böcker, nämligen att medlemsstaterna ska ges möjlighet att gynna sin kultursektor genom tillämpning av en lägre mervärdesskattesats. Den tolkning som kommissionen förespråkar skulle i detta fall också innebära en diskriminering av personer med läshandikapp. Att Sverige valt att likabehandla ljudböcker och tryckta böcker i skattehänseende tillgodoser den svenska grundlagens krav på att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av funktionshinder. Det är också ett uttryck för hur Sverige uppfyller sina internationella åtaganden på handikappområdet.

Förbud för ränteavdrag för utomlands bosatta (ärendenummer 2005/4910)

Kommissionen har anfört att den svenska lagstiftningen om beskattning av personer bosatta utomlands strider mot artiklarna 18, 39 och 43 i EG-fördraget. Detta eftersom personer som är bosatta utomlands men som är begränsat skattskyldiga i Sverige enligt inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK), och erhåller hela eller så gott som hela sin inkomst från Sverige, vägras avdrag för bostadsränteutgifter för privata bostäder utanför Sverige. De svenska reglerna innebär att endast personer bosatta i Sverige kan få avdrag för ränteutgifter för en privatbostad som är belägen i ett annat land. Enligt kommissionen innebär detta en otillåten diskriminering av utomlands bosatta.

Sverige svarade i mars 2007 att begränsningen i möjligheten att dra av ränteutgifter för bolån som gäller för utomlands bosatta och de skattekonflikter som kan uppstå till följd av detta diskriminerande i den mening som avses i EG-fördraget. Detta eftersom det är fråga om en objektiv skatteförmån som är hänförlig till en inkomstkälla som inte är skattepliktig i Sverige. Utomlands bosatta och bosatta i Sverige befinner sig i detta avseende i helt olika, icke jämförbara situationer. EG-

domstolen har ansett att en sådan objektiv skillnad motiverar olika skatteregler för utomlands bosatta personer än för personer bosatta i medlemsstaten. EG-domstolen har också godtagit att en medlemsstat får vägra avdrag för kostnader som är hänförliga till en ekonomisk verksamhet som inte beskattas i medlemsstaten. De skattekonflikter som kan uppkomma löses bäst genom skatteavtal mellan Sverige och andra berörda stater. De svenska nationella reglerna för kapitalbeskattningen och de skatteavtal Sverige har med andra stater är enligt regeringens mening förenliga med gemenskapsrätten.

Kommissionen anförde i ett motiverat yttrande i juli 2007 att Sverige, genom att upprätthålla en lagstiftning som inte tillåter personer bosatta utanför Sverige att göra avdrag för boräntor när dessa personer erhåller hela eller så gott som hela sin inkomst från Sverige, inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 18, 39 och 43 EG, samt motsvarande bestämmelser i EES-avtalet.

Sverige svarade i september 2007 att regeringen är införstådd med att den svenska inkomstskattelagen måste ändras mot bakgrund av utgången i EG-domstolens dom den 18 juli 2007 i mål C-182/06 Luxemburgska staten mot Lakebrink. EG-domstolen uttalade i huvudsak att en gemenskapsmedborgare, som saknar hemvist i den medlemsstat där vederbörande har sina huvudsakliga skattepliktiga inkomster, har rätt att få ett underskott från uthyrning av fast egendom beaktat vid fastställandet av skattesatsen på samma villkor som de medborgare som bor i den beskattande medlemsstaten, oaktat att den fasta egendomen är belägen i en annan medlemsstat och inte nyttjas för vederbörandes privata bruk. Den nya regleringen som övervägs är en ändring i inkomstskattelagen som innebär att en begränsat skattskyldig person bosatt inom EES, vars skattepliktiga inkomster uteslutande, eller så gott som uteslutande, uppburits i Sverige, och som väljer att beskattas enligt inkomstskattelagen i stället för enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, ska få samma rätt att göra avdrag för ränteutgifter i inkomstdeklarationen i Sverige som en person som är bosatt i Sverige. Avdrag medges endast till den del ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemvistlandet. Ändringarna beräknas träda i kraft den 1 januari 2008.

Mervärdesskatt på posttjänster (ärendenummer 2006/2046)

Kommissionen har anført att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.A.1 a och artikel 13.b e i direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet) genom att inte undanta posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet och därmed förenade varuleveranser från mervärdesskatteplikt, samt genom att inte undanta tillhandahållande till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom landet från mervärdesskatteplikt.

Sverige har i svar i juni 2006 anfört följande. Sedan postområdet liberaliserats och monopolet avskaffats den 1 januari 1993 finns inte längre något offentligt postväsende i Sverige. Posten AB har samma verksamhetsförutsättningar som övriga operatörer på den svenska postmarknaden och bedrivs som ett självständigt privaträttsligt subjekt utan någon ersättning från staten. Tillståndmyndigheten har möjlighet enligt lag att utse vem som helst av de 35 postoperatörerna att, genom förpliktelse i tillståndsvillkoren, tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster. I dag finns sådana tillståndsvillkor för företaget Posten AB. Den omständigheten kan inte medföra att Posten AB:s tjänster därmed betraktas som utförda av ett offentligt postväsende. Därutöver, om Posten AB, till skillnad från övriga företag som bedriver likartad postverksamhet, inte skulle ta ut mervärdesskatt på sina tjänster skulle det medföra en allvarlig konkurrenssnedvridning på marknaden. Posten AB:s priser skulle då kunna bli förmånligare för personer som inte har rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt (t.ex. enskilda, banker, försäkringsbolag) eftersom Posten AB skulle kunna tillhandahålla sina tjänster utan mervärdesskatt. När det sedan gäller frimärken konstaterar Sverige att användningen av dessa har förändrats. Frimärken i Sverige kan inte längre lösas in mot kontanter. Att endast undanta det betalningssätt för posttjänster som innebär förskottsbetalning med frimärke från mervärdesskatt, skulle innebära att betalningssättet skulle vara avgörande för om tjänstens ska beskattas eller inte. Det vore orimligt och skulle strida mot skatteneutralitetsprincipen. Undantaget i artikel 13.B.a för tillhandahållande av frimärken kan enligt regeringens uppfattning endast vara tillämpligt i de fall då frimärket används som betalningsmedel istället för kontanter – vilket var tillfället då direktivet antogs 1977 – eller i de fall då frimärket utgör bevis för förskottsbetalda posttjänster som är undantagna från mervärdesskatt eftersom de tillhandahålls av ett offentligt postväsende.

Kommissionen har i motiverat yttrande i juli 2007 vidhållit sin inställning. Kommissionen anser att det förhållandet att Posten AB är ett privaträttsligt företag och drivs i vinstsyfte inte betyder att det inte längre kan karakteriseras som ett ”offentligt postväsende”. Denna uppfattning stöds enligt kommissionen av EG-domstolens dom i mål 107/84 där domstolen slog fast att postal verksamhet fortfarande undantas även om den utförs av ett licensierat företag. Undantaget från mervärdesskatt gäller dock endast den postala myndighetens tillhandahållande av tjänster, oavsett om det är ett offentlighetsrättsligt organ eller ett licensierat företag, och inte tjänster som andra företag tillhandahåller den postala myndigheten. Kommissionen anser vidare att inte alla licenshavare ska betraktas som ”offentliga postväsendet” utan endast det eller de företag som ålagts att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänster inom hela landet enligt artikel 3 i direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utveckling av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna.

Sverige svarade i september 2007 att undantaget från skatteplikt i mervärdesskattedirektivet för posttjänster som tillhandahålls av det

offentliga postväsendet inte är tillämpligt på en avreglerad och konkurrensutsatt postmarknad som den svenska. Enligt regeringens mening saknar kommissionens extensiva tolkning av begreppet offentligt postväsende och dess tillämpningsområde stöd i såväl mervärdesskattedirektivet som i EG-domstolens praxis. Mål 107/84 avser en monopolsituation och kan inte läggas till grund för slutsatser avseende en avreglerad och konkurrensutsatt marknad. De allmänna tolkningsprinciperna medger inte att undantaget tolkas och ges innehåll med hjälp av senare tillkommen lagstiftning inom ett annat rättsområde som postdirektivet. Det finns inget stöd för kommissionens påstående att det finns ett samband mellan postdirektivets syfte att säkerställa samhällsomfattande posttjänster och mervärdesskattedirektivets undantag från skatteplikt för det offentliga postväsendet. Kommissionens resonemang leder till att principen om skatteneutralitet sätts ur spel och att konkurrensen mellan postoperatörerna påtagligt snedvrids, vilket skulle kunna slå ut konkurrerande postoperatörer. Ett dylikt förhållningssätt strider mot de grundläggande principerna om fri rörlighet för tjänster och konkurrens enligt EG-fördraget.

Bristande genomförande av direktiv 2003/58/EG ang. offentlighet i vissa bolag (ärendenummer 2007/0162)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/58/EG om ändring av rådets direktiv 68/151/EEG när det gäller krav på offentlighet i vissa typer av bolag har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivet är genomfört sedan den 1 juli 2006 med avseende på aktiebolag, vilket anmäldes till kommissionen den 29 juni 2006. Vad beträffar direktivets genomförande med avseende på försäkringsaktiebolag utarbetas för närvarande en promemoria med förslag till nödvändiga författningsändringar.

Sverige skickade i juni 2007 promemorian ”Elektronisk ingivning för vissa finansiella företag m.m.” till kommissionen och uppgav att författningsändringarna beräknas kunna träda i kraft den 1 april 2008.

Kommissionen har i ett motiverat yttrande i oktober 2007 konstaterat att Sverige ännu inte har vidtagit alla de åtgärder som åvilar det i fråga om genomförande av direktivet.

Sverige har i svar i december 2007 uppgivit att Sveriges riksdag och regering den 20 december hade antagit alla lag- och förordningsändringar som krävs för att uppfylla resterande delar av direktivet och att både lag- och förordningsändringarna träder i kraft den 1 mars 2008.

5.3 Formella underrättelser

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Kontrollen av traditionella egna medel (ärendenummer 2000/2185 samt 2005/2168)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte uppfyller sina förpliktelser enligt artiklarna 2, 6, 9, 10 och 11 i förordningarna (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel och 1150/2000 samt enligt artikel 220 i förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, eftersom berörda myndigheter inte fastställer och bokför belopp i egna medel omedelbart när det upptäcks att beloppet inte tidigare bokförts, eller att det bokförts på en lägre nivå än vad som följer av gällande bestämmelser, trots att myndigheten förfogar över de uppgifter som krävs för att fastställa både tullbeloppet och vem som är gäldenär.

Sverige har i svar i september 2005 anfört följande. Den principiella fråga som aktualiseras i ärendet är föremål för prövning i EG-domstolens mål C-546/03 Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien. Även ärende 2000/2185 rör samma fråga. Bland annat Sverige har intervenerat i det målet till stöd för Spanien. Sverige anser att en tullskuld inte lagligen kan fastställas om inte förfarandet uppfyller de grundläggande krav i fråga om handläggningen som följer av gemenskapsrätten. Detta gäller oavsett om det är en nationell myndighet eller ett gemenskapsorgan som fastställer tullskulden. Beslutet måste därmed grundas på ett godtagbart beslutsunderlag. Av främst den allmänna gemenskapsrättsliga principen om rätt till försvar framgår att så inte kan anses vara fallet om beslutsunderlaget består av uppgifter som den enskilde inte haft möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt yttra sig över. Mot bakgrund av denna princip kan det inte stå i strid med medlemsstaternas skyldigheter vid tillämpning av artikel 220.1 i tullkodexen att ge parterna möjlighet att inom rimlig tid yttra sig över uppgifter som har tillförts ärendet av annan innan tullskulden bokförs. Vidare bör utgången i mål C-546/03 avvaktas innan ytterligare åtgärder vidtas i detta ärende.

I dom den 23 februari 2006 fastställde EG-domstolen att Spanien underlåtit att uppfylla sina skyldigheter att i rätt tid fastställa och bokföra tullskulder vid bokföring i efterhand.

Sverige har kompletterat ärendet med uppgifter i december 2006, januari 2007 och juli 2007. Sammantaget anför Sverige att Tullverket arbetar med att finna den bästa lösningen för att hanteringen av revisionsärendena, i ljuset av att det i förslaget till ny tullkodex finns en bestämmelse om ett kommuniceringsförfarande som i huvudsak motsvarar det nuvarande svenska förfarandet. Tullverket söker finna en tillfällig lösning fram till den nya tullkodexen träder i kraft, som inte förutsätter alltför stora ändringar av systemen.

Spelautomater (ärendenummer 2001/4826)

Kommissionen har gjort gällande att den svenska lagstiftningen om spelautomater står i strid med artiklarna 28, 43 och 49 EG. Den svenska

lagstiftningen om spelautomater strider mot fördraget eftersom utgångspunkten för den svenska lagstiftningen är förbud mot import, innehav och anordnande av spel på varuspelautomater, penningautomater, värdeautomater och skicklighetsautomater. Det hinder som den svenska lagstiftningen utgör kan inte motiveras med hänvisning till allmännyttiga ändamål, eftersom det främsta syftet med den svenska lagstiftningen tycks vara ekonomiskt, nämligen att säkra att inkomsterna från spel med spelautomater går till offentlig spelverksamhet. Kommissionen anser också att straffen i 54 § lotterilagen (1994:1000) inte överensstämmer med de principer som EG-domstolen uppställt i sin praxis, eftersom de är mycket långtgående i fråga om tillverkare av spelautomater och de ekonomiska aktörer som tillhandahåller spel på spelautomater som lagligen får säljas i andra medlemsstater.

Sverige har anfört följande. Sverige delar kommissionens bedömning att de aktuella bestämmelserna utgör hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster samt etableringsfriheten. Den centrala frågan är emellertid om dessa hinder ska godtas i enlighet med den praxis som EG-domstolen har utvecklat när det gäller spel och lotterier. Frågan har prövats av Regeringsrätten i en dom den 26 oktober 2004. Regeringsrätten ansåg att den svenska regleringen på spel- och lotteriområdet överensstämmer med de krav som EG-rätten ställer. Sedan Regeringsrätten meddelat sin dom har även Högsta domstolen i ett antal mål, i vilka underinstanserna funnit att den svenska regleringen är förenlig med EG-rätten, inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd. Det grundläggandet syftet med regleringen är att begränsa sociala skadeverkningar. Bestämmelserna i lotterilagen är varken diskriminerande eller oproportionerliga.

Sverige har i kompletterande svar i juli 2006 lämnat ytterligare upplysningar om de svenska reglerna för spelautomater. Sammanfattningsvis förklarade Sverige att lotterilagens regler visserligen innebär att en näringsidkare som önskar föra in en viss sorts spelautomat till Sverige först har att ansöka om tillstånd att inneha automattypen i fråga. Det är dock inte föreskrivet några begränsningar i fråga om möjligheten att få ett innehavstillstånd. För den som har innehavstillstånd, antingen i form av ett tillstånd att anordna spel på automaten i fråga eller ett särskilt innehavstillstånd, råder det dock inget hinder mot att importera sådana automater som omfattas av tillståndet till Sverige.

Kommissionen har i kompletterande formell underrättelse vidhållit att de svenska bestämmelserna utgör ett hinder för den fria rörligheten för spelautomater men har samtidigt klargjort att de frågor som rör fri rörlighet för tjänster och etableringsfrihet inte kommer att behandlas i detta ärende. Kommissionen har ifrågasatt om det verkliga målet för de restriktiva åtgärderna är det som Sverige har påstått, eftersom finansieringen av samhällsnyttig verksamhet inte endast verkar utgöra en positiv bieffekt av bestämmelserna. Kommissionen anser dessutom att Regeringsrättens praxis ger uttryck för en overseende hållning vad gäller de svenska spelföretagens stundom aggressiva marknadsföring och att detta inte överensstämmer med det åberopade allmännyttiga målet att skydda konsumenterna. Kommissionen har slutligen ifrågasatt att

åtgärderna är proportionerliga och anfört att Sverige bör överväga åtgärder som i mindre grad inskränker handeln inom gemenskapen.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige besvarade den kompletterande formella underrättelsen i mars 2007. I svaret vidhöll Sverige sin tidigare ståndpunkt och tillade bl.a. följande. En översyn av de svenska spelregleringen är på gång och det är av vikt att eventuella behov av förändringar tillgodoses så snart som möjligt. Automatspel som betalar ut vinst i kontanter är en spelform som är förknippad med betydande risker för spelberoende och kriminalitet. Utgångspunkten har därför varit att begränsa sådant spel och minska spelberoende genom införande av ett förbud mot spel om penningvinster. Sverige har hållit nere antalet spelautomater och tillåter endast fyra typer av automatspel. Varuspelsautomater och värdeautomater anses inte vara lika beroendeframkallande som penningautomater och skicklighetsautomater. De två senaste är endast tillåtna inom ramen för statliga kasinon på grund av den höga skyddsnivå för konsumenterna som eftersträvas. Mot bakgrund av att möjligheterna att bedriva spel på spelautomater är starkt begränsade, har Sverige ansett det nödvändigt att även reglera själva innehavet och införseln av spelautomater i syfte att motverka illegal användning. Innehav och införsel av tillåtna spelautomater i Sverige är förknippat med vissa administrativa krav. Dessa krav inskränker visserligen den fria rörligheten för spelautomater, men är inte mer långtgående än vad som krävs för att säkerställa syftet med tillståndskravet. Tillståndskravet är inte oförenligt med artiklarna 28 och 30 EG. Sverige har inte ansett det föreliggande behov att reglera innehav och införsel för spelautomater som inte får tas i bruk i Sverige, men kommer att överväga detta med hänsyn till kommissionens kompletterande formella underrättelse. Den pågående översynen av den svenska lotteriregleringen och frågan hur den svenska spelmarknaden bör utformas i framtiden syftar till att säkerställa en tidsenlig spelreglering som även fortsättningsvis står i överensstämmelse med gemenskapsrätten.

Beskattning av utdelning av utländska pensionsstiftelser (ärendenummer 2006/4107)

Kommissionen har anfört att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56 i EG-fördraget och motsvarande artiklar i EES-avtalet såtillvida som landet beskattar utdelningar och räntor som mottas av utländska pensionsstiftelser högre än utdelningar som mottas av svenska pensionsstiftelser.

Sverige svarade i juli 2007 följande. Eftersom Sverige inte tar ut någon kupongranta, utan endast på utdelning, har Sverige utgått från att underrättelsen endast gäller beskattning av utdelning. Den faktiska beskattningen på utdelning som beskattas med avkastningsskatt motsvarar kupongskatt som tas ut på utdelning till en utländska pensionsstiftelse, även om underlagen är olika. Det är således regeringens uppfattning att utländska pensionsstiftelser inte missgynnas skattemässigt jämfört med svenska pensionsstiftelser. För det fall

kommissionen skulle anse att bestämmelserna innebär att svenska pensionsstiftelser är skattemässigt gynnande, är det regeringens uppfattning att skillnaderna i beskattningshänseende mellan svenska och utländska pensionsstiftelser är berättigande. Regeringen grundar denna bedömning på att svenska och utländska pensionsstiftelser inte befinner sig i en jämförbar situation, eftersom beskattning av stiftelserna uppfyller helt skilda syften. Det strider inte mot EG-rätten att vissa inhemska skatteskyldigheter, såsom svenska pensionsstiftelser, av sociala skäl får lägre skatt, även om samma lättnad inte ges till motsvarande utländska skatteskyldiga subjekt. Den svenska regeringen anser sammanfattningsvis att bestämmelserna om beskattning av utdelning till utländska pensionsstiftelser är förenliga med gemenskapsrätten.

Brister i genomförandet av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (ärendenummer 2006/4349)

Kommissionen har i en formell underrättelse i mars 2007 anfört att direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn har genomförts både felaktigt och ofullständigt av Sverige. Kommissionen gör gällande att Sverige, genom att underlåta att införa nya och anpassa befintliga bestämmelser med anledning av direktivet samt genom att behålla förvaltnings- och avtalspraxis som står i strid med direktivet, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet. Kritiken gäller främst artiklarna 2, 4, 6, 7, 8 och 10 i direktivet.

Sverige har i svar i juli 2007 anfört följande. De flesta av kommissionens anmärkningar gäller förhållandena beträffande det statliga personadressregistret (SPAR). Det exklusiva avtal som gäller mellan SPAR-nämnden och Infodata AB har sagts upp och Infodata AB:s exklusiva rätt till registret kommer därmed att upphöra vid snarast möjliga tidpunkt. Det förekommer inte heller någon diskriminering i SPAR-nämndens verksamhet eftersom SPAR-nämndens enda uppgift är att vara huvudman för SPAR. Den svenska regeringen avser att noggrant följa utvecklingen beträffande SPAR. Tillgång till information är sedan en lång tid tillbaka en svensk hjärtefråga. Den rätt som tillkommer enskilda, företagare och organisationer att få tillgång till information som finns i den offentliga sektorn är grundlagsfäst. Även om det ursprungliga syftet med den omfattande tillgången till offentlig information är ett annat än att informationen ska kunna användas och utvecklas för kommersiella syften, har den stora tillgängligheten fört med sig en omfattande marknad för sådan information. Den marknad för information från den offentliga sektorn vilket direktivet syftar till att skapa finns alltså redan i Sverige. Dock har en del åtgärder vidtagits som syftar till att direktivets krav ska tydliggöras och få genomslag i förvaltningen. Således avser regeringen att besluta en förordning om villkor för vidareutnyttjande av information från statliga myndigheter. Förordningen kommer att skickas till kommissionen så snart den har beslutats. Vidare pågår en utredning om översyn av den statliga förvaltningens uppgifter, vars arbetet ska redovisas senast den 15 december 2008. Senast samma

dag planeras också att ett utredningsuppdrag angående vissa konkurrensfrågor på området för offentlig näringsverksamhet ska redovisa resultatet av sitt arbete.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Offentlig upphandling av avfallshantering (ärendenummer 2006/4900)

Kommissionen har i en formell underrättelse anfört att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 92/50/EEG och direktiv 2004/18/EG, genom att flera svenska kommuner har tilldelat kontrakt för avfallshantering utan något föregående offentliggörande eller upphandlingsförfarande. Kommissionen anser att kontrakten är offentliga tjänstekontrakt med ekonomiska villkor som borde ha tilldelats i enlighet med upphandlingsdirektiven, i synnerhet beträffande reglerna om förfaranden och meddelanden.

Sverige har i svar i september 2007 anfört att regeringen är mycket angelägen om att de svenska kommunerna följer upphandlingsreglerna och att eventuella överträdelser av regelverket utreds från fall till fall. Vidare anför Sverige att kommissionens skrivelse har föranlett att Konkurrensverket, som sedan september 2007 är ansvarig för tillsynen av upphandlingslagstiftningen, under hösten inleder en granskning av upphandling av avfallstjänster. Regeringen har även kontaktat Sveriges Kommuner och Landsting samt Avfall Sverige, som kommer att informera kommunerna om gällande rätt vid upphandling av avfallstjänster. Slutligen anser Sverige att det påbörjade genomförandet av rättsmedelsdirektivets bestämmelser om ogiltigförklaring av kontrakt och kompletterande sanktioner mot oriktigt direkttilldelade kontrakt, kommer att bidra till en god framtida regelefterlevnad.

Bristande genomförande av direktiv 2006/84/EG (ärendenummer 2007/0670)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2006/84/EG om anpassning av direktiv 2002/94/EG om tillämpningsföreskrifter för vissa bestämmelser i rådets direktiv 76/308/EEG om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som har avseende på vissa avgifter, tullar, skatter och andra åtgärder, med anledning av Bulgariens och Rumäniens anslutning, har brutit mot direktivet.

Sverige anförde i juni 2007 följande. Anpassningen i tillämpningsdirektivet till det så kallade indrivningsdirektivet kräver en ändring i lagen (1969:200) om uttagande av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga. Regeringen avser att lägga fram förslag till ändringen, som är av mycket enkel beskaffenhet, i september-oktober 2007. Lagändringen kommer att kunna tillämpas retroaktivt från och med den 1 januari 2007. Anpassningen berör bara den blankett som används för en årlig statistikuppgift och får alltså, om den alls har någon praktisk betydelse, sådan först under våren 2008, då statistik ska lämnas avseende 2007. En av kommissionen tillkallad arbetsgrupp arbetar för närvarande med att ta

fram förslag till en mera omfattande omarbetning av den blankett som direktivet tar sikte på.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Grundläggande kassaservice sköts av Posten AB utan föregående upphandling (ärendenummer 2007/2149)

Kommissionen anser att den svenska regeringens beslut att grundläggande kassaservice i hela Sverige ska skötas av Posten AB – ett beslut som tagits utan något föregående upphandlingsförfarande eller offentliggörande – strider mot bestämmelserna i artikel 11 om förfaranden och artikel 15 om meddelanden i direktiv 92/50/EEG. Om kontraktet avsevärt skulle ändras eller dess löptid förlängas, eller ett nytt kontrakt tilldelas, skulle det även kunna leda till att samma skyldigheter i direktiv 2004/18/EG inte fullgörs om upphandlingsförfarandet förblir detsamma.

Sverige har i svar i november 2007 förklarat att kassaservice historiskt varit en integrerad del i postverksamheten, trots att kassaservicen utgjort en verksamhet av finansiellt slag, och att den därför har skötts av det offentliga postverket, sedermera Posten AB. Dock har stora förändringar skett på marknaden för betaltjänster under de senaste tio åren och flertalet kunder är inte längre hänvisade till postkontor eller bankkontor för att sköta in- och utbetalningar. Med anledning härav har regeringen uppdragit åt Post- och telestyrelsen att upphandla grundläggande betaltjänster. Regeringen har även överlämnat en proposition 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster till riksdagen med förslag att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice ska upphöra att gälla vid utgången av 2008. Under övergångsperioden ska en gradvis avveckling av den grundläggande kassaservicen ske.

6 UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

6.1 Mål i EG-domstolen

6.2 Motiverade yttranden

Ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis med hänsyn till Bulgariens och Rumäniens anslutning (ärendenummer 2007/0853)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har vidtagit de åtgärder som åligger det enligt direktiv 2006/100/EG om anpassning av vissa direktiv när det gäller fri rörlighet för personer, med anledning av Bulgariens och Rumäniens anslutning. Direktivet rör yrkena advokater, utövande av advokatycket, läkare, sjuksköterskor, tandläkare, veterinärer, barnmorskor, farmaceut, arkitekter samt högre utbildning och yrkeskvalifikationer. Det motiverade yttrandet rör även Justitiedepartementet

Sverige svarade i juli 2007 att direktivet genomförts genom bestämmelser i Statens jordbruksverks föreskrifter om legitimation som veterinär för den som har utländskt behörighetsbevis.

Kommissionen har i ett motiverat yttrande i oktober 2007 anfört att endast genomförande avseende veterinärer har anmälts men inte avseende övriga yrken, yrkeskvalifikationer och högre utbildning.

Sverige har i svar i december 2007 anfört att direktivet så gott som är genomfört beträffande alla yrkeskategorier och att detta har anmälts i genomförandedatabasen. Dock återstår vissa smärre ändringar vad gäller direktiv 2005/36/EG i Socialstyrelsens föreskrifter angående hälso- och sjukvårdsområdet, vilka kommer att genomföras snarast och anmälas till kommissionen.

6.3 Formella underrättelser

Bristande genomförande av direktiv 2005/36/EG (ärendenummer 2007/1179)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer, har brutit mot direktivet. Den formella underrättelsen rör även Justitiedepartementet, Socialdepartementet, Försvarsdepartementet, Integrations- och jämställdhetsdepartementet, Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet, Näringsdepartementet, Socialdepartementet samt Utrikesdepartementet.

Sverige har medgetts tid att besvara den formella underrättelsen till den 27 januari 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2005/71/EG (ärendenummer 2007/1180)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/71/EG om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte, har brutit mot direktivet.

Sverige har medgetts tid att besvara den formella underrättelsen till den 27 januari 2008.

7.1 Mål i EG-domstolen

Uppfödning av hästar och ponnyer (ärendenummer 1999/4253, mål C-206/05)

Kommissionen yrkade att EG-domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:82) uppställa ett krav på att en hingst ska vara avelsvärderad i Sverige för att få användas till avel med andra ston än hingstägarens egna, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt – i första hand – artikel 3 i direktiv 90/427/EEG om avelsmässiga och genealogiska villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen eller – i andra hand – artikel 28 EG.

Sverige medgav talan.

I dom den 26 oktober 2006 biföll EG-domstolen talan på den första grunden, dvs. att de svenska bestämmelserna står i strid med artikel 3 i direktiv 90/427/EEG genom att i sin nationella rättsordning uppställa ett krav på att en hingst ska vara avelsvärderas i Sverige för att få användas till avel med andra ston än hingstägarens egna.

Sverige har med anledning av domen ändrat vissa bestämmelser i Statens jordbruksverks föreskrifter och upphävt det obligatoriska DNA-testet i enlighet med EG-domstolens dom.

Kommissionen har därefter i två skrivelser i juli 2007 anfört att klagomål har inkommit angående Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om avelsarbete (DFS 2004:22), särskilt 3 och 8 §§, där det framgår att det fortfarande kan krävas ett föregående DNA-test, oberoende av ras och ursprungsland, för att hingstar ska få användas för avel i Sverige med andra ston än hästägarens egna. Därmed riskerar föreskrifterna, eller tillämpningen av dem, att utgöra ett hinder för genomförandet av domen C-206/05. Vidare har kommissionen fått ett klagomål där det hävdas att hästar av rasen American Paint Horse regelmässigt underkastas gentest för att bli godkända för avel i Sverige, även när de redan är godkända för avel i andra medlemsstater. Slutligen hävdas att Sverige sedan 2007 har ett förbud att föra in ston av rasen American Paint Horse som har blivit betäckta av en hingst i en annan medlemsstat, om antingen hingsten eller stoet är bärare av OLWS-anlaget (Overo Lethal White Syndrom).

Sverige har i september 2007 svarat att det är viktigt att säkerställa ett gott djurskydd vid reproduktion av hästar. Nationella bestämmelser som förbjuder avel som orsakar eller kan orsaka lidande eller skada för någon av de berörda hästarna kan vara förenliga med gemenskapsrätten. Sådana bestämmelser får dock inte ha en mer inskränkande verkan på handeln än vad som är nödvändigt för att tillgodose djurskyddet. Sverige kommer därför tillse att det inte finns några hinder mot införsel av dräktiga ston samt att kravet på testning upphävs. Regeringen har också för avsikt att ge Statens jordbruksverk i uppdrag att se över hur bestämmelserna om

skydd av djur vid avel kan utformas på ett sätt som tillgodoser djurskyddet med så liten handelspåverkan som möjligt. Sverige klargjorde att avsikten med de svenska djurskyddsbestämmelserna är att skapa ett reellt skydd för hästars liv och hälsa.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

7.2 Motiverade yttranden

7.3 Formella underrättelser

Import av idisslare (ärendenummer 2002/4536)

Kommissionen har anfört att direktiv 92/65/EEG om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon, med undantag för de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG, innehåller uttömmande bestämmelser om hur många provtagningar som ska utföras, liksom var och när dessa ska ske. Eftersom regleringen av dessa frågor således är fullständigt harmoniserade har medlemsstaterna inte längre rätt att kräva provtagning utöver vad som föreskrivs i direktivet. Det svenska kravet på ytterligare provtagning av alla idisslare i karantän i Sverige strider därför mot artikel 6.A.2 b i direktivet.

Sverige har anfört att det framgår av artiklarna 14 och 15 i direktivet att lagstiftaren har ansett att det för medlemsstater med nationella bekämpningsprogram eller ett mycket gott djurhälsotillstånd finns ett behov att upprätthålla strängare krav. Mot bakgrund av det – jämfört med många andra medlemsstater – unika djurhälsotillståndet i Sverige och de officiella friförklaringar som Sverige har erhållit avseende de vanligaste lantbruksdjuren, är det nödvändigt att upprätthålla de strängare krav på provtagning som tillämpas i Sverige för idisslare. Sverige har därför för avsikt att under första delen av år 2004, enligt artikel 15 i direktivet, ansöka om friförklaring från tuberkulos för samtliga slag av idisslare som täcks av direktivet, med undantag av hjortar. Vad avser tuberkulos på hjort avser Sverige att inom samma tid ansöka om att det pågående kontrollprogrammet ska godkännas som ett nationellt bekämpningsprogram enligt artikel 14 i direktivet.

Sverige har i ett kompletterande svar i september 2005 uppgett att Sverige har återkallat sin ansökan om frihet från tuberkulos. Sverige kvarstår dock med sin ansökan om godkännande av kontrollprogram för hjortar. Med anledning av återkallelsen kommer Jordbruksverket, vad avser andra idisslare än hjortar, att ändra sina föreskrifter så att dessa uppfyller kraven i direktivet.

Import av idisslare (ärendenummer 2002/4536)

Jordbruksverket har ändrat sina föreskrifter. Ansökan om godkännande av kontrollprogram för hjortar kompletterades efter anmodan av kommissionen med vissa uppgifter i juli 2007.

Hästtävlingar (ärendenummer 2002/5121)

Kommissionen har anfört att Sverige inte iakttar bestämmelserna i direktiv 90/428/EEG om handel med hästdjur som är avsedda för tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar. De svenska bestämmelserna hindrar hingstar som inte är inskrivna i huvudavsnittet i den svenska stamboken från att tävla i Sverige.

Sverige har i svar i september 2003 anfört att artikel 4.2 a i direktivet medger undantag för ”tävlingar endast för hästdjur som är registrerade i en särskild stambok och som har till syfte att förbättra rasen,...” och har förklarat att det är denna undantagsbestämmelse som har utnyttjats.

I en skrivelse i juli 2004 meddelade kommissionen att den emottagit ett nytt klagomål, denna gång från en ponnyklubb i en annan medlemsstat som vägrats medlemskap i Svenska Ponnyavelsförbundet. Utan medlemskap i SPAF är det omöjligt att delta i ponnytävlingar i Sverige, vilket leder till att uppfödare inte kan sälja några ponnyer som är yngre än sex år. Kommissionen anser att detta klart strider mot bestämmelserna i artikel 3.2 i rådets direktiv 90/428/EEG.

Sverige svarade i september 2004 att Sverige vid inträdet i unionen gjorde en översyn av bestämmelserna på hästområdet och bedömde att bestämmelserna i direktivet följdes genom tävlingsorganisationernas reglementen. Sverige anmälde i juni 2003 att Sverige har för avsikt att utnyttja möjligheten att anordna tävlingar i enlighet med undantagsbestämmelserna i artikel 4.2 i direktivet. Regeringen har nu inlett en översyn av regelverket inom hästsektorn och dess förenlighet med direktivet. SPAF är en privaträttslig intresseförening som inte bedriver någon verksamhet som kräver statligt tillstånd. Ponnyklubben som nekades medlemskap särskiljde sig för mycket från de åtta övriga medlemsföreningarna, och den accepterade inte svenska bestämmelser om avelsvärdering. De tävlingar som SPAF anordnar är endast öppna för hästar av de raser vars stamboksförande förening ingår i SPAF och har till syfte att förbättra rasen. Det är inte tävlingar som faller under artikel 4.2 a i direktivet. Bortsett från SPAF:s tävlingar, anordnas den absoluta merparten av de svenska tävlingarna som ponnyer kan delta i av Svenska Ridsportförbundet. För att delta i ridsportförbundets tävlingar på regional eller högre nivå krävs svenska hästlicens. Licenskravet gäller oavsett hästens ursprung. Ridsportförbundet kräver även att utländska hästar är inrapporterade till respektive rasförening i Sverige för att tävlingsresultatet ska kunna dokumenteras och användas i avelsvärderingar.

Den första augusti 2007 trädde den nya lagen (2007:629) om tävling med hästdjur i kraft.

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har infört ett effektivt kontrollsystem för fiskeriverksamhet i enligt artiklarna 1.2, 2.1 och artikel 31 i förordning (EG) nr 2847/93 om införande av kontrollsystem för den gemensamma fiskeripolitiken. De skyldigheter som avses gäller åtgärder som rör förvaltningen av torskfisket i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön, övervakningen av landning av fisk för industrifiske och uppföljning av överträdelser av den gemensamma fiskeripolitiken.

Sverige har i svar i april 2006 anfört följande. När det gäller återhämtningsplanen för torsk i Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön är det riktigt att systemet med förhandsanmälningar för landningar av mer än ett ton torsk i ett inledande skede efter att reglerna trätt i kraft inte fungerade fullt ut. Förhållandena har dock förbättrats. Det har även förekommit att anmälningar av vilka typer av fiskeredskap som befälhavare avser att använda har inkommit för sent. Anledningen härtill var bl.a. att det nationella genomförandet av de gemenskapsrättsliga reglerna var försenat. Uppföljningen har emellertid varit sådan att det inte förelegat någon risk för överutnyttjande. Detta är anledningen till att de svenska myndigheterna inte förbjöd fartyg att fiska i de aktuella områdena trots att de inte har gjort någon anmälan. När det gäller överträdelser av toleransmarginalen vid uppskattningen av de kvantiteter torsk som behålls ombord vid fiske i Östersjön, pågår alltjämt uppföljningen av dessa ärenden. Kommissionens påstående om att de svenska myndigheterna inte vidtagit några åtgärder förefaller således något förhastat. Vad gäller det svenska provtagningssystemet, så ska provtagning i Östersjön ske på det sätt som gemenskapen föreskrivit i Västerhavet och provtagning sker regelbundet. Beträffande uppföljningen av överträdelser av den gemensamma fiskeripolitiken så bör det beaktas att den svenska ordningen för att beivra överträdelse är straffrättslig. Det innebär att det tar tid innan ärenden syns i rapporteringen till kommissionen. Det föreligger förslag till ändringar i det svenska sanktionssystemet för att möjliggöra en snabbare handläggning.

Kommissionen begärde i juli 2007 kompletterande information om det svenska systemet för uppföljning av överträdelser och vilka påföljder som är tillämpliga.

Sverige redogjorde i svar i september 2007 för hur det nuvarande systemet för uppföljning av överträdelser fungerar, Fiskeriverkets ansvar för fiskerikontrollen, Kustbevakningens kontroll av efterlevnaden av bestämmelserna på fiskeriets område och dessa myndigheters befogenheter samt polis-, åklagar- och Ekobrottsmyndigheternas befogenheter. Vidare redogjorde Sverige för den tillsatta Fiskerisanktionsutredningens förslag att införa sanktionsavgifter vid överträdelser och möjligheten att omedelbart ingripa vid överträdelser i stället för att behöva avvakta lagakraftvunna domar som i dag. Enligt

planeringen kommer en proposition att lämnas till riksdagen i mars 2008 och det nya systemet förväntas kunna träda i kraft den 1 juli 2008. Slutligen upplyste regeringen om avsikten att tillsätta två nya utredare för att dels utreda Kustbevakningens möjlighet att bedriva förundersökningar, dels göra en översyn av fiskelagens straffbestämmelser. Avsikten är att dessa uppdrag ska redovisas i april respektive oktober 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2006/77/EG (ärendenummer 2007/1182)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2006/77/EG om ändring av bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/32/EG med avseende på gränsvärden för organiska klorföreningar i djurfoder, har brutit mot direktivet.

Sverige har medgett tid att besvara den formella underrättelsen till den 27 januari 2008.

8 MILJÖDEPARTEMENTET

8.1 Mål i EG-domstolen

Spilloljor (ärendenummer 2000/2206, mål C-201/03)

I dom den 30 mars 2004 fastställde EG-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 75/439/EEG om omhändertagande av spilloljor genom att inte i enlighet med artikel 3.1 i direktivet vidta de åtgärder som krävs för att spilloljor i första hand ska behandlas genom regenerering, om en sådan behandling är möjlig mot bakgrund av tekniska, ekonomiska och organisatoriska begränsningar.

Kommissionen har härefter efterfrågat information om vilka åtgärder som Sverige vidtagit för att följa EG-domstolens dom.

Sverige har i svar i oktober 2004 anfört att artikel 3.1 i direktivet har genomförts i svensk lagstiftning genom en ändring i förordningen (1993:1268) om spilloljor. Ändringen, som trädde ikraft den 1 december 2002, innebär att förordningstexten motsvarar lydelsen i artikel 3.1 i direktivet. Genom förordningsändringen framgår det klart att regenerering av spillolja är den form av omhändertagande av spillolja som ska prioriteras. Denna prioriteringsskyldighet tillämpas också i praktiken. En bidragande orsak till detta är Naturvårdsverkets informationsinsatser i kombination med en noggrann och kontinuerlig uppföljning av tillämpningen. Vidare har ett samarbete med regenereringsanläggningar i Danmark och Tyskland inletts. Sedan prioriteringsskyldigheten infördes har mängden spillolja som gått till regenerering ökat avsevärt och beräknas fortsätta att öka. För det fall denna positiva utveckling skulle avta är den svenska regeringen redo att

vidta ytterligare åtgärder. Sammanfattningsvis anser Sverige att landet uppfyller sina skyldigheter enligt art 3.1 i direktivet.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Underlåtenhet att uppfylla de skyldigheter som följer av artikel 10 EG och artikel 300.1 EG (ärendenummer 2005/2405, mål C-246/07)

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige, genom att ensamt föreslå att ett ämne perfluoroktansulfonat (PFOS) ska läggas till i bilaga A till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar, inte har uppfyllt sina skyldigheter till lojalt samarbete enligt artikel 10 EG och artikel 300.1 EG.

Sverige har bestritt talan och anfört följande. Såväl medlemsstaterna som EG har haft behörighet att föreslå PFOS till Konventionen. Samarbetskyldigheten enligt artikel 10 EG innebär enligt domstolens praxis, om än inte en skyldighet att avstå från att handla, åtminstone en skyldighet att nära samarbeta med gemenskapsinstitutionerna för att underlätta fullgörandet av gemenskapens uppgifter och säkerställa enhetlighet och konsekvens i gemenskapens internationella agerande och internationella representation. Mot denna bakgrund åligger det medlemsstaterna, som ett led i detta samarbete, att informera och samråda med gemenskapen i samband med att de agerar inom ramen för ett blandat avtal och göra sitt bästa för att uppnå enhetlighet i gemenskapens agerande. Sverige har fullgjort dessa skyldigheter vid nomineringen av PFOS till Konventionen. Omständigheterna i förevarande fall har dock inte varit sådana att det dessutom krävts att Sverige måste avstå från att på egen hand nominera PFOS till Konventionen.

Danmark, Finland, Förenade Kungariket och Nederländerna har intervenerat till stöd för Sverige.

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130, mål C-438/07)

Kommissionen har yrkat fastställelse av att Sverige har brutit mot artiklarna 5.2, 5.3 och 5.5 i direktiv 91/271/EEG. Underlåtelserna består i att Sverige inte senast den 31 december 1998 har ordnat så att samtliga utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med över 10 000 pe som släpps ut direkt i känsliga områden eller deras avrinningsområden uppfyller de tillämpliga kraven i bilaga 1 till direktivet. Enligt kommissionen finns det vetenskapliga bevis för att fosfor och kväve är huvudorsakerna bakom Östersjöns eutrofiering, att fosfor- och kväveutsläpp i kustvatten sprids till andra delar av Östersjön och att sådana utsläpp i inlandsvatten som ligger i Östersjöns avrinningsområde bidrar till dess eutrofiering. Kommissionen har mot denna bakgrund gjort gällande att direktiv 91/271/EEG kräver att det införs en allmän kväverening vid alla reningsverk för avloppsvatten från tätorter med mer än 10 000 pe som släpps ut direkt i de känsliga områdena eller i deras avrinningsområden.

Sverige har för det första vitsordat att 34 av de sammanlagt 141 aktuella reningsverken inte uppfyller tillämpliga krav på kväverening enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att regeringen därför inte har någon anledning att bestrida kommissionens talan såvitt avser dessa. För det andra har regeringen anfört att 71 reningsverk är utrustade med särskild teknik för kväverening samt uppfyller utsläppskraven enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att kommissionens talan således saknar grund i den delen. Vad beträffar resterande 36 reningsverk har regeringen för det tredje vitsordat att det inte har införts särskild teknik för kväverening men att direktivet inte kräver detta enligt regeringens uppfattning. Det följer nämligen inte någon allmän skyldighet av direktiv 91/271/EEG att införa särskild teknik för kväverening vid samtliga reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med mer än 10 000 pe. Tvärtom föreskriver direktivet att medlemsstaterna utifrån de lokala förhållandena ska bedöma vilket eller vilka näringsämnen – fosfor och/eller kväve – som bidrar till eutrofiering och i enlighet med denna bedömning vidta mer långtgående reningsåtgärder. För sju av reningsverken, vilka är belägna i Sydsveriges inland och som släpper ut avloppsvatten i samma avrinningsområden som kustvattnen från norska gränsen till och med Norrtälje kommun, gäller att de på grund av omfattande naturlig kväveretention inte bedöms behöva någon särskild utrustning för kväverening. Vid övriga 29 reningsverk, vilka alltså är belägna norr om Norrtälje kommun, gäller att det inte finns något behov av särskild kväverening eftersom deras utsläpp sker i vatten som har bedömts som känsligt för enbart fosfor. Således bidrar inte utsläppen från något av dessa 36 reningsverk till föroreningen av de känsliga områdena.

8.2 Motiverade yttranden

Bristande genomförande av direktiv 79/409/EEG (ärendenummer 2004/4599)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att genomföra direktiv 79/409/EEG, om bevarande av vilda fåglar, i svensk lagstiftning. Sverige har mot bakgrund av den jakt, fångst och förflyttning av duvhökar som sker i landet inte tillämpat det generella förbudet mot fångst och dödande av vilda fåglar enligt direktivets artikel 5, eller undantagen i artikel 9.1 och 9.2 på ett riktigt sätt.

Sverige i har i svar i augusti 2006 anfört att den mycket begränsade jakt, fångst och förflyttning av duvhök som sker inte påverkar duvhökspopulationens utveckling eller gynnsamma bevarandestatus. I de fåtal fall det handlar om jakt, fångst och förflyttning av duvhök finns inte någon annan lämplig lösning för att säkerställa skyddet för flora och fauna (fålhöns), varför det svenska agerandet är förenligt med de skyldigheter som följer av artiklarna 5 och 9 i fågeldirektivet.

Kommissionen har i juni 2007 i ett motiverat yttrande vidhållit sin inställning i ärendet.

Sverige har i svar i augusti 2007 anfört att man nu instämmer i att de ifrågasatta besluten om jakt på och dödande av duvhök utformats på ett sätt som inte är förenligt med direktivet och att man noggrant kommer att följa de svenska myndigheternas fortsatta hantering av denna fråga. Regeringen har dock samtidigt framfört uppfattningen att fångst av duvhök i syfte att skydda uppfödning av fasaner och raphöns under vissa förutsättningar kan vara förenligt med direktivet.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

8.3 Formella underrättelser

Uteslutande av vattenområden från badvattendirektivets tillämpningsområde (ärendenummer 2006/2160)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att utan att lämna någon förklaring utesluta 358 insjövatten och 161 kustvatten från tillämpningsområdet för direktiv 76/160/EEG om kvaliteten på badvatten, har brutit mot bestämmelserna i artiklarna 4.1, 6.1 och 13 i direktivet.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört att 165 av de 519 badvatten som den formella underrättelsen avser är registrerade som EU-bad på vilka direktivets bestämmelser tillämpas i Sverige. Beträffande 5 vatten är det ännu oklart om direktivets bestämmelser är tillämpliga och berörda kommuner har uppmanats att vidta nödvändiga åtgärder. Övriga vatten som avses i den formella underrättelsen torde inte omfattas av direktivet. Registreringen av dessa har visat sig felaktig eftersom de utnyttjas av ett alltför litet antal badande för att omfattas av direktivet. Beträffande 32 fall har Sverige sedan tidigare lämnat en förklaring till kommissionen.

Bristande genomförande av direktiv 1999/31/EG (ärendenummer 2006/2495)

Kommissionen har anfört att Sverige har försummat sina skyldigheter enligt artiklarna 5, 7, 9, 10, 12 och 13 samt bilagorna I och III till direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall. Kommissionen vill dessutom veta om och på vilket sätt det kommer att ombesörjas att rådets beslut 2003/33/EG om kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid avfallsdeponier i enlighet med artikel 16 i och bilaga II till direktivet tillämpas i Sverige.

Sverige har i svar i maj 2007 bemött kommissionens påståenden i alla delar och anfört att direktivet är genomfört på rätt sätt.

Svenska bestämmelser om bromerade flamskyddsmedel som trädde i kraft den 1 januari 2007 (ärendenummer 2006/4878)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige har brutit mot artiklarna 28 och 30 EG genom att införa ett förbud mot utsläppande på marknaden och användning av dekaBDE som ämne eller som ingrediens i ämnen eller beredningar i högre halt än 0,1 viktprocent och mot utsläppande av

på marknaden av dekaBDE i varor eller flamskyddade delar till dessa som innehåller dekaBDE i högre halt än 0,1 viktprocent.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har i svar i maj 2007 anfört att syftet med den nationella regleringen av dekaBDE är att förhindra ytterligare tillförsel av dekaBDE till miljön. Vid en samlad bedömning, med tillämpning av försiktighetsprincipen, och mot bakgrund av den osäkerhet som omgärdar den miljö- och hälsoriskbedömning av dekaBDE som hittills har utförts av Storbritannien och Frankrike i enlighet med förordning (EEG) nr 793/93, finner Sverige att det generella förbudet mot utsläppande på marknaden och användning av dekaBDE är nödvändigt och proportionerligt. Det är därmed förenligt med artiklarna 28 och 30 EG. Resultatet från den uppdaterade miljöriskbedömning, som Storbritannien för närvarande utför, kommer vidare att utgöra ett viktigt underlag i frågan om den framtida utformningen av Sveriges reglering av dekaBDE.

I EG-domstolen pågår de förenade målen C-14/06 Europaparlamentet mot Europeiska gemenskapernas kommission och C-295/06 Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission. Sverige har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och Danmark, som har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara kommissionens beslut 2005/717/EG om ändring av direktiv 2002/95/EG om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter i syfte att anpassa bilagan till den tekniska utvecklingen, såvitt avser dekaBDE i polymera material.

Bristande genomförande av direktiv 2004/107/EG (ärendenummer 2007/0664)

Kommissionen har anfört att Sverige genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/107/EG om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i juni 2007 anfört följande. På regeringens uppdrag lämnade den ansvariga myndigheten Naturvårdsverket i december 2006 ett förslag till hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Naturvårdsverkets förslag har remitterats till 92 remissinstanser och svarstiden gick ut den 20 april 2007. Genomförandet planeras ske genom ändringar i dels förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, dels Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av miljö kvalitetsnormer för utomhusluft (NFS 2006:3). Författningsändringarna planeras beslutas i augusti 2007 och kommer därefter att omedelbart notifieras på sedvanligt sätt.

Direktivet har härefter anmälts i kommissionens genomförandedatabas som fullständigt genomfört.

Bristande genomförande av direktiv 2000/60/EG och klagomål angående implementeringen av direktivet (ärendenummer 2007/2239 och 2006/4643)

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Kommissionen har anfört att Sverige inte fullständigt, eller på ett felaktigt sätt, har införlivat ett antal artiklar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Kommissionen hänvisar även till ett inkommet klagomål (ärendenummer 2006/4643) om Sveriges sätt att implementera direktivet när det gäller begreppet vattentjänster. Kommissionen anser att definitionen av vattentjänster i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster är för begränsad.

Sverige har medgetts tid att besvara den formella underrättelsen till den 14 februari 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2002/95/EG (ärendenummer 2007/2354)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har införlivat artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/95/EG av den 27 januari 2003 om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter och att artikel 3 i samma direktiv införlivats på ett felaktigt sätt.

Sverige har i svar i december 2007 bestritt ett felaktigt genomförande av direktivet och anfört att de avvikelser som kommissionen har påtalat i vissa bestämmelser kompenseras genom den lagstiftningsteknik som har använts eller genom generella principer för den svenska rätts-tillämpningen.

9 NÄRINGSDEPARTEMENTET

9.1 Mål i EG-domstolen

”Open skies” (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

I dom den 5 november 2002 fastställde EG-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG) och 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse), enligt förordning (EEG) nr 2409/92 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik och enligt förordning (EEG) nr 2299/89 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 3089/93, genom att, trots omförhandlingen av luftfartsavtalet av den 16 december 1944 mellan Konungariket Sverige och USA, bibehålla internationella åtaganden gentemot USA

- avseende vilka flygpriser som trafikföretag som USA har utsett ska tillämpa på flyglinjer inom gemenskapen,
- avseende de datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används i Sverige och

– om att ge USA rätt att neka eller återkalla trafikrättigheter för det fall de av Sverige utsedda lufttrafikföretagen inte ägs av denna medlemsstat eller av svenska medborgare. Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Kommissionen har i formell underrättelse påtalat att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EG-domstolens dom. Kommissionen anser därmed att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG.

Sverige har i svar i september 2004 anfört följande. Det är riktigt att EG-domstolen fastställde att vissa delar av Sveriges luftfartsavtal med USA inte var förenliga med Sveriges åtaganden enligt fördraget. Eftersom frågan inte enbart rör Sveriges förhållande till USA har Sverige i den uppkomna situationen sökt att samordna sitt agerande med övriga medlemsstater i syfte att nå en gemensam lösning. Som regeringen har uppfattat det har detta också skett helt i enlighet med kommissionens bedömning av vilken handlingslinje som varit den lämpligaste. Alltsedan mandatet för kommissionen beviljades har Sverige utgått från att bristerna i det bilaterala avtalet skulle tillrättaläggas genom det gemenskapsavtal med USA som kommissionen förhandlar om. Eftersom gemenskapsförhandlingar med USA med hög intensitet har pågått alltsedan kommissionen fick sitt mandat, har regeringen ännu inte övervägt att säga upp det bilaterala luftfartsavtalet. Vad gäller frågan om uppsägning/ändring av avtalet har Sverige slutligen särskilt hänvisat till den gemensamma deklaration som rådet och kommissionen antog vid ministerrådet i juni 2003. Enligt regeringens mening har USA inte motsatt sig erforderliga ändringar i avtalen och det har därmed inte uppstått en situation som enligt deklarationen kräver att medlemsstaterna som en sista utväg bör vidta en sådan allvarlig åtgärd som att säga upp luftfartsavtalen i fråga. Som framgår av deklarationen är detta under alla omständigheter inte en fråga som kan eller bör avgöras av medlemsstaterna var för sig.

9.2 Motiverade yttranden

Rätt att överklaga enligt direktiv 2002/21/EG (ärendenummer 2005/2400)

Kommissionen har anfört att Sverige inte uppfyller de skyldigheter som följer av artikel 4 (1) i direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster genom att inte säkerställa att det finns ett fungerande system som innebär att varje aktör som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, och som berörs av ett beslut av en nationell regleringsmyndighet, har rätt att överklaga beslutet. De parter som enligt förvaltningslagen har möjlighet att överklaga ett beslut är mer begränsat än begreppet ”berörda parter” i direktivet.

Sverige anförde i svar i december 2006 följande. Artikel 4 (1) i direktiv 2002/21/EG är inte formulerad på ett sådant sätt att det klart går att utläsa hur kretsen av klagoberättigade ska bestämmas eller hur

överklaganderätten ska avgränsas. Denna fråga är föremål för EG-domstolens bedömning i två mål om förhandsbesked. Det är inte regeringens avsikt att införa regler som är mer restriktiva än vad som följer av direktivet. EG-domstolens vägledning bör dock inväntas innan regeringen kan ta ställning till om justeringar av det svenska regelverket är erforderliga.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Kommissionen har i juni 2007 vidhållit sin inställning i ett motiverat yttrande.

Sverige har i svar i augusti 2007 anfört följande. Det kan finnas skäl att precisera svensk lagstiftning på den punkt som har ifrågasatts. Regeringen kommer därför att ta initiativ till en ändring av den svenska lagstiftningen så att den tydligt överensstämmer med direktivet. Det är emellertid inte givet hur artikel 4 (1) i direktivet ska tolkas. T.ex. har kommissionen och Generaladvokaten gjort olika tolkningar i det pågående målet C-426/05 Tele2 UTA Telecommunication. Sverige har därför utarbetat två preliminära och alternativa författningsförslag. Det är dock önskvärt att avvakta domen i det pågående målet för att det ska stå klart vilket av alternativen som bör genomföras. Därefter bör lagstiftningsprocessen kunna genomföras på högst sex månader.

Bristande genomförande av direktiv 2003/59/EG (ärendenummer 2006/0900)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförande av direktiv 2003/59/EG om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- och persontransport och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3820/85 och rådets direktiv 91/439/EEG samt om upphävande rådets direktiv 76/914/EEG, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i januari 2007 anfört följande. Ett beredningsunderlag som innehåller förslag om hur direktivet ska genomföras i svensk rätt lämnades i december 2005. Beredningsunderlaget kommer att ligga till grund för det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det har emellertid visat sig att underlaget måste kompletteras i vissa avseenden. Erforderliga nationella bestämmelser beräknas träda i kraft i god tid före det att direktivets bestämmelser ska börja tillämpas.

Kommissionen har i juni 2007 i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i augusti 2007 reviderat tidigare angiven tidplan för genomförandet. Regeringen beslöt den 28 juni 2007 att överlämna en remiss till lagrådet med förslag till erforderliga genomförandebestämmelser. En proposition beräknas kunna lämnas till riksdagen under hösten 2007. Lagändringarna bör kunna träda i kraft den 1 januari

2008, vilket är i god tid före det att direktivets bestämmelser ska börja tillämpas.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har vidare i oktober 2007 meddelat kommissionen att regeringen har överlämnat proposition 2007/08:10 Kompetens hos yrkesförare till Riksdagen. I propositionen föreslås en ny lag om yrkesförarkompetens varigenom det aktuella direktivet genomförs i svensk rätt. Den nya lagen förväntas träda i kraft den 1 januari 2008.

Brister i genomförandet av el-direktivet (ärendenummer 2006/2062)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har genomfört bestämmelserna i artiklarna 15.2 b och c samt 23.2 a i direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG – Uttalanden om verksamheter som rör nedläggning och avfallshantering. De systemansvariga för distributions-system som har över 100 000 kunder är nämligen inte skyldiga enligt ellagen (1997:857), såsom den ändrats genom lag (2005:404) om ändring i ellagen, att hålla sin verksamhet tillräckligt åtskild på det sätt som föreskrivs i artikel 15.2 b och c i direktivet. Vidare innehåller de svenska bestämmelserna inte någon skyldighet för tillsynsmyndigheterna att i enlighet med artikel 23.2 a i direktivet fastställa eller godkänna de metoder som används för att beräkna eller fastställa villkoren för anslutning och tillträde till nationella nät och tillhandahållandet av balanstjänster.

Sverige har i svar i juni 2006 anfört följande. Artikel 15.2 b och c i direktivet är korrekt genomförda i svensk rätt genom aktiebolagslagens bestämmelser i förening med bestämmelserna i 3 kap. 1, 1 a och 1 b § § ellagen. Dessa bestämmelser innebär nämligen att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen av nätbolagen beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt. Enligt regeringens mening uppfyller därför den lagstiftning som anmälts till kommissionen kraven på funktionell åtskillnad av nätföretagen på det sätt som fastställts i artikel 15.2. b-c i direktivet. Vad beträffar artikel 23.2 a i direktivet innebär den lagstiftning som har anmälts till kommissionen att Sverige under en övergångsperiod infört sådana bestämmelser, som syftar till att tillgodose direktivets krav enligt artikel 23.2 a. Regeringen beslöt också den 30 mars 2006 att en särskild utredare ska lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten, på förhand ska godkänna eller fastställa dels nätföretagens överförings-tariffer, dels nätföretagens anslutningsavgifter, eller metoder för att fastställa sådana avgifter. I uppdraget ingår även att lämna motsvarande förslag avseende avgifter och övriga villkor för anslutning. Vad beträffar artikel 23.2 b i direktivet anser regeringen att de bestämmelser som anmälts till kommissionen, nämligen 8 kap. 4a och ab §§ samt 12 kap. 2 och 3 §§ ellagen, innebär att Sverige infört sådana bestämmelser som krävs för att uppfylla direktivets krav.

Kommissionen har i motiverat yttrande vidhållit sin inställning vad beträffar artikel 15.2 b-c och 23.2 a i direktivet och anført bl.a. att de allmänna bestämmelserna i den svenska aktiebolagslagen inte är tillräckliga för att garantera att de systemansvariga för distributions-systemet har oberoende beslutanderätt, samt att 4 kap. 1 § fjärde stycket i ellagen inte innehåller någon metod för beräkning av nättariffer utan bara mer allmänna principer för beräkningen av dessa. Kommissionen har vidare påstått att de kompletterande regler och material som tillsynsmyndigheten ska tillhandahålla för utformningen av nättariffer (STEMFS 2003:3 och STEMFS 2005:2 och den så kallade nät-deklarationen) som Sverige har hänvisat till inte är inte bindande och att de därför inte kan beaktas i bedömningen.

Sverige har i svar i februari 2007 framhållit att en grundläggande respekt för kravet på oberoende vad gäller den löpande förvaltningen av ett bolag som ingår i en koncern tillgodoses dels genom att bolaget utgör ett separat rättssubjekt i förhållande till moderbolaget, dels genom den funktionsfördelning mellan ett aktiebolags ledning och dess bolagsstämma som följer av den svenska aktiebolagslagen (2005:551). Sammanfattningsvis anser Sverige att artikel 15.2 i direktivet huvudsakligen kan anses genomförd av bestämmelserna i aktiebolagslagen, ellagen, elförordningen, förordningen om redovisning av nätverksamhet, lagen om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar samt myndighetsföreskrifterna NUTFS 1998:1 och STEMFS 2006:5. Regeringen avser dock att ytterligare förtydliga bestämmelserna vad beträffar kraven på funktionell åtskillnad i direktivets mening. En arbetsgrupp ska tillsättas för att under våren utarbeta en promemoria som underlag för tillägg och ändringar. En proposition beräknas kunna överlämnas till riksdagen under hösten 2007 för beslut under våren 2008, varvid aktuella lagändringar skulle kunna träda ikraft vid halvårsskiftet 2008. Vad beträffar genomförandet av artikel 23.2 a i direktivet har Sverige understrukit att Energimyndighetens föreskrifter är bindande och därför måste beaktas vid bedömningen. Vidare har Sverige bekräftat avsikten att lägga fram förslag om en ny ordning för fastställande tarifferna eller de metoder som tarifferna är baserade på. Den särskilde utredarens betänkande beräknas vara klart till den 1 juli 2007. Med denna utgångspunkt beräknas en proposition kunna överlämnas till riksdagen i juni 2008 för beslut under hösten. Bestämmelserna skulle då kunna träda i kraft den 1 juni 2009.

9.3 Formella underrättelser

Bristande genomförande av direktiv 95/21/EG (ärendenummer 2006/2362)

Kommissionen har anført att Sverige inte fullgjort de skyldigheter som följer av artiklarna 7.2, 7a.1 och 14.2 i direktiv 95/21/EG beträffande hamnstatskontroll av fartyg i dess senast ändrade lydelse enligt direktiv 2002/84/EG. Den inspektionsgrupp som i enlighet med förordning 1406/2002 om inrättande av en europeisk sjösäkerhetsbyrå besökte de svenska avdelningskontoren för hamnstatskontroll och Sjöfartsverket den

27 februari – 3 mars 2006 kunde konstatera brister i relation till direktivets krav på inspektioner och information.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har i svar i december 2006 anfört följande. De förhandsanmälningar som kommer till Sjöfartsinspektionen kontrolleras grundligt för att identifiera de fartyg som omfattas av utökad inspektion. Dock erhåller inte alltid Sjöfartsinspektionen förhandsanmälningar i den utsträckning som behövs, varför Sjöfartsinspektionen kommer att verka för förbättrat genomförande i detta avseende. Sjöfartsinspektionen har interna riktlinjer för rapportering i databasen Sirenac och har inga indikationer på att dessa skulle frångås systematiskt. Vad gäller databasen Equasis konsulteras den vid behov, dvs. då erforderlig information inte finns att tillgå via t.ex. Sirenac. När det gäller antalet missade inspektioner har dessa sjunkit under andra halvåret 2006. Statistiken blir även något missvisande då fartyg som inte borde ha anmälts anlöpa svensk hamn felaktigt kommit att ingå i statistikunderlaget. Sjöfartsinspektionen vidtar åtgärder för att sprida kunskap om anmälningsskyldigheten bland redare och mäklare och har mot bakgrund av det ökande antalet anmälningar under andra halvåret 2006 inte funnit skäl att gå vidare i enskilda fall och inkräva ytterligare information för att avgöra om ytterligare sanktioner skulle kunna vidtas.

Kommissionen överlämnade i juni 2007 en kompletterande formell underrättelse i ärendet. Kommissionen ansåg att Sjöfartsverkets instruktioner för urvalsförfarandet vid utökade inspektioner var bristfälliga, att ingen rapportering i Sirenac-systemet vid underlåtenhet att utföra inspektion hade skett och att det förelåg brister i det svenska systemet om föranmälan om ankomst av fartyg till svenska hamnar vilket resulterat i att det inte gjorts tillräckligt många obligatoriska inspektioner.

Sverige svarade i september 2007 att avsnittet i Sjöfartsinspektionens tillsynsprocess angående obligatoriska utökade inspektioner, som hamnstatskontrollanterna är skyldiga att följa, skulle kompletteras för att tydliggöra att den även gällde fartyg som omfattas av artikel 7.2 som väljs ut för inspektion. Angående anmälan i Sirenac-systemet av missade obligatoriska utökade inspektioner uppgavs att Sjöfartsinspektionen fått i uppgift att se till att alla berörda inspektörer var medvetna om reglerna och tillämpade dem. Beträffande bristande föranmälan om ankomst kommer Sjöfartsinspektionen i framtiden att vidta åtgärder för att uteblivna föranmälningar ska kunna lämnas till åtalsprövning. Vad gällde antalet uteblivna inspektioner sjönk dessa under år 2006 till 4,44 procent, vilket visar att det system som Sverige tillämpar fungerar och uppfyller direktivets krav.

Bristande genomförande av direktiv 2006/120/EG (ärendenummer 2007/1184)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av rådets direktiv

2006/120/EG om rättelse och ändring av direktiv 2005/30/EG om ändring, för att anpassa dem till den tekniska utvecklingen, av Europaparlamentets och rådets direktiv 97/24/EG och 2002/24/EG avseende typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon, har brutit mot direktivet.

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Sverige har medgetts tid att besvara den formella underrättelsen till den 27 januari 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster (ärendenummer 2007/2308)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet genom att inte anmäla den första handlingsplanen för energieffektivitet och inte överlämnat en dylik handlingsplan till kommissionen.

Sverige har i svar i december 2007 medgett att arbetet med den första handlingsplanen är försenat. Energieffektiviseringsutredningen kommer att lämna ett förslag till svensk handlingsplan i slutet av januari 2008. Därefter kan Sverige lämna in handlingsplanen i början av 2008. Dock tillägger Sverige att en av anledningarna att arbetet fördröjts är att utredningen måste utveckla metoder och beräkningsmodeller för hur direktivet ska tillämpas i praktiken och hur basen för energieffektiviseringarna ska beräknas, något som enligt bilaga till direktivet det ankommer på kommissionen att ta ställning till. Sverige uppmanar därför kommissionen att omgående sammankalla en dylik kommitté för att lösa de angivna viktiga frågorna.

10 INTEGRATIONS- OCH JÄMSTÄLLDHETSDEPARTEMENTET

10.1 Mål i EG-domstolen

10.2 Motiverade yttranden

Bristfälligt genomförande av direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (ärendenummer 2005/2362)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 2.3 (trakasserier när det gäller skyddet för arbetstagare), artikel 3.1 g (förbud mot diskriminering i utbildning i allmänhet och i skolor), artikel 3.1 h (förbud mot diskriminering vid tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten, inklusive bostäder) samt artikel 15 (kravet på effektiva,

proportionerliga och avskräckande sanktioner i förhållande till den i vissa fall gällande övre gränsen för skadestånd) i direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung. Kommissionen har också efterfrågat ytterligare information angående genomförandet av direktivets artiklar 2.2 a (undantag från direkt diskriminering), 7.2 (föreningar och organisationers rätt att delta i rättsliga förfaranden), samt 3.1 (juridiska personers rätt till skadestånd).

Sverige har i april 2006 lämnat den information som kommissionen begärt. I övrigt har Sverige huvudsakligen tillbakavisat den kritik som kommissionen riktat mot genomförandet av artiklarna 2.3, 3.1 g, 3.1 h och 15 i direktivet. Sverige har dock konstaterat att det kan vara aktuellt med ändringar i den svenska lagstiftningen på vissa punkter. I dessa delar har frågorna behandlats i Diskrimineringskommitténs slutbetänkande.

Kommissionen har i juni 2007 i ett motiverat yttrande anfört att Sverige underlåtit att på ett korrekt sätt införliva artiklarna 2.2 a och 4 (*undantag från förbudet mot direkt diskriminering*), artikel 2.3 (*trakasserier*), artikel 3.1 h (*tillgång till varor, tjänster och bostäder*), artikel 7.2 (*föreningars rättigheter*) och artikel 15 (*ersättning/skadestånd*) i direktivet. Således har kommissionen (a) vidhållit sin inställning beträffande artiklarna 2.3, 3.1 h och 15, (b) frånfallit sin kritik avseende artikel 3.1 g samt, efter erhållande av ytterligare information, (c) funnit att också artiklarna 2.2 a och 7.2 införlivats på ett felaktigt sätt.

Sverige har i svar i augusti 2007 angett att man kommer att ändra de svenska bestämmelser som reglerar de ifrågasatta undantagen från förbud mot direkt diskriminering samt diskrimineringsförbudet vid yrkesmässigt tillhandahållande av varor, tjänster och bostäder. Vad gäller artikel 2.3 har Sverige gjort gällande att direktivet inte kräver att även arbetstagares handlande måste omfattas av förbudet mot trakasserier eftersom direktivets tillämpningsområde är begränsat till sådana situationer som endast gäller relationen arbetsgivare – arbetstagare. Beträffande artikel 7.2 har Sverige ansett att direktivet inte ger utrymme för kommissionens tolkning att medlemsstaterna är skyldiga att införa en självständig talerätt för organisationer och föreningar att vara part i rättsliga processer. I stället garanterar direktivet en rätt för sådana organisationer att engagera sig i rättsliga eller administrativa förfaranden, vilket enligt regeringens mening kan ske i olika former antingen på den klagande personens vägnar eller för att stödja denne. Slutligen har regeringen avseende artikel 15 förklarat att den inte delar kommissionens uppfattning att svensk rätt saknar effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner mot diskriminerande uppsägning. Det maximibelopp för ekonomiskt skadestånd som kommissionen anger som grund för sin inställning avser endast en del av det totala skadestånd som kan utgå och får därmed inte den begränsande verkan som kommissionen gör gällande.

10.3 Formella underrättelser

Skr. 2007/08:85

Bilaga 4

Bristande genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran och arbetsvillkor (ärendenummer 2006/2537)

Kommissionen har anfört att Sverige inte på ett korrekt sätt har genomfört direktiv 2002/73/EG om ändring av rådets direktiv 76/207/EEG om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor. Kommissionen anför bland annat följande. Undantaget i 7 § andra stycket lagen om likabehandling av studenter i högskolan står i strid med direktivet. Direkt diskriminering är vidare tillåtet enligt lagen om den kan motiveras, vilket inte är tillåtet enligt direktivet. Vad gäller bestämmelser om gottgörelse har kommissionen gjort gällande att de svenska bestämmelserna om en övre gräns för skadestånd vid uppsägning och avskedande strider mot artikel 6.2 i direktivet.

Sverige har i svar i maj 2007 anfört bland annat följande. Den parlamentariska kommittén Diskrimineringskommittén har i betänkandet En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) föreslagit att alla de svenska diskrimineringslagarna ska ersättas med en helt ny lag om förbud och andra åtgärder mot diskriminering som ska gälla bl.a. hela utbildningsområdet. Betänkandet bereds i Regeringskansliet och regeringen avser att lämna ett förslag till ny lag som beräknas träda i kraft under 2008. Av förslaget framgår exempelvis att det nuvarande undantaget i 7 §, som strider mot direktivet, är tänkt att ersättas med ett undantag för positiv särbehandling på grund av kön. Beträffande undantaget från förbudet mot direkt diskriminering anför Sverige att detta undantag endast gäller vid anställningar, befordran eller utbildning för befordran om visst kön är nödvändigt på grund av arbetets natur eller det sammanhang där det utförs. Undantaget ska tillämpas restriktivt. När det sedan gäller bestämmelserna om skadestånd vid uppsägning och avskedande kan vid brott mot jämställdhetslagen skadestånd utgå i form av allmänt (ideellt) skadestånd och i form av ekonomiskt skadestånd. Diskrimineringskommittén har föreslagit att gränserna för det ekonomiska skadeståndet i jämställdhetslagen ska tas bort på så sätt att hänvisningen till lagen om anställningsskydd tas bort ur lagen. Även frågan om begränsningen av det ekonomiska skadeståndet behandlas samtidigt som övriga förslag från kommittén.

Regeringen är mycket angelägen att undanröja eventuella tveksamheter kring genomförandet av direktivet och ärendet har högsta prioritet.

Bristande genomförande av direktiv 2000/78/EG (ärendenummer 2007/2005)

Kommissionen har anfört att Sverige på ett felaktigt eller ofullständigt sätt har genomfört artiklarna 2.2a, 2.3, 4.1, 5, 6, 9.2 och 17 i direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i

arbetslivet och därigenom underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 18 i direktivet.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige svarade i maj 2007 att detta överträdelseärende är nära förknippat med ärendet 2006/2537 och hänvisar till svaret i det ärendet med följande tillägg. Diskrimineringsregelverket är föremål för en översyn och Diskrimineringskommittén har i sitt slutbetänkande En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) konstaterat att den svenska lagstiftningen angående diskriminering bör justeras på vissa punkter för att bättre tillgodose kraven i de båda EG-direktiven.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse i juni 2007, som tillägg anført att Sverige inte har genomfört artikel 6 i direktivet i tid och därigenom underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 18 i direktivet.

Sverige svarade i augusti 2007 att regeringen arbetar efter en tidplan som innebär att en lagrådsremiss med förslag till ny diskrimineringslag kan beslutas vid årsskiftet 2007/2008, en proposition lämnas till riksdagen i mars 2008 med riksdagsbehandling under våren 2008 och den nya lagen beräknas kunna träda i kraft under hösten 2008.

Bristande genomförande av direktiv 2006/3/EG (ärendenummer 2007/0667)

Kommissionen har anført att Sverige genom att inte i tid genomföra och rapportera genomförandet av direktiv 2006/3/EG om ändring, på grund av anpassning till den tekniska utvecklingen, av bilagorna I och II till direktiv 96/74/EG om benämningar på textilier.

Direktivet har genomförts i svensk rätt genom Konsumentverkets föreskrifter KOVFS 2006:4 om ändring i KOVFS 2005:1 om benämningar på textilier. Detta anmäldes i genomförandedatabasen den 27 april 2007.

Kommissionen har i en skrivelse i juli 2007 anført att termen ”elastopolyester” som används i de svenska bestämmelserna inte motsvarar termen ”elastopolyester” som används i direktivet. Kommissionen uppmanar därför regeringen att vidta lämpliga åtgärder för att ändra detta.

Sverige har i september 2007 svarat att termen ”elastopolyester” i Konsumentverkets föreskrifter har bytts ut mot termen ”elastomultiester”.

Bristande genomförande av direktiv 2005/29/EG (ärendenummer 2007/0957)

Kommissionen har anført att Sverige, genom att inte i tid genomföra och anmäla till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av närings-

idkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder), inte har uppfyllt sina förpliktelser enligt direktivet.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige svarade i september 2007 att genomförandet av direktivet är försenat och att lagstiftningsarbetet pågår intensivt. Den tillkallade särskilda utredaren lämnade sitt slutbetänkande i augusti 2006 (SOU 2006:76). En lagrådsremiss med förslag till en ny marknadsföringslag beslutas under hösten 2007. Regeringen avser att överlämna en proposition till riksdagen i januari 2008 och den nya lagen beräknas träda i kraft den 1 juli 2008.

11 KULTURDEPARTEMENTET

11.1 Mål i EG-domstolen

Åtkomstkontroll vid digital marksänd TV (del av ärendenummer 2004/2197, mål C-419/07)

Kommissionen har yrkat fastställelse av att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (konkurrensdirektivet) genom att inte på ett korrekt sätt ha genomfört artikel 2 i detta direktiv. Kommissionen anser att tjänster för åtkomstkontroll, inklusive kryptering, utgör sådana nödvändiga stödfunktioner för överföring av skyddade signaler att de bör omfattas av definitionen ”elektroniska kommunikationstjänster” i konkurrensdirektivet. Kommissionen gör gällande att kraven i de nu gällande tillstånden på att licenstagarna ska iaktta avsnitt 2 i samverkansavtalet indirekt ger det statliga företaget Boxer en monopolställning för tjänster för åtkomstkontroll (inklusive kryptering) i strid med artikel 2.1 i konkurrensdirektivet. Bibehållandet av denna skyldighet hindrar dessutom företag som är intresserade av att tillhandahålla ett fullständigt utbud av digitala sändningstjänster från att utnyttja de rättigheter som artikel 2.2 och 2.3 i konkurrensdirektivet har till syfte att garantera dem.

Sverige har i svaromål i november 2007 vitsordat att villkoret i de nuvarande sändningstillstånden att anlita Boxer som operatör för åtkomstkontrollen, inklusive krypteringen, skulle kunna anses strida mot artikel 2 i konkurrensdirektivet, även om det inte är helt otvetydigt att dessa tjänster verkligen omfattas av definitionen elektroniska kommunikationstjänster i konkurrensdirektivet. Regeringen har överlämnat ett lagförslag till riksdagen som innebär att de nuvarande villkoren i sändningstillstånden ska ersättas av ett nytt regelverk för digital marksänd TV där flera olika företag ska kunna ansvara för multiplexering, bedriva åtkomstkontroll i digital marksändning och sälja abonnemang på betal-TV-tjänster. Det nya regelverket beräknas träda i

kraft den 1 februari 2008. Omedelbart efter att riksdagen antagit lagförslaget kommer regeringen i samband med beslut om förlängning av de nuvarande sändningstillstånden att upphäva villkoren att anlita Boxer som operatör för åtkomstkontroll inklusive kryptering.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Sverige har informerat kommissionen om att befogenheten att meddela sändningstillstånd för digital marksänd TV – i och med de nya reglerna – överförs från regeringen till Radio- och TV-verket, utom vad gäller sändningstillstånd för public service-företagen. För att ge Radio- och TV-verket tid att genomföra en tillståndsomgång har regeringen genom beslut den 29 november 2007 förlängt nuvarande sändningstillstånd till den 31 mars 2008. I samband därmed upphävde regeringen – med omedelbar verkan – villkoret som innebar en skyldighet att ingå avtal med Boxer TV-Access AB om åtkomstkontroll.

11.2 Motiverade yttranden

11.3 Formella underrättelser

12 ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

12.1 Mål i EG-domstolen

12.2 Motiverade yttranden

12.3 Formella underrättelser

Arbetsmiljöverket – säkerhet för personalen i tunnelbana och pendeltågstrafik (ärendenummer 2005/4819)

Kommissionen anförde i juli 2007 att ett nytt klagomål inkommit angående pendeltågstrafiken i Stockholm och att det förelåg brister i arbetsmiljölagen som drabbar arbetstagarna. Arbetsmiljöverket ska återigen ha avslutat ett ärende utan åtgärd på grund av att pendeltågstrafiken överlåtits från Citypendeln AB till Stockholmståg KB. De svenska arbetstagarna uppges på grund av dessa brister fortfarande berövas rätten att bibehålla sanktioner avseende hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i samband med företagsöverlåtelser.

Sverige svarade i september 2007 att Citypendeln AB förlorade upphandlingen av pendeltågstrafiken till Stockholmståg KB sommaren 2006. Arbetsmiljöverkets pågående tillsynsärende mot Citypendeln AB om bristfälliga uppställningsplatser för pendeltågen förföll i samband därmed. Arbetsmiljöverket fann inte skäl att öppna ett nytt tillsynsärende mot Stockholmståg KB då verksamheten övergick. Regeringen klargjorde att den svenska lagen inte innebär några hinder mot att Arbetsmiljöverket, när en verksamhet har bytt innehavare, snabbt upprepar tidigare ställda krav genom ett nytt föreläggande mot den nya innehavaren av verksamheten. Om det bedöms nödvändigt kan krav dessutom meddelas med omedelbar verkan, som inte automatiskt skjuts upp vid ett eventuellt överklagande. I de två av kommissionen påpekade fallen ansåg dock Arbetsmiljöverket, av olika skäl, att de uppställda kraven mot tidigare innehavare inte behövde upprepas mot de nya innehavarna för att garantera säkerheten för arbetstagarna.

Genomförande av direktiv 92/57/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser (ärendenummer 2006/2019)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter i direktiv 92/57/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser, genom att inte införliva följande bestämmelser: tillämpningsområde (artikel 1.1. jämförd med artikel 2 a och bilaga 1), utseende av samordnare (artikel 3.1 jämförd med artikel 2 e och f), samordnarens uppgifter i genomförandeskedet (artikel 6 b och e) och projekterings- och planeringsstadiet (artikel 5 b), byggherrens, hans ställföreträdarens och arbetsgivarens ansvarsområden (artikel 7.1-7.2), tillämpningen av artikel 6 i direktiv 89/391/EEG ”ramdirektivet” (artikel 8) och arbetsgivarnas skyldigheter (artikel 9 a och b).

Sverige svarade i maj 2006 att åtgärder i form av ändringar i både lag och föreskrifter kommer att vidtas med anledning av kommissionens formella underrättelse, vilka ska träda i kraft så snart som möjligt.

Kommissionen begärde i oktober 2006 en redogörelse för den föreslagna tidplanen och detaljerad information om de olika etapperna i lagstiftningsförfarandet.

Sverige uppgav i november 2006 att ändringar i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om artikel 1.1 och 2a i direktivet skulle kunna genomföras under hösten 2007. Vidare uppgavs att utredningens förslag till lagändringar beräknades presenteras i juni 2007, att en proposition bedömdes kunna läggas fram till riksdagen i mars 2008 och att riksdagen förväntades kunna fatta beslut i maj eller juni 2008.

I februari 2007 sammanträffade tjänstemän från det svenska regeringskansliet och representanter för utredningen med kommissionens

tjänstemän för att diskutera införlivandet av direktivets bestämmelser i nationell rätt.

Skr. 2007/08:85
Bilaga 4

Därefter har Sverige skickat kompletterande uppgifter om lagstiftningsarbetets fortskridande. Utredningen om arbetsmiljölagen har avlämnat sitt slutbetänkande, vilket skickats på remiss till myndigheter och organisationer. Remisstiden gick ut den 30 oktober 2007 och remissvaren bearbetas för närvarande i regeringskansliet som arbetar fram en lagrådsremiss. Lagändringar beräknas kunna beslutas av riksdagen i maj eller juni 2008. Arbetsmiljöverkets kompletterande föreskrifter, som inte är beroende av lagändringarna, beslutas av verket i december 2007. Övriga föreskrifter förväntas beslutas under hösten 2008.

Bilaga 5 Beslut i ministerrådet under 2007 som Sverige inte stöttat

Skr. 2007/08:85
Bilaga 5

En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt agerande och aktivt deltagande i förhandlingsarbetet i rådets förberedande instanser försäkra sig om resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år uppkommer dock en situation då det inte är möjligt att stödja rådets beslut.

Listan omfattar inte omröstningar om tillämpning av handelspolitiska skyddsåtgärder.

Under 2007 har Sverige röstat nej till ett förslag som förelagts rådet för beslut och lagt ner sin röst i två fall.

a) Nej-röster

1. Förordningen om spritdrycker – Jordbruks- och fiskerådet 17–19 december 2007:

Kommissionen presenterade i december 2005 ett förslag till förordning om definitioner, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker. Förordningen omfattar alla spritdrycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent. Syftet med de nya reglerna är att uppdatera tidigare regler och sammanföra dem i en enda rättsakt.

Det svenska kravet på att få märka flaskor med brännvin utan tillägget spritdryck tillgodosågs inte och inte heller att smaksatt vodka ska märkas med de ingredienser den är destillerad av. Sverige röstade därför nej till förordningen.

Beslutet krävde kvalificerad majoritet

b) Nedlagda röster

1. Statsstöd Rumänien – Jordbruks- och fiskerådet 22 oktober 2007:

Rumänien begärde med anledning av den torka som drabbade landet under första halvåret av 2007 att rådet i enlighet med artikel 88.2 i EG-fördraget skulle godkänna att Rumänien skulle få möjlighet att betala ut statligt stöd för att ersätta lantbrukare för inkomstförluster i samband med torkan. Rumänien vände sig direkt till rådet, utan att först initiera något förfarande vid kommissionen.

Normalt prövar kommissionen om statliga stöd är förenliga med fördraget. Enligt artikel 88.2 i EG-fördraget kan dock rådet på begäran av en medlemsstat enhälligt besluta huruvida stöd som medlemsstaten lämnar eller avser att lämna är förenligt med den gemensamma marknaden och om ett sådant beslut är motiverat på grund av exceptionella omständigheter.

Sverige har allmänt sett en negativ syn på att rådet utnyttjas för att godkänna vad som egentligen borde prövas av kommissionen. Sverige anser att Rumänien borde ha låtit kommissionen handlägga ärendet och gav därför inte stöd till Rumäniens begäran utan lade ner sin röst.

Beslutet krävde enhällighet.

2. Cartagenaprotokollet om biosäkerhet – Miljörådet 28 juni 2007:

Beslutet handlade om att ge kommissionen mandat inför förhandlingar inom Cartagenaprotokollet om biosäkerhet till FN:s konvention om biologisk mångfald.

Protokollet innehåller internationella regler för ansvar och skadeersättning som uppkommer av gränsöverskridande förflyttningar av levande modifierade organismer.

Sverige anser inte att rådet är skyldigt att ge kommissionen förhandlingsmandat inför förhandlingar inom ramen för så kallade blandade avtal där kompetensen mellan medlemsstaterna och kommissionen är delad.

Beslutet krävde kvalificerad majoritet.

- Afghanistan, 70
Afrika, 63
Afrikas horn, 64
Aid for Trade, 43
Åktenskapsskillnad, 89
Ål, 202
Albanien, 57
Antidumping, 45
Arbetsmiljö, 118
Arbetsmiljödirektivet, 119
Arbetsmiljöstrategin, 118
Arbetsrätt, 116
Arbetstidsdirektiv, 118
Asien, 69
Associationsrätt, 133
Asylsystem, 106
Återtagandeavtal, 108
Återvändande, 107
Atlasnätverket, 103
Avancerade terapier, 128
AV-direktivet, 228
Avfallsdirektiv, 218
Avgift, 80
Avtalsförpliktelser, 88
Backspeglar, 167
Bali, 210
Bangladesh, 71
Bankmarknaden, 141
Barcelonaprocessen, 60
Begränsningsdirektivet, 220
Bekämpningsmedel, 197
Bemanningsföretagsdirektivet, 117
Beskattning av personbilar, 77
Betalningstjänster, 149
Betaljtjänster, 142
Bevisinhämtningsorder, 96
Bilindustri, 152
Bioberedskap, 95
Biologisk mångfald, 215, 216
Biosäkerhet, 217
Bioteknikstrategin, 157
Blåtunga, 200
Bomull, 195
Bosnien-Hercegovina, 57
Bränslekvalitet, 213
Brasilien, 68
Brottsförebyggande, 94
Bryssel I-förordningen, 86
Bulgarien, 24
Burma, 71
Busstransporter, 169
Byrå för grundläggande rättigheter, 84
Cabotage, 169
Cancerscreening, 128
CARS 21, 152
Cartagenaprotokollet, 217
Centralasien, 55
Cirkulär migration, 109
Civilrättsligt samarbete, 86
CO2-utsläpp, 152
Colombia, 68
DCI, 56
Delgivningsförordning, 89
Demokratiska republiken Kongo, 66
Djurhälsa, 199
Djurskydd, 199
Djurtransporter, 199
Dödsstraff, 103
Doharundan, 43
Domstolars behörighet, 86
Dubbla användningsområden, 40
EG-domstolen, 234
Egypten, 61
E-hälsotjänster, 131
EIB, 236
EIF, 236
EIT, 156, 164
Ekologisk, 196
Ekonomiska och monetära unionen, 73
Elektroniska kommunikationer, 181
Elfenbenskusten, 66
Energi, 186
Energihandlingsplan, 186
Energiteknikplan, 188
Erasmus Mundus-program, 223
ESA, 164
Etiopien och Eritrea, 65
Ett Europa för medborgarna, 229
EU
 s budget, 26
EU:s budget, 79
Eurojust, 98
Europaparlamentet, 233
Europarådet, 37
Europeiska rådet, 20
Europeiska socialfonden, 160
Europeiskt teknologisk institut (EIT), 156
Europol, 102
Exportfinansiering, 46
Farliga kemikalier, 221
Finansiella intressen, 81
Finansiella tjänster, 150
Fiscalis-programmet, 78

Fiskerifonden, 205
 Fiskerikontrollen, 204
 Fiskeripolitiken, 201
 Flexicurity, 114
 Flygplatsavgifter, 179
 Folkhälsa, 124
 Fördraget, 26
 Förebyggande av skador, 126
 Förenklingar, 193
 Förenta nationerna, 33
 Företagsbeskattning, 74
 Formskydd, 144
 Förpackningsstorlekar, 134
 Forskningsamverkan, 158
 Forskningsverksamhet, 156
 Försvarsbyrå, 37
 Fri rörlighet för tjänster och kapital, 139
 Fri rörlighet för varor, 135
 Frihetsberövande påföljder, 96
 Frontex, 106
 Frukt och grönt, 192
 Galileo, 163, 164
 Gemenskapspatent, 143
 Genetiskt modifierade organismer (GMO), 217
 Genomförande av direktiv, 232
 GHS, 138
 Globaliseringsfonden, 115
 GMO, 217
 Godslogistik, 165
 Godstransporter, 164, 169
 Gränsbyrå, 106
 Gränsinsatser, 105
 Grundläggande rättigheter och medborgarskap, 84
 Grupprättegång, 154
 Gruppundantagsförordning, 150
 Guatemala, 68
 Guinea, 66
 Haagprogrammet, 31
 Hållbar utveckling, 31, 208
 Hälso- och sjukvård, 128
 Hälsokontrollen, 191
 Hälsoprogrammet, 125
 Hälsostrategin, 124
 Hamnpolitik, 177
 Hamnstatskontroller, 174
 Handelspolitiken, 42
 Handikappfrågor, 120
 Harmonisering, 135
 Havspolitik, 178
 Hiv/aids, 127
 Humanitärt bistånd, 50
 i2010, 182
 Icke frihetsberövande påföljder, 97
 Idrott, 230
 IMI, 132
 Immaterialrätt, 142
 Immaterialrättsområdet, 100
 Indien, 71
 Industrimeddelande, 145
 Informationsbyte, 92
 Informationsförfarande, 137
 Informationsområdet, 182
 Innovation och forskning, 156
 Inre marknad, 132
 Inre marknadspaketet, 188
 Instrumentet för utvecklingssamarbete, 56
 Integration av tredjelandsmedborgare, 110
 Integrationsfonden, 110
 Internationella brottsmålsdomstolen, 37
 Internationellt skydd, 107
 Internprissättning, 74
 INTERREG, 160
 Investeringsbanken, 236
 Investeringsfonden, 236
 Irak, 61
 Iran, 61
 Israel, 60
 IT-brott, 99
 Jämställdhet, 121
 Jämställdhetsinstitutet, 122
 Jämställdhetspakten, 121
 Japan, 70
 Järnvägspaketet, 170
 Jordbrukspolitiken, 191
 Kanada, 63
 Kapitalanskaffning, 78
 Kärnsäkerhet, 189
 Karteller, 148
 Kemikalielagstiftning, 218
 Kemikalier, 138
 Kina, 69
 Klimatförändringar, 210
 Klimatförändringsallians, 50
 Kollektiva prövningsmöjligheter, 154
 Kollektivtrafik, 170
 Kommissionen, 232
 Konkurrens, 148
 Konkurrenskraftsfrågor, 132
 Konsoliderad bolagsskattebas, 74
 Konsumentkreditdirektiv, 153
 Konsumentpolitik, 152
 Konsumentskyddet, 152
 Kosovo, 58
 Kost, 126
 Krigsmateriel, 40

Skr. 2007/08:85
Sakregister

Kriminalregister, 96
Kris- och katastrofberedskap, 41
Kroatien, 25
Kuba, 68
Kulturen, 227
Kvalifikationer, 222
Kvicksilver, 220
Kyotoprotokollet, 210
Läkemedel, 128
Läkemedelsforum, 131
Landsbygdsutveckling, 196
Latinamerika och Karibien, 68
Lätta vapen, 39
Liberia, 66
Libyen, 62
Life+, 209
Lika möjligheter för alla, 124
Linjesjöfarten, 149
Lissabonstrategien, 226
Lissabonstrategin, 28, 112, 223
Livslångt lärande, 224
Livsmedelspolitiken, 205
Livsmedelstillsatser, 206
Lokförare, 171
Lokomotiv, 172
LRIT, 176
Luftfart, 178
Luftfartstjänster, 179
Luftkvalitet, 212
Luganokonventionen, 86
Makedonien, 58
Människohandel, 92
Mano River, 65
Mänskliga rättigheter, 38
Marin miljö, 214
Marknadsbaserade styrmedel, 77,
208
Marknadsordningarna, 192
Markskydd, 215
Massförstörelsevapen, 38
Materiell straffrätt, 99
MEDIA 2007, 229
Medicinteknikdirektiven, 129
Medling, 87
Mellanöstern, 60
Mervärdesskatt, 75
Migration i yttre förbindelser, 108
Migration och hälsa, 128
Migrationsnätverket, 110
Migrationsströmmar, 106
Miljö, 207
Miljöteknik, 209
Ministerrådet, 231
Mjolk, 193
Moldavien, 54
Momspaketet, 75

Montenegro, 59
Näringspolitik, 145
Narkotika, 95
Narkotikafrågor, 127
Nedmontering av fartyg, 219
Nedrustning, 38
Nigeria, 66
Nordamerika, 62
Nordkorea, 70
Nordliga dimensionen, 52
Nya metoden, 135
Offentlig upphandling, 138
Olaglig invandring, 108
Ömsesidigt erkännande av varor,
136
Öppenhet, 237
Öppenhetsreformer, 231
Organdonation, 130
Organiserad brottslighet, 90, 101
OSSE, 37
Östersjötorsken, 201
Översvämningdirektivet, 214
Överträdelseärenden, 232
Övervakningsorder, 97
Pakistan, 71
Palestina, 60
Partnerskapsavtalen, 44
Passagerarförordningen, 171
Patent, 143
Personalpolitik, 238
Personbilar, 213
Polis- och tullsamarbete, 102
Polissamarbete, 90
Postdirektivet, 185
Prioriterade ämnen, 215
Processuella rättigheter, 100
Produktsäkerhet, 154
Progress, 114
Prümkonventionen, 93
Punktskatter, 77
RABIT, 105
Radiofrekvenser, 184
Rasism och främlingsfientlighet,
101
Rättsliga nätverket, 98
Rättsligt nätverk, 88
Rättvisemärkning, 45
Reach, 218
Redovisnings- och revisionsfrågor,
134
Reducerade skattesatser, 75
Regelförenkling, 147
Regional konkurrenskraft, 159
Regional- och strukturpolitik, 159
Regionala avtal, 44
Regionala programmen, 160

Skr. 2007/08:85
Sakregister

Regionkommittén, 235
 Resultattavla, 232
 Resultattavlans, 151
 Revisionsrätten, 81, 235
 Roaming, 180
 Rom I, 88
 Rom III, 89
Rotterdamkonventionen, 221
 Rumänien, 24
 Rymdorganisationen, ESA, 164
 Rymdpolitiken, 157
 Ryssland, 53
 Säkerhets- och försvarspolitiken,
 34
 Säkerhetshandbok, 104
 SALW, 39
 Samstämmighet för utveckling, 47
 Sanktioner, 40
 Schengen, 105
 Schweiz, 52
 SEPA, 149
 Serbien, 59
 SESAR, 178
 Sjöfart, 174
 Sjömotorvägar, 177
 Sjösäkerhetspaketet, 174
 Skadestånd, 149
 Skatter, 74
 Skogsfrågor, 197
 Skydd av personuppgifter, 93
 Skydd för miljön, 101
 Skydd och beredskap, 111
 Slaktkycklingar, 199
 Små och medelstora företag, 146
 Småmålsförfarande, 87
 Social delaktighet, 120
 Sociala dialogen, 119
 Sociala trygghetssystemen, 120
 Socker, 194
 Södra Afrika, 67
 Södra Kaukasien, 55
 Solvens II, 140
 SOLVIT, 132
 Somalia, 65
 Språkanvändning, 231
 Spritdrycker, 195
 Sri Lanka, 71
 Stabilitets- och tillväxtpakten, 73
 Stadstransporter, 165
 Standardisering, 137
 Statistik, 82
 Statliga garantier, 151
 Statsstöd, 150
 Stora sjö-regionen, 66
 Straffrättsliga samarbetet, 96
 Strukturfondsprogrammen, 159
 Sudan, 64
 Svartfiske, 203
 Sveriges ordförandeskap, 238
 Sydafrika, 67
 Sysselsättningsstrategi, 112
 Tchad, 64
 Teknikinitiativ, 158
 TEN-T, 166
 Territoriell sammanhållning, 160
 Terrorism, 94
 Thailand, 72
 Tidsdelat boende, 154
 Timmeravtalet, 198
 Tjänstedirektivet, 139
 Tjänstepensioner, 116
 Torsken, 201
 Trampsjöfart, 149
 Transplantation, 130
 Transporter, 163
 Transportinfrastruktur, 166
 Tullförfaranden, 135
 Tullsamarbete, 102
 Turism, 155
 Turkiet, 25
 Tvärvillkor, 194
 UCITS, 141
 Uganda, 67
 Ukraina, 54
 Underhållsbidrag, 88
 Ung och aktiv i Europa, 226
 Ungdomsfrågor, 225
 Ungdomspakten, 226
 Uppförandekoder, 45
 Upphovsrätt, 143, 144
 USA, 62
 Utbildning, 222
 Utländska domar, 101
 Utrikes- och säkerhetspolitik, 33
 Utsläppshandel, 211
 Utsläppshandeln, 212
 Utstationering, 117
 Utvecklingsfonden, 49
 Utvecklingsamarbete, 46
 Utvidgningen, 23
 Vägtrafiksäkerhet, 167
 Värdepappersmarknaden, 141, 149
 Världshandelsorganisationen
 (WTO), 42
 Varumärken, 144
 Västafrika, 65
 Västra Balkan, 57
 Växtgenetiska resurser, 206
 Venezuela, 69
 Vin, 192
 Vinning av brott, 99
 Viseringsförenklingsavtal, 107

Skr. 2007/08:85
Sakregister

Vitryssland, 55
Vodka, 196
WIPO, 144

WTO, 43
Yrkestrafik, 168
Zimbabwe, 67

Skr. 2007/08:85
Sakregister

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Littorin, Malmström, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Björling

Föredragande: statsrådet Malmström

Regeringen beslutar skrivelse 2007/08:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007